
Industridepartementet.

Vedlegg til St. prp. nr. 1.
1965—66, Vassdrags- og
elektrisitetsvesenet.

MEDDELTE VASSDRAGSKONSESJONER

(ERVERVS-, REGULERINGS- OG KRAFTLEIETILLATELSER)

LI. TILLATELSER MEDDELT I 1964

Innholdsfortegnelse.

	Side
1. A/S Ringnes Bryggeri. Konsesjon på kraftleie fra Oslo Lysverker. Kgl. res. 24. januar 1964 ...	5
2. Vest-Agder fylke. Overføring av Faråna i Aseral til Skjerkavassdraget. Kgl. res. 24. januar 1964. Jfr. bind 1950 nr. 7 og nr. 5 nedenfor	7
3. A/S Bjølvefossen. Regulering og overføring av Dalselva, Kassdalselva og Skorovassdraget m. v. i Hordaland fylke. Kgl. res. 24. januar 1964. Jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» III (1915) nr. 11	13
4. A/S Wingaards Ovnstøperi & Fabrik og A/S Bergens Jernstøperi. Konsesjon på kraftleie. Gitt av Industridepartementet 30. januar 1964	18
5. Vest-Agder fylke. Fristforlengelse for regulering av Storevatn, konsesjon 26. mai 1950. Gitt av Industridepartementet 8. februar 1964. Jfr. bind 1950 nr. 7 og nr. 2 foran	19
6. Keyes Norway A/S. Konsesjon på leie av elektrisk energi fra A/S Viul Tresliperi m. v. Kgl. res. 14. februar 1964	19
7. Porsgrund Metalverk A/S. Fornyet kraftleiekonsesjon. Gitt av Industridepartementet 2. mars 1964	26
8. A/S Viking Remfabrik. Konsesjon på kraftleie. Gitt av Industridepartementet 4. mars 1964	27
9. Aktieselskabet Tyssefaldene. Regulering av Tyssovassdraget. Kgl. res. 6. mars 1964. Jfr. bind 1948 nr. 19 og 1958 nr. 16	28
10. Det Norske Nitridaktieselskap. Erverv av eiendommer i Odda kommune og leie av elektrisk energi fra Aktieselskabet Tyssefaldene. Kgl. res. 6. mars 1964	34
11. Odda Smelteverk A/S. Erverv av eiendommer i Odda kommune og leie av elektrisk energi fra Aktieselskabet Tyssefaldene. Kgl. res. 6. mars 1964	42
12. Det Norske Zinkkompani A/S. Erverv av eiendommer i Odda kommune og leie av elektrisk energi fra Aktieselskabet Tyssefaldene. Kgl. res. 6. mars 1964. Jfr. nr. 22 nedenfor	46
13. Aktieselskabet And. H. Kiær & Co. Ltd. Konsesjon på kraftleie fra Tokke hovedanlegg. Gitt av Industridepartementet 10. mars 1964	51
14. A/S De-No-Fa og Lilleborg Fabrikker. Tillatelse til å leie 4 000 kW fra Tokke hovedanlegg i henhold til tegnet gjeldsbrev og videre inntil 9 500 kW fra A/S Hafslund — heri innbefattet eventuell levering av 1 500 kW statskraft. Kgl. res. 20. mars 1964	52
15. Tafjord Kraftselskap. Regulering av Fetvatn og ytterligere regulering av Fremste Kaldhus-sætervatn i Tafjordvassdraget m. v. Kgl. res. 20. mars 1964. Jfr. bind 1946 nr. 8, 1947 nr. 38, 1954 nr. 19 og 1963 nr. 3	57
16. Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk. Endring av planen for den ved Kronprinsregentens resolusjon av 29. juni 1956 meddelte konsesjon på regulering av Storvatnet m. v. Kgl. res. 3. april 1964. Jfr. bind. 1956 nr. 23	70
17. Bergenshalvøens komm. kraftselskap. Ytterligere senking av Hamlagrøvatn i Bergsdalsvassdraget og overføring av Kaldåi til Hamlagrøvatn. Kgl. res. 24. april 1964. Jfr. bind 1928 nr. 14 og 1948 nr. 24	73
18. Ildgrubfossen Kraftanlegg. Endring av planen for den ved kgl. res. av 4. november 1948 tillatte regulering av Tverråvassdraget. Departementets avgjørelse 27. april 1964. Jfr. bind. 1948 nr. 43	95
19. Norton Norge A/S. Konsesjon på kraftleie fra Aust-Agder Kraftverk. Kgl. res. 30. april 1964	95
20. Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk. Regulering av Søvatn og Vatslivatn i Søavassdraget m. v. Kgl. res. 8. mai 1964	97
21. A/S Kvæningen Kraftverk. Tillatelse til erverv og regulering av Abujåkka m. v. i Troms fylke m. v. Kgl. res. 15. mai 1964	104
22. Bolidens Gruvaktiebolag, Stockholm. Tillatelse til erverv av 50 pst. av aksjene i Det Norske Zinkkompani A/S. Kgl. res. 21. mai 1964. Jfr. nr. 12 foran	110
23. Vest-Agder Elektrisitetsverk. Regulering av Kulivatn i Finnsåvassdraget i Sirdal kommune m. v. Kgl. res. 12. juni 1964. Jfr. bind 1961 nr. 20 og nr. 54	112

24. Reguleringsbestemmelser for ytterligere statsregulering av Tokke-Vinjevassdraget m.v. Fastsett ved kgl. res. av 26. juni 1964. Jfr. bind 1957 nr. 8, 1958 nr. 14 og 1960 nr. 1 og nr. 30 ...	124
25. Foreningen til Hallingdalsvassdragets Regulering. Tillatelse til regulering av Krøderen i Buskerud fylke. Kgl. res. 26. juni 1964. Jfr. nr. 41 nedenfor	129
26. Statsregulering av Numedalslågen. Fastsettelse av reguleringsbestemmelser for overføring av Smådøla, Økta og Borgåi til Tunhovdfjorden m.v. Kgl. res. 26. juni 1964. Jfr. bind. 1921 nr. 7	134
27. Gloppen kommune. Fornyelse av tillatelse til regulering av Breimsvatn i Breim kommune i Sogn og Fjordane fylke m.v. Kgl. res. 26. juni 1964. Jfr. bind 1932 nr. 14 og 1950 nr. 2	138
28. Røldal—Suldal Kraft A/S. Tillatelse til å foreta planendringer og til ytterligere regulering og overføring av Stølsåna i Røldal—Suldalvassdragene m.v. Kgl. res. 10. juli 1964. Jfr. bind 1962 nr. 53 og nedenfor nr. 38	146
29. A/S Alnor Aluminium Norway. Konesjon på kraftleie fra A/S Rjukanfos. Kgl. res. 7. august 1964	152
30. A/S Norsk Jernverk. Ytterligere regulering av Fiskeløsvatn i Andfiskåga i Rana kommune m.v. Kgl. res. 21. august 1964. Jfr. bind 1949 nr. 20 og 1963 nr. 36	159
31. Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk. Endring i det ved kgl. res. av 23. juni 1948 fastsatte manøvreringsreglement for regulering av Namsvatna. Kgl. res. 4. september 1964. Jfr. bind 1948 nr. 22, 1960 nr. 54 og 1959 nr. 21	171
32. Ila Jernstøperi A/S. Konesjon på kraftleie fra Trondheim Elektrisitetsverk. Kronprinsregentens res. 25. sept. 1964	178
33. Sande Paper Mill A/S. Konesjon på leie av 8 000 kW — mot tidligere 3 500 kW — fra Vestfold Kraftselskap. Kronprinsregentens res. 25. sept. 1964. Jfr. bind 1962 nr. 20	181
34. A/S P. Ltz. Aass. Kraftleie fra Drammens Elektrisitetsverk. Industridepartementets tillatelse 1. oktober 1964	186
35. Frydenlunds Bryggeri. Konesjon på kraftleie fra Oslo Lysverker. Kgl. res. 1. oktober 1964 ...	187
36. L/L Sunnhordland Kraftlag. Regulering av Blådalsvassdraget. Fristforlengelse gitt av Industridepartementet 21. oktober 1964. Jfr. bind 1949 nr. 19 og 1956 nr. 27	189
37. A/S Hunsfos Fabrikker. Utvidet konesjon på kraftleie fra Vest-Agder Elektrisitetsverk. Gitt av Industridepartementet 30. oktober 1964. Jfr. bind 1959 nr. 12	189
38. Røldal—Suldal Kraft A/S. Endring av vilkårene for tillatelse gitt ved kgl. res. av 21. desember 1962 til erverv og regulering i Røldal—Suldalvassdraget m.v. Kgl. res. 5. november 1964. Jfr. bind 1962 nr. 53 og nr. 28 foran	190
39. A/S Ba-Ko-Re. Konesjon på kraftleie fra Oslo Lysverker. Gitt av Industridepartementet 11. november 1964	192
40. Asker og Bærum Kraftselskap. Tillatelse til ytterligere overføring og til å rå over alt vannet i Uvdalsfassdraget m.v. Kronprinsregentens res. av 13. november 1964. Jfr. bind 1961 nr. 24 ...	193
41. Foreningen til Hallingdalsvassdragets regulering. Tillatelse til planendring for regulering av Finsevatn m.v. Kronprinsregentens res. av 13. november 1964. Jfr. bind 1962 nr. 32 og nr. 45 ...	199
42. Standard Telefon- og Kabelfabrik A/S. Konesjon på kraftleie fra Oslo Lysverker. Kronprinsregentens res. 20. november 1964	204
43. Orkla Grube-Aktiebolag. Konesjon på kraftleie fra Nordenfjeldske Kraftsamband for drift av sitt nye ferrolegeringsverk på Thamshavn i Orkdal. Kronprinsregentens res. 20. november 1964	207
44. Glommens og Laagens Brukseierforening. Regulering av Storsjøen. Fristforlengelse gitt av Industridepartementet 24. november 1964. Jfr. bind 1947 nr. 42 og 1956 nr. 13	210
45. Aktieselskabet Bjørkaasen Gruber. Dispensasjon fra vilkår i bergverkskonesjon av 30. september 1913 og i ervervs- og reguleringskonesjon av 12. juni 1914. Kgl. res. 27. november 1964. Se «Meddelte Bergverkskonesjoner» for 1903—1913 nr. 66 og «Meddelte Vassdragskonesjoner II (1909—14) nr. 39	211
46. A/S Findus. Kraftleiekonesjon gitt av Industridepartementet 7. desember 1964	217
47. Bergenshalvøens komm. kraftselskap. Regulering og overføring i Matrevassdraget i Hordaland fylke. Kgl. res. 11. desember 1964. Jfr. bind 1953 nr. 24	218

1. A/S Ringnes Bryggeri, Oslo.

(Konsesjon på leie av inntil 1 200 kW primakraft og inntil 10 000 kW spillkraft fra Oslo Lysverker.)

Kgl. res. av 24. januar 1964.

I anledning av en søknad av 18. mai 1963, supplert ved brev av 20. september 1963 fra A/S Ringnes Bryggeri om konsesjon på kraftleie fra Oslo Lysverker har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i brev av 31. oktober 1963 gitt følgende uttalelse til departementet:

«I brev av 18. mai 1963 til hovedstyret har A/S Ringnes Bryggeri søkt om konsesjon på kraftleie fra Oslo Lysverker.

Søknaden er sålydende:

«Vi henviser til Deres brev av 14. mai i år og kan meddele:

I forbindelse med anskaffelse av elektrokjel, vil vårt samlede kraftforbruk overstige 1 000 kW, og vi tillater oss hermed å søke om konsesjon omfattende all leiet kraft.

Vårt normale forbruk til drift av motorer, elektrisk oppvarming etc. har inntil i dag vist en maks. kW på 814 kW.

Denne kraft leies av Oslo Lysverker og gjøres opp etter følgende tariffer:

Energiavgift — tariff 25,
Effektavgift — tariff 25,
Lysavgift — tariff 73.

Med hensyn til elektrokjel er denne hos oss nyinstallert og har inntil i dag bare vært i prøvedrift med maks.belastning ca. 4 000 kW. Kjelen har en maks.kapasitet på 10 000 kW og kontraktkopi med Oslo Lysverker vedlegges in duplo. Videre vedlegges in duplo vårt selskaps vedtekter samt erklæring fra styret i samsvar med ervervslovens § 24.»

Det er underhånden bedt om at konsesjonen må omfatte leie av inntil 10 000 kW spillkraft til drift av elektrokjel, dog således at primakraften i nødsfall kan nyttes til drift av elektrokjelen.

I brev hertil av 20. september 1963 er det ytterligere anmodet om at konsesjonen må omfatte 1 200 kW primakraft. Dette uansett et eventuelt vilkår om avgift etter hva selskapet på annen måte har meddelt.

Søknaden har herfra vært omsendt til uttalelse på vanlig måte.

Oslo bystyre har i møte den 29. august 1963 etter innstilling fra formannskapet enstemmig vedtatt å anbefale at søknaden blir innvilget.

Elektrisitetsforsyningen i

Akershus fylke og Fylkesmannen i Oslo og Akershus har begge meddelt at de ikke har noe å bemerke til at søknaden blir innvilget, jfr. de respektive påtegninger av 6. og 10. september 1963.

Ifølge den foreliggende kraftleiekontrakt leverer Oslo Lysverker inntil 10 000 kW spillkraft til drift av bedriftens elektrokjel. For den leverte energi skal det betales en kWh-pris basert på prisen på fyringsolje. Kontrakten sees å være bindende for begge parter i 5 år fra spillkraftleveringens begynnelse, og kan deretter sies opp med 1 års varsel av begge parter.

Primakraften derimot blir som opplyst å levere etter verkets tariff for slik kraft.

Hovedstyret har ikke noe å innvende mot leieforholdet og vil rå til at A/S Ringnes Bryggeri gis konsesjon på leie av inntil 1 200 kW primakraft og inntil 10 000 kW spillkraft fra Oslo Lysverker som altså søkt om.

Tillatelsen anbefales meddelt for den tid kraftleieforholdet måtte stå ved makt, dog ikke lenger enn til 1. januar 1973.

Hovedstyret vil foreslå at det i tilfelle fastsettes vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW av den primakraft som gjennomsnittlig nyttes, beregnet etter formelen:

$$\frac{\text{kWh}}{8760}.$$

Avgiften forutsettes å bli å etterbetale fra og med året 1960. Den blir dog bare å oppkreve fra og med det tidspunkt som det maksimale uttak av primakraften eventuelt har vært over de 1 000 kW etter loven i løpet av dette tidsrom.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på vanlige betingelser herunder med vilkår om helt norsk styre. Dog således at vilkåret om norske tjenestemenn og arbeidere utgår etter den praksis som nå følges. Videre blir vilkåret om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner i tilfelle å sløyfe etter loven, idet bedriften er beliggende i Oslo og får sin kraft fra byens eget verk.

Behandlet i hovedstyremøte den 28. oktober 1963.

Erklæring fra styret samt de øvrige dokumenter vedlegges.»

På departementets anmodning har A/S Ringnes Bryggeri i brev av 16. desember 1963 gitt følgende tilleggsopplysninger:

«Vi refererer til Deres skrivelse av 5. desember i år og kan meddele:

For året 1961 var vårt samlede uttak av primakraft = 3 768 400 kWh

$$\frac{3\,768\,400 \text{ kWh}}{8\,760 \text{ h}} = 430.18$$

Maks. avlesning 756 kW.

For året 1962 var vårt samlede uttak av primakraft = 3 922 000 kWh

$$\frac{3\,922\,000 \text{ kWh}}{8\,760 \text{ h}} = 447.72$$

Maks. avlesning 804 kW.

For å angi i hvilken retning vårt maks.-uttak går, kan vi opplyse at for 1963 er vårt maks. 901 kW.

Som en kontroll på disse oppgavers riktighet vedlegger vi Oslo Lysverkers regninger fra disse to år (1961 og 1962), som vi vennligst tør be Dem returnere etter bruk.

Med hensyn til uttak av spillkraft kan vi opplyse at spillkraft ikke er tatt ut i de to angjeldende år.

Vår elektrokjel (kapasitet 10 000 kW) ble først tatt i bruk på forsommeren 1963 og vår kontrakt med Oslo Lysverker om leveranse inntil 10 000 kW for vår elektrokjel er datert og underskrevet av begge parter 15. mai 1963. Kopi av denne kontrakt vedlegges.

Det medsendte «Utkast til vilkår for konsesjon for A/S Ringnes Bryggeri på leie av inntil 1 200 kW primakraft og inntil 10 000 kW spillkraft (egen konsesjon) fra Oslo Lysverker» har vi gjennomgått.

Vi går ut fra at de i utkastet oppstilte betingelser følger den vanlige norm for kraftleieforhold.

Vi avventer Deres videre meddelelse og tegn»

Departementet skal bemerke:

Det fremgår av sakens dokumenter at søkerens kraftbehov har steget, bl. a. i forbindelse med anskaffelse av en elektrokjel.

Som ved de fleste bryggerier har produksjonen ved A/S Ringnes Bryggeri steget i de senere år. For dette bryggeri gjelder dertil at eksporten av øl har steget sterkere enn ved de øvrige bryggerier.

Etter det foreliggende vil departementet i tilslutning til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet anbefale at A/S Ringnes Bryggeri gis den søkte konsesjon på leie av inntil 1 200 kW primakraft og inntil 10 000 kW spillkraft fra Oslo Lysverker på vanlige vilkår.

De av selskapet fremlagte oppgaver m. v. over maksimaluttaket viser at selskapet i årene 1961 og 1962 bare har hatt uttak av primakraft — ikke spillkraft — fra Oslo Lysverker, og at maksimalbelastningen i disse år ikke har oversteg 1 000 kW, som er grensen for konsesjonspliktig kraftleie. Det vil derfor ikke bli krevet betaling av konsesjonsavgift for de to nevnte år, jfr. pkt. 7 i utkastet til konsesjonsvilkår.

Departementet rår til at konsesjonen blir tilknyttet følgende vilkår:

1. Leietid.

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleieforholdene med hensyn til leie av primakraft og av spillkraft måtte bestå, dog ikke utover 1. januar 1973.

2. Selskapets styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over 5 000 kroner av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over 5 000 kroner av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. Avgift.

Av den primakraft som gjennomsnittlig nyttes, erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen:

$$\frac{\text{kWh}}{8760} = \text{kW.}$$

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet til enhver tid måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

9. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 8 eller overskridelse av den maskimale effekt konsesjonen tyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.

Kraftuttaket forutsettes undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Departementet har ikke tatt noe standpunkt til spørsmålet om selskapet eventuelt vil trenge røykskadekonsesjon, jfr. lov om retts-høve mellom grannar av 16. juni 1961 og forskrifter fastsatt i medhold av loven.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV gis A/S Ringnes Bryggeri, Oslo, konsesjon på å leie inntil 1 200 kW primakraft og inntil 10 000 kW spillkraft fra Oslo Lysverker.

Konsesjonen gis på de vilkår og under den forutsetning som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 24. januar 1964.

2. Vest-Agder fylke.

(Tillatelse til å overføre Faråna i Åseral til Skjerkavassdraget.)

Kgl. res. av 24. januar 1964.

I brev av 6. juli 1963 har Vest-Agder Elektrisitetsverk søkt om fornyelse av den ved kgl. resolusjon av 26. mai 1950 gitte konsesjon for regulering og overføring av Monselva m.v. til Skjerkavassdraget for så vidt angår overføringen av Faråna.

Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen har i sakens anledning avgitt følgende uttalelse av 30. november 1963:

«Vest-Agder Elektrisitetsverk har sendt inn følgende søknad datert 6. juli 1963:

«Vi viser til Deres brev av 28. mars og 5. juli d. å. og må meddele at vi ikke kan gi noen sikker begrunnelse for hvorfor Storevann ikke ble regulert og hvorfor Faråna ikke ble ført inn i overføringstunnelen Langevann—Nåvann. Det er imidlertid nærliggende å tro at disse arbeider ikke ble utført på grunn av en ganske vesentlig overskridelse av anleggskalkylen. Overskridelsen ble nemlig 30 pst., og verkets økonomi var på det tidspunkt temmelig anstrengt. Reguleringen av Storevann var med i skjønnet som ble holdt i henhold til konsesjon av 26. mai 1950.

Vi har undersøkt omkostningene ved regulering av Storevann noe nærmere og er kom-

met til at reguleringen bør gjennomføres. Etter de overslag vi har foretatt antas det at reguleringsarbeidene vil komme på kr. 900 000. Magasinet er regnet å bli 10 mill. m³. Reguleringsarbeidet ved Storevann beregnes å ta 3 år.

Når det gjelder overføring av Faråna er det ikke holdt skjønn for denne, og forholdet til grunneierne er derfor ikke i orden. Innføring av Faråna er imidlertid et meget gunstig prosjekt og bør komme til utførelse. Omkostningene med innføringen er anslått til kr. 80 000. Det uregulerte avløp fra feltet er anslått til 12 mill. m³ pr. år.

Vi viser til ovenstående og tillater oss å søke om fristforlengelse på regulering av Storevann og om fornyelse av konsesjon på innføring av Faråna i overføringstunnelen Langevann—Åstølvann.»

Søknaden har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Åseral kommunestyre, vedtak i møte den 28. september 1963:

«Søknad frå Vest-Agder Elektrisitetsverk om forlenging av fristen for regulering av Storevann og fornying av konsesjon på innføring av Faråna i overføringstunnelen Langevatn—Åsdølvatn.

Heradstyret har ikkje noko å merkja til at konsesjon vert nya oppatt, men gjer merkning på at vilkåra for konsesjon vert fylgd.

Samrøystes vedteke.»

Fylkesmannen i Vest-Agder, viser i påtegnning av 9. oktober 1963 til uttalelsen fra Åseral kommunestyre, og har intet å merke til at søknaden om fristforlengelse innvilges.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon 26. mai 1950 fikk Vest-Agder fylke tillatelse til regulering og overføring av Monselva m. v. til Skjerkavassdraget.

Skjerka er det vestligste av de tre største tilløp til Ørevatn hvorfra Mandalselva har sitt utspring. Det midtre av de tre største tilløp til Ørevatn heter i det øvre løp Monselva. For utvidelse av Skjerka kraftverk ble Monselva ført over til Skjerkavassdraget i en 13,2 km lang tunnel. Tunnelen krysser følgende mindre tilløp til Ørevatn: Ljosåna, Grytåna, Faråna og Stigebotåna, og disse ble tillatt ført inn på overføringstunnelen. Videre ble det gitt tillatelse til å regulere Storevatn med 6 m oppdemming, Kvernvatn med 14 m oppdemming og 11,8 m senking og Langevatn med 16 m oppdemming.

Av disse arbeider gjenstår oppdemmingen av Storevatn og overføringen av Faråna. Det søkes nå om fristforlengelse for reguleringen av Storevatn og fornying av konsesjon for overføringen av Faråna.

Reguleringen av Storevatn var med i skjøn-

net som ble holdt i henhold til konsesjon av 26. mai 1950. For overføringen av Faråna er det ikke holdt skjønn, og forholdet til grunneierne er ikke i orden. Fristen for å fullføre arbeidene utløp den 26. mai 1957, og det er ikke søkt om fristforlengelse tidligere. Konsesjonsvilkårene inneholder ikke bestemmelser om mulkt ved oversitting av de fastsatte frister.

Vest-Agder Elektrisitetsverk har ikke kunnet gi noen klar begrunnelse for hvorfor arbeidene ikke er utført, men har angitt at overskridelse av anleggskalkylen og verkets anstrengte økonomi på det tidspunkt var årsaken.

Omkostningene med reguleringen av Storevatn er nå beregnet til kr. 900 000. Magasinet er anslått til 10 mill. m³ mot tidligere 8 mill. m³.

Omkostningene med overføringen av Faråna er beregnet til kr. 80 000, og uregulert avløp fra feltet er anslått til 12 mill. m³ pr. år.

Distriktet har ikke noe å bemerke til at søknaden imøtekommes.

Hovedstyret er enig i at omsøkte regulering og overføring bør gjennomføres, og vil på grunnlag av det som er anført foran anbefale at det gis fristforlengelse for gjennomføringen av reguleringen av Storevatn med 5 år regnet fra 26. mai 1963.

Videre foreslår Hovedstyret at det gis ny konsesjon på overføringen av Faråna.

Da vassdragsreguleringsloven er revidert etter at den tidligere konsesjon ble gitt foreslåes vilkårene endret i samsvar med gjeldende lov. Utkast til vilkår vedlegges.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 28. november 1963.»

Industridepartementet skal bemerke:

Den ved kgl. resolusjon 26. mai 1950 gitte konsesjon for Vest-Agder fylke til regulering og overføring av Monselva m. v. til Skjerkavassdraget, er som det fremgår foran ikke helt ut gjennomført. Således er Storevatn, som ble tillatt oppdemt 6 m, ikke regulert, og dessuten er ikke Faråna overført, slik meningen var.

Reguleringen av Storevatn ble tatt med under skjønnsforretningen og ifølge bekrefteelse av 16. desember 1963 fra Vest-Agder Elektrisitetsverk er erstatninger betalt. Det er derfor ikke nødvendig å meddele ny konsesjon for så vidt angår Storevatn. Derimot er det nødvendig å gi dispensasjon fra de fastsatte utbyggingsfrister som tilsammen er 7 år regnet fra konsesjonens datum 26. mai 1950. Slik dispensasjon kan ifølge vassdragsreguleringslovens § 12 post 1, jfr. bemyndigelse

gitt ved kgl. resolusjon 28. juni 1946, gis av Industridepartementet.

For så vidt angår overføringen av Faråna er det imidlertid nødvendig å meddele ny konsesjon, idet det for dennes vedkommende ikke er holdt skjønn, jfr. vassdragsreguleringslovens § 16, post 6, hvoretter en regulering ikke kan fremmes uten ny konsesjon når det ikke er påstevnet ekspropriasjonsskjønn innen ett år fra den opprinnelige konsesjons datum.

Åseral kommunestyre har anbefalt søknaden og Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen er enig. Departementet slutter seg til dette.

Da den opprinnelige konsesjon er så vidt gammel som fra 1950, og loven senere (i 1959) er blitt revidert, likesom praksis er noe endret, finner departementet det nødvendig å oppstille et nytt sett konsesjonsvilkår tilpasset gjeldende lov og praksis. Hovedstyrets forslag til vilkår tilfredsstillende ikke helt ut dette krav, og Industridepartementet har derfor funnet det nødvendig å omarbeide forslaget. Det er imidlertid ikke tale om realitetsendringer av vesentlig betydning.

Konsesjonen foreslås gitt på ubegrenset tid, dog med rett til å revidere konsesjonsvilkårene etter 50 års forløp, jfr. post 1 i utkastet. Private falleiere som deltar i overføringen eller blir medeiere i overføringsanlegget må imidlertid på vanlig måte tåle hjemfallsrett for staten til sine andeler etter 50 år regnet fra 26. mai 1950, slik som også ble foreskrevet i konsesjonen av 1950. Likeledes er det foreslått innløsningsrett etter 35 år for slike andeler, jfr. post 2.

Konsesjonsavgiftene er foreslått med de samme beløp som i 1950, nemlig kr. 0,50 pr. nat.-hk til staten og kr. 2 pr. nat.-hk til kommuner, jfr. post 3.

I post 5 er foreslått de vanlige utbyggingsfrister, nemlig slik at arbeidet må påbegynnes innen 2 år og fullføres innen ytterligere 5 år.

I post 16 er det foreslått at konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Landbruksdepartementet har plikt til årlig å sette ut yngel og/eller settefisk, samt bekoste fiskeribiologiske undersøkelser i området. Dessuten kan Landbruksdepartementet forlange at det blir satt gitter foran tunnelinntaket for å hindre at fisk blir ført inn i overføringstunnelen.

For øvrig vises til følgende utkast:

Betingelser for tillatelse for Vest-Agder fylke til å overføre Faråna i Åseral til Skjerkevassdraget. (Fastsatt ved kgl. resolusjon 24. januar 1964):

1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år fra denne konsesjons datum. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. vassdragsreguleringslovens § 10, post 2, siste ledd.

Dersom vassfall som ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i overføringen eller blir medeiere i overføringsanlegget, gjelder konsesjonen for disse vedkommende i 50 år fra 26. mai 1950. Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve disse vassfallseieres andeler i overføringsanlegget avstått uten vederlag.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte overføringsanlegg eller andel deri, kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år fra 26. mai 1950 skal staten kunne innløse de andeler i overføringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem overføringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt overføringsanleggets eiere 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne således at grunnstykker og rettigheter samt vassbyggningsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid tilsvarende konsesjonstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i full driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vasskraften som ved overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2,00 pr. nat.-hk.

Etter 20 år fra denne konsesjons datum kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av lavvassføringen i Skjerka som overføringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet med de i vassdraget tidligere bestående reguleringer. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved overføringen innvunne øking av vasskraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer etter hvert som den ved overføringen innvunne vasskraft tas i bruk.

Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 19, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år fra denne konsesjons datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristen, uten tillatelse meddelt av Kongen, måtte oversittes, erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I

tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde, eller helt eller delvis dekke utgiftene til et for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

De stedlige myndigheter skal tas med på råd ved valg av trasé for veganlegg.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved fond i samsvar med reglene i lovens § 12, post 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

13.

Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe skader og ulemper som overføringen fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om og i tilfelle hvilke tiltak skal treffes, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn som kan fremmes i forbindelse med skjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16, eventuelt § 19.

14.

Konsesjonæren plikter, før arbeidet påbegynnes, å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende overføringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av konsesjonæren.

15.

Ved overføringsanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg

i den bruk av anlegget som skjer i krigsøye-med.

16.

Konsesjonæren plikter årlig å sette ut yngel og/eller settefisk, samt bekoste fiskeribiologiske undersøkelser i området, etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Såfremt departementet forlanger det plikter konsesjonæren på den måte departementet bestemmer å sette gitter foran tunnelinntaket for å hindre at fisk blir ført inn i overførings-tunnelen.

17.

Overføringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

18.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

19.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved overføringen innvunne driftsvatn, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningen økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av departementet.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet.

Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

20.

Det påhviler konsesjonæren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette ansees ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminner som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Konsesjonæren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Konsesjonæren har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelse av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig

tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av konsesjonæren.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

21.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i overføringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvatn som er innvunnet ved overføringen, mot en årlig godtgjørelse til overføringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

22.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

23.

Alle heftelser som hviler på anlegget faller bort når og i den utstrekning dette i henhold til konsesjonen går over til staten etter post 1 eller innløses av staten.

24.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke overføringen kan medføre forpliktelser.

25.

Vest-Agder fylke leverer elektrisk kraft i samsvar med erklæring av 13. oktober 1948 også til de rettighetshavere som har sluttet seg til erklæringen (overenskomsten) innen den frist som ble fastsatt av fylkesmannen.

Industridepartementet vil anbefale at konsesjon blir gitt på de foran oppstilte vilkår. Deretter vil departementet i medhold av tidligere gitt bemyndigelse meddele fristforlengelse for så vidt angår reguleringen av Storevatn.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 17 av 14. desember 1917 om vassdragsreguleringer tillates Vest-Agder fylke å overføre Faråna i Åseral til Skjerkavassdraget overensstemmende med de

fremlagte planer og på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 24. januar 1964.

3. A/S Bjølvfossen.

(Tillatelse til å foreta regulering og overføring i Dalselva, Kassdalselva og Skorovassdraget m. v. i Hordaland fylke.)

Kgl. res. av 24. januar 1964.

Stortinget har i følge meddelelse fra dets presidentskap i møte 26. juni 1962 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at A/S Bjølvfossen får løyve til å foreta regulering og overføring i Dalselva, Kassdalselva og Skorovassdraget m. v. i Hordaland fylke i samsvar med tilråding fra Industridepartementet av 23. februar 1962.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 223 for 1961—62 som samsvarer med St. prp. nr. 85 for samme år.

De vilkår for konsesjonen som er vedtatt av Stortinget lyder:

«1.

Konsesjonen gis for tidsrommet inntil 31. desember 2006.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte anlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse regulerings- og overføringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringene og overføringene. Hvilke bygninger og innretninger som skal ansees oppført av hensyn til reguleringene og overføringene avgjøres i tvilstilfelle ved skjønn.

Anleggene skal ved avståingen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år etter konsesjonens datum skal staten kunne innløse anleggene i den utstrekning hvori det etter post 1 kan kreves avstått ved konsesjonstidens utløp. Bestemmel-

sen om innløsning må være meldt anleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggingsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de beviselig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

3.

For den øking av vannkraften som ved reguleringene og overføringene tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1,00 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3,00 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringene og overføringene antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sånn måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringene og overføringene innvunne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringene og overføringene innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgifter har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 3, og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 20, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristene uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes, erlegger konsesjonshaveren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte forskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke der ved overstiges. Toll- og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske varepris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. For overtredelse av bestemmelsen i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege, og å holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til et for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr. Det kan også pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis

å bære utgiftene til vedkommende kommunes (eller kommuners) alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til ved arbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige til anlegget knyttede befolkning eller, hvis departementet måtte anse det mer hensiktsmessig, og ikke vesentlig dyrere, å delta i oppføring eller utbedring av permanent forsamlingslokale, f. eks. samfunnshus.

Konsesjonæren skal stille kr. 20 000 til rådighet til almindelig virksomhet og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke, uten vedkommende departements samtykke, berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til for reguleringsanlegget, kraftanlegget og de ham tilhørende bedrifter som forsynes med kraft fra anlegget å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1900, kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved reguleringsanleggets utførelse beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

14.

Konsesjonæren plikter å bekoste utsetting av yngel og/eller settefisk av de arter, på de steder og i det mengdeforhold vedkommende departement bestemmer.

I den utstrekning det er gjennomførbart og/eller påkrevd skal konsesjonæren etter vedkommende departements anvisning bekoste oppsetting og vedlikehold av fiskesperre ved tunnelinntakene.

Dersom vedkommende departement finner det ønskelig og/eller nødvendig med biologiske undersøkelser i de områder som berøres av disse reguleringer og overføringer, skal konsesjonæren bære de utgifter som er forbundet med slike undersøkelser.

15.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper og innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

16.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge departementet detaljerte plan-

ner med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regulerings- og overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av konsesjonæren.

17.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

For så vidt vannet slippes i strid med reglementet kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 5 000 for hver gang, etter departementets nærmere bestemmelse.

18.

Reguleringsanleggenes eier skal uten vederlag finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

19.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttakelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

20.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringene og overføringene innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuelt avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

21.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anleggene eller deres drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 10 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

22.

Det påhviler anleggenes eier i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette ansees ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidene fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Anleggenes eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er freddet i medhold av lov av 29. juni 1951, nr. 3, eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Anleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein og/eller jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Anleggenes eier har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest innen 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

23.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelse av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

24.

Alle heftelser som hviler på anleggene faller bort når og i den utstrekning de i henhold til konsesjonen går over til staten eller innløses av denne.

25.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene og overføringene kan medføre forpliktelser.»

Det vedtatte manøvreringsreglement for regulering av Bjølvovassdraget m. v. lyder:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Bjølsegrovatn:

Øvre grense kote	879,65 m o. h.
Nedre grense kote	861,65 m o. h.
Reguleringshøyde	18,00 m

Nedre Tjørnadalsvatn:

Øvre grense kote	879,65 m o. h.
Nedre grense kote	872,00 m o. h.
Reguleringshøyde	7,65 m
Høyeste flomvannstand kote	880,65 m o. h.

Midtre Godalsvatn:

Øvre grense kote	820,00 m o. h.
Nedre grense kote	810,00 m o. h.
Reguleringshøyde	10,00 m

Nedre Godalsvatn:

Øvre grense kote	801,00 m o. h.
Nedre grense kote	787,00 m o. h.
Reguleringshøyde	14,00 m

Varalivatn:

Øvre grense kote	852,00 m o. h.
Nedre grense kote	840,00 m o. h.
Reguleringshøyde	12,00 m

Karaldevatn:

Øvre grense kote	879,65 m o. h.
Nedre grense kote	873,00 m o. h.
Reguleringshøyde	6,65 m
Høyeste flomvannstand kote	880,65 m o. h.

Reguleringsgrensene betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen godkjenner.

Vannstanden i Bjølsegrovatn må ikke overstige øverste reguleringsgrense uten at flomløpskanalen er åpen.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragenes flomvassføringer ikke forhøyes. Heller ikke må lågvassføringen i Bjølvo forminskes til skade for andres rettigheter.

For øvrig kan vannslippingen skje etter A/S Bjølvefossens behov.

3.

Det skal påsees at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at regulerings- og overføringsanleggene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander og observeres og noteres — om det forlanges — regnmengder,

temperatur m. v. Av protokollen sendes, om det forlanges, ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Mulig tvist om dette reglement avgjøres av vedkommende departement.

6.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Denne sak må ses i sammenheng med Stortingets vedtak i samme møte om samtykke til at A/S Bjølvefossens vassfall, kraftanlegg m. v. overdras til staten og bortleies av disse til selskapet, jfr. St. prp. nr. 84 for 1961—62 og Innst. S. nr. 222 for s. å. Den endelige utforming av avtalen mellom staten og selskapet var den gang ikke ferdig, og man fant det ikke riktig å fremme regulerings- og overføringstillatelsen før avtalen var klar.

Det har deretter foregått forhandlinger mellom Vassdragsvesenet og selskapet. Disse har trukket noe ut, slik at avtalen ikke har foreligget ferdig før nå. Avtalen er i samsvar med stortingsproposisjonen og med Stortingets vedtak.

Departementet vil rå til at det blir gitt A/S Bjølvefossen tillatelse til å foreta regulering og overføring i Dalselva, Kassdalselva og Skorovassdraget m. v. i Hordaland fylke og at det blir fastsatt manøvreringsreglement, i samsvar med Stortingets vedtak:

I proposisjonen er bl. a. anført:

«Retten til å foreta de omsøkte overføringer og reguleringer ser, etter det som er fremlagt i saken, ut til i det vesentlige å være ordnet kontraktsmessig.»

Departementet henviser til det standpunkt som er tatt i andre lignende saker, se således St. prp. nr. 109 for 1961—62 om konsesjon for Christiania Spigerverk til regulering i Indrehusvassdraget og Haukåvassdraget, og må i samsvar med dette foreslå oppstilt som en forutsetning at det forbeholdes departementet adgang til enten å kreve sikkerhetsstillelse også for eventuelle årlige erstatninger

eller ytelser som måtte være kontraktsmessig betinget i forhold til de skadelidende rettighetshavere, eller til å ordne saken på en annen måte som tilfredsstiller statens krav på vederlagsfri bruk av rettighetene etter hjemfallsrettens inntreden.

Dersom tillatelse blir gitt vil departementet, i samsvar med det som er kommet til uttrykk i innstillingen, oppfordre konsesjonæren til i god tid å ta opp spørsmålet med de angjeldende kommuner og andre interesserte instanser om eventuell varig utnyttelse av tiltak i forbindelse med anleggsarbeidene, som anleggsveger, brakker m. v.

Det er som vanlig forutsatt at departementet kan samtykke i mindre planendringer.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates A/S Bjølvfossen å foreta regulering og overføring i Dalselva, Kassdalselva og Skorovassdraget m. v. i Hordaland fylke på de vilkår og under den forutsetning som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 24. januar 1964.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement i samsvar med utkast inntatt i samme tilråding, som gjeldende inntil videre.

4. A/S Wingaards Ovnstøperi & Fabrik og A/S Bergens Jernstøperi.

(Konsesjon på kraftleie.)

Gitt av Industridepartementet 30. januar 1964.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 15. mai 1959 gis de sammensluttede bedrifter A/S Wingaards Ovnstøperi & Fabrik og A/S Bergens Jernstøperi konsesjon på under ett å leie inntil 2 500 kW fra Bergens Elektrisitetsverk, jfr. søknad av 29. juli 1963 fra A/S Wingaards Ovnstøperi & Fabrik og dermed fremlagte bilag.

Konsesjonen gis på følgende vilkår:

1. Leietid.

Konsesjonen gjelder så lenge nevnte kraftleieforhold måtte bestå, dog ikke utover 1. januar 1974.

2. Selskapets styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven og rettshøve mellom grannar.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er like god som den utenlandske, kan skaffes tidnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over 5 000 kroner av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-

vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Bli det tinget for over 5 000 kroner av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes — omframta kraft til smelteovnsdriften — erlegges til staten fra og med året 1961 en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen:

$$\frac{\text{kWh}}{8760} = \text{kW.}$$

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

9. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overskridelser av den maksimaleffekt som konsesjonen lyder på eller overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 8 kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd, i lov nr. 16 av 14. desember 1917.

5. Vest-Agder fylke.

(Fristforlengelse for regulering av Storevatn, konsesjon 26. mai 1950.)

Gitt av Industridepartementet 8. februar 1964.

I medhold av § 12 post 1 i lov nr. 17 av 14. desember 1917, jfr. bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon 28. juni 1948, meddeles fristforlengelse for regulering av Storevatn, jfr. post 5 i konsesjon 26. mai 1950, således at anlegget må være fullført innen 26. mai 1968.

6. Keyes Norway A/S.

(Konsesjon på leie av elektrisk energi fra A/S Viul Tresliperi m. v.)

Kgl. res. 14. februar 1964.

På vegne av det stiftendes selskap Keyes Norway A/S har h.r.advokat Annæus Schjødt jr. i brev av 29. juli 1963 søkt om konsesjon for leie av industrilokaler samt elektrisk kraft fra A/S Viul Tresliperi, Norderhov på Ringerike. Det er forutsetningen at samtlige aksjer skal eies av Keyes Fibre Company, Waterville, Maine, USA, som også skal tilveiebringe den nødvendige lånekapital.

Keyes Norway A/S skal ha til formål å videreforedle tremasse til emballasje for matvarer m. v. Den amerikanske moderbedriften er en av de største i verden med hensyn til produksjon og salg av artikler produsert av støpt tremasse, og den tar nå sikte på å ekspandere bl. a. i Europa.

Kontraktene med A/S Viul Tresliperi går ut på dels å leie ledige fabrikklokaler med rett til utvidelser på eiendommen gnr. 94, bnr. 1, Norderhov, dels å leie inntil 1 600 kW primakraft til drift av maskineriet og inntil 8 000 kW spillkraft til drift av en elektrokjel til dampfremstilling.

Det stiftendes selskap Keyes Norway A/S vil derfor trenge konsesjon etter § 20, jfr. § 19, om fast eiendom og etter § 23, jfr. § 22, om kraftleie i den alminnelige konsesjonslov av 14. desember 1917.

Konsesjonssøknaden lyder:

«På vegne av Keyes Norway A/S, som vil bli stiftet og registrert under forutsetning av at de nedenfor nevnte konsesjoner innvilges, søkes om konsesjon på selskapets leiekontrakt av juli 1963 med A/S Viul Tresliperi samt for leie av kraft i henhold til kontrakter om primakraft og spillkraft, mellom de samme selskaper. Dessuten anmoder jeg om samtykke for Keyes Fibre Company, Waterville, Maine, USA, til å erverve (tegne) den samlede aksjekapital på kr. 500 000 i det stiftendes Keyes Norway A/S. Jeg vedlegger kopi av leiekontrakt og kraftkontrakter.

Keyes Norway A/S planlegges som nevnt stiftet med en aksjekapital på kr. 500 000,

med formål å fremstille emballasje av tremasse og hva dermed står i forbindelse. Selskapets forretningskontor vil bli i Norderhov (fra 1. januar 1964 Ringerike). Selskapet vil bli ledet av et styre på 4 medlemmer, hvorav 3 norske innvånere. Da så vel aksjekapital som driftskapital vil bli tilveiebrakt av Keyes Fibre Company, USA, antas det rimelig at det amerikanske medlem av styret blir styrets formann. Dette er imidlertid ikke noen avgjørende forutsetning fra det amerikanske selskaps side.

Om bakgrunnen for denne søknad skal jeg opplyse:

Keyes Fibre Company har som nevnt sitt hovedsete i Waterville, Maine. Det har fabrikker i Waterville, i Hammond, Indiana og Sacramento, California, samt et tresliperi nær fabrikken i Waterville. Fabrikken i Sacramento ble ferdig i siste del av 1962 og vil først i år komme inn med full tyngde i selskapets regnskaper.

Keyes Fibre Company har (pr. 31. desember 1962) en aksjekapital på tilsammen \$ 3 239 302, hvorav \$ 1 631 900 i «first preferred stock», 4,8 % Series» og \$ 1 607 402 i «common stock». Salgsinntektene i 1962 var \$ 21 836 879, hvilket var det høyeste i selskapets historie. Salgsrekord har for øvrig vært satt hvert år i de siste 10 år. Nettooverskuddet i 1962 var \$ 1 790 591, etter at avskrivninger var foretatt med \$ 767 951 og \$ 1 557 524 satt av til skatter.

Selskapets virksomhet omfatter vesentlig produksjon av artikler i «moldet pulp» (støpt tremasse). Jeg siterer fra et prospekt som er sendt ut i anledning av en aksjeutvidelse i juni d. å.:

«The Company manufactures a wide variety of molded pulp products comprising more than 270 items made of groundwood, chemical pulp or reclaimed paper stock. These include plates, dishes, containers, cake circles, food prepackaging trays, egg flats, «FILLER-FLATS», fruit packs, florists' flats and molded pulp interior packaging materials for fragile and perishable articles. It also manufactures fibrous plastic articles, including tableware and serving trays, composed of a combination of pulp and various resins. The Company owns and operates a manufacturing plant situated in Waterville and Fairfield, Maine, a groundwood pulp mill located in part of Fairfield called Shawmut, a manufacturing plant located in Hammond, Indiana and a manufacturing plant located near Sacramento, California. Operations of the Company and its predecessors have been carried on continuously since 1903.»

Med hovedeksemplaret av denne søknad vedlegges et eksemplar av årsberetning for 1962 for Keyes Fibre Company og ett eksemplar av det nettopp nevnte prospekt. Dessuten vil jeg sørge for at Industridepartementet i løpet av kort tid får tilsendt forskjellig reklamemateriell som nærmere beskriver de artikler selskapet lager.

2. Keyes Fibre Company er et av de tre største selskaper i verden når det gjelder produksjon og salg av artikler produsert av støpt tremasse. Denne produksjon er høyt spesialisert og er basert på en lang rekke

egne oppfinnelser samt know-how ervervet over mange år. Selskapet har i dag omtrent 130 egne patenter, hvis beskyttelsestid løper ut til forskjellige tidspunkter mellom 1963 og 1979. Dessuten har det ca. 15 patentsøknader inne til behandling hos de amerikanske patentmyndigheter. Keyes Fibre Co. har videre sørget for å få registrert en rekke av sine patenter i land utenfor USA, i den utstrekning rimelig behov har foreligget for det.

Under sin nåværende ledelse har Keyes Fibre Company tatt sikte på å ekspandere i Europa og andre deler av verden utenfor USA, hvor for øvrig fabrikken i Sacramento betyr en vesentlig utvidelse av selskapets produksjons- og salgskapasitet. Selskapet har etter langvarige undersøkelser og forhandlinger funnet at forholdene i Norge ligger vel til rette for opprettelse av en fabrikk her.

Virksomheten i Norge vil bli ledet av Keyes Norway A/S. Den vil bli basert på maskineri som er spesialkonstruert og spesialbygget i USA, og som vil bli installert på Viul i løpet av årets siste måneder, hvis konsesjon innvilges på vilkår som kan godtas. Til anskaffelse av dette maskineri og til innkjøp i Norge av hjelpemaskineri, motorer osv. vil Keyes Fibre Company yde datterselskapet et lån på nærmere avtalte vilkår. Industridepartementet vil bli tilstilt gjenpart av søknad til Norges Bank, og vil herved bli kjent med detaljene i det finansielle opplegg. Det forutsettes at Industridepartementet tar kontakt med Norges Bank i fornøden utstrekning.

For bruken av Keyes Fibre Company's forretningshemmeligheter, know-how og patenter, og for å medvirke til finansiering av de fortløpende eksperimenter og undersøkelser hos Keyes Fibre Co., vil det norske selskap betale morselskapet en royalty på 3½ pst. av de årlige salgsbeløp. Keyes Fibre Company bruker over \$ 750 000 pr. år til «research and development». Resultatene av denne tekniske og vitenskapelige innsats vil til enhver tid være til disposisjon for Keyes Norway A/S. Dessuten vil det amerikanske selskap — direkte eller gjennom andre datterselskaper — yde hjelp både på det administrative og merkantile plan, idet selskapet som hovedselskap i et konsern av betydelig størrelsesorden vil frita Keyes Norway A/S for mange funksjoner som dette selskap ellers hadde måttet greie selv.

Keyes Norway A/S vil produsere emballasje støpt av tremasse for selvbetjenings- og andre fødevarerbutikker (amerikansk pre-packaging trays»), således til fisk, kjøtt, fugl, frukt, bær og egg. Etter hvert vil det også kunne bli tale om tallerkner m. v. av støpt tremasse og om emballasje til bruk for industrien. Markedsundersøkelser har vist at det skulle være et sikkert marked for hva den norske bedrift vil kunne produsere med én maskin og mer enn det. Det påregnes at salget vil dreie seg om ca. kr. 13 000 000 pr. år når maskineriet er innkjørt, hvilket forutsettes å være tilfelle i begynnelsen av 1964 hvis intet uforutsett skjer. Av dette vil over 80 pst. eksporterer, fortrinnsvis til England og Vest-Tyskland.

Planer foreligger dessuten allerede for installasjon av ytterligere minst en maskin, hvorved kapasiteten vil fordobles. Dette vil bli gjort i 1964/65, igjen forutsatt at forholdene utvikler seg som ventet. Det er allerede

igangsatt forberedelser til en utvidelse av A/S Viul Tresliperis fabrikkbygning med sikte bl. a. på å få plass til én maskin til, jfr. leiekontraktens pkt. 6 og 7.

3. Når emballasjefabrikken på Viul kommer i full gang, dvs. når det amerikanske maskineri er installert, vil bedriften trenge ca. 52 arbeidere og funksjonærer, hvorav 16 kvinner. Med 2 maskiner vil behovet være ca. 77 arbeidere og funksjonærer. Etter de undersøkelser som er foretatt, skulle den nødvendige arbeidskraft kunne skaffes lokalt, uten at det går ut over andre bedrifter på stedet.

4. Produksjonskapasiteten på emballasjefabrikken vil bli 13 tonn stigende til 15 tonn pr. døgn, hvilket tilsvarer et forbruk (1 maskin) pr. år på 4 500—5 000 tonn tørr tremasse (90—100 pst.). For dette punkts vedkommende henvises til leiekontraktens pkt. 13 og til det vedlagte brev av 30. juli d.å. fra A/S Viul Tresliperi. Skulle installering foretas av ytterligere en maskin — hva er overveiende sannsynlig — vil Keyes Norway A/S måtte kjøpe tremasse hvor slik kan skaffes i markedet på tilfredsstillende vilkår.

For ordens skyld gjør jeg oppmerksom på at Keyes Norway A/S ikke har til hensikt selv å fremstille tremasse, men alene å videreforedle slik tremasse.

5. Som det vil fremgå av den vedlagte kontrakt «om levering av elektrisk kraft» — primakraftkontrakten — vil Keyes Norway A/S ha et primakraftbehov på 750 kW på 1 maskin, stigende til maks. 1 600 kW på to maskiner. Jeg minner i den forbindelse om hva jeg har anført under pkt. 2 ovenfor, slutten.

Selskapet vil trenge betydelig mengder varme for tørking av de støpte artikler. Denne varme skal tas fra damp som produseres i et kjelehus utenfor selve fabrikkbygningen og overføres til denne ved rør. Om kjelehuset finnes opplysninger i leiekontrakten pkt. 6 og 7. Det vil herav fremgå at Keyes Norway A/S vil basere seg på et oljefyrt kjelehus. Sammenholdes disse bestemmelser med den vedlagte kontrakt om «levering av kraft til elektrokjel med brenselfyrt reserve» — spillkraftkontrakten — vil det sees at A/S Viul Tresliperi kan forlange av Keyes Norway A/S at selskapet uttar spillkraft til produksjon av damp, under forutsetning av at dette ikke faller dyrere enn damp produsert ved oljefyring.

Det antas at disse kraftkontrakter i hvert fall sett samlet krever konsesjon, som derfor søkes for leie av de kraftmengder som kontraktene nevner.

6. Basert på helkontinuerlig drift (340 døgn pr. år) vil kraftforbruket (primakraft) pr. tonn støpte tremasseartikler ligge på ca. 1 200 kW.

7. Eksportverdien pr. tonn antas å ville ligge på ca. kr. 2 500.

8. A/S Viul Tresliperi har i en rekke år dels produsert og dels leiet ut sin fabrikkbygning til produksjon av støpt tremasse, således i tiden januar 1957—april d.å. til A/S Viking Fibre Products i henhold til konsesjon gjengitt s. 222 flg. i «Meddelte vassdragskonsesjoner» for 1957. Av s. 223—224 fremgår at forskjellige tvistespsørsmål knytter seg til de maskiner som den gang var installert på

Viul. Disse maskiner er imidlertid nå demontert, slik at tilsvarende vanskeligheter ikke skulle kunne oppstå for det nye selskap.

9. Da det er ønskelig å gi produksjonen i Keyes Norway A/S's regi stabilitet og sikkerhet i planlegging, er leiekontrakten inngått for så lang tid som 20 år, med muligheter for forlengelse. Det dreier seg om så betydelige investeringer så vel fra Keyes Norway A/S som fra A/S Viul Tresliperi (bygninger, kjelehus, tilleggsmaskineri osv) at man har funnet at en kortere leietid neppe er økonomisk forsvarlig.

10. Det er ønskelig at denne sak behandles så raskt som råd er, slik at forberedelser til virksomhet i emballasjefabrikken kan gjenomføres uten at tid går tapt og uten at store beløp i leie betales under usikre forhold, jfr. leiekontraktens pkt. 1 og 3.»

Saken har på vanlig måte vært forelagt distriktet til uttalelse, jfr. konsesjonslovens § 24.

Norderhov herredsstyre har i møte den 16. desember 1963 enstemmig vedtatt å anbefale søknaden innvilget i samsvar med rådmannens forslag, sålydende:

«Det er rådmannens absolutte oppfatning at en innvilgelse av såvel ervervelse av aksjer som konsesjon på kraft, vil bety en styrkelse av industrien på Ringerike. Den pappemballasjefabrikk som tidligere har vært på Viul, og som en trygt kan si ikke var noen strålende suksess, vil her bli avløst av noe som for rådmannen står så mye mer stabilt og varig, og som vil skaffe, i hvert fall i første omgang, 52 nye arbeidsplasser.

Så vidt rådmannen kan forstå står en her overfor et kapitalsterkt utenlandsk firma, som er villig til å foreta store investeringer for å skape en industri som en tror på. Denne industrien vil være noe helt nytt på området og vil ikke gå i veien for noen annen industri på det lokale plan og heller ikke i landsmålestokk.

Det er derfor rådmannens oppfatning at om konsesjon her blir gitt, vil det bety et stort pluss for Ringerike, ikke minst med hensyn til å skaffe nye arbeidsplasser. En annen ting som også bør nevnes er at disse fabrikklokale på Viul i dag står tomme etter at den produksjonen som tidligere var der er avsluttet, og ingen kan vel benekte at det må hilses med glede at noe nytt kommer inn i stedet for det som var.

Rådmannens konklusjon er derfor at Norderhov kommunestyre for sin del ubetinget bør gi dette prosjektet sin støtte.

For ordens skyld gjør jeg også oppmerksom på at en har forelagt spørsmålet om leiekontrakt for kjelekraft og primakraft for elektrisitetsverkets bestyrer, som har gitt den sin anbefaling.

På bakgrunn av denne redegjørelse og bemerkninger, finner jeg derfor å måtte anbefale uten forbehold, at formannskapet fremmer følgende forslag for kommunestyret:

«Keyes Norway A/S's søknad om konsesjon på kraftleie og tillatelse til å erverve den samlede aksjekapital på kr. 500 000 i

det stiftendes Keyes Norway A/S, anbefales på det beste.»»

Buskerud Kraftverker gir i uttalelse 19. desember 1963 uttrykk for «at såfremt A/S Viul Tresliperi ikke selv dekker den herved søkte kraftlevering i tillegg til sine øvrige kraftsalgsavtaler gjennom produksjon i sine egne kraftstasjoner, skal primakraftkjøpet foregå gjennom Buskerud Kraftverker. Det må ikke gis anledning til sådant kjøp direkte fra Statskraftverkene da dette vil virke uheldig på den videre utvikling av elektrisitetsforsyningen innen Buskerud fylke.»

Fylkesmannen i Buskerud har i påtegning 21. desember 1963 meddelt at han ikke har noe å bemerke til at det gis konsesjon. Han slutter seg til ovennevnte uttalelse fra Buskerud Kraftverker, idet han dog vil bruke ordet «bør» i siste setning istedenfor ordet «må».

Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen uttaler i brev av 29. januar 1964 bl. a.:

«Hovedstyret har for sitt vedkommende ikke noe å innvende mot søknaden og vil rå til at Keyes Norway A/S meddeles konsesjon på leie av inntil 1 600 kW primakraft resp. inntil 8 000 kW fra A/S Viul Tresliperi for den nye emballasjefabrikk på Viul. De inntil 8 000 kW for bedriftens elektrokjel til dampframstilling.

Tillatelsen anbefales meddelt for den tid de resp. kraftleiekontrakter måtte stå ved makt, dog rimeligvis ikke utover 20 år regnet fra 1. juli 1963 og således tilsvarende tidsfristen for leieavtalen.

Hovedstyret vil anbefale at det fastsettes vilkår om at styret i det stiftende Keyes Norway A/S for et flertalls vedkommende skal bestå av norske statsborgere og at styrets formann blir norsk statsborger.

Da det er en forutsetning at selskapsstiftelsen og kraftleiekonsesjonens ikrafttreden skjer samtidig, vil det amerikanske selskap ikke erverve aksjer i Keyes Norway A/S etter at sistnevnte selskap har fått konsesjon. Erverslovens §§ 36 og 37 kommer altså ikke til anvendelse i denne omgang. Ved senere overdragelse av aksjer i Keyes Norway A/S kommer imidlertid de nevnte bestemmelser til anvendelse.

Hensett til at konsesjonen i tilfelle blir gjeldende utover de ellers vanlige 10 år og forholdene for øvrig tatt i betraktning, vil Hovedstyret foreslå at det fastsettes vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 2 pr. kW av den primakraft hvorav der i henhold til vedkommende kraftleiekontrakt skal betales

leie. Derimot blir det som vanlig ikke å erlegge slik avgift av den kraft som blir å levere på kontrakten for drift av elektrokjelen til dampframstilling. For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på de nå vanlige betingelser, herunder med vilkår om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner i samsvar med loven. Da uttak av konsesjonskraft i nærværende tilfelle neppe er å anse å være av interesse, forutsettes den ikke å bli å fordele. Som det tør være kjent leverer Viul 3 000 kW til Hønefoss og Norderhov kraftverk og 2 000 kW til Hadelands Elektrisitetsverk for distriktenes strømforsyning, jfr. Hovedstyrets uttalelse i brev av 7. desember 1961 til departementet angående kraftleiekonsesjon av 5. januar 1962 til A/S Follum Fabrikker.

Hva Buskerud kraftverkers bemerkninger til saken angår skal opplyses at Statens kraftverker ikke for tiden har noen avtale om kraftlevering til A/S Viul Tresliperi. På den annen side er Viul medlem av Samkjøringen, og kan som sådan supplere seg med kraft derfra uten at det fra statens side kan øves noen kontroll i så måte selv om det måtte handle seg om uttak av kraft innmeldt til Samkjøringen fra Statskraftverkene. En har for øvrig alt forut tatt opp til drøftelse med Buskerud kraftverker spørsmålet om en rasjonalisering ved at det så vidt mulig søkes truffet tiltak ved avtaler med de interesserte med sikte på en konsolidering av kraftproduksjons- og strømforsyningsforholdene innen fylket. Hva dette kan føre til, kan det for tiden ikke sies noe nærmere om.

Tresliperiet på Viul ble i sin tid overdratt ved salg til A/S Follum Fabrikker.

I salgskontrakten skal A/S Viul Tresliperi ha forbeholdt seg inntil 5 000 tørrtonn tremasse pr. år. Dette kvantum er så i leieavtalen med Keyes Fibre Company på vegne av Keyes Norway A/S stillet til disposisjon for Keyes Norway A/S. Om berettigelsen av dette er det så vidt sees oppstått meningsforskjell mellom Follum og Viul. I det høve og hva forholdene for øvrig angår forutsettes derfor tatt forbehold om at ikke noe skal være foregrepet ved den eventuelle konsesjon.

Da det som nevnt handler seg om et startende selskap går en ut fra at det tas uttrykkelig forbehold om at den eventuelle konsesjon og vilkårene for denne ikke under noen omstendighet kan påberopes bindende før den endelige stiftelse av det norske selskap Keyes Norway A/S er gjennomført i samsvar med forutsetningene.

En går for øvrig ut fra at departementet som vanlig tar opp til overveielse de industrielle vilkår som i tilfelle måtte finnes påkrevet å stille, i den forbindelse spørsmålet

om bl. a. plasseringen av det utenlandske lån, eventuell begrensning av den forlangte royalty (3½ pst. av de årlige salgsbeløp), vilkår om salg av selskapets produkter til markedspris samt dispensasjonsspørsmålet for så vidt angår vilkåret om norsk arbeid og materiell (som inngår under de konsesjonsmessige vanlige betingelser) og som vedrører det materiell som blir å skaffe fra utlandet. Likeledes forutsettes overveiet muligheten av inntakelse av vilkår om sikringsfond og forsorgsfond.

Behandlet i hovedstyremøte den 28. januar 1964.»

Industridepartementet skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon 27. september 1957 fikk A/S Viking Fibre Products, Oslo, konsesjon på leie av inntil 2 700 kW fra A/S Viul Tresliperi til en bedrift i lokaler leid av tresliperiet for fremstilling av støpt tremasse. Samtidig ble det meddelt samtykke for Diamond Match Company USA til erverv av samtlige aksjer i A/S Viking Fibre Products. Selskapets virksomhet opphørte imidlertid 30. mars 1963.

I 1961 solgte A/S Viul Tresliperi sitt tresliperi med tilhørende maskineri m. v. til A/S Follum Fabrikker, og ved kgl. resolusjon 5. januar 1962 fikk A/S Follum Fabrikker konsesjon på leie av inntil 10 000 kW fra A/S Viul Tresliperis kraftstasjoner i Askerudfossen.

Ved avtale av juli 1963, som er inngått under forbehold av konsesjon, har A/S Viul Tresliperi leid bort andre driftsbygninger med utstyr til det stiftendes selskap Keyes Norway A/S for et tidsrom av 20 år regnet fra 1. juli 1963 med opsjon på forlengelse. Avtalen gir også rett til å kreve utvidelse av lokalene m. v. Dessuten skal Viul levere opptil 5 000 tonn tørr tremasse pr. år, hvilket Viul regner med å motta fra A/S Follum Fabrikker. Departementet vil poengtere at en eventuell tvist mellom Follum og Viul om denne leveranse er departementet uvedkommende og at intet hermed er foregrepet i og med meddelelse av konsesjon til Keyes Norway A/S.

I utkastet til kontrakt om levering til primarkraft påtar A/S Viul Tresliperi seg å levere 750 kW til Keyes Norway A/S, dog slik at kjøperen har anledning til med 6 måneders varsel å forhøye dette kvantum til maksimalt 1 600 kW. Kraftprisen er kr. 60 pr. kW/år med tillegg av to øre pr. kWh for alt uttak. For kraft overført fra Samkjøringen skal det betales innkjøpspris med tillegg av 30 pst. Avtalen er forutsatt gjeldende fra 1. januar 1964 og 5½ år fremover.

Utkastet til spillkraftkontrakt gir selgeren rett til å levere inntil 8 000 kW til elektrokjelen i kjelhuset. Kraftprisen er basert på prisen for fyringsolje.

Den nye bedrift vil som tidligere nevnt produsere emballasje støpt av tremasse for selvetjenings- og andre fødevarerbutikker. Produksjonen vil foregå på lisens fra det amerikanske moderselskap. Det er her tale om en høyst spesialisert produksjon som vil bli basert på maskineri som er spesialkonstruert og spesialbygd i USA. Ifølge planene skulle emballasjefabrikken kunne settes i drift i begynnelsen av 1964 med en maskin for 13—15 tonn pr. døgn, hvilket motsvarer 4 500—5 000 tonn tørr tremasse pr. år. Såfremt det blir aktuelt å installere ytterligere en maskin, hvilket konsesjonssøkeren regner å være overveiende sannsynlig, vil Keyes Norway A/S måtte kjøpe tremasse hvor denne kan skaffes i markedet på tilfredsstillende vilkår. Det er en uttrykkelig forutsetning at selskapet ikke selv skal fremstille tremasse, men utelukkende foreta videreføringen.

Selskapet regner i konsesjonssøknaden med at det ved drift av en maskin vil kunne påregnes et salg på omlag 13 mill. kroner pr. år, hvorav over 80 pst. vil gå til eksport, fortrinnsvis til England og Vest-Tyskland. Senere er opplyst at selskapets omsetning vil dreie seg om 9—10 mill. kroner pr. år ved drift av den første maskin.

Bedriften vil ifølge planene beskjeftige 52 mann i første omgang, senere eventuelt 77 mann.

I konsesjonssøknaden er nevnt at Keyes Norway A/S er planlagt stiftet med en aksjekapital på kr. 500 000 som helt ut tegnes av Keyes Fibre Company. Moderselskapet skal videre yte et lån stort 1 mill. dollar for innkjøp og installasjon av maskineri, samt til diverse andre utgifter. For lånet skal svares 6 pst. rente, og tilbakebetaling skal skje i løpet av en 10 års periode.

Industridepartementet har mens saken har vært til behandling i distriktet og i Vassdragsvesenet, vært i kontakt med konsesjonssøkeren for å drøfte konsesjonsvilkår m. v.

For det første har konsesjonssøkeren gått med på å øke aksjekapitalen fra 0,5 mill. kroner til 2 mill. kroner, mot å redusere det planlagte lån fra moderselskapet på 1 mill. dollar tilsvarende.

Videre har søkeren akseptert at konsesjonstiden fastsettes til 20 år, selv om en noe lengre periode, f. eks. 30 år, anses ønskelig.

Søkeren har intet å innvende mot at styreflertallet, herunder også formannen, skal være norske statsborgere.

Det er videre akseptert at den kapital som

skal investeres i bedriften skaffes i utenlandske lån til vanlig rente.

Det er også bekreftet at det ved eventuelle utvidelser ut over det som nå er planlagt, vil bli overveid å foreta dette i et av de industrifattige områder i landet.

Som det fremgår av konsesjonssøknaden er det meningen at Keyes Norway A/S for bruk av Keyes Fibre Company's forretningshemmeligheter, know how og patenter m. v., skal betale en royaltysats til moderselskapet på 3½ pst. av de årlige salgsbeløp.

Det amerikanske moderselskap, med en årlig omsetning av 21 mill. dollar, har årlige forskningsutgifter på omlag ¾ mill. dollar, hvilket er nokså nøyaktig 3½ pst. Det synes derfor ikke urimelig at det norske selskap betaler en tilsvarende andel. Industridepartementet vil imidlertid forbeholde seg rett til senere å kunne forlange at royaltysatsen blir tatt opp til eventuell revisjon. Først bør man imidlertid få erfaringer om hvorledes ordningen vil virke i praksis. Departementet forutsetter derfor at spørsmålet om royaltysats skal tas opp igjen når 5 år er gått.

Departementet vil for øvrig presisere at det hermed ikke er foregrepet noe med hensyn til den skattemessige side av spørsmålet om utbetaling av royaltysats.

Industridepartementet mener i likhet med Norderhov herredsstyre at Keyes Norway A/S kan bli en nyttig bedrift for distriktet. Departementet slutter seg også til uttalelsen fra Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen, og vil anbefale at konsesjon blir meddelt.

Departementet forutsetter som vanlig at kraftleveringen vil være undergitt de til enhver tid gjeldende bestemmelser om kraft- rasjonering.

Industridepartementet vil anbefale at det fastsettes følgende vilkår:

1. *Konsesjonens varighet.*

Tillatelsen gjelder inntil 1. juli 1983.

2. *Styre m. v.*

Keyes Norway A/S skal være et selvstendig norsk aksjeselskap med sete i Norge.

Styrets flertall, formannen innbefattet, skal til enhver tid bestå av norske statsborgere bosatt i Norge.

Selskapets vedtekter skal være undergitt departementets godkjennelse.

3. *Kapital.*

Selskapets aksjekapital skal være på minst 2 mill. norske kroner.

Overdragelse av aksjer i selskapet skal ikke kunne finne sted uten departementets godkjennelse.

Den kapital som trengs til investering utenom aksjekapital og senere egenfinansiering skal skaffes i form av utenlandske lån som godkjennes av Industridepartementet.

4. *Produksjon m. v.*

Selskapet må ikke uten Industridepartementets samtykke drive annen virksomhet enn produksjon og salg av artikler av støpt tremasse. Selskapet må ikke selv eller gjennom datterselskaper fabrikere tremasse.

Produksjons- og salgsvirksomheten skal ledes fra Norge etter sunne forretningsmessige prinsipper. Selskapets forretningsforbindelse med Keyes Fibre Company, USA, og andre selskaper dette har interesser i, skal være basert på reelle priser og på de for det norske selskap gunstigst mulige forretningsvilkår.

Salg av produktene må ikke i noe tilfelle uten samtykke av Industridepartementet finne sted til priser som ligger under de til enhver tid gjeldende og oppnåelige priser på verdensmarkedet.

5. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

6. *Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

7. *Norsk arbeid og materiell.*

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er like så god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 prosent over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske

produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknaden om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang illegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

8. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

9. Avgift.

Av den primakraft som gjennomsnittlig nyttes, erlegges til staten en årlig avgift av kr. 2,00 pr. kW, beregnet etter formelen:

$$\frac{kWh}{8760} = kW$$

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svarer deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Hvis departementet finner at denne pris er vesentlig høyere enn om den var beregnet overensstemmende med reglene i ervervsloven av 14. desember 1917 § 2, post 12, tredje ledd, første, annet og tredje punktum, skal prisen beregnes etter disse regler. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller inskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

11. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene og andre forutsetninger for konsesjonen blir overholdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelser av Industridepartementet.

12. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

For overtredelser av vilkårene og andre forutsetninger for konsesjonen fastsettes en løpende mulkt på kr. 1 000 pr. dag.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av vilkårene og andre forutsetninger for konsesjonen eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på, kan medføre at konsesjonen tilbakekalles, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av § 20, jfr. § 19, og § 23, jfr. § 22, i den alminnelige konsesjonslov av 14. desember 1917 tillates Keyes Norway A/S

1. å erverve bruksrett til eiendommen gnr. 94, bnr. 1, Norderhov,

2. å leie inntil 1 600 kW primakraft samt inntil 8 000 kW spillkraft fra A/S Viul Tresliperi, alt i samsvar med de planer og på de vilkår og forutsetninger som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 14. februar 1964.

7. Porsgrund Metalverk A/S.

(*Fornytt kraftleiekonsesjon.*)

Gitt av Industridepartementet 2. mars 1964.

Søknad av 25. april 1963 til Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen, jfr. kraftleiekontrakt datert 19./20. desember 1962 med Skiensfjordens kommunale kraftselskap.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 23 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 15. mai 1959 gis Porsgrund Metalverk A/S, Porsgrunn, konsesjon på å leie inntil 4 800 kW fra Skiensfjordens kommunale kraftselskap.

Konsesjonen gis på følgende vilkår:

1. Leietid.

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleieforholdet måtte bestå, dog ikke utover 1. januar 1974.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opptil kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Søksmål etter lov om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av ovennevnte lov.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, elektriske maskiner og utstyr skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det, og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort.

Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Bli det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene blir fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som

utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes erlegges til staten en årlig avgift fra og med 1. juli 1963, stor kr. 1,50 pr. kW beregnet etter formelen:

$$\frac{\text{kWh}}{8\ 760} = \text{kW.}$$

Avgiften forfaller til betaling pr. 31. desember hvert år. Erlegges den ikke til forfallstid svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

9. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Fortsatte eller gjentatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2, 3 og 8 samt overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen gjelder, kan medføre at konsesjonen tilbakekalles jfr. § 26, annet ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.

8. A/S Viking Remfabrik.

(Kraftleiekonsesjon.)

Gitt av Industridepartementet 4. mars 1964.

Selskapets søknad 14. august 1963.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 23, og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 15. mai 1959 tillates A/S Viking Remfabrik å leie inntil i alt 2 500 kW primakraft og spillkraft til drift av elektrokjele fra Oslo Lysverker, jfr. fremlagt kraftleiekontrakt mellom partene av 15. mai 1963 for så vidt angår levering av spillkraft.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid kraftleieforholdet mellom partene består, dog ikke utover 1. juli 1973.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket

og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kWh pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter lov om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

5. Norsk arbeid og materiell.

Til byggingen og driften av det til utnyttelse av kraften nødvendige elektriske materiell, elektriske maskiner og utstyr skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er like så god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeide og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og med lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. Avgift.

Av den primakraft som gjennomsnittlig benyttes erlegges til staten en årlig avgift fra og med året 1961 kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen:

$$\frac{\text{kWh}}{8760} = \text{kW.}$$

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfalltid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir overholdt. Utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelser av departementet.

9. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Fortsatte og/eller gjentatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2, 3 og 8 samt overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen gjelder, kan medføre at konsesjonen tilbakekalles, jfr. § 26, annet ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.

9. Aktieselskabet Tyssefaldene.

(Tillatelse til regulering av Tyssovassdraget.)

Kgl. res. 6. mars 1964.

Ifølge meddelelse fra Stortingets presidentskap fattet Stortinget i møte 26. juni 1962 følgende vedtak:

«Stortinget samtykkjer i at Aktieselskabet Tyssefaldene får løyve til å regulere Tyssovassdraget i samsvar med Industridepartementet si tilråding frå 18. mai 1962, men med slik endring at avgiftene i konsesjonsvilkåra vert sett til kr. 3 til kommunane og kr. 1 til staten.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 278, jfr. St. prp. nr. 129 for 1961—62.

De konsesjonsvilkår som er godkjent av Stortinget lyder:

«1.

Reguleringskonsesjonen gjelder for den tid avtalen mellom staten og konsesjonæren står ved makt, dog ikke utover 31. desember 2006.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte anlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse reguleringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anleggene skal ved konsesjonstidens utløp være i full driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle tvist ved skjønn på konsesjonærens bekostning, og denne plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For så vidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn er grunn til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabo-lovgivningen.

3.

For den økning av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1,— pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3,— pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sånn måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft er tatt i bruk.

Avgifter har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 20, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må fullføres innen en frist av 5 år fra konsesjonens datum. Under særlige omstendigheter kan fristen forlenges av Kongen.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristen uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes, erlegger konsesjonshaveren en løpende mulkt til statskassen av kr. 1 000,—.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — prosent overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte ma-

teriale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte forskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske varepris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. For overtredelse av bestemmelsen i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anleggene og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege, og holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til et for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr. Det kan også pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommunes (eller kommuners) alminnelige forebyggende helse-tjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement, pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende

departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen, og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsingsregler i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til ved arbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige til anlegget knyttede befolkning eller, hvis departementet måtte anse det mer hensiktsmessig, og ikke vesentlig dyrere, å delta i oppføring eller utbedring av permanent forsamlingslokale, f. eks. samfunnshus.

Konsesjonæren skal stille kr. 50 000,— til rådighet til almindennende virksomhet og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene. Færdselsveger og stier som er i bruk må omlegges dersom de demmes ned.

13.

Såfremt vedkommende departement forlanger det, er konsesjonæren forpliktet til for reguleringsanlegget, kraftanlegget og sine bedrifter å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1900, kap. 4, er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til, såfremt vedkommende departement forlanger det, å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved reguleringsarbeidene beskjeftigede arbeidere og deres fami-

lier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved anlegget, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til å sette ut settefisk og/eller yngel av den art og det antall som departementet måtte bestemme.

Om departementet finner det nødvendig å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i vassdragene som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelsene. Konsesjonæren plikter å erstatte utgiftene ved et forsterket jakt- og fiskeoppsyn under anleggstiden, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

15.

Konsesjonæren plikter å forelegge departementet detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene. Planene skal approberes av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av konsesjonæren.

16.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper og innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøymed.

17.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

For så vidt vannet slippes i strid med reglementet kan konsesjonæren pålegges en

tvangsmulkt til staten av inntil kr. 5 000,— for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

18.

Konsesjonæren skal uten vederlag finne seg i enhver ytterligere regulering vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

19.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Reguleringsgrensene betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

20.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en bruksrett ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form departementet bestemmer. Kreves den avgitt i annen form enn den produseres, plikter konsesjonæren på departementets forlangende å bygge sitt anlegg således at kraftens omforming og avgivelse ikke unødig fordyres for mottageren. Sådant forlangende må fremsettes innen 6 måneder etter konsesjonens datum.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til annet ledd, kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

21.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 200 000,— etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

22.

Det påhviler konsesjonæren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette ansees ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidens fremme i henhold til foranstående, ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd, sendes med en gang og arbeidet stanses.

Konsesjonæren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpe-

anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plasing av stein og/eller jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Konsesjonæren har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Opprydding må være ferdig senest innen 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av konsesjonæren.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

23.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

24.

Alle heftelser som hviler på anleggene, faller bort når og i den utstrekning de i henhold til konsesjonen går over til staten.

25.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Det i samme proposisjon foreslåtte manøvreringsreglement for Tyssovassdraget lyder:

«1.

Reguleringsgrensene er:	
Øvre Bersåvann:	
Nedre kote	1 060,0
Nedre Bersåvann:	
Nedre kote	1 023,0
Ringedalsvann:	
Øvre kote	465,0
Nedre kote	418,0
Reguleringshøyde	47,0 m
Langevann:	
Øvre kote	1 180,0
Nedre kote	1 160,5
Reguleringshøyde	19,5 m

Håvardsvann:

Øvre kote	1 257,0
Nedre kote	1 218,5
Reguleringshøyde	38,5 m

Nybu (Nibbehø):

Øvre kote	1 180,0
Nedre kote	1 162,2
Reguleringshøyde	17,8 m

Breivann:

Nedre kote	1 188,0
------------------	---------

Øvre Tyssevann:

Øvre kote	1 337,5
Nedre kote	1 317,5
Reguleringshøyde	19,5 m

Holmevann:

Øvre kote	1 283,0
Nedre kote	1 271,2
Reguleringshøyde	11,8 m

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Vannslipning foregår etter A/S Tyssefaldenes behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Det skal påses at dammene til enhver tid er i god stand og at flomløpene så vidt mulig ikke hindres av is eller lignende.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

5.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anlegning til å uttale seg.»

Denne reguleringssaken, som gjelder hele Tyssovassdraget (såvel Tysse I som Tysse II), må ses i sammenheng med Stortingets vedtak i samme møte den 26. juni 1962 om samtykke

til at A/S Tyssefaldenes vannfall og kraftanlegg m. v. overdras til staten og deretter bortleies til selskapet, jfr. St. prp. nr. 130 og Innst. S. nr. 277 for 1961—62. Den endelige utforming av «hjemfallsavtalen» mellom staten og selskapet var den gang ikke ferdig, og man fant det ikke riktig å fremme regulerings-saken før avtalen var klar, jfr. for øvrig reguleringsvilkårenes post 1.

Det har deretter foregått forhandlinger med selskapet. Disse har på grunn av finansieringsproblemer trukket noe ut, men avtalen er nå undertegnet og datert 4. mars 1964. Avtalen er i det alt vesentlige i samsvar med stortingsproposisjonen.

Industridepartementet vil rå til at A/S Tyssefaldene gis reguleringskonsesjon på de vilkår og med det manøvreringsreglement som er inntatt foran. Samtlige tidligere gitte reguleringskonsesjoner, bortsett fra Vendo-konsesjonen av 1948 (se nedenfor), vil dermed falle bort (konsesjoner av 3. oktober 1924, 28. april 1928, 16. februar 1931, 4. juli 1958 (manøvreringsreglementet) og 1. september 1961).

Regulerings- og overføringstillatelsen for Vendo-vassdraget som ble gitt 21. mai 1948, skal ifølge forutsetningene holdes utenfor nærværende hovedkonsesjon for regulering av Tyssovassdraget. Vendo-konsesjonen, hvis utløpstid med påfølgende adgang for staten til å kreve hjemfall er 28. april 1988, vil således gjelde inntil videre. I St. prp. nr. 130 om «hjemfallsavtalen» heter det om dette spesielle spørsmål:

«I konsesjon av 21. mai 1948 på regulering av Vendevatn samt overføring av vannet til Mågeljelva, er det på vanlig måte betinget hjemfallsrett for staten ved konsesjonstidens utløp den 28. april 1988. Hjemfallsretten omfatter så vel regulerings- som overføringsanleggene som overføringsrettighetene. Selskapet har imidlertid ved kontrakt 10. oktober 1950 med Ullensvang kommune bare ervervet en tidsbegrenset overføringsrett til Vendo-vassdraget. Selskapet har nå drøftet spørsmålet om å erverve disse rettighetene med Ullensvang kommune, men kommunen er ikke villig til å overdra rettighetene for all fremtid uten å få et vederlag som selskapet mener er uakseptabelt. Om partenes standpunkt til dette spørsmål vises til den fremlagte proposisjon om regulering av Tyssovassdraget.

I brev av 28. mars 1962 til selskapet uttalte Industridepartementet:

«Når det gjelder spørsmålet om erverv av de nødvendige overføringsrettigheter i forbindelse med Vende-konsesjonen, står partene så langt fra hverandre at det neppe kan ventes oppnådd noen overenskomst før saken skal behandles av Stortinget. Det vil da kunne komme på tale å utsette hele saken til konsesjonen løper ut i 1988. Selv om det nå ikke er adgang til å ta noe endelig stand-

punkt til hvordan forholdene skal ordnes etter 1988, synes alt, samfunnsmessig sett, for tiden å tale for at vannet ikke føres tilbake til sitt naturlige løp. Forutsatt at A/S Tyssefaldene får rådighet over vassdraget for øvrig frem til år 2006 overensstemmende med avtalen, kan det videre vanskelig tenkes at staten skulle ville være interessert i å overta Vende-overføringen i 1988. Den sannsynligste løsning vil være at A/S Tyssefaldene får konsesjon på overføringen fra 1988 til 2006. Departementet har derfor tenkt seg den mulighet å foreslå satt som en forutsetning for Stortingets vedtakelse av avtalen m. v. at A/S Tyssefaldene søker om ny konsesjon i det angjeldende tidsrom, og (for så vidt konsesjon meddeles) gjennomfører overføringen. Det forutsettes da at konsesjonen blir gitt på vanlige vilkår ut fra lov og praksis på den angjeldende tid. Selskapet må i så fall være forberedt på å erverve en stedsevarende rett til å føre vannet over, slik som loven foreskriver. Denne rett vil kunne erverves enten ved avtale med de angjeldende rettighetshavere, først og fremst Ullensvang kommune, eller ved ekspropriasjon. Departementet vil være tilfreds med en forsikring om at selskapet i tilfelle forplikter seg til å godta en ordning på dette punkt som etter forholdene kan anses rimelig for alle parter.»

Selskapet ga ved brev av 4. mai 1962 følgende uttalelse:

«Vårt selskap erklærer seg i denne forbindelse innforstått med at vi innen konsesjonstidens utløp søker om ny konsesjon for Vendo-vassdraget for tidsrommet inntil 31. desember 2006. Forutsetningen for å benytte en ny konsesjon må imidlertid være at den blir gitt på vanlige vilkår, og at det med hensyn til oppgjøret for overføringsrettighetene bare skal tas forbehold som etter forholdene kan anses rimelige for alle parter — vårt selskap innbefattet, og vi går ut fra at dette ikke vil føre til samlede omkostninger som vil gjøre denne kraft nevneverdig dyrere enn annen statskraft til storindustri.»

I brev av 11. mai 1962 til departementet uttalte selskapet videre:

«I overensstemmelse med det partene ble enige om i siste møte forutsetter vi at det i proposisjonen blir tatt inn bestemmelse om at selskapets plikt til å søke ny konsesjon på overføring og regulering av Vendo frem til 31. desember 2006 og erverve de nødvendige stedsevarige rettigheter skal være betinget, således at hvis nødvendige rettigheter ikke kan erverves uten vesentlig økning i selskapets selvkost for Vende-vannkraften, skal selskapet fritas for denne forpliktelse mot å innbetale til staten et beløp stort kr. 1 100 000.»

De spesielle forhold tatt i betraktning finner departementet, riktignok under tvil, å kunne akseptere dette tilbud fra selskapet som også er anbefalt av Vassdragsvesenet. Beløpet er av Vassdragsvesenet «antatt å sva-

re til den erstatning som ville blitt pålagt om rettighetene hadde blitt ervervet ved ekspropriasjon, og det antas også å svare noenlunde til det 25-dobbelte av pengeverdien av de leieavgifter m. v. som selskapet avtalte med kommunen i 1950 — sett på bakgrunn av forholdene den gang». (Uttalelse 22. mars 1962).

Departementet vil imidlertid presisere at denne løsning er rent subsidiær, idet den ikke skal komme til anvendelse så fremt rettighetene kan erverves av selskapet uten at det medfører en vesentlig øking i selskapets samlede selvkostende for Vendokraften.»

I anledning av reguleringsvilkårenes post 3 om konsesjonsavgifter, nemlig kr. 1 pr. innvunnet nat.-hk til staten og kr. 3 til kommuner, skal bemerkes at avgiftsgrunnlaget ifølge vilkåret skal være slik som loven forutsetter, se vassdragsreguleringslovens § 11, jfr. § 3. I proposisjonen (St. prp. nr. 129, side 7) har hovedstyret oppstilt en beregning over vassføringsøkningen. For så vidt angår lavvassføringen er denne for Tysse I's vedkommende beregnet til 0,8 m³/sek.

Imidlertid ble det ved A/S Tyssefaldenes konsesjon av 3. oktober 1924 for regulering av Tysso som beregningsgrunnlag for avgiftene fastsatt en avtalt lavvassføring på 15 m³/sek. for så vidt angår Tysse I, og det nye beregningsgrunnlag vil (etter de avgifter som nå skal gjelde) koste selskapet omlag kr. 320 000 pr. år.

Under forhandlingene har det hele tiden vært forutsetningen at A/S Tyssefaldene for årene frem til de gamle konsesjoners utløp i 1984 skulle stilles mest mulig likt i forhold til den ordning som gjelder etter de tidligere konsesjoner og avtaler, (dog bortsett fra avgiftssatsenes størrelse), jfr. hovedavtalens § 3. En måte å gjennomføre dette på hadde vært å fortsatt bygge på den tidligere avtalte lavvassføring som grunnlag for beregningen av konsesjonsavgiftene. Dette er imidlertid en lite tilfredsstillende ordning, idet loven har klare regler herom.

Departementet har derfor, etter samråd med Vassdragsvesenet, funnet det riktig å gi en viss kompensasjon for det tap selskapet her lider ved å foreslå relativt lave konsesjonsavgifter for de tre storindustrielle bedrifter i Odda som skal leie kraften, nemlig Det Norske Nitridaktieselskap, Odda Smelteverk A/S og Det Norske Zinkkompani A/S, som eier A/S Tyssefaldene. Kompensasjonen foreslås gjennomført på den måte at kraftleieavgiftene for perioden frem til 3. oktober 1984 settes til kr. 0,25 pr. kW/år til staten og kr. 0,50 pr. kW/år til kommuner.

Denne ordning vil i forhold til hovedstyrets tidligere forslag om kr. 0,75 til kommuner og kr. 0,75 til staten pr. hk/år for denne perioden,

innebære en kompensasjon på ca. kr. 220 000 pr. år av de foran nevnte kr. 320 000. Ordningen er godkjent av selskapene og forslaget er tatt inn i de samtidig fremsatte tilrådinger om kraftleiekonsesjon til de tre bedrifter.

Departementet vil i samsvar med Industrikomitéens innstilling ta opp spørsmålet med konsesjonæren om så vidt mulig å få gjennomført en permanent utnyttelse av hjelpeanlegg som brakker, taubaner, ledningsnett osv.

Som vanlig forutsettes at departementet kan samtykke i mindre planendringer.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Aktieselskabet Tyssefaldene å regulere Tysso-vassdraget på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 6. mars 1964.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med utkast inntatt i ovennevnte tilråding, som gjeldende inntil videre.

10. Det Norske Nitridaktieselskap.

(Tillatelse til erverv av eiendommer i Odda kommune og til leie av elektrisk energi fra Aktieselskabet Tyssefaldene.)

Kgl. res. 6. mars 1964.

I møte den 26. juni 1962 samtykket Stortinget i at A/S Tyssefaldenes vannfall og kraftanlegg m. v. skulle overdras til staten og deretter bortleies til selskapet for en periode frem til utløpet av år 2006, jfr. St. prp. nr. 130 og Innst. S. nr. 277 for 1961—62. Sluttforhandlingene med selskapet er nå ferdige og avtalen, som i det alt vesentlige samsvarer med stortingsproposisjonen, er undertegnet og datert 4. mars 1964.

I henhold til denne avtales § 10 skal kraften fra A/S Tyssefaldene leies bort til selskapets eiere, nemlig Det Norske Nitridaktieselskap, Odda Smelteverk A/S og Det Norske Zinkkompani A/S.

Det Norske Nitridaktieselskap har i dag en aksjekapital på 15 mill. kroner fordelt på 600 000 aksjer. Herav eier Aluminium Ltd., Canada og The British Aluminium Company Ltd., England, hver 299 943. Det er meningen at den økte kraftlevering skal benyttes til å utvide selskapets aluminiumsproduksjon.

Det Norske Nitridaktieselskap, samt de to øvrige nevnte bedrifter, innsendte 15. september 1961 de nødvendige konsesjonssøknader om leie av kraft.

Vedkommende søknaden fra Det Norske Nitridaktieselskap uttalte Hovedstyret for Norges Vassdrags og Elektrisitetsvesen i brev 15. mai 1962:

«Fra Industridepartementet, Vassdragsavdelingen har Hovedstyret mottatt til uttalelse søknader av 15. september 1961 fra Det Norske Nitridaktieselskap, Det Norske Zinkkompani A/S og Odda Smelteverk A/S om utvidet og forlenget konsesjon på kraftleie fra A/S Tyssefaldene i samsvar med den ordning som blir truffet med hensyn til utbygningen av Tyssa II m. v.

Nærværende søknad fra Det Norske Nitridaktieselskap er sålydende:

«Ved kgl. resolusjon av 3. oktober 1924 ble vårt selskap i medhold av den alminnelige konsesjonslov av 14. desember 1917, § 23, meddelt tillatelse til fra A/S Tyssefaldene å leie 45 000 HK med rett til å utta ytterligere kraft inntil et samlet kvantum av 100 000 HK. De nevnte 45 000 HK var basert på den kraftleiekontrakt som i 1924 ble inngått med A/S Tyssefaldene. Kontrakten er senere endret ved to addenda datert henholdsvis 11. desember 1953 og 30. september 1954. Etter disse addenda gjelder kraftleiekontrakten nu ialt 56 500 HK. Vi vedlegger kopier av kraftleiekontrakten og de nevnte addenda.

Som resultat av forhandlinger mellom det kgl. departement og A/S Tyssefaldene angående utbygging av Tyssa II, er man som kjent kommet frem til et avtaleutkast som forutsetter forlengelse av gjeldende reguleringsstillatelse frem til 31. desember 2006. A/S Tyssefaldenes kraftproduksjon, som i dag utgjør ca. 146 300 HK, vil ved slik utbygging økes med 138 800 HK (svarende til 146 000 turbin-HK). Det nye kraftkvantum vil ved addenda til gjeldende kraftleiekontrakter bli fordelt som følger:

Det Norske Nitridaktieselskap ...	77 000	HK
Det Norske Zinkkompani A/S ...	16 000	»
Odda Smelteverk A/S	20 000	»
Resten som holdes i reserve til dekning av overføringstap, en viss sekundærkraft i normalår og konsesjonskraft	25 800	»

I alt 138 800 HK

Vårt totale primakraftuttak vil således komme opp i 133 500 HK (56 500 + 77 000). Vi søker herved om tillatelse til å leie i alt 133 500 HK med rett til å utta ytterligere kraft inntil et samlet kvantum av i alt 200 000 HK for en periode frem til 31. desember 2006.

Det nye addendum til vår kraftleiekontrakt med A/S Tyssefaldene er under utarbeidelse. Det vil bli basert på samme prinsipper som er gjennomført i gjeldende kontrakt med addenda I og II. Såsnart det nye addendum foreligger ferdig, vil kopi bli oversendt det kgl. departement.

Under henvisning til § 8, tredje avsnitt, i utkast til avtale mellom Staten og A/S Tyssefaldene angående utbygging av Tyssa II, forutsettes at den konsesjon vi søker om, ikke skal inneholde bestemmelser som hindrer salg av kraft over samkjøringsnett til kraftkjøp-

berettiget tredjemann eller bestemmelser som hindrer kjøp av suppleringskraft over samkjøringsnett i samsvar med gjeldende regler for samkjøringen.

Når det gjelder konsesjonsavgifter og konsesjonskraft, forutsetter vi at denne søknad og lignende søknader fra Det Norske Zinkkompani A/S og Odda Smelteverk A/S sees i sammenheng med A/S Tyssefaldenes søknad av 26. august 1961 om ny reguleringskonsesjon. Vi henviser til de synspunkter som der gjøres gjeldende.

Vi tillater oss å forutsette at det i den nye kraftleiekonsesjon ikke blir inntatt bestemmelser svarende til de som er inntatt under punkt 1 i den nugjeldende konsesjon av 3. oktober 1924 angående rett for Staten til å innløse våre industrianlegg.»

Denne og de øvrige nevnte søknader har herfra under ett vært forelagt for fylkesmannen i Bergen og Hordaland fylker resp. Odda kommunestyre til uttalelse.

Som det vil sees av dokumentene har Odda kommunestyre i møte den 19. desember 1961 enstemmig vedtatt å tilrå omhandlede søknader imøtekommet. Vedtakene er enslydende for de tre bedrifter. For så vidt Det Norske Nitridaktieselskap angår er tilråingen sålydende:

- «1. Kommunen har ikke noe imot at søknaden fra Det Norske Nitridaktieselskap imøtekommes, men forutsetter at kommunens kraftbehov blir tatt hensyn til i samband med den konsesjonssøknad som foreligger fra A/S Tyssefaldene.
2. Kommunen går ut fra at departementet i hvert fall for det nye kraftuttak overveier en høyere avgift enn den som gjelder for det nåværende uttak i henhold til gjeldende konsesjoner og den form for levering av strøm som er nevnt i pkt. 5 i kommunens uttalelse om konsesjonssøknad fra A/S Tyssefaldene.

Kommunen viser for øvrig til kraftleiekontrakten med A/S Tyssefaldene og de rettigheter kommunen har etter denne kontrakt.»

Fylkesmannen i Bergen og Hordaland fylker har i påtegning av 10. januar 1962 til Hovedstyret meddelt at han henholder seg til kommunestyrets uttalelser i saken.

Industridepartementet, Industriavdelingen har i brev hertil av 3. april 1962 bemerket følgende:

«Det er i søknadene ikke nevnt annet om selskapenes planer for utnyttelsen av de økte kraftmengder som det er tale om, enn at det forutsettes at de nye konsesjonsavtaler ikke skal inneholde bestemmelser som hindrer salg av kraft over samkjøringsnett til kraftkjøpberettiget tredjemann. En har imidlertid kjennskap til at det arbeides med planer om betydelig ekspansjon i industriproduksjonen i Odda-området med tilsvarende økt forbruk av elektrisk kraft. Det Norske Nitridaktieselskap overveier videre utbygging av sin aluminiums-

produksjon med kraft fra Tysse II. Det Norske Zinkkompani har allerede påbegynt en utvidelse av sine anlegg med sikte på å øke sin produksjon av sink og fosfatgjødsel. Odda Smelteverk regner med å kunne øke produksjonen i sine anlegg ved økt krafttilførsel. Selskapet tar spesielt sikte på større leveranser av karbid og dicyemdiamid til eksport.

Disse utvidelser må sees som ledd i det program som Industridepartementet arbeider med for en sterk ekspansjon innenfor landets aluminiumsindustri og annen kraftkrevende industri. Det dreier seg her om viktig eksportproduksjon, og om industri som gir hovedselssettingen for den relativt store befolkning i Odda-distriktet. For opprettholdelsen og trygging av virksomheten der vil det ha sin største betydning at de tre store Odda-selskaper bygger ut sine anlegg til større og mere konkurransekraftige enheter i samsvar med utviklingen andre steder i verden. Det må da ansees å være samfunnsmessig viktig at bedriftene kan få ordnet kraftforsynings-spørsmålet for den videre drift slik at de ikke blir hindret i sine utbyggingsplaner.»

Med brev av 21. desember 1961 mottok en så fra A/S Tyssefaldene på foranledning av de tre industribedrifter de i søknaden nevnte nye addenda (kontrakter) av 12. desember 1961 som således kommer i tillegg til bedriftens tidligere kraftleiekontrakter med A/S Tyssefaldene — jfr. de resp. kraftleiekontrakter av september 1924 med dendum I av 11. desember 1953 og dendum II av 30. september 1954 innarbeidet.

Ifølge de nye kontrakter av 12. desember 1961 omfatter disse en forutsatt kraftlevering fra Tysse II på i alt 138 800 hk (§ 1 og § 7).

I henhold til kontrakten med Det Norske Nitridaktieselskap (DNN) forplikter A/S Tyssefaldene seg derav å levere til bedriften 77 000 hk årskraft ved fabrikanlegget på Eitheim med en spenning av 12 000—12 500 volt og med en frekvens av 50 perioder pr. sekund. Dog kan DNN eventuelt forlange kraften levert med en annen spenning og på et annet sted enn nevnt (§ 2).

For de øvrige to bedrifter: Det Norske Zinkkompani (DNZ) og Odda Smelteverk (OS) er kontraktene tilsvarende bortsett fra kraftkvantumet som er henholdsvis 16 000 hk og 20 000 hk årskraft slik at det med tillegg av 25 800 hk årskraft for konsesjonskraft, overføringskraft og sekundakraft det hele samlede kraftkvantum motsvarer de forutsatte produserte 138 800 hk i Tysse II.

Fra det tidspunkt A/S Tyssefaldene kan levere kraft fra Tysse II skal den pris de resp. bedrifter skal betale for kraften være ens for disse og fastsettes slik at A/S Tyssefaldene får dekning av alle utgifter vedrørende Tysse II inkl. andel av Tyssefaldenes fellesutgifter, et eventuelt beløp i uforutsette

utgifter samt andel i utbytteutdeling og andel av avsetning til lovbestemte fonds (§ 4).

DNN med de øvrige to bedrifter er forpliktet til å betale for de resp. kontraherte primarkraftkvanta uten hensyn til hvilken primarkraftmengde Tyssefaldene stiller til disposisjon eller de uttar og uten hensyn til force majeure (§ 3).

DNN er forpliktet til ikke å bruke den til enhver tid av Tyssefaldene leiede energi til fremstilling for salg så som zink, calciumkarbid, ferrocilium, cyanamid eller urea, så lenge DNZ og OS vedblir å leie kraft fra Tyssefaldene. Samtidig forplikter Tyssefaldene seg til å forby alle sine faste leietakere, nåværende eller framtidige, å benytte kraften til framstilling av aluminium, for salg som sådant, så lenge DNN er leietaker av kraft fra Tyssefaldene. Denne bestemmelse skal dog ikke være til hinder for at der kan selges til eller utveksles kraft med Samkjøringen (§ 9).

DNN skal betale alle skatter og avgifter, som av myndighetene måtte bli pålagt forbruket av den omkontraherte kraft. Skatter og avgifter som av myndighetene måtte bli pålagt kraftens framstilling eller overføring, skal betales av Tyssefaldene (§ 10).

Kontraktene gjelder fra det tidspunkt Tyssefaldene kan levere kraft fra Tysse II og til 31. desember 2006.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 3. oktober 1924 er Det Norske Nitridaktieselskap meddelt tillatelse til:

- «1. Å leie 45 000 hk av A/S Tyssefaldene med rett til å utta ytterligere energi inntil et samlet kvantum av 100 000 hk.
2. Å leie eller eventuelt å kjøpe av A/S Tyssefaldene og A/S Tysso Byggekompani tilhørende og på et fremlagt kart avmerkede tomter i Odda.»

Videre er ved samme kgl. resolusjon Det Norske Zinkkompani meddelt tillatelse til:

- «1. Å leie 30 000 el. hk av A/S Tyssefaldene med rett til å utta ytterligere energi til et samlet kvantum av 100 000 el. hk.
2. Å leie eller eventuelt å kjøpe av A/S Tyssefaldene tilhørende eller av dette selskap disponerte eiendommer på Eitheim i Odda, nemlig gnr. 34, bnr. 4, 7, 8 og 10.»

Dertil er A/S Odda Smelteverk ved samme nevnte kgl. resolusjon meddelt tillatelse til:

- «a. Å leie 20 000 el. hk av A/S Tyssefaldene med rett til å utta ytterligere energi inntil et samlet kvantum av 100 000 el. hk.
- b. Å leie eller eventuelt kjøpe de A/S Tyssefaldene tilhørende og på et fremlagt kart avmerkede tomter i Odda, som tidligere har tilhørt og har vært benyttet av Alby United Carbide Factories Ltd. og North Western Cyanamide Company.»

Konsesjonene gjelder i 60 år regnet fra konsesjonsdatum, altså inntil 3. oktober 1984.

Tillatelsen for Det Norske Nitridaktieselskap er meddelt på vilkår om helt norsk styre m. v. overdragelsen av energi, kraftens anvendelse (Aluminiummedderivater), norsk arbeid og materiell, forsikring, avgift til staten kr. 0,75 pr. hk og til kommuner kr. 1,50 pr. el. hk av det samme kraftkvantum som det herav der skal betales leie, kraftavståelse (10 pst.) til kommuner, varer istedenfor penger, legehjelp og politioppsyn, husrom og tomter m. v. for arbeidere og funksjonærer, vedlikehold av offentlige veier, broer og kaier m. v., fattigfond, kunstig forhøyelse av priser, inntil 10 pst. av produksjonen til norsk jordbruk ved frembringelse av kunstige gjødningsstoffer, kontroll, sikkerhetsstillelse kr. 100 000 overtredelsen av konsesjonsvilkårene. Dertil innløsningsrett for staten ved konsesjonstidens utløp til de tomtearealer m. v. selskapet måtte ha ervervet til eiendom.

For øvrig er tillatelsen meddelt på det daværende tidspunkt vanlige betingelser om norske funksjonærer og arbeidere.

Ved Industridepartementets brev av 18. mai 1955 til de resp. tre industribedrifter: DNN, DNZ og OS er av departementet meddelt at det ikke har noe å bemerke til at den kraftmengde disse selskaper leier fra A/S Tyssefaldene blir økt i samsvar med Addendum I av 11. desember 1953 og Addendum II av 30. september 1954 til kraftleiekontraktene av september 1924.

De gjennomsnittlige primakraftkvanta som står til disposisjon for de tre bedrifter er etter dette:

DNN 56 500 resp. 55 700 hk, DNZ 37 000 resp. 36 600 hk og OS 30 000 resp. 29 200 hk eller tilsammen 123 500 hk resp. 121 500. Reduksjonen til 121 500 hk skyldes i tilfelle økt levering til Ullensvang — jfr. Hovedstyrets brev av 29. april 1955 til departementet.

Det totale primakraftuttak for DNN vil således nå komme opp i 56 500 + 77 000 hk = 133 500 hk som i søknaden nevnt. For de øvrige to bedrifter DNZ og OS blir det tilsvarende primakraftuttak 37 000 + 16 000 hk = 53 000 hk resp. 30 000 + 20 000 hk = 50 000 hk, for hvilke de resp. konsesjoner altså ville være gjeldende inntil 3. oktober 1984.

Ved Industridepartementets brev av 30. november 1940 til A/S Tyssefaldene er for øvrig m. h. t. kraftleiekonsesjonene for de tre industribedrifter bestemt at konsesjonsavgiften til kommuner for den spillkraft som anvendes i alminnelig produksjonsøyemed fra 1. januar 1939 nedsettes til kr. 1 pr. år pr. gjennom-

snittlig benyttet kW og at konsesjonsavgiften til Staten for den samme spillkraft bortfaller. Det blir dog ikke å betale konsesjonsavgift av den spillkraft som anvendes til erstatning for kull, olje o.l. Det er forutsetningen at konsesjonsavgiften beregnes av den samme spillkraftmengde som det er betalt kraftleie for, med fradrag av den spillkraft som er brukt til dampframstilling eller som senere har måttet leveres tilbake på grunn av vannmangel eller liknende.

Når de tre industribedrifter, Det Norske Nitridaktieselskap, Det Norske Zinkkompani og Odda Smelteverk her nå søker om utvidete og forlengete konsesjoner på kraftleie fra A/S Tyssefaldene så er dette i samsvar med rammeavtalen mellom Industridepartementet og A/S Tyssefaldene om overdragelse til Staten av Tyssefaldenes kraftanlegg m. v. for deretter bortleie av disse anlegg til selskapet — inntil 31. desember 2006.

Hovedstyret vil for sitt vedkommende da rå til at nærværende konsesjon til Det Norske Nitridaktieselskapet på leie av inntil 133 500 hk eventuelt inntil 200 000 hk fra A/S Tyssefaldene blir gitt som søkt om. Tillatelsen anbefales i tilfelle meddelt for den tid kraftleiekontrakten av september 1924 med Addendum I og II av henholdsvis 11. desember 1953 og 30. september 1954 samt kraftleiekontrakten av 12. desember 1961 måtte stå ved makt — dog ikke lenger enn inntil 31. desember 2006.

Hovedstyret vil som forholdene ligger an anbefale at det stilles de samme vilkår som i konsesjonen av 3. oktober 1924 med de redaksjonelle endringer i disse vilkår som følger av saken, men bortsett fra vilkårene om avgift til kommuner og Staten, sikkerhetsstillelse, norske funksjonærer og arbeidere samt vilkåret om innløsningsrett for staten.

Vilkåret om norske funksjonærer og arbeidere utgår etter den praksis som nå følges mens vilkåret om innløsningsrett for staten blir å sløyfe i henhold til rammeavtalen.

For oppfyllelse av de forpliktelsener som ved anlegget eller dets drift pådras like overfor andre og for overholdelse av de i konsesjonen av 1924 fastsatte betingelser skal der i henhold til konsesjonen stilles sikkerhet for et beløp av kr. 100 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement. En vil foreslå at dette beløp nå blir forhøyet til kr. 200 000.

De tidligere konsesjonsavgifter var kr. 1,50 pr. hk til kommuner og kr. 0,75 pr. hk pr. år til staten av den kraft hvorav der skal betales leie.

Avgiftene er betalt til og med året 1961. For 1961 var avgiftene tilsammen:

DNN	56 500 hk × 2,25 pr. hk = kr.	127 125
DNZ	37 000 hk × 2,25 pr. hk = »	83 250
OS	30 000 hk × 2,25 pr. hk = »	67 500
Sum	123 500 hk	<u>Sum kr. 277 875</u>

De resp. konsesjonsavgifter kr. 2,25 pr. hk motsvarer ca. kr. 3 pr. kW pr. år.

Ved fastsettelsen av avgiftene for konsesjon på kraftleie skal det imidlertid etter loven tas hensyn til de reguleringsavgifter som måtte påhvile kraftanleggene.

For Tysse I er reguleringsavgiftene kr. 60 000 pr. år til kommuner og kr. 30 000 pr. år til staten eller tilsammen kr. 90 000 pr. år.

Når Tysse II kommer i drift etter rammeavtalen er de tilsvarende avgifter beregnet til kr. 805 000 til kommuner og kr. 440 000 til staten eller tilsammen kr. 1 245 000 pr. år uten Vendoooverføringen.

Som følge av disse nye reguleringsavgifter vil de resp. konsesjonsavgifter på kraftleiene i tilfelle bli å redusere. Hvilke avgiftssatser det skal regnes med blir i nærværende tilfelle da nærmest en skjønnsak.

Det eventuelle totale primakraftuttak er:

DNN	56 500 + 77 000	hk = 133 500	hk
DNZ	37 000 + 16 000	hk = 53 000	hk
OS	30 000 + 20 000	hk = 50 000	hk
			<u>Tilsammen 236 500</u>	<u>hk</u>

Hovedstyret vil foreslå at det fra tidspunkt nyordningen trer i kraft og inntil 3. oktober 1984 (utløpet av konsesjonen av 3. oktober 1924) blir å betale i avgift kr. 0,75 pr. hk pr. år til kommuner og kr. 0,75 pr. hk pr. år til staten. Deretter blir det i avgift å betale kr. 1 pr. hk pr. år til kommuner og kr. 1 pr. hk pr. år til staten. Avgiftene blir å betale av det samme kraftkvantum hvorav der skal betales leie.

I tilfelle av uttak av overskuddskraft (sekundakraft) foreslås avgiften herav satt til kr. 0,75 pr. kW pr. år resp. kr. 1 pr. kW pr. år til kommuner men at avgiften til staten da bortfaller. I fradrag kommer i tilfelle den kraft som nyttes til erstatning for kull eller olje.

De faste avgifter vil utgjøre i alt kr. 354 750 pr. år inntil 3. oktober 1984 og deretter kr. 473 000 pr. år uten fradrag i avgift for konsesjonskraft til kommuner da denne er forutsatt levert fra A/S Tyssefaldene.

Vilkårene i sin helhet blir etter dette da som i vedlagte forslag.

Som nevnt skal bestemmelsene om innløsningsrett for staten i konsesjonene av 3. oktober 1924 til de tomter m. v. som de resp.

industribedrifter måtte ha ervervet utgå i nærværende kraftleiekonsesjoner i forbindelse med nyordning.

En går imidlertid ut fra at de i og med de gjeldende kraftleiekonsesjoner gitte tillatelser til å disponere de omhandlede tomter — i forbindelse med de tilsvarende nye konsesjoner — blir å forlenge for den tid disse nye konsesjoner måtte stå ved makt, i tilfelle altså inntil 31. desember 2006 — jfr. i dette høve brev hertil av 13. april 1962 fra høyesterettsadvokat Peter P. Stabell på vegne av de tre industribedrifter.

En viser for øvrig til Hovedstyrets brev til departementet av 29. mars 1962 om ny reguleringskonsesjon for Tyssovassdraget og brev av 22. mars og 11. april 1962 om overdragelse og bortleie av Tyssefaldene.

Med hensyn til kraftleiekonsesjonsspørsmålet for de to øvrige industribedrifter: Det Norske Zinkkompani og Odda Smelteverk viser en til de resp. andre brev av d. d. til Industridepartementet.

Behandlet i hovedstyremøte den 7. mai 1962.»

Industridepartementet skal bemerke:

Som nevnt i innledningen har det til nå foregått forhandlinger mellom staten og Aktieselskabet Tyssefaldene samt de tre storindustrielle bedrifter i Odda. Med hensyn til kraftleiekonsesjonene er det oppnådd enighet om konsesjon på i det vesentlige de samme vilkår som Hovedstyret foreslo i 1962.

Et unntak gjelder imidlertid for konsesjonsavgiftenes størrelse. Som det vil fremgå av Hovedstyrets foran siterte uttalelse, foreslo Hovedstyret at det for tiden frem til 3. oktober 1984 skal betales kr. 0,75 pr. hk/år til kommuner og kr. 0,75 pr. hk/år til staten, mens det for den resterende del av konsesjonsperioden er foreslått kr. 1 pr. hk/år til kommuner og kr. 1 pr. hk/år til staten. Med hensyn til uttak av overskuddskraft (sekundakraft) foreslås ikke avgift til staten, mens det til kommuner skal svares kr. 0,75 pr. kW/år for første periode, og kr. 1 pr. kW/år for siste del av konsesjonsperioden.

I bilag 2 a og 2 b til hovedavtalen av 4. mars 1964 er det for perioden etter 3. oktober 1984 bestemt:

«For så vidt kraften bortleies i henhold til punkt 9, første ledd i disse vilkår, og det av den således bortleide kraft svares avgift i henhold til ervervslovens § 23, punkt 4, pålegges ikke avgift.

I motsatt fall skal selskapet betale en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW/år beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vannfallene etter en foretatt utbygging kan

frembringe med den påregnelige vannføring år om annet, og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 1 pr. kW/år, beregnet på samme måte»

Som man vil se herav er det meningen at avgiften på kr. 1 pr. kW/år i det siterte vilkår skal samsvare med den konsesjonsavgift som de tre kraftleieende bedrifter skal betale. En slik ordning vil også stemme med de tilsvarende avtaler staten har inngått med Norsk Aluminium Co. A/S og med A/S Bjølvfossen. For perioden etter 3. oktober 1984 foreslås derfor at det i kraftleiekonsesjonene fastsettes en avgift på kr. 1 pr. kW/år til så vel kommuner som staten, og ikke kr. 1 pr. hk/år, slik som foreslått av Hovedstyret (tilsvarende kr. 1,36 pr. kW/år).

Når det gjelder konsesjonsavgiftene vedrørende kraftleiene for perioden før 3. oktober 1984, kommer et kompliserende moment inn med hensyn til det nye beregningsgrunnlag for reguleringskonsesjonsavgifter. Departementet viser her til det som er anført i den samtidig fremsatte tilråding om reguleringskonsesjon for A/S Tyssefaldene. Departementet tar i henhold hertil opp forslag om at kraftleieavgiftene for denne periode settes til kr. 0,50 pr. kW/år til kommuner og kr. 0,25 pr. kW/år til staten.

De øvrige vilkår er overensstemmende med vanlige vilkår i slike saker, og en viser til utkastet.

Det er for øvrig en forutsetning som selskapenes representanter aksepterte på det siste forhandlingsmøte i departementet den 18. februar 1964, at selskapenes produksjons- og salgsvirksomhet skal ledes fra Norge etter sunne forretningsmessige prinsipper.

Konsesjonstiden foreslås satt for den tid kraftleiekontraktene med A/S Tyssefaldene står ved makt, dog ikke lenger enn til hovedavtalens utløp den 31. desember 2006.

I samsvar med ønske fra selskapet foreslås kraftkvantumet fastsatt i kW, ikke i hk, slik som nevnt i den opprinnelige konsesjonssøknad. Konsesjonen vil da gjelde 97 665 kW primakraft og maksimalt 147 200 kW, sekundakraft medregnet.

Når det imidlertid gjelder de faste eiendommer i Odda kommune som det samtidig må gis konsesjon for, foreslås konsesjonstiden som vanlig meddelt uten tidsbegrensning.

Det Norske Nitridaktieselskap har innsendt følgende liste over de eiendommer som eiendoms-konsesjonen skal omfatte:

Gnr. 46, bnr. 1, 3—5, 8—13, 17—23,
gnr. 44, bnr. 1—4, 6, 8, 9, 12 og 13,
gnr. 34, bnr. 9 og 30.

Med hensyn til eiendommene er å bemerke at den tidligere konsesjon av 3. oktober 1924, som nå vil falle bort, inneholder et konsesjonsvilkår om at staten i 1984 skulle ha rett til å innløse selskapets tomtearealer m. v. Under forhandlingene har det hele tiden vært forutsetningen at en tilsvarende bestemmelse ikke skal tas inn i de nye konsesjonsvilkår.

Industridepartementet vil anbefale at konsesjon blir gitt på følgende vilkår:

1. *Konsesjonens varighet.*

Tillatelsen til å erverve faste eiendommer gjelder på ubegrenset tid.

Tillatelsen til å leie elektrisk energi gjelder så lenge kraftleiekontraktene mellom Det Norske Nitridaktieselskap og Aktieselskabet Tyssefaldene står ved makt, dog ikke lenger enn til 31. desember 2006.

2. *Styre.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere.

Styrets formann skal være norsk statsborger.

3. *Produksjon.*

Selskapet må ikke uten vedkommende departements samtykke drive annen virksomhet enn produksjon og salg av aluminium og aluminiumsprodukter, samt hva dermed står i forbindelse.

4. *Overdragelse av energi.*

Den leiede energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang, etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement, svare en konvensjonalbot på opptil kr. 1 — en krone — pr. kWdøgn.

Denne bestemmelse skal dog ikke hindre salg av energi over samkjøringsnett til kraftkjøpsberettiget tredjemann eller hindre kjøp av suppleringsenergi over samkjøringsnett overensstemmende med gjeldende bestemmelser for samkjøring.

5. *Søksmål etter lov om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.*

For så vidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finnes grunn til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av loven.

6. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til energiens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (man forutsetter da at den blir bestilt i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge selskapet en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at selskapet på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er anledning til det og ved lempninger med hensyn til leveringstid og andre betingelser.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-betingelsene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det bestilt for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som man må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsbetingelsene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om selskapet akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Forsikring.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den leiede kraft til de kommuner — derunder også fylkeskommuner — som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter kraftleiekontraktene gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av vedkommende departement enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vannfallet.

Hvis vedkommende departement finner at denne pris er vesentlig høyere enn om den var beregnet overensstemmende med reglene i ervervsloven av 14. desember 1917 § 2, post 12, tredje ledd, første, annet og tredje punktum, skal prisen beregnes etter disse regler.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften.

Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten samtykke av vedkommende departement.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel.

Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgifter.

Der erlegges følgende årlige avgifter inntil 3. oktober 1984 (utløpet av konsesjonen av 3. oktober 1924):

Til staten kr. 0,25 pr. kW-år og til de kommuner som Kongen bestemmer kr. 0,50 pr. kW-år.

Fra og med 3. oktober 1984 blir avgiften som skal erlegges:

Til staten kr. 1,00 pr. kW-år og til kommuner kr. 1,00 pr. kW-år.

Avgiftene erlegges av det samme energikvantum hvorav der skal betales leie.

Ved uttak av overskuddsenergi (sekundærkraft) erlegges til de kommuner som Kongen bestemmer en avgift på kr. 0,50 pr. kW-år inntil 3. oktober 1984, og deretter blir avgiften kr. 1,00 pr. kW-år.

Avgiften erlegges her av det samme energikvantum hvorav der skal betales leie, dog med fradrag for den energi som i tilfelle benyttes til erstatning for kull eller olje ved fremstilling av damp.

Avgift til staten bortfaller for overskuddsenergi (sekundakraft).

Avgiftene forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges de ikke til forfalltid, svares deretter 6 pst. årlig rente. De kan inndrives ved utpantning.

De fornødne nærmere bestemmelser om avgiftenes beregning og erleggelse blir med bindende virkning å fastsette av vedkommende departement.

10. *Legehjelp og sykehus.*

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer i anleggstiden å skaffe de ved fabrikanlegget beskjeftigede arbeidere og funksjonærer og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege, og holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til et for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11. *Husrom.*

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe de av selskapet beskjeftigede arbeidere og funksjonærer sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsigelsesreglene i nevnte paragraf.

12. *Veier, broer og kaier.*

Selskapet er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transporten til og fra de bedrifter som tilhører selskapet og som forsynes med kraft som leies i henhold til nærværende konsesjon. I tvilstilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på selskapets bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Veidirektoratet. Veier, broer og kaier, som selskapet anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt

departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for selskapet.

13. *Sikringsfond og forsorgsfond.*

Såfremt vedkommende departement forlanger det er selskapet forpliktet til for de ham tilhørende bedrifter å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov av forsorgsvesenet av 19. mai 1900, kap. 4, er gitt om bergverker.

Likeledes er selskapet forpliktet til såfremt vedkommende departement forlanger det å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved selskapets bedrifter overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir.

På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

14. *Kontroll.*

Selskapet underkaster seg til enhver tid de bestemmelser som måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelse av konsesjonsbetingelsene. De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

15. *Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.*

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av konsesjonsbetingelsene kan medføre at konsesjonen tilbakekalles, jfr. lov av 14. desember 1917 nr. 16, § 26, 2. ledd.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av § 20, jfr. § 19, og § 23, jfr. § 22, i den alminnelige konsesjonslov av 14. desember 1917 tillates Det Norske Nitridaktieselskap

- 1) å erverve de faste eiendommer i Odda kommune som er spesifisert i Industridepartementets tilråding av 6. mars 1964,
- 2) å leie 97 665 kW fra Aktieselskabet Tyssefaldene, med rett til å utta ytterligere energi inntil et samlet kvantum av 147 200 kW,

alt i samsvar med de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets ovennevnte tilråding.

II. Odda Smelteverk A/S.

(Tillatelse til erverv av eiendommer i Odda kommune og til leie av elektrisk energi fra Aktieselskabet Tyssefaldene.)

Kgl. res. 6. mars 1964.

I møte den 26. juni 1962 samtykket Stortinget i at A/S Tyssefaldenes vannfall og kraftanlegg m. v. skulle overdras til staten og deretter bortleies til selskapet for en periode frem til utløpet av år 2006, jfr. St. prp. nr. 130 og Innst. S. nr. 277 for 1961—62. Sluttforhandlingene med selskapet er nå ferdige og avtalen, som i det alt vesentlige samsvarer med stortingsproposisjonen, er undertegnet og datert 4. mars 1964.

I henhold til denne avtales § 10 skal kraften fra A/S Tyssefaldene leies bort til selskapets eiere, nemlig Det Norske Nitridaktieselskap, Odda Smelteverk A/S og Det Norske Zinkkompani A/S.

Odda Smelteverk A/S har i dag en aksjekapital på 12 mill. kroner, fordelt på 12 000 aksjer. Herav eier The British Oxygen Company Ltd., London, 11 998 aksjer. Den økte krafttilførsel vil bli benyttet til å øke produksjonen, særlig med hensyn til karbid og dicvandiamid for eksport.

Odda Smelteverk A/S, samt de to øvrige nevnte bedrifter, innsendte 15. september 1961 de nødvendige konsesjonssøknader om leie av kraft.

Vedkommende søknaden fra Odda Smelteverk A/S uttalte Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen i brev 5. mai 1962:

«I brev av 15. september 1961 søker Odda Smelteverk A/S om utvidet og forlenget konsesjon på kraftleie fra A/S Tyssefaldene i likhet med søknader av s. d. fra de to øvrige Odda-bedrifter: Det Norske Nitridaktieselskap og Det Norske Zinkkompani A/S.

Søknaden er sålydende:

«Ved kgl. resolusjon av 3. oktober 1924 ble vårt selskap i medhold av den alminnelige konsesjonslov av 14. desember 1917, § 23 meddelt tillatelse til fra A/S Tyssefaldene å leie 20 000 hk med rett til å utta ytterligere kraft inntil et samlet kvantum av 100 000 hk. De nevnte 20 000 hk var basert på den kraftleiekontrakt som i 1924 ble inngått med A/S Tyssefaldene. Kontrakten er senere endret ved to addenda datert henholdsvis 11. desember 1953 og 30. september 1954. Etter disse addenda gjelder

kraftleiekontrakten nå i alt 30 000 hk. Vi vedlegger kopier av kraftleiekontrakten og de nevnte addenda.

Som resultat av forhandlinger mellom det kgl. departement og A/S Tyssefaldene angående utbygging av Tysse II, er man som kjent kommet frem til et avtaleutkast som forutsetter forlengelse av gjeldende regulerings-tillatelser frem til 31. desember 2006. A/S Tyssefaldene kraftproduksjon, som i dag utgjør ca. 146 300 hk, vil ved slik utbygging økes med 138 800 hk (svarende til 146 000 turbin-hk). Det nye kraftkvantum vil ved addenda til gjeldende kraftleiekontrakter bli fordelt som følger:

Det Norske Nitridaktieselskap	77 000 hk
Det Norske Zinkkompani	16 000 hk
Odda Smelteverk A/S	20 000 hk
Resten som holdes i reserve til dekning av overføringstap, en viss sekundærkraft i normalår og konsesjonskraft	25 800 hk
	<u>I alt 138 800 hk</u>

Vårt totale primakraftuttak vil således komme opp i 50 000 hk (30 000 + 20 000). Vi søker herved om tillatelse til å leie i alt 50 000 hk med rett til å utta ytterligere kraft inntil et samlet kvantum av i alt 100 000 hk for en periode frem til 31. desember 2006.

Det nye addendum til vår kraftleiekontrakt med A/S Tyssefaldene er under utarbeidelse. Det vil bli basert på de samme prinsipper som de som er gjennomført i gjeldende kontrakt ved addenda I og II. Så snart det nye addendum foreligger ferdig, vil kopi bli oversendt det kgl. departement.

Under henvisning til § 8, tredje avsnitt, i utkast til avtale mellom Staten og A/S Tyssefaldene angående utbygging av Tysse II, forutsettes at den konsesjon vi søker om, ikke skal inneholde bestemmelser som hindrer salg av kraft over samkjøringsnett til kraftkjøperberettiget tredjemann eller bestemmelser som hindrer kjøp av suppleringskraft over samkjøringsnett i samsvar med gjeldende regler for samkjøringen.

Når det gjelder konsesjonsavgifter og konsesjonskraft, forutsetter vi at denne søknad og lignende søknader fra Det Norske Zinkkompani og Det Norske Nitridaktieselskap sees i sammenheng med A/S Tyssefaldenes søknad av 26. august 1961 om ny reguleringskonsesjon. Vi henviser til de synspunkter som der gjøres gjeldende.»

I brev av 10. august 1961 til Industridepartementet har høyesterettsadvokat Peter P. Stabell for øvrig bemerket:

«Under forhandlinger med departementets vedkommende angående Tysse II kom vi også inn på de betingelser som ble fastsatt dengang The British Oxygen Company Ltd., London, ved kgl. resolusjon av 12. august 1937 fikk tillatelse til å erverve 1 698 aksjer à kr. 1 000 i ovennevnte selskap. De fastsatte betingelser inneholder under punkt 1 følgende bestemmelse:

«Tillatelsen utløper samtidig med den A/S Odda Smelteverk ved kgl. resolusjon av 3. oktober 1924 meddelte kraftleiekonsesjon, altså senest 3. oktober 1984.»

Aksjekapitalen er senere flere ganger blitt utvidet, idet The British Oxygen Company Ltd. hver gang har fått tillatelse til å tegne de aksjer kapitalen er blitt utvidet med.

Senest ble det ved kgl. resolusjon 19. desember 1958 gitt tillatelse til å forhøye aksjekapitalen fra kr. 5 000 000 til kr. 8 000 000. Tillatelsen er hver gang gitt med den ovenfor siterte bestemmelse med hensyn til når den skal løpe ut.

På vegne av The British Oxygen Company tillater jeg meg å søke om at man lar den omhandlede konsesjonsbestemmelse utgå slik at tidsbegrensningen for selskapets rett til å eie aksjene i Odda Smelteverk A/S oppheves. I denne forbindelse gjør jeg oppmerksom på at British Oxygen Company Ltd. nå eier 7 998 av i alt 8 000 aksjer à kr. 1 000 i Odda Smelteverk A/S.

For The British Oxygen Company Ltd. er det av stor betydning å få omhandlede tidsbegrensning opphevet før det treffes endelige beslutninger angående de utvidelser og ny-anlegg som er påtenkt i forbindelse med kraft fra Tysse II.»

Odda kommunestyre har i møte den 19. desember 1961 enstemmig vedtatt å rå til at konsesjonssøknaden imøtekommes. Vedtaket er sålydende:

- «1. Kommunen har ikke noe imot at søknaden fra Odda Smelteverk A/S imøtekommes, men forutsetter at kommunens kraftbehov blir tatt hensyn til i samband med den konsesjonssøknad som foreligger fra A/S Tyssefaldene.
2. Kommunen går ut fra at departementet i hvert fall for det nye kraftuttak overveier en høyere avgift enn den som gjelder for det nåværende uttak i henhold til gjeldende konsesjoner og den form for levering av strøm som er nevnt i pkt. 5 i kommunens uttalelse om konsesjonssøknad fra A/S Tyssefaldene.

Kommunen viser for øvrig til kraftleiekontrakten med A/S Tyssefaldene og de rettigheter kommunen har etter denne kontrakt.»

Fylkesmannen i Bergen og Hordaland fylker har i påtegning av 10. januar 1962 til hovedstyret meddelt at han henholder seg til kommunestyrets uttalelse i saken.

Hovedstyret viser til det som er sagt om konsesjonsspørsmålet for omhandlede Odda-bedrifter i annet brev av d.d. til Industridepartementet vedrørende den tilsvarende sak om utvidet og forlenget konsesjon for Det Norske Nitridaktieselskap på kraftleie fra A/S Tyssefaldene.

Hovedstyret vil da rå til at nærværende konsesjon til Odda Smelteverk A/S på leie av inntil 50 000 hk eventuelt inntil 100 000 hk

fra A/S Tyssefaldene blir gitt som søkt om. Tillatelsen anbefales i tilfelle meddelt for den tid kraftleiekontrakten av september 1924 med Addendum I og II av henholdsvis 11. desember 1953 og 30. september 1954 samt kraftleiekontrakten av 12. desember 1961 måtte stå ved makt — dog ikke lenger enn inntil 31. desember 2006.

Hovedstyret vil som forholdene ligger an anbefale at det stilles de samme vilkår som i konsesjonen av 3. oktober 1924 med de redaksjonelle endringer i disse vilkår som følger av saken, men bortsett fra vilkårene om avgift til kommuner og staten, sikkerhetsstillelse, samt norske funksjonærer og arbeidere.

Vilkåret om norske funksjonærer og arbeidere utgår etter den praksis som nå følges.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like overfor andre og for overholdelse av de i konsesjonen av 1924 fastsatte betingelser skal der i henhold til konsesjonen stilles sikkerhet for et beløp av kr. 100 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement. En vil foreslå at dette beløp nå blir forhøyet til kr. 200 000.

De tidligere konsesjonsavgifter var kr. 1,50 pr. hk til kommuner og kr. 0,75 pr. hk pr. år til staten av den kraft hvorav der skal betales leie.

Hovedstyret vil foreslå at det fra tidspunkt nyordningen trer i kraft og inntil 3. oktober 1984 (utløpet av konsesjonen av 3. oktober 1924) blir å betale i avgift kr. 0,75 pr. hk pr. år til kommuner og kr. 0,75 pr. hk pr. år til staten. Deretter blir det i avgift å betale kr. 1 pr. hk pr. år til kommuner og kr. 1 pr. hk pr. år til staten. Avgiftene blir å betale av det samme kraftkvantum hvorav der skal betales leie.

I tilfelle av uttak av overskuddskraft (sekundakraft) foreslås avgiften herav satt til kr. 0,75 pr. kW pr. år resp. kr. 1 pr. kW pr. år til kommuner men at avgiften til staten da bortfaller. I fradrag kommer i tilfelle den kraft som nyttes til erstatning for kull eller olje.

Vilkårene i sin helhet blir etter dette da som i vedlagte forslag.

En viser for øvrig til brev hertil fra h.r.-advokat Peter P. Stabell på vegne av de tre bedrifter hvoretter innløsningsrett for staten til tomter m.v. ikke er inntatt som vilkår i konsesjonen av 3. oktober 1924 til Odda Smelteverk A/S.

Hva den av The British Oxygen Company søkte tillatelse til fortsatt å eie aksjer i Odda Smelteverk angår bør vel en slik tillatelse i tilfelle bli å begrense til den tid omhandlede kraftleiekonsesjon måtte stå ved makt, altså inntil 31. desember 2006.

Behandlet i hovedstyremøte den 7. mai 1962.»

Industridepartementet skal bemerke:

Som nevnt i den samtidige fremsatte tilråding om konsesjon for Det Norske Nitridaktieselskap er det under forhandlingene med de tre storindustrielle bedriftene i Odda oppnådd enighet om konsesjonsvilkårene. Det som er anført i tilrådingen om konsesjon til Det Norske Nitridaktieselskap gjelder derfor tilsvarende for konsesjonen til Odda Smelteverk A/S, og departementet viser hertil.

Det tas samme forbehold bl. a. at selskapets virksomhet skal ledes fra Norge etter sunne forretningsmessige prinsipper.

Odda Smelteverks faste eiendommer i Odda er ifølge oppgave mottatt fra selskapet følgende:

gnr. 23, bnr. 7, 24, 25, 53, 173—175, 183, 184, 211, 212 og 270.

gnr. 26, bnr. 2 og 16.

gnr. 27, bnr. 1, 2, 5 og 20.

gnr. 28, bnr. 3, 4, 7, 8, 14 (14+43), 46, 47, 61—64.

gnr. 29, bnr. 4, 22, 24, 25, 27, 28, 31 og 85.

gnr. 30, bnr. 10—12, 16, 21, 24, 63, 67, 84—86, 113, 116—118, 122, 139, 169 og 180.

gnr. 31, bnr. 38, 39, 41, 122, 145, 205, 226, 263, 264, 278 og 317.

Konsesjonen for ovennevnte faste eiendommers vedkommende foreslås på vanlig måte gitt på ubegrenset tid, mens tillatelsen til å leie kraft begrenses til utløpet av år 2006, da hovedkontrakten mellom staten og A/S Tyssefaldene utløper, jfr. vilkårenes post 1.

I henhold til søknad fra selskapet foreslås kraftkvantumet fastsatt i kW, ikke i hk, slik som nevnt i den opprinnelige konsesjonssøknad. Konsesjonen vil da gjelde 36 210 kW primakraft og i alt 73 600 kW, sekundakraft medregnet.

Selskapets nye konsesjon, som avløser de tidligere konsesjoner av 3. oktober 1924 og 12. august 1937, foreslås gitt på følgende vilkår:

1. Konsesjonens varighet.

Tillatelsen til å erverve faste eiendommer gjelder på ubegrenset tid.

Tillatelsen til å leie elektrisk energi gjelder så lenge kraftleiekontraktene mellom Odda Smelteverk A/S og Aktieselskabet Tyssefaldene står ved makt, dog ikke lenger enn til 31. desember 2006.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere.

Styrets formann skal være norsk statsborger.

3. Produksjon.

Selskapet må ikke uten vedkommende departements samtykke drive annen virksomhet enn produksjon og salg av calciumkarbid, cyanamid, dicyandiamid, urea og ferrolegeringer, samt hva dermed står i forbindelse.

4. Overdragelse av energi.

Den leiede energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang, etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement, svare en konvensjonalbot på opptil kr. 1 — en krone — pr. kWdøgn.

Denne bestemmelse skal dog ikke hindre salg av energi over samkjøringsnett til kraftkjøpsberettiget tredjemann eller hindre kjøp av suppleringsenergi over samkjøringsnett overensstemmende med gjeldende bestemmelser for samkjøring.

5. Søksmål etter lov om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

For så vidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finnes grunn til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av loven.

6. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til energiens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (man forutsetter da at den blir bestilt i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når

særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge selskapet en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at selskapet på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er anledning til det og ved lempninger med hensyn til leveringstid og andre betingelser.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-betingelsene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det bestilt for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som man må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsbetingelsene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om selskapet akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Forsikring.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den leiede kraft til de kommuner — derunder også fylkeskommuner — som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter kraftleiekontraktene gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av vedkommende departement enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vannfallet.

Hvis vedkommende departement finner at denne pris er vesentlig høyere enn om den var beregnet overensstemmende med reglene i ervervsloven av 14. desember 1917 § 2, post 12, tredje ledd, første, annet og tredje

punktum, skal prisen beregnes etter disse regler.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften.

Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten samtykke av vedkommende departement.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel.

Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgifter.

Der erlegges følgende årlige avgifter inntil 3. oktober 1984 (utløpet av konsesjonen av 3. oktober 1924):

Til staten kr. 0,25 pr. kW-år og til de kommuner som Kongen bestemmer kr. 0,50 pr. kW-år.

Fra og med 3. oktober 1984 blir avgiften som skal erlegges:

Til staten kr. 1,00 pr. kW-år og til kommuner kr. 1,00 pr. kW-år.

Avgiftene erlegges av det samme energikvantum hvorav der skal betales leie.

Ved uttak av overskuddsenergi (sekundakraft) erlegges til de kommuner som Kongen bestemmer en avgift på kr. 0,50 pr. kW-år inntil 3. oktober 1984, og deretter blir avgiften kr. 1,00 pr. kW-år.

Avgiften erlegges her av det samme energikvantum hvorav der skal betales leie, dog med fradrag for den energi som i tilfelle benyttes til erstatning for kull eller olje ved fremstilling av damp.

Avgift til staten bortfaller for overskuddsenergi (sekundakraft).

Avgiftene forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges de ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente. De kan inndrives ved utpantning.

De fornødne nærmere bestemmelser om avgiftenes beregning og erleggelse blir med bindende virkning å fastsette av vedkommende departement.

10. Legehjelp og sykehus.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer i anleggstiden å skaffe de ved fabrikanlegget beskjeftigede arbeidere og funksjonærer og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege, og holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til et for

øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11. *Husrom.*

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe de av selskapet beskjeftigede arbeidere og funksjonærer sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsigelsesreglene i nevnte paragraf.

12. *Veier, broer og kaier.*

Selskapet er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transporten til og fra de bedrifter som tilhører selskapet og som forsynes med kraft som leies i henhold til nærværende konsesjon. I tvilstilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på selskapets bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Veidirektoratet. Veier, broer og kaier, som selskapet anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for selskapet.

13. *Sikringsfond og forsorgsfond.*

Såfremt vedkommende departement forlanger det er selskapet forpliktet til for de ham tilhørende bedrifter å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov av forsorgsvesenet av 19. mai 1900, kap. 4, er gitt om bergverker.

Likeledes er selskapet forpliktet til såfremt vedkommende departement forlanger det å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved selskapets be-

drifter overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir.

På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

14. *Kontroll.*

Selskapet underkaster seg til enhver tid de bestemmelser som måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelse av konsesjonsbetingelsene. De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

15. *Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.*

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av konsesjonsbetingelsene kan medføre at konsesjonen tilbakekalles, jfr. lov av 14. desember 1917 nr. 16, § 26, 2. ledd.

Industridepartementet

tilrår :

I medhold av § 20, jfr. § 19, og § 23, jfr. § 22, i den alminnelige konsesjonslov av 14. desember 1917 tillates Odda Smelteverk A/S

- 1) å erverve de faste eiendommer i Odda kommune som er spesifisert i Industridepartementets tilråding av 6. mars 1964,
- 2) å leie 36 210 kW fra Aktieselskabet Tyssefaldene, med rett til å utta ytterligere energi inntil et samlet kvantum av 73 600 kW, alt i samsvar med de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets ovennevnte tilråding.

12. *Det Norske Zinkkompani A/S.*

(Tillatelse til erverv av eiendommer i Odda kommune og til leie av elektrisk energi fra Aktieselskabet Tyssefaldene.)

Kgl. res. 6. mars 1964.

I møte den 26. juni 1962 samtykket Stortinget i at A/S Tyssefaldenes vannfall og kraftanlegg m. v. skulle overdras til staten og deretter bortleies til selskapet for en periode frem til utløpet av år 2006, jfr. St. prp. nr. 130 og Innst. S. nr. 277 for 1961—62. Sluttforhandlingene med selskapet er nå ferdige og avtalen, som i det alt vesentlige samsvarer med stortingsproposisjonen, er undertegnet og datert 4. mars 1964.

I henhold til denne avtales § 10 skal kraften fra A/S Tyssefaldene leies bort til selskapets eiere, nemlig Det Norske Nitridaktie-

selskap, Odda Smelteverk A/S og Det Norske Zinkkompani A/S.

Det Norske Zinkkompani A/S har i dag en aksjekapital på 25 mill. kroner, fordelt på 250 000 aksjer. Herav eier Compagnie Royale Asturienne des Mines, Bryssel, 249 463 aksjer. Den ytterligere kraftlevering innebærer at produksjonen av sink og fosfatgjødning vil bli økt.

Det norske Zinkkompani A/S, samt de to øvrige nevnte bedrifter, innsendte 15. september 1961 de nødvendige konsesjonssøknader om leie av kraft.

Vedkommende søknaden fra Det Norske Zinkkompani A/S uttalte Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen i brev 5. mai 1962:

«I brev av 15. september 1961 søker Det Norske Zinkkompani A/S om utvidet og forlenget konsesjon på kraftleie fra A/S Tyssefaldene i likhet med søknader av s. d. fra de to øvrige Oddabedrifter: Det Norske Nitridaktieselskap og Odda Smelteverk A/S og i samsvar med den ordning som blir truffet med hensyn til utbyggingen av Tysse II m. m.

Søknaden er sålydende:

«Ved kgl. resolusjon av 3. oktober 1924 ble vårt selskap i medhold av den alminnelige konsesjonslov av 14. desember 1917, § 23, meddelt tillatelse til fra A/S Tyssefaldene å leie 30 000 hk med rett til å utta ytterligere kraft inntil et samlet kvantum av 100 000 hk. De nevnte 30 000 hk var basert på den kraftleiekontrakt som i 1924 ble inngått med A/S Tyssefaldene. Kontrakten er senere endret ved to addenda datert henholdsvis 11. desember 1953 og 30. september 1954. Etter disse addenda gjelder kraftleiekontrakten nå i alt 37 000 hk. Vi vedlegger kopier av kraftleiekontrakten og de nevnte addenda.

Som resultat av forhandlinger mellom det kgl. departement og A/S Tyssefaldene angående utbygging av Tysse II, er man som kjent kommet frem til et avtaleutkast som forutsetter forlengelse av gjeldende regulerings-tillatelser frem til 31. desember 2006. A/S Tyssefaldenes kraftproduksjon, som i dag utgjør ca. 146 300 hk, vil ved slik utbygging økes med 138 800 hk (svarende til 146 000 turbin-hk). Det nye kraftkvantum vil ved addenda til gjeldende kraftleiekontrakter bli fordelt som følger:

Det Norske Nitridaktieselskap	77 000 hk
Det Norske Zinkkompani	16 000 hk
Odda Smelteverk A/S	20 000 hk
Resten som holdes i reserve til dekning av overføringstap, en viss sekundærkraft i normalår og konsesjonskraft	25 800 hk
	<u>I alt 138 800 hk</u>

Vårt totale primakraftuttak vil således komme opp i 53 000 hk (37 000 + 16 000). Vi søker herved om tillatelse til å leie i alt 53 000

hk med rett til å utta ytterligere kraft inntil et samlet kvantum av i alt 100 000 hk for en periode frem til 31. desember 2006.

Det nye addendum til vår kraftleiekontrakt med A/S Tyssefaldene er under utarbeidelse. Det vil bli basert på samme prinsipper som de som er gjennomført i gjeldende kontrakt ved addenda I og II. Så snart den nye addendum foreligger ferdig, vil kopi bli oversendt det kgl. departement.

Under henvisning til § 8, tredje avsnitt, i utkast til avtale mellom staten og A/S Tyssefaldene angående utbygging av Tysse II, forutsettes at den konsesjon vi søker om, ikke skal inneholde bestemmelser som hindrer salg av kraft over samkjøringsnett til kraftkjøperrettiget tredjemann eller bestemmelser som hindrer kjøp av suppleringskraft over samkjøringsnett i samsvar med gjeldende regler for samkjøringen.

Når det gjelder konsesjonsavgifter og konsesjonskraft, forutsetter vi at denne søknad og lignende søknader fra Det Norske Nitridaktieselskap og Odda Smelteverk A/S sees i sammenheng med A/S Tyssefaldenes søknad av 26. august 1961 om ny reguleringskonsesjon. Vi henviser til de synspunkter som der gjøres gjeldende.

Vi tillater oss å forutsette at det i den nye kraftleiekonsesjon ikke blir inntatt bestemmelser svarende til de som er inntatt under punkt 1 i den någjeldende konsesjon av 3. oktober 1924 angående rett for Staten til å innløse våre industrianlegg.»

Odda kommune styre har i møte den 19. desember 1961 enstemmig vedtatt å rå til at søknaden imøtekommes. Vedtaket er sålydende:

1. Kommunen har ikke noe imot at søknaden fra Det Norske Zinkkompani A/S imøtekommes, men forutsetter at kommunens kraftbehov blir tatt hensyn til i samband med den konsesjonssøknad som foreligger fra A/S Tyssefaldene.
2. Kommunen går ut fra at departementet i hvert fall for det nye kraftuttak overveier en høyere avgift enn den som gjelder for det nåværende uttak i henhold til gjeldende konsesjoner og den form for levering av strøm som er nevnt i pkt. 5 i kommunens uttalelse om konsesjonssøknad fra A/S Tyssefaldene.

Kommunen viser for øvrig til kraftleiekontrakten med A/S Tyssefaldene og de rettigheter kommunen har etter denne kontrakt.»

Fylkesmannen i Bergen og Hordaland fylker har i påtegning av 10. januar 1962 til hovedstyret meddelt at han henholder seg til kommunestyrets uttalelse i saken.

Hovedstyret viser til det som er sagt om konsesjonsspørsmålet for omhandlede Odda-bedrifter i annet brev av d. d. til Industridepartementet vedrørende den tilsvarende sak om utvidet og forlenget konsesjon for Det Norske Nitridaktieselskap på kraftleie fra A/S Tyssefaldene.

Hovedstyret vil da rå til at nærværende

konsesjon til Det Norske Zinkkompani A/S på leie av inntil 53 000 hk eventuelt inntil 100 000 hk fra A/S Tyssefaldene blir gitt som søkt om. Tillatelsen anbefales i tilfelle meddelt for den tid kraftleiekontrakten av september 1924 med Addendum I og II av henholdsvis 11. desember 1953 og 30. september 1954 samt kraftleiekontrakten av 12. desember 1961 måtte stå ved makt — dog ikke lenger enn inntil 31. desember 2006.

Hovedstyret vil som forholdene ligger an anbefale at det stilles de samme vilkår som i konsesjonen av 3. oktober 1924 med de redaksjonelle endringer i disse vilkår som følger av saken, men bortsett fra vilkårene om avgift til kommuner og Staten, sikkerhetsstillelse, norske funksjonærer og arbeidere samt vilkåret om innløsningsrett for staten til tomter m. v.

Vilkåret om norske funksjonærer og arbeidere utgår etter den praksis som nå følges mens vilkåret om innløsningsrett for staten blir å sløyfe i henhold til rammeavtalen.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like overfor andre og for overholdelse av de i konsesjonen av 1924 fastsatte betingelser skal der i henhold til konsesjonen stilles sikkerhet for et beløp av kr. 100 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement. En vil foreslå at dette beløp nå blir forhøyet til kr. 200 000.

De tidligere konsesjonsavgifter var kr. 1,50 pr. hk til kommuner og 0,75 pr. hk pr. år til staten av den kraft hvorav der skal betales leie.

Hovedstyret vil foreslå at det fra tidspunkt nyordningen trer i kraft og inntil 3. oktober 1984 (utløpet av konsesjonen av 3. oktober 1924) blir å betale i avgift kr. 0,75 pr. hk pr. år til kommuner og kr. 0,75 pr. hk pr. år til staten. Deretter blir det i avgift å betale kr. 1 pr. hk pr. år til kommuner og kr. 1 pr. hk pr. år til staten. Avgiftene blir å betale av det samme kraftkvantum hvorav der skal betales leie.

I tilfelle av uttak av overskuddskraft (sekundakraft) foreslås avgiften herav satt til kr. 0,75 pr. kW pr. år resp. kr. 1 pr. kW pr. år til kommuner men at avgiften til staten da bortfaller. I fradrag kommer i tilfelle den kraft som nyttes til erstatning for kull eller olje.

Vilkårene i sin helhet blir etter dette da som i vedlagte forslag.

En går imidlertid ut fra at den i den gjeldende kraftleiekonsesjon gitte tillatelse til å disponere de omhandlede tomter — i forbindelse med den tilsvarende nye konsesjon — blir å forlenge for den tid den nye konsesjon måtte stå ved makt, i tilfelle altså inntil 31.

desember 2006 jfr. i det høve brev hertil av 13. april 1962 fra høyesterettsadvokat Peter P. Stabell på vegne av de tre industribedrifter.

Behandlet i hovedstyremøte den 7. mai 1962.»

Industridepartementet skal bermerke:

Som nevnt i den samtidig fremsatte tilråding om konsesjon for Det Norske Nitridaktieselskap er det under forhandlingene med de tre storindustrielle bedriftene i Odda oppnådd enighet om konsesjonsvilkårene. Det som er anført i tilrådingen om konsesjon til Det Norske Nitridaktieselskap gjelder derfor tilsvarende for konsesjonen til Det Norske Zinkkompani A/S, og departementet viser hertil.

Det tas samme forbehold bl. a. om at selskapets virksomhet skal ledes fra Norge etter sunne forretningsmessige prinsipper.

Det Norske Zinkkompanis faste eiendommer i Odda er ifølge oppgave mottatt av selskapet følgende:

gnr. 34, bnr. 7, 8, 10, 24, 42, 45, og
gnr. 34, bnr. — «Leirhaugen» og «Vågen».
gnr. 1, bnr. 16 og 125 samt
gnr. 1, bnr. — «Tallhaugen III».

Konsesjonen for ovennevnte faste eiendommers vedkommende foreslås på vanlig måte gitt på ubegrenset tid, mens tillatelsen til å leie kraft begrenses til utløpet av år 2006 da hovedkontrakten mellom staten og A/S Tyssefaldene utløper, jfr. vilkårenes post 1.

I henhold til ønskemål fra selskapet foreslås kraftkvantumet fastsatt i kW, ikke i hk, slik som nevnt i den opprinnelige konsesjonssøknad. Konsesjonen vil da gjelde 38 715 kW primakraft og i alt 73 600 kW, sekundakraft medregnet.

Selskapets nye konsesjon, som avløser den tidligere konsesjon av 3. oktober 1924, foreslås gitt på følgende vilkår:

1. Konsesjonens varighet.

Tillatelsen til å erverve faste eiendommer gjelder på ubegrenset tid.

Tillatelsen til å leie elektrisk energi gjelder så lenge kraftleiekontraktene mellom Det Norske Zinkkompani A/S og Aktieselskabet Tyssefaldene står ved makt, dog ikke lenger enn til 31. desember 2006.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere.

Styrets formann skal være norsk statsborger.

3. Produksjon.

Selskapet må ikke uten vedkommende departements samtykke drive annen virksomhet enn produksjon og salg av zink og svovelsyre samt hva dermed står i forbindelse.

4. Overdragelse av energi.

Den leiede energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang, etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement, svare en konvensjonalbot på opptil kr. 1 — en krone — pr. kWdøgn.

Denne bestemmelse skal dog ikke hindre salg av energi over samkjøringsnett til kraftkjøpsberettiget tredjemann eller hindre kjøp av suppleringsenergi over samkjøringsnett overensstemmende med gjeldende bestemmelser for samkjøring.

5. Søksmål etter lov om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

For så vidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finnes grunn til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av loven.

6. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til energiens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidnok (man forutsetter da at den blir bestilt i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge selskapet en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at selskapet på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er anledning til det og ved lempninger med hensyn til leveringstid og andre betingelser.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-betingelsene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det bestilt for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som man må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsbetingelsene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om selskapet akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Forsikring.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den leiede kraft til de kommuner — derunder også fylkeskommuner — som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter kraftleiekontraktene gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av vedkommende departement enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vannfallet.

Hvis vedkommende departement finner at denne pris er vesentlig høyere enn om den var beregnet overensstemmende med reglene i ervervsloven av 14. desember 1917 § 2, post 12, tredje ledd, første, annet og tredje punktum, skal prisen beregnes etter disse regler.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften.

Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten samtykke av vedkommende departement.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel.

Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgifter.

Der erlegges følgende årlige avgifter inntil 3. oktober 1984 (utløpet av konsesjonen av 3. oktober 1924):

Til staten kr. 0,25 pr. kW-år og til de kommuner som Kongen bestemmer kr. 0,50 pr. kW-år.

Fra og med 3. oktober 1984 blir avgiften som skal erlegges:

Til staten kr. 1,00 pr. kW-år og til kommuner kr. 1,00 pr. kW-år.

Avgiftene erlegges av det samme energikvantum hvorav der skal betales leie.

Ved uttak av overskuddsenergi (sekundærkraft) erlegges til de kommuner som Kongen bestemmer en avgift på kr. 0,50 pr. kW-år inntil 3. oktober 1984, og deretter blir avgiften kr. 1,00 pr. kW-år.

Avgiften erlegges her av det samme energikvantum hvorav der skal betales leie, dog med fradrag for den energi som i tilfelle benyttes til erstatning for kull eller olje ved fremstilling av damp.

Avgift til staten bortfaller for overskuddsenergi (sekundærkraft).

Avgiftene forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges de ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente. De kan inndrives ved utpantning.

De fornødne nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse blir med bindende virkning å fastsette av vedkommende departement.

10. Legehjelp og sykehus.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer i anleggstiden å skaffe de ved fabrikanlegget beskjeftigede arbeidere og funksjonærer og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende leger, og holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til et for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11. Husrom.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe de av selskapet beskjeftigede arbeidere og funksjonærer sunt og tilstrekkelig husrom etter nær-

mere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsigelsesreglene i nevnte paragraf.

12. Veier, broer og kaier.

Selskapet er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transporten til og fra de bedrifter som tilhører selskapet og som forsynes med kraft som leies i henhold til nærværende konsesjon. I tvilstilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på selskapets bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Veidirektoratet. Veier, broer og kaier, som selskapet anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for selskapet.

13. Sikringsfond og forsorgsfond.

Såfremt vedkommende departement forlanger det er selskapet forpliktet til for de ham tilhørende bedrifter å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov av forsorgsvesenet av 19. mai 1900, kap. 4, er gitt om bergverker.

Likeledes er selskapet forpliktet til såfremt vedkommende departement forlanger det å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved selskapets bedrifter overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir.

På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

14. Kontroll.

Selskapet underkaster seg til enhver tid de bestemmelser som måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelse av konsesjonsbetingelsene. De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

15. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av konsesjonsbetingelsene kan medføre at konsesjonen tilbakekalles, jfr. lov av 14. desember 1917 nr. 16, § 26, 2. ledd.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av § 20, jfr. § 19, og § 23, jfr. § 22, i den alminnelige konsesjonslov av 14. desember 1917 tillates Det Norske Zinkkompani A/S

- 1) å erverve de faste eiendommer i Odda kommune som er spesifisert i Industridepartementets tilråding av 6. mars 1964,
- 2) å leie 38 715 kW fra Aktieselskabet Tyssefaldene, med rett til å utta ytterligere energi inntil et samlet kvantum av 73 600 kW,

alt i samsvar med de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets ovennevnte tilråding.

13. Aktieselskabet And. H. Kiær & Co. Ltd.

(Konsesjon på leie av 1500 kW fra Tokke hovedanlegg.)

Gitt av Industridepartementet 10. mars 1964.

Deres søknad av 25. juni 1963.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917, Kap. IV og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 15. mai 1959 gis Aktieselskabet And. H. Kiær & Co. Ltd. konsesjon på leie av inntil 1 500 kW fra Tokke hovedanlegg.

Konsesjonen gis på følgende vilkår:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid leieforholdet måtte stå ved makt, dog ikke lenger enn til 30. juni 1996.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opptil kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overstredelser av loven om rettshøve mellom granner.

5. Norsk arbeid og materiell.

Til bygging og driften av det til utnyttelse av kraften nødvendige elektriske materiell, elektriske maskiner og utstyr skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidnok (en forutsetter at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusiv toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilagge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr like så gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen:

$$\frac{\text{kWh}}{8\,760} = \text{kW.}$$

Avgiften forutsettes oppkrevet fra og med 1. oktober 1961.

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

9. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 8 og overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen gjelder kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.

14. A/S De-No-Fa og Lilleborg Fabriker.

(Tillatelse til leie av inntil 4 000 kW fra Tokke hovedanlegg i henhold til tegnet gjeldsbrev og videre til leie av i alt 9 500 kW fra A/S Hafslund, heri innbefattet eventuell levering av 1 500 kW statskraft.)

Kgl. res. 20. mars 1964.

Ved kgl. resolusjon av 12. februar 1960 ble den ved kgl. resolusjon av 16. januar 1959 gitte konsesjon for De-No-Fa A/S på leie av inntil 10 000 kW elektrisk energi fra A/S Hafslund overdradd til A/S De-No-Fa og Lilleborg Fabriker. Samtidig ble pkt. 4 i vilkårene for konsesjonen endret, jfr. nærmere «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1960 (nr. 12) for 1959 (nr. 3) og for 1947 (nr. 44).

Den nevnte kraftleiekonsesjon var tidsbegrenset til 30. juni 1962.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 20. desember 1963 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 22. februar 1963 fra A/S De-No-Fa og Lilleborg Fabriker om fornyet konsesjon på kraftleie fra A/S Hafslund samt om konsesjon på leie av 4 000 kW Tokkekraft i henhold til tegnet andel i Tokkelånet:

«Fra Industridepartementet har Hovedstyret mottatt til uttalelse søknad av 22. februar 1963 fra A/S De-No-Fa og Lilleborg Fabriker om fornyelse av selskapets konsesjon på kraftleie for dets bedrifter i Fredrikstad.

Søknaden er sålydende:

«Vi tillater oss å søke om konsesjon på leie av 11 000 kW elektrisk energi.

Da forhandlingene med A/S Hafslund ennå ikke er avsluttet, oversendes foreløpig et utkast til kontrakt mellom A/S Hafslund og vårt firma om levering av elektrisk kraft. Det samlede kraftkvantum fremgår av utkastets § 1, B. 5.

Vi vil også gjøre oppmerksom på at det heller ikke foreligger kontrakt med Staten ennå angående levering av Tokkekraft, men vi forstår at dette er under arbeide i departementet.

Vi vedlegger slik erklæring som kreves i Konsesjonslovens § 24.

Vi tør be om at konsesjon meddeles på de vilkår som er nevnt i departementets brev til oss av 22. februar 1960. Vi går da ut fra at disse også omfatter vår produksjon av maling og lakk, bygningsplater og hel- og halvfabrikata og kunststoffer.»

Søknaden har herfra vært forelagt distriktet til uttalelse på vanlig måte.

Fredrikstad Elektrisitetsverk har i brev av 13. mars 1963 til rådmannen bemerket:

«Så vidt vi kan se av de mottatte dokumenter er forutsetningen at kraftleiekonsesjonen skal gjelde fra 1. juli 1962 til 30. juni 1967. Fredrikstads kraftleiekontrakt med A/S Hafslund utløper først 31. desember 1968, og vi er til da sikret den kraft vi trenger til alminnelig forbruk. For storindustri (industriabonnenter med uttak over 250 hk) er imidlertid det samlede effektuttak for denne kategori begrenset til 12 000 hk.

Etter vår kontrakt med A/S Hafslund angående disponeringen av Fredrikstad Tokkekraft (5 000 kW) har vi dog rett til å disponere denne kraft til dette formål (storindustri) når slik kraft anmeldes til A/S Hafslund minst to år før levering skal finne sted, og forutsatt at A/S Hafslund har konsesjon på og dermed rådighet over de nødvendige overføringsanlegg.

Vi finner derfor intet å bemerke til at A/S Denofa og Lilleborg Fabriker gis den omsøkte kraftleiekonsesjon til 30. juni 1967.

Ovenstående bemerkninger er gitt ut fra forholdene pr. i dag. Hva sammenslutningen med Glemmen vil bety for den fremtidige kraftforsyning i «Stor-Fredrikstad» kan vi på nåværende tidspunkt ikke si noe om.»

Fredrikstad bystyre har i møte den 4. april 1963 etter innstilling fra formannskapet enstemmig vedtatt å anbefale søknaden innvilget for et tidsrom inntil 30. juni 1967.

Fylkesmannen i Østfold fylke har i påtegning av 9. mai 1963 til Hovedstyret meddelt at han ikke har noe å bemerke til søknaden.

Industridepartementet, Industriavdelingen, anbefaler i brev av 14. mars 1963 til departementets vassdragsavdeling at konsesjonen blir gitt, og viser i det høve til sin uttalelse av 23. desember 1959 i forbindelse med de av selskapet tidligere leiede inntil 10 000 kW. Det regnes her med at bedriften vil ekspandere videre på den kemiske sektor og det pekes på at en må være interessert i at en slik ekspansjon finner sted. Til nærværende sak bemerker Industriavdelingen for øvrig:

«Etter den tid har bedriften overtatt ytterligere produksjonsgrener ved anleggene i Fredrikstad, bl.a. fremstilles en bygningsplate på basis av plast og glassfiber. Videre har bedriften overtatt A/S Den kem. Fabrik Norden, og overført denne bedrifts malingproduksjon til Fredrikstad, samtidig som den har opptatt malingproduksjonen i eget navn. En må regne med at det etter hvert vil bli ytterligere bredde i produksjonen på den kjemiske og tilgrensende sektorer. Industriavdelingen anser en slik øket bredde i produksjonsprogrammet for fordelaktig.»

De Nordiske Fabriker De-No-Fa A/S og A/S Lilleborg Fabriker ble i 1959 slått sammen til et selskap under felles firmanavn. Ved kgl. resolusjon av 12. februar 1960 ble den ved kgl. resolusjon av 16. januar 1959 meddelte

konsesjon til A/S De-No-Fa på leie av inntil 10 000 kW fra A/S Hafslund så tillatt overdratt til det nye selskap A/S De-No-Fa og Lilleborg Fabriker på de ved den kgl. resolusjon av 16. januar 1959 fastsatte betingelser med en tilføyelse med hensyn til en utvidelse av vilkåret om kraftens anvendelse som følge av sammenslutningen av de to bedrifter.

Den således overdratte konsesjon som var gjeldende inntil 30. juni 1962 er meddelt på vilkår om norsk styre, kraftens anvendelse til visse formål, kraftavståelse (10 pst.) til kommuner, årlig avgift til staten av kr. 1 pr. hk av den kraft som gjennomsnittlig benyttes etter fradrag av den kraft som brukes til erstatning for kull eller annet brensel til framstilling av damp, fattigfond, forkjøpsrett for innenlandske næringsdrivende og forbrukere til kjøp av selskapets produkter. For øvrig er tillatelsen meddelt på vanlige betingelser, herunder med vilkår om norske tjenestemenn og arbeidere.

Nevnte konsesjonsavgift til staten er betalt til og med 1961. For 1962 er avgiften ikke oppgjort ennå, men foreløpig er innbetalt kr. 8 317. Hva angår den foreliggende foran siterte søknad av 22. februar 1963 fra A/S De-No-Fa og A/S Lilleborg Fabriker har selskapet nå i brev av 7. november 1963 etter konferanse her meddelt følgende:

«Som avtalt har vi vært i kontakt med ingeniør S. A. Bache i Fredrikstad Elektrisitetsverk om saken og har orientert ham om for hvilke tidsrom det vanligvis gis konsesjon. For øvrig måtte han henvise oss til Rådmannen i Fredrikstad. Vi finner det imidlertid riktigst å besvare Deres brev direkte.

Av samtalen forstod vi at det vil være aktuelt å gi separat konsesjon frem til 1996 på det totale kvantum Tokkekraft som vi har tegnet oss for (4 000 kW). For øvrig gis konsesjon for 10 år ad gangen, det vil i vårt tilfelle si frem til 30. juni 1972.

Av de vedlagte dokumenter fremgår at Fredrikstad bystyre den 4. november 1963 vedtok å anbefale vår ansøking av 22. februar 1963 til Industridepartementet om konsesjon på leie av inntil 11 000 kW kraft fra A/S Hafslund, men bare for tidsrommet inntil 30. juni 1967. Ved den sist nevnte dato skulle vår kontrakt med A/S Hafslund om leie og overføring av kraft utløpe, og datoen er trukket inn av Fredrikstad Elektrisitetsverk som i sitt brev av 13. mars 1963 sier: «Så vidt vi kan se av de mottatte dokumenter er det forutsetningen at kraftleiekonsesjonen skal gjelde fra 1. juli 1962 til 30. juni 1967.

Det nevnte brev fra Fredrikstad Elektrisitetsverk hvor Tokkekraften er nevnt i annet avsnitt, kan etter vår mening ikke forstås derhen at Elektrisitetsverket har tanke på å levere oss Tokkekraft. Elektrisitetsverkets kontrakt med A/S Hafslund har, etter hva vi har fått opplyst, bestemmelse om at Elektrisitetsverket ikke skal levere kraft til vårt fabrikanlegg.

Siden vi i februar i år søkte om konsesjon har vårt kraftforbruk steget ytterligere. Vi har derfor i et brev av 4. oktober d.å. til A/S Hafslund meddelt at vi anslår vårt behov for statskraft fra 1964—65 av til 1 500 kW.

Det totale kraftkvantum som vi derfor nå søker konsesjon på er:

Tokkekraft	4 000 kW
Kraft fra A/S Hafslund egne anlegg	6 000 kW
Statskraft	1 500 kW
Tilfeldig ledig kraft fra A/S Hafslund eller andre anlegg	2 000 kW
	9 500 kW
Totalt	13 500 kW

På Tokkekraften ber vi om konsesjon til 30. juni 1996 og på den øvrige kraft frem til 30. juni 1972.

A/S Hafslund har ikke funnet å kunne godkjenne vårt kontraktutkast, så man må anta at forhandlingene om kontrakten fremdeles vil ta noen måneder.

Vi kan bekrefte at den leiede kraft blir å anvende i selskapets anlegg i Fredrikstad, men vil samtidig henlede Deres oppmerksomhet på brev av 24. oktober 1963 til Dem fra Aktieselskapet Borregaard angående kontrakt om Tokkekraft.»

Det tidligere oversendte utkast til ny kraftleiekontrakt mellom A/S Hafslund og A/S De-No-Fa og Lilleborg Fabriker skulle da nå omfatte 4 000 kW Tokkekraft, inntil 1 500 kW statskraft samt inntil 8 000 kW fra A/S Hafslunds egne anlegg — tilsammen i alt inntil 13 500 kW. Leveringen av de 8 000 kW fra Hafslunds egne anlegg sees i det vesentlige å bygge på de samme forutsetninger med hensyn til fast kraft resp. tilfeldig ledig kraft som kontraktmessig fastlagt for de tidligere leiede inntil 10 000 kW i medhold av kraftleiekonsesjonen av 16. januar 1959 resp. 12. februar 1960 — jfr. Hovedstyrets uttalelse i brev av 10. januar 1959 til Industridepartementet.

For de øvrige 1 500 kW statskraft blir A/S Hafslund rimeligvis som vanlig å anse som kraftleverandør. Med hensyn til de 4 000 kW Tokkekraft er det derimot ennå ikke tatt noen avgjørelse om hvorvidt A/S Hafslund i tilfelle er å anse som leverandør.

Hvorledes dette forhold måtte bli å ordne skulle dog ikke konsesjonsmessig ha noen virkning og for så vidt heller ikke med hensyn til felles disponering i tilfelle av de 12 000 kW Tokkekraft som tilsammen er tegnet av The Kellner-Partington Paper Pulp Co. Ltd., A/S De-No-Fa og Lilleborg Fabriker og A/S And. H. Kiær & Co. Ltd. samtlige henhørende under Borregaard-konsernet, jfr. A/S Borregaards brev av 24. oktober 1963 til Hovedstyret.

Den søkte konsesjon på omhandlede kraftleie skulle for så vidt kunne gis. En skal i det høve opplyse at Fredrikstad kommune v/ Råd-

mannen på henvendelse herfra underhånden har meddelt at det fra kommunens side etter det i mellomtiden passerte ikke har noe å innvende mot at konsesjonen gis for et tidsrom som søkt om.

Hovedstyret vil etter dette rå til at A/S De-No-Fa og Lilleborg Fabriker gis konsesjon på leie av inntil 9 500 kW fra A/S Hafslund samt 4 000 kW Tokke-kraft i samsvar med tegnede andeler, i alt inntil 13 500 kW.

Tillatelsen til leie av de nevnte 4 000 kW Tokke-kraft blir i tilfelle å gjøre gjeldende inntil 30. juni 1996 i samsvar med vilkårene for Tokke-avtalen.

For den øvrige leide kraft anbefales tillatelsen meddelt for den tid leieforholdet måtte stå ved makt, dog ikke lenger enn til 30. juni 1972.

Hovedstyret vil foreslå at det som tidligere fastsettes vilkår om en årlig avgift til staten, men at avgiftssatsen blir å forhøye til den nå vanlige sats av kr. 1,50 pr. kW av den kraft (inkl. Tokke-kraft) som gjennomsnittlig nyttes med fradrag av den kraft som brukes til erstatning for kull eller annet brensel til framstilling av damp og da beregnet etter formelen:

$$\frac{\text{kWh}}{8760}$$

Avgiften som i tilfelle forfaller til betaling pr. 31. desember hvert år forutsettes å bli å oppkreve fra og med 30. juni 1962 (ved utløpet av den tidligere konsesjon).

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på de samme betingelser som i nevnte tidligere utløpne kraftleiekonsesjoner av 16. januar 1959 resp. 12. februar 1960 til A/S De-No-Fa og Lilleborg Fabriker, og da inkl. vilkåret om konsesjonskraft (10 pst.) til kommuner men nå uten vilkåret om norske tjenestemenn og arbeidere.

I de tidligere betingelser inngår imidlertid som nevnt et vilkår med hensyn til en nærmere begrensning av kraftens anvendelse til visse formål. Etter den ekspansjon som bedriftens produksjon i mellomtiden har gjennomgått skulle dette vilkår i tilfelle bli å endre tilsvarende for så vidt det ikke blir å oppheve — jfr. Industriavdelingens uttalelse i foran nevnte brev 23. desember 1959.

Med hensyn til den forutsatte på nytt betingede konsesjonskraft (10 pst.) til kommuner (i samsvar med endringsloven av 10. april 1959) skulle det i tilfelle bli å forholde som før slik at konsesjonskraften ikke blir å fordele — jfr. Industridepartementets brev av 21. mai 1959 til Fylkesmannen i Østfold. En viser for øvrig til bl. a. Smålensoverenskomsten (av 3. april 1914 gjeldende til 3. april 1974) ifølge hvilken kommunene i Østfold er

tilstått betydelig kraftkvanta fra A/S Hafslund.

Hva den endelige kraftleiekontrakt mellom partene angår, går en ut fra at et avtrykk av kontrakten blir å kreve innsendt så snart den måtte foreligge.

Behandlet i hovedstyremøte den 19. desember 1963.

Erklæring av 22. februar 1963 fra selskapets styre samt øvrige dokumenter i saken vedlegges.»

Departementet skal bemerke:

Den leide kraft skal nyttes til produksjon i selskapets anlegg i Fredrikstad-distriktet, der virksomheten i de senere år allerede er blitt utvidet til å omfatte en rekke nye produksjonsgrener, bl. a. malingsproduksjon og fremstilling av en bygningsplate på basis av plast og glassfiber. Departementet regner med at denne utvikling vil fortsette, og anser en slik økt bredde i produksjonen for ønskelig.

Etter det foreliggende vil departementet med hovedstyret rå til at A/S De-No-Fa og Lilleborg Fabriker gis den søkte konsesjon på leie av 4 000 kW fra Tokke hovedanlegg i henhold til tegnet gjeldsbrev i Tokkelånet og videre på leie av inntil 9 500 kW fra A/S Hafslund, heri innbefattet eventuell levering av de omsøkte 1 500 kW statskraft, og videre at konsesjonen tidsbegrenses til 30. juni 1996 for Tokkekraftens vedkommende og til 30. juni 1972 for den øvrige kraft, jfr. pkt. 1 om leietid i det utkast til konsesjonsvilkår som er inntatt nedenfor.

Ved en eventuell slik konsesjon vil det ikke være tatt noe standpunkt til spørsmålet om leveringen av de tegnede 4 000 kW fra Tokke hovedanlegg skal skje gjennom A/S Hafslund. Som det fremgår er dette ennå ikke avgjort.

Med hensyn til fastsettelse av konsesjonsvilkårene skal departementet ellers få bemerke:

Departementet vil med hovedstyret foreslå betinget årlig avgift til staten med den nå vanlige avgiftssats — kr. 1,50 pr. kW — fra og med 30. juni 1962, da kraftleiekonsesjonen av 12. februar 1960 utløp, jfr. post 7 i utkastet nedenfor, der en har foreslått unntatt fra avgiften kraft som nyttes til erstatning for kull eller annet brensel til fremstilling av damp.

I vilkårene for den ved kgl. resolusjon av 12. februar 1960 gitte kraftleiekonsesjon var bl. a. tatt med en bestemmelse om at kraften ikke uten etter ny tillatelse skulle kunne nyttes til andre formål enn de som var spesielt angitt i konsesjonsvilkåret.

Departementet finner det imidlertid mest

hensiktsmessig å sløyfe dette vilkår etter at bedriften nå er kommet helt på norske hender.

I selskapets tidligere konsesjon var det i post 11 betinget fortrinnsrett for innenlandske næringsdrivende og forbrukere til kjøp av selskapets produkter. Dette vilkår antar departementet nå bør kunne sløyfes, idet en regner med at bedriften vil søke å utnytte det norske marked for salg i størst mulig utstrekning. Situasjoner hvor det ville være behov for en forkjøpsrett, må antas å være så ekstraordinære at man i tilfelle må kunne anvende spesielle tiltak, f. eks. med hjemmel i forsyningsloven.

Et av vilkårene i selskapets tidligere konsesjoner var at konsesjonæren pliktet å oppsamle et fond til sikring av vedkommende forsorgskommune, overensstemmende med de regler som i forsorgsloven av 19. mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker. I henhold hertil hadde De-No-Fa i sin tid oppsamlet et slikt fond på ca. 30 000 kroner. I brev til fylkesmannen i Østfold av 10. mai 1961 fant Sosialdepartementet at det i samsvar med innstilling fra fylkesmannen og det i forsorgsloven § 28 omhandlede utvalg ikke var grunn til å opprette noe nytt forsorgsfond og heller ikke til å gjøre endringer med hensyn til det eksisterende forsorgsfond på ca. kr. 30 000. Sosialdepartementet tilføyet at rentene av dette fond fortsatt, inntil videre ble å utbetale til De-No-Fa og Lilleborg fabrikers rekonvalesentfond.

I Ot. prp. nr. 56 for 1962—63 er bestemmelsen i loven om forsorgsvesenet av 19. mai 1900 § 28 om oppsamling av fond ved bergverker foreslått opphevet. Det samme gjelder bestemmelsen i ervervsloven.

Under hensyn hertil antar departementet at bestemmelsen om fond kan sløyfes i denne nye konsesjon.

Vilkår om kraftavståelse til kommuner foreslås i samsvar med loven tatt med, men dette vilkår foreslås ikke å skulle gjelde for leien av de 4 000 kW fra Tokke hovedanlegg hensatt til Tokkekontraktens spesielle karakter.

Departementets utkast til konsesjonsvilkår:

1. Leietid.

For så vidt angår leien av 4 000 kW fra Tokke hovedanlegg gjelder tillatelsen så lenge dette kraftleieforhold måtte bestå, dog ikke lenger enn til 30. juni 1996.

For så vidt angår leien av inntil 9 500 kW fra A/S Hafslund — innbefattet levering av inntil 1 500 kW statskraft — gjelder tillatelsen for den tid kraftleieforholdet måtte bestå, dog ikke ut over 30. juni 1972.

2. Styre.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, elektriske maskiner og utstyr skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er like så god som den utenlandske, kan skaffes tidnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknaden om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilægge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren

på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over 5 000 kroner av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over 5 000 kroner av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr like så gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes — dog med unntak av kraft som brukes til erstatning for kull eller annet brensel til fremstilling av damp — erlegges til staten en årlig avgift fra og med 30. juni 1962, stor kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen:

$$\frac{\text{kWh}}{8760} = \text{kW.}$$

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner. Dette vilkår gjelder dog ikke for leien av de 4 000 kW fra Tokke hovedanlegg.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Hvis departementet finner at denne pris er vesentlig høyere enn om den var beregnet overensstemmende med reglene i ervervsloven av 14. desember 1917 § 2, post 12, tredje ledd, første, annet og tredje punktum, skal prisen beregnes etter disse regler. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

10. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i post 2 og 9 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.

Da endelig kraftleiekontrakt mellom konsesjonssøkeren og A/S Hafslund ikke er opprettet, forutsetter departementet at avtrykk av kontrakten blir å innsende til departementet så snart den måtte foreligge.

Ved meddelelse av konsesjon som foreslått forutsettes det for øvrig ikke å være tatt noe standpunkt til spørsmålet om hvorvidt A/S De-No-Fa og Lilleborg Fabriker eventuelt skal få tildelt et kvantum på 1 500 kW statskraft. Det er tale om statskraft fra Tokke II og III, som ennå ikke er fordelt.

Videre forutsetter departementet at meddelelsen av konsesjonen i tilfelle heller ikke skal ha noen betydning for spørsmålet om inngåelse av en eventuell felleskontrakt mellom statens kraftverker og The Kellner Partington Paper Pulp & Co. Ltd, A/S De-No-Fa og Lilleborg Fabriker og And. H. Kiær & Co. om levering av de tre selskapers tegnede andeler på i alt 12 000 kW Tokkekraft.

De tre selskaper tilhører alle Borregaard-konsernet, og A/S Borregaard har i de nevnte brev av 24. oktober 1963 foreslått en slik felleskontrakt med statens kraftverker.

Kraftuttaket — bortsett fra tegnet Tokkekraft — forutsettes undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 Kap. IV tillates A/S De-No-Fa og Lilleborg Fabriker å leie 4 000 kW fra Tokke hovedanlegg i henhold til tegnet gjeldsbrev og videre inntil 9 500 kW fra A/S Hafslund — heri innbefattet eventuell levering av 1 500 kW statskraft.

Tillatelsen gis på de vilkår og under de forutsetninger som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 20. mars 1964.

15. Tafjord Kraftselskap.

(Tillatelse til å foreta regulering av Fetvatn og ytterligere regulering av Framste Kaldhussætervatn i Tafjordvassdraget og å overføre avløpet fra Heimste Viksvatn, Fetvatn og Fagerbotnvatn til driftstunnelen for K III m. v.)

Kgl. res. 20. mars 1964.

Tafjord kraftselskap har i årene fra 1924 og til nå fått tillatelse til å regulere de fleste større vatn i Tafjordvassdraget, således Onilsavatn 26. september 1924, ytterligere regulering av dette vatn og Framste og Heimste Viksvatn 14. mai 1926, Heimste Veltaldsvatn 1. oktober 1926, Slettdalsvatn, Fagerbotnvatn og Heimste og Framste Viavatn 25. mars 1938, Kolbeinsvatn 29. juli 1938, ytterligere regulering av Heimste Veltaldsvatn 9. juli 1942, Heimste og Framste Kaldhussætervatn 8. februar 1946, ytterligere regulering av Heimste og Framste Kaldhussætervatn 11. juli 1947, ytterligere regulering av Framste og Heimste Viksvatn og overføring av avløpet til Kaldhussætervatn 25. juni 1954 og ytterligere regulering av Kolbeinsvatn 11. januar 1963.

Tafjord kraftselskap har den 21. desember 1962 søkt om tillatelse til ytterligere regulering av Framste Kaldhussætervatn og regulering av Fetvatn i Tafjordvassdraget og tillatelse til i medhold av vassdragsreguleringslovens § 19 post 2 til å rå over alt vannet fra Fetvatn og Framste Kaldhussætervatn. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i anledning søknaden i brev av 28. juni 1963 uttalt:

«Tafjord Kraftselskap har med oversendelsesbrev datert 21. desember 1962 sendt inn følgende søknad:

«Søknad om konsesjon for regulering av Fetvatn og Fremste Kaldhussætervatn i Tafjord, Norddal kommune i Møre og Romsdal fylke. 1. Alminnelig oversikt.

Tafjord Kraftselskap er et interkommunalt selskap som består av Ålesund by og 12 landkommuner og forsyner ca. 62 000 mennesker med elektrisk kraft.

Kraftselskapet som utnytter Tafjordvassdraget har f. t. 3 kraftstasjoner, kalt KI, KII og KIII. De tre stasjonene utnytter fallene. I Onilsavatn til sjøen, bruttofall 154 m, II Kaldhussætervatn til Onilsavatn, bruttofall 390 m og III Sletdalsvatn til Kaldhussætervatn, bruttofall 328 m. Ovenfor Onilsavatn deler nedslagsfeltet seg i to dalfører, Rødalen og Kaldhussæterdalen. KI får tilløp fra begge dalfører mens de to andre stasjoner ligger i Kaldhussæterdalen. Fetvatn og Fremste Kaldhussætervatn ligger begge i Kaldhussæterdalen.

Tafjord Kraftselskap eier alle fallrettigheter i den del av Tafjordvassdraget som ligger i Norddal kommune.

2. Fetvatn.

Fetvatn har ved midlere naturlig vannstand et areal på ca. 0,61 km², kote 1 047,70. Nedbørsfeltet er 16,3 km². Nedbørsforholdene for hele Tafjordfeltet er så vidt vi har kunnet konstatere nokså like. Med avløpsobservasjonene for Øyen vannmerke i Rødal for perioden 1934—57 som grunnlag, blir midlere årlig tilløp for Fetvatn 24,5 mill. m³. Avløpet fra Fetvatn nyttes i alle tre stasjoner.

2.1. Konsesjonssøknad.

Fetvatn er tidligere ikke regulert. Vi tillater oss herved å søke konsesjon i henhold til lov om vassdragsregulering av 14. desember 1917 for regulering av Fetvatn og konsesjon i henhold til samme lovs § 19 nr. 2 til å rå over alt vann fra Fetvatn.

Fetvatn forutsettes senket fra kote 1 047 til kote 1 030 ved en ca. 950 m lang tunnel til Saudebotn. Videre forutsettes det hevet fra kote 1 047,70 til kote 1 052 med en betongdam med max. høyde ca. 7 m og lengde ca. 90 m. I et sideløp er det nødvendig med en liten terskel som vil få max. høyde 1,5 m og lengde ca. 40 m.

H. R. V. kote	1 052,0
Naturlig vannstand kote ...	1 047,70
L. R. V. kote	1 030,0
Magasin	10,3 mill. m ³

Fra Saudebotn vil vannet gå til et bekkeinntak for KIII og vannet nyttes i KI, KII og KIII.

Reguleringsanleggenes plassering vil fremgå av vedlagte karter R4P-1, R4P-3 og R4R-14. Tappearrangementet vil bestå av en luke, og man forutsetter å kunne tømme magasinet og dessuten kjøre gjennom ca. 45 mill. m³ fra Vikvatn i løpet av 3 måneder.

2.2. Anleggsutstyr og husvære.

Det alt vesentlige av anleggsutstyret har vi fra tidligere arbeider, og mye av dette er lagret i nærheten av de nye anleggsplassene. Fra tidligere er det bygget 7,5 kV anleggslinjer som går nesten helt frem til anleggstedene. Når det gjelder husvære har vi også brakker som har vært brukt ved lig-

nende arbeider de siste årene og disse vil bli flyttet til Fetvatn. I brakkenene er det 2 manns forlegningsrom og spiserom, oppholdsrom og andre foreskrevne fellesrom. Det vil bli elektrisk oppvarming over alt.

2.3. Omkostningsoverslag.

Tunnel.

1. Kraftlinjer og elektriske installasjoner	kr. 30 000
2. Transporter	» 150 000
3. Tilrigginger	» 140 000
4. 950 m tunnel med lukesjakt og utslag	» 880 000
5. Luke inkl. montering og innstøpning	» 150 000
6. Administrasjon, sosiale utgifter etc.	» 150 000
7. Uforutsett	» 100 000
	kr. 1 600 000

Dam.

8. Kraftlinjer og elektriske installasjoner	» 15 000
9. Transporter	» 130 000
10. Tilrigginger	» 130 000
11. Damfotrensk	» 20 000
12. Damfot sprengning	» 50 000
13. Dam inkl. fugematerialer ...	» 625 000
14. Administrasjon, sosiale utgifter etc.	» 80 000
15. Uforutsett	» 50 000
	Sum kr. 2 700 000

2.4. Antatt innvunnet energi.

Nedslagsfeltet for Fetvatn er 16,3 km² og midlere tilløp 47,8 sek.l/km² eller ca. 1,5 mill. m³ pr. km² pr. år. Med magasin på 10,3 mill. m³ vil det kunne påregnes fullt magasin i alle år og dette tilsvarer ved unyttelse i alle tre stasjoner en økning av vinterproduksjonen på 18,6 mill. kWh.

Sommertiløpet til stasjonene selv etter regulering av Fetvatn blir større enn forbruket. Den innvunne vinterkraft må derfor betraktes som ren kraftøkning.

Benyttes bestemmende reguleringskurve for Øyen vannmerke i Rødal, kurve inntatt i «Hydrologiske undersøkelser i Norge» og avløpet for samme vannmerke for perioden 1934—1957 blir lagt til grunn, blir økning av regulert vannføring for KIII 0,0 og KII 0,18 m³/sek. Det må forutsettes at magasinet blir tappet med hensyn på KIII og KII som har størst fallhøyde. Den økede regulerte vannføring for KI må derfor antas som for KII.

Innvunnet energi:

KI	13,33 × 0,18 × 154 =	370 nat.-hk
KII	13,33 × 0,18 × 390 =	935 nat.-hk
KIII	13,33 × 0,0 × 328 =	0
		1 305 nat.-hk

På grunn av den utstrakte regulering i Kaldhussæterfeltet blir innvunne naturhestekrefter små i forhold til innvunne kWh.

2.5. Ulemper som følge av reguleringen.

Terrengtet ved Fetvatn er bare snaufjell og ur, praktisk talt uten vegetasjon. Vannet med omliggende terreng tilhører gnr. 42, bnr. 1 og 3 i Norddal, eier Tafjord Kraftselskap. Det

neddemmede areal 69 da har ingen verdi som beitemark eller skoggrunn. Det er heller ingen trafikk over isen på vinterstid. I Fetvatn er ikke naturlig fiskebestand, men det er utsatt noe yngel enkelte år i siste tiårsperiode, men fisket må helst betegnes som dårlig.

Avløpet fra Fetvatn følger i dag Fetelva til ca. midtveis mellom Fetvatn og Kaldhussætervatn. Her er det et bekkeinntak til K III hvor avløpet fra Fetvatn blir tatt inn. Fra bekkeinntaket til Kaldhussætervatn er elven tørrlagt det meste av året. I flomperioden kan det forekomme at man har overløp. Ved regulering av Fetvatn vil elven bli tørrlagt det meste av året i hele lengden. Elven går for det meste i stryk og små fossefall. Det er ikke noen fiskebestand i elven og den danner heller ikke noe naturlig grenseskille. Tafjord Kraftselskap er grunneier på begge sider av elven i hele dens lengde, likeså eier vi alle fallrettigheter nedenfor Fetvatn.

Utløpet fra tappetunnelen fra Fetvatn vil bli ved Saudebotn hvor det er et lite tjern. Det er ikke naturlig fiskebestand i Saudebotn, men det er visstnok prøvd med utsetting av yngel, men hvorvidt prøvene har vært vellykket, har vi ikke noe kjennskap til.

Hvor elven fra Fagerbotn og bekken fra Saudebotn løper sammen, vil det bli bygget et bekkeinntak til K III. I tappeperioden vil alt vann bli nyttet i K III. I perioden med overløp fra Fetvatn vil vannet gå i sitt naturlige elveleie som tidligere.

Så vidt vi kan se, vil ulempene ved regulering av Fetvatn bli minimale sett i forhold til fordelene ved øket vinterproduksjon på 18,6 mill. kWh.

3. Fremste Kaldhussætervatn.

Fremste Kaldhussætervatn har ved laveste naturlige vannstand, kote 569,8, et areal på ca. 0,44 km². Nedbørsfeltet er for Fremste og Heimste Kaldhussætervatn 26,85 km² og har samme nedbørsforhold som Fetvatn. Midlere årlige tilløp for begge vannene blir 40,9 mill. m³. Ved kgl. resolusjon av 8. februar 1946 og 11. juli 1947 er det gitt konsesjon for regulering av:

Heimste Kaldhussætervatn.	
Øvre reg.grense kote	577,1
Nedre reg.grense kote	547,5

Fremste Kaldhussætervatn.	
Øvre reg.grense kote	577,1
Nedre reg.grense kote	567,0

Disse konsesjoner er nyttet slik:

Heimste Kaldhussætervatn.	
Øvre reg.grense kote	572,1
Nedre reg.grense kote	549,2

Fremste Kaldhussætervatn.	
Øvre reg.grense kote	572,1
Nedre reg.grense kote	569,8

Magasin ved de reguleringsgrenser som nyttes i dag er:

Heimste Kaldhussætervatn	9,0 mill. m ³
Fremste Kaldhussætervatn	1,0 mill. m ³
Sum	10,0 mill. m ³

Avløp og magasin fra Kaldhussætervatn nyttes i K II og K I.

3.1. Konsesjonssøknad.

Fremste Kaldhussætervatn er regulert som angitt ovenfor med heving fra kote 569,8 til kote 572,2. Det er tidligere ved kgl. resolusjon av 8. februar 1946 meddelt konsesjon for senkning fra kote 569,8 til kote 567,0. Denne konsesjon er enda ikke nyttet. Vi tillater oss herved å søke konsesjon i henhold til lov av 14. desember 1917 for ytterligere regulering av Fremste Kaldhussætervatn ved senkning fra kote 567,0 til kote 560, og konsesjon i henhold til senere lovs § 19 nr. 2, til å rå over alt vann fra Kaldhussætervatna.

Fremste Kaldhussætervatn forutsettes senket fra kote 569,8 til kote 570,0 ved en ca. 300 m lang kommuniserende tunnel med tverrsnitt 6 m² mellom Heimste og Fremste Kaldhussætervatn og vannet vil få følgende reguleringsgrense:

H. R. V. kote	572,1
L. R. V. kote	560,0
Nytt magasin	3,8 mill. m ³

Magasinet med denne regulering vil bli nyttet i K II og K I.

Reguleringsanleggets plassering vil fremgå av vedlagte karter R2P-10 og R4R-11.

3.2. Anleggsutstyr og husvære.

Det vil bli nyttet samme anleggsutstyr som for regulering av Fetvatn i det de to tunneler ikke er forutsatt drevet samtidig. Fra tidligere er det bygget 7,5 kV anleggslinje som går forbi anleggsplassen. Som husvære vil bli nyttet en brakke som ble oppført i forbindelse med bygging av K III. Denne ble ferdig i 1958. Det er unødvendig å flytte brakken idet avstanden til det nye arbeidsstedet bare er noen hundre meter. I brakken er 2 manns forlegningsrom, kombinert spise- og oppholdsrom og andre foreskrevne fellesrom. Oppvarmingen vil bli elektrisk.

3.3. Omkostningsoverslag.

1. Kraftlinjer og elektriske installasjoner	kr. 22 000
2. Transporter	» 45 000
3. Tilrigginger	» 87 000
4. 300 m tunnel inkl. slepesynk	» 228 000
5. Administrasjon, sosiale utgifter etc.	» 98 000
6. Uforutsett	» 50 000
	<u>kr. 530 000</u>

3.4. Antatt innvunnet energi.

Nedslagsfeltet for Heimste og Fremste Kaldhussætervatn er 26,85 km² og midlere tilløp 47,8 sek./km² eller ca. 1,5 mill. m³ pr. km² pr. år. Med totalt magasin 13,8 mill. m³ vil det kunne påregnes fullt magasin i alle år. Magasinøkningen tilsvarende ved unyttelse i K II og K I en økning av vinterproduksjonen på 4,35 mill. kWh.

Sommer-tilløpet til K I og K II med nåværende reguleringer er i alle år større enn forbruket. Den innvunne vinterkraft må derfor kunne betraktes som kraftøkning.

Med samme grunnlag som ble benyttet for Fetvatn blir økning i regulert vannføring for K II 0,07 m³/sek. med øket magasin i Fremste Kaldhussætervatn på 3,8 mill. m³. Det må forutsettes at magasinet blir tappet med hensyn på K II som har den største fallhøyden

og økning av den regulerte vannføring for K I må antas å bli den samme som for K II.

Innvunnet energi:

K I	$13,33 \times 0,07 \times 154 = 144$	nat.-hk
K II	$13,33 \times 0,07 \times 390 = 364$	nat.-hk
	<u>Sum 508</u>	<u>nat.-hk</u>

3.5. *Ulemper som følge av reguleringen.*

Fiskebestanden i Kaldhussætervatna har vært økende i de siste årene. Dette er en følge av yngel som har vært utsatt. T.K. er tilpiklet årlig å sette ut 10 000 yngel i Kaldhussætervatna. Det har vært utsatt yngel i 8 år på rad og reguleringen av Heimste og Fremste vatna har i hele perioden vært som det er i dag, med ca. 23 m reguleringshøyde i Heimstevatnet og vel 2 m i Fremste vatnet. Fiskebestanden er minst like god i vannet med stor reguleringshøyde som det med liten. Det skulle derfor være rimelig å anta at en ytterligere regulering av Fremstevatnet ikke skulle ha noen innflytelse på fiskebestandens trivsel.

I de alle fleste år er det overløp i Kaldhussætervatna stort sett bare i juli. Det kan også forekomme overløp i oktober enkelte år. Det har ingen betydning for nedenfor liggende interesser, om dette overløp blir redusert med 3,8 mill. m³. Hele vintervannføringen fra Kaldhussætervatna vil gå som før gjennom K II og den nye reguleringen er så liten at den ikke vil endre forholdene om vinteren.

Vi kan ikke tenke oss at denne regulering vil kunne forårsake påviselige skader eller ulemper og i alle tilfeller helt minimale i forhold til fordelene ved øket vinterproduksjon 4,35 mill. kWh.

4. *Militære hensyn.*

Det skulle være unødvendig med ekstra forsvarsmessige foranstaltninger for de to foran omhandlede reguleringer.

For Fetvatns vedkommende vil en eventuell ødeleggelse av dammen føre til flom i elven fra Fetvatn til Kaldhussætervatn. Oppdemningsmagasinet er ca. 3 mill. m³. Dammen er forholdsvis lang og av moderat høyde og vi kan vanskelig tenke oss en total ødeleggelse av denne. Flommen skulle derfor ikke bli så stor at denne skulle kunne forårsake noen ødeleggelse. I tilfelle av ødeleggelse av tappearrangementet i senkningstunnelen vil flommen fordele seg på elveløpet fra Fagerbotn og via bekkeinntak og driftstunnel K III til Sletdalen, og dette kan heller ikke kunne tenkes å ville forårsake noen skader. For vassdraget nedenfor Kaldhussætervatn antas dette vatn å dempe en eventuell flom så mye at den ikke kan anrette noen skade.

For den kommuniserende tunnel mellom Kaldhussætervatna vil en eventuell ødeleggelse ikke medføre noen flomskader.

5. *Førstehjelpsutstyr etc.*

Brakkene ved anleggene vil bli utstyrt med sykebare og medisinkister med innhold som tidligere foreslått av distriktslegen. Syke kan få plass i eget rom som er reservert for dette formål. Den stedlige arbeidsleder har arbeidet for selskapet ved flere tilsvarende anlegg og har øvelse i førstehjelp.

6. *Forslag til manøvreringsreglement.*

Fetvatn.

Reguleringsgrenser:

Øvre kote	1 052,0
Nedre kote	1 030,0
Reguleringshøyde	<u>22,0 m</u>

Fremste Kaldhussætervatn.

Øvre kote	577,1
Nedre kote	560,0
Reguleringshøyde	<u>17,1 m</u>

Manøvreringsreglement for øvrig som i konsesjon for Heimste og Fremste Kaldhussætervatn meddelt ved kgl. resolusjon av 11. juli 1947.»

I brev av 7. januar 1963 har Tafjord Kraftselskap gitt følgende redegjørelse for reguleringen av Kaldhussætervatna:

«Vi skal forklare forholdet med reguleringen av Kaldhussætervatnet nærmere. Vi fikk i 1946 tillatelse til å regulere Heimste Kaldhussætervatn mellom grensene 577,1 og 547,5. Fremste Kaldhussætervatn mellom kote 577,1 og 567,0. Forutsetningen var da å lage en senkningstunnel i Heimste Kaldhussætervatn og en kanal mellom Heimste og Fremste Kaldhussætervatn. Dessuten skulle begge vatna oppdemmes til kote 577,1. Imidlertid ble det besluttet å bygge ut et nytt kraftanlegg, Tafjord II, hvorved T.K. ikke fikk råd til å bygge dammen og kanalen. Senkningen av Heimste Kaldhussætervatn ble imidlertid utført og tjente samtidig som første del av driftstunnelen til Tafjord II.

I og med at vi har fått en ovenfor liggende kraftstasjon, Tafjord III, har foreløpig oppdemningen til kote 577,1 ikke vært aktuell. Når den tid kommer har det vært vår mening å søke om en ny reguleringstillatelse hvorfor det ikke er søkt om fristforlengelse. Det skal videre opplyses at det er holdt både underskjønn og overskjønn for en oppdemning til kote 577,1 rundt begge vatna og for den tidligere søkte senkning. All grunn er ervervet opp til kote 580 og det betales årlige erstatninger til 3 grunneiere som imidlertid har nedlagt sin gårdsdrift før senkningen. — En senkning av Fremstevatn fra kote 569,8 til kote 560 berøres utelukkende av T.K.'s eget bruk og ligger i sin helhet på vår eiendom.

Som nevnt ovenfor vil vi senere komme med en ny søknad for oppdemning av begge vatna, men dette prosjekt er det enda ikke fattet noe vedtak om i Representantskapet for å finansiere.»

Søknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad 10. og 14. januar 1963 (nr. 8 og 11) og dessuten i «Sunnmørsposten» og «Sunnmøre Arbeideravis».

Saken har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Norddal kommunestyre, vedtak i møte 20. mars 1963:

«Norddal kommunestyre syner til uttale som er gitt av Norddal Skogutval og Norddal

Jordstyre i denne saka. Organ for innlandsfiske har ikkje gitt uttale. Her er ikkje slikt lokalt organ. Kommunestyret vil peike på at konsesjonæren må påleggjast å halde oppe fiskesetnaden i desse vatna ved utsetjing av yngel i høveleg mengd.

Ein kan ikkje sjå at denne reguleringa vil kunne gi årsak til særlege skader eller ulemper. I alle høve må desse verte små i høve til føremunane ved auka kraftproduksjon. Kommunestyret vil rå til at søknaden om regulering av Fetvatn og Fremste Kaldhussætervatn vert imøtekomen.»

Norddal Jordstyre, vedtak i møte 6. januar 1963:

«Fetvatnet og Fremste Kaldhussætervatnet ligg i Kaldhussæterdalen i Tafjord i Norddal kommune.

Fetvatnet er ikkje regulert før. Det ligg på ca. 1 047 m o. h. og har ei flatevidd på 0,61 km². Det er fisk i vatnet, men serleg store mengder er der ikkje, likevel vil det fisket som er, vera til stort verd for turistnæringa.

Lende kring vatnet er fjell og ur, men også ein stor del beitemark som før var nytta til beite både av storfe og småfe frå bruka på Kaldhussætra.

Ved ei regulering som her er søkt om vert desse beita delvis lagt under vatn.

Fremste Kaldhussætervatnet ligg på ca. 569 m o. h. og har ei flatevidd på 0,44 km². Dette vatnet er delvis regulert før i samband med Heimste Kaldhussætervatnet. Det er mykje fisk i vatnet og denne har også ei naturleg formering som truleg vert øydelagd ved ei senking av vatnet.

Det har før vore to gardsbruk på austsida av Fremste Kaldhussætervatnet som Tafjord Kraftselskap no eig. Jordstyret synest å vera så kjend i terrenget både ved Fetvatnet og ved Fremste Kaldhussætervatnet at det finn å kunne uttale seg om saka utan synfaring på staten. Utanom dei ulemper som er peika på frammanfor finn jordstyret at dei skader og ulemper for jordbruket denne regulering fører med seg er svært små i høve til den nytta den vil gje, og ein vil i dette høve tilrå reguleringa som planlagt.»

Norddal skogutval, brev av 9. februar 1963:

«Frå Norddal formannskap har skogutvalet fått denne saka til uttale.

Desse vatna ligg i Kaldhussæterdalen i Tafjord. Fetvatnet som ikkje tidlegare er regulert, ligg ca. 1 050 m over havet og har ei flatevidd på 0,61 km².

Fremste Kaldhussætervatn ligg ca. 569 m over havet og har flatevidd 0,44 km². Dette vatnet er delvis regulert før.

Kring Fetvatnet er lendet skoglaust. Kring Fremste Kaldhussætervatn er ein del skog, og denne hadde òg eit visst verde den gongen gardsbruka ved dette vatnet var i drift. Dei er no nedlagde. Ein må seie at skoggrunnen her er god, men vil neppe verte serleg berørt av reguleringa.

Skogutvalet vil til denne søknaden seie at dei skader og ulemper som reguleringa fører med seg for skog og skoggrunn kring desse

vatna er heller små i høve til dei pårekna føremuner ved reguleringen. Det vil rå til at søknaden om konsesjon for regulering av Fetvatnet og Fremste Kaldhussætervatn vert imøtekomen.»

Møre og Romsdal Fylkeslandbruksstyre, vedtok i møte 23. februar 1963:

«Fylkeslandbruksstyret viser til fråsegnen frå Norddal jordstyre og finn ikkje grunn til å motsette seg at søknaden vert imøtekomen.»

Elektrisitetsskontoret i Møre og Romsdal, påtegning av 6. mars 1963:

«De reguleringer som det her er søkt om konsesjon for går inn i planen for full utnytelse av Tafjordvassdragene og de skader som oppstår er små. Tafjord Kraftselskap vil ha vanskeligheter med å dekke det raske økende kraftbehov de nærmeste årene og jeg vil anbefale at selskapet får den omsøkte konsesjon.»

Fylkesmannen i Møre og Romsdal, påtegning av 7. mars 1963:

«I det jeg viser til Elektrisitetsforsyningskontorets påtegning av 6. d. m. og til utskrift fra fylkeslandbruksstyrets møtebok fra 23. februar 1963 vil jeg anbefale at søknaden innvilges.»

Ålesund—Sundmøre Turistforening, brev av 12. februar 1962:

«Fetvatn.

Langs Fetvatn, så å si langs vannkanten, fører oppvardet turistrute fra Kaldhussæter over til Grotli, en meget gammel og meget benyttet turistrute som også er en eldgammel ferdselsvei mellom Tafjord og Skjåk. I sydøstlige ende av vannet er det fjellterreng der stien går. Når vannstanden blir hevet, må stien langs vannet omlegges og ny sti i det kupert fjellterreng krever ikke så lite arbeid. Det må tas forbehold om at ny gangbar sti blir lagt på den strekning som berøres av reguleringen.

Med bidrag fra flere hold, bl. a. av vår forening, har våre medlemmer satt ut en god del yngel i vannet og det sier seg selv at ved en heving og senking av vannstanden reduseres gytemulighetene betraktelig og fiskebestanden ødelegges. Det bør settes ut ytterligere yngel til fornyelse.

Fremste Kaldhussætervatn.

Heimste Kaldhussætervatn er tidligere regulert. Den senkning og heving av vannstanden som foregår i dette vann har i sterk grad redusert fiskebestanden i vannet. Når nå Framste Kaldhussætervatn skal senkes vil gytemulighetene ytterligere forringes og dette vil ha betydning for begge Kaldhussætervatn. Det må etter vår oppfatning kreves at et betydelig antall settefisk blir tilført begge vann.

For Fetvatn og Framste Kaldhussætervatn's vedkommende må der tas forbehold om opprydding i terrenget så alt skjæmmende blir

fjernet straks arbeidet er utført. Men der bør settes en tidsfrist for oppryddingen, og det bør også etter vår formening, bli ført kontroll med at slike oppryddinger i terrenget utføres på en tilfredsstillende måte. Det har hittil dessverre ikke vært tatt så nøye når det gjelder denne side av saken. For fjellvandrere virker det i høy grad forstemmende å se hva som ligger igjen av skrot m. v. i høyfjellet etter at et reguleringsarbeid er avsluttet. Her må komme en effektiv kontroll. Vi går ut fra at det som her er fremholdt blir tilstrekkelig presisert i konsesjonsbetingelsene.»

Fylkesfriluftsnemnda i Møre og Romsdal, brev av 18. februar 1963:

«Ålesund Sunnmøre Turistforening har i dette strøk et av sine viktigste arbeidsområder, med turisthytter og varderuter. Langs Fevatn går en eld-gammel færdselsveg mellom Skjåk og Tafjord, og den er framdeles meget benyttet.

Den tidligere regulering av Kaldhussætervatn har redusert fisket i vesentlig grad, en ny regulering vil uten tvil få uheldig innvirkning på fiskebestanden i begge Kaldhussætervatnene.

Som vilkår for konsesjonen må bl. a. følgende krav stilles:

1. Ny merket og vardet rute (sti) opparbeides langs Fevatn til erstatning for den som ødelegges.

2. I Fevatn skal det årlig settes ut yngel i tilstrekkelig mengde.

3. Begge Kaldhussætervatn tilføres årlig yngel og settefisk i tilstrekkelig mengde.

4. Innen en rimelig frist etter reguleringen er satt i verk skal alle skjemmende spor etter anleggsarbeidet fjernes, og i den utstrekning det er nødvendig må de neddemmede strandlinjer langs Fevatn og Framste Kaldhussætervatn ryddes for kratt o. l.

5. Det oppnevnes et utvalg på 3 mann til å kontrollere at de under punktene 1. til 4. gitte pålegg blir etterkommet.

Med disse forbehold har Fylkesfriluftsnemnda ikke noe å innvende mot at konsesjon gies.»

Arbeidernes Jeger- og Fiskerforening, påtegning:

«Vi vil håpe at denne voldtekt av et naturskjønt område, aldri må komme til utførelse.»

De foran refererte uttalelser har vært forelagt søkeren som i brev av 10. mai 1963 bemerker:

«Vi har mottatt Deres brev av 29. april d. å. med vedlegg og skal få lov å komme med følgende bemerkninger:

I det flere av uttalelsene omhandler samme spørsmål, skal vi få lov å kommentere de enkelte uttalelser under et.

Fiske.

For Fetvatns vedkommende vil vi som det alt er gjort i konsesjonssøknaden, fremheve at der ikke er naturlig fiskebestand, men at

det har vært utsatt noe yngel i de siste årene. Fisket må betegnes som dårlig.

I Kaldhussætervatn blir det hvert år utsatt 10 000 yngel og det er ganske mye fisk i vannet, men den er helst småfallen. Hvorvidt dette kommer av overbefolkning eller har andre årsaker, tør vi ikke ha noen formening om.

Generelt kan vi si at Tafjord Kraftselskap ikke har noe imot å påta seg forpliktelsen med å sette ut nødvendig yngel til opprettholdelse av den fiskebestand som er i vannene før reguleringen, men vi vil ikke unnlate å gjøre oppmerksom på at begge vannene tilhører g.nr. 42 b.nr. 1 og 3 i Norddal, som eies av Tafjord Kraftselskap, og som grunneier har selskapet også fiskeretten i disse vann, så det er ingen utover selskapet som kan påberope seg tap eller andre ulemper på grunn av forandring i fiskebestanden.

Når det gjelder beite som er påpekt blir noe redusert, vil vi få lov å bemerke:

Alle brukene ved Kaldhussætervatn er nedlagt og derfor ingen som nytter beitet ved Fetvatn. Av det neddemte areal anslår vi ca. $\frac{1}{3}$ eller ca. 25 da nyttbart som beite. Vi har liten tro på at gården ved Kaldhussæter noen gang vil bli drevet som gårdsbruk og beite utnyttet.

Hva skog og skoggrunn angår, vil denne ikke bli berørt av reguleringen.

Det er riktig som Ålesund og Sunnmøre Turistforening skriver at det går en gammel ferdsssti langs Fetvatn og at Turistforeningen har merket denne som turistrute. Det er ingen vanskeligheter med å legge denne høyere i terrenget på de steder hvor den blir berørt av reguleringen, og Tafjord Kraftselskap er villig til etter skjønn eller minnelig overenskomst, å yde et passende bidrag til opparbeidelse av ny gangsti hvor dette måtte vise seg nødvendig.

Hva opprydding etter anleggsarbeidene angår, går vi ut fra at dette blir bestemt i konsesjonsbetingelsene på tilsvarende måte som for Kolbeinsvatn, kfr. konsesjon av 11. januar 1963.»

Fiskeriinspektøren har i brev av 19. juni 1963 uttalt:

«Saken har vært forelagt konsulenten for ferskvannsfisket i Vest-Norge, og en viser til hans uttalelse av 12. juni 1963. En slutter seg til konsulentens forslag til bestemmelser som bør inntas i konsesjonsvilkårene av hensyn til fisket.

Man legger ved fotostatkopier av de tidligere uttalelser vedrørende fisket innen reguleringsområdet som konsulenten henviser til.»

Konsulentens uttalelse lyder slik:

«Jeg har ikke vært i Tafjord, og denne uttalelse bygger på søknaden og eldre arkivmateriale her.

Fetvatnet er tidligere uregulert, men avløpet fra Viksvatna går nå gjennom det. (Tillatelse 1954.)

Vatnet ligger på vel 1 000 m o. h. Det søkes nå om å få heve det 4,3 m og senke det 17,7, tilsammen 22,0 m.

Teoretisk kunne en vente en liten oppblomstring på grunn av oppdemningen, men etter-

som terrenget omkring bare er «snaufjell og ur, praktisk talt uten vegetasjon», må en tro at denne oppblomstring vil bli meget beskjeden. Det er ellers klart at denne store regulering vil få en meget uheldig virkning på produksjonen. Reproduksjonen må en tro det er heller smått med i denne høyden, og nå vil i alle fall enhver gyting i utløpet bortfalle.

Det lille tjernet i Saudabotn vil få en meget stor gjennomstrømming av kaldt vatn, og en kan vel se bort fra dette når det gjelder fiske.

At elva fra Fetvatnet nå for det meste blir tørrlagt vil vel neppe ha så stor betydning, (når en da ser bort fra eventuelle gyteplasser i utløpet fra vatnet.)

Fremste Kaldhussætervatn, ca. 570 m o. h. er tidligere regulert vel 2 m. Fra før har kraftverket tillatelse til i alt ca. 10 meters regulering. Det søkes nå om ytterligere 7 m ved senkning gjennom tunnel. I alt vil en nå få 17 m regulering.

Ved en vannstand på ca. 570 m o. h. løper Heimste og Fremste Kaldhussætervatn sammen, de øverste 7 metrene er derfor felles regulering for disse vatn. Når det gjelder fisket vil det være naturlig å se dem under ett. (Se ellers tidligere uttalelser herfra, bl. a. 307/57 V.)

Verket er pålagt utsetning av 10 000 yngel av aure i vatna.

I søknaden heter det at fiskebestanden i Heimste vatnet som har en reg. på 23 m i dag, er minst like god som i Fremste vatnet som bare har 2 m reg. Og videre: «Det skulle derfor være rimelig å anta at en ytterligere regulering av Fremstevatnet ikke skulle ha noen innflytelse på fiskebestandens trivsel.»

Hva årsaken kan være til at biskebestanden er like god i det med stor reg., skal jeg ikke kunne si. En må tro at det delvis henger sammen med at vatna går i ett til visse tider. Men ellers kan det neppe herske tvil om at den påtenkte regulering vil få en meget skadelig virkning på fiskebestanden. Dersom oppdemningen tas i bruk, vil man rimeligvis få en oppblomstring de første årene, i likhet med hva man hadde etter første oppdemning.

Den lakseførende del av vassdraget er fra før sterkt påvirket av reguleringen. Det foregår etter sigende en utstrakt døgnregulering ved K I, slik at elva nedenfor tørrlegges om natta. (Man har i dag normalt overløp fra Onilsavatn visse tider på sommeren, men på ettersommeren og høsten opphører det.)

Fra før er verket pålagt utsetning av 20 000 laksyngel eller 2 000 settefisk av laks i vassdraget. Det har imidlertid på grunn av de ovennevnte forhold vært vanskelig å finne høvelige utsetningsplasser for denne fisken. Onilsavatn og Røddalselva, som skal være de viktigste mulige utsetningsplasser ovenfor K I, skal være tildels overbefolket. Imidlertid kan det være et stort spørsmål hvordan det går med den smolten dette måtte resultere i i fremtiden. Etter hvert som vassdraget blir bedre og bedre regulert, må en tro at det vil bli mindre og mindre av overløp fra Onilsavatn. Og derved kan det bli et spørsmål om smolten kommer seg ut, uten å gå gjennom turbinene.

Om det kan ordnes med sperregitter og

egen smoltutgang, med rimelighet, tør jeg ikke si.

Jeg tror derfor man må regne med utsetning av smolt, utvandningsferdige laksunger, i fremtiden for å kunne opprettholde en laksebestand i vassdraget.

Jeg tør foreslå følgende punkter medtatt i konsesjonsvilkårene:

1. Plikt til utsetting av yngel og/eller settefisk av den art og mengde og på de steder som vedkommende departement måtte bestemme. (Heri innbefattet utvandningsferdige settefisk av laks.)
2. Plikt til å sørge for fangst av stamlaks og forsvarlig oppbevaring av samme (Stamlaksbasseng), for å kunne skaffe lakserogn, etter departementets nærmere bestemmelser.
3. Plikt til å holde sperregitter foran tunnelinntak, etter departementets nærmere bestemmelser.
4. Plikt til å bekoste fiskeribiologiske undersøkelser i vassdraget.

For øvrig henvises til tidligere ekspedisjon herfra, bl. a. 264—307 og 390/57 V.»

Hovedstyret skal bemerke:

Tafjord Kraftselskap er et interkommunalt selskap bestående av Ålesund by og 12 landkommuner.

Kraftselskapet som utnytter Tafjordvassdraget, har etter hvert — og etter meddelte tillatelser — regulert de fleste større vatn i vassdraget. Det er bygd 3 kraftstasjoner K I, K II og K III som utnytter henholdsvis fallene Onilsavatn til sjøen (154 m), Kaldhussætervatn til Onilsavatn (390 m) og Sletdalsvatn til Kaldhussætervatn (328 m). Ovenfor Onilsavatn deler nedbørfeltet seg i 2 dalfører, Rødalen og Kaldhussæterdalen. Den nederste stasjon K I får tilløp fra begge dalfører, mens de 2 andre stasjoner ligger i Kaldhussæterdalen. Fetvatn og Fremste Kaldhussætervatn ligger begge i Kaldhussæterdalen.

Fetvatn er tidligere ikke regulert, og det søkes nå om tillatelse til å regulere vatnet mellom kotene 1030,0 og 1052,0, tilsvarende 4,3 m oppdemning og 17,7 m senkning. Den omsøkte regulering vil gi et magasin på 10,3 mill. m³. Vatnet forutsettes senket med en ca. 950 m lang tunnel til Saudebotn. Fra Saudebotn vil vatnet gå til et bekkeinntak for K III og vatnet skal nyttes i K III, K II og K I.

Framste Kaldhussætervatn ble ved kgl. resolusjon 8. februar 1946 tillatt senket 2,8 m fra kote 569,8 til kote 567,0, og ved kgl. resolusjon 11. juli 1947 tillatt hevet 7,3 m fra kote 569,8 til kote 577,1. Tillatelsen av 1946 er ikke nyttet, og tillatelsen av 1947 er bare delvis nyttet ved en oppdemning til kote 572,1. De tidligere gitte konsesjoner er ikke fornyet og det er heller ikke søkt om fristforlengelse for fullføringen av reguleringsarbeidene.

Kraftselskapet har imidlertid i brev av 7. januar 1963 gjort det klart at det vil søke om ny tillatelse når det blir aktuelt å foreta den tidligere tillatte oppdemming, og at nærværende søknad gjelder senking fra kote 569,8 til kote 560,0. Den omsøkte senking vil gi et magasin på 3,8 mill. m³. Vatnet skal nyttes i K II og K I.

Det er videre søkt i henhold til reguleringslovens § 19 pkt. 2 om tillatelse til å rå over alt vatnet fra Fetvatn og Kaldhussætervatna.

De omsøkte reguleringer vil ikke gi noen øking i regulert vassføring i K III. I K II er økingen beregnet til 0,17 m³/sek., og det samme for K I, tilsvarende henholdsvis 349 og 884 nat.-hk, tilsammen 1 233 nat.-hk. Søkeren har ikke lagt fram noen beregning over den kraftøking utnyttelsen av lågvassføringen representerer. Ifølge «Hydrologiske undersøkelser i Norge» vil alminnelig lågvassføring fra Fetvatn kunne settes til ca. 0,055 m³/sek. og fra Heimste Kaldhussætervatn til ca. 0,32 m³/sek.

Omkostningene med de omsøkte reguleringer er beregnet til kr. 3 230 000, herav kr. 2 700 000 for Fetvatn og kr. 530 000 for Framste Kaldhussætervatn.

Ved oppdemming av Fetvatn vil en del beite bli satt under vatn. Langs Fetvatn går en gammel ferdselsveg mellom Tafjord og Skjåk, og blir i dag benyttet som turistrute. Denne blir delvis satt under vatn. Dessuten må en rekne med at reguleringene vil ha uheldig virkning på fiskebestanden i vatna. Elvestrekningene nedenfor Fetvatn og Heimste Kaldhussætervatn vil bli tørrlagt en stor del av året.

Skader og ulemper er likevel små i forhold til den verdi kraftøkingen representerer, og Hovedstyret antar at vilkåret i reguleringslovens § 8 for å gi konsesjon er oppfylt og tilrår søknaden innvilget på de vilkår som er oppstilt i vedlagte utkast.

Om vilkårene bemerkes:

Konsesjonstid, post 1.

Hovedstyret foreslår, som ved de tidligere tillatelser konsesjon gitt på ubegrenset tid, men med rett til alminnelig revisjon av vilkårene etter 50 år, jfr. reguleringslovens § 10, pkt. 2.

Tafjord Kraftselskap eier alle nyttbare fall i vassdraget.

Årlige avgifter, post 2.

Ved konsesjon av 11. januar 1963, som gjaldt ytterligere regulering av Kolbeinsvatn ble avgiftene satt til kr. 1 og kr. 2,50 pr. innvunnen nat.-hk til henholdsvis stat og kommuner. Da vassdraget tidligere er sterkt regu-

lert vil den beregnede kraftøking bli liten i forhold til magasinenes størrelse. I K III fåes således ingen øking, idet regulert vassføring i et bestemmende år fra tidligere utgjør 100 pst. av feltets middelvassføring.

Forholdene er imidlertid stort sett de samme som ved tilleggsreguleringen av Kolbeinsvatn, og Hovedstyret foreslår satsene kr. 1 og kr. 2,50 pr. innvunnen nat.-hk til henholdsvis stat og kommuner.

Fisaket, post 12.

Man finner her fiskeriinspektørens forslag om plikt til å sette ut yngel og/eller settefisk, og om dekning av utgifter til fiskeribiologiske undersøkelser.

Da det også for øvrig er — eller vil bli — gjennomført betydelige reguleringer i dette distrikt, har Hovedstyret tatt med bestemmelse om at konsesjonæren plikter å ta del i bygging og drift av eventuelt felles anlegg for yngel og/eller settefiskproduksjon for distriktet.

For å kunne skaffe lakserogn er det dessuten tatt med bestemmelse om plikt for konsesjonæren til å sørge for fangst og oppbevaring av stamlaks.

Tiltaksskjønn, post 13.

Ålesund—Sunnmøre Turistforening har i dette strøk et av sine viktigste arbeidsområder, og har bl. a. satt fram krav om at det blir bygget ny gangbar sti langs Fetvatn.

Hovedstyret mener at konsesjonæren bør tilpliktes å avhjelpe de ulemper som reguleringen medfører for turistferdsla langs Fetvatn, og i tilfelle tvist bør spørsmålet bedømmes av et tiltaksskjønn. Det foreslås derfor særskilt vilkår om dette.

Militære foranstaltninger, post 14.

Til konsesjonen av 11. juli 1947 vedrørende oppdemming av Kaldhussætervatna var det knyttet vilkår om militære foranstaltninger. Hovedstyret finner det nødvendig at det blir satt tilsvarende vilkår nå.

Opprydding av anleggsområder m. v., post 18.

Hovedstyret har foreslått vilkår om at konsesjonæren skal ha plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift, og overholdelsen av disse bestemmelser skal være undergitt offentlig kontroll. Det av Fylkesfriluftsnemnda framsatte krav om at et utvalg på 3 mann skal kontrollere at vilkårene blir oppfylt finner ikke Hovedstyret grunn til å imøtekomme.

Omfanget av sosiale ytelser til arbeiderne m. v. i form av legetjeneste, boliger osv. er

som vanlig forbeholdt departementets godkjenning og nærmere bestemmelse, jfr. postene 8 og 9.

Utkast til manøvreringsreglement omfattende samtlige reguleringer i vassdraget vedlegges. For så vidt angår reguleringsgrensene for Heimste Kaldhussætervatn og øvre reguleringsgrense for Framste Kaldhussætervatn vil Hovedstyret foreslå at disse settes i samsvar med den nåværende regulering, da den del av de tidligere gitte konsesjoner som ikke er nyttet må anses å være bortfalt.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 27. juni 1963.»

Hovedstyrets forslag til reguleringsvilkår er:

«1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. Vassdragsreguleringslovens § 10, post 2, siste ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen og overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2,50 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen og overføringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen og overføringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen og overføringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan innføres på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vassforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 18, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

4.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år, etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse frister uten tillatelse meddelt av departementet oversittes, erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

5.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg til sammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske sel-

skaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde, eller helt eller delvis dekke utgiftene til, en for øyemedet tjenlig sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonæren og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse, ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for

almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12, pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

12.

I de områder som berøres av reguleringen og overføringen plikter konsesjonæren å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Dersom departementet finner det nødvendig å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de samme områder, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement å ta del i bygging og drift av eventuelt felles anlegg for yngel- og/eller settefiskproduksjon for distriktet.

For å kunne skaffe laksrogn plikter konsesjonæren etter departementets nærmere bestemmelse å sørge for fangst av stamlaks og forsvarlig oppbevaring av samme (stamlaksbasseng).

Dersom departementet finner det nødvendig plikter konsesjonæren å sette opp og vedlikeholde sperregitter foran tunnelinntak.

13.

Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å avhjelpe de ulemper som reguleringen medfører for turistferdsla langs Fetvatn. Spørsmål om hvilke tiltak som skal treffes avgjøres i mangel av overenskomst ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

14.

Ved anleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggenes eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

15.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regulerings- og overføringsanleggene,

således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

16.

Vassslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

For så vidt vassslippingen foregår i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 500 for hver gang etter departementets bestemmelse.

17.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tappingsgrense betegnes ved fast og tydelig vasstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

18.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen og overføringen innvunne driftsvatn er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttaging av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt. Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

19.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser, samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Konsesjonshaveren plikter ved planlegging og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein- og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommune.

Konsesjonshaveren har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

20.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

21.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Ved-

kommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen og overføringen kan medføre forpliktelser.»

Hovedstyret har i brev av 11. mars 1964 gitt følgende tilleggsuttalelse:

«Under henvisning til telefonsamtale med konsulent Poulsen 9. januar d.å. opplyses at Hovedstyrets innstilling av 28. juni 1963 vedrørende ovenstående er slik å forstå at også søknaden etter reguleringslovens § 19 pkt. 2 anbefales innvilget.

I forslaget til nytt manøvreringsreglement som fulgte Hovedstyrets innstilling vil en anbefale følgende endring og tilføyelse under pkt. 1 :

- a) Uendret.
- b) Hele avløpet fra Heimste Viksvatn overføres til Fetvatn.
- c) Avløpet fra Fetvatn (inklusive hele avløpet fra Heimste Viksvatn) og avløpet fra Fagerbotnvatn føres inn på driftstunnelen til K III.»

Departementet vil, etter underhåndskonferanse med vassdragsdirektøren, videre foreslå at siste punktum i reglementets pkt. 2 annet ledd, blir noe endret.

Forslaget til manøvreringsreglement blir etter dette sålydende:

«1.

a) Reguleringsgrensene er:

	Øvre kote	Nedre kote	Reg. h. m.	Nat. vst. kote
Onilsavatn	177,3	160,0	17,3	175,8
Heimste Veltdalsvatn	1 170,0	1 156,5	13,5	1 165,5
Heimste Viksvatn	1 319,0	1 299,0	20,0	1 312,2
Framste Viksvatn	1 319,0	1 302,0	17,0	1 314,4
Heimste Kaldhussætervatn	572,1	549,2	22,9	567,6
Framste Kaldhussætervatn	572,1	560,0	12,1	569,8
Slettdalsvatn		885,0	21,5	906,3
Fetvatn	1 052,0	1 030,0	22,0	1 047,7
Fagerbotnvatn		1 132,0	15,6	1 147,6
Heimste Viavatn	1 000,5	964,0	36,5	996,7
Framste Viavatn	1 000,5	999,0	1,5	999,0
Kolbeinsvatn	1 111,4	1 102,0	9,4	1 110,0

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

- b) Hele avløpet fra Heimste Viksvatn overføres til Fetvatn.
- c) Avløpet fra Fetvatn (inklusive hele avløpet fra Heimste Viksvatn) og avløpet fra Fagerbotnvatn føres inn på driftstunnelen til K III.

2.

Vassslippingen foregår etter Tafjord Kraftselskaps behov.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets tidligere flomvassføring ikke økes. Vassdragets tidligere lågvassføring må ikke minskes til skade for andres rettigheter medmindre særskilt tillatelse foreligger.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

4.

Det skal påses at regulerings- og overføringsanleggene til enhver tid er i god stand og at flomløpene ikke hindres av is eller lignende.

Der føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander samt observeres og noteres, om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende departement.

6.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet skal bemerke:

Når det gjelder Framste Kaldhussætervatn som har sin naturlige vannstand på kote 569,8, søkes det om tillatelse til å kunne regulere vatnet ved en senking til kote 560. Ved kgl. resolusjon av 8. februar 1946 ble det gitt tillatelse til en senking av vatnet til kote 567. Tillatelsen ble ikke benyttet. Det er ikke søkt om fornyelse av konsesjonen og heller ikke om fristforlengelse. Nærværende søknad blir da å betrakte som omfattende en senking på 9,8 meter fra kote 569,8 til kote 560. Videre er Framste Kaldhussætervatn ved kgl. resolusjon 11. juli 1947 tillatt hevet til kote 577,1. Denne tillatelse er bare delvis nyttet ved en oppdemming til kote 572,1.

For Fetvatns vedkommende søkes det om tillatelse til en oppdemming på 4,3 m og en senking på 17,7 m. Dette vatn er ikke tidligere regulert.

I K I, dvs. kraftstasjonen som utnytter fallet mellom Onilsavatn og sjøen, vil reguleringene gi en kraftøking på 884 nat.-hk. I K II, fallet mellom Kaldhussætervatn og Onilsavatn, blir kraftøkingen 349 nat.-hk. Tilsammen blir dette 1 233 nat.-hk.

Den øverste kraftstasjonen, K III, ligger ovenfor Kaldhussætervatnet, og reguleringen av dette vatn vil derfor ikke få noen innflytelse for K III. Fetvatn skal ifølge søknaden senkes ved hjelp av en tunnel til Saudebotn og vannet skal derfra gå i et bekkeinntak for K III. Ifølge opplysninger, gitt i brev fra hovedstyret av 19. september 1963 vil reguleringen av Fetvatn likevel ikke gi noen vassføringsøking i K III idet årsavløpet på grunn av allerede iverksatte reguleringer i andre vatn fra før av er helt utjevnet og ytterligere regulering vil følgelig ikke gi noen vassføringsøking.

Fetvatn har sitt naturlige avløp til Kaldhussætervatn. Etter planen vil avløpet fra Fetvatn nå bli overført til K III og overføringen vil gi kraftøking i denne kraftstasjon. På veien tas opp avløpet fra Fagerbotnvatn slik at det også blir en overføring av avløpet fra dette vatn til K III. Sammen med vannet fra Fetvatn overføres også avløpet fra Viksvatna til K III, idet avløpet fra disse vatn i henhold til kgl. resolusjon av 25. juni 1954 tidligere er overført til Fetvatn. Hovedstyret har i brev av 4. februar 1964 meddelt at overføringen av Viksvatna og Fagerbotnvatn til K III vil gi en kraftøking på henholdsvis 4 810 og 1 095 nat.-hk. Videre er det fra hovedstyret underhånden opplyst at overføringen fra avløpet fra Fetvatn til K III vil gi en kraftøking på 1 530. Overføringen vil etter dette samlet gi en samlet kraftøking i K III på 7 435, og de planlagte reguleringer og overføringer vil i de 3 kraftstasjoner gi en samlet kraftøking på 8 668 nat.-hk.

Når det gjelder skader og ulemper viser en til det som hovedstyret har uttalt. Departementet antar med hovedstyret at vilkåret for reguleringslovens § 8 for å gi konsesjon til de planlagte reguleringer og overføringer er til stede og vil rå til at tillatelse blir gitt.

Tillatelsen foreslås gitt på de vilkår som hovedstyret har foreslått.

Den årlige konsesjonsavgift til kommuner er foreslått til kr. 2,50 pr. innvunnet nat.-hk og til kr. 1 til staten. Når det gjelder hovedstyrets uttalelse angående avgiftene, om at kraftøkingen blir liten, må bemerkes at hovedstyret her ikke har tatt i betraktning overføringen av Viksvatna, Fetvatn og Fagerbotnvatn. Som nevnt gir den en kraftøking i K III på 7 435 nat.-hk.

Det er videre foreslått vilkår til fordel for fisket og vilkår om plikt for konsesjonæren til å avhjelpe ulemper som reguleringen av Fetvatn vil medføre for turistferdselen. Forøvrig er det foreslått vanlige konsesjonsvilkår, og det vises til hovedstyrets bemerkninger. Departementet er enig med hovedstyret i ikke

å imøtekomme kravet til Fylkesfriluftsnemnda om at et utvalg på 3 mann skal kontrollere at vilkårene blir oppfylt.

Vilkårenes post 11 om refusjon av forsorgs-utgifter forutsettes som vanlig å falle bort hvis reguleringslovens § 12 post 7 blir opphevet.

Dersom tillatelse blir gitt vil departementet henstille til konsesjonæren å ta opp med de angjeldende kommuner og andre interesserte spørsmålet om å pålegge eventuelle hjelpeanlegg som brakker, veger m. v. slik at de kan bli til varig nytte for almenheten.

Manøvreringsreglement anbefales fastsatt i samsvar med det foran inntatte forslag som gjeldende inntil videre.

I samsvar med hovedstyret foreslås videre at kraftverket gis den søkte tillatelse etter vassdragsreguleringslovens § 19 post 2 til å rå over alt vannet fra Fetvatn og fra Kaldhussætervatna. Det anses ikke nødvendig med egne vilkår for den spesielle tillatelse.

Industridepartementet

tilrår :

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Tafjord Kraftselskap å foreta regulering av Fetvatn og ytterligere regulering av Framste Kaldhussætervatn i Tafjord-vassdraget og å overføre avløpet fra Heimste Viksvatn, Fetvatn og Fagerbotnvatn til driftstunnelen for K III alt i det vesentligste i samsvar med de med søknad av 21. desember 1962 framlagte planer og på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 20. mars 1964.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for Tafjord kraftselskaps reguleringer i Tafjordvassdraget som gjeldende inntil videre i samsvar med det utkast som er tatt inn i Industridepartementets ovennevnte tilråding.
3. I medhold av vassdragsreguleringslovens § 19 post 2 tillates Tafjord Kraftselskap å rå over alt vannet fra Framste Kaldhussætervatna og fra Fetvatn til reguleringsformål.

16. Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk.

(Endring av planen for den ved Kronprinsregentens resolusjon av 29. juni 1956 meddelte konsesjon på regulering av Storstvatnet samt av manøvreringsreglementet for reguleringen m. v.)

Kgl. res. 3. april 1964.

Ved Kronprinsregentens resolusjon av 29.

juni 1956 fikk Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk konsesjon på regulering av Storstvatnet i Svartelva i Leksvik og Rissa herreder i Nord- og Sør-Trøndelag fylker, jfr. herom «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1956 s. 97 flg.

Det er tatt opp spørsmål om frafallelse av pkt. 4 i vilkårene for konsesjonen og videre om endring av planen for omhandlede regulering av Storstvatnet. Disse to spørsmål vil bli behandlet under henholdsvis I og II nedenfor.

I.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 15. februar 1962 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 9. september 1958 fra h.r.advokat Nils M. Vaagland, Trondheim på vegne av Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk om frafallelse av pkt. 4 i vilkårene for den nevnte konsesjon av 29. juni 1956 om engangsgodtgjørelse til staten:

«Med departementets påtegning av 17. september 1958 fikk Hovedstyret oversendt til uttalelse følgende brev datert 9. s.m. fra høyesterettsadvokat Nils M. Vaagland på vegne av Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk:

«I brev av 19. juli 1956 til Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk fra det ærede departement (jnr. 1650/IDW) er det nevnt at en avgift på kr. 1 pr. nat.-hk innvunnet ved reguleringen er pålagt i henhold til reguleringslovens § 13. Det er videre nevnt at avgiften er betinget av at Storstvatnet i sin helhet ikke er undergitt privat eiendomsrett.

Det er nå avholdt tiltaksskjønn som er endelig den 18. juli 1957 og videre er det avhjemlet erstatningsskjønn den 12. juli d.å. Hvorvidt det vil bli begjært overskjønn over dette skjønn vites ennå ikke.

Skjønnsretten har i sine premisser på side 26 anført følgende: «Retten antar at Storstvatnet er privat eiendom. Erstatning for en forringelse av fiske i vannet som reguleringen vil medføre, må derfor i sin helhet tilfalle grunneierne.»

Jeg antar denne avgjørelse, som for øvrig bygger på grunneiernes påstand er riktig. Storstvatnet har en størrelse hvoretter det ifølge tidligere avgjørelser skulle ligge på grensen for å være undergitt privat eiendomsrett i sin helhet. Det er imidlertid å merke at vannet er sterkt oppdelt med viker og øyer. Enkelte gårder eier grunn på begge sider av vannet. Så vidt vites ligger heller ikke vannet i et område som tidligere var almening. Oppfatningen blant grunneierne var at vannet var deres eiendom.

Det må således etter min oppfatning legges til grunn at vannet er «undergitt privat eiendomsrett i sin helhet».

På vegne av Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk tillater jeg meg under henvisning hertil å søke om at den ovennevnte avgjørelse frafalles.»

Hovedstyret bemerket i brev av 1. oktober s. å. at man ville avvente om det ble begjært overskjønn.

Hovedstyret mottok så den 2. november 1960 svarbrev fra advokat Vaagland og av dette gjengis:

«Overskjønn ble avgitt den 10. august 1959. Så vidt jeg kan se berører overskjønnet i sine premisser overhodet ikke spørsmålet om Storvannet er undergitt privat eiendomsrett i sin helhet. Det er vel derfor sannsynlig at overskjønnet har godtatt underskjønnetts avgjørelse for så vidt.

Situasjonen er således nå at der i ethvert fall ved underskjønnet foreligger en uttalelse gående ut på at Storvannet er undergitt privat eiendomsrett i sin helhet. Under henvisning hertil tillater jeg meg hermed på vegne av Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk å fremme søknaden på ny.

For ordens skyld opplyses at under de skjønn en hittil har hatt er det blitt utsatt endel bestemte spørsmål. Det gjelder særlig transportvanskeligheter for skogsdriften, vanskeligheter ved gjerdehold og vannforsyningen. Dessuten er oppgjøret overfor enkelte få hytteeiere utsatt i sin helhet. Det kan imidlertid ikke godt tenkes at disse spørsmål vil foranledige noen nye uttalelse eller tvist om hvorvidt vannene er undergitt privat eiendomsrett i sin helhet eller ikke.»

H o v e d s t y r e t bemerket at det fra tidligere er falt kjennelse for at vatn med en flatevidde på 14,6 km² (Heddalsvatn) ikke i sin helhet er undergitt eiendomsrett. Storevatn, som er 15,4 km² stort, ligger da på grensen. Det ble derfor betinget en engangsgodtgjørelse til staten på kr. 1 pr. innvunnen nat.-hk, men departementet forutsatte at engangsgodtgjørelsen frafalt dersom senere undersøkelser skulle bringe på det rene at vannet i sin helhet er undergitt eiendomsrett.

Underskjønnet har altså antatt at Storvatn er privat eiendom og overskjønnet har ikke berørt spørsmålet og må således antas å ha godtatt underskjønnetts avgjørelse på dette punkt.

Hovedstyret vil derfor anbefale at vilkår 4 i Sør-Trøndelag Elektrisitetsverks tillatelse til regulering av Storvatn blir frafalt, jfr. Kronprinsregentens resolusjon av 29. juni 1956.

Advokat Vaaglands brev vedlegges.

Behandlet i møte 13./14. februar 1962.»

D e p a r t e m e n t e t skal bemerke:

I forbindelse med pkt. 4 i vilkårene for den nevnte konsesjon har departementet i sin tilråding uttalt:

«Departementet vil med Hovedstyret — hensett til Storevatnets størrelse, 15,4 km² — foreslå betinget avgift til staten en gang for alle på kr. 1 pr. nat.-hk innvunnet ved reguleringen, jfr. reguleringslovens § 13. Da det imid-

lertid ikke foreligger noen nærmere opplysninger om hvorvidt Storvatn i sin helhet er undergitt eiendomsrett og da dette spørsmål ikke bare beror på vannets størrelse, forutsetter departementet at engangsgodtgjørelsen senere vil bli frafalt, dersom det ved senere undersøkelser bringes på det rene at vannet må anses å være eiendomsrett undergitt i sin helhet.»

I senere saker av lignende art har man imidlertid funnet å kunne nøye seg med en sannsynliggjørelse av at vatn er undergitt eiendomsrett, se således St. prp. nr. 125 for 1962—63 om regulering av Krøderen, side 30—31. Det har da fortrinnsvis vært tenkt på en sannsynliggjørelse i forbindelse med reguleringskjønnet.

Behandlingen av den nevnte søknad om frafallelse av vilkårenes pkt. 4 i konsesjonen har måttet utstå i påvente av utskrifter av de skjønnsforretninger som har vært avholdt i anledning av reguleringen, og som departementet i brev av 23. februar 1962 til Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk ba om å få tilsendt. Tross purringer er skjønnsutskriftene ikke mottatt for med følgende brev av 30. januar 1964 fra h.r.adv. Nils M. Vaagland:

«Etter mottagelsen av departementets brev av den 11. september 1963 har det dessverre tatt meget lang tid å skaffe til veie de skjønnsforretninger det gjelder. Jeg tillater meg derfor nå hermed å oversende utskrifter av følgende rettsbøker:

1. Tiltaksskjønn avgitt den 18. desember 1957 v/ Fosen herredsrett.
2. Erstatningsunderskjønn avgitt den 12. juli 1958 v/ Fosen herredsrett.
3. Erstatningsoverskjønn, påbegynt den 1. juni og avgitt den 10. august 1959 ved Midt-Trøndelag herredsrett.
4. Kontinuasjonsskjønn avgitt den 22. januar 1962 m/ Midt-Trøndelag herredsrett.

Noen få av de saksøkte begjærte overskjønn i anledning kontinuasjonsskjønnet. Det gjaldt for det meste hytteeiere. Endel av disse grunneiere har trukket begjæringen tilbake, og med et par av dem er det oppnådd enighet om litt høyere erstatningsbeløp. Overskjønnet er derved bortfalt og saken er blitt hevet ved retten for få dager siden.»

Det fremgår at erstatningsunderskjønnet avgitt den 12. juli 1958 av Fosen herredsrett i sine premisser bl. a. har uttalt:

«Retten antar at Storvatnet er privat eiendom. Erstatningen for den forringelse av fisket i vatnet som reguleringen vil medføre, må derfor i sin helhet tilfalle grunneierne.»

Overskjønnet avsagt den 10. august 1959 ved Midt-Trøndelag herredsrett har ved fastsettelsen av erstatning til grunneierne for skade på fisket ikke kommet inn på spørsmålet om hvorvidt Storvatnet i sin helhet kan

anses å være undergitt privat eiendomsrett. En må formentlig kunne gå ut fra at overskjønnet har godtatt underskjønnets avgjørelse på dette punkt.

Etter det foreliggende anser departementet det for sannsynliggjort at Storvatnet i sin helhet er undergitt privat eiendomsrett, og vil i tilslutning til hovedstyret anbefale at pkt. 4 i vilkårene for den ved Kronprinsregentens resolusjon av 29. juni 1956 gitte konsesjon på regulering av Storvatnet om godtgjørelse til staten en gang for alle oppheves, jfr. § 13 i lov nr. 17 av 14. desember 1917.

II.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 26. august 1962 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 17. desember 1960 fra Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk om endring av planen for omhandlede regulering av Storvatnet:

«På anmodning fra Hovedstyret har Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk i følgende brev av 17. desember 1960 gjort greie for planendring ved reguleringen av Storvatnet:

«Vi viser til Deres brev av 13. d. m. angående ovennevnte sak.

Vi har nedenfor tatt ut av skjønnsforutsetningene det som angår terskelen i Kneggundet.

«Over Kneggundet skal bygges en terskel som skal holde vannstanden i Fjølvikbotn innenfor de hittil konstaterte yttergrenser for laveste og høyeste vannstand i Storevatnet.»

Terskelens topp ble lagt på kote 131,70 etter ønske fra grunneierne. Som følge av at terskelen ble bygget trakk underskjønnet følgende slutning:

«Etter at regulanten har besluttet å stenge Kneggundet, vil det såkalte «Fjølvikbotnet» i sydvestre ende av Storvatnet bli uberørt av reguleringen, og hytteeierne omkring denne del av vatnet antas ikke å bli påført skader og ulemper som kan danne grunnlag for erstatningskrav. Den eneste tenkelige ulempe for disse hytteeiere måtte være at det vil medføre større besværligheter med å komme ut i den øvrige del av vatnet, idet de etter avstengningen vil bli nødt til å dra sine båter over terskelen i Kneggundet. De nevnte hytteeiere har imidlertid ingen privat rett til å ferdes og fiske i vatnet utenfor sine eiendomsområder, og forholdet ansees derfor ikke erstatningsbeleggende.»

De grunneiere hvis eiendommer bare grenser til Fjølvikbotn ble ikke tilkjent noen erstatning.

Dammen og terskelen er bygget i samsvar med vedlagte tegning.

Bjelkestengslet er lagt inn for å lette båtforbindelsen mellom Storvatnet og Fjølvikbotn. Når Storvatnet er fullt kan en nemlig ta ut bjelkestengslet og ro gjennom kanalen. Likeså kan fisken gå uhindret gjennom.

Ved nedsenket Storvatn kan båtene dras på båtsliskan gjennom kanalen og over overløpsterskelen.»

Planendringen er forelagt Inspektøren for ferskvannsfisket, som i brev av 3. februar 1961 uttaler:

«Hovedstyrets ekspedisjon av 21. desember 1960, j.nr. 2142/60 V har vært forelagt konsulenten for ferskvannsfisket i Trøndelag som den 24. januar d. å. har uttalt:

««Etter mitt kjennskap til forholdene i Storvatnet, og etter å ha sett igjennom planene for bygging av terskel i Kneggundet, har jeg intet å bemerke for så vidt angår fisket.»»

En slutter seg til dette.»

Hovedstyret skal bemerke:

Ved Kronprinsregentens resolusjon av 29. juni 1956 fikk Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk tillatelse til å foreta regulering av Storvatn i Svartelva i Leksvik og Rissa herreder i Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag fylker. Manøvreringsreglement ble fastsatt samtidig.

Tillatelsen gjelder bare regulering av Storvatnet ved senking. Øvre og nedre reguleringsgrense er satt til henholdsvis kote 131,9 og 126,0. For Fjølvikbotn er nedre grense satt til kote 129,5, som svarer til Kneggundets dybde.

Hovedstyret fant, på grunn av rasfare i Fjølvikbotn, ikke å kunne tilrå utdyping av Kneggundet.

Under arbeidets gang besluttet regulanten, på grunn av rasfaren, å gi helt avkall på regulering av Fjølvikbotn. Det ble bygd dam i Kneggundet. Overløpsterskel ble etter ønske fra grunneierne lagt på kote 131,7. Magasinet ble dermed redusert fra 78,3 mill. m³ til 74,0 mill. m³. Vassføringsøkningen blir da 5,68 m³/sek., svarende til en kraftøkning på 8 180 nat.-hk, mot 5,75 m³/sek., og 8 280 nat.-hk før planendringen, altså en reduksjon på 100 nat.-hk. Dammens tekniske utførelse er godkjent av Hovedstyret.

Under henvisning til foranstående har Hovedstyret intet å bemerke til planendringen og anbefaler den godkjent.

Manøvreringsreglementets pkt. 1 blir da lydende slik:

1.

Reguleringsgrensene er:

Øvre kote	131,9
Nedre kote	126,0
For Fjølvikbotn nedre kote	131,7

Høydene refererer seg til Vassdragsvesenets nivålement L. nr. 288/1927.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vasstandsmerker som Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet godkjenner.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 24. august 1962.»

Departementet skal bemerke:

Fjølvikbotn er en arm av Storvatnet som er avstengt fra den øvrige del av vatnet ved en terskel på 2,5 meters dyp i Kneegsundet.

Den ved Kronprinsregentens resolusjon av 29. juni 1956 tillatte regulering av Storvatnet omfatter også regulering av Fjølvikbotn ved senkning, idet det dog er forutsatt at senkingen i Fjølvikbotn begrenses til kote 129,5.

Etter det foreliggende vil departementet anbefale at planen for den ved Kronprinsregentens resolusjon av 29. juni 1956 tillatte regulering av Storvatnet endres i samsvar med hovedstyrets forslag, slik at reguleringen av Fjølvikbotn skal bortfalle.

Departementet vil videre anbefale at manøvreringsreglementet for reguleringen endres i samsvar med hovedstyrets forslag, slik at dettes pkt. 1 gis den av hovedstyret foreslåtte nye ordlyd.

Industridepartementet

tilrår:

I.

Pkt. 4 i vilkårene for den ved Kronprinsregentens resolusjon av 29. juni 1956 meddelte konsesjon på regulering av Storvatnet i Leksvik og Rissa herreder i Sør- og Nord-Trøndelag fylker oppheves.

II.

1. Planen for den ved Kronprinsregentens nevnte resolusjon tillatte regulering av Storvatnet endres i samsvar med forslag i Industridepartementets tilråding av 3. april 1964.
2. Det ved nevnte resolusjon fastsatte manøvreringsreglement for reguleringen endres i samsvar med forslag i Industridepartementets nevnte tilråding.

17. Bergenshalvøens kommunale kraftselskap.

(Tillatelse til ytterligere senking av Hamlagrovatn og overføring av Kaldåi til Hamlagrovatn i Kvam og Voss kommuner i Hordaland fylke.)

Kgl. res. 24. april 1964.

Bergenshalvøens kommunale kraftselskap

har den 8. juli 1960 søkt om tillatelse til ytterligere senking av Hamlagrovatn i Bergsdalsvassdraget og til å overføre Ljosevatns og Holmevatns nedslagsfelt til Hamlagrovatn. Overføringen er behandlet som egen sak og tillatelse gitt ved kgl. resolusjon 31. august 1962.

Den 9. september 1960 har selskapet søkt om tillatelse til overføring av Fugladalens nedslagsfelt til Hamlagrovatn. Søknaden er senere trukket tilbake.

Den 8. september 1962 har selskapet søkt om tillatelse til å ta inn i driftstunnelen for Kaldåga kraftstasjon, som er under bygging og som utnytter fallet mellom Hamlagrovatn og Bergevatn, en del av Kaldåis nedslagsfelt.

Søknadene om ytterligere senking av Hamlagrovatn og overføring av Kaldåi er behandlet i innstilling fra Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet av 21. mars 1964 som er sålydende:

«Med departementets ekspedisjon 16. juli 1960 fikk Hovedstyret oversendt til uttalelse følgende søknad datert 8. juli 1960 fra Bergenshalvøens kommunale kraftselskap:

«Ved kgl. resolusjon av 13. juli 1928 ble Bergenshalvøens kommunale kraftselskap meddelt konsesjon på regulering av Hamlagrovann med 0,32 m oppdemning og 17,5 m senkning. Samtidig ble det gitt tillatelse til regulering av Torfinnsvann med 5 m oppdemning og 30 m senkning, samt til overføring av Torfinnos øvre del til Hamlagrovann.

Ved kgl. resolusjon av 2. juli 1948 fikk kraftselskapet dessuten tillatelse til å regulere Bergsdalsvassdraget ytterligere, og å overføre til Hamlagrovannets øvre del av Flatabø- og Frydlielven.

De reguleringer som ble tillatt i 1928 er fullført.

Av de reguleringer man fikk konsesjon på i 1948 gjenstår oppdemning av Vetle- og Småbrekkevann i Bergsdalen. Departementet har gitt tillatelse til å utsette dette arbeide.

Bergsdalselven med sitt naturlige nedslagsfelt og de foran nevnte deler av nabovassdragene går nå under betegnelsen Bergsdalsvassdraget. På vedlagte kart i målestokk 1 : 50 000 er området angitt innenfor en med rødt opptrukket linje (Bilag 1).

På bilag 2 i målestokk 1 : 50 000 og 1 : 2 000 er vist de forskjellige anlegg som er utført. De nedslagsfelt som utnyttes nå dekker et areal på 243,4 km², og ligger i herredene Voss, Kvam, Evanger og Bruvik i Hordaland fylke.

Torfinnsvann ligger i Voss herred 893 m o. h. og er hovedmagasin for Hodnaberg kraftstasjon. Denne disponeres av Voss komm. elektrisitetsverk og Bergenshalvøens kommunale kraftselskap i fellesskap. Avløpet fra Hodnaberg kraftstasjon går fritt ut i Hamlagrovann. Denne del av vassdraget berøres ikke av den regulering og overføring som det her søkes konsesjon på.

Det samme gjelder øvre del av Flatabø- og Frydlielven, som er overført til Hamlagrovann.

vann fra henholdsvis Songrøvvann og Breiset-tjern i Kvam herred.

Hamlagrøvvann ligger dels i Voss og dels i Kvam herred, 588 m o. h. Det har et areal på ca. 10 km², og er, sammen med Torfinnsvann, hovedmagasin for de nedenfor liggende kraftstasjoner.

Mellom Hamlagrøvvann og Bergevvann har Bergsdalselven et fall på ca. 85 m. Man har under planlegging en kraftstasjon på Kaldestad som vil utnytte dette fall. Avløpet fra stasjonen kommer til å gå ut i Bergevvann.

Mellom Bergevvann og Storefossen faller elven ytterligere ca. 100 m. Dette fall er utnyttet i Fosse kraftverk, hvis maskininstallasjon er 18 MW, og hvis årsproduksjon etter bestemmende års reguleringskurve er beregnet til ca. 95 GWh.

Fra Storefossen faller elven i alt 375 m på en strekning av ca. 4 km ned til Dale kraftverk. Denne stasjon har en maskininstallasjon på 84 MW, og en beregnet kWh-produksjon på ca. 425 GWh.

Produksjonen i de foran nevnte kraftstasjoner kan økes ved bedre regulering og overføring av nabofelt. Man vil derfor i medhold av Lov om vassdragsreguleringer søke om tillatelse til:

1. å senke Hamlagrøvvann ytterligere 12,5 m fra kote 570,215 til kote 567,715.
2. å overføre avløpet fra Ljosvanns og Holmevanns nedslagsfelt tilsammen 4,8 km², til Hamlagrøvvann. Feltene ligger i Voss herred, like nord for Hamlagrø.

Videre vil man i medhold av Lov om vassdragene, § 148, søke om tillatelse til:

3. om nødvendig ved skjønn å kreve avstått fallrettighetene for Ljosvann og Holmevann.

Under henvisning til Lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 med endringer av 7. februar 1958 skal man nedenfor fremkomme med de opplysninger og oppgaver over tekniske data som kreves etter lovens § 5, punkt a til g.

- a. En fullstendig plan, tillikemed fornødne målinger, grunnundersøkelser, forklaringer, tegninger, beregninger og omkostningsoverslag:

1. *Ytterligere senkning av Hamlagrøvvann. Bilag 3 og 4.*

Som foran nevnt har Bergenshalvøens kommunale kraftselskap konsesjon på 0,32 m oppdemning og 17,5 m senkning av Hamlagrøvvann. Det var opprinnelig søkt om konsesjon også på 6 m oppdemning. Under behandlingen av saken måtte imidlertid kraftselskapet frafalle søknaden på grunn av de ødeleggelser og ulemper oppdemningen ville medføre.

Man var deretter inne på tanken om å gå til en langt større senkning. Det var tale om 40 m, men dette ble av forskjellige grunner oppgitt.

Den nye plan går ut på å senke Hamlagrøvvann ytterligere 12,5 m ved hjelp av en ca. 2 600 m lang tunnel med et tverrsnitt på ca. 22 m². Dette medfører at man i alt får en senkning på 30 m. Det har nå et magasin på 148 mill. m³ vann. Hvis senkningen gjennomføres vil magasinet kunne økes med 62 mill. m³ til ca. 210 mill. m³ vann.

Dette under forutsetning av at man sprenger en ca. 900 m lang nivå-tunnel gjennom en terskel som ved omtrent 19 meters senkning deler vannet i to.

Det er forutsetningen at tappetunnelen legges og utføres slik at den senere kan utgjøre den øvre del av driftstunnelen for den foran omtalte kraftstasjon på Kaldestad.

Senkningstunnelen får sitt påhugg ca. 800 m innenfor gården Rødland i Bergsdalen hvor avløpet vil falle rett ut i Bergsdalselven. Den vil, bortsett fra øvre og nedre del, ikke noe sted få mindre overdekning enn 50—60 m. Regnet nedenfra, er fjellarten til å begynne med kvartsitt, den går deretter over i kvartsporfyr, mens den øvre del av tunnelen blir liggende i fyllitt. Traséen går omtrent tvers på fjellets strøkretning. Det samme gjelder utslaget ved Langaneset i Hamlagrøvvann. Det er ikke synlige slepper som kan medføre vanskeligheter for driften av tunnelen under Hamlagrøvvann eller ved gjennomslaget. I tunnelens øvre ende vil det bli anbragt avstengningslukke så nær Hamlagrøvvann som mulig.

Nivå-tunnelen vil bli utført med noget mindre tverrsnitt enn hovedtunnelen, og må antagelig drives i begge retninger fra synk på sydsiden av vannet.

Omkostningene for disse arbeider er i henhold til vedlagte bilag 7 beregnet til ca. kr. 5 700 000, eller til ca. 9 øre pr. innvunnet m³ magasin.

- b. Oppgave over de fordeler, som foretagendet antas å ville medføre og over størrelsen av den vannkraft, som derved vil kunne tilveiebringes eller utnyttes.

Bergenshalvøens kommunale kraftselskap har som formål ved utbygning av vannfall og drift av kraftverk å skaffe sine medlemmer den til enhver tid nødvendige elektriske energi. Det kan også leveres elektrisk energi til andre avtagere. Bergsdalsvassdraget blir således utnyttet med almenyttige formål for øye.

Det samlede fall mellom Hamlagrø og sjøen er, som foran nevnt, utnyttet fra Storefossen til Dale i Dale kraftverk som har et brutto fall på 374,3 m, og en maskininstallasjon på 120 000 hk. Videre er fallet mellom Bergevvann og Fosse, fallhøyde 98,7 m, utbygget i Fosse kraftverk som har en maskininstallasjon på 26 400 hk. Endelig må det utbyggede fall fra Hamlagrøvvann til Bergevvann tas i betraktning. Brutto fallhøyde for denne kraftstasjon blir ca. 80 m, og maskininstallasjonen er foreløpig anslått til ca. 30 000 hk.

De hittil foretatte reguleringer gir en regulert vannføring i Dale på 18,3 m³/sek., og i Fosse 15,4 m³/sek. etter bestemmende kurve. Årsnedbøren er 2 500 mm.

Den omsøkte regulering og overføring medfører etter våre beregninger en økning i den regulerte vannføring på ca. 0,9 m³/sek., med bestemmende års reguleringskurve som grunnlag. Dette svarer til en økning i utnyttelsen på ca. 6 600 nat.-hk for de nyttbare fall.

Tar man sesongvariasjonen i betraktning, vil produksjonsøkningen i de eksisterende

kraftverk utgjøre 25 GWh. Denne produksjonsøkning kan lett finne sted med det allerede installerte maskineri. Hertil kommer mulig økning i Kaldestad kraftstasjon på ca. 3 GWh.

Den vesentligste fordel ved en øket senkning av Hamlagrovann ligger dog i det ekstramagasin man vil få til disposisjon i spesielt vannfattige år. Det kan i denne forbindelse nevnes at de vanskeligheter man hadde våren 1960 kunne vært unngått om man hadde hatt større magasin i Hamlagrovann.

For samkjøring mot kraftselskapets øvrige vassdrag, og for en utvidet samkjøring på lengere sikt, vil et større magasin i Hamlagrovann få stor betydning. Kraftverk med uferdige magasiner eller dårlige magasinforhold kan kjøres i sommerhalvåret mens det magasineres vann i Hamlagrovann. Slik som forholdene i kraftselskapets vassdrag i dag er, ville man ved å senke Hamlagrovann ytterligere, få magasinert ca. 56 GWh sekundakraft som primakraft.

- c. Opplysninger om, hvorvidt og i tilfelle i hvilken utstrekning foretaket kan antas å medføre skade eller ulempe for almene interesser, såsom ferdsel, fløting eller fiske, forandring av naturforholdene eller lignende.

Hamlagrovann vil ved gjennomføring av den nye senkning som forannevnt bli delt i to. Dette kan komme til å hindre ferdselen på vannet i vårmånedene. Om sommeren vil vannet normalt være hevet over terskelen, og ferdselen med båter, som spesielt har interesse for stølseierne på vannets sydside, vil ikke bli vesentlig mere forulempet enn ved den allerede foretatte senkning. Det kan i denne forbindelse nevnes at der er adkomst til stolene på sydsiden av vannet på en vanlig stølsvei. De er således ikke avhengige av å komme over Hamlagrovann med båt.

Langs nord- og vestsiden av Hamlagrovann er der bygget en ny fylkesvei, hvor den vesentlige ferdsel nå foregår. Bergenshalvøens kommunale kraftselskap har deltatt i finansieringen av veien.

Det forekommer ikke fløting ved Hamlagrovann. Man antar at fisket i Hamlagrovann og Bergsdalsvassdraget ikke vil lide noen skade utover det som må være forvoldt ved den nåværende regulering.

Det kan ha sin interesse å nevne her at man, når Kaldestad kraftstasjon skal bygges, har tenkt å føre Kaldåens nedslagsfelt, som er på ca. 16 km², inn i kraftstasjonens driftstunnel. Kaldåen er en sideelv til Bergsdalselven, og støter til denne ved Bergevann. Kaldåen får derved Hamlagrovann som magasin.

Den fullstendige plan omfatter også overføring av Solheimedalfeltet i Kvam til Hamlagrovann. Solheimedalfeltet er på ca. 6,7 km², og ligger sydvest for Hamlagrovann. Sammen med overføringen fra Holmevann og Ljosvann vil disse anlegg, hvis det blir anledning til å utføre dem, bidra til en hurtigere fylling av Hamlagrovann.

Overføringen fra Ljosvann og Holmevann kan ikke komme til å volde skader

for ferdselen. Der forekommer ikke fløting. I Holmevann, hvis areal er ca. 20 mål, er det endel fisk. Også i Ljosvann er det fisk, men mindre enn i Holmevann.

Fiskebestanden vil antagelig begge steder bli litt redusert.

- d. Oppgave (i tilfelle med arealberegning) over den skade eller ulempe, som foretaket antas å ville volde på jord, skog, beite eller annen eiendom eller eiendomsherlighet eller på driftsforhold uansett om denne skade eller ulempe voldes på egen eller andres eiendom eller eiendomsherlighet.

Der vil ikke bli voldt skade på dyrket mark ved eventuell utførelse av anleggene. For sprengning av den nye senknings-tunnel vil det være nødvendig til arbeidsområde, stentipp, provisorisk bebyggelse, lukehus m. v. å ta i bruk et areal på ca. 10 dekar utmark, dels beite, dels krattskog. Det vesentlige av det areal man har bruk for ligger ved tunnelinnslaget. For øvrig antar man at den økede senkning av Hamlagrovann ikke vil føre til skade utover det som allerede har funnet sted under den tidligere senkning.

Overføringen fra Holmevann vil følge et gammelt bekkeleie i Bjørndalen fra tunnelens utslag ned til Hamlagrovann i en lengde av ca. 400 m. Det må antas at bekken kommer til å grave litt i terrenget. Avløpet fra Ljosvann følger også et gammelt bekkeleie. Så vidt man kan forstå, vil den økede vannføring der ikke medføre skader i terrenget av betydning.

Også for disse arbeider må man disponere endel beite og krattskog til arbeidsområde, stentipp, provisorisk bebyggelse m. v., anslagsvis ca. 5 dekar.

Holmevann og Ljosvann vil normalt få vannstanden senket 2,0—2,5 m. Så vidt man kan forstå vil det ikke bli noen gravning langs strendene som følge av senkningen. Vannene skal ikke demmes opp, hvorfor der ikke kan bli større flomskader enn tidligere. Ved Holmevann ligger der i nordøstenden 4 å 5 stølsbruk som til dels fremdeles er i bruk.

- e. For reguleringsdammer forslag til reglement for reguleringen.

Forslag til manøvreringsreglement vedlegges. (Bilag 9 og 10.)

- f. Fullstendig oppgave over de nyttbare fallhøyder i vedkommende vassdrag tillikemed oppgave over vannføringsforholdene.

I det vesentlige besvart foran under punkt b.

Man vil imidlertid peke på det spesielle forhold at Bergsdalselven nedenfor Hamlagrovann er praktisk talt uregulert. Bare ved Dale og Fosse kraftverks inntak henholdsvis i Storefosdammen og Bergevann, har man mindre magasiner. Storefosdammen tjener nærmest til døgnregulering. Bergevann kan ta imot 1 å 2 mill. m³ vann. Dette gjør at det i sommerhalvåret passer best å la stasjonene i Bergsdalen kjøre på uregulert vann. Hamlagrovann bør således helst ikke tappes på denne årstid.

- g. Opplysning om, at der har vært gitt alle eiere av nedenfor liggende bruk og vannfall anledning til å ta del i foretaket.

Kraftselskapet eier alle rettigheter i Bergsdalsvassdraget. Det er derfor ingen andre bruk som kan delta i reguleringen eller overføringen.»

Post 2 i ansøkerens forslag til reguleringsreglement lyder:

«Det skal ved manøvreringen has for øye at den tidligere flomvannføring i Bergsdalsvassdraget så vidt mulig ikke forøkes. For øvrig kan vannslippingen foregå etter Bergenshalvøens kommunale kraftselskaps behov.»

Forslaget inneholder ellers de vanlige bestemmelse.

Melding om søknad er kunngjort i Norsk lysingsblad for 28. juli og 1. august 1960 samt i avisene «Dagen», «Bergen Arbeiderblad» og «Gula Tidende».

Søknaden er forelagt distriktet på vanlig måte.

Hordaland fylkeslandbruksstyre uttaler følgende i møte 8. og 10. oktober 1960:

«Voss jordstyre vil fråråda større regulering av Hamlagrøvatn. Jordstyret vil peika på:

1. Vanskane for stølane Sveinsdalen og Øyaset. Ei større regulering vil føra til at dei nemnde stølane ikkje kan nytta vatnet som ferdslveg. I tilfelle ei større regulering må desse stølane få arbeiddt veg fram.
2. Ei større regulering vil ogso føra til vanskane med vatn til husbruk på stølane, og likeeins for dyri som skal i vatnet for å drikka, då det vil verta sers bratt ned til vatnet og dei fleste stader blaut evja.
3. Med den regulering vatnet no har er det eit naturleg stenge for dyri på baa sidor. Ei større regulering vil føra til at vatnet vil verta turrlagt på ymse stader. Dyri kan då uhindra gå yver frå den eine sida til den andre. Her må det i tilfelle ei større regulering verta oppsett gjerde.
4. Ei større regulering vil ogso føra til at det kan verta fåre for utras. Då Hamlagrøvegen ligg utsett til, kan det verta spursmål om dyre omleggingar som vil føra til stor skade for stølseigarane.

Av dette som er halde fram finn jordstyret at ulempene er større enn det som ein vinn inn med ei større regulering.

Jordstyret vil råda til konsesjon på å føre yver Ljosvatn og Holmevatn til Hamlagrøvatnet.

Men jordstyret vil her peika på at ei oppdemming av Holmevatn vil vera til mindre ulempe for Stølseigarane enn den senking på 2,5 meter som søknaden lyder på.»

Saka har òg vore lagt fram for Kvam jordstyre. I fråsegna si seier jordstyret m. a.:

«For beitet sitt vedkomande vil ei ny senking av Hamlagrøvatnet vera til uvesentleg skade. Derimot vil det føre til større ulempe for samferdsla. Skal stølane nyttast for produksjon av mjølk, får dei daglege vanskane med levering av mjølka. Mjølkeleveringa har

gått over vatnet til leveringsområde på andre sida.

Brukarane må rekna med nedtapping av vatnet og innstille drifta etter det. Ein må rekna med gjørme og skit over alt i den nedtappa strandlina. Dette gjer transport med båt vanskeleg, kanskje umogeleg, å gjennomføra.

Utanom det reint produksjonsmessige vil sjølvstapt ei slik regulering vera til ulempe på ymse vis. Ein kjenner til at desse stølane er ein mykje søkt utferdsstad, som òg gjev brukarane visse innkomer som sikkert kan aukast på fleire måtar. Dette er så ner knytt til gardsdrifta at ein vil nemna det her. Ei større senking av vatnet vil verta naturskjemmande og gå utover den hygge eit fint vatn er for alle.

Fiske vil òg heilt sikkert ta skade av den store nedtappinga.

I ei sak som denne er det dei ålmenne samfunnsinteresser som grip inn i den private sin eigeidom og råderett. Slike inngrep kan ofte vera harde. Men trongen til elektrisk energi aukar stadig, både hjå den einskilde og hjå samfunnet.

Jordstyret ser det så at ei eventuell ny senking av Hamlagrøvatnet ikkje på nokon måte må gjera den einskilde grunneigar skadelidande.

Med dei store vanskane det vil verta med transport på vatnet må ein rekna dette som ein ufarbar veg.

Det må difor krevjast at det vert byggt veg langs vatnet, så stølane på denne måte får vegsamband med vegnettet på nordsida av vatnet. Kostnaden med veg må kvilja på søkjaren.

Det må ogso takast omsyn til dei andre ting som vert ulempe ved ei ny regulering, så at grunneigarane ikkje på nokon måte lid skade.»

På grunnlag av dei opplysningar som ligg føre, vil fylkeslandbruksstyret gjera desse merknader:

Det omsøkte prosjektet vil føra med seg ein del vesentlege ulemper for jordbruket. Men desse ulempene er det etter vårt skjønn, mogeleg for kraftselskapet å redusera i stor mon.

Dei to ulempene som er mest sjenerande for jordbruket er:

- 1) Dei stølane som i dag har Hamlagrøvatnet som ferdslveg misse denne adkomsten.
- 2) Hamlagrøvatnet tener i dag som eit naturleg stengsel mellom dei ymse beiteomkverve kring vatnet. Ved ytterlegare uttapping vil dette stengsel til dels falla bort.

For å bøta på desse 2 ulempene må det verta sett som vilkår for konsesjonen at det vert bygt turvande vegar som erstatning for den adkomst over vatnet som fell bort ved ytterlegare uttapping. Vidare må det setjast opp turvande gjerder der uttapping av vatnet førar med seg at naturlege stengsler fell vekk. Vi vil òg peika på at kraftselskapet bør ha vedlikehaldsplikta for desse gjerda i framtida, med di det vel ofte vil vera vanskeleg å fastsetja ei eingongserstatning for gjerdehald slik at ein kan vera viss på at ho vert dekkjande i framtida, og dessutan er det størst garanti for at vedlikehaldsarbeidet vert gjort når det berre er ein som skal syta for det.

Med den stendig aukande trong for elektrisk

kraft, og med det høve utbygginga gjev for å utjamna vassmengda mellom år med mykje og med liten nedbør, finn vi at dei samfunnsmessige føremoner ved dette prosjektet er så store, at det ikkje er grunnlag for å gå mot det. Men som nemnd, er ulempene for jordbruket så store, at konsesjonen berre bør gjevast på dei vilkår som er nemnde ovanfor.»

Harald Berge m. fl. (4 underskrifter) uttaler i brev av 15. september 1960:

«Underskrivne eigarar av stølen Lien ved Hamlagrøvavatnet protesterer mot meir nedtapping av Hamlagrøvavatnet.

I konsesjonssøknaden påstår B. K. K. at det ikkje vert noko meir skade og ulempe ved meir nedtapping, og at me ikkje treng bruka båt. Der er endå nokre som stolar og dei må ro mjelki over til Grønestad. Det hev hendt fleire ganger at vatnet hev vore nedtappa heile sumaren og ved 30 m nedtapping vert mykje av vatnet heilt turrlagt, og ein må vel rekna med at det sjelden vert fullt. Det vil òg verta meir utrasing, og fisket vert vel heilt øydelagt.»

Sigurd J. Rykkje m. fl. (10 underskrifter) uttaler i brev av 19. september 1960:

«Etter å ha lese gjenom konsesjonssøknaden fra B. K. K. om ytterlegare nedtapping av Hamlagrøvavatnet, vil me underskrivne eigarar av felles stølsmark i Søre-Hamlagrø koma med fylgjande:

Stølen ligg slik til at me har kunna nytta vatnet som ein naturleg transportveg av ferskmjøl dagleg til bilveg. Det har vore arbeid ein del med å koma i gang med felles stølsdrift med gjødsla kulturbeite. Når drifta vert sett i gang vil dette føra med seg at transporten til og frå stølen vil auka på.

Då den forrige konsesjon om nedtapping av Hamlagrøvatn vart gjeven var det hevda av B. K. K. at vannstanden vilde vera normal i den tida av året det var stølsdrift. Dette har vist seg ikkje å halda stikk, det har høyrte med til sjeldenheita at vatnet har vore fullt i den tid. Dette har ofte skapt store vanskar med transporten til og frå vatnet på begge sider. Ei ytterlegare nedtapping er me redde for vil setja oss i ei slik stilling av vår påtenkte plan om felles stølsdrift ikkje let seg gjennomføra. Kanskje me vil verta nøydde til å leggja ned heile stølsdrifta på grunn av transportvanskar. Utanum mjølkeleveransen vert alle varer som ein treng til opphald og vøla av stølen transportert på vatnet, likeeins all ved som vert nytta på stølen.

Det viser seg at det er brukandes veksttilhøve for granskog og ein del av stølsmarki er utlagt til plantefelt, so ein kann ikkje sjå bort frå at det kan verta aktuelt med tømmerfløyting ein gong i framtida.

Det var i konsesjonssøknaden nevnt at det var veg fram til stølen. Denne vegen er ein vanleg krøttersti som vert nytta til å driva husdyra fram til stølen på. Etter at vegen Dale—Hamlagrø vart bygd, er alle varer vorte sende denne vegen.

Ein annan ting som me vil nevna er at fjellområdet kring Hamlagrøvatnet er eit av dei vakraste fjellparti på Vestlandet med store

mogelegheter for å verta eit turistseier. Når vegen Bergen—Dale—Voss vert ferdig, vil Hamlagrøtraktene verta ein naturleg utferdstad for Bergen og for turistferdsla i si heilheit. Dette har me rekna med, og har lagt ut eit felt til hyttetomter. Nedtappinga vil òg virka naturskjemma og verdiforringande for heile området.

Når Hamlagrøvatnet vert nedtappa til to små «pøyser», må det vera opplagt at det vil medføra skade på fiskesetnaden, og fiske i vatnet kan ein truleg setja strek over.»

Kvam kommunestyre uttaler i møte 1. desember 1960:

«Med brev av 3. august d. å. har fylkesmannen i Bergen og Hordaland oversendt søknad av 8. juli d. å. med vedlegg frå Bergenshalvøens kommunale kraftselskap. Hovudstyret for vassdrags- og elektrisitetsstellet har bede om uttale frå vedkomande heradstyre, fylkeslandbruksstyret, mogelege lokale organ for innlandsfisket og for jord-, skogbruk og frå andre interesserte og dessutan frå fylkesmannen.

Heradstyret har hatt denne saka føre i møte 7. april d. å., sak nr. 47. Det galdt då ikkje søknad om konsesjon, men ein førespurnad om korleis heradet ville stilla seg til ein eventuell søknad om konsesjon. Saka vart utsett.

Etter ein fekk den endelege søknaden om konsesjon har ein lagt saka fram for styret i Kvam Kraftverk og for Kvam jordstyre. Dessutan har interesserte grunneigarar fått høve til å uttala seg.

Samrøystes tilråding:

Kvam herad vil gje slik fråsegn:

Etter den reguleringa det no er søkt om, vil Hamlagrøvatnet verta enno meir utskjemt enn før, både som fiskevatn og som transportveg til stolar og hytter. Som turiststad vil òg traktene kring vatnet missa enno meir av sitt verd.

Men ein er merksam på at det er stor trong etter meir elektrisk kraft, og at vidare utbygging av kraftkjeldene må gå for seg i takt med framvoksten elles i samfunnet. Ein finn det difor ikkje rett å setja seg imot at det vert gjeve løyve til denne reguleringa det er søkt om, men meiner det bør setjast slike vilkår:

1. Kvam herad får rett til å kjøpa sin del av den til kvar tid innvunne kraftmengd som konsesjonskraft.
2. Bergenshalvøens kommunale kraftselskap vert tilplikta å byggja og halde vedlike veg (bilveg) fram til stølane Lien og Hamlagrø i Kvam.
3. Reguleringsavgifta vert revidert i samsvar med den auka kraftmengda ein får til rådvelde, og det vert nytta så høge satsar som det er høve til.
4. Det vert gjeve vederlag til grunneigarane for dei rettane dei avstår i vatnet, for redusert fiske, og elles for skade og ulemper som reguleringa fører med seg.»

Voss kommunestyre uttaler i møte 11. februar 1961:

«Heradstyret vil streka under dei ulemper

og den tvil Voss jordstyre og styret for Voss komm. elektrisitetsverk gjev uttrykk for. Heradstyret vil òg peika på at Hamlagrø er mykje nytta som utfartsstad. Den nye gjenomgangsvegen til Bergen vil auka trafikken endå meir. Ei ny nedtapping av Hamlagrøvatnet vil skjemma naturen og dimed gå ut over ålmenne interesser på dette området. Men heradstyret er òg klår over dei samfunnsinteressene elles som knyter seg til spørsmålet om ei større senking av Hamlagrøvatnet. Tiltaket vil skaffa eit ekstramagasin i særskilt vassfattige år, og manøvreringsreglementet må i tilfelle bli fastsett i samsvar med det. for samkjøring i B. K. K. sine andre vassdrag og for ei utvida samkjøring på lengre sikt, meiner søkjaren eit større magasin i Hamlagrø vil få mykje å seia. Heradstyret kan difor ikkje sjå bort frå kva den nye reguleringa vil ha å seia for kraftstoda i distriktet og dimed for arbeidslivet.

Etter dette finn heradstyret det vanskeleg å rå ifrå denne utvida reguleringa. Dersom søknaden blir imøtekomen, må konsesjons-søkjaren i vilkåra for konsesjonen bli på-lagd:

1. Å byggja og vedlikehalda veg (bilveg) frå Hodnaberg til stølane Sveindalen og Øyaset — og syta for å bota på mogelege vanskar med vatn til stølsdrifta kring Hamlagrøvatnet.
 2. Å byggja kraftlina og gje fri straum til stølane på Grønstad og dei andre Vossestølane ved Hamlagrøvatnet.
 3. Å ta omsyn til grunneigarane sitt krav om at Ljosvatn og Holmevatn vert oppdemt inntil 1,5 m og ikkje senka.
 4. Å syta for at fisket i dei regulerte vatn ikkje vert forringa og i tilfelle erstatta skade på fisket.
 5. Å betala reguleringsavgifter etter lova sine maksimumsatsar.
 6. Dersom det skulle visa seg at vegen langs Hamlagrøvatnet skulle verta skadd på grunn av reguleringa, må konsesjonssøkjaren ta kostnaden med mogeleg grunn m. v. for omleggjing eller utviding av vegen.
 7. Å halda gjerde der det er turvande.
- Som det går fram av vedlagte utskrift var det 11 som røysta mot ytterlegare regulering av Hamlagrøvatnet.»

Voss komm. elektrisitetsverk uttaler i styremøte 12. oktober 1960:

«Som det går fram av utgreidinga frå B. K. K. er det aktuelt med:

1. Senking av Hamlagrøvatnet ytterlegare 12,5 m frå kote 570.215 til kote 567.715.
2. Å overføra frå Ljosvatn og Holmevatn sine nedslagsfelt 4,8 km til Hamlagrøvatn.
3. Om turvande, ved skjønn å krevja avstått fallrettane for Ljosvatn og Holmevatn. Svidt styret kan skjønna er det nokre tallmessige feil i B. K. K. si utgreiding. Desse er:
 1. Kotehøgde 567.715 som er oppført i søknaden som lågaste regulerte vannstand i Hamlagrøvatn skal vera kote 557.715.
 2. På teikningen over tunnelen millom Ljosvatn og Holmevatn er HRV sett til kote 822,5 og LRV til kote 821. Dette gjev ei uttapping av Ljosvatn på 1,5 m og ikkje

slik som ført opp i forslaget til manøvreringsreglement der det står 2,5 m.

3. I utgreidinga side 6 er Holmevatn oppført med ei vidd på ca. 20 mål. Dette er visleg alt for lite, og styret meiner at 150—200 mål er meir rett.

Styret er godt kjent med dei vanskelege tilhøve B. K. K. har i dag innan sitt forsyningsområde, slik at rasjoneringstiltak er turvande og at det er sterk trong for auke i magasin.

Ut frå dette synet er det skjønleg at B. K. K. har teke desse reguleringstiltaka opp.

Reint generelt må ein seia at Hamlagrøvatn i dag er so sterkt regulert at den vesentlege delen av ulempe og skadene alt er til stades, men det er òg utan tvil at alle ulemper og skader vert større med den auken i reguleringa som B. K. K. no søker om løyve til.

Styret kan vanskeleg tenkje seg at fyllings-tilhøva i Hamlagrøvatn vert betre etter at desse reguleringstiltaka er utført og vil difor peika på fylgjande:

Tilhøva for fiske i Hamlagrøvatn er det vel rett å seia alt no for det meste er øydelagt, men det er òg klårt at med enno 12,5 m nedtapping kan fisket heilt avskrivast. Når det gjeld ferdsla på Hamlagrøvatn er det serleg stølane Øyaset og Sveindalen som tilhøva vert umogelege for og styret finn B. K. K. sin påstand om at det i dag er ein stølsveg rundt vatnet frå Hodnaberg, ikkje å vera rett, då dette berre må seiast å vera ein krøttersti.

Styret finn at det må verta eit vilkår for denne utvida reguleringa at det vert bygd veg frå Hodnaberg og til desse stølane.

Som før peika på er straumtilhøva i B. K. K. sitt forsyningsområde sers vanskelege og sett ut ifrå den synsstad er det ikkje godt for styret i Voss komm. Elektrisitetsverk å råde frå den utvida nedtappinga av Hamlagrøvatn, sjølv om det er mykje som gjer at ein må stella seg tvilande til spørsmålet.

Når det gjeld overføringa av Ljosvatn og Holmevatn finn styret å kunna råda til dette, men peikar på at grunneigarane ser ei oppdemming på 1—1,5 m som gunstigere for seg enn den nedtappinga B. K. K. søker om.

Når det gjeld reguleringsavgiftene vil styret råda til at her vert sett fram krav om lova sine maksimumsatsar. Dette sett ut ifrå dei relativt småe effektmengdene ein vinn inn, i høve til dei ulemper og skader reguleringa kan koma til å valda. Her meiner ein òg det kan takast omsyn til dei noverande reguleringsavgifter er sers låge.»

Protestskriv mot regulering av Hamlagrøvatnet (86 underskrifter):

«Underskrivne grunneigarar, hytte- og tomteeigarar og andre interesserte seier med dette frå at me er sterkt mot at det vert gjeve konsesjon for B. K. K. til å tappa ned Hamlagrøvatnet i samsvar med dei nye planane for regulering av vatnet.

Ein syner til vedlagde grunngeving.»

Grunngevinga lyder:

«Hamlagrøvatnet har synt seg å ha nokså variert botn. Dette har kome tydeleg fram når vatnet har vore sterkt nedtappa. Det er relativt fast grunn (utanom fjell) ned til ca. kote 580. Som så går over til å verta meir

slamprega etter djupare ein kjem. Det har også mange stader synt seg å vera til dels fârleg evje og kvikkleire.

Ved ei så sterk nedtapping (til 30 m under normal vannstand er det desse forhold og skadeverknadene av dei ein vil gjera merksam på.

1. *Ferdsla på is og vatn.*

Det er nå stølane Øyaset og Sveindalen som tilhøvet vert umogeleg for. Ein ser inga anna løysing enn at det til desse stølane må verta bygt veg, dersom vatnet skal verta sterkt regulert. Nemnast bør det òg at desse stølsbrukarane ennå i dag slit med den hendra ferdsla ved nåverande regulering då vilkora ved skjønsavgjerd av 1928, ikkje er oppfylt av B. K. K.

Vert vatnet tappa ned til 30 m vert det heilt slutt med all ferdsle på vatnet såvel vinter som sumar.

2. *Vassbruken.*

Då det på fleire av stølane, til sine tider er vanskar med å finna drikkevatt for dyra, og elles til husbruk, i bekkene. Det er då vatnet ein må ty ned til.

Låg vannstand vil vera mykje til meins, og direkte fârleg med di dyra kan setja seg fast i evja når dei først søkjer ned til vatnet.

3. *Beitevanskar.*

På sine stader vil det om våren vera mogeleg for sauene å gå over turrlagde belte og koma over på andre beite. Så vil vatnet når vannstanden stig stengja vegen. Beista vil då ta på avveggar og verta vanskeleg å finna.

4. *Skade på fiske.*

Fiskemengda vil ein halda oppe eindel ved å sleppa yngel, sjølv om gyteplassane vert øydelagde ved reguleringa.

Men alt fiske i Hamlagrøvatnet går for seg frå båt. Då det ved some av stølane vil vera svært lite vatn att til å ro i og ved det som framfor er sagt om botnforholda vil nok alt fiske måtte avskrivast dersom vatnet vert tappa ned meir enn tilhøvet nå er. Indirekte er det vel dette som er det aller største tap. Det er som avkobling og feriehugnad for alle sommergjestene dette har så mykje å seia. Det har etter at bilvegen kom vore ein aukande trafikk nettopp når det gjelde bortleiging av hus til turistar og feriefolk. Og det er skjønleg fordi ein her hadde vatn med fisk og fjellvidder samstundes.

6. (5?). *Utrasing og det estetiske tap som yttarleg regulering vil føra med seg.*

Når det gjeld utrasing er det nok å visa til Sveindalsøyane.

Etter at vatnet vart sterkt nedtappa rasa det ut store områda med grunn i vatnet. Ved Sveindalsøyane og ved Nordre Hamlagrø rasa det ut mange mål jord som forsvant i vatnet.

Vert vatnet tappa meir ned enn nå må ein rekna med at det vil rasa ut mykje meir grunn.

Eit enkelt reknestykke over desse planlagde nye nedslagsfelt som skal tilførast: kvadratmeter i forhold til det auka tappe-magasin syner klart at fyllingstilhøva blir langt dårlegare. Ved normal nedbør må ein då rekna med at dette gråbrune skjemma- mande belte og dei store sår etter jord-

massar som har rasa ut i vatnet vil vera det som dominerar landskapet. Den tekniske utviklinga krev at Hamlagrøvatnet i framtida vil verta sterkt tappa.

Såleis kan ein rekna med at Halmagrø-traktene vert å avskriva som utfarts- og feriestad dersom vatnet vert ytterlegare nedtappa.

Når ein ser på dei relativt små energimengder som vil vera vunne så burde det vera klart at her er det rettare å seia både — og.

Både nytta ut vatnet med den regulering ein har i dag, og så lata distriktet få halda fram å nytta og byggja ut sine verdier.

Ein er viss om at om B. K. K. får høve til å tappa vatnet meir ned enn nå så vert skadeverknadene større enn vinninga. Det kan ikkje vera noko å vinna ved ei slik nedtapping på langt sikt. Det er for å møte ein krisesituasjon at planane er arbeid ut.

Dersom B. K. K. får konsesjon for å tappa ned vatnet meir vil truleg fleire skadeverknader syne seg enn som her er påpeika. Det vil vera nye forhold som oppstår som truleg vil føra til vanskar ein ikkje ennå er merksam på.

Vinninga i forhold til tapet ved større regulering må vera grunnlaget for forhandlinga om konsesjon.»

O. S. Seim m. fl. (5 underskrifter) uttaler i brev av 31. desember 1960:

«Underskrivne grunneigarar på stølen Grønstad krev at dersom det vert gjeve konsesjonsløyve for den nye senkinga av Hamlagrøvatnet, imot vårt samtykke, at me då får framlagt linja og fri straum til stølen vår.»

O t t o S v a n e, uttaler i brev av 3. februar 1961:

«I punkt 2 i vilkåra for konsesjonen ser eg at konsesjonssøkjaren er pålagt å byggja kraftline og å gje fri straum til stølane på Grønstad og dei andre stølane på nordsida av Hamlagrøvatnet.

Då eg eig hytte på nordsida av Hamlagrøvatnet, ca. 200—250 meter frå det påtenkte tunnelinnslaget vil min eige-dom med tunnelen og den vidare nedtappinga av vatnet, verta så mykje forringa i verdi at eg meiner å koma med i vilkåra i pkt. 2 i likheit med dei andre grunneigarane. Ber Voss formannskap ta hensyn til dette.»

Fylkesmannen i Bergen og Hordaland, oversender saksdokumentene med følgende påtegninger 24. februar 1961:

«Sendes med vedlegg tilbake til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen, Hovedstyret, Oslo, under henvisning til de uttalelser i saken som foreligger fra Voss og Kvam kommunestyre, fylkeslandbruksstyre og andre interesserte.»

De innkomne uttalelser har vært forelagt søkeren, som i brev av 30. august 1961 bemerker:

«Vi har mottatt Deres skrivelse av 13. mai 1961 hvormed fulgte diverse uttalelser til vår søknad av 8. juli 1960 om konsesjon for ytterligere senkning av Halmagrøvatn og overføring av Ljosvatn og Holmevatn til Halmagrøvatn. Ved en inkurie er saken blitt liggende ubesvart her. Vi beklager dette, og håper at sakens videre behandling ikke vil forsinkes av den grunn.

Da uttalelsene stort sett går i samme retning, vil vi tillate oss å fremkomme med våre bemerkninger til de interesserte parters uttalelser under ett.

Det er nå snart gått 19 år siden den store senkning av Halmagrøvatn ble gjennomført. Siden har vannstanden variert som det fremgår av kurven på vedlagte tegning nr. 3479.

I alle disse år har Dale kraftstasjon, hvis hovedmagasiner er Torfinnsvatn og Halmagrøvatn, vært kjørt for fullt i tappeperioden. Bortsett fra årene 1951 og 1961, da man hadde rasjonering, og i mindre utstrekning i 2—3 andre år, har man således ikke hatt behov for å kjøre mere vann ut av Halmagrøvatn enn kurven viser. Den gjennomsnittlige laveste vintervannstand lå i årene fra våren 1943 til våren 1961 (egentlig i slutten av november 1960) ca. 10,8 m under normalvannstand, mens konsesjonsgrensen er 17,5 m. På samme måte har den gjennomsnittlige høyeste sommervannstand ligget ca. 1,3 m under Halmagrøvatnets normalvannstand. Når vi nå ønsker å øke Halmagrømagasinet og overføre nye nabofelter til dette er det for, i første omgang som i konsesjonssøknaden nevnt, å sikre distriktets kraftforsyning i særlig vanskelige år. Vi vil da med de store reservemagasiner i Torfinnsvatn og Halmagrøvatn kunne oppnå å kjøre alle kraftstasjoner i Bergsdalsvassdraget som vinterstasjoner langt sikrere enn hittil.

Etter hvert som våre vassdrag blir utbygget og samkjøringen med andre distrikter blir mere effektiv, vil tappingen fra Halmagrøvatn normalt opphøre så snart snemeltingen tar til, og ikke gjenoppas for man har sikret seg en viss magasinbeholdning til neste vinters drift. Dale og Fosse kraftstasjoner blir da en vesentlig del av someren å betrakte som flomstasjoner for tilsiget nedenfor Halmagrøvatn. Disse forhold, sammen med den i konsesjonssøknaden omtalte innføring av Kaldåens nedslagsfelt på ca. 16 km², og overføringen av Holmevatn—Ljosvatn på 4,8 km² og Fugledalsvatnet (Solheimdalsfeltet) på 6,7 km², vil medføre at fyllingen av Halmagrøvatnet om våren og sommeren vil gå hurtigere enn før.

Vi kan ikke uttale oss om de vanskeligheter reguleringen hittil har skapt for transporten til stølene, men bare anføre at vi fra 1948—1955 selv drev ganske store anleggsarbeider, for hvilke vi var avhengig av å transportere alt materiell over vannet — først for Songrøoverføringen, siden for overføringen fra Løkjesdalen og Breissettjern. Transporten ble utført med enkle midler, uten særlig store vanskeligheter.

På kote ca. 570 går der fjellterskler i vannet fra Bjørndalsneset til Sveindalsneset og fra Sandneset til Dyraneset. Vannstanden i buktene øst — henholdsvis vest — for disse terskler vil derfor ikke komme til å synke lavere enn til nevnte kote, dvs. til den nåværende konsesjonsgrense.

Av de 4 stølsgrender på sørsiden av vannet som ikke har vei, ligger stølene Sveindalen og Lien innenfor disse deler av vannet.

Forholdene der vil således bli noe anderledes enn på Øyaset og Søre Hamlagrø, som grenser mot de deler av vannet som mest berøres av konsesjonssøknaden. Det samme gjelder Blåkollen, som ligger ved Blåkollvatn ca. 1 km i luftlinje fra Halmagrøvatn.

Selv om transportforholdene enkelte steder til sine tider kanskje kan bli vanskeligere hvis det blir gitt tillatelse til å senke Halmagrøvatn ytterligere, kan vi ikke forstå annet enn at kravene om bygging av bilvei til Søre Hamlagrø og Øyaset — tilsammen ca. 9 km — og kraftlinjer med levering av fri strøm er urimelige.

Slike anlegg vil dessuten eventuelt komme til å skjemme omgivelsene ytterligere.

Vi mener at spørsmålet om erstatning for eventuelt økede transportvanskeligheter og de øvrige ulemper kan løses ved skjønn.

Når det gjelder grunneiernes ønske om å heve Holmevatn 1,5 m i stedet for å senke det 2,5 m, er vi nokså uforstående. Det er selvfølgelig ikke noe i veien for at vi eventuelt kan legge tunnelterskelen på samme nivå som det nåværende utløp og stenge dette med en dam med tilstrekkelig høyde. Forholdene i Holmevatn skulle da bli omtrent som før.

Vi er ikke interessert i noen oppdemming, og håper at spørsmålet kan løses eventuelt ved direkte konferanse med oppsitterne.»

Statens Friluftsråd uttaler i brev 21. september 1963:

«Halmagrøvatn er fra tidligere regulert 17,5 meter. Dette har medført vesentlige skjemmende landskapsforandringer. Friluftsrådet har mottatt uttalelse fra Hordaland fylkesfriluftsnemnd som har uttalt at det på grunn av disse forhold ikke gjør noen vesentlig forskjell om vannet senkes ytterligere.

Statens Friluftsråd er enig i at vasskraften bør nyttes fullt ut i de tilfeller det allerede er skjedd ødeleggelse av de tilliggende naturområder ved tidligere reguleringer. Til gjengjeld bør man kunne vise større varsomhet ved helt nye reguleringer i andre strøk.

Kunngjøringen er den 28. juli 1960 også forelagt Turistforeningen, Naturvernrådet og Norges Jeger- og Fiskerforbund, men det foreligger ingen uttalelse fra disse.»

Følgende søknad vedrørende overføring av Kaldåi er datert 8. september 1962 og oversendt Hovedstyret til uttalelse med departementets ekspedisjon av 19. s. m.:

«Ved kgl. resolusjon av 13. juli 1928 ble Bergenshalvøens kommunale kraftselskap meddelt konsesjon på regulering av Halmagrøvatn med 0,32 m oppdemning og 17,5 m senkning. Samtidig ble det gitt tillatelse til regulering av Torfinnsvatn med 5 m oppdemning og 30 m senkning samt til overføring av Torfinnos øvre del til Halmagrøvatn.

Ved kgl. resolusjon av 2. juli 1948 fikk kraftselskapet dessuten tillatelse til å regulere Bergsdalsvassdraget ytterligere, og å overføre til Halmagrøvatn øvre del av Flatabø- og Frydlielven.

Det er videre den 8. juli 1960 søkt om tillatelse til å senke Hamlagrøvatn ytterligere 12,5 m samt til å overføre avløpet fra Ljosvatn og Holmevatns nedslagsfelt til Hamlagrøvatn.

De reguleringer som ble tillatt i 1928 er fullført.

Av de reguleringer man fikk konsesjon på i 1948 gjenstår oppdemning av Vetle- og Småbrekkevatn i Bergsdalen. Departementet har gitt tillatelse til å utsette dette arbeide.

Bergsdalselven med sitt naturlige nedslagsfelt og de foran nevnte deler av nabovassdraget går nå under betegnelsen Bergsdalsvassdraget. Bilag nr. 1, vår tegning nr. 3030, viser et kart i målestokk 1 : 50 000 og 1 : 2 000 over Bergsdalsvassdraget.

Kaldåen er en sideelv til Bergsdalselven og forener seg med denne umiddelbart ovenfor Bergevatn. Den delen av Kaldåens nedslagsfelt som ligger over kote 590 kan overføres til Hamlagrøvatn. Det utgjør 14,8 km² og er vist med en rød linje på nevnte kart.

Bergsdalsvassdraget er nå utnyttet slik:

Torfinnsvatn — 893 m o. h. — er hovedmagasin for Hodnaberg kraftverk som ligger ved Hamlagrøvatn og har avløp til dette. Kraftverket, som har en installasjon på 30 MV, disponeres av Voss komm. elektrisitetsverk og Bergenshalvøens komm. kraftselskap i fellesskap. Denne del av vassdraget berøres ikke av den overføring som det her søkes om konsesjon på.

Det samme gjelder øvre del av Flatabø- og Frydlielven, som er overført til Hamlagrøvatn fra henholdsvis Songrøvatn og Breisetjern i Kvam herred.

Hamlagrøvatn ligger dels i Voss og dels i Kvam herred, 588 m o. h. Det har et areal på ca. 10 km², og er, sammen med Torfinnsvatn, hovedmagasin for de nedenfor liggende kraftstasjoner.

Mellom Hamlagrøvatn og Bergevatn har Bergsdalselven et fall på ca. 85 m. Man har her under bygging et kraftverk — Kaldestad — som vil utnytte dette fall. Avløpet fra Kaldåens nedslagsfelt er tenkt ført inn på driftstunnelen til dette kraftverk.

Mellom Bergevatn og Storefossen faller elven ytterligere ca. 100 m. Dette fall er ut-

nyttet i Fosse kraftverk, hvis maskininstallasjon er 18 MW, og hvis årsproduksjon etter bestemmende års reguleringskurve er beregnet til ca. 95 GWh. Bortsett fra de 2 øverste km ligger den ovenfor omtalte del av Bergsdalen i Evanger herred.

Fra Storefossen faller elven i alt 375 m på en strekning av ca. 4 km ned til Dale kraftverk. Denne stasjon har en maskininstallasjon på 84 MW, og en beregnet kWh-produksjon på ca. 425 GWh. Dale kraftstasjon ligger i Bruvik herred.

For å oppnå en bedre og tidligere fylling av Hamlagrøvatn og for å øke energiproduksjonen i kraftverket ved Kaldestad, tillater man seg under henvisning til lov av 14. desember 1917 om vassdragsreguleringer med senere endringer og tillegg, å søke om tillatelse til å overføre avløpet fra 14,8 km² av Kaldåens nedslagsfelt til Hamlagrøvatn.

Ifølge ovennevnte lovs § 5 skal man fremkomme med følgende opplysninger:

a. en fullstendig plan tillike med fornødne målinger, grunnundersøkelser, forklaringer, tegninger, beregninger og omkostningsoverslag.

Som vist på tegning nr. 2541, (bilag 2) kan man ved å sprengre en ca. 820 m lang tunnel fra driftstunnelen for det påtenkte kraftverk ved Kaldestad, overføre avløpet fra 14,8 km² av Kaldåens nedslagsfelt. Det vil bli bygget en liten dam i Kaldåen med overløpskrone på kote ca. 589 samt anordnet inntak med grovvaregrind og bjelkestengsel. Omkostningene for overføringen er i henhold til vedlagte overslag (bilag 3) beregnet til kr. 960 000.

b. Oppgave over de fordeler, som foretaket antas å ville medføre, og over størrelsen av den vannkraft, som derved vil kunne tilveiebringes eller utnyttes.

Vedlagte tegning nr. 3488 (bilag 4) viser teoretisk tapping og fylling av Hamlagrøvatn i perioden 1947—61 med de nye felt overført.

Nedenstående tabell gir dessuten en oversikt over tilløpet til Hamlagrøvatn fra de felt som er overført eller som det er søkt om tillatelse til å overføre til dette og som blir regulert der:

Felt:	Nedslagsfeltets størrelse km ²	Avløpt nedbørshøyde mm/år.	Årsavløp Merknad mill.m ³ .
Hamlagrøvatn	67,2	2 500	168,0
Frydlielv og Tjønnadalen	7,0	2 500	17,5
Løkjesdalstjern	1,1	2 500	2,7
Songrøvatn og Juklavatn	11,8	2 500	29,5
Torfinnstjern	6,4	2 825	18,1
Sum nåværende tilløp	93,5		235,8
Ljosvatn og Holmevatn	4,8	2 500	12,0 Søkt overført 8. juli 1960
Kaldåen	14,8	2 500	37,0 Omfattes av nærværende søknad.
Samlet tilløp til Hamlagrøvatn	113,1 km ²		284,8 mill. m ³

Den nå tillatte regulering av Hamlagrøvatn mellom kote 588,035 og 570,215 gir et magasin på 148 mill. m³. Ved den omsøkte 12,5 m ytterligere senkning til kote 557,715 vil magasinet øke med 62 mill. m³, men overføringen av avløpet fra Ljosvatn, Holmevatn og særlig

fra Kaldåen vil i stor utstrekning kompensere den økte senkning. Vi viser igjen til tegning 3488, bilag 4, som viser teoretiske variasjoner i Hamlagrøvatn etter ytterligere senkning og overføring.

Magasinet i Hamlagrøvatn etter ytterligere

12,5 m senkning blir således 210 mill. m³. Det midlere tilløp er, uten Kaldåen overført, 247,8 mill. m³.

Magasinprosent: $\frac{210}{247,8} \cdot 100 = 84,8$.

Reguleringsprosent ifølge bestemmende års reguleringskurve for Rødland V-M (Hydrologiske undersøkelser i Norge 1958): 99 pst.

Regulert vannføring $\frac{247,8}{31,5} \cdot 0,99 = 7,78$ m³/sek.

Med Kaldåen overført og regulert i Hamlagrovatn blir årsavløpet 284,8 mill. m³, magasinprosenten $\frac{210}{284,8} \cdot 100 = 73,8$ og reguleringsprosenten 97,5.

Regulert vannføring: $\frac{284,8}{31,5} \cdot 0,975 = 8,81$ m³/sek.

Økningen i regulert vannføring fra Hamlagrovatn blir således $8,81 - 7,78 = 1,03$ m³/sek. og den derved innvunne kraft i Kaldestad kraftverk ved 75 m netto fall: 925 turbin-hk. Produksjonsøkningen i Kaldestad kraftverk på grunn av Kaldåens overføring utgjør 5,7 mill. kWh. I de nedenforliggende kraftverker, Fosse og Dale, er produksjonsøkningen beregnet til 1,0 mill. kWh.

Økningen i den regulerte vannføring på fallstrekningen mellom Hamlagrovatn og Bergevatn på grunn av Kaldåens innføring gir en økning i den innvunne kraft på

$$\frac{1.03 \cdot 1000 \times 87,715}{75} = 1,200 \text{ nat.-hk.}$$

Mellom Hamlagrovatn og Bergevatn er der nå et nedslagsfelt på 51,6 km². Årsavløpet fra dette felt er 129 mill. m³ som reguleres i Bergevatn. Magasinet her mellom kote 500,0 og 495,5 er 2,53 mill. m³. Magasinprosent: 1,96. Reguleringsprosent: 16. Avløpet fra de 14,8 km² av Kaldåens felt har således nå en reguleringsprosent på 16. Den regulerte vannføring for dette felt blir

$$\frac{37 \times 0,16}{31,5} = 0,19 \text{ m}^3/\text{sek.}$$

Kraftøkningen i de nedenforliggende fall blir:

$$\frac{1.03 \div 0,19 \times 1000 \times 470}{75} = 5260 \text{ nat.-hk.}$$

Samlet innvunnet kraftmengde på grunn av overføringen blir således: 6460 nat.-hk.

c. Opplysninger om, hvorvidt og i tilfelle i hvilken utstrekning foretagendet kan antas å medføre skade eller ulempe for almene interesser, såsom ferdsel eller fiske, forandring av naturforholdene eller lignende:

Ferdsel og fløting forekommer ikke i Kaldåen nedenfor det påtenkte inntak, og fiske bare i meget liten utstrekning.

d. Oppgave (i tilfelle med arealberegning) over den skade eller ulempe, som foretagendet antas å ville volde på jord, skog, beite eller annen eiendom eller eiendoms-herlighet eller på driftsforhold uansett om denne skade eller ulempe voldes på egen eller andres eiendom eller eiendoms-herlighet.

Foretagendet vil ikke volde noen skade på skog, beite eller annen eiendoms-herlighet. Ved Kaldåens utløp i Bergsdalselven har det hittil forekommet en del graving og utrasing av land. En regner med at

denne ulempe vil bli sterkt redusert etter Kaldåens overføring til Hamlagrovatn.

e. For reguleringsdammer forslag til reglement for manøvreringen.

Dammen ved inntaket i Kaldåen får fast overløp på kote 589,0 og avløpet fra Kaldåen føres uregulert til Hamlagrovatn.

f. Fullstendig oppgave over de nyttbare fallhøyder i vedkommende vassdrag tillikemed oppgave over vannføringsforholdene. Se foran, punkt b.

g. Opplysning om at der har vært gitt alle eiere av nedenforliggende bruk og vannfall anledning til å ta del i foretagendet.

Krafteselskapet eier alle rettigheter i Bergsdalsvassdraget. Det er derfor ingen andre bruk som kan delta i overføringen.»

«Omkostningsoverslag (bilag 3) er ført opp slik:

«Omkostningsoverslag.

1. Tilrigging	kr. 50 000
2. Sprengning av ca. 820 m tunnel, tverrsnitt 9,5 m ²	» 574 000
3. Sprengning av ca. 60 m skråsjakt, tverrsnitt 9,5 m	» 72 000
4. Sprengning av inntak med brønn	» 8 000
5. Rensk i tunnel og sjakt	» 35 000
6. Damforarbeider	» 16 500
7. Betongarbeider inkl. armering og fjellbolter	» 80 000
8. Opprydding og div. uforutsett	» 24 500
Omsetningsavgift	» 100 000
	kr. 960 000»

Søknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad 4. og 25. oktober 1962 (nr. 230 og 248) og dessuten i avisene «Bergens Tidende» og «Gula Tidende».

Søknaden har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Evanger herredstyre, vedtak i møte 8. desember 1962:

«Evanger heradstyre kan tilrå at det vert gjeve løyve til overføring av Kaldåen til Hamlagrovatn, på vilkår av at etternemnde krav vert etterkomme:

1. All skade på jord, skog, beite m. m. skal det ytast fullt vederlag for, fastsett ved skjøn om ikkje det vert semja på annan måte.
2. Der som Kaldåi i dag er naturleg gjerde mellom beitestrekningar, og der dette vert borte etter overføringa, skal konsesjons-søkjaren setja opp gjerde og halda dette vedlike.
3. Grunneigarane skal ha fullt vederlag for tapt fiske.
4. Det vert å gjeva eit rimeleg tillegg til jordbruksfondet som vart oppretta ved bygging av Fosse kraftstasjon.
5. Grunneigarane skal òg ha rett å nytta dei vegar som måtte verta bygde i samband med overføringa.

Til siste avsnitt under pkt. c. i søknaden kan opplysast, at Kaldåi hev vore nytta til transport og fløyting av ved fram til veg.

Vedk. 2. avsnitt under pkt. d i søknaden

er nemnt at ved utløpet av Kaldåi i Bergsdalselvi hev det førekome graving og utrasing av jord. Til det er å merka at denne utrasing kan sikkert forast tilbake til den senking som er føreteke i Bergevatn, og er såleis ei fylgje av denne. Kaldåi hev ikkje nokorsinne vore årsak til jordgraving eller annan skade der denne renn ut i Bergsdalselvi.»

Voss herredstyre, vedtak i møte 29. mars 1963:

«På møte i Voss heradstyre den 29. mars d. å. vart tilført møteboka som sak nr. 29:

«Søknad frå Bergenshalvøens komm. kraftselskap om løyve til å overføra ein del av avlaupet av Kaldåni sitt nedslagsfelt til Hamlagrøvatn.

Styret for Voss komm. elektrisitetsverk har gjeve utgreiing om saka og har gjort dette vedtak i møte 1. februar 1963:

«Styret finn at det er rett å råda til denne utbygging på fylgjande vilkår:

1. Bergenshalvøens komm. kraftselskap må ta hand om dei fallrettar som vert rørde ved denne utbygginga og som dei eventuelt ikkje måtte ha innkjøpt.
2. Reguleringsavgiftene vert fastsette så høgt som det er tilrådeleg med di det vert teke omsyn til at dette er ei sers billeg utbygging og at det for Bergsdalsvassdraget tidlegare er ei så låg avgift til kommunane som kr. 1 pr. nat.-hk.

Ein vil råda Voss heradstyre til å beda departementet vera merksame på dette ved fastsetjing av avgifta.

3. Bergenshalvøens komm. kraftselskap skal setja opp og halda vedlike gjerde for all framtid på dei stader der Kaldåni tidlegare har vore eit naturleg gjerde, og dette på grunn av utbygginga ikkje lenger er tilfelle.
4. Bergenshalvøens komm. kraftselskap vert pålagt ved utsetjing av yngel eller med andre tiltak å syta for å minka skadeverknaden på fisket.
5. Alle vegar som måtte verta bygde i samsvar med denne utbygging skal stå til fritt rådvelde for ålmenta.»

Voss jordstyre har òg hatt saka føre på møte den 5. november 1962 og gjort dette vedtak:

«Jordstyret har ingen merknad til overføringa.»

Rådmannen rår til at formannskapet legg søknaden fram for heradstyret med slik innstilling til vedtak:

«Voss heradstyre rår til at Bergenshalvøens komm. kraftselskap får løyve til å overføra til Hamlagrøvatn den delen av Kaldåni sitt nedslagsfelt som ligg over kote 590 på dei vilkår som Voss. komm. elektrisitetsverk har vedteke på møte den 1. februar 1963.»

Formannskapet har samrøystes råda til at rådmannen sitt framlegg til vedtak blir vedteke.

Formannskapet sitt framlegg vart samrøystes vedteke.»

Bergsdalen Jordbrukslag, brev av 9. november 1962:

«Styret i Bergsdalen jordbrukslag ser med velvilje på den omsøkte overføring, og reknar med at det kjem ålmenta til gode.

Styremaktene bør syta for at skade og ulempe med overføringa vert godtgjorde fullt ut, og at grunneigarane får nytta vegar o. a. som vert byggt i samband med overføringa.»

Fylkeslandbruksstyret, behandlet saken på møte 14. januar 1963 med følgende resultat:

«Saka har vore lagt fram for Voss jordstyre, som i møte 5. november 1962 har gjeve slik fråsegn:

«Jordstyre har ingen merknad til overføringa.»

Evanger jordstyre har gjeve slik fråsegn i møte 10. desember 1962:

- «1. All skade på jord og skog og beite m. m. skal det ytast full erstatning, fastsett ved skjøn, om det ikkje vert semje på anna måte.
2. Der Kladdåi i dag er eit naturleg gjerde millom beitestrekingarne, og der det vert øydelagt ved bortføring av Kaldåi, skal det påleggast konsesjonssøkjaren å setja opp gjerde og taka vedlikehaldet i framtida. Finn grunneigarane det turvande, må det ogso verta bygt bruar over elva, og vegar, etter nerare påvising av grunneigarane.
3. Kaldåi hev delvis våre nytta til vedløyping og til vintertransport av ved. Dette skal erstattast med fri straum til gardsbruka etter nerare semja med B. K. K.
4. Der Kaldåi vert bruka som vasverk for gardsbruka, skal det ytast full godtgjerdsle vert det øydelagt.
5. Grunneigarane skal hava fullt vederlag for tapt fiske i elva.
6. Grunneigarane skal hava full rett å nytta dei vegar som konsesjonssøkjaren må byggja i samband med denne overføring.
7. Konsesjonssøkjaren må verta pålagt å auka det jordbruksfond som vart pålagt han under utbygging av Fosse Kraftverk.
8. På det vilkår som her er nemnt ovanfor vil Evanger Jordstyre råda til at konsesjonssøkjaren fer løyve til å overføra Kaldåi til Hamlagrøvatn.»

I søknaden frå B. K. K. er det opplyst at tiltaket ikkje vil gjera nokon skade på skog, beite eller eigedomsrettar.

Fylkeslandbruksstyret vil gjera desse merknader:

Etter det som er opplyst i saka, ser det ikkje ut til at tiltaket vil gjera så store skader for jordbruket at det er grunn til å gjera innvendingar mot den omsøkte overføringa. Vi vil likevel peika på at ved mogelege friviljuge ordningar med grunneigarane og dei som har rett i feltet, bør ein nytta prinsippet om at vederlaget skal knyttast til sjølve eigedomen, jfr. § 16, post 5 i vassdragsreguleringslova frå 14. desember 1917 nr. 17. Vidare vil vi nemna at ved fastsetjinga av konsesjonsvilkåra, bør det, så langt råd er, takast omsyn til Evanger jordstyre sine merknader om kva søkjaren bør påleggast å gjera for at skadene skal verta minst mogeleg.»

Fylkesmannen i Bergen og Hordaland, viser i påtegning av 8. april 1963 til uttalelsene fra Voss og Evanger kommunestyre og fylkeslandbruksstyret i Hordaland.

Inspektøren for ferskvannsfisket, har i brev av 21. juni 1963 sluttet seg til uttalelse datert 13. juni 1963 fra konsulenten for ferskvannsfisket i Vest-Norge.

Konsulentens uttalelse lyder slik:

«Jeg har ikke hatt anledning til noen befaring i denne forbindelse.

Som det fremgår av søknaden, gjelder dette bare en overføring av en liten sideelv til Bergsdalselva til driftstunnelen til et av kraftverkene.

For fisket kan dette neppe få så stor betydning. Fisket i elva har trolig liten verdi. Det er rimelig at det går opp en del fisk i elva fra Bergevatn. Kan hende gyter den også her. Men jeg har fått det inntrykk at det er nok fisk i vatnet fra før, idet det kommer atskillig fisk ned fra de ovenforliggende overbefolkede Vetlevatn og Småbrekkevatn.

Det kan vel være behov for sperregitter ved inntaket. Ellers høres det ikke så bra ut at det skal være fast overløp ved inntaket. Dette vil utvilsomt føre til overløp ved flom. Derved får man plutselig vannføring i nedre del av elva, noe som nok kan lokke fisk opp her. Når så vatnet synker, tørrlegges elveleiet på det nærmeste her og fisken kan lett bli tatt. På dette viset kan jeg tenke meg at denne overføringen kan virke som en fiskefelle i nedre del av Kaldåen. I så tilfelle burde det muligens ordnes med en fiskesperre her.

For den lakseførende del av vassdraget kan jeg ikke tro at overføringen vil få noen betydning. Det er i dag normalt ikke overløp fra Storfosdammen, og det gamle elveleiet ned til Dale Kraftstasjon er derfor utestengt for laksen. Det lille vatnet som går her er så sterkt forurenset at fisk neppe kan overleve det. Det ville også derfor være en fordel om det aldri var overløp fra Storfosdammen, ettersom det vil lokke noe fisk opp i det gamle elveleiet. Og den fisken har liten sjanse.

Etter dette finner jeg at det i konsesjonsvilkårene eventuelt bør medtas pålegg om fiskesperre ved utløpet av Kaldåen og sperregitter ved tunnelinntaket, dersom det skulle vise seg ønskelig.»

De foran refererte uttalelser har vært forelagt søkeren som i brev av 16. september 1963 har uttalt følgende:

«Med Deres brev av 3. juli d. å. er vi blitt oversendt uttalelser fra de berørte parter ved overføring av Kaldåen til Hamlagrøvatn.

Vi vil gjerne i denne forbindelse få understreke det som er nevnt i konsesjonssøknaden, nemlig at Kaldåens overføring til Hamlagrøvatn i første rekke vil sikre en bedre og tidligere fylling av dette. Sammen med overføring av Holmevatn og Ljosvatn (konsesjon av 31. august 1962) vil det berettigede øket regulering av Hamlagrøvatn.

Kravet fra Evanger herredsstyre om økning av jordbruksfondet i Bergsdalen synes uberettiget. Overføringen vil ikke påvirke jordbru-

ket eller virksomheten i bygden på annen måte enn at noe fløting av ved i Kaldåen blir vanskeliggjort. Bergsdalen jordbrukslag har da også i brev av 9. november 1962 uttalt at man der ser med velvilje på overføringen.

Voss herredsstyre krever konsesjonsavgifter og begrunner dette med at den innvunne kraft er billig og at de tidligere konsesjonsavgifter er lave. Til dette vil vi bemerke: Den vesentligste del av kraftinnvinningen ved overføring av Kaldåen skjer i utnyttelsen av vannet i Kaldestad kraftverk hvor prisen på den utbygde kraft vil komme på ca. 29 øre pr. kWh. Den kommer således ikke inn under betegnelsen billig kraft. Vi mener videre at konsesjonsavgiftenes størrelse må vurderes for det aktuelle objekt, uavhengig av de tidligere konsesjonsavgifters størrelse.

I uttalelse fra Hordaland fylkeslandsbruksstyre av 14. januar 1963 er det under pkt. 2 anført at det må bygges vegger og broer etter grunneiernes påvisning. Vi er av den mening at ulemper av denne art må henvises til skjønn. Det samme gjelder spørsmålet om vederlag for tapt fløting av ved som er nevnt i pkt. 3.»

Statens Friluftsråd, uttaler i brev av 21. september 1963:

«Statens Friluftsråd har mottatt uttalelse av Naturvernrådet, Hordaland fylkesfriluftsnemnd og Den Norske Turistforening. Overføringen skjer i et strøk som fra før er sterkt regulert. Statens Friluftsråd har i likhet med de nevnte ikke noe å bemerke.»

Hovedstyret skal bemerke:

Av Bergenshalvøens kommunale kraftselskaps (BKK's) utbygginger m. v. er reguleringen og utbyggingen av Bergsdalselva en av de eldste. Ved kgl. resolusjon 13. juli 1928 fikk selskapet tillatelse til å regulere Hamlagrøvatn 17,82 m ved 0,32 m oppdemming og 17,5 med senkning, og ved kgl. resolusjon samme dag tillatelse til — sammen med Voss kommune — å regulere og overføre Torfinno til Hamlagrøvatn. Torfinnsvatn ble tillatt regulert 35 m ved 5 m oppdemming og 30,0 m senkning. Ved kgl. resolusjon 2. juli 1948 fikk BKK videre tillatelse til å overføre Frydlielv og Flatabøelv til Hamlagrøvatn og til å regulere Vetle- og Småbrekkevatn samt Bergevatn. Og ved kgl. resolusjon 31. august 1962 fikk selskapet tillatelse til å overføre avløpet fra Ljosvatns og Holmavatns nedbørfelt på tilsammen 4,8 km² i Vossa til Hamlagrøvatn.

Reguleringene etter konsesjonen av 1928 er fullført. Ved Vetle- og Småbrekkevatn, hvor det var tillatt magasin på i alt ca. 7,6 mill. m³, er det ikke utført noen reguleringsarbeider og Bergevatn reguleres bare i mindre utstrekning. Om disse siste reguleringer vises for øvrig til egen ekspedisjon om forlengede byggefrister.

Etter disse konsesjoner er det utbygget et magasin i Torfinnsvatn på 177,5 mill. m³

og i Hamlagrøvatn på 148 mill. m³. Torfinnsvatn regulerer avløpet fra et nedbørfelt på 47,3 km² og gir en temmelig sterk overregulering idet det midlere årlige avløp kan settes til ca. 135 mill. m³. Hodnaberg kraftstasjon nytter en fallhøyde på 300 m brutto og har en installasjon på 2 aggregater à 20 000 hk. Den maksimale driftsvassføring vil derved ligge på ca. 12 m³/sek., mens regulert vassføring er beregnet til 4,3 mill. m³/sek.

Hamlagrøvatns magasin regulerer et nedbørfelt på 93,5 km² med et beregnet midlere årlig avløp på 236 mill. m³ o: en magasinprosent på 62,6. I tillegg til dette kommer da Ljosvatns og Holmevatns felt på 4,8 km² med et beregnet årlig midlere avløp på 12 mill. m³. De nedenforliggende kraftstasjoner Fosse og Dale med en brutto fallhøyde på henholdsvis 98,7 m og 374,3 m er nå ferdig utbygget med en maskininstallasjon i Dale på 120 000 hk og i Fosse på 26 400 hk.

BKK har satt i gang arbeidet med utbygging av det øverste fall på ca. 80 m mellom Hamlagrøvatn og Bergevatn — Kaldestad kraftverk — og regner med en installasjon i dette på 30 000 hk. Inntaket legges direkte i Hamlagrøvatn og i denne forbindelse har selskapet nå søkt konsesjon på en ytterligere senkning med 12,5 m til kote 557,715 hvorved magasinet der øker med 62 mill. m³ til 210 mill. m³. Driftstunnelen som ligger på nordsiden av dalen passerer Kaldåi som det søkes om tillatelse til å ta inn i kraftverket. Ved dette overføres avløpet fra 14,8 km² nedslagsfelt med et midlere årlig avløp på ca. 37 mill. m³ til Hamlagrøvatn. Hovedstyret regner med at magasinøkningen og overføringen vil gi en samlet kraftøkning på ca. 4 600 nat.-hk. Overføring av Kaldåi utgjør herav ca. 1 600 nat.-hk. Man tar som vanlig forbehold om å kunne revidere beregningene.

Som det vil framgå har søkeren beregnet en vesentlig større kraftøkning for så vidt angår overføringen av Kaldåi. Man vil herunder peke på at søkeren — ved å anta nåværende regulert vassføring fra Kaldåi's eget felt til 0,19 m³/sek. — ikke tar hensyn til at dette felt også i dag blir atskillig bedre utnyttet ved partiell regulering av Hamlagrøvatn.

Søkerens økningsberegning for reguleringen av Hamlagrøvatn (ca. 6 600 nat.-hk) inkluderer også overføringen av Ljosvatn og Holmavatn. Hovedstyrets sammenlignbare økningsberegning ligger her på 5 200 nat.-hk. Man går ut fra et noe mindre årstilløp enn BKK.

Skader og ulemper.

Disse må antas å bli av noenlunde samme

art som de som er oppstått ved den eldre regulering. Den ytterligere senkning betyr økede ferdselsvansker til setrer på sydsiden idet disse nytter vatnet bl. a. til melketransport. Ved siden av dette må det regnes med ulemper for vassforsyning til de samme setrer og tørrleggingen langs vatnet vil også skape vansker når det gjelder å holde de forskjellige beiteområder atskilt. Når det gjelder Kaldåi er også framholdt at det naturlige gjerde som elva danner vil falle bort liksom elva har vært nyttet til transport av ved og til vassforsyning for tilstøtende gardsbruk. Ved Hamlagrøvatn må antagelig regnes med ytterligere utrasninger, men man har ikke grunn til å frykte for at de vil få noe betydelig omfang.

De her nevnte skader og ulemper vil relativt sett bli små og Hovedstyret antar at de vil mer enn oppveies av den produksjonsøkning som kommer kraftverkene til gode og den fordel som ellers følger av å få flerårsmagasin til sikring av produksjon i dårlige vassår. Den tilleggsregulering det nå søkes om vil imidlertid medføre økede skader naturvernmessig sett, for så vidt angår landskapet omkring Hamlagrøvatn. Allerede med den nåværende regulering tørrlegges ca. 30 pst. av vatnets areal og som følge av sen fylling skjemmer strandbeltet omgivelsene. I følgende oppstilling er vist differensen mellom høyeste reguleringsgrense og den vasstand som er observert pr. 15. juli de siste 15 år:

1963	7,5 m	1955	6,8 m
1962	2,8 m	1954	5,7 m
1961	0,7 m	1953	1,1 m
1960	6,9 m	1952	1,2 m
1959	5,6 m	1951	7,7 m
1958	2,9 m	1950	0,5 m
1957	1,3 m	1949	0,3 m
1956	2,5 m		

Det ses herav at i de fleste år har det vært store nakne strandpartier ved midtsommers tid.

Med en ytterligere senkning på 12,5 m vil maksimal tørrlegging omfatte ca. 50 pst. av vatnets areal. Regner man med overføring av Kaldåi og tar hensyn også til overføring av Ljosvatn og Holmavatn, vil reguleringsgraden sammenlignet med tidligere bli høyere idet magasinet vil utgjøre 73,7 pst. av årstilløpet. Under de samme tappeforutsetninger følger av dette at det vil oppstå ytterligere forsinkelse med fyllingen. BKK framholder at samkjøring vil kunne medføre adgang til tidligere avstengning av Hamlagrøvatn. BKK sett isolert har imidlertid stort sett bare typiske magasinverk. Dessuten omfatter utbyggingsdistriktet et forholdsvis be-

grenset område hvor det i alle fall for Bergsdalsvassdraget, Samnangervassdraget og eventuelt Teigdalsvassdragets vedkommende neppe gjør seg gjeldende vesentlig forskjell i tidspunktet for lavvassperiodens slutt. Det er først når BKK får tilstrekkelig kraftig samkjøringsforbindelse med typiske flomkraftverk at avløpet fra Hamlagrøvatn og andre av BKK's magasiner kan stenges helt ved lavvassperiodens slutt for å oppnå maksimal fylling. Hovedstyret mener man i dag ikke bør tillegge et slikt forhold for stor vekt. Etter den fyllingsberegning som søkeren har lagt fram, sees at de ugunstige fyllingsår slår sterkt ut. Eksempelvis ville vasstanden i 1951 ligget 14,2 m under øvre reguleringsgrense pr. 15. juli i 1955 8 m under og i 1960 13,2 m under. Med den regulering man har i dag er det omtrent full utjevning av årsvassføringen (96 pst.). Tilleggsmagasinet blir i den utstrekning det ikke trengs til regulering av de nye tilførte nedbørfelter, et tørrårsmagasin. Senkningen kan oppnås i forbindelse med utbyggingen av Kaldestad kraftverk. Driftstunnelen vil senke vatnets vestre del uten nevneverdige videre omkostninger 12,5 m og gir ca. 36 mill. m³ magasin. Østre del av vatnet kan ikke senkes lavere enn den nåværende nedre reguleringsgrense. Ytterligere senkning krever en forbindelsestunnel som i 1960 er omkostningsberegnet til ca. 1,0 mill. kroner 0: snautt 4 øre/m³ magasin.

Overføringen av Kaldåi er i 1962 beregnet å komme på kr. 960 000 og gir også et billig krafttilskudd.

Hovedstyret har foretatt synfaring av Hamlagrøvatn den 23. september 1961 og 1. september 1963 og har avholdt møte med de interesserte parter. Ved vurdering i henhold til reguleringslovens § 8 har Hovedstyret, som det ovenfor er gitt uttrykk for, ansett fordelene ved kraftøkningen for å være større enn de direkte skadevirkningene. Imidlertid vil Hovedstyret peke på at den høye magasineringsgrad man allerede har bevirker at et tilleggsmagasin i Hamlagrøvatn som er tilstrekkelig til å regulere de overførte felter i samme grad som Hamlagrøvatns felt er regulert nå, vil gi omtrent den samme kraftøkning. Samtidig forverres neppe de nåværende fyllingsforhold. Dette vil kreve et tilleggsmagasin på 31 mill. m³ og som oppnås ved en ytterligere senkning av vestre del av vatnet på 10 m til kote 560,215. Herved vil den samlede kraftøkning bli ca. 3 900 nat.-hk. På bakgrunn av den utvikling som har funnet sted siden reguleringen ble satt i verk — bl. a. ved at det er bygget veg langs vatnet — finner Hovedstyret det ikke riktig å vurdere økede skadevirkninger som kan følge av

et sterkere skjemmet landskap ved Hamlagrøvatn som mindre betydningsfullt nå. Man anbefaler derfor ikke at østre del av vatnet tillates senket ytterligere.

Konsesjonen anbefales gitt på de vilkår som er oppstillet i vedlagte utkast.

Om disse bemerkes:

Konsesjonstid, post 1.

Konsesjonen foreslås gitt på ubegrenset tid på samme måte som selskapets øvrige konsesjoner i vassdraget.

Det er opplyst i søknaden at selskapet eier alle fallrettigheter nedenfor Hamlagrøvatn.

Årlige avgifter, post 2.

For den første reguleringskonsesjon vedrørende Hamlagrøvatn betales det små avgifter nemlig kr. 1,00 pr. innvunnen nat.-hk til kommuner og kr. 0,50 til staten. Ved tillatelsen av 2. juli 1948 ble det fastsatt kr. 1,50 og kr. 0,50 pr. nat.-hk som avgift til henholdsvis kommuner og staten og ved tillatelsen av 31. august 1962 på tilsvarende måte kr. 3,50 og kr. 1,00 pr. nat.-hk. For øvrig nevnes at BKK ved kgl. resolusjon 1. juni 1962 fikk konsesjon på overføring av Rundevasselv m. v. til Haugsdalsvassdraget og det ble da fastsatt avgiftssatser på kr. 3,00 til kommuner og kr. 0,50 til staten.

Både Kvam og Voss kommuner krever lovens maksimumssats anvendt i dette tilfelle, og begrunner dette med at kraftøkningen er liten.

Hovedstyret finner å kunne støtte kravet, og foreslår kommuneavgiften satt til kr. 5,00 pr. nat.-hk.

Til staten foreslås kr. 1,00 pr. innvunnen nat.-hk.

Engangsgodtgjørelse, post 3.

Ved tillatelsen av 1928 til regulering av Hamlagrøvatn ble fastsatt en engangsgodtgjørelse til staten på kr. 1,00 pr. innvunnen nat.-hk jfr. reguleringslovens § 13. Hovedstyret går ut fra at det også nå må fastsettes engangsgodtgjørelse til staten og i samsvar med senere tids praksis — jfr. bl. a. St. prp. nr. 125 for 1962—63 vedr. regulering av Krøderen — vil man foreslå godtgjørelsen satt til kr. 2,00 pr. innvunnen nat.-hk.

Veger m. v., post 11.

Det er framsatt krav fra Voss herredstyre om bygging og vedlikehold av veg fra Hodnaberg til setrene Sveindalen og Øyaset og fra Kvam herredstyre er kommet et tilsvarende krav for så vidt angår setrene Lien og Hamlagrø. Dersom reguleringen blir begrenset som foreslått av Hovedstyret vil forholdene i

østre del av vatnet bli uendret og de nevnte setrene i Voss herred vil ikke få økede ferdselsvansker. For setereierne i Kvam kommune vil det oppstå ferdselsvanskeligheter som de har krav på å få løst på en tilfredsstillende måte.

Hvorledes vanskene kan avhjelpes, har ikke Hovedstyret tilstrekkelig grunnlag for å kunne bedømme. Man henviser derfor spørsmålet til avgjørelse ved nedennevnte tiltaksskjønn. Det vil vel i første rekke bli spørsmål om det kan ordnes tilfredsstillende kai- og landgangsforhold for båttrafikk. Hvis ikke det kan ordnes, har man alternativet med vegsamband.

Tiltaksskjønn, post 13.

Hovedstyret foreslår at tiltaksskjønn etableres for å fastsette de tiltak som skal settes i verk for å avhjelpe skader og ulemper for vedtransport på Kaldåi, ferdselen over Hamlagrøvatn for setereierne, gjerdehold og for vassforsyning til setre og bruk som blir berørt av tilleggsreguleringen og overføringen.

Fisket, post 14.

Sakkyndig uttalelse vedrørende fisket foreligger bare for så vidt angår søknaden om overføring av Kaldåi og det som der er foreslått vedrørende fisket har Hovedstyret tatt hensyn til ved utforming av vilkåret. I tillatelsen av 1928 er tatt inn bestemmelse om et fiskefond på kr. 10 000. Fondsavsetning til beste for fisket er for øvrig også anvendt ved samme tillatelse til å regulere Torfinnsvatn hvor beløpet var fastsatt til kr. 20 000 og dessuten ble det opprettet et fiskefond på kr. 25 000 til fremme av fisket i Bergsdalsvassdraget og Flatabøelva i forbindelse med regulerings- og overføringstillatelsen av 2. juli 1948.

Ifølge de uttalelser som foreligger er det krav om at fisket ikke må bli forringet, jfr. Voss herredstyes vedtak.

Det er for øvrig også kommet til uttrykk frykt for at fisket i sin helhet må avskrives.

Ut fra dette vil Hovedstyret anse det mest formålstjenlig med fondsavsetning som ikke er bundet til Hamlagrøvatn og Bergsdalsvassdraget. Man vil derfor foreslå at det avsettes et fond på kr. 20 000 til hver av kommunene Kvam og Voss, og som anvendes etter kommunestyrenes nærmere bestemmelse til fremme av fisket i kommunene.

Kraftavgivelse, post 17.

Det er betinget den vanlige kraftavgivelse på 10 pst. til kommuner og 5 pst. til staten, jfr. Kvam herredstyes krav.

Sikringsarbeider, post 18.

Voss herredstyre krever at søkeren bekoster grunn m. v. for eventuell omlegging av vegen langs vatnet. Hovedstyret har foreslått at søkeren etter departementets nærmere bestemmelse tilpliktes å bekoste sikringsarbeider for vegen dersom den blir berørt av utglidninger som er en følge av reguleringen og overføringen.

Kravet fra Evanger herredstyre om øking av jordbruksfondet som ble opprettet i forbindelse med tillatelsen meddelt ved kgl. resolusjon 2. juli 1948 finner Hovedstyret ikke grunn til å imøtekomme da skadevirkningene for jordbruket må antas å bli minimale, jfr. reguleringslovens § 12, pkt. 8.

Voss kommune har satt fram krav om bygging av kraftlinje og tildeling av fri kraft til Grønnestadsetrene og de andre Vosse- setrene. — Så vidt man kan se, dreier det seg her om setre på nordsiden av vatnet. Skulle imidlertid en billighetserstatning av denne art ikke virke urimelig, måtte den vel ytes til alle grunneiere som blir berørt. Det kan i så fall medføre så vidt betydelige omkostninger at Hovedstyret ikke finner å kunne anbefale kravet imøtekommet.

Reguleringsarbeidene blir av så vidt lite omfang at Hovedstyret ikke finner begrunnelse nok til i henhold til reguleringslovens § 12 pkt. 4 å pålegge noe beløp til almindannende virksomhet blant arbeiderne m. v.

I henhold til det som er anført av herr Leif Valberg m. fl. angående bestemmelser fra skjønnsavgjørelsen i 1928 som BKK ikke har oppfylt, har Hovedstyret underhånden fått opplyst at det gjaldt en forpliktelse til å bygge en kai og adkomstveg til denne ved Rasborna i østenden av vatnet. Det opplyses underhånden fra grunneierhold at tiltaket ikke har noen aktualitet i dag.

Utkast til manøvreringsreglement vedlegges. Dette sammenfatter samtlige tillatelser og tidligere utferdiggede reglement. Av hensyn til grunneierne ble senkningen av Holmavatn ved tillatelsen av 31. august 1962 innskrenket noe i sommertiden juli—september. Denne bestemmelse er nå inntatt her. For Bergevatns vedkommende er senkningens utstrekning avhengig av fare for ras som kan skade vegen langs vatnet. Vegmyndighetene og BKK er enig om den senkning som foreslås nå med en viss innskrenkning i sommertiden uten at denne tid er nærmere angitt. Hovedstyret har fastsatt den til det som regnes som sommertapping for kraftverkene i vassdraget, nemlig 1. mai til 31. oktober. Videre har kraftlaget frafalt retten til å regulere Vetle- og Småbrekkevatt, jfr.

BKK's brev av 17. mars 1964. Reglementet er formet overensstemmende hermed.

For så vidt angår nedre reguleringsgrense for østre del av Hamlagrøvatn er det Hovedstyrets forutsetning at denne bestemmes av den naturlige undervassrygg. Dersom den indre del skulle vise tendens til å senke seg selv ved erosjon i sundet, forutsettes at BKK utfører de nødvendige sikringsarbeider for å hindre det.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 28. november, 19. desember 1963 og 3. mars 1964.»

I forbindelse med søknad fra BKK av 13. august 1962 om fristforlengelse for gjennomføring av den ved kgl. resolusjon av 2. juli 1948 meddelte tillatelse til regulering av Vetle- og Småbrekkvatn har Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet tatt opp spørsmålet om mulig frafallelse av konsesjonen for denne regulering, og har også behandlet spørsmålet om en endring av manøvreringsreglementet for Bergsdalsvassdraget for så vidt Bergevatn angår. Innstillingen er datert 30. november 1963 og er sålydende:

«Departementet har ved påtegning av 21. august 1962 oversendt til uttalelse følgende søknad fra B. K. K. datert 13. august 1962:

«Ved kgl. resolusjon av 2. juli 1948 er det gitt Bergenshalvøens kommunale kraftselskap tillatelse til ytterligere å regulere Bergsdalsvassdraget og å regulere og overføre til Hamlagrøvatn den øvre del av Flatabø- og Frydlielven.

Konsesjonen ble ikke godtatt før 1. juni 1950, og ved kgl. resolusjon av 11. august 1950 er resolusjonen av 2. juli 1948 fornyet på uforandrede vilkår, (kfr. departementets skrivelse av 8. mai 1951).

Med departementets skrivelse av 9. november 1957 ble den fastsatte frist for fullførelse av reguleringsarbeidene forlenget med 5 år til 11. august i år.

De konsederte anlegg omfatter:

- a. Regulering av Bergvatn.
- b. Regulering av Vetle- og Småbrekkvatn.
- c. Overføring fra Songrøvatn.
- d. Overføring fra Breissettjern.
- e. Overføring fra Tjønnadalen.
- f. Overføring fra Løkjesdalen.

Av disse anlegg gjenstår fremdeles pkt. b. Reguleringen av Vetle- og Småbrekkvatn. Arbeidet vil koste ca. 3,6 mill. kroner og etter de siste beregninger gi en økning i energi-produksjonen i Dale og Fosse kraftverker på ca. 8 GWh.

På grunn av en datoforveksling (11. august — 9. november) har vi dessverre oversittet fristen for å søke utsettelse for fullførelse av den gjenstående regulering. Vi refererer i den forbindelse til telefonsamtale med byråsjef E. Bjørnvall lørdag 11. august i år.

Omfattende utbygginger i andre vassdrag sammen med finansierings- og arbeidskraft-

problemer har ført til at vi dessverre ennå ikke har fått regulert Vetle- og Småbrekkvatn. Vi vil dessuten gjerne se arbeidets utførelse i forbindelse med resultatet av vår konsesjonssøknad om ytterligere senkning av Hamlagrøvatn datert 8. juli 1960.

Vi tillater oss derfor å søke det ærede departement om å få den fastsatte frist for fullførelsen av de rubr. regulerings- og overføringsarbeider i Bergsdalsvassdraget m. v., Hordaland fylke, forlenget med 5 år, til 11. august 1967.»

Søknaden har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Evanger herredstyre har i møte 15. september 1962 fattet følgende enstemmige vedtak:

«Evanger herad hev ikkje noko å merka til søknaden.»

Fylkesmannen i Bergen og Hordaland viser i påtegning av 19. september 1962 til herredsstyrets vedtak.

I brev av 30. oktober 1962 har Hovedstyret anmodet B. K. K. om å ta opp til overveielse spørsmålet om å frafalle reguleringskonsesjonen for Vetle- og Småbrekkvatn. B. K. K. har i brev av 19. november 1962 gitt følgende svar:

«Vi har mottatt Deres brev av 30. oktober 1962 med anmodning om å frafalle reguleringskonsesjonen for Vetle- og Småbrekkvatn i Bergsdalen.

Også fra vår side kunne det være ønskelig å sløyfe denne reguleringen, men av forskjellige grunner kan vi på nåværende tidspunkt dessverre ikke imøtekomme Deres henstilling. Årsaken til at reguleringen av Vetle- og Småbrekkvatn ikke er iverksatt ennå er imidlertid de tidligere anfore grunner, nemlig finansierings- og arbeidskraftproblemer.

Prinsipielt synes vi dog ikke at det er riktig å oppgi denne mulighet for magasinøking i Bergsdalsvassdraget, spesielt da vi forstår at det kan være vanskelig å oppnå den omsøkte ytterligere senkning av Hamlagrøvatn fullt ut. Bergsdalsvassdraget inntar en sentral plass i vår kraftproduksjon. Ethvert tiltak for å sikre og øke produksjonen her kan være regningsvarende, selv om de enkelte tiltak kan falle dyre.

Det som kanskje kan anføres mot regulering av Vetle- og Småbrekkvatn er etter vår mening av estetisk art. Den planlagte sterke utnyttelse av reguleringen i disse vannene, vil virke langt mer skjæmmende enn ytterligere regulering av Hamlagrøvatn.

Dersom Vassdragsvesenet finner å kunne se disse reguleringer under ett, slik at senkningen av Hamlagrøvatn blir innvilget fullt ut, vil vi ikke motsette oss at konsesjon for regulering av Vetle- og Småbrekkvatn blir inn-drakt.»

Hovedstyret skal bemerke:

Reguleringstillatelsen av 2. juli 1948 omfatter bl. a. 20 m senking av Bergevatn og

13 m oppdemming av Vetle- og Småbrekkevatn tilsvarende henholdsvis ca. 8,6 og 7,6 mill. m³ magasin. Denne tillatelse ble ved kgl. resolusjon av 11. august 1950 fornyet på uforandrede vilkår. Ved departementets skrivelse av 9. november 1957 ble den fastsatte frist for fullføring av reguleringsarbeidene forlenget med 5 år til 11. august 1962.

Senkingen av Bergevatn er bare tatt i bruk i mindre utstrekning etter at en uttapping på 7,5 m våren 1951 forårsaket ras ved vatnet. Det ble deretter sendt inn søknad datert 15. november 1952 om tillatelse til 6 m senking. Det har vært foretatt grunnundersøkelser ved Bergevatn, og det har i en årrekke vært ført forhandlinger mellom vegmyndighetene og B. K. K. I brev av 7. oktober 1961 har Vegsjefen i Hordaland bekreftet at det er enighet mellom vegmyndighetene og B. K. K. om at Bergevatn kan tillates senket inntil 4,5 m til kote 495,5 om vinteren og inntil 3 m til kote 497,0 om sommeren, så snart de av vegmyndighetene forlangte vegomlegginger er utført. Dette er også bekreftet i brev fra B. K. K. av 6. desember 1962.

Hovedstyret viser til dette og har for sitt vedkommende ikke noe ytterligere å anføre. Nevnte nedre reguleringsgrense vil bli tatt inn i Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement i forbindelse med sak vedrørende ytterligere regulering av Hamlagrøvatn m. v.

Oppdemningen av Vetle- og Småbrekkevatn gjenstår og fristen for fullføring av arbeidene søkes nå forlenget til 11. august 1967.

Disse arbeidene er beregnet å ville koste ca. 3,6 mill. kroner.

Hovedstyret har festet seg ved at oppdemningen, etter det kostnadsoverslag som nå foreligger, vil gi en meget dyr kraft — en anleggspris på ca. 45 øre/kWh for reguleringen alene. Dette er det 6-dobbelte av det søkeren regnet med da konsesjonen ble gitt. På denne bakgrunn er det at Hovedstyret har anmodet B. K. K. om å ta opp til overveielse spørsmålet om å frafalle den del av konsesjonen som angår Vetle- og Småbrekkevatn.

B. K. K. anfører imidlertid at finansierings- og arbeidskraftproblemer er grunnen til at reguleringen ikke er utført. Det er videre fremholdt at Bergsdalsvassdraget inntar en så sentral plass i selskapets kraftproduksjon at ethvert tiltak for å sikre produksjonen her kan være regningssvarende, selv om de enkelte tiltak kan falle dyre. Selskapet uttrykker ellers ønske om å se denne regulering i forbindelse med resultatet av søknad datert 8. juli 1960 om ytterligere regulering av Hamlagrøvatn.

Distriktet har ikke noe å bemerke til om søkte fristforlengelse.

Hovedstyret er imot at en konsesjon blir liggende unyttet i en årrekke. Når det gjelder reguleringsstillatelser, har imidlertid praksis vært at forlengelse av fullføringsfristen har vært betraktet nærmest bare som en formsak. Bare i de tilfelle der det har gått bortimot en mannsalder uten at reguleringen er blitt aktuell, er konsesjonen blitt betraktet som bortfalt, jfr. f. eks. sakene om Strandefjord i Begnavassdraget, Sirkelvatn i Nygårdsvassdraget og Samsjøen i Lundesokna. Hovedstyret mener at praksis her bør strammes inn. Hvis ikke det kan skje etter de lovposter vi nå har, bør det overveies å få inn i reguleringsloven litt strengere bestemmelser om fristforlengelse. Det vil vel ikke være urimelig at konsesjonen bortfalt hvis reguleringen ikke tas i bruk innen en frist på f. eks. 15 år.

Ved å ta hensyn til tidligere praksis finner Hovedstyret under tvil å kunne anbefale at fullføringsfristen i dette tilfelle forlenges til 11. august 1967.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 28. november 1963.»

Det av hovedstyret påberopte brev fra B. K. K. av 17. mars 1964 er sålydende:

«Vassdragsdirektoratets skrivelse datert 5. mars 1964 er mottatt. Den har vært forelagt kraftselskapets styre, som i møte 16. mars 1964 under forutsetning av at man i tillegg til konsesjonen av 13. juli 1928 på 0,32 m oppdemning og 17,5 m senkning av Hamlagrøvatn, får konsesjon på ytterligere senkning på akseptable vilkår, besluttet at man vil:

1. frafalle retten til regulering av Vetle- og Småbrekkevatn,
2. godta at retten til å senke Bergevatn 20 m reduseres til 4,5 m om vinteren og 3,0 m om sommeren.

I henhold til konsesjon av 2. juli 1948 på ytterligere regulering av Bergsdalsvassdraget m. v. er innbetalt kr. 40 000 til et jordbruksfond.

Man må få lov å peke på at man i konsesjonssøknaden av 1. mars 1946 oppga at ca. 15 mål innmark, ca. 55 mål slåttemark, ca. 170 mål utmark og ca. 160 mål beitemark og snaufjell — tilsammen 400 mål — ville bli neddemmet, oversvømmet eller skadet på annen måte.

Når oppdemningen av Vetle- og Småbrekkevatn sløyfes, reduseres arealene til ca. 25 mål innmark og slåttemark og 160 mål beitemark og snaufjell, eller i alt ca. 185 mål.

Videre vil man gjerne nevne at det rent unnagelsesvis kan bli nødvendig å gå til ca. 8 m senkning av Bergevatn for reparasjon ved inntaket for driftstunnelen til Kaldestad kraftverk.

Vi tør be om at behandlingen av våre konsesjonssøknader av 8. juli 1960 om ytterligere senkning av Hamlagrøvatn og 8. september 1962 om overføring av Kaldåen til Hamlagrøvatn blir påskyndet mest mulig.»

Hovedstyret har foreslått oppstillet følgende vilkår for konsesjonen:

«1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte overføringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den økning av vasskraften som innvinnes ved reguleringen og overføringen skal erlegges følgende årlige avgifter:

Til statens konsesjonsavgiftsfond kr. 1 pr. nat.-hk.

Til konsesjonsavgiftsfond i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 5 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.

Økningen av vasskraften beregnes på grunnlav av den økning av lågvassføringen, som reguleringen og overføringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering i Bergsdalsvassdraget. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen og overføringen innvunne økning av vasskraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen og overføringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

For den i post 2 omhandlede økning av vasskraften skal der betales en godtgjørelse en gang for alle til staten på kr. 2 for hver nat.-hk som er innvunnet ved overføringen og reguleringen. Godtgjørelsen skal betales etter hvert som den vasskraft som er innvunnet tas i bruk.

Av godtgjørelsen svares 6 pst. rente etter forfall. Godtgjørelsen har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og 3 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 17 skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg til sammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger kommisjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anleggene og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringslo-

ven er forutsatt dekket ved fond i samsvar med reglene i lovens § 12 pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

13.

Konsesjonæren plikter å treffe de tiltak som er nødvendige for å avhjelpe de ulemper reguleringen og overføringen fører med seg for:

- 1) Nåværende vassforsyning til setereiere og bruk eventuelt også ved slipping av vatn i Kaldåi.
- 2) Setereiernes ferdsel over Hamlagrøvatn.
- 3) Vedtransporten på Kaldåi.
- 4) Gjerdehold.

Spørsmålet om hvorvidt det skal treffes tiltak, og i tilfelle hvilke, avgjøres i mangel av overenskomst ved skjønn som i tilfelle kan fremmes i samband med ekspropriasjonsskjønnet.

14.

Innen reguleringen tas i bruk plikter konsesjonæren å avsette et fond på kr. 20 000 til hver av kommunene Kvam og Voss. Fondet anvendes etter kommunestyrenes nærmere bestemmelse til fremme av fisket i kommunene.

Dersom vedkommende departement finner det nødvendig plikter konsesjonæren å anordne fiskesperre ved tunnelinntaket i Kaldåi og ved elvas utløp.

15.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regulerings- og overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

16.

Anleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren lar oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

17.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen og overføringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallene kan gi, er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

18.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement å bekoste sikringsarbeider for vege langs Hamlagrøvatn dersom det skulle oppstå utglidninger som berører denne og som er en følge av reguleringen og overføringen.

19.

Ved anlegget skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøymed.

20.

Det påhviler konsesjonæren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidens fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Anleggenes eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Anleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjæmmende i terrenget. Plassering av stein- og/eller jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Anleggenes eier har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest innen 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

21.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

22.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende depar-

tement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdragene for hvilke overføringen kan medføre forpliktelser.»

Hovedstyret har foreslått at det fastsettes manøvreringsreglement for samtlige tillatte reguleringer og overføringer i Bergsdalsvassdraget. Forslaget er med enkelte redaksjonelle endringer sålydende:

«1.

I. Reguleringsgrensene er:

Vatn	Øvre kote	Nedre kote	Oppd. i m	Senkn i m	Reg. h. i m
Torfinnsvatn	892,75	857,75	5,00	30,00	35,00
Torfinnstjern	693,80	690,80	3,00	—	—
Hamlagrøvatn, vestre del	588,035	560,215	0,32	27,50	27,82
Hamlagrøvatn, østre del	—	570,215	0,32	17,50	17,82
Songrøvatn	786,30	783,30	3,00	—	3,00
Breisetstjern	648,00	645,00	3,00	—	3,00
Løkjesdalstjern	847,00	845,00	3,00	—	2,00
Tjørnadalen	776,00	744,00	2,00	—	2,00
Ljosvatn	823,00	821,0	—	2,0	2,00
Holmavatn	689,0	688,0	—	1,0	1,00
Bergevatn	500,0	495,5	—	4,5	4,5

II. Overføringer i henhold til tillatelser gitt ved kgl. resolusjon 13. juli 1928, 2. juli 1948, 31. august 1962 og 24. april 1964. (Arealoppgavene refererer seg til opplysninger gitt under saksbehandlingen.)

A. *Torfinno.*

Avløpet fra Torfinnsvatns nedbørfelt (47,3 km²) overføres til Hamlagrøvatn. Avløpet fra Torfinnstjerns nedbørfelt (6,4 km²) overføres til Hamlagrøvatn. Avløpet fra Ljosvatns nedbørfelt (1,7 km²) overføres til Holmavatn og føres videre, sammen med avløpet fra dettes nedbørfelt (3,1 km²), over til Hamlagrøvatn.

B. *Frydli- og Flatabøelva.*

Avløpet fra Juklevatns nedbørfelt (0,85 km²) overføres til Songrøvatn og sammen med avløpet fra dettes nedbørfelt (11,0 km²), videre over til Hamlagrøvatn. Avløpet fra Løkjesdalstjerns nedbørfelt (1,1 km²) overføres til Hamlagrøvatn. Avløpet fra en del av Tjørndalselvas nedbørfelt (ca. 5,5 km²) overføres til Breisetstjern og sammen med avløpet fra dettes nedbørfelt (1,5 km²) overføres avløpet til Hamlagrøvatn.

C. *Kaldåi.*

Avløpet fra en del av Kaldåis nedbørfelt (14,8 km²) overføres til Hamlagrøvatn.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

For Holmavatns vedkommende skal vassstanden i sommermånedene juli—september ikke være under kote 688,5 dvs. maksimum 0,5 m under naturlig vasstand og Bergevatn kan i tiden 1. mai til 31. oktober ikke senkes under kote 497,0. Bergsdalselvas tidligere lavvassføring må ikke forminskes til skade for andres rettigheter og dens flomvassføring — så vel som flomvassføringene i Torfinno, Flatabøelva og Frydlielva — må så vidt mulig ikke forøkes.

Fra lavvassperiodens slutt til 15. august skal det ikke tappes fra Hamlagrøvatnet med mindre vasstanden har nådd kote 584. Tapping i tiden mellom 15. august og 1. september skal i tilfelle skje uten at vasstanden reduseres. For øvrig kan vasslippen foregå etter Bergenshalvøens kommunale kraftselskaps behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

Vassdragsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

4.

Det skal påses at flomavløpet ikke hindres av is eller lignende, samt at reguleringsinnretningene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander samt observeres og noteres — om det forlanges — regnmengder, temperatur m.v. Av denne protokoll sendes, ved hver måneds utgang avskrift til Vassdragsvesenet.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende departement.

6.

Forandringer i dette reglement kan foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet skal bemerke:

I Bergsdalsvassdraget gjenstår utbygging av det øverste fall fra Hamlagrøvatn til Bergevatn ca. 80 m. Fallet vil nå bli utnyttet i Kaldestad kraftverk som er planlagt med en installasjon på 30 000 hk. Inntaket skal legges direkte i Hamlagrøvatn og dette muliggjør en ytterligere senking av vatnet med 12,5 m uten nevneverdige videre omkostninger. Ved anlegg av en forbindelsestunnel gjennom en terskel som deler vannet i 2 vil magasinet kunne økes med tilsammen 62 mill. m³ til ca. 210 mill. m³. Dette arbeide er i 1960 omkostningsberegnet til ca. 1 mill. kroner.

B. K. K.s søknad av 8. juli 1960 gjelder tillatelse til å gjennomføre denne ytterligere senkning på 12,5 m av vestre og østre del av Hamlagrøvatn. Selskapet har videre 8. september 1962 søkt om tillatelse til overføring av den del av Kaldåis nedslagsfelt som ligger over kote 589 til Hamlagrøvatn. På grunn av at driftstunnelen til Kaldestad kraftverk passerer Kaldåi kan denne ved forholdsvis små omkostninger — ca. 960 000 kroner — tas inn i kraftverket.

Den omsøkte regulering og overføring vil etter hovedstyrets beregninger medføre en kraftøkning på tilsammen 4 600 nat.-hk.

De foreliggende planer vil gi et meget billig krafttilskudd og dessuten skaffe B. K. K. et ekstramagasin i særlig vannfattede år.

Hovedstyret har inntatt det standpunkt at det til tross for at fordelene ved den omsøkte regulering og overføring etter en vurdering i henhold til reguleringslovens § 8 må

ansees større enn skadevirkningene, kan det være tvilsomt om det overhodet bør tillates ytterligere senking av Hamlagrøvatn av hensyn til naturverninteresser. Hovedstyret har imidlertid kommet fram til at man alle forhold tatt i betraktning bør kunne tillate et tilleggs-magasin som er tilstrekkelig til å regulere de overførte felter fra Holmevatn—Ljosevatn og av Kaldåi i samme grad som Hamlagrøfeltet er regulert nå. Dette vil kunne oppnås ved å senke vestre del av vatnet ytterligere 10 m. Det vil da oppnås en kraftøkning på ca. 3 900 nat.-hk, dvs. 700 nat.-hk mindre enn etter B. K. K.s planer.

Når det gjelder den del av den omsøkte senking som ikke tilrådes gjennomført, vises til hovedstyrets nærmere redegjørelse, som departementet slutter seg til. Den nye plan er godtatt av kraftselskapet.

For øvrig skal bemerkes at B. K. K. under sakens behandling i hovedstyret og etter henstilling fra dette har funnet å ville gi avkall på å regulere Vettle- og Småbrekkevatn i henhold til tillatelse av 2. juli 1948. Herved unngås ulemper som fra et naturvernsynspunkt ville være mer vidtgående enn det som følger med den foreslåtte ytterligere senking av Hamlagrøvatn, hvor de største ulemper allerede er inntrådt ved tidligere reguleringer. Fra et kraftforsyningssynspunkt er også den ytterligere regulering av Hamlagrøvatn å foretrekke, idet denne vil gi billigere og større magasin som dessuten også vil kunne nyttes i Kaldestad kraftverk.

Departementet rår med hovedstyret til at det blir gitt tillatelse til ytterligere senking av Hamlagrøvatn 10 m under forutsetning av at den naturlige undervannsrygg som deler vatnet i to på kote 570.215 blir bibeholdt, eventuelt ved at B. K. K. utfører de sikringsarbeider som måtte vise seg nødvendige hvis den indre del av vatnet skulle senke seg, og for øvrig i samsvar med søknad av 16. juli 1960 — og til overføring av Kaldåi i samsvar med søknad av 8. september 1962, idet det for reguleringen og overføringen oppstilles vilkår og fastsettes manøvreringsreglement overensstemmende med de foran inntatte utkast.

Manøvreringsreglementet omfatter alle hitil gjennomførte reguleringer og overføringer i Bergsdalsvassdraget, idet det er tatt hensyn til at retten til regulering av Vettle- og Småbrekkevatn er frafalt, at Bergevatn ikke vil bli senket mer enn 4,5 m (3 m om sommeren) (jfr. side 89 foran) og at senking av Holmevatn — overensstemmende med tillatelse av 31. august 1962 — av hensyn til grunneierne er innskrenket noe i sommertiden.

Vedrørende vilkårene vises til hovedstyrets

nærmere begrunnelse. Det foreslås konsesjonsavgifter på kr. 1 og kr. 5 pr. nat.-hk pr. år til henholdsvis stat og kommuner og engangsgodtgjørelse til staten i henhold til reguleringslovens § 13, kr. 2 pr. innvunnen nat.-hk. Til fiskefond foreslås avsatt tilsammen kr. 40 000. Man er enig i at det ikke er grunn til å oppstille vilkår om jordbruksfond og at spørsmål om tiltak til avhjelp av ulemper for vannforsyning, ferdsel, transport og gjerdehold henlegges til skjønnet. De øvrige vilkår skulle ikke trenge nærmere kommentar.

Man går ut fra at departementet som vanlig er bemyndiget til å samtykke i eventuelle mindre planendringer.

Industridepartementet
tilrår:

1. I medhold av lov nr. 17 av 14. desember 1917 tillates Bergenshalvøens kommunale kraftselskap å senke Hamlagrøvatns vestre del ytterligere 10 m og å overføre Kaldåis nedslagsfelt over kote 589 til Hamlagrøvatn i det vesentlige i samsvar med søknader av henholdsvis 8. juli 1960 og 8. september 1962 samt kraftselskapets brev 17. mars og 1. april 1964, og på vilkår og under forutsetning som inntatt i Industridepartementets tilråding av 24. april 1964.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for Bergsdalsvassdraget overensstemmende med det i ovennevnte tilråding inntatte utkast som gjeldende inntil videre.

18. Ildgrubefossen Kraftanlegg.

(Tillatelse gitt ved kongelig resolusjon av 4. november 1948 til regulering av Tverråvassdraget. Planendring.)

Departementets avgjørelse 27. april 1964.

Kraftlagets brev av 6. november 1963 til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

Departementet viser til søknad av 30. juli 1951 fra sivilingeniør Elliot Strømme og godkjenner med dette den omsøkte planendring for ovennevnte regulering. Endringen går ut på at øvre reguleringsgrense for Rauvatn heves fra kote 488,75 til kote 489,05.

Pkt. 1 i manøvreringsreglementet, fastsatt ved kgl. resolusjon av 4. november 1948 endres etter dette til:

Rauvatn.	
Øvre grense kote	489,05
Nedre grense kote	487,25
Reguleringshøyde	1,80 m

19. Norton Norge A/S.

(Tillatelse til å leie inntil 13 000 kW og 93,6 mill. kWh pr. år fra Aust-Agder kraftverk.)

Kgl. res. 30. april 1964.

I St. meld. nr. 47 for 1963—64 er det framlagt forslag til kraftleiekonsesjon for Norton Norge A/S for reising av bedrift i Lillesand på nærmere angitte vilkår og forutsetninger.

Forslaget fikk enstemmig tilslutning i Stortingets møte 27. april 1964 (jfr. Innst. S. nr. 170 for samme år).

Under henvisning til det som er fremholdt i meldingen vil departementet rå til at det meddeles tillatelse for Norton Norge A/S til å leie inntil 13 000 kW og 93,6 mill. kWh pr. år fra Aust-Agder kraftverk på de i stortingsmeldingen inntatte vilkår, som er sålydende:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid kraftleiekontrakten mellom partene måtte stå ved makt, dog ikke utover 40 år regnet fra kraftleveringens begynnelse.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi. Produksjon m. v.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svares en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

Selskapet må ikke uten departementets samtykke drive annen virksomhet enn produksjon og salg av silisiumkarbid samt hva dermed står i forbindelse. Produksjons- og salgsvirksomhet skal ledes fra Norge etter forretningsmessige prinsipper.

Avtaler om ytelser for teknisk og merkantil bistand skal holdes på et rimelig nivå i samsvar med vanlig forretningspraksis.

4. Søksmål etter lov om rettsløshet mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrifter som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av ovennevnte lov.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell og elektriske maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår. Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Bli det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. Salg av bedriftens produkter.

Salg av bedriftens produkter må ikke i noe tilfelle uten samtykke av Industridepartementet finne sted til priser som ligger under de til enhver tid gjeldende og oppnåelige priser på verdensmarkedet.

8. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes erlegges en årlig avgift av kr. 2 til staten pr. kW. Den således avgiftspliktige kraft blir å beregne etter formelen: $\frac{kWh}{8760}$.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfalltid, svarer deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

9. Veier, bruer og kaier.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig økt ved anleggsarbeidet og ved transporten til og fra de bedrifter som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft som leies i henhold til nærværende konsesjon.

Veier, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

10. Kontroll.

Selskapet skal gi de opplysninger og må underkaste seg den kontroll med overholdelsen av konsesjonen og av de oppstilte betingelser som departementet til enhver tid finner nødvendig.

Utgifter hermed kan kreves dekket av konsesjonæren.

11. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 10 eller overskridelse av den maksimale effekt og energi som konsesjonen lyder på, kan medføre at konsesjonen tilbakekalles, jfr. § 26, annet ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.»

Som det vil framgå av stortingsmeldingen vil det stiftende Norton Norge A/S bli et datterselskap av Norton Company, U. S. A. Aksjekapitalen, 10 mill. kroner, vil bli finansiert ved overføring av det tilsvarende beløp i US dollars. Resten av investeringene ved

reising av den planlagte silisiumkarbidfabrikk i Lillesand — anslått til 20 mill. kroner — vil bli finansiert ved utenlandske lån stillet til rådighet gjennom Norton Company under byggeperioden.

Mellom Norton Company og Norton Norge A/S vil det bli sluttet en avtale om teknisk og kommersiell bistand i samsvar med konsernets standardavtale med en rekke andre datterselskaper utenfor U. S. A.

Det er en forutsetning for tillatelsen at det økonomiske og forretningsmessige samarbeide mellom Norton Company og Norton Norge A/S blir etablert i samsvar med det utkast til avtale og for øvrig etter de retningslinjer som det er nærmere redegjort for i forbindelse med søknad om kraftleiekonsesjon og i meldingen. Det er således bl. a. en uttrykkelig forutsetning at nødvendige utenlandske lån ved reising av fabrikken blir skaffet fra eller gjennom Norton Company, U. S. A., på en slik måte at Norges muligheter for utenlandske lån på vedkommende markeder til andre formål ikke blir berørt.

Som vanlig forutsettes ennvidere at den leiede kraft skal være underkastet de til enhver tid gjeldende bestemmelser om kraft-rasjonering.

Industridepartementet
tilrår:

I medhold av lov av 14. desember 1917 § 23 tillates Norton Norge A/S å leie inntil 13 000 kW og 93,6 mill. kWh pr. år fra Aust-Agder kraftverk på de vilkår og under de forutsetninger som er stillet opp i Industridepartementets tilråding av 30. april 1964.

20. Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk.

(Tillatelse til å foreta regulering av Søvatn og Vatslivatn i Søvassdraget og til reguleringer og overføringer av nedslagsfelt i nabovassdrag.)

Kgl. res. 8. mai 1964.

Stortinget har i følge meddelelse fra dets presidentskap i møte 17. mars 1964 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det blir tillatt Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk å regulere Søvatn og Vatslivatn i Søvassdraget og å foreta reguleringer og overføringer av nedslagsfelt i nabovassdrag i samsvar med Industridepartementets tilråding av 31. mai 1963 dog med de endringer som fremgår av denne innstilling. Det overlates til Kongen å avgjøre om overføring fra Toråa skal gå ut av planene.»

De vilkår for konsesjonen som er vedtatt av Stortinget lyder:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år fra denne konsesjons datum. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. vassdragsreguleringslovens § 10 post 2, siste ledd.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den øking av vasskraften som ved reguleringene og overføringene tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til Statens konsesjonsavgiftsfond kr. 1 pr. nat.-hk.

Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3,50 pr. nat.-hk, hvorav 1/7 blir å avsette til det i post 18 fastsatte næringsfond.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som regulering og overføring antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen og overføringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer etter hvert som den ved reguleringen og overføringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiften har samme pantessikkerhet som skatter på fast eiendom og kan innføres på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av

avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 23 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

4.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse frister uten tilatelse meddelt av departementet oversittes, erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

5.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anleggene og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til, en for øyemedet tjenlig sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Det kan pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommunes (eller kommuners) alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til ved reguleringsarbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige befolkning som er knyttet til anlegget, eller, hvis departementet måtte finne det mer hensiktsmessig, og ikke vesentlig dyrere, å delta i oppføring eller utbedring av permanent forsamlingslokale f. eks. samfunnshus.

Konsesjonæren skal stille kr. 20 000 til rådighet til allmenndannende virksomhet og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonæren og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier; hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonplikten er til stede, samt erstatningens størrelse, ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veier, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for allmennheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget. Ved utstikking av anleggsveger skal de stedlige myndigheter tas med på råd.

Konsesjonæren er forpliktet til å legge om veger og stier der de demmes ned. Spørsmålet om hvilke omlegginger som skal utføres, avgjøres i tilfelle av tvist av det i post 12 nevnte skjønn.

Vegproblemet for oppsittere ved Lysevollen m. v. plikter konsesjonæren å løse etter skjønnets nærmere bestemmelse, såfremt saken ikke løses i minnelighet. Det samme gjelder mulige erstatningsveger for helt eller delvis ødelagte isveger.

12.

Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for i rimelig grad å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringene og overføringene fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak som skal treffes, herunder også eventuelle terskelbygginger, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12, pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

14.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper og innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

15.

Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk plikter etter nærmere bestemmelse av Landbruksdepartementet å sette ut i de vassdrag som berøres av reguleringene og overføringene, yngel, settefisk og utvandningsferdige fiskeunger av laks og sjøaure.

Hvis det viser seg vanskelig å skaffe det nødvendige antall yngel, settefisk eller fiskeunger av godkjent kvalitet, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Landbruksdepartementet pålegges å delta i omkostningene til et sentralanlegg for distriktet eller for egen regning bekoste, bygge og drive et anlegg for Søavassdraget for klekking og oppdrett av laks og sjøaure.

Konsesjonæren plikter etter skjønnets nærmere bestemmelse å finrydde og å avmerke garnplasser.

Konsesjonæren plikter å bekoste de fiskeribiologiske undersøkelser som Landbruksdepartementet finner nødvendig.

Konsesjonæren plikter å påse at der ikke foregår fiske i avløpstunnel og -kanal fra kraftstasjon.

I den utstrekning departementet finner det nødvendig og gjennomførbart plikter konsesjonæren å bekoste bygging og vedlikehold av sperreanordninger ved tunnel- og lukeinntak.

16.

De neddemte arealer ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Det skal stubbes lavt, og gjenstående stubber skal ikke i noe tilfelle være over 25 cm høye. Høyden regnes vinkelrett mot bakken. Ryddingen skal være fullført senest 2 år etter første neddemming av vedkommende areal.

17.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement å utføre sikringsarbeider i strandsonen dersom det skulle vise seg å oppstå fare for utglidninger som følge av reguleringene og overføringene.

18.

Innen reguleringen tas i bruk skal konsesjonæren innbetale kr. 500 000 som avsettes til næringsfond for reguleringsdistriktet.

For fondet skal utarbeides vedtekter som må godkjennes av vedkommende departement.

19.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger,

beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regulerings- og overføringsanleggene således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

20.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenn interesse, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 2 000 for hver gang etter departementets bestemmelse.

21.

Partier av isen på Vatslivatn og Søvatn som viser seg å bli farlig svekket, skal markeres slik:

Så snart isen er farbar om høsten innsirkles de svekkede partier med et tau festet til påler som settes fast i isen med passe mellomrom. Tauet skal til enhver tid ha en fri høyde over is eller snøoverflate på mellom 0,5 og 1,0 m.

22.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, å stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Konsesjonæren skal sørge for at det ikke oppstår brudd i observasjonsrekken for Rotvatn vassmerke. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

23.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg

av det ved reguleringen og overføringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbyggingen skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas ettes departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi, er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt. Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

24.

Regulerings- og overføringsanleggenes eier plikter å avgi vann i sådan utstrekning, at den alminnelige fløting i vassdragene forulempes så lite som mulig ved reguleringen og overføringen. Spørsmålet om hvilke forføyninger han skal treffe avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtingen som ikke

på denne måte avhjelpest, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

25.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein- og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommune. Konsesjonshaveren har plikt til for-

svarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

26.

Til skjønn i anledning av reguleringene og overføringene skal skjønnsmenn oppnevnes av Kongen.

27.

Regulerings- og overføringsanleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

28.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen og overføringen kan medføre forpliktelser.»

Det vedtatte manøvreringsreglement for Søavassdraget m. v. lyder:

«1.

Reguleringsgrenser:

	Øvre kote	Nedre koto	Oppd. i m	Senk. i m	Reg. h. i m	Flomstign. til kote
Vatslivatn	279,83	260,0	16,03	3,80	19,83	281,00
Søvatn	»	275,00		4,83	4,83	»
Sorttjernene	309,50	309,00		0,50	0,50	
Tevatn	»	»		0,50	»	
Langvatn	302,00	301,50	0,20	0,30	»	
Ånvatn	273,50	272,50	0,40	0,60	1,00	

Sorttjerns og Lille Sorttjerns naturlige vannstand er i uregulert tilstand ca. kote 310,6 og kote 307,8.

Overføringer:

Avløpet fra Sorttjerns og Tevatns nedslagsfelt, 2 km², overføres til Langvatn.

Avløpet fra Langvatns nedslagsfelt 2 + 1 = 3 km², overføres til Ånvatn.

Avløpet fra Ånvatns nedslagsfelt 3 + 2,5 =

5,5 km², overføres til driftstunnelen for Sjø kraftverk.

Avløpet fra Holdenelvas og Tverrelvas nedslagsfelt ned til henholdsvis kote 282,5 og kote 284,0 — tilsammen 56 km² — overføres til driftstunnelen for Sjø kraftverk eller til Vatslivatn. Øvre vasstandsgrense for inntakene er kote 285,0 og kote 286,0 under flom.

Avløpet fra Hagaelvas nedslagsfelt ned til kote 281,00, 10 km², overføres til Sjø kraftverks driftstunnel. Øvre vasstandsgrense for inntaket er kote 283,0 og kote 283,5 under flom. Avløpet fra Svorksjøenes nedslagsfelt fra kote 344,9, 7,5 km², overføres til Søvatn. Svorksjøene forutsettes å få uforandrede vasstandssvingninger.

Høyden refererer seg for Svorksjøenes vedkommende til rektangelkartets høyder, men for øvrig til N. G. O.'s presisjonsnivellement linje 101 (Fannrem—Heimsjø).

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det avgis det til den alminnelige fløtning i vassdragene nødvendige vatn overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte regler.

3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at de tidligere flomvasstater i Søvatn og at de tidligere flomvassføringer i Søavassdraget samt i de overførte vassdrag så vidt mulig ikke forøkes. Slipping av flomvatn i det gamle elveløp fra indre Svorksjøen må ikke foretas. Vasstanden i Søvatn skal fra 25. mai til 15. oktober holdes innenfor de nåværende reguleringsgrenser som er kote 279,83 og kote 278,33.

For øvrig kan tappingen skje etter Sør-Trøndelag Elektrisitetsverks behov.

4.

Til å forestå manøvreringen antas norsk statsborger, som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen kan bestemme hvor damvokteren skal bo, og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Det skal påses at flomløpene og tappeløpene ikke hindres av is eller lignende, og at dammene og reguleringsorganene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over dammenes manøvrering og avleste vasstater samt

observeres og noteres, om det forlanges, nedbørmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

6.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatninger til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Når unntas siste punktum i Stortingets vedtak er Stortingets vedtak i samsvar med Innst. S. nr. 131 for 1963—64. Denne innstilling bygger på St. prp. nr. 140 for 1962—63, men Stortingets skog-, vassdrags- og industrikomité har i sin innstilling dessuten foretatt enkelte endringer i reguleringsbetingelsene. Komitéen uttaler følgende:

«Komitéen foreslår at der foretas følgende endringer i reguleringsbetingelsene:

a) I punkt 2, annet avsnitt endres ordet staten til Statens konsesjonsavgiftsfond.

b) Punkt 11, tredje avsnitt endres til:

«Vegproblemet for oppsittere ved Lysevollen m. v. plikter konsesjonæren å løse etter skjønnets nærmere bestemmelse, såfremt saken ikke løses i mindelighet. Det samme gjelder mulige erstatningsveger for helt eller delvis ødelagte isveger.»

c) Siste punktum i punkt 12 endres til:

«Spørsmålet om hvilke tiltak som skal treffes, herunder også eventuelle terskelbygginger, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.»

d) Punkt 15 gis tilføyelse med to nye avsnitt 5 og 6:

«Konsesjonæren plikter å påse at der ikke foregår fiske i avløpstunnel og -kanal fra kraftstasjon.

I den utstrekning departementet finner det nødvendig og gjennomførbart plikter konsesjonæren å bekoste bygging og vedlikehold av sperreanordninger ved tunnel- og lukeinntak.»

e) Punkt 18 endres til:

«Innen reguleringen tas i bruk skal konsesjonæren innbetale kr. 500 000 som avsettes til næringsfond for reguleringsdistriktet.

For fondet skal utarbeides vedtekter som må godkjennes av vedkommende departement.»

Komitéen er enig i de foreslåtte årlige avgifter til kommuner, kr. 3,50 pr. nat.-hk og til Statens konsesjonsavgiftsfond kr. 1 pr. nat.-hk. Komitéen foreslår at kr. 0,50 pr. nat.-hk av den årlige avgift på kr. 3,50 til kommuner tilfaller næringsfondet omhandlet under vilkårenes punkt 18.»

Komitéen uttaler også at den har merket seg departementets forutsetning om at vegen Sluppen—Lysevollen blir ombygget som erstatning for den delvis neddemte vei mellom Flaugelia og Lysevollen, men vil bemerke til dette at partene i saken og i tilfelle skjønnet må stå fritt ved vurdering og valg av erstatningsveg for Lysevollen m. v.

Når det gjelder det siste punktum i vedtaket om at det overlates til Kongen å avgjøre om overføring fra Toråa skal gå ut av planene, kom denne tilføyelse i stand på grunn av et brev av 13. mars 1964 som Industridepartementet mottok fra Inspektøren for ferskvannsfisket, og som ble oversendt til Stortinget. I dette brev uttales det følgende:

«I forbindelse med reguleringer i og overføring til Søavassdraget er det planlagt overført til Søa et nedbørsområde som nå har avløp gjennom Toråa til Lommunda og Surna. Området er på ca. 20 km².

Gjennom reguleringer og overføringer som vil finne sted i Surnas nedbørsfelt til fordel for Harang kraftstasjon i Surnadal og som det allerede er gitt tillatelse til, vil ca. halvparten av Surnas nedbørsfelt bli berørt.

En overføring til Søa i Sør-Trøndelag av ca. 20 km² av Toråa—Surnas nedbørsfelt, vil bety en kraftig reduksjon av Surnas igjenværende muligheter som lakseelv.

Dersom tillatelse for Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk til å foreta regulering av Søvatn og Vatslivatn i Søavassdraget og til reguleringer og overføringer av nedslagsfelt i nabovassdrag ikke er gitt, vil jeg be om at planlagt overføring av det ca. 20 km² store felt med avløp gjennom Toråa til Lommunda må bli tatt opp til ny vurdering ut fra den store skadevirkning overføringen utvilsomt vil påføre Surna som fremtidig lakseelv.

Jeg viser og slutter meg ellers til vedlagte uttalelse av 14. desember 1963 fra konsulenten for ferskvannsfisket i Trøndelag.»

Den nevnte uttalelse av 14. desember 1963 fra konsulenten for ferskvannsfisket i Trøndelag lyder:

«I tillegg til den regulering av Surnavassdraget som det er gitt konsesjon for og som omfatter sideelvene Folla, Bulla og Rinna, hvorved om lag halvparten av vassdragets nedslagsfelt blir berørt og som gjør at vannføringen vil bli meget liten ovenfor den planlagte kraftstasjon på Harang i Surnadal, vil vannføringen på de øvre elvestrekninger bli ytterligere påvirket ved eventuell overføring av Toråa til Søa Kraftverks magasiner slik Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk har søkt om konsesjon for. En vil med andre ord få to forskjellige regulanter i samme vassdrag, noe som bare vil være til skade for fisket, men som også vil gjøre hele erstatningsspørsmålet og kompensasjonen meget komplisert.

Toråa renner sammen med Lommunda ved Fosse og senere ut i Surna i Øvre Rindal. Den del av Toråa's nedslagsfelt som ifølge Sør-

Trøndelag Elektrisitetsverks planer forutsettes overført til Søa Kraftverks magasiner utgjør om lag 20 km² og reduserer Toråa's og Lomunda's nedslagsfelt med 21 pst.

Da denne del av de planlagte reguleringer berører særs viktige elvestrekninger i vassdragets øvre løp, vil det sett ut fra fiskets interesser være av vesentlig betydning om en kunne unngå denne overføring, og det ville være av den største interesse om det kunne innledes forhandlinger med Vassdragsvesenet om dette spørsmål, slik at det kan bli tatt hensyn til det ved behandlingen av konsesjonsøknaden for Søa Kraftverk.»

Det gjøres oppmerksom på at Fiskeriinspektøren tidligere har uttalt seg i saken, jfr. proposisjonen side 15 og 16, men det ble da ikke nevnt noe om virkningen av den planlagte overføring av Toråa.

Departementet antar at spørsmålet om hvorvidt Toråas overføring skal gå ut av planene, må tas opp til ny vurdering på grunnlag av Fiskeriinspektørens siste uttalelse. Det kan bli spørsmål om å foreta nye undersøkelser og under enhver omstendighet må saken behandles på ny i Hovedstyret.

Departementet vil rå til at det foreløpig ikke blir tatt standpunkt til om det skal gis tillatelse til overføringen av Toråa, men at det for øvrig blir gitt Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk tillatelse til å regulere Søvatn og Vatslivatn i Søavassdraget og til å foreta de overføringer og reguleringer av de nedslagsfelt i nabovassdrag som elektrisitetsverket for øvrig har søkt om. Dette vedtak blir da i samsvar med Stortingets vedtak.

Angående vilkårenes post 18, som er en av de poster som er endret i forhold til proposisjonen, uttalte industriministeren følgende da saken var oppe i Stortinget:

«I proposisjonen er det i vilkårenes post 18 foreslått et jordbruksfond til Vinje kommune på kr. 100 000. Komitéen har foreslått at konsesjonæren i stedet innbetaler kr. 500 000 som avsettes til næringsfond for reguleringsdistriktet. For fondet skal utarbeides vedtekter som må godkjennes av departementet.

Det har tidligere når det har vært tale om næringsfond, blitt oppgitt de kommuner som skal nyte godt av fondet. Når det bare er nevnt «reguleringsdistriktet», bør en for den videre behandling av saken få klarlagt hvilke kommuner dette omfatter. Det kan da bli spørsmål om at også de kommuner som berøres av overføringene, tas med, selv der hvor det ikke foretas regulering. Etter ordlyden er det vanskelig å gi bestemmelsen noen annen fortolkning. Den omstendighet at en del av konsesjonsavgiften skal tilfalle næringsfondet, kunne imidlertid dog tyde på at bare de kommuner som fikk tildelt konsesjonsavgift, skulle være med.

Videre går en ut fra at det er meningen at det skal være et næringsfond for hele distriktet, og at det ikke skal deles opp i et næringsfond for hver av de angjeldende kommuner.

I så fall vil det bli et felles fond over fylkesgrensene. Fylkesgrensen går over Søvatnet, slik at en liten del av dette ligger i Møre og Romsdal fylke.

Departementet vil foreslå at de nærmere bestemmelser om utstrekningen av «reguleringsdistriktet» løses i fondets vedtekter. Rent prinsipielt antas at virkningene av de inngrep som foretas i de naturlige forhold bør være avgjørende for fondets anvendelse, uansett kommunale grenser.»

Når det gjelder bestemmelsene i vilkårenes post 11 og 12 om tiltak, som eventuelt skal avgjøres ved skjønn, gjøres oppmerksom på at enkelte av de krav som er satt fram og som er referert i proposisjonen, bygger helt eller delvis på at Toråa skal overføres. Man vil derfor søke å få avklart overføringsspørsmålet så raskt som mulig.

Dersom tillatelse blir gitt, vil departementet i samsvar med det som er kommet til uttrykk i innstillingen, oppfordre konsesjonæren til i god tid å ta opp spørsmålet med de angjeldende kommuner og andre interesserte om eventuell varig utnyttelse av tiltak i forbindelse med anleggsarbeidene, som anleggsveger, brakker m. v.

Det er som vanlig forutsatt at departementet kan samtykke i mindre planendringer.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk å regulere Søvatn og Vatslivatn i Søavassdraget og å foreta reguleringer og overføringer av nedslagsfelt i nabovassdrag i samsvar med Industridepartementets tilråding av 8. mai 1964.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement i samsvar med utkast som er tatt inn i samme tilråding som gjeldende inntil videre.

21. A/S Kvæningen Kraftverk.

(Tillatelse til erverv og regulering av Abbujåkka m. v. i Troms fylke m. v.)

Kgl. res. 15. mai 1964.

Stortinget har i følge meddelelse fra dets presidentskap i møte 2. mars 1964 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at A/S Kvæningen Kraftverk blir meddelt tillatelse til erverv og regulering av Abbujåkka m. v. i Troms fylke.»

Bortsett fra bestemmelsen om konsesjonsavgift i vilkårenes post 13 er vedtaket i alt

vesentlig i samsvar med Innst. S. nr. 102 for 1963—64, jfr. St. prp. nr. 46 for samme år.

Når det gjelder konsesjonsavgiftene var det i proposisjonen, i samsvar med forslag fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, foreslått kr. 0,50 pr. nat.-hk til staten og kr. 1 pr. nat.-hk til kommuner. Stortingets skog-, vassdrags- og industrikomité foreslo i sin innstilling til Stortinget at avgiften til kommuner ble satt til kr. 1,50 pr. nat.-hk og at konsesjonsavgiften til staten skulle falle bort i dette tilfelle. Under sakens behandling i Stortinget ble det imidlertid gjort oppmerksom på at det ifølge loven ikke var anledning helt å sløyfe avgiften til staten, jfr. «Forhandlinger i Stortinget nr. 263 for 1964 side 2100. Konsesjonsavgiften til staten ble deretter foreslått satt til lovens minimum, kr. 0,10 pr. nat.-hk og innstillingen ble deretter vedtatt av Stortinget.

De vilkår for konsesjonen som er vedtatt av Stortinget lyder:

«1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende departements godkjennelse andre norske banker eller selskaper. Bestemmelse herom skal påføres aksje- eller partsbrevene.

Dog skal selskapets kapital for den overveiende del eies av kommuner og selskapets formål skal være å sørge for den alminnelige kraftforsyning i distriktet.

Selskapets vedtekter så vel som senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse.

2.

Arbeidet må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum, og vassbyggingsarbeidene, reguleringene og overføringene må fullendes og full drift påbegynnes innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for stat eller kommune etter post 12 og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt, stor kr. 200 pr. dag, som vedkommende frister oversittes.

3.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra disse regler.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

4.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

5.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

6.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anleggene og dissers familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til for øyemedet tjenlig syke-

hus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Det kan pålegges konsesjonæren etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommuners alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

7.

Konsesjonæren er forpliktet til ved arbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige til anleggene knyttede befolkning, eller hvor det måtte være mer hensiktsmessig og ikke falle vesentlig dyrere, å bidra til permanent forsamlingslokale, alt etter nærmere bestemmelse truffet av vedkommende departement.

Konsesjonæren skal stille kr. 25 000 til rådighet for almindennende virksomhet og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

8.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Eventuell erstatning innbetales til Vegdi-

rektoratet. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

Anleggenes eier er forpliktet til å legge om stier og flyttveger som blir berørt ved anleggsarbeidene. Hvilke omlegginger som skal utføres, avgjøres i tilfelle av tvist av det i post 23 nevnte skjønn.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven og ervervsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene henholdsvis i § 12 pkt. 7 og § 2 pkt. 9, begge paragrafers 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

11.

Anvendes vasskraften til produksjon av elektrisk energi, må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde, som vassfallet etter den foretatte utbygging, regulering og overføring kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet, til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende, eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement. Staten forbeholder rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller ledningsnettet, hva enten ledningen tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsom-

råde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi, er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftverker når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn, som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

13.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,10 pr. nat.-hk, beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging, regulering og overføring kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 1,50 pr. nat.-hk, beregnet på samme måte.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som vasskraften tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast einedom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringene, overføringene og vassfallenes utbygging, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte, og de skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

15.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år, jfr. ervervslovens § 2, post 17, annet ledd, de 4 siste punktum, og vassdragsreguleringslovens § 10, post 2, siste ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

16.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

17.

I den utstrekning vedkommende departement finner det nødvendig plikter konsesjonæren å bekoste:

1. Utsetting av yngel og/eller settefisk av laks, sjøaure og innlandsaure samt utvandringsferdige laks og sjøaureunger på de steder og på den måte som måtte bli bestemt.
2. Fiskeribiologiske undersøkelser i vassdraget etter departementets nærmere bestemmelser. Dersom det skulle vise seg vanskelig å skaffe til veie de i pkt. 1 nevnte fiskesorter, eller om man ellers skulle finne det hensiktsmessig plikter konsesjonæren å delta i fellesfinansieringen av nødvendige klekkerier og settefiskanlegg.

3. Konsesjonæren plikter å påse at det ikke foregår fiske i avløpstunnel og kanal fra kraftstasjon.

I den utstrekning departementet finner det nødvendig og gjennomførbart plikter konsesjonæren å bekoste bygging og vedlikehold av sperreanordninger ved tunnel- og lukeinntak.

18.

Det neddemte areal ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Det skal stubbes lavt, og gjenstående stubber skal ikke i noe tilfelle være over 25 cm høye. Høyden regnes vinkelrett mot bakken. Ryddingen skal være fullført senest 2 år etter første neddemming av vedkommende areal.

19.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

20.

Vassslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vassslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inn- til kr. 500 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

21.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemningshøyder og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

22.

Det påhviler anleggenes eier i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Anleggenes eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951, nr. 3, eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Anleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein- og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Anleggenes eier plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende arbeidsledere fornøden meddelelse.

23.

Anleggenes eier plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringene og overføringene fører med seg for bygdefolkets og samenes interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak som skal treffes, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som kan fremmes i forbindelse med skjønnet etter reguleringslovens § 16, eventuelt § 19.

24.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget og dets drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et be-

løp av kr. 10 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

25.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

26.

Alle heftelser som blir påført vedkommende eiendommer og gjenstander bortfaller, hvis disse ifølge konsesjonen overgår til staten, jfr. post 29.

27.

Til skjønn i anledning av reguleringene og overføringene skal skjønsmenn oppnevnes av Kongen.

28.

Overtredelse av foranstående poster 1, 11 og 25 medfører i gjentagelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14. desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

29.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendomservervelser og regulerings- og overføringsarbeider som forpliktende for seg og de konsederte eiendommer, inngår han på at ervervs- og reguleringskonsesjonen, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de juridiske sjøner hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene og overføringene kan medføre forpliktelser.

Departementet kan når som helst forlange at konsesjonæren sender inn kart i 2 eksemplarer over samtlige ervervede eiendommer og rettigheter, opptatt av en landmåler som departementet godkjenner og etter departementets nærmere bestemmelse.»

Det vedtatte manøvreringsreglement for regulering av Abbujåkka m. v. lyder:

«1.

I. *Reguleringer:*

Reguleringsgrensene er:

	Naturlig sommer vst. kote	Øvre regu- leringsgrense kote	Nedre regu- leringsgrense kote	Regulerings- høyde m
Abbuja'ri	692,0		677,0	15,0
Las'sajav'ri	540,0	544,0	525,0	19,0
Småvatna, nedre	302,0	310,0	302,0	8,0
Småvatna, øvre	304,0	310,0	304,0	6,0
Soikkajav'ri	519,0	530,0	515,5	14,5

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

II. *Overføringer:*a. *Sarvesjav'ri.*

Avløpet fra Sarvesjav'ri — et nedbørfelt oppgitt til 17,4 km² — overføres til Stuora Mållesjav'ris nedbørfelt. Ved overføringen senkes Sarvesjav'ri permanent 5 m til kote 892.

b. *Stuora Mållesjav'ri.*

Avløpet fra Stuora Mållesjav'ri — et nedbørfelt oppgitt til 43,8 km² — og det tilførte vatn fra Sarvesjav'ri overføres til Abbuja'ris nedbørfelt. Ved overføringen senkes Stuora Mållesjav'ri permanent 5 m til kote 781.

c. *Abbuja'ri.*

Avløpet fra Abbuja'ri — et nedbørfelt oppgitt til 46,0 km² — overføres sammen med avløpet fra dem under a og b nevnte nedbørfelt, til Las'sajav'ri.

d. *Njemenjaikujákka.*

Avløpet fra Njemenjaikujákka — et nedbørfelt oppgitt til 81,0 km² — overføres til Småvatna.

e. *Abbuja'kká.*

Avløpet fra 24,3 km² av Abbuja'kkas nedbørfelt nedenfor Abbuja'ri overføres til Småvatna.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragenes flomvassføring ikke økes. For øvrig kan vassslippingen foregå etter A/S Kvænangen Kraftverks behov.

3.

Det skal påsees at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander. Dersom det forlanges, observeres og noteres regnmengder, tempe-

ratur m. v. Av protokollen sendes ved hver måneds utgang avskrift til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Viser det seg at slipningen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

6.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet vil rå til at det blir gitt A/S Kvænangen Kraftverk tillatelse til erverv og regulering av Abbuja'kká m. v. i Troms fylke og at det blir fastsatt manøvreringsreglement i samsvar med Stortingets vedtak.

Dersom tillatelse blir gitt, vil departementet, i samsvar med det som er kommet til uttrykk i innstillingen, oppfordre konsesjonæren til i samarbeid med kommuner og andre interesserte å ta opp spørsmålet om å planlegge visse hjelpeanlegg med sikte på permanent utnyttelse.

Komitéen har videre anført:

«Komitéen har merket seg de midler som konsesjonæren plikter å stille til rådighet til ulike velferdsformål. Komitéen vil be om at slike tiltak mest mulig bør løses på en slik måte at de kan få varig verdi for distriktet.»

Angående vilkårenes post 23 om plikt for

anleggenes eier til å søke å avhjelpe skader og ulemper for bygdefolkets og samenes interesser, har komitéen forutsatt at det ved utbyggingen blir tatt forholdsregler slik at skadevirkningene reduseres mest mulig. Vedrørende samenes interesser uttaler komitéen at i den utstrekning skjønnet finner det nødvendig, bør det pålegges å bekoste rydding av nye flyttveger, flytting av hytter, bygging av bruer og gjerder og å bekoste tiltak som er nødvendige for å hindre skader og ulemper for reindriften som følge av reguleringen.

I forbindelse med søknaden om tillatelse til erverv og regulering har Kvæningen Kraftverk også søkt om ekspropriasjonstillatelse for manglende fallrettigheter og for grunn og rettigheter for øvrig som er nødvendig for utbyggingen. Det er i proposisjonen uttalt at når Stortingets samtykke blir meddelt for så vidt angår konsesjonssakene, vil departementet anbefale for Kongen at de nødvendige tillatelser etter vassdragsloven blir gitt.

Når det gjelder innløsning av manglende fallrettigheter er det opplyst at det dreier seg om ca. 20 ensidige fallmeter i nedre del av Abbujåkka, som utgjør ca. 3 pst. av fallet i første byggetrinn. Departementet antar i samsvar med Hovedstyret at vilkårene for å gi tillatelse til ekspropriasjon av de manglende fallrettigheter er til stede. Hovedstyret har foreslått at tillatelse gis etter vassdragslovens § 55. Departementet er imidlertid av den oppfatning at når det gjelder kommuners erverv av fallrettigheter for utbygging til alminnelig forsyning bør spesialbestemmelsen i vassdragslovens § 148 anvendes og vil rå til at tillatelse blir gitt i henhold til denne bestemmelse.

Angående den grunn og de rettigheter som søkes ekspropriert, er det opplyst i proposisjonen at det areal det gjelder utgjør ca. 220 dekar, hvorav 50—60 dekar er dyrket mark. For omtrent halvdel av arealet, ca. 120 dekar, hvorav 25 dekar er dyrket, gjelder søknaden midlertidig bruksrett i anleggstiden. Troms landbruksselskap har i en uttalelse av 16. april 1962 bl. a. uttalt at det antar at det er av langt større samfunnsmessig betydning at Kvæningen Kraftverk blir utbygget, enn at de dyrkede og dyrkbare arealer som berøres av utbyggingen blir bevart. Departementet vil etter dette tilrå, i samsvar med Hovedstyret, at tillatelse til ekspropriasjon i henhold til vassdragslovens § 62 blir gitt.

I samsvar med Hovedstyret finner departementet ikke grunn til å knytte særskilte vilkår til de ovenfor foreslåtte ekspropriasjonstillatelser.

Det er som vanlig forutsatt at departementet kan samtykke i mindre planendringer.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 og lov om vassdragsreguleringer av samme dag gis A/S Kvæningen Kraftverk tillatelse til erverv og regulering av Abbujåkka m. v. i Troms fylke på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 15. mai 1964.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med utkast inn tatt i samme tilråding, som gjeldende inn til videre.
3. I medhold av lov om vassdragene av 15. mars 1940 §§ 148 og 62 tillates A/S Kvæningen Kraftverk å ekspropriere fallrettigheter i Abbujåkka og å ekspropriere grunn og rettigheter som er nødvendig for utbygging av kraftverk i Kvæningsbotn, alt i det vesentlige i samsvar med søknad av 16. oktober 1961 med vedlegg fra Troms Fylkes Kraftforsyning.

22. Bolidens Gruvaktiebolag, Stockholm.

(Tillatelse til erverv av 50 pst. av aksjene i Det Norske Zinkkompani A/S.)

Kgl. res. 21. mai 1964.

Ved kgl. resolusjon 6. mars 1964 ble Det Norske Zinkkompani A/S meddelt konsesjon på erverv av faste eiendommer i Odda samt på leie av ytterligere elektrisk kraft fra Aktieselskabet Tyssefaldene.

Det Norske Zinkkompani A/S har i dag en aksjekapital på 25 mill. kroner, fordelt på 250 000 aksjer, hvorav det belgiske foretagende Compagnie Royale Asturienne des Mines, Bryssel, eier 249 463 aksjer.

I konsesjonen er bestemt at selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og til enhver tid for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere. Styreformannen skal være norsk.

Styret har i dag følgende sammensetning: Høyesterettsadvokat Harald Arnesen, formann, Oslo.

Direktør Fritz C. Rieber, Bergen.

Direktør Alf Ihlen, Strømmen.

Direktør Maurice Caron, Paris.

I selskapets nevnte konsesjon er det videre bestemt at selskapet ikke uten vedkommende departements samtykke må drive annen virksomhet enn produksjon og salg av zink og svovelsyre samt hva dermed står i forbindelse. Samtidig er det uttrykkelig forutsatt at selskapets produksjons- og salgsvirksomhet skal

ledes fra Norge etter sunne forretningsmessige prinsipper.

Ved brev av 1. april 1964 har høyesterettsadvokat Finn Arnesen på vegne av Bolidens Gruvaktiebolag, Stockholm innsendt en søknad fra selskapet, datert 25. mars 1964, om erverv av 50 pst. av aksjene i Det Norske Zinkkompani A/S fra Compagnie Royale Asturienne des Mines. Konsesjonsøknaden lyder:

«Bolidens Gruvaktiebolag (nedenfor kalt Boliden) har inngått en overenskomst med det belgiske foretandet Compagnie Royal Asturienne des Mines (nedenfor kalt Asturienne) og dets norske datterselskap Det Norske Zinkkompani A/S (nedenfor kalt Zinkkompaniet) om et visst nærmere samarbeide som bl. a. angår Zinkkompaniets tilførsel av zinkråvarer. Med henblikk på dette samarbeide er det i overenskomsten forutsatt at Boliden overtar halvparten av aksjene i Zinkkompaniet, eller 125 000 aksjer hver pålydende N. kr. 100.

Overenskomsten er gjort avhengig av flere vilkår. Bl. a. er det en forutsetning for overenskomstens gyldighet at Boliden erholder det i henhold til konsesjonslovens § 36 nødvendige samtykke til å erverve de omhandlede aksjer, samt tillatelse til eventuelt å utføre aksjene fra Norge.

For at det ærede departement skal få best mulig grunnlag for sin avgjørelse av konsesjonsøknaden, vil Boliden herved redegjøre nærmere for bakgrunnen for overenskomsten og hva den innebærer.

Zinkkompaniet.

Zinkkompaniet har industrianlegg ved Odda i Hardanger. Foretandet ble startet i 1920-årene med det formål med utnyttelse av norsk vannkraft som energikilde å fremstille zink av råvarer fra moderselskapet Asturienne. Senere har Zinkkompaniet for den nå igangværende produksjon suksessivt gått over til hovedsakelig å dekke sitt råvarebehov på verdensmarkedet. På denne måte er Zinkkompaniet blitt en av Bolidens faste kunder som kjøper av Bolidens zinksliger.

Zinkkompaniets hovedprodukt er zink som fremstilles ved en elektrolytisk prosess. Produksjonskapasiteten, som nå er ca. 48 000 tonn zinkmetall om året, planlegges utbygget til 65 000 tonn. Med denne kapasitetsøkning er det nødvendig at Zinkkompaniet på lengre sikt sikrer seg økt tilførsel av zinkholdige råvarer. En viss del av fremtidige behov forutsettes fremdeles å bli tilgodesett gjennom andre innkjøpskilder enn Boliden. Gjennom den inngåtte overenskomst med Boliden har imidlertid Zinkkompaniet for betydelig tid fremover kunnet sikre sin tilførsel av zinkråvarer.

Zinkkompaniet fremstiller foruten zink også svovelsyre, fosforsyre, superfosfat og kadmi-um, en produksjon som også ligger innenfor rammen av Bolidenkonsernets virksomhet. I den inngåtte overenskomst er det også forutsatt at partene i fellesskap skal tilstrebe en utbygging av Zinkkompaniets svovelsyreproduksjon. Boliden har i denne forbindelse påtatt seg å bistå Zinkkompaniet med avsetning av svovelsyren.

Zinkkompaniet innehar konsesjon på leie av elektrisk kraft fra A/S Tyssefaldene. Konsesjonen er meddelt den 3. oktober 1924.

Zinkkompaniet har en aksjekapital på 25 mill. N. kroner. Antallet ansatte i foretandet utgjør ca. 650 personer.

Boliden.

Også Bolidens virksomhet startet i 1920-årene. Boliden driver metallurgisk og kjemisk industri på basis av en omfattende grubevirksomhet i Nord- og Mellomsverige. Blant Bolidens viktigste produkter kan nevnes kopper, bly, zinkslig, svovelkis, svovelsyre og arsenikk. Produksjonen av zinkslig kan under de nåværende forhold forutsies normalt å kunne gå opp til omkring 100 000 tonn/år og er således i og for seg alene nok til å dekke Zinkkompaniets zinkråvarebehov.

I Bolidenkonsernet inngår også Reymersholms Gamla Industri AB og AB Förenade Superfosfatfabriker, som hovedsakelig produserer kjemiske baseprodukter (Reymersholm) og gjødselmel (Förenade Superfosfat).

Moderselskapet Boliden har en aksjekapital på 100,9 mill. svenske kroner. Antallet ansatte i moderselskapet er ca. 4 300 personer. Selskapets hovedkontor er i Stockholm.

Overenskomstens innhold.

Den inngåtte overenskomst er undertegnet i Paris den 24. februar 1964. Overenskomsten er inngått på grunn av det saklige interessefellesskap som foreligger mellom de berørte foretagender. For den fremtidige utvikling av selskapenes virksomhet har man ansett det naturlig og ønskelig at det kommer istand et nærmere samarbeide med hensyn til forskning og videre utvikling av selskapenes produksjon.

En vesentlig faktor i sistnevnte henseende har som ovenfor nevnt vært å tilgodese Zinkkompaniets behov for zinkråvarer ved full utnyttelse av den fremtidige kapasitet. I denne forbindelse bemerkes særskilt at det i overenskomsten med hensyn til fastsettelse av priser på fremtidige leveranser uttrykkelig forutsettes at beregninger og avregningsformer skal baseres på de i det enkelte tilfelle gjeldende vanlige priser på verdensmarkedet.

Betalingen for de 125 000 aksjer i Zinkkompaniet, som Boliden ønsker å erverve, skal skje ved at Asturienne får rett til å tegne samme antall Bolidenaksjer ved en for formålet av Boliden planlagt nyemisjon. Noen annen form for betaling skal ikke foretas fra noen av partene.

Ingen av partene skal ha rett til å selge de ved overenskomsten ervervede aksjer med mindre disse først er tilbudt den annen part.

Det er ikke forutsatt i overenskomsten at aksjeoverdragelsen skal medføre noen endringer i Zinkkompaniets vedtekter eller i dets stilling for øvrig. Ifølge overenskomsten skal Boliden dog ha en representant i Zinkkompaniets styre samt to representanter og en varmann i representantskapet.

Under henvisning til det ovenfor anførte anmoder Bolidens Gruvaktiebolag ærbødigst om det ærede departements samtykke til fra Compagnie Royal Asturienne des Mines, å erverve 125 000 aksjer, hver pålydende N. kr. 100 i Det Norske Zinkkompani A/S.»

Departementet skal bemerke:

Aksjeoverdragelsen fra Compagnie Royale Asturienne des Mines til Bolidens Gruvaktiebolag nødvendigvis gjør konsesjon etter § 36 i den alminnelige konsesjonslov av 14. desember 1917. Resultatet av transaksjonen blir, som det vil fremgå av selskapets foran siterte søknad, at Det Norske Zinkkompani A/S for fremtiden får to likeverdige utenlandske eiere. Vederlaget for Bolidens overtagelse av aksjene skal bestå i at Boliden utsteder nye aksjer i sitt eget selskap til Compagnie Royale Asturienne des Mines, Bryssel.

Det Norske Zinkkompani A/S er Norges eneste produsent av sink, og selskapet har i dag en produksjonskapasitet på ca. 48 000 tonn. Videre fremstilles svovelsyre og fosfatgjødning, samt som biprodukt ved sinkutvinningen en del kadmium.

Zinkkompaniet har planer om å øke sin produksjonskapasitet for sink fra ca. 48 000 til ca. 65 000 tonn pr. år. Dette innebærer også en tilsvarende økning av svovelsyreproduksjonen.

Utvidelse av produksjonskapasiteten for sink gjør det nødvendig for Zinkkompaniet å sikre seg økt tilførsel av sinkholdige råvarer. Den nå inngåtte overenskomst med Boliden, jfr. søknaden, sikrer Zinkkompaniet tilførsel av sinkråvarer for betydelig tid fremover. Videre vil Boliden bistå Zinkkompaniet med avsetning av den økte svovelsyreproduksjon.

I overenskomsten er det med hensyn til fastsettelse av priser uttrykkelig forutsatt at beregninger og avregningsformler skal baseres på de i det enkelte tilfelle gjeldende vanlige priser på verdensmarkedet.

Angående representasjon er det forutsatt at Boliden skal ha en mann med i Zinkkompaniets styre samt to representanter og en varmann i representantskapet.

Departementet finner ingen grunn til å motsette seg at den nødvendige konsesjon på aksjeervertet blir meddelt. Aksjene er fra før av på utenlandske hender, og samarbeidsavtalen synes å kunne gi Det Norske Zinkkompani A/S de beste muligheter for videre ekspansjon. Departementet vil for øvrig presisere at de konsesjonsvilkår og de forutsetninger som gjelder Det Norske Zinkkompani A/S' konsesjon av 6. mars 1964 fortsatt blir gjeldende fullt ut, jfr. oversikten innledningsvis.

Departementet legger også stor vekt på den nevnte bestemmelse i samarbeidsavtalen om prisberegninger m. v.

Departementet finner etter dette ikke grunn til å fastsette egne konsesjonsvilkår for aksjeervertskonsesjonen, men forutsetter dog at det blir forholdt overensstemmende med det som

er opplyst i konsesjonssøknaden. Videre forutsetter departementet at det innen rammen av den inngåtte avtale av 24. februar 1964 vil bli gitt anledning for norske produsenter av sinkmalm og andre sinkråstoffer til på like vilkår med utenlandske leverandører å konkurrere om leveransene til Det Norske Zinkkompani A/S.

Ved kgl. resolusjon av 19. desember 1958 ble Industridepartementet gitt fullmakt til å avgjøre konsesjonssaker vedrørende aksjeervert m. v. etter lovens § 36. Industridepartementet finner imidlertid at nærværende sak er av en slik viktighet at den etter bestemmelsene i grunnlovens § 28 bør avgjøres av Kongen.

Industridepartementet
tilrår:

I medhold av § 36 i lov nr. 16 av 14. desember 1917 tillates Bolidens Gruvaktiebolag, Stockholm, å erverve 50 pst. av aksjene i Det Norske Zinkkompani A/S overensstemmende med de forutsetninger som er inntatt i Industridepartementets tilråding av 21. mai 1964.

23. Vest-Agder Elektrisitetsverk.

(Tillatelse til å regulere Kulivatn i Finnsåvassdraget i Sirdal kommune m. v.)

Kgl. res. 12. juni 1964.

I forbindelse med at Vest-Agder Elektrisitetsverk ved brev av 18. mars 1963 har søkt om tillatelse til ytterligere regulering av Finsåvassdraget og tillatelse til ekspropriasjon for bygging av Osen og Kuli kraftstasjoner, og ved brev av 2. august s. å. har søkt om tillatelse til i forbindelse med bygging av Kuli kraftstasjon å innløse de fallrettigheter mellom Kulivatn og Furevatn som det eventuelt ikke rår over, har Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet avgitt følgende innstilling datert 30. april 1964:

«Med departementets brev datert 23. mars 1963 mottok Hovedstyret følgende søknad datert 18. s. m. med bilag:

«Konsesjonssøknad.

Vest-Agder fylke ved Vest-Agder Elektrisitetsverk akter å gå til videre regulering i Finsåvassdraget i Sirdalen i Vest-Agder for å øke den regulerte vannføring.

Planen går ut på å senke Kulivann 15 m og å heve det 15 m, alt. 20 m. Derved regner vi med å få et magasin på i alt 30 mill. m³, alt. 40 mill. m³, hvorav 10 mill. m³ forutsettes innvunnet ved senkningen. Regulering av Kulivann er også nevnt i vår konsesjonssøknad av 21. mai 1960. Bare Sirdal kommune blir berørt av den påtenkte reguleringen.

Ytelse.

Med et magasin i Kulivann på 30 mill. m³ regner vi med å øke den regulerte vannføring i Finså Kraftstasjon fra 5,6 m³ pr. sek. til 5,8 m³ pr. sek. Finså Kraftanlegg er under bygging og forutsettes å bli satt i drift høsten 1963. I tillegg hertil forutsettes det utbygging av Osen Kraftstasjon. Denne stasjon skal utnytte fallet mellom Nespervann og Bjørnstadvann. Fallhøyden vil variere med vannstanden i Nespervann og være maksimalt 67 m og minimalt 38 m brutto. Vi regner med at den regulerte vannføring i Osen Kraftstasjon nå er 3,7 m³ pr. sek. og ved regulering av Kulivann vil økningen bli 0,2 m³ pr. sek.

Videre har vi i forbindelse med regulering av Kulivann forutsatt utbygget Kuli Kraftstasjon for å utnytte fallet mellom Kulivann og Furevann. Dette fall er på ca. 150 m og vil få en regulert vannføring på 1,7 m³ pr. sek.

Reguleringens største fordel ligger i at det blir mulig å holde en større regulert vannføring i vinterhalvåret enn i sommerhalvåret. Videre vil en økning av magasinet fra 30 til 40 mill. m³ gi noe reserve for vannfattige år.

Kraftproduksjonen pr. år forutsettes å bli:

Finså Kraftanlegg — 125 GWh —	
økning	5 GWh
Osen Kraftstasjon — 16 GWh —	
økning	16 GWh
Kuli Kraftstasjon — 20 GWh —	
økning	20 GWh
	<u>Sum økning 41 GWh</u>

Hele kraftøkningen på 41 GWh vil om en ønsker det kunne tas ut i vinterhalvåret.

Skader ved reguleringen.

Det areal som blir berørt av oppdemningen er mest fjell med lyng, kratt, myr og noe beitemark. Skog finnes ikke. Fisket må antas å bli totalskadet ved den store hevning og senkning. Vi antar det ingen hensikt vil ha å sette ut fisk eller yngel.

Omkostninger.

I Finså Kraftstasjon vil der ikke bli foretatt noen forandring idet denne er tilstrekkelig til å ta imot forandringen i den regulerte vannføringen.

Osen Kraftstasjon, regulering av Kulivann og Kuli Kraftstasjon er i alt kalkulert til 12 mill. kroner. Dette beløp inkluderer overføringslinjer til Finså Kraftstasjon. Herfra vil kraften bli overført på vårt bestående 60 kV og 20 kV nett.

Byggeprogram.

Senkning av Kulivann forutsettes forsert og kan da bli ferdig vinteren 1963—64. Dette er særlig ønskelig hvis sommeren 1963 blir tørr. Osen Kraftstasjon forutsettes ferdig høsten 1964.

Dam Kulivann og Kuli Kraftstasjon bygges i sesongen 1964—1965.

Kraftens anvendelse.

Kraften skal gå til dekning av økning i det alminnelige kraftbehovet.

Finansiering.

Kapitalen forutsettes skaffet til veie ved lån i banker eller andre institusjoner.

Idet vi viser til de foran nevnte data om den påtenkte videreregulering av Finsåvassdraget, søker vi med dette om tillatelse til å regulere Kulivann for å utnytte vannet i Finså Kraftstasjon — Osen Kraftstasjon og Kuli Kraftstasjon.

Forslag til manøvreringsreglement følger vedlagt.

Ekspropriasjonssøknad.

Fallrettighetene mellom Nespervann og Bjørnstadvann eies av Vest-Agder fylke ved Vest-Agder Elektrisitetsverk og likeledes fallrettighetene mellom Kulivann og Furevann. Det blir nødvendig å erverve rettigheter til anleggelse av Osen Kraftstasjon. Det vil her være tilstrekkelig med et areal på omkring 5 da. Den påtenkte tomt består delvis av dyrket mark og delvis utmark. En har vært i kontakt med eieren som i og for seg ikke har noe imot å selge, men vi har inntrykk av at han helst ser prisen fastsatt ved skjønn.

Det blir videre nødvendig å erverve tomt på ca. 10 da for Kuli Kraftstasjon og grunn for damfeste ved Kulivann m. v. på ca. 50 da. Den påtenkte tomt for Kuli Kraftstasjon er beitemark og fjellgrunn (nedlagt heiegård).

Idet vi viser til den forannevnte redegjørelse for eiendomsforholdene, søker vi om tillatelse til å erverve grunn for Osen Kraftanlegg med innretninger og hjelpeanlegg, grunn for Kuli Kraftanlegg med innretninger og hjelpeanlegg og grunn for dam Kulivann med innretninger og hjelpeanlegg.

Vedlagt følger et oversiktskart over Finsåvassdraget hvor beliggenhet av Osen og Kuli Kraftstasjon er antydnet og likeledes damanlegget ved Kulivann.

Søknaden sendes i 5 eksemplarer.

Vi har også sendt gjenpart av søknaden til fylkesmannen i Vest-Agder.

Vi ville være takknemlig om søknaden kunne behandles straks.»

Søknaden har vært kunngjort på vanlig måte i Norsk lysingsblad og i lokalaviser og har videre vært forelagt distriktet som vanlig ved reguleringssaker.

Dessuten er søknaden oversendt herfra med anmodning om uttalelse direkte til Arthur Bjunes, Jørgen Feed og Bertil Osen, alle Tonstad, idet søkeren i brev datert 5. juli 1963 har oppgitt at disse tre er eiere av de arealer som ekspropriasjonssøknaden omfatter.

Fra de nevnte grunneiere er innkommet følgende uttalelser:

Arthur Bjunes uttaler i brev datert 30. juli 1963:

«Jeg har mottatt Deres brev av 23. ds. Når det gjelder eiendomsretten til grunn for ovennevnte formål skal jeg få opplyse:

Den grunn hvor Kuli Kraftstasjon er vist plassert på VAE's tegn. nr. 9498-1 eies i sin helhet av meg. Videre eier jeg grunnen

for det påtenkte damsted sammen med Jørgen Feed, Tonstad, således at jeg eier $\frac{3}{4}$ og J. Feed $\frac{1}{4}$.

På side 2 i konsesjonssøknaden står at VAE eier fallrettighetene mellom Kulivann og Furevann. Dette er ikke tilfelle. Jeg påstår sammen med Jørgen Feed å eie fallet fra Kulivann til «Hølen» som ligger mellom Kulivann og Kulifossen, idet bare Kulifossen er frasolgt gården. Også i dette tilfelle eier jeg $\frac{3}{4}$ og J. Feed $\frac{1}{4}$.

Med henvisning til ovenstående må jeg nedlegge formell protest mot at VAE får konsesjon for de har ervervet fallrettighetene mellom Kulivann og «Hølen». Dette fall anslår jeg å være ca. 25—30 m, altså ca. 16—20 pst. av det totale fall mellom Kulivann og Furevann.»

Jørgen Feed uttaler i brev datert 6. august 1963:

«Jeg henviser til Deres brev av 23. juli 1963, hvormed fulgte et eksemplar av konsesjonssøknad av 18. mars 1963 fra VAE vedr. ovennevnte anlegg.

Hva angår det spesielle spørsmålet om ekspropriasjon av grunn til Kuli Kraftstasjon og dam Kulivatn, så har jeg ikke noe imot å avstå grunn til disse anleggene for så vidt de berører min eiendom. Da imidlertid eiendomsforholdene er forholdsvis enkle — bare to eiere berøres — så hadde jeg regnet med at VAE i første omgang hadde gjort forsøk på forhandlinger om kjøp.

Når det gjelder skadene og ulempene for øvrig som anlegget vil føre med seg, så vil jeg gjerne få føye til følgende bemerkninger: Konsesjonssøknaden oppgir at «Det areal som blir berørt av oppdemningen er mest fjell med lyng, kratt, myr og noe beitemark — —». Den riktige karakteristikk vil være: «Den grunn som blir neddemt ved reguleringen er i det vesentligste god beitemark samt til dels gode multemyrer og godt jaktterreng. Dessuten vanskeliggjøres atkomsten til et godt beiteareal på ca. 5 000 mål.» Jeg finner grunn til å påpeke at etter min mening er det ikke riktig framgangsmåte at en konsesjonssøker i unødig grad søker å nedvurdere de skadene som anleggene ville føre med seg.

I uminnelige tider har Feed-gårdene nyttet «Nordheie» dvs. området vest for Kulivatn—Grøvjåvatn til sommerbeite for bufe, og atkomsten har vært over det smale sundet mellom Kulivatn og Grøvjåvatn. Terrengtet har for det meste på naturlig måte sørget for at heieområdet for øvrig har vært avstengt. Oppdemningen vil stenge sundet mellom de to vatnene for overfart med dyr, og den vil også på andre måter gripe inn i de naturlige forhold på ugunstig vis.

Arsaken til at jeg nevner dette her, er min erfaring etter reguleringsskjønnene for Finså Kraftstasjon (Regulering av Lindvatn, Bjørnestadvatn, Nespervatn og Furevatn). Etter min oppfatning må de oppnevnte skjønnsmenn ha manglet forutsetninger for å kunne bedømme de driftsmåter vi nytter her i Sirdal og å forstå rekkevidden av de inngrep som anleggene gjør i vår driftsøkonomi. Jeg vil tillate meg å nevne et nærliggende eksempel.

Mitt viktigste naturlige beitefelt som hver sommer blir nyttet til så vel alle mine sauer som en del av mitt storfe er vist skravert i

grønn farge på vedlagte kopi av et utsnitt av VAE's kart, tegn. nr. 9498-1. Området som inntil for få år siden hovedsakelig ble nyttet som slåttemark for Feed-gårdene, nyttes nå til sommerbeite for disse gårdene. I år beiter det 16 stk. storfe der, idet Furevatn ennå ikke er senket.

Terrengforholdene sammen med Furevatn danner et naturlig selvgjerde, og atkomsten kan lett stenges ved et ca. 20 m langt gjerde ved punkt A. Ved senkningen av Furevatn blir det området som er farget rødt tørrlagt periodevis etter som magasinet nyttes: Jeg får dermed følgende alternativer å velge mellom:

1. Bygging av et ca. 200 m langt gjerde ut i et 15 m regulert vatn i gjørmebunn. Jeg ser dette som praktisk talt umulig, og dersom det lar seg gjøre, så må gjerdet på grunn av skader etter vinterisen fornyes hvert år, anslått kostnad årlig minst kr. 1 000 etter dagens priser og lønninger.

2. Bygging av et betydelig lengere, men lettere vedlikeholdbart gjerde langs vatnet, anslagsvis 2 000 m langt, hvorav ca. halvparten vil falle på mine eiendommer. På grunn av gjerdets lengde vil årlig kostnad trolig bli større enn etter alt. 1.

3. Leie gjæterhjelp til å passe på dyrene. Dette vil falle meget kostbart.

4. Oppgi å benytte beitemarken. Dersom jeg skal leie beite for min nåværende storfebestand, vil dette trolig koste ca. kr. 500 årlig. Til tross for at jeg mente å ha forklart ovenstående tilstrekkelig inngående under befaringen, oppnådde jeg bare en årlig erstatning på kr. 125 + 25 pst. i overskjønnet, og dette var for alle skader og ulemper vedr. Furestøl (ovennevnte område).

Jeg er klar over at NVE ikke har direkte innflytelse på de resultater skjønnsretten kommer til, men i den utstrekning NVE kan ha innflytelse på valget av skjønnsmenn håper jeg at det må bli tatt hensyn til kjennskap til lokale driftsmåter for det området skjønnet gjelder.

For det aktuelle tilfelle med reguleringen av Kulivatn og utbygging av Kulifossen, så vil disse anleggene medføre et nytt gjerdeproblem for mine eiendommer. Saken er at elveløpet fra Kulivatn til Furevatn i dag danner et naturlig selvgjerde mellom den beitemark som jeg selv nytter og den mark som på grunn av selvgjerdet er leid bort til sauebeite for naboeiendommer vest for Kuli. Etter at det nå nyttede beite ved Furevatn som foran nevnt trolig ikke vil kunne nyttes mere, vil jeg måtte ta opp igjen de gamle beitene vest for Kulivatn, og da får det selvgjerende avløpet fra Kulivatn ny aktualitet også som stengsel for sommerbeitende storfe.

Etter at min erfaring viser at skjønnsretten ikke har tatt hensyn til gjerdeproblemer ved Furevatn, er jeg redd for at noe liknende nå kan gjenta seg ved skjønnet for Kulivatn. Jeg vil derfor på det sterkeste anmode NVE om å sørge for at VAE i konsesjonsvilkårene blir pålagt å sette opp og vedlikeholde de gjerder som blir nødvendige på grunn av reguleringen, først og fremst gjerder fra Kulivatn til Furevatn og langs sundet mellom Grøvjåvatn og Kulivatn.

Jeg vil sette stor pris på om NVE lot foreta en besiktelse på stedet for å få bekreftet mine ovenstående opplysninger.»

Bertil Osen uttaler i brev datert 17. august 1963:

«Ref. til Deres skriv av 23. juli 1963.

Um å erverve grunn til Osen kraftstasjon ca. 5 da. Da garden er på ca. 30 da dyrka jord, så vil ca. 5 da fråtrekk i arealet gjera eit følsomt årlig tap i årsinntekten som eg meiner der må tas hensyn til under skjønn. Ein vil òg gjera kjent at då dei ca. 5 da som VAE vil erverve til grunn til kraftstasjon i Osen ligg i ein teig på ca. 8 da dyrka jord, vil samtlige 8 da bli øyelagt driftsmessig sett.

Kan ein bli enige um erstatninger uten skjønn, var det greit.

Elles ikkje noko merknad til søknaden.»

Arthur Bjunes har sendt gjenpart av sitt ovennevnte brev til konsesjonssøkeren som deretter ved brev av 2. august 1963 har innsendt følgende tilleggsøknad:

«Konsesjons- og ekspropriasjonssøknad — Regulering i Finsåvassdraget.

Vest-Agder Elektrisitetsverk har fra herr Arthur Bjunes mottatt gjenpart av hans brev av 30. juli d. å. til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen med uttalelse om vår konsesjons- og ekspropriasjonssøknad av 18. mars 1963. Av brevet går det frem at Arthur Bjunes påstår å eie en del av fallet mellom Kulivann og Furevann sammen med Jørgen Feed.

Etter vår mening savner denne påstand grunnlag idet det i skylddelingsforretningen for Kulifossen bl. a. heter: «Hr. Kirkesanger Th. Jørgensen var tilstede paa Kjøbernes Vægne og paaviste den solgte Andel, Kulifossen, det vil sige: Vandfaldene mellem Fyrevand og Kulivand» osv.

At rettighetene omfatter hele fallet mellom Furevann og Kulivann fremgår også av kjøpekontrakten ved første gangs salg av gnr. 33 bnr. 3. Se vedlagte avskrift av skylddelingsforretning og kjøpekontrakt.

Vest-Agder Elektrisitetsverk finner likevel å ville søke om innløsningsrett for det tilfelle at Arthur Bjunes skulle få rett i sin påstand.

Tillegg til vår konsesjons- og ekspropriasjonssøknad av 18. mars 1963.

I medhold av § 55 i lov om vassdragene av 15. mars 1940 søker Vest-Agder Elektrisitetsverk med dette om rett til å løse inn de fallrettene mellom Kulivatn og Furevatn som mot formodning måtte vise seg å tilhøre Arthur Bjunes og Jørgen Feed.

Dette brevet sendes i 5 eksemplarer gjennom Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

Gjenpart av brevet sendes herr Arthur Bjunes, Hauge i Dalane.

Vi ber om at vår konsesjonssøknad av 18. mars 1963 og denne tilleggsøknad må bli avgjort snarest mulig.»

Tilleggsøknaden har vært sendt til uttalelse til Bjunes og Feed som av førstnevnte hevdes å eie i fellesskap de fallrettigheter som det søkes om rett til å innløse.

Jørgen Feed har i den anledning gitt følgende tilleggsuttalelse i brev datert 14. oktober 1963:

«Jeg henviser til Deres brev av 27. september 1963.

Herr Arthur Bjunes opplyser at kraftstasjonstomten kommer i sin helhet på hans grunn. Spørsmålet har vel liten betydning for deres behandling av konsesjonssøknaden. Jeg skal imidlertid opplyse at med den målestokk som er nyttet i VAE tegn. 9498-1 kan det vanskelig sees nøyaktig om kraftstasjonen kommer i utmarken som eies av herr Bjunes og meg i fellesskap, eller om den kommer på herr Bjunes sin innmark som mot vest strekker seg til og med en holme i elvedeltaet. (Kuliåne deler seg ved utløpet i Furevatn.) Først når VAE påviser i marken den endelige plassering, kan spørsmålet avgjøres.

Hva angår fallrettighetene mellom Kulivatn og Furevatn, så vil jeg påpeke at det har vært vanlig oppfatning at fallene mellom Kulivatn og Hølen ikke var solgt, og at de derfor framleis eies av grunneierne. Som De vil se av skylddelingsforretningen av 1. juni 1901, er det nyttet navnet Kulifossen på de solgte vannfall. Blant stedets befolkning mener en med Kulifossen i snever forstand et stort, loddrett fall mellom Hølen og Furevatn, i mere utvidet forstand kan det også menes hele det bratte fallet mellom Hølen og Furevatn. Fallet mellom Kulivatn og Hølen ligger imidlertid så langt unna og for seg selv at det vanskelig kan tas med i samme begrep som fallet mellom Hølen og Furevatn. Så vidt jeg vet har ingen her på stedet heller nyttet navnet Kulifossen i den betydning at det også omfatter fallet fra Kulivatn til Hølen. Jeg vil derfor si meg enig med herr Arthur Bjunes i påstanden om at VAE ikke eier fallet Kulivatn—Hølen. Jeg kan imidlertid ikke se noen hensikt i, på dette grunnlag å legge hindringer i veien for at VAE får konsesjon. Jeg mener at det ikke er noe i veien for at VAE får innløse omhandlede fallrett ved ekspropriasjonsskjønn.

Når det gjelder gjerdehold og ulemper hermed, vil jeg imidlertid ennå en gang få påpeke at disse problemene ikke egner seg for å bli løst ved en skjønsmessig erstatning til grunneierne. Foruten at erfaringen, som nevnt i mitt brev av 6. august 1963, viser at en ikke kan regne med full innsikt hos en skjønnsrett i gjerdeproblemenes konsekvenser, vil jeg her peke på de vansker som kan oppstå når en, som i dette tilfelle, kan vente nødvendiggjort nye gjerder fordelt på flere grunneiere med innbyrdes avhengighet men med divergerende interesser. Dersom en av grunneierne av en eller annen grunn finner for godt å sløyfe eller la forfalle sitt gjerde, vil det påføre de andre grunneiere store ulemper. En kan da ikke si at de skadelidende grunneiere har fått erstatning som kan karakteriseres som full erstatning, idet denne i så fall måtte omfatte mulige omkostninger og ulemper ved rettsaker m. v. mellom de framtidige felles gjerdeholdere. Det finnes i slike tilfeller en, og bare en, måte å sørge for full erstatning på, og det er ved å pålegge eksproprianten den nødvendige gjerdeplikt, og jeg anmoder innstendig om at dette blir gjort. Med den skrikende mangelen på arbeidskraft som det er i jordbruket i dag kan en ikke påstå at gjerdeholdet kan utføres billigere eller mindre byrdefullt av grunneierne enn av eksproprianten.»

Det er for øvrig innkommet uttalelser fra: Sirdal kommune — enstemmig vedtak i møte 1. juli 1963:

«En vil rå til at den søkte konsesjon og ekspropriasjon blir gitt.»

Jordstyret i Sirdal:

«Jordstyret har ikkje noko å merkja til søknaden utanom det som står i «Skader ved reguleringen», der det er nemnd at «det areal som blir berørt av oppdemningen er mest fjell med lyng, kratt, myr og noe beitemark». Her vil jordstyret merkja at det er finaste fjellbeite ein kan ynskja seg.

Elles har jordstyret ikkje noko å merkja og vil tilrå at konsesjon vert gjeven.»

Fylkeslandbruksstyret — samrøystes fråsegn i fullsett møte 24. juni 1963:

«Fylkeslandbruksstyret viser til det som er uttala av jordstyret i Sirdal når det gjeld skader ved reguleringa, men vil elles tilrå at Vest-Agder Elektrisitetsverk vert gitt konsesjons- og ekspropriasjonsløyve av grunn og rettar for utbygging av Kuli kraftanlegg.»

Fylkesmannen i Vest-Agder — i brev datert 20. august 1963:

«Søknaden er lagt fram for Sirdal kommune-styre og for fylkeslandbruksstyret.

De innkomne uttalelser ligger ved.

En viser til dette.

Det er herfra ikke noe å innvende mot at nevnte konsesjons- og ekspropriasjonssøknad blir innvilget.»

Flekkelfjord og Omegn's Jeger- og Fiskerforening i brev av 17. februar 1964 til Statens Friluftsråd (oversendt NVE gjennom Norges Jeger- og Fiskerforbund):

«Gjennom Norges Jeger- og Fiskerforbund er vi blitt forelagt ovennevnte sak for uttalelse.

Vår forening vil på det mest bestemte ta avstand fra denne regulering, da den vil medføre ulemper sett fra vårt synspunkt når det gjelder både jakt, fiske og friluftsliv.»

Fiskeriinspektøren i brev datert 25. februar 1964 ved vitenskapelig konsulent Kjell W. Jensen:

«Så vidt jeg vet er ørret eneste fiskeart i Kulivatn. Jeg har ikke selv sett ørret fra vannet, men fått opplyst at kvaliteten er omtrent som i Furevatn—Nespervatn. Ørreten der er uvanlig kort og bred, av god kvalitet — fisk på 1/2 kg er vanlig, men den kan bli betydelig større i disse vannene.

Ved 30—35 m regulering bør en regne med at ørretfisket i Kulivatn ødelegges totalt, og etter mitt syn bør en derfor ikke pålegge rydding av garnplasser i dette tilfelle. En rydding her vil påføre eksproprianten betydelige utgifter uten å være til gagn for de fiskeberettigede. Derimot er det tenkelig at en

med tiden kan finne fram til fiskearter som kan muliggjøre visse former for sportsfiske også i vann med stor reguleringshøyde. En bør derfor også i dette tilfelle få med i konsesjonsvilkårene bestemmelsen om at konsesjonæren plikter å sette ut settefisk og/eller yngel etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement; men uten at fiskearten spesifiseres. Noe pålegg om utsetting i medhold av denne bestemmelsen bør en foreløpig ikke gi. Bestemmelsen er kun gitt for å sikre utnyttelse av vannet om vi med tiden finner fram til egnede fiskearter og driftsmetoder for regulerte vann av denne typen. En bør derfor også få med bestemmelsen om at konsesjonæren plikter å dekke utgiftene til de biologiske undersøkelser i området som departementet finner det nødvendig å utføre.»

Landbruksdepartementet som under henvisning til sistnevnte uttalelse i brev av 6. mars 1964 ber om at følgende bestemmelse blir tatt inn i konsesjonsvilkårene:

«Konsesjonæren plikter å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement. Konsesjonæren bærer alle utgifter som følger med pålegget.

Dersom departementet finner det nødvendig å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i området, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.»

De innkomne uttalelser (unntatt de to sist refererte) har vært forelagt søkeren. Dette har foranlediget følgende merknader gitt i brev datert 29. november 1963:

«Vedr. Bertil Osen's brev av 17. august 1963.

Vi har konferert med Bertil Osen igjen for om mulig å komme frem til en minnelig ordning om tomt til kraftstasjonen Osen. Han har ikke noe imot at kraftstasjonen bygges og vi har da også fått lov til å påbegynne arbeidet, men det har ikke vært mulig for oss å få ham til å fremsette noe tilbud til oss.

Vedr. Arthur Bjunes' brev av 30. juli 1963.

Vi har også konferert med Arthur Bjunes om avståelse av grunn til Kuli kraftstasjon og dam Kulivann, men det synes heller ikke her å være mulig å finne en løsning innen rimelig tid. Vi ser at Bjunes og Feed mener å eie en del av fallet mellom Kulivann og Furevann og til dette kan vi bare bemerke at det i skylddelingsforretningen står anført følgende: «Hr. kirkesanger Th. Jørgensen var tilstede på Kjøbernes Vægne og paaviste den solgte andel Kulifossen, det vil sige Vandfaldene mellem Fyrevand og Kulivand, samt dæmnings- og sænkingsrettighed i Kulivandets Udfaldsose, med fornøden grund, endvidere fornødne Sten og Jordmaterialer til Dæmningen.»

Vi er derfor av den oppfatning at vi disponerer alle fallrettighetene mellom Kulivann og Furevann, men for alle tilfellers skyld tillater vi oss hermed å søke om tillatelse til å innløse eventuelt manglende fallrettigheter mellom Kulivann og Furevann. Det fall Bjunes og Feed mener å eie utgjør 12,3 pst. av hele fallet mellom Kulivann og Furevann.

Vedr. Jørgen Feed's brev av 6. august 1963.

I den utstrekning brevet vedrører regulering av Kulivann og tomt til Kulivann Kraftstasjon er vi av den oppfatning at elveløpet fra Kulivann til Furevann i dag ikke danner noe naturlig selvgjerde i lavvannsperioder. Samme forhold antar vi det er i sundet mellom Grøvjavatn og Kulivann. Disse spørsmål regner vi imidlertid med at et skjønn vil kunne vurdere tilfredsstillende.

Til de øvrige uttalelser har vi ikke noe å bemerke.

Vi har konferert med de øvrige oppsittere som vesentlig berøres av oppdemningen av selve Kulivann, men da det ikke ser ut til at det vil lykkes å komme fram til en minnelig ordning med de grunneiere, som så vidt vi kjenner til, berøres mest, antar vi at det er riktigst med skjønn.

Vi tillater oss derfor å be om at nødvendig konsesjon og ekspropriasjonstillatelse blir gitt, og rett til innløsning av eventuelt manglende fallrettigheter.»

Hovedstyret skal bemerke:

Vest-Agder Elektrisitetsverk har i henhold til tidligere søknad ved kgl. resolusjon av 5. mai 1961 fått tillatelse til regulering og overføring i Finsåvassdraget, Lindåi og Hemså i samband med bygging av Finså kraftanlegg.

Den gitte tillatelse omfatter følgende reguleringer:

	Heving m	Senking m	Magasin mill. m ³
Lindvatn	0	20	ca. 7
Bjørnestadvatn ...	0	15	» 15
Nespervatn	13	16	» 42
Furevatn	0	15	» 18
			Sum ca. 82

Den omfatter videre overføringer av avløpet fra:

8,6 km² av nedbørfeltet til Hemså — til Sagåi
53,0 km² av nedbørfeltet til Sagåi — til Bjørnestadvatn

12,1 km² av nedbørfeltet til Lindåi — til driftstunnelen fra Bjørnestadvatn til Sirdalsvatn.

I de planer som lå til grunn for søknaden var medregnet 15 m heving og 15 m senking av Kulivatn med et beregnet magasinivolum på 23 mill. m³. I søknaden var dog uttalt: «Senking og heving av Kulivatn er ikke forutsatt utført på nåværende tidspunkt, men forutsettes bygget senere som reservemagasin.»

Planene er siden den gang noe endret idet det nå søkes om 15 m alternativt 20 m heving. Det er opplyst at søkeren nå går inn for det mest vidtgående alternativ dvs. 15 m senking og 20 m heving. Magasinet vil med dette bli økt fra 30 til 40 mill. m³ og vil derved kunne gi noe reserve for vassfattige år. Nedbørfeltet til Kulivatn er ca. 27 km². Årsavløpet antas å kunne settes til ca. 53 mill. m³. De regu-

lerte vassføringer i bestemmende år og vassføringsøkningen på grunn av den omsøkte regulering av Kulivatn kan da settes til:

Reg. vassføring:	Vassførings- økning:
For Kuli kraftverk 1,7 m ³ /sek.	1,5 m ³ /sek.
For Osen kraftverk 3,8 m ³ /sek.	0,2 m ³ /sek.
For Finså kraftverk 5,6 m ³ /sek.	0,2 m ³ /sek.

Dette tilsvarer en kraftøkning på omlag 4 000 nat.-hk for de tre kraftverker. Kostnadene er kalkulert til 12 mill. kroner for reguleringen av Kulivatn og for Kuli og Osen kraftverker med overføringslinjer til Finså. Dette tilsvarer ca. 29 øre/kWh årsproduksjon.

Finså kraftverk er satt i drift høsten 1963 med et aggregat à 28 000 HK (20 000 KW) og må forutsettes å ha tilstrekkelig kapasitet til å ta kraftøkningen. Osen kraftverk er under bygging. Kuli kraftverk er ikke påbegynt.

I søknaden er anført at kraften skal gå til dekning av økingen i det alminnelige kraftbehov.

Skader og ulemper.

Søkeren har opplyst at det areal som blir berørt av oppdemningen er mest fjell med lyng, kratt, myr og noe beitemark og at det ikke finnes skog. Som det framgår av den foran (side 4) refererte uttalelse fra Jørgen Feed er han uenig i denne karakteristik, idet han betegner de arealer som forutsettes å bli neddemt som «i det vesentligste god beitemark samt til dels gode multemyrer og godt jaktterreng». Han peker videre på at atkomsten til et godt beiteareal på ca. 5 000 mål vil bli vanskeliggjort. Det er også pekt på de gjerdeproblemer som vil oppstå i denne forbindelse. Feed konkluderer med å anmode om at søkeren i konsesjonsvilkårene blir pålagt oppsetting av nødvendige gjerder og vedlikeholdsplikt for disse. Hovedstyret antar at disse spørsmål best kan løses ved skjønn og vil derfor ikke fremme forslag om å pålegge konsesjonæren slike plikter i konsesjonsvilkårene.

Jordstyret i Sirdal har i sin uttalelse pekt på at det areal som eventuelt vil bli neddemt «er finaste fjellbeite ein kan ynskje seg».

Det må regnes med at fisket i Kulivatn vil bli totalskadd på grunn av den omfattende regulering. Dette er antatt av søkeren som for så vidt gir uttrykk for samme oppfatning som fiskeriinspektøren (jfr. uttalelsen som er gjengitt side 8).

De arealer som det blir nødvendig å ekspropriere i forbindelse med bygging av Osen og Kuli kraftstasjoner og Dam Kulivatn er i det vesentlige fjellgrunn og beitemark. Til Osen kraftstasjon vil medgå noe dyrket mark.

Dette areal må imidlertid ansees som ubetydelig.

Bortsett fra den protest som er kommet til uttrykk i det siterte brev fra Flekkefjord og Omegns Jeger- og Fiskerforening (side 8), er det ikke i noen av de innkomne uttalelser gitt uttrykk for at det ikke bør gis regulerings- og ekspropriasjonstillatelse. Sirdal kommune, Jordstyret i Sirdal og Fylkeslandbruksstyret tilrår alle at konsesjon blir gitt.

Hovedstyret antar etter dette at den skade og de ulemper som voldes ved den planlagte regulering og utbygging er av liten betydning i forhold til de fordeler som oppnås og vil derfor tilrå at søknaden om regulering av Kulivatn og om ekspropriasjon av nødvendig grunn til bygging av de to kraftverker blir imøtekommet på de vilkår som er foreslått i vedlagte utkast.

Innløsning av fallrettigheter.

Som det framgår av brev av 30. juli 1963 fra Arthur Bjunes (se side 3), mener han at han sammen med Jørgen Feed eier fallet fra Kulivatn til «Hølen» som ligger mellom Kulivatn og Kulifossen. Under henvisning til dette nedlegger han formell protest mot at søkeren får konsesjon før disse fallrettigheter er ervervet. Jørgen Feed har i brev datert 14. oktober 1963 (se side 6—7) erklært seg enig i Bjunes' påstand.

I sin tilleggsøknad av 2. august 1963 (se side 5—6) imøtegår søkeren påstanden under henvisning til innsendte avskrifter av kjøpekontrakt og skylddelingsforretning, men finner likevel å ville søke om innløsningsrett for det tilfelle at Bjunes skulle få rett i sin påstand.

Hvorvidt søkeren har eiendomsrett til det omstridte fall, er et rettsspørsmål som Hovedstyret ikke finner grunn til å gå nærmere inn på. Det antas imidlertid at det ikke er noe til hinder for at søkeren i medhold av § 55 i vassdragsloven gis rett til å løse inn fallet dersom en senere avgjørelse av kompetent myndighet av det omstridte spørsmål om eiendomsretten går selskapet imot.

Det fall det er strid om, er av Arthur Bjunes anslått til 16—20 pst. av det totale fall mellom Kulivatn og Furevatn. Det er ikke bestridt at søkeren eier de øvrige fallrettigheter. Det kan således ikke ansees tvilsomt at det vilkår som er oppstilt i § 55 punkt 1 a, er oppfylt. Etter en samlet vurdering på grunnlag av de opplysninger som foreligger, finner Hovedstyret det heller ikke tvilsomt at de under samme paragraf litra b og c nevnte vilkår er oppfylt. En vil derfor tilrå at søkeren blir gitt tillatelse til innløsning av de fallrettigheter som Arthur Bjunes og Jørgen

Feed eventuelt måtte bli tilkjent eiendomsretten til.

Det foreslås følgende vilkår for tillatelse til innløsning:

«Fallet mellom Furevatn og Kulivatn må være utbygget og kraftverket satt i drift innen 7 år fra tillatelsens datum.

Ved avgjørelse av hvorvidt fristen er oversittet, tas ikke hensyn til tid som det her har vært umulig å utnytte på grunn av arbeidsstans eller av andre årsaker. Blir fristen oversittet, skal det erlegges en bot til statskassen på kr. 200 for hver dag.»

De betingelser som er foreslått for tillatelse til regulering av Kulivatn samsvarer stort sett med de betingelser som ble fastsatt ved kgl. resolusjon av 5. mai 1961 for tillatelse til regulering m. v. i Finsåvassdraget. Det er dog i forslaget foretatt nødvendige redaksjonelle endringer som følge av at vilkårene nå bare gjelder regulering. Det er videre foretatt disse realitetsendringer i det foreliggende forslag:

Frister.

Reguleringen av Kulivatn inngår som et ledd i de planer som lå til grunn for den konsesjon som ble gitt i 1961. Av denne grunn og da det ikke er gått lenger tid siden konsesjonen ble gitt, finner Hovedstyret at eventuell revisjon av konsesjonsvilkårene og ny prøving av konsesjonsavgiftene bør skje samtidig for hele Finsåvassdraget. En har derfor foreslått at fristene under post 1 og 2 løper fra 5. mai 1961.

Hjemfalls- og innløsningsrett.

Disse bestemmelser som er inntatt under punkt 1 annet ledd og under punkt 2 i betingelsene av 5. mai 1961, er nå sløyfet da en ikke kan se at de har noen aktualitet mer i dette vassdrag.

Fisket m. v.

Det foreslåtte pålegg i punkt 12 om å sette ut yngel og/eller settefisk er i samsvar med Landbruksdepartementets forslag. Departementet har i sitt forslag ikke tatt med uttrykket «med års mellomrom» som var inntatt i tilsvarende post i de tidligere fastsatte betingelser (post 13). Hovedstyret er enig i at det ikke er noen grunn til å ha med en slik begrensning som det ligger i nevnte uttrykk.

Pålegget om finrydding av hensyn til fisket, som var inntatt i vilkårene av 5. mai 1961 post 14, er ikke tatt med i forslaget denne gang, idet det i uttalelsen fra den fiskerisakkyndige er gitt uttrykk for at en slik rydding vil påføre konsesjonæren betydelige utgifter uten å være til gagn for de fiskeriberettede. Hovedstyret er enig i denne vurdering.

En har heller ikke funnet grunn til å ta med pålegget under samme post om rydding for trær m. v. da det er opplyst at det ikke finnes skog i området.

Forsamlingslokale.

Hovedstyret finner det unødvendig denne gang å ta inn pålegget om å sørge for forsamlingslokale som er inntatt i den tidligere post 16. Det vises for så vidt til følgende uttalelse gitt av søkeren i brev datert 5. juli 1963:

«Med hensyn til det tilsendte rundskriv nr. 11 om forsamlingslokaler kan det opplyses at det på Tonstad er forsamlingslokaler. Disse har, så vidt vi kjenner til, vært fullt tilstrekkelig ved den nå pågående utbygging av Finså kraftanlegg.

Da arbeidene ved den omsøkte regulering er vesentlig mindre enn ved det nå pågående Finsåanlegget, antas forsamlingslokale ikke å være noe problem, idet Finsåanlegget vil være ferdig når Kulivannreguleringen påbegynnes.»

Naturvern.

Bestemmelsene om naturvern, post 21, har sammenlignet med den tilsvarende post i vilkårene av 5. mai 1961 (post 23) fått følgende tilføyelse, som Hovedstyret nå har funnet det nødvendig å foreslå inntatt under naturvernbestemmelsene:

«Anleggenes eier plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for gjennomføring av pålegg som blir gitt i samband med bestemmelser i denne post.»

Manøvreringsreglement.

Hovedstyrets utkast til reglement følger vedlagt. En har funnet det hensiktsmessig at det blir fastsatt et felles reglement for de tidligere konsederte reguleringer og overføringer og for reguleringen av Kulivatn. Bestemmelsene om manøvrering av Kulivatn er derfor innarbeidet i det reglement som ble fastsatt ved kgl. resolusjon av 5. mai 1961 og som således forutsettes erstattet av det nye reglement.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte 27./28. april 1964.»

Hovedstyrets utkast til betingelser er sålydende:

«1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år, regnet fra 5. mai 1961.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres

til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3 pr. nat.-hk.

Etter 20 år regnet fra 5. mai 1961 kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften i Finsåvassdraget beregnes på grunnlag av den øking i lågvassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. For vassdraget nedenfor Sirdalsvatn beregnes økingen på grunnlag av den øking av lågvassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk.

Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. årlig rente.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 18, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — pst. — overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 — ti — pst. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anleggene og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde helt eller delvis dekke utgiftene til for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Det kan også pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommuners alminnelig forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse

av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements tillatelse berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

11.

Konsesjonæren plikter å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement. Konsesjonæren bærer alle utgifter som følger med pålegget.

Dersom departementet finner det nødvendig å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i området, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

12.

De partier av isen på magasinet som mister sin bæreevne på grunn av reguleringen eller overføringene, skal markeres slik:

Så snart isen er farbar om høsten innsirkles det svekkede parti med et tau festet til påler som settes fast i isen med passe mellomrom. Tauet skal til enhver tid ha en fri høyde over is- eller snøoverflate på mellom 0,5 og 1,0 m.

13.

Konsesjonæren skal stille inntil kr. 10 000 til rådighet for almindennende virksomhet blant arbeiderne og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelser.

14.

Konsesjonæren plikter, før arbeidet påbegynnes, å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

15.

Vassslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vatnet slippes i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 1 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

16.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesser finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemningshøyder og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vassstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

17.

De vassfalls- og brukseiere, som benytter seg av det ved reguleringen innvunne drifts-

vatn, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonene eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major eller lock-out, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallene kan gi, er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

18.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i regulerings- og overføringsanleggene, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen mot en årlig godtgjørelse til anleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

19.

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i

krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

20.

Det påhviler anleggenes eier i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Anleggenes eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang, at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Anleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Anleggenes eier plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for gjennomføring av pålegg som blir gitt i samband med bestemmelser i denne post. Han plikter å foreta forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende arbeidsledere fornøden meddelelse.

21.

Til skjønn i anledning av reguleringen skal skjønnsmenn oppnevnes av Kongen.

22.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet

av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

23.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende regjeringsdepartement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement for samtlige reguleringer og overføringer i Finsåvassdraget er sålydende:

«1.

I. Reguleringer.

- a) Bjørnestadvatn kan senkes 15 m til kote 337,5. Høyden refererer seg til F. M. Osen (gammel bolt) kote 354,55.
- b) Lindvatn kan senkes 20 m til kote 357,0. Høyden refererer seg til N. G. O.'s gradteigkart C 39 vest, Lund hvor uregulert vassstand er angitt til kote 377,0.
- c) Nespervatn: Reguleringsgrenser:
Øvre kote	419,75
Nedre kote	390,75
Reguleringshøyde	<u>29,0 m</u>
- ved 13 m oppdemming og 16 m senking. Høyden refererer seg til N. G. O.'s F. M. ved bru over Sagåi, kote 404,72.
- d) Furevatn kan senkes 15 m til kote 423,0. Høyden refererer seg til N. G. O.'s kart gradteig B 38 aust, Hunnedalen hvor uregulert vassstand er angitt til kote 438,0. Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige merker som Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen godkjenner.
- e) Kulivatn: Reguleringsgrenser:
Øvre kote	612
Nedre kote	577
Reguleringshøyde	<u>35 m</u>
- ved 20 m oppdemming og 15 m senking. Høyden refererer seg til N. G. O.'s kart gradteig C 38 vest — Hunnedalen, hvor uregulert vassstand er angitt til kote 592,0.

II. Overføringer:

- a) Avløpet fra ca. 8,03 km² av nedbørfeltet til Hemsåi føres over til Mjåvatn i Sagåi.
- b) Avløpet fra ca. 53 km² av nedbørfeltet til

Sagåi (+ 8,63 km² fra Hemsåi) føres over til Bjørnestadvatn fra Nespervatn.

- c) Avløpet fra ca. 12,1 km² av nedbørfeltet til Lindåi føres inn i driftstunnelen ved tunnel fra Lindvatn.

2.

Ved manøvreringen skal has for øye at vassdragets tidligere flomvassføring ikke økes, og at den naturlige lågvassføring nedenfor kraftverkets utløp ikke forminskes til skade for andres rettigheter.

For øvrig kan vassslippingen foregå etter Vest-Agder elektrisitetsverks behov.

3.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller lignende, og at dammene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over magasinenes manøvrering og avleste vasstander samt observeres og noteres om det forlanges, regnmengder, temperatur m.v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger, som godtas av vedkommende departement.

Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen kan bestemme hvor damvokteren skal bo, og at han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Endring av dette reglement kan alene foretas etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

6.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning for konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.»

Departementet slutter seg i det vesentlige og i resultatet til Hovedstyret og rår til at Vest-Agder Elektrisitetsverk meddeles tillatelse til 20 m oppdemming og 15 m senking av Kulivatn i Finnsåvassdraget på vilkår som foran inntatt.

Den omsøkte regulering vil gi et magasin på 40 mill. m³. Kraftøkingen i Finnsåvassdraget vil bli tilsammen ca. 4 000 nat.-hk i Finnså kraftverk som ble satt i drift i 1963,

Osen kraftverk som er under bygging og Kuli kraftverk som vil bli påbegynt i nær framtid. Kostnadene er beregnet til 12 mill. kroner inklusive Osen og Kuli kraftverk og overføringslinjer til Finnså. Finnså kraftverk forutsettes å ha kapasitet til å ta økingen med nåværende aggregat på 28 000 hk.

Reguleringens største fordel ligger i at det blir mulig å ta ut hele produksjonsøkningen som er beregnet til 41 GWh, i vinterhalvåret, og at magasinet dessuten vil gi noe reserve for vannfattige år.

Skadene og ulempene som består i neddemming av beitemark, vanskeliggjort atkomst til beiteareal og totalskade på fisket i Kulivatn, finner departementet med Hovedstyret må ansees som uvesentlige i forhold til fordelene ved at reguleringen kommer til utførelse.

Hovedstyrets forslag til betingelser ligger så nær opp til dem som er oppstillet for den tidligere regulering i Finnsåvassdraget som praktisk mulig, bl. a. med de samme konsesjonsavgifter kr. 0,50 og kr. 3 pr. nat.-hk pr. år til henholdsvis stat og kommuner. Det er foreslått stillet til rådighet inntil kr. 10 000 til almindennende virksomhet. Departementet er enig med Hovedstyret i at utgangspunktet for beregning av fristene for revisjon av konsesjonsvilkår og avgifter bør være felles for hele Finnsåvassdraget slik at de også for nærværende regulering settes til 5. juni 1961.

For den nærmere begrunnelse for de enkelte vilkår vises for øvrig til Hovedstyrets bemerkninger.

De arealer som vil måtte eksproprieres for bygging av Osen og Kuli kraftstasjoner er som det vil framgå, ubetydelige. Hovedstyret har rådet til at det gis tillatelse i henhold til vassdragslovens § 62 uten oppstilling av vilkår. Departementet slutter seg til dette.

Når det gjelder innløsning av manglende fallrettigheter mellom Kulivatn og Furevatn er det på det rene at selskapet rår over mer enn halvparten, jfr. vassdragslovens § 55. Selskapet mener selv å eie samtlige fallrettigheter, men dette er bestridt av 2 grunneiere som hevder å eie strekningen fra Kulivatn til Kuli-fossen, som i så fall må innløses. Departementet antar at intet skulle tale imot å gi nødvendig tillatelse til innløsning etter § 55 og rår til at det oppstilles betingelse om utbyggingsfrist som foreslått av Hovedstyret.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Vest-Agder Elektrisitetsverk å regulere Kulivatn i Finnsåvassdraget i Sirdal kommune i det vesentlige i samsvar med søknad av

18. mars 1963 og på vilkår som oppstillet i Industridepartementets tilråding av 12. juni 1964.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for Finnsåvassdraget overensstemmende med utkast inntatt i samme tilråding som gjeldende inntil videre.
 3. I medhold av lov om vassdragene § 62 tillates Vest-Agder Elektrisitetsverk å ekspropriere nødvendig grunn og rettigheter for bygging av Osen og Kuli kraftstasjoner overensstemmende med foreliggende planer.
 4. I medhold av lov om vassdragene § 55 tillates Vest-Agder Elektrisitetsverk å innløse den del av fallet mellom Kulivatn og Furevatn som det ikke måtte rå over, på vilkår som inntatt i Industridepartementets tilråding av 12. juni 1964.

24. Tokke—Vinjevassdraget m. v.

(Reguleringsbestemmelser for ytterligere statsregulering.)

Kgl. res. 26. juni 1964.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets Presidentskap i møte 16. juni 1964 fattet følgende vedtak:

- «Stortinget samtykker i at:
1. Det fastsettes reguleringsbestemmelser for ytterligere statsregulering i Tokke—Vinjevassdraget,
 2. Utbyggingen av Tokke V og VI og av Bitdalsanlegget iverksettes,
- alt i det vesentlige i samsvar med Industridepartementets tilråding av 30. april 1964 og med de endringer som framgår av denne innstilling.»

Vedtaket er overensstemmende med Innst. S. nr. 275, jfr. St. prp. nr. 124, begge for 1963—64.

I proposisjonen er det som vanlig i saker av denne art foreslått bestemmelser om dekning av forsorgsutgifter. Imidlertid er vassdragsreguleringslovens deklarasjonsbestemmelser herom opphevet med virkning fra 1. januar 1965, og Sosialdepartementet, som behandler disse sakene, har funnet det riktig allerede nå å sløyfe reguleringsbestemmelser av denne art. Departementet har av den grunn sløyfet bestemmelsen i nærværende sak.

Reguleringsbestemmelsene blir da etter Stortingets vedtak følgende:

I.

«1.

Reguleringsbestemmelsene gjelder i 60 år regnet fra 8. februar 1957.

2.

For den økning av vasskraften som innvinnes ved reguleringene og overføringene, erlegges følgende årlige avgifter:

Til statens konsesjonsavgiftsfond kr. 0,50 pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer, kr. 3,00 pr. nat.-hk. Dog skal avgiften for så vidt angår den økning som overføringene og reguleringene i Smågåi, Frolandsåi og Rukkeåi medfører, være kr. 4,00 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økningen av vasskraften i kraftverkene Tokke 5 og Tokke 6 beregnes på grunnlag av den økning av lågvassføringen som reguleringene og overføringene antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes ved utløpet av henholdsvis Botnedalsvatn og Børtevatn år om annet i 350 dager av året og for de øvrige fall på grunnlag av vassføringsøkingen utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringene og overføringene innvunne øking av vasskraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer etter hvert som den ved reguleringene og overføringene innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 13 skal, for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle, fastsettes av vedkommende departement.

4.

Reguleringsanleggenes eier er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anleggene og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til for øyemed tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Det kan også pålegges reguleringsanleggenes eier etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommuners alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykker i anleggstiden, kan reguleringsanleggenes eier etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

5.

Reguleringsanleggenes eier er forpliktet til å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige befolkning som er knyttet til anlegget, eller, hvis departementet måtte anse det mer hensiktsmessig og ikke vesentlig dyrere, å delta i oppføring, utbedring eller nedbetaling av permanent forsamlingslokale, f. eks. samfunnshus.

Reguleringsanleggenes eier skal stille 50 000 kroner til rådighet til almindennende virksomhet blant arbeiderne og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelser.

Reguleringsanleggenes eier er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Reguleringsanleggenes eier er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelsen skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i fjerde ledd får ikke anvendelse på leieforhold mellom reguleringsanleggenes eier og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

6.

Reguleringsanleggenes eier er forpliktet til å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig økt ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse, ved skjønn på Tokke kraftanleggs bekostning. Veger, bruer og kaier som anleggenes eier bygger, skal stilles til fri avbenyttelse for allmenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

De stedlige myndigheter skal tas med på råd ved valg av trasé for de forskjellige anleggsveger.

7.

Reguleringsanleggenes eier plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement å sette ut yngel og/eller settefisk i de områder av Tokke-Vinjevassdraget som berøres av reguleringene og overføringene.

Dersom vedkommende departement finner det nødvendig og hensiktsmessig, plikter reguleringsanleggenes eier etter samme departements nærmere bestemmelse:

1. å anbringe fiskesperring foran tappeluker og tunnelinntak for å hindre utvandring av fisk under tappeperioden,
2. å iverksette tiltak for å hindre oppgang av abbor fra Lårdalsvassdraget i tunnelen Oftevatn—Åmlivatn,
3. for fiskebestandens vedlikehold å treffe tiltak for å lette fiskens fremkomst til nye gyteplasser — for eksempel ved bygging av fisketrapper,
4. med års mellomrom å bekoste fiskeribiologiske undersøkelser i de berørte områder.

Før arbeidet med tunnelen Oftevatn—Åmlivatn settes i gang, plikter reguleringsanleggenes eier å forelegge vedkommende departement til godkjennelse forslag til slike tiltak som nevnt under pkt. 2.

Konsesjonæren plikter å påse at der ikke foregår fiske i avløpstunnel og -kanal fra kraftstasjon.

Reguleringsanleggenes eier plikter å refundere utgifter til forsterket jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden etter vedkommende departements nærmere bestemmelser.

8.

De neddemte områder ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye og/eller har over 8 cm stammediameter målt i 25 cm høyde. Det skal stubbes lågt, og gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye. Høyden regnes vinkelrett mot bakken. Ryddingen skal være fullført seinest 2 år etter første neddemning av vedkommende areal. Etter nærmere bestemmelse av skjønnen skal foretas finrydding av begrensede områder av hensyn til garnfisket.

9.

Før reguleringen tas i bruk, skal reguleringsanleggenes eier innbetale til Mo kommune kr. 500 000, som avsettes til et fond hvis renter etter nærmere bestemmelse av kommunestyret anvendes til fremme av jordbruk i kommunen. For fondet skal utarbeides ved-

tekter som må godkjennes av Landbruksdepartementet.

10.

Vasslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

11.

De partier av isen på magasinene som mister sin bæreevne på grunn av reguleringene eller overføringene, skal markeres slik:

Så snart isen er farbar om høsten, innsirkles det svekkede parti med tau festet til påler som settes fast i isen med passende mellomrom. Tauet skal til enhver tid ha en fri høyde over is- eller snøoverflaten på 0,5 og 1,0 m.

12.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Reguleringsgrensene betegnes ved faste og tydelige vasstandmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som opptas i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

13.

Reguleringsanleggenes eier er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 2).

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økte utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i ved-

kommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn, blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi, er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

14.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at reguleringsanleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de derav følgende utlempet eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Reguleringsanleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

15.

Det påhviler reguleringsanleggenes eier i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Reguleringsanleggenes eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med én gang, og arbeidet stanses.

Reguleringsanleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den

utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hovedsåvel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein og/eller jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner, og reguleringsanleggenes eier må sikre seg varig råderett over tippene. Reguleringsanleggenes eier plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende arbeidsledere fornøden meddelelse.

16.

Reguleringsanleggenes eier plikter etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement å utføre og vedlikeholde grunndammer (terskler) i de elvestrekninger som berøres av utbyggingene særlig av hensyn til fiske, utseende og ferdsel samt foreta opprensning i elvefaret og mindre strandjusteringer.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og gjennomføres så snart som mulig deretter. Utførelsen undergis offentlig tilsyn. De med planlegging og tilsyn forbundne utgifter utredes av reguleringsanleggenes eier.

17.

Reguleringsanleggenes eier plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringene og overføringene fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmål om hvilke tiltak som skal treffes, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som i tilfelle kan fremmes i forbindelse med skjønnet etter reguleringslovens § 16, eventuelt § 19.

18.

Anleggenes eier plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regulerings- og overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

19.

Til skjønn i anledning av reguleringene og

overføringene skal skjønnsmenn oppnevnes av Kongen.

20.

Reguleringsanleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de fastsatte bestemmelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

21.

Reguleringsbestemmelsene skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme om et utdrag skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdragene for hvilke reguleringene og overføringene kan medføre forpliktelser.

II.

De vassfalls- og brukseiere som benytter det ved reguleringen innvunne driftsvann, jfr. I §§ 2 og 3, erlegger til statskassen en årlig godtgjørelse som for hvert år fastsettes av vedkommende departement etter følgende regler:

Som grunnlag benyttes den samlede anleggs-kapital omfattende undersøkelser og planlegging, utførelse av anleggene — herunder også grunn- og skadeserstatninger inkl. skjønnsutgifter, forføyninger til avvergelse av skader og ulemper og foranstaltninger for fløtingen, alt med tillegg av rentetap i byggetiden. Skulle det etter at anlegget er satt i drift påløpe engangsutgifter f. eks. til foranstaltninger for fløtingen eller til dekning av skader og ulemper, blir de å legge til kapitalen.

Av den til enhver tid bokførte kapital inkl. byggerenter beregnes renter etter den sats som Finansdepartementet bestemmer for hvert år. Som utgifter kommer dessuten avsetning til fornyelse eller amortisering etter de til enhver tid gjeldende regler, videre utgifter til administrasjon, drift og vedlikehold, årlige ulemper og skadeserstatninger, forsikring eller avsetning til sikringsfond, skatter m. v.

Det samlede beløp for året deles mellom de vassfallseiere som helt eller delvis har tatt det økte driftsvann i bruk. Delingen skjer i mangel av overenskomst ved skjønn overensstemmende med reguleringslovens § 9, punkt 4.

En vassfallseiers bestemmelse om å ta det innvunne driftsvann i bruk er bindende for den gjenstående del av reguleringstiden.

Godtgjørelsen erlegges ukrevd etterskudds-

vis hvert års 1. mai, dog først 30 dager etter mottatt oppgave. Etter forfall beregnes 6 pst. rente. Godtgjørelsen inndrives ved utpantning.

Den vassfallseier eller bruker som ikke erlegger skyldig reguleringsgodtgjørelse i rett tid, er uberettiget til å benytte den regulerte vassføring.

Departementet kan kreve sikkerhet for godtgjørelsens erleggelse.

III.

Departementet kan under særlige omstendigheter, uten hinder av bestemmelser i avsnitt II, gi en vassfalls- eller brukseier tillatelse til for et nærmere bestemt tidsrom å benytte driftsvann som er innvunnet ved reguleringen mot en godtgjørelse som i mangel av overenskomst fastsettes ved skjønn.

Departementet bestemmer i så fall i hvilken utstrekning reguleringsbestemmelsene for øvrig skal få anvendelse for vedkommende vassfalls- eller brukseier.»

Stortinget har lagt til grunn følgende manøvreringsreglement:

«1.

Reguleringsgrenser og overføringer:

- a) *Vesle Kjelavatn.*
 H.R. vst. (høyeste regul. vasst.) kote 918,5
 L.R. vst. (laveste regul. vasst.) » 916,5
 Reguleringshøyden er 2,0 m tilsvarende 1,5 m demning og 0,5 m senking.
- b) *Poddevatn.*
 H.R. vst. kote 1140,0
 L.R. vst. » 1126,0
 Reguleringshøyden er 14,0 m tilsvarende 4,0 m demning og 10,0 m senking. I vestre del av vatnet blir senkingen kun 5,0 m. Ved maksimal flom kan vassstanden stige 0,8 m over H.R. vst.
- c) *Strandstøylsdalsvatn.*
 H.R. vst. kote 780,0
 L.R. vst. » 752,0
 Reguleringshøyden er 28 m tilsvarende 18,0 m demning og 10,0 m senking. Ved maksimal flom kan vassstanden stige til 1,4 m over H.R. vst.
- d) *Botnedalsvatn.*
 H.R. vst. kote 725,0
 L.R. vst. » 705,0
 Reguleringshøyden er 20,0 m tilsvarende 15,5 m demning og 4,5 m senking. Ved maksimal flom kan vassstanden stige 1,3 m over H.R. vst.

e) *Børtevatn.*

H.R. vst. kote 445,6
 L.R. vst. » 427,3

Reguleringshøyden er 18,3 m tilsvarende 6,6 m demning og 11,7 m senking. Ved maksimal flom kan vassstanden stige 1,3 m over H.R. vst.

f) *Inntak av bekker på Tokke 4's tilløpstunneler og dermed overføring til Førsvatn.*

7 bekker med et samlet nedbørfelt på 29,9 km² tas inn på tilløpstunnelene og overføres til Førsvatn.

g) *Overføring av Strandstøylsdalsvatn.*

Et felt på 54,9 km² til Strandstøylsdalsvatn overføres til Botnedalsvatn.

h) *Overføring av Botnedalsvatn.*

Et samlet felt på i alt 133,7 km² fordelt med 78,8 km² på Botnedalsvatns eget felt samt 54,9 km² overført felt fra Strandstøylsdalsvatn, overføres via kraftanlegget Tokke 5 til Børtevatn.

i) *Inntak av bekk fra Bessevatn.*

Bekkens felt på 17,5 km² tas inn på tilløpstunnelen til kraftanlegget Tokke 6.

j) *Overføring av Øyfjells- og Lårdalselvi til Tokke 1.*

Et felt på 29,5 km² i Øyfjellselvi samt et felt på 54,7 km² i Lårdalsåi, i alt 84,2 km², overføres til Tokke 1.

Oftevatn kan ikke tappes under kote 556,75. I tiden 14. april—24. juni og 14. september—14. oktober kan vatnet demmes til kote 557,50. Utenom nevnte perioder skal avløpet fra vatnet så vidt mulig tilsvare avløpet gjennom den nåværende fløtingsdam når denne er åpen.

2.

Det avgis det til den alminnelige fløting i vassdraget nødvendige vatn dersom ikke framføringen av tømmeret ordnes på annen måte overensstemmende med overenskomst eller skjønn.

3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at flommen i vassdragene nedenfor magasinene så vidt mulig ikke økes.

I fyllingsperioden skal om nødvendig så mye av tilløpet til Strandstøylsdalsvatn og Botnedalsvatn som overføringsorganenes kapasitet gjør mulig, nyttes sammen med Børtevatns eget tilløp til å fylle Børtevatn inntil ca. kote 443,6 pr. 1. juli. For øvrig kan vassslippingen foregå etter behovet i statens kraftverk.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som tilsettes av Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

5.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller liknende, og at dammer og luker til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander.»

De av komitéen foreslåtte reguleringsbestemmelser samsvarer med departementets forslag i proposisjonen, bortsett fra at reguleringsavgiftene er lagt på fra kr. 0,25 til kr. 0,50 pr. innvunnet nat.-hk til staten og fra kr. 2,75 til kr. 3 til kommuner, jfr. post 2. Dessuten har så komitéen foreslått et nytt nest siste ledd i post 7 om at konsesjonæren plikter å påse at der ikke foregår fiske i avløpstunnel og -kanal fra kraftstasjon.

Departementet har intet å bemerke til disse endringer.

Som anført i proposisjonen er imidlertid bestemmelsene av hensyn til fisket i post 7 utformet uten at der foreligger noen sakkyndig uttalelse fra Landbruksdepartementet. Stortinget har gitt departementet fullmakt til å foreta mindre endringer i utkastet overensstemmende med Landbruksdepartementets syn så snart en uttalelse derfra foreligger. Departementet purret Landbruksdepartementet den 8. mai 1964, men noen uttalelse er ennå ikke kommet. Departementet foreslår derfor at post 7 blir fastsatt overensstemmende med det foran inntatte forslag, men med forbehold om eventuelle mindre endringer.

I proposisjonen og i innstillingen er nevnt at grunneiere ved Botnedalsvatn og Strandstøylsdalsvatn har bedt om at en senking av disse vann blir erstattet med en noe økt oppdemming. Senere er det fremkommet opplysninger vedkommende Botnedalsvatn om at de egentlige grunneiere her ikke er enig i forslaget. Departementet vil overensstemmende med innstillingen be Vassdragsvesenet se nærmere på disse spørsmål.

Det er som vanlig forutsatt at departementet skal ha fullmakt til å godkjenne eventuelle mindre planendringer.

Industridepartementet

tilrår :

1. Det fastsettes reguleringsbestemmelser for ytterligere statsregulering av Tokke—Vinjevassdraget m. v. i samsvar med Industridepartementets tilråding av 26. juni 1964.

2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det utkast som er inntatt i ovennevnte tilråding som gjeldende inntil videre.

25. Foreningen til Hallingdalsvassdragets Regulering.

(Tillatelse til å regulere Krøderen i Buskerud fylke.)

Kgl. res. 26. juni 1964.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets Presidentskap i møte 11. juni 1964 fattet følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at Foreningen til Hallingdalsvassdragets regulering tillates å regulere Krøderen i Buskerud fylke i samsvar med Industridepartementets tilråding av 10. mai 1963 og det som er uttalt i denne innstilling.»

Vedtaket er overensstemmende med Innst. S. nr. 210 for 1963—64, jfr. St. prp. nr. 125 for 1962—63.

I innstillingen slutter komitéen seg til departementets forslag om konsesjonsvilkår, dog således at departementets forslag om et jordbruksfond på kr. 300 000 for Krødsherad og Flå kommuner skal erstattes med et næringsfond for de berørte kommuner på kr. 500 000, samtidig som $\frac{1}{4}$ av de fastsatte konsesjonsavgifter til kommuner årlig skal tilføres dette næringsfond. Denne endring er innarbeidet i konsesjonsvilkårene nedenfor.

I proposisjonen er det som vanlig i saker av denne art foreslått bestemmelser om dekning av forsorgsutgifter. Imidlertid er vassdragsreguleringslovens deklatoriske bestemmelser herom opphevet med virkning fra 1. januar 1965, og Sosialdepartementet, som behandler disse sakene, har funnet det riktig allerede nå å sløyfe konsesjonsvilkår av denne art. Departementet har av den grunn ikke tatt vilkåret med i nærværende konsesjon.

Konsesjonsvilkårene blir da følgende:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år.

Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. vassdragsreguleringslovens § 10 post 2, siste ledd.

Dersom vassfall, som ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget,

gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 60 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vassfall-eieres andeler i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

Det utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 40. år fra konsesjonens datum skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringsstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 50. år ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vassbyggingsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 60 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1,— pr. nat.-hk.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 4,— pr. nat.-hk, hvorav $\frac{1}{4}$ blir å avsette til det i post 14 fastsatte næringsfond.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn

som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

For den økning av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 2,— pr. nat.-hk.

Godtgjørelsen blir å erlegge etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. Den har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

5.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og 4 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 19, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget fortrinnsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende de-

partement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for i rimelig grad å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak skal treffes, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

10.

Konsesjonæren plikter å utrede de utgifter Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen får ved å holde rasfaren i elvekanten i Gulsvikområdet under regelmessig observasjon i 10 år etter at reguleringen er tatt i bruk.

Konsesjonæren plikter å utføre de forbygningsarbeider som Vassdragsvesenet etter dette finner nødvendig.

Konsesjonæren plikter også å foreta nødvendige forbygningsarbeider for øvrig i strandsonen etter Vassdragsvesenets bestemmelse, dersom det skulle vise seg nødvendig.

11.

Konsesjonæren plikter etter Landbruksdepartementets nærmere bestemmelse, å foreta utsetting av yngel og/eller settefisk av de fiskearter hvis reproduksjon blir skadelidende ved reguleringen samt å slippe nødvendig vatn for drift av fisketrapper som måtte bli bygd.

12.

Det neddemte område ryddes for trær og

busker som er over 1,5 m høge eller har over 8 cm stammediameter målt i 25 cm høyde. Det skal stubbes lågt, og gjenstående stubber skal ikke i noe tilfelle være over 25 cm høge. Høgden regnes vinkelrett mot bakken. Ryddingen skal være fullført to år etter første neddemming av vedkommende areal.

13.

Etter tiltaksskjønnets nærmere bestemmelse plikter konsesjonæren å merke opp sikre tverrgående hovedferdselsveger over isen.

Partier av isen som blir farlig svekket ved reguleringen varsles ved oppslag på sentrale steder.

14.

Innen reguleringen tas i bruk skal konsesjonæren innbetale kr. 500 000 som avsettes til næringsfond for reguleringsdistriktet.

For fondet skal utarbeides vedtekter som godkjennes av vedkommende departement.

15.

Konsesjonæren plikter, før arbeidet påbegynnes, å forelegge vedkommende departement til approbasjon detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

16.

Reguleringsanleggets eier plikter å avgi vatn i sådan utstrekning, at den alminnelige fløting forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføyninger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtningen, som ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

17.

Vassslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvrerin-

gen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vassslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 5 000 for hver gang, etter departementets bestemmelse.

18.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Reguleringsgrensene betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

19.

De vassfalls- og brukseiere, som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallene kan gi, er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

20.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

21.

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

22.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget i den utstrekning

det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein- og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommune. Konsesjonshaveren har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdet. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

23.

Til skjønn i anledning av reguleringen skal skjønnsmenn oppnevnes av Kongen.

24.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

25.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Stortinget har lagt til grunn følgende manøvreringsreglement:

«1.

Øvre reguleringsgrense er k. 132,95, tilsv. + 3,51 på Krøderen V. M.
Nedre reguleringsgrense er k. 130,35, tilsv. + 0,91 på Krøderen V. M.
Reguleringshøyden blir 2,60.

Kotehøydene refererer seg til Vassdragsvesenets generalplan. De skal betegnes med faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Manøvreringen skal foretas slik at de naturlige flomvasstander over k. 132,95 i Krøderen ikke økes. Vassdragets naturlige flomvassføring skal så vidt mulig heller ikke forøkes og dets naturlige lavvassføring ikke forminskes til skade for andres rettigheter.

Før 1. januar kan det tappes av magasinet for kraftverkens drift en vassmengde på 10 mill. m³ (tilsvarende 25 cm på Krøderen vassmerke) eksklusiv den vassmengde som avgis til den alminnelige fløting.

Tappingen av magasinvatn skal foretas så jevnt som mulig og skal avsluttes senest 1. mai.

I fyllingstiden skal tappingen for kraftverkens drift ikke overstige 80 m³/sek. så lenge vasstanden ikke har nådd + 2,60 m på Krøderen vassmerke. For korttidsregulering har konsesjonæren en stigningsrett av 5 cm i et døgn utover den stigning som skyldes variasjoner i naturlig tilsig.

For øvrig kan vasslippingen foregå etter kraftverkens behov.

3.

Det avgis det til den alminnelige fløting i vassdraget nødvendig vatn overensstemmende med de regler som blir fastsatt i overenskomst eller ved skjønn.

4.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller lignende samt at reguleringsanlegget til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander samt observeres og noteres om det forlanges regnmengder, temperatur m. v. Det sendes hver måned avskrift av protokollen til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

5.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.

6.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

7.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte bruk og kommuner og fløtingsforeninger har hatt anledning til å uttale seg.»

I komitéinnstillingen heter det at komitéen går ut fra at konsesjonæren bygger og ved-

likeholder en forsvarlig adkomstvei til øya Halsene. For øvrig er komitéen av den oppfatning at de forskjellige veikrav m. v. som er fremmet blir å vurdere av skjønn.

Angående spørsmålet om sperregitter foran utløpet av avløpstunnelen fra kraftstasjonen uttaler komitéen at den ikke finner å kunne ta standpunkt, men dersom Fiskeriinspektøren finner dette nødvendig, blir sperregitteret å bekoste og vedlikeholde av Ramfoss kraftlag.

I proposisjonen heter det angående vilkårenes post 4 om godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 2 pr. innvunnet nat.-hk for Krøderens midtparti at vilkåret blir å frafalle dersom reguleringsforeningen før kraftinnvinningen tas i bruk kan dokumentere eller sannsynliggjøre at midtpartiet er undergitt eiendomsrett.

Såfremt det skulle bli tale om mindre planendringer er Industridepartementet gitt den nødvendige fullmakt til å avgjøre spørsmålet.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Foreningen til Hallingdalsvassdragets Regulering å regulere Krøderen i Buskerud fylke i samsvar med de fremlagte planer og på de betingelser og under de forutsetninger som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 26. juni 1964.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det utkast som er inntatt i ovennevnte tilråding som gjeldende inntil videre.

26. Numedalslågen.

(Reguleringsbestemmelser for overføring av Smådøla, Økta og Borgåi til Tunhovdfjorden m. v.)

Kgl. res. 26. juni 1964.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets Presidentskap i møte 16. juni 1964 fattet følgende vedtak:

«Stortinget samtykkjer i at det vert fastsett reguleringsføresegner for overføring av Smådøla, Økta og Borgåi til Tunhovdfjorden i Numedalslågen i samsvar med Industridepartementet si tilråding av 15. mai 1964 med dei endringar som nemnda har tilrådd.»

Vedtaket er overensstemmende med Innst. S. nr. 278, jfr. St. prp. nr. 129, begge for 1963—64.

I innstillingen slutter komitéen seg til departementets forslag om reguleringsbestemmelser, dog slik at reguleringsavgiften til

kommuner skal økes fra kr. 4 til kr. 5 pr. innvunnet nat.-hk. Herav skal $\frac{1}{5}$ gå til et næringsfond, hvor reguleringsanleggets eier skal yte grunnkapitalen på kr. 150 000. Næringsfondet skal disponeres av Nore og Uvdal kommuner etter vedtekter godkjent av departementet.

Komitéen slutter seg for øvrig til departementets forslag om reguleringsbestemmelser.

I proposisjonen er som vanlig i saker av denne art foreslått bestemmelser om dekning av forsorgsutgifter. Imidlertid er vassdragsreguleringslovens deklarasjonsbestemmelser herom opphevet med virkning fra 1. januar 1965, og Sosialdepartementet, som behandler disse sakene, har funnet det riktig allerede nå å sløyfe reguleringsbestemmelser av denne art. Departementet har av den grunn sløyfet bestemmelsen.

Reguleringsbestemmelsene blir da følgende:

«I.

1.

Reguleringsbestemmelsene gjelder for tidsrommet fram til 3. oktober 1994.

2.

For den økning av vasskraften som innvinnes ved overføringne, erlegges følgende årlige avgifter:

Til statens konsesjonsavgiftsfond: kr. 1,00 pr. nat.-hk.

Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer, kr. 5,00 pr. nat.-hk, hvorav $\frac{1}{5}$ blir å avsette til det i post 9 fastsatte næringsfond.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiften tas opp til ny prøvelse.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av lågvassføringen, som overføringene antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet, med den tidligere bestående regulering og overføring. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved overføringene innvunne øking av vasskraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer etter hvert som den ved overføringene innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 14, skal, for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle, fastsettes av vedkommende departement.

4.

Anleggenes eier skal være ansvarlig for at dets kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

5.

Anleggenes eier er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anleggene og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til en for øyemedet tjenlig sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Det kan også pålegges anleggenes eier etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommuners alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykker i anleggstiden, kan anleggenes eier etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6.

Anleggenes eier er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Anleggenes eier er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom anleggenes eier og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

7.

Reguleringsanleggenes eier er forpliktet til å sørge for midlertidig forsamlingslokale til

bruk for arbeiderne og den øvrige befolkning som er knyttet til anleggene, eller, hvis departementet måtte anse det mer hensiktsmessig og ikke vesentlig dyrere, å delta i oppføring, utbedring eller nedbetaling av permanent forsamlingslokale, f. eks. samfunnshus.

Anleggenes eier skal stille kr. 20 000 til rådighet for allmenndannende virksomhet blant arbeiderne og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelse.

8.

Anleggenes eier er forpliktet til å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig økt ved anleggsarbeidet. I tvilstilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse, ved skjønn på anleggs-eierens bekostning. Veger, bruer og kaier som anleggenes eier bygger, skal stilles til fri avbenyttelse for allmennheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

De stedlige myndigheter skal tas med på råd ved valg av trase for de forskjellige veganlegg.

9.

Innen overføringene tas i bruk skal anleggenes eier innbetale kr. 150 000 som avsettes til næringsfond for Nore og Uvdal kommune.

For fondet skal utarbeides vedtekter som godkjennes av vedkommende departement.

10.

Reguleringsanleggenes eier plikter å treffe de nødvendige tiltak for å avhjelpe de ulemper overføringene fører med seg for:

- a. Fløtingen.
- b. Vassforsyning til de enkelte bruk herunder også kunstig vatning.
- c. Gjerdehold.
- d. Kloakkforholdene.

Spørsmålet om hvorvidt det skal treffes tiltak og i tilfelle hvilke avgjøres i mangel av overenskomst ved skjønn, som kan fremmes i forbindelse med ekspropriasjonsskjønnet.

Anleggenes eier plikter etter departementets bestemmelse å kompensere påførte skader for vassverk for «Skogenområdet» på Rødberg for så vidt angår vatn til vanlig husbehov ved å avgi vatn til vassverket.

11.

Reguleringsanleggenes eier plikter i de områder som berøres av overføringene å sette ut det antall yngel og/eller settefisk som vedkommende departement anser påkrevd i relasjon til inngrepene.

Dersom departementet finner det nødvendig å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de samme områder, plikter anleggenes eier å bære utgiftene til disse.

Anleggenes eier plikter å avgi nødvendig vatn for drift av fiskeklekkeriene i Økta og Smådøla, evt. bære omkostningene med en flytting av disse.

12.

De partier av isen på magasinene som mister sin bæreevne på grunn av overføringene, skal markeres slik:

Så snart isen er farbar om høsten, innsirkles det svekkede parti med et tau festet til påler som settes fast i isen med passe mellomrom. Tauet skal til enhver tid ha en fri høyde over is- eller snøoverflate mellom 0,5 og 1 m.

13.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som opptas i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

14.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved overføringene innvunne driftsvatn, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2).

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende.

Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

15.

Anleggenes eier plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse såvel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

16.

Det påhviler anleggenes eier i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Anleggenes eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang, at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Anleggenes eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning

det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- såvel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjæmmende i terrenget. Plassering av stein og jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Anleggenes eier plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for gjennomføring av pålegg som blir gitt i samband med bestemmelser i denne post. Han plikter å foreta forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende arbeidsledere fornøden meddelelse.

17.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelse av de fastsatte bestemmelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

18.

Reguleringsbestemmelsene skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdragene for hvilke overføringene kan medføre forpliktelser.

II.

De vassfalls- og brukseiere som benytter det ved overføringene innvunne driftsvann, jfr. I postene 2 og 3, erlegger til statskassen en årlig godtgjørelse som for hvert år fastsettes av vedkommende departement og etter følgende regler:

Som grunnlag benyttes den samlede anleggskapital omfattende undersøkelser og planlegging, utførelse av anleggene — herunder også grunn- og skadeserstatninger inkl. skjønnsutgifter, forføyninger til avvergelse av skader og ulemper, alt med tillegg av rentetap i byggetiden. Skulle det etter at anlegget er satt i drift påløpe engangsutgifter f. eks. til dekning av skader og ulemper, blir de å legge til kapitalen.

Av den til enhver tid bokførte kapital inkl. byggerenter beregnes renter etter den sats som Finansdepartementet bestemmer for hvert år. Som utgifter kommer dessuten avsetning til fornyelse eller amortisering etter de til enhver tid gjeldende regler, videre utgifter til admi-

nistrasjon, drift og vedlikehold, årlige ulemper og skadeserstatninger, forsikringer eller avsetning til sikringsfond, skatter m. v.

Det samlede beløp for året deles mellom de vassfalls- og brukseiere som helt eller delvis har tatt det økte driftsvann i bruk. Delingen skjer i mangel av overenskomst ved skjønn overensstemmende med reguleringslovens § 9, punkt 4.

En vassfalls- og brukseiers bestemmelse om å ta det innvunne driftsvann i bruk er bindende for den gjenstående del av regulerings-tiden.

Godtgjørelsen erlegges ukrevd etterskuddsvis hvert år 1. mai, dog først 30 dager etter mottatt oppgave. Etter forfall beregnes 6 pst. rente. Godtgjørelsen inndrives ved utpantning.

Den vassfallseier eller bruker som ikke erlegger skyldig reguleringsgodtgjørelse i rett tid, er uberettiget til å benytte den regulerte vassføring.

Departementet kan kreve sikkerhet for godtgjørelsens erleggelse.

III.

Departementet kan under særlige omstendigheter, uten hinder av bestemmelser i avsnitt II, gi en vassfalls- eller brukseier tillatelse til for et nærmere bestemt tidsrom å benytte driftsvann som er innvunnet ved overføringene mot en godtgjørelse som i mangel av overenskomst fastsettes ved skjønn.

Departementet bestemmer i så fall i hvilken utstrekning reguleringsbestemmelsene for øvrig skal få anvendelse for vedkommende vassfalls- eller brukseier.»

Stortinget har lagt til grunn følgende manøvreringsreglement:

«1.

a) *Oppdemningsgrensene for inntakene er:*

	Øvre kote	Nedre kote	H. flom-vst. kote
Dam i Økta	845,4	842,9	846,1
Dam i Borgåi (overløpsterskel) .	754,5		756,3
Dam i Smådøla ...	740,0	737,4	740,9

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

b) *Overføringer:*

Ø k t a :

Et felt på 52 km² overføres til Borgåi.

B o r g å i :

Et felt på 104 km² (+ 52 km² fra Økta) overføres til Tunhovdfjorden.

Smådøla :

Et felt på 105 km² (+ 10 km² fra Leiråi) overføres til Tunhovdfjorden.

2.

Det avgis nødvendig vatn til vassforsynings- og fiskeklekkerier i de overførte vassdrag dersom disse forhold ikke ordnes på annen måte ved overenskomst eller skjønn.

3.

Det skal ved manøvreringen has for øyet at flommen i vassdragene så vidt mulig ikke økes. For øvrig kan vasslippingen foregå etter behovet i Nore I og II.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som tilsettes av Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

5.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller lignende, og at overføringsanleggene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander.»

I innstillingen er det også gitt tilslutning til departementets forslag om at det blir gitt tillatelse etter vassdragsreguleringslovens § 19, post 2 om å rå over alt vannet i de vassdrag som overføres til reguleringsformål.

I innstillingen har komitéen kommet inn på en rekke av skadevirkningene og om hvorledes disse eventuelt kan reduseres. Fra innstillingen siteres:

«Der fløytinga fell burt meiner nemnda at Vassdragsstellet må syta for byggjing av turvande veger og taka på seg transport av tømmeret utan utloger for eigar og brukar. Vedlikehaldet av vegane må òg Vassdragsstellet syta for.

Nemnda vil strika under at det må sytast for fullgod vassforsyning til dei som får denne vanskeleggjord eller øydelagd. Dette gjeld ogso det planlagde vassverket for Skogenområdet. Også når det gjeld vatningsanlegg og fiskeklekkeriane må det finnast fram til naudsynlege åtgjerder.

For lutingsanlegget som er under oppføring i Borgåi bør det etter nemnda si meining so vidt mogeleg finnast fram til ei løysing, slik at anlegget kan halda fram i samsvar med planane.

Skulle det ikkje vera mogeleg må vedkomande interesserte partar haldast skadelaide.

I denne samanheng vil nemnda peika på den fåre lutingsanlegga er for fisket i vassdraga våre og bed om at dette spørsmål vert nærare utgreidd.

Nemnda vil òg strika under at det er naudsynleg med ei fullgod løysing av kloakktilhøva. Fagfolk bør takast med på råd.

Nemnda er samd i at dei spørsmål som er nemnd ovanfor vert avgjort ved tiltaksskyn sofram semje ikkje kan koma i stand.

Nemnda går ut frå at anleggsvegane blir lagd i samråd med skogoppsynet og kommunen, slik at vegane kan bli til størst mogeleg nytte for alle partar.»

Industridepartementet

tilrår :

1. Det fastsettes reguleringsbestemmelser for overføring av Smådøla, Økta og Borgåi til Tunhovdfjorden i samsvar med Industridepartementets tilråding av 26. juni 1964.
2. I medhold av § 19 post 2 i vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917, jfr. samme paragrafs siste ledd, bestemmes at alt vannet i de overførte vassdrag kan brukes til reguleringsformål.
3. Det fastsettes manøvreringsreglement for overføringene i samsvar med det utkast som er inntatt i ovennevnte tilråding som gjeldende inntil videre.

27. Gloppen kommune.

(Fornyelse av tillatelse til å regulere Breimsvatn i Breim kommune i Sogn og Fjordane m. v.)

Kgl. res. 26. juni 1964.

Gloppen Elektrisitetsverk har siden 1950 regulert Breimsvatn i Breim herred i Sogn og Fjordane, i medhold av tillatelse gitt ved kgl. resolusjon 9. september 1932, jfr. tillatelse til planendring gitt ved kgl. resolusjon 20. januar 1950. Det er ikke vært fastsatt manøvreringsreglement og heller ikke vært holdt erstatningsskjønn idet forholdet til rettighets- haverne har vært ordnet ved avtale inngått i januar 1949 mellom elektrisitetsverket og Breim Kraftlag. Denne avtale gjaldt for et tidsrom av 10 år. Det har uten resultat vært forhandlet om fornyet avtale. I februar 1962 rettet grunneigarlaget ved Breimsvatn henvendelse til Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet om å få fastsatt manøvreringsreglement. Gloppen elektrisitetsverk har deretter lagt fram forslag til manøvreringsreglement og søkt om fornyelse av reguleringsstillatelsen for avholdelse av ekspropriasjonsskjønn.

Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet har avgitt følgende uttalelse datert 28. september 1963:

«Hovedstyret har motteke følgjande brev,

datert 17. februar 1962, fra grunneigarlaget ved Breimsvatn v/ Jakob O. Førde:

«Som det vyrde Hovedstyre kjenner til er Breimsvatn regulert i samsvar med konsesjon gjeve til Gloppen Elektrisitetsverk av 1932.

Reguleringa vart først gjennomført i 1950, og det vart då inngått ei frivillig avtale om vederlag for skade o. l. regul. førde med seg. Grunneigarane let Breim Kraftlag få rett til å inngå avtale med Gloppen E.verk for eit tidsrom av 10 år.

Det er bygd ein nåledam i utløpet av Breimsvatn, og denne skal tena som dam for bassenget, og på same tid brukast i det høgst tvilsame reguleringsomfang i flomtilhøve.

Ved den førre avtale hadde ikkje grunneigarane røynsle av ein reguleringsverknad, og let av den grunn Breim Kraftlag overta forhandlingane om vederlag, og nytta vederlaget i 10 år.

No er det kome fram til nye tingingar om fortsatt frivillig avtale, men då mellom grunneigarane og Gloppen E.verk. Grunneigarane har i den tiårs periode som har gått, dårleg røynsle med den reguleringseffekt den noverande dam har, og ser seg nødt til å stille det vyrde Hovedstyre spørsmål om nåledammen er godkjend som reguleringsdam for Breimsvatn.

Ein annan ting som vi grunneigarar meiner vi bør gjera Hovedstyret merksame på er at sidan hovedvassdraget til Breimsvatn er for so vidt gjennomregulert ved omfattande reguleringar i Stardalen og Klakegg i Jølster og vidare frå Bergheimsvatn til Stokke i Breim, slik at vassføringa i elva der er langt hurtigare enn før, og det ikkje er teke omsyn til fullgod avtapping av Breimsvatn i samband med oppdemminga, meiner vi at der bør byggast ein serskild tappekanal for bruk i flom. Dette avdi vi i tida 1. oktober og framover hausten er serleg utsette for store nedbørmengder og flom på fullt basseng.

Ein gjer seg so fri og bed om at desse tilhøva vert retta på for det er slike flomskader vi har vanskar med å få fullgod erstatning for, og vanskeleg å få inntekte i ei ny frivillig avtale.

Grunneigarane vil òg gjerne få oppsett ei manøvreringsreglement for nåledammen, og tillet seg å spørja om der til vanleg vert nytta standardkrav til pass og stell i samsvar med konsesjongjeve reguleringshøgde. Ein skal her få opplysa at der er oppsett slikt reglement for reguleringa av Jølstervatn, og kan vi få oppsett eit liknande er vi nøgde.»

Brevet vart den 6. mars 1962 sendt til Gloppen Elektrisitetsverk, Sandane, til uttale og verket vart samstundes bedt om å sende inn framlegg til manøvreringsreglement. Ein viste òg til brev av 25. februar 1957 der Gloppen Elektrisitetsverk var bedt om å sende inn framlegg til slikt reglement.

G l o p p e n E l e k t r i s i t e t s v e r k sende inn desse merknader, datert 18. april 1962, til brevet fra grunneigarlaget:

Styret for Gloppen Elektrisitetsverk skal få koma med nokre utfyllande merknader i samband med dette skrivet.

Grunnlaget for den tidlegare avtale var at grunneigarane gav Breim Kraftlag rett til å gjere avtale med Gloppen Elektrisitetsverk, der Kraftlaget tok på seg ansvaret for skade og ulempe som denne reguleringa vilde føre med seg.

Den reguleringa det her er tale om: 180—0 på vassmerket 620 Almenning — kote 61,139—59,339 — kan etter vår mening ikkje påføre grunneigarane nokon skade (eller ulempe) som dei ikkje har med dei same vannstander på uregulert vatn. Om der er ulemper, og om desse vert større eller mindre ved regulert vatn mellom 180—0 kan vel verte ei skyssak, men vi skulde tru at det i mange høve vil vere slik at den jamnare vandstand er meir til gagn enn til skade.

Vi vil ellers få segje at grunneigarlaget sin merknad om at dammen skal «på same tid brukast i det høgst tvilsame «reguleringsomfang i flomtilhøve» — er noke som vi ikkje skynar meininga med.

Dersom grunneigarlaget med dette meiner at nåledammen skal kunne manøvrerast slik at den kan ta burt flaum i Braumsvatn, so er det noke som ikkje kan godtakast.

Fyrst ligg dette utom dammen si oppgave, og ellers ligg det avgjerande profil ved vasshøgder i Breimsvatn på ca. 2,20 og oppover, eit godt stykke nedanfor dammen — ved ei naturleg innsnevring i elva.

Dammen er bygd etter planer utarbeidde av Elektrisitetsforsyninga i Sogn og Fjordane og Firma Eeg-Hendriksen & D. Lund, Oslo. Dei siste var det ogso som bygde dammen og ordna med godkjenning frå Vassdragsvesenet. Ved fleire høve har der vore utsendinger frå Vassdragsvesenet, både Vassdragsavdelinga og Elektrisitetsavdelinga, for kontroll og godkjenning, og dei merknader som vart gjorde vart ordna etterpå.

Når det gjeld det som grunneigarlaget skriv om at vassdraga ovanfor Breimsvatn er gjennomregulerte, er dette noke som vi har peika på alt for lenge sidan, utan at dette har noke med vår dam å gjere. Ein tappekanal som laget skriv om kan ikkvartfall ikkje kunne tillagast i samband med nåledammen.

Laget gjer seg ellers skuldig i ei anna misstyding. Nåledammen gjev ikkje — og er heller ikkje tenkt å gje — høve til oppdemming. Kote 61,139 er nemleg omlag vanleg sommervannstand, og det vil soleis tyde det same som at ein held att, og ikkje let vatnet falle under nemnde kote solenge tilsiget dekker naudsynt avlaup. Vi endrer soleis ikkje flaumvannstand utom det som det har vore tidlegare. Dette vil ellers gå fram av avlesingane frå vassmerket 620, Almenning.

Flaumane i Breimsvatn er heller ikkje avgrensa til hausten. Siste storflaum ein hadde (3,60 m 1957) var i januar. Breim Kraftlag saksøkte då Gloppen Elektrisitetsverk og hevda at det var dammen som var årsak til flaumen og skadane, men ved Heradsrettdom vart Gloppen Elektrisitetsverk frifunne.

Når det gjeld erstatning for skade som provfast har si årsak i reguleringa, so vil vi aldri nekte fulldekking til den skadelidne. Men ein må få vete om skaden, og skadegradet må fremjast so snart skaden er gjord, slik at det kan verte høve til å vurdere årsak og omfang.

Til sist vil eg få segje at etter vårt inntrykk

ved den tidlegare avtale med regulering millom 1,80 og 0, meinte grunneigarane ikkje at dei kom til å lide nokon skade. Det er fyrst ved vasshøgder som er mykje større (3 m) at det kan verte skade.»

Med merknadene følgde slikt framlegg til manøvreringsreglement:

Manøvreringsreglement

for regulering av dam ved Breimsvatn.

1.

Reguleringshøgda skal vere 1,80 m slik at Øvre reguleringsgrense er kote 61,139 og

Nedre reguleringsgrense er på kote ... 59,339 Kotehøgden refererer seg til måling utført av Vassdragsvesenet og svarer til avlesing 180 og 0 på vassmerke 620 i Almenning. I dammen er der 6 nålelaup med ialt ca. 400 nåler, og elveprofilen er, ved vasshøgde 180 og alle nåler oppe, utvida med ca. 26 m².

2.

Vasshøgden vert regulert ved å ta opp eller setje ned nåler, og dette må gjerast slik at det ikkje skader andre sine retter, eller hindrer den naturlege flaumvassføringa.

Reguleringa må ikkje føre til at flaumvassføringa vert auka.

3.

Regulering av vassføringa kan gjerast etter det Gloppen Elektrisitetsverk har trong for. For at vassføringa i elva skal verte so jamn som mogeleg, skal oppdemming og slepping (av vatn) gjerast over so lang tid som dei hydrologiske tilhøve tilsegjer.

4.

Reguleringsanlegget skal til kvar tid halddast i god (forsvarleg) stand, og det må ettersjåast at det ikkje er is eller andre hindringer i nålelaupet.

Det skal førast protokoll over manøvreringa, og avskrift av denne skal sendast Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet for kvart kvartal, eller oftare om Hovedstyret krev det.

5.

Til å stå for manøvreringa etter det oppsette reglement, skal tilsettast ein norsk statsborger, som vert godkjendtt av vedkomande departement.

6.

Viser det seg at sleppinga etter dette reglement skader almene interesser, kan Kongen, utan erstatning til konsesjonæren, fastsette dei endringer i reglementet som han finn turvande, og konsesjonæren kan verte pålagd å erstatte mogelege skader ogso overfor tridjemann.»

Framlegget til manøvreringsreglementet fra Gloppen Elektrisitetsverk er gjennom fylkesmannen i Sogn og Fjordane lagt fram for distriktet med følgjande resultat:

Gloppen heradstyre gjorde i møte den 29. november 1962 slikt samrøystes vedtak:

«Gloppen heradstyre finn det framlegg til manøvreringsreglement som er lagt fram av styret for Gloppen Elektrisitetsverk for å vera vel gjennomtenkt. Det tek omsyn til alle parter som har interesser i og kring vatnet og vassdraget som ligg nedanfor dammen, og tek elles omsyn til mogelege almene interesser som kan verte aktuelle. Vi vil difor fullt ut godkjenne og tilrå dette framlegget godkjent.»

Breim heradstyre gjorde i møte den 22. august 1962 slikt samrøystes vedtak:

«Saka vert utsett, og vidare sendt til grunneigarlaget kring Breimsvatnet til fråsegn.»

Grunneigarlaget utarbeidde eit nytt framlegg til manøvreringsreglement for regulering av Breimsvatnet, og dei to framlegg til slikt reglement vart handsama i Breim heradstyre i møte den 1. oktober 1962.

Heradstyret gjorde slikt samrøystes vedtak:

«Framlegget frå grunneigarlaget vert vedteke, og ein viser til den grunngeving grunneigarlaget legg ved.»

Framlegget frå grunneigarlaget lyder:

- «1. Øvre reguleringsgrense er kote ... 61,139
Nedre reguleringsgrense er kote ... 59,339
Reguleringshøgda vert kote 1,8 m
Dette svarer til avlesing på Vassdragsvesenets vassmerke i Almenning.
2. Vasshøgda i Breimsvatnet skal regulast ved å taka opp eller setja ned nåler, og dette å dette gjerast såleis at ein ikkje skadar nokon sine rettar eller meinkar naturleg flaumvassføring i å laupe ut. Når vasstanden i Breimsvatnet under flaum stig og nermar seg 1,8 m på vassmerke, skal nålelaupa vere fri for nåler og gje fritt avlaup for alt flaumvatn.
Under flaumstigning om våren, når det ikkje er trong for noko magasin, skal alle nåler vera ortekne og ikkje verta nedsette før naudsynt på haustparten når magasin skal etablerast for vinteren.
3. Det skal påsjåast at flomlaupet ikkje vert hindra av is eller liknande og at reguleringsanlegget til ei kvar tid er i god stand. Det skal førast protokoll over manøvreringa og avlesne vasstader, likeeins skal noterast — om det vert kravt — regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen skal kvar månad avskrift sendast til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.
4. Til å stå for manøvreringa skal tilsetjast ein norsk statsborgar som vert godkjent av vedkomande departement. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet avgjer kvar damvokteren skal bu. Han skal ha telefon ved dammen og i sin bustad, og syta seg opplysningar om vasstigning i hovudvassdraget som munnar ut i Breimsvatnet.
5. Syner det seg at vassleppinga etter dette reglement medfører skadelege verknader av omfang for ålmene interesser, kan Kongen utan erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte

mogelege skadeverknader overfor tredje-mann, fastsettje dei endringar i reglementet som syner seg å vera turvande.»

Grunngjevinga for framlegget til manøvreringsreglement fra grunneigarlaget lyder slik:

«Grunneigarane meiner at då reguleringa av nåledammen i Breimsvatnet skal skje ved å ta opp eller setja ned nåler for hand, utan nokon mekaniske hjelpemidlar, finn ein at for å trygge grunneigarane sine eigedomar og verdiar elles, må tapping av bassenget alt påbyrjast før vatnet når 180 cm på Statens vassmerke, i serleg kritiske periodar.

Dette meiner ein bør krevast på grunn av det relativt store nedslagsfeltet til Breimsvatnet, ca. 530 km², og dei av Vassdragsvesenet planlagde og gjennomførde reguleringar, i vassdraga ovanfor Breimsvatn, sett i høve til den manøvreringseffekt nåledammen har.

Røynsle frå den tid Breimsvatnet har vore regulert, 10 år, viser at det i kritiske flaumperiodar, vert det til dels store skadeverknader, om tappinga av bassenget ikkje vert utført i rett tid, og på ein vasstand kring 170/180 cm.»

Overingeniøren for elektrisitetsforsyninga i Sogn og Fjordane uttaler i påteikning av 8. desember 1962:

«Jeg har ikke så meget å innvende mot det av Gloppen Elektrisitetsverk fremsatte forslag til manøvreringsreglement.

En nåledam er i forhold til moderne reguleringsinnretninger et forholdsvis primitivt reguleringsorgan. Ved dammen i Breimsvatnet er flomløpet bredt og antall nåler oppgis å være ca. 400. Dammen ligger i et vanlig elveløp uten særlig fall. Et stykke nedenfor går elven i et trangt gjøl som på stor flom forårsaker oppstuung.

Ved stor flom må derfor det meste av nålene være fjernet. Det er en mangel ved denne dam at der ikke er et lukeløp som kunne benyttes til den daglige slipning og som ville vært en hjelp når Breimsvatnet stiger sterkt.

Disse forhold gjør at der i perioder med sterk nedbør særlig i forbindelse med snemelting, må være et godt vakthold og der må være organisert en forholdsvis stor mannskapsstyrke som damvakten kan tilkalle på kort varsel.

Å fastsette i reglementet som foreslått av grunneierlaget, at trekning av nålene skal begynne når vannstanden nærmer seg 1,80 og at damløpet til bestemte tider skal være fritt, vil i høy grad nedsette dammens regulerende evne for lavvannsføringen.

Reguleringen må skje etter skjønn. Der stilles som nevnt sterke krav til vakthold i de tider hvor der er fare for flom.

Jeg gjør oppmerksom på at der nå også er bygget en kraftstasjon i Ebebøfossen og jeg antar at der ved utformingen av manøvreringsreglementet også må tas hensyn til den.»

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane viser i påteikning av 14. desember

1962 til det overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane har uttala.

Gloppen Elektrisitetsverk har i brev datert 2. november 1962 kommentert Grunneigarlaget sitt framlegg til manøvreringsreglement:

«Ad pkt. 1.

Slikt dette er forma er det noko for knapt, og det er positivt feil at kotehøgden kan avlesast direkte på vstm. 620, Almønning.

Ad pkt. 2.

Det er kome inn ein definisjon som må vere feil.

Flaum vil det vere naturleg å kalle vasshøgder tilsvarande avlesing 180 på vstm. 620 — Øvre reguleringshøg. (Sjå: «når vatnet under flaum stig og nermer seg 180 m — —».)

Etter Vassdragsvesenet sine målinger (Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen, Hydrologisk avdeling) er vassføringa ved dammen 92 m³/sek. ved avlesing 180 på vstm. 620. I perioda 1900—1930 (altså uten dam) var medelflaumvassføringa 155 m³/sek. Dette svarer til avlesing på vstm. 620 med 259. For same tidsbolk var medel «vårflom» 232.

Ei avlesing på 170—80 vil det difor vere heilt urett etter vårt skyn, å definere som «flaum» —.

Det difor ogso heilt meiningslaust å krevje burtteke all regulering når vatnet «nermer seg 1,8 m».

Eit slikt krav vilde gjere reguleringa om lag ubrukande for oss av fleire grunnar.

Vi kan heller ikkje godta eit krav om at alle nåler skal vere burte før det kan segjast at vi ikkje hindrer «naturleg flaumvassføring —» (sjå ellers tidlegare om definisjon av flaum).

Vi har nemleg utvida det gamle elvefaret med omlag 26 m² rekna etter avlesing 180. Fullt avlaup på same høgd er no omlag 75—78 m². Vi har altso utvida elvelaupet med omlag 33 pst. som tilsvarer 133 nåler av 400. Då det på denne vassføringa er dammen som avgrensar avlaupet har vi ogso ansvar for vassdraget nedanfor dammen, og vi kan difor ikkje einsidigt endre avlaupet frå Breimsvatnet, utover det som vi ved røynsle kjem fram til kan gjerast utan skadeverknader. Vi kan ikkje la det koma i den situasjon at dersom vi føl opp krava frå den eine parten gjer vi skade for den andre.

Under større vasshøgder — det som vi vil kalle flaum — er det trøngt gil i elva nedanfor dammen, som ved avlaup på 120—150 m³ (avlesing 215—250) stuger opp vatnet slik at denne oppstuinga verker heilt attende i Breimsvatn. Dei nåler som då står att i dammen losnar og kan flyte opp. So har Grunneigarlaget ført inn i reglementet omgrepa «vår» og «haust». Desse omgrep svarer ikkje på langt nær alltid til noke visse vasshøgder i vatnet. Dei kan difor vanskeleg brukast i denne samanheng.

Datofeste tider vil avgrense nytten av reguleringa, og for grunneigarane ved Breimsvatnet har det svært lite praktisk verd.

Grunneigarlaget krev at det skal påleggast å «notere regnmengder, temperatur m.v.» (Dette m.v., kva står det for? Det er vel

ikkje tanken at vi skal opprette ein meteorologisk stasjon?) Dette må vere eit krav som er lite ettertenkt.

Det som er naudsynt i denne samanheng vert gjort ved vnstm. 620. At avskrift av manøvreringsprotokollen skal sendast Hovedstyret kvar mnd. må vere uturvande. Vi meiner det er smidigare å segje som vårt framlegg lyder: «so ofte Hovedstyret krev det».

Pkt. 4.

Det skulle vere uturvande å setje inn i manøvreringsreglementet kva krav Gloppen Elektrisitetsverk skal setje opp i sin instruks for ein av sine funksjonærer.

Det er ikkje damvaktaren, men Gloppen Elektrisitetsverk som har ansvaret for reguleringa.

Skulle det vere noke serleg Hovedstyret vil pointere har dei høve til det under godkjenninga.

Pkt. 5.

Framlegget frå Grunneigarlaget legg ei anna meining i dette punktet enn som er rimeleg.

Etter deira framlegg skal konsesjonæren erstatte skadeverknader overfor tredjemann — altså ålmenta —, men tanken med dette punkt må då vere at der skal vere høve til å pålegge konsesjonæren erstatningsplikt, for den skade som er gjort før reglementet vert endra.

Her må nemleg vere tenkt på skade uten at det er brot på manøvreringsreglementet, og då må det vere for sterkt å segje: «skal erstatte —» men at det kan vere høve til slik avgjerd. At Kongen får høve til endring av reglementet utan at konsesjonæren kan krevje erstatning, må vel vere nok i eit slikt høve. Dette er grunnlaget for den form som framlegget vårt har.»

Ad Grunngevinga frå Grunneigarlaget.

«Det ser ut for at grunneigarlaget rekner med at alle flaumer i Breimsvatnet har si årsak i dammen, og at so snart vatnet stig over 180 vert det gjort skade.

Dette må avgjort vere feil.

Det var ingen som hadde høyrte noke om at det vart gjort skade på «eigedom og verdier —» ved vasshøgder på 180 — før dammen vart bygt.

Som rimeleg er. Medelflaumvassføringa i bolken 1900—1930 var på 259 og medel «vårflaum» på 232. Her kan ellers nemnast at toppen på «vårflaumen» ofte ikkje har kome før langt ut i juli, altså midt på somaren då alt som vert kultivert står i full vokster. Folket kring Breimsvatnet har kjent til dette og har vorte nøyde til å rekne med det i alt som dei har stelt med kring vatnet. Dette vart det ei endring på so snart dammen vart bygt.

Då var det dammen som var årsak til alle ting. Vi fekk t. d. krav om skadebot fordi gjødsel var vekkskyld i somarhalvåret — juli mnd. — altså ei tid då vi ikkje regulerte vatnet — (alle nåler og bruer oppe). Refleksjonane gjer seg sjølve.

Det vert flaum i Breimsvatn, anten der er dam eller ikkje, og vår oppgåve er å hindre at dammen ikkje endrer det naturlege avlaup»

— utom den høgd som vi har konsesjon på. Og til den høgd vil eit førehandsskyn fastsetje vederlag for skade og ulempe. Vidare opover vil vi verte nøyde til å erstatte skader som kjem av at vi har endra tidlegare flaumavlaup. Har dammen ikkje hindra tidlegare avlaup rekner vi med at vi ikkje skal betale skader, sjølv kor store desse er.

Det store nedslagsfeltet har sjølv sagt innverknad på vassføringa, men det har alltid vore slik og har ikkje noko samanheng med dammen. Heller ikkje elvereguleringane lenger oppe i elver som renn ut i Breimsvatn har noke med dammen å gjere, idet dette vatnet renn i vatnet anten der er dam eller ikkje.

Vi kan difor ikkje skyne at det som Grunneigarlaget segje om dette har noke med dette spørsmålet å gjere. Det går ikkje fram av grunngevinga korleis dei har funne «røynsle» på noke reelt grunnlag, til å krevje at tapping skal påbyrjast før vndst. har nådd 180, og korleis dei på den måten kan tryggje seg mot skadeverknader. Der er då alle tider tapping frå dammen, og kva tid ein skal ta op nåler må vurderast i kvart einskildt tilfelle. Dette kan det ikkje setjast op absolutte tall og regler for.

Manøvreringsreglementet skal vere ei bein grind som Gl.El.verk skal ha som rettesnor for sitt arbeid med å halde vatnet regulert.»

Hovedstyrets merknader:

Gloppen kommune fekk ved kgl. resolusjon 12. november 1913 løyve til å regulera Breimsvatn 6,0 m, med 2,0 m oppdemming og 4,0 m senking. Reguleringa vart ikkje gjennomført. Ved kgl. resolusjon 9. september 1932 fekk Gloppen kommune løyve til å demme opp Breimsvatn 1,8 m mellom kotene 59.439 og 61.239. Konsesjonen av 1913 vart sett på som bortfallen. Heller ikkje denne reguleringa vart gjennomført, og den 15. november 1949 søkte Gloppen Elektrisitetsverk om løyve til å demme opp Breimsvatn 1,8 m nå mellom kotene 59,339 og 61,139 tilsvarande 0,0 og 1,8 m på Breimsvatn vassmerke. Søknaden vart sett på som ei planendring, og ved kgl. resolusjon 20. januar 1950 vart planendinga godkjend stort sett i samsvar med den framlagde plan.

Konsesjonsvilkåra vart ikkje endra bortsett frå post 6, der fristane for arbeidet vart gjort gjeldande frå 20. januar 1950. I post 19 heiter det: Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.» Noko manøvreringsreglement har det likevel ikkje vorti fastsett.

Med omsyn til vederlag for skade og ulemper som reguleringa førde med seg, vart det inngått avtale mellom grunneigarane og Gloppen Elektrisitetsverk. Grunneigarane i Breim herad overlet i avtale av januar 1949 til Breim Kraftlag å inngå avtale med Gloppen Elektrisitetsverk for eit tidsrom av 10 år.

I samband med at avtalen no er gått ut,

har Grunneigarlaget ved Breimsvatn mellom anna bede om at det må verta fastsett manøvreringsreglement for reguleringa av Breimsvatn.

Nåledammen ved Vassenden er godkjend som reguleringsdam for Breimsvatn, og med den regulering som er tillaten reknar Hovedstyret med at dammen fyller dei krav ein må stilla. Ein tappekanal som den grunneigarlaget gjer framlegg om kan knapt koma på tale, idet ein må rekna med at ein slik kanal vil auka den naturlege flaumen frå vatnet og derved føre til skade på grunn m. v. lenger nede i vassdraget. Hovedstyret er likevel samd i at det bør fastsetjast manøvreringsreglement for reguleringa av Breimsvatn.

Hovudsaka for grunneigarane er å sikra seg mot at flaumen stig over 1,80 m på vassmerket. I denne samanheng kjem Gloppen Elektrisitetsverk med merknad om at 1,80 m ikkje svarar til flaumvasshøgde — det vert hevda at det er «omlag vanleg somarvandstand».

Etter hydrologiske granskingar utført av Hovedstyret er medelavlaupet fra Breimsvatn, og tilsvarende vasshøgder på Breimsvatn vassmerke i mai 45 m³/sek. (1,21 m), juni 73 m³/sek. (1,56 m), juli 88 m³/sek. (1,76 m), august 70 m³/sek. (1,53 m), september 60 m³/sek. (1,40 m) og i oktober 48 m³/sek. (1,25 m). Dette er resultatet av observasjonar i tida 1921—50. På dette grunnlag vil Hovedstyret legge vekt på motlegg frå grunneigarane. Ved sida av at dei har kome med sitt eiga forslag til reglement har dei vist til det som er fastsatt for Jølstervatn og sagt seg nøgde med eit tilsvarende reglement for Breimsvatn. I nemnde reglement er m. a. fylgjande gjort gjeldande: «Vannstanden må ikkje overstige øvre reguleringsgrense uten at alle nåleløp er helt åpne. Nålene skal være fjernet i tiden 15. april til 1. oktober hvert år.» Av avtalen med grunneigarane og av søknaden frå Gloppen elektrisitetsverk, som ligg til grunn for godkjenning av planendringa 20. januar 1950, vil det gå fram at føresetnaden var at nålelaupet skulle vera ope frå 1. mai til 30. september, jfr. s. 1 nederst i innstilling av 6. januar 1950 frå Hovedstyret. Ein meiner difor at dette må koma til ordlag i manøvreringsreglementet.

Ved full nåleopning vil det truleg bli større avlaup enn ved uregulert tilhøve, jfr. merknad av Elektrisitetsverket om at det gamle elvefaret er utvida med ca. 26 m². Dette medfører større fare for skader nedover i vassdraget og ein kan ikkje utan eit visst atterhald ta inn denne føresetnad i eit manøvreringsreglement. Ved vasshøgder omkring HRV må manøvreringen foregå på skjønn i

det ein tek omsyn til mogelege skadeverkningar ovanfor og nedanfor dammen. Det er tilsigstilhøva — intensiteten og tidlengda av flaumen — som må vera avgjerande for når nålene skal vera heilt borttekne. Ei formulering som t. d. brukt ved reguleringen av Jølstervatn seier heller ikkje noko anna. Elles skal ein merka seg at damtypen ved Jølstervatn og Breimsvatn er den same, og magasinet utgjer i samme fylgd 5,4 pst. og 3,3 pst. av det årlege middels avlaup. Derav fylgjer at problemet er omlag det same ved manøvreringen av dei to vatna.

Ved stor flaum må det meste av nålene vera fjerna og det må difor stillast strenge krav til vakthald i tider når det er fare for flaum. Det er difor turvande at damvaktaren bur i nærleiken av dammen og at han har telefon i bustaden sin.

Hovedstyret meiner det er uturvande å påby i reglementet at damvaktaren skal syta for opplysningar om stigningen i vasshøgda i hovudvassdraget.

Dei andre føresegner er slike som er vanlege i manøvreringsreglement i dag.

Hovedstyret vil etter dette råda til at det vert fastsett manøvreringsreglement for reguleringa av Breimsvatn i samsvar med vedlagde utkast.

Gloppen elektrisitetsverk opplyser at spørsmålet om ny avtale i samband med vederlag for skade og ulempe som reguleringa fører med seg er drøfta med grunneigarane utan at det er kome til nokor semje.

Den frist som etter Vassdragsreguleringslova, § 16, post 6 er sett for å krevja skjønn, er omme. Skjønn kan difor ikkje haldast før det er gitt ny konsesjon. Hovedstyret vil støtte ein slik søknad.

Dokumenta ligg ved.

Handsama i møte 27. september 1963.»

Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement for regulering av Breimsvatn er sålydende:

«1.

Øvre reguleringsgrense kote	61,139
Nedre reguleringsgrense kote	59,339
Reguleringshøgde	<u>1,8 m</u>

Kotehøgden refererer seg til nivellement utført av Vassdragsvesenet og svarer til 1,8 og 0,0 m på vassmerke 620 ved Breimsvatn.

Reguleringsgrensene skal merkast med faste og tydelege vasstandsmerke, som Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen godkjenner.

2.

I tida frå vårflaumen byrjar — men seinast frå 1. mai til 1. oktober skal dammen så vidt råd er manøvrerast slik at vasstandane i Breimsvatnet og vassføringa i elva til kvar tid ligg nær tilhøva som ville vore utan regulering. Regulanten skal syta for at den naudsynte utrekning for rekonstruksjon av dei naturlege tilhøve blir gjennomført.

Ved manøvreringa skal ein elles ha for auga at naturleg flaumvassføring ikkje aukar. Heller ikkje må lågvassføringa minka til skade for andre sine interesser. Elles kan vassleppinga skje etter det Gloppen Elektrisitetsverk har trong for.

Manøvreringa av dammen skal gå for seg slik at vassføringsendringane i elva ikkje vert for brå.

3.

Det skal kontrollerast at det ikkje er is eller liknande i nållaupa, og reguleringsanlegget skal til kvar tid haldast i god stand. Det skal først protokoll over manøvreringa og avlesne vasstander, og dersom det vert for langt, skal det observerast og noterast regnmengder, temperatur m. v. Avskrift av protokollen skal ved utgangen av kvar månad sendast til Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

4.

Til å stå for manøvreringa skal tilsetjast ein norsk statsborgar som må godkjennast av vedkomande departement.

Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen kan avgjera kvar damvaktaren skal bu og om han skal ha telefon i bustaden sin.

5.

Syner det seg at vassleppinga etter dette reglement fører med seg skadelege verknader av omfang for allmenne interesser, kan Kongen utan erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å godtgjera for moglege skadeverknader andsynes tredjemann, fastsetja dei endringar i reglementet som er turvande.»

Hovedstyrets uttalelse ble av departementet oversendt elektrisitetsverket ved brev av 9. oktober 1963 som er sålydende:

«Vedlagt oversendes et eksemplar av et av Hovedstyret framlagt utkast til manøvreringsreglement idet man imøteser Elektrisitetsverkets eventuelle bemerkninger.

I forbindelse med at det er opplyst at erstatningsspørsmål i forbindelse med reguleringen har vært ordnet i minnelighet for et tidsrom av 10 år og at det nå forhandles om ny overenskomst, vil departementet peke på at

det er anledning til å søke om fornyelse av reguleringstillatelsen for å få fastsatt ekspropriasjonserstatning for eventuelle skader og ulemper.»

Som svar på dette brev er mottatt følgende brev fra høyesterettsadvokat K. Karlsrud dater 3. mars 1964:

«Gloppen Elektrisitetsverk har gitt meg fullmakt til å besvare det ærede departements brev av 9. oktober 1963, hvormed fulgte utkast til manøvreringsreglement.

E.verket bemerker til utkastets pkt. 2 at således som dette er formet, vil regulering i det hele tatt ikke kunne foregå i tiden fra 1. mai til 1. oktober. Erfaringen viser at vannstanden på ettersommeren kan være lavere enn nødvendig for verkets maskiner. Det er også vanskelig å fylle magasinet hvis fyllingen ikke kan begynne før 1. oktober.

Samtidig understreker elektrisitetsverket at det for lakefisket i elven er av betydning å kunne ha noe mer vann enn det naturlige avløp i tiden fra omkring 1. juli. Den naturlige vannføring kan da være så lav at det er vanskelig å fiske.

Til de øvrige punkter i manøvreringsreglementet har E.verket ikke noe å bemerke. I henhold hertil foreslås pkt. 2 forandret, og forslaget lyder:

«I tida frå vårflaumen byrjar — men seinast frå 1. mai og inntil 15. september — skal dammen så vidt råd er manøvrerast slik at vasstanden i Breimsvatnet ikke står høgre enn 1 m over den vasstand som vilde vore utan regulering, likevel so at vasstanden på grunn av manøvreringa ikkje kjem over øvre reguleringsgrense. Vassføringa i elva skal i denne tida ikkje avvike meir enn naudsynt fra tilhøva som ville vore utan regulering. Konsesjonæren skal syta for at den naudsynte utrekning av dei naturlege tilhøve blir gjennomført.

Ved manøvreringa skal ein elles ha for auga at naturleg flaumvassføring ikkje aukar. Heller ikkje må lågvassføringa minka til skade for andre sine interesser. Elles kan vassleppinga skje etter det Gloppen Elektrisitetsverk har trong for.

Manøvreringa av dammen skal gå for seg slik at vassføringsendringane i elva ikke vert for brå.»

Samtidig søkes herved om fornyelse av reguleringstillatelsen for å få fastsatt ekspropriasjonserstatning for eventuelle skader og ulemper.

Gjenpart av dette brev er sendt Gloppen Elektrisitetsverk, Sandane.»

Departementet har fra overrettssakfører Bjarne Danielsen på vegne av Breimsvatn grunneigarlag mottatt følgende brev av 18. mars 1964:

«Jeg viser til Deres brev av 5. mars d. å. (jnr. 620/64) som er sendt grunneierlaget for Breimsvatn til uttalelse.

Grunneierlaget vil bestemt motsette seg forslaget til nytt pkt. 2 i manøvreringsreglemen-

tet slik dette er foreslått i brev av 3. mars d. å. fra h.r.advokat Karlsruud.

Grunneierlaget vil be om at det forslag til manøvreringsreglement som i sin tid ble utarbeidet av ingeniør A. Mollø-Christensen — og som ble enstemmig godkjent av Breim herredsstyre — blir lagt til grunn.

Etter hva en kjenner til har reguleringen aldri tidligere gitt anledning til bruk av nåledammen i tiden 1. mai—30. september. Grunneierlaget er av den oppfatning at det er mer enn nok basseng i tiden 1. mai—30. september med det naturlige tilsig både til driften ved Gloppen elektrisitetsverk og til laksen.

En vil også understreke at Breimsvatn som har et nedslagsfelt på ca. 570 km² ligger i et av de mest nedbørsrike strøk på Vestlandet. I hovedvassdraget til Breimsvatn er det gjennomført omfattende reguleringsarbeider, både senkning og til dels helt nye løp, slik at de store elvene har en langt hurtigere vannføring enn tidligere. Flommer vil således lett kunne gjøre seg gjeldende ved særlig rask vannstigning i Breimsvatn. Grunneierlaget ser det slik at disse reguleringsarbeidene er blitt gjennomført uten at det er sørget for fullgod avtapping ved utløpet av Breimsvatn, og med den dårlige regulerings-effekt som nåledammen har vist seg å ha vil grunneierne stadig kunne bli påført flom- og andre skader om det ikke blir fastsatt et strengt og presist reglement for reguleringen og bruken av nåledammen.

Skulle forslaget til manøvreringsreglement fra Gloppen elektrisitetsverk bli vedtatt vil det — foruten å kunne medføre betydelige ekstra skader og ulemper for ca. 90 grunneiere — også være et altfor usikkert og upresist grunnlag for rettsstillingen på dette vesentlige punkt.

Gjenpart herav er sendt Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet.»

Hovedstyret som pånytt har vært forelagt saken har deretter avgitt uttalelse i brev av 2. april og 29. mai d. å. som er sålydende:

«I høve høgsterettsadvokat R. Karlsruuds brev av 3. mars d. å. skal vi koma med fylgjande merknader:

Medels minstevassføring i mai er 20,2 m³/sek., i juni 40 m³/sek., i juli 65 m³/sek., i august 44,4 m³/sek. og i september 22,8 m³/sek. utrekna etter observasjoner ved Breimsvatn vassmerke i tida 1921—50. Når maksimal driftsvassføring i Gloppen Elektrisitetsverks utbygging er ca. 9 m³/sek., tyder dette at det må bli svært sjelden og stuttvarig at Gloppen ikkje kan få full drift på maskinene med ei føresegn i reglementet om mest mogleg naturleg vasstander i Breimsvatn i tida 1. mai til 1. oktober.

Magasinet som er på 35,4 mill. m³, kan ein rekna med å få fylt etter 1. oktober unnateke i eit uvanleg dårleg år.

Hovedstyret finn ingen grunn til å endre

sitt framlegg til reglement av 28. september 1963.»

«Det er ikkje reist motsegner mot sjølve reguleringa eller spurnader som har samanheng med vilkåra for konsesjonen. Hovudsaka er å få fastsett skadevederlaget. Dei merknader frå grunneigarane som gjeld reguleringa er sett fram i høve manøvreringa av dammen. Desse merknader er handsama i saka som vedkjem manøvreringsreglementet for dammen, jfr. brev frå Hovedstyret av 28. desember 1963 og tilleggsfråsegn av 2. april d. å., og utkastet til føresegn er også i samsvar med føresetnaden for planendinga som blei gitt ved kgl. resolusjon 20. januar 1950.

Etter dette finn Hovedstyret å kunne rå til at det løyve til regulering av Breimsvatn som blei gitt ved kgl. resolusjon 9. september 1932 — og endra i samsvar med kgl. resolusjon 20. januar 1950 — blir nya oppatt på same vilkår.»

Departementet slutter seg i det vesentlige og i resultatet til hovedstyret og rå til at det blir fastsatt manøvreringsreglement for Breimsvatn overensstemmende med det foran inntatte utkast. Det vises særlig til hovedstyrets bemerkninger i brev av 2. april 1964 vedrørende post 2 om mest mulig naturlige vannstander i Breimsvatn i tiden 1. mai til 1. oktober, og til hovedstyrets bemerkninger i brev av 28. september 1963 angående grunneierlagets krav om tappekanal.

Departementet vil vidare med hovedstyret rå til at reguleringstillatelsen av 9. september 1932, jfr. tillatelse til planending av 20. januar 1950, fornyes på samme vilkår for at ekspropriasjonsskjønn skal kunne bli påstevnt.

Industridepartementet

tilrår:

1. Tillatelse for Gloppen kommune til å demme opp Breimsvatn i Breim kommune, Sogn og Fjordane fylke, gitt ved kgl. resolusjon 9. september 1932, jfr. kgl. resolusjon 20. januar 1950, fornyes på uforandrede vilkår.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for Breimsvatn overensstemmende med utkast inntatt i Industridepartementets tilråding av 26. juni 1964, som gjeldende inntil videre.

28. Røldal—Suldal Kraft A/S.

(Tillatelse til å foreta planendring og til ytterligere regulering og overføring av Stølsåna i Røldal—Suldalvassdragene m. v.)

Kgl. res. 10. juli 1964.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets Presidentskap i møte 16. juni 1964 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det blir tillatt Røldal—Suldal Kraft A/S å foreta planendring og å foreta ytterligere regulering og overføring av Stølsåna i Røldal—Suldalvassdraget i samsvar med Industridepartementets tilråding av 17. april 1964 og det som er uttalt i denne innstilling.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 266 for 1963—64 som samsvarer med St. prp. nr. 114 for samme år.

De vilkår som Stortinget har vedtatt for den ytterligere regulering og for overføringen av Stølsåna m. v. lyder:

«1.

Konsesjonen gjelder for 60 år fra 21. desember 1962.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte anlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse regulerings- og overføringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringene og overføringene. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anleggene skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle tvist ved skjønn på konsesjonærens bekostning og denne plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år regnet fra 21. desember 1962 skal staten kunne innløse anleggene i den utstrekning de etter post 1 kan kreves avstått ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. og 20. år deretter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forvegen. Innløsningssummen skal bestemmes således, at grunnstykker, ret-

tigheter samt vassbygningsarbeider og hus betales med hva de beviselig har kostet konsesjonæren, med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Såfremt anleggene innløses, plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tillatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrom som ikke må strekke seg ut over 5 år etter innløsningen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse som svarer til den gjennomsnittlig betalte pris på elektrisk kraft her i riket for lignende formål. I mangel av minnelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av Kongen oppnevnt skjønn, hvis avgjørelse ikke kan påankes.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vasskraften som ved reguleringen og overføringene tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til statens konsesjonsavgiftsfond kr. 1,00 pr. nat.-hk.

Til konsesjonsavgiftsfond i de fylkers, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 4,50 pr. nat.-hk.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.

Økningen av vasskraften beregnes på grunnlag av den økning av vassføringen som reguleringen og overføringene antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere konsederte regulering og overføring. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinene utnyttes på en sånn måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen og overføringene innvunne øking av vasskraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter, inntreier etter hvert som den ved reguleringen og overføringene innvunne vasskraft er tatt i bruk.

Avgifter har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 3 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 20, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen 2 år og fullføres innen ytterligere 5 år fra konsesjonens datum. Under særlige omstendigheter kan fristen forlenges av Kongen.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristen uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes, erlegges konsesjonshaveren en løpende mulkt til statskassen av kr. 2,00.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte forskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke dermed overstiges. Toll og pristillegg til sammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske varepris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. For overtredelse av bestemmelsen i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

8.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at

hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege, og holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til et for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr. Det kan også pålegges konsesjonæren etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommunes (eller kommuners) alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juli 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til ved arbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige til anlegget knyttede befolkning eller, hvis departementet måtte anse det mer hensiktsmessig, og ikke vesentlig dyrere, å delta i oppføring, utbedring eller nedbetaling av permanent forsamlingslokale, f. eks. samfunnshus.

Det i konsesjonen av 21. desember 1962 fastsatte beløp på kr. 100 000 for almindelig virksomhet og geistlig betjening skal også omfatte denne konsesjon.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

13.

Såfremt vedkommende departement forlanger det, er konsesjonæren forpliktet til for reguleringsanleggene, kraftanleggene og sine bedrifter å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1900, kap. 4, er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til såfremt vedkommende departement forlanger det, å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de regulerings- og overføringsarbeidene beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved anlegget, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

14.

Post 24 — vedrørende fisket — i selskapets konsesjon meddelt ved kgl. resolusjon 21. desember 1962 gjøres gjeldende også for denne ytterligere regulering av vassdraget.

15.

De neddemte arealer ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye. Høyden regnes vinkelrett mot bakken. Ryddingen skal være fullført senest 2 år etter første neddemming av vedkommende areal.

For så vidt angår det kunstige magasin i Valdalen utføres ryddingen til 45 m under høyeste regulerte vasstand. I dette magasin skal det hvert år i de 10 første år etter at det tas i bruk samles og fjernes rekved.

16.

De partier av isen på magasinene som blir farlig svekket markeres slik:

Så snart isen er farbar om høsten innsirkles de svekkede partier med et tau festet til påler som settes fast i isen med passe mellomrom.

Tauet skal til enhver tid ha en fri høyde over is- eller snøoverflaten på mellom 0,5 og 1 m.

17.

Konsesjonæren plikter å forelegge departementet detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regulerings- og overføringsanleggene. Planene skal approberes av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av konsesjonæren.

18.

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper og innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

19.

Vasslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

For så vidt vatnet slippes i strid med reglementet kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 1 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

20.

Konsesjonæren skal uten vederlag finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

21.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Reguleringsgrensene betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

22.

Reguleringsanleggets eier plikter å avgi vatn fra østre vassdrag i sådan utstrekning, at den alminnelige fløting i Suldalslågen forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføyninger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtingen som ikke på denne måte avhjelpest blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

23.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en bruksrett ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form departementet bestemmer. Kreves den avgitt i annen form enn den produseres, plikter konsesjonæren på departementets forlangende å bygge sitt anlegg således at kraftens omforming og avgivelse ikke unødig fordyres for mottageren. Sådant forlangende må framsettes innen 6 måneder etter konsesjonens datum.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonene eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise

noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til annet ledd, kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

24.

Den i konsesjonen av 21. desember 1962 betingede sikkerhet på kr. 100 000 skal også gjelde for oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i denne fastsatte betingelser og den skal opprettholdes til enhver tid.

25.

Det påhviler konsesjonæren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette ansees ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Konsesjonæren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein og/eller jord-

masser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Konsesjonæren har plikt til for-svarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest innen 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av konsesjonæren.

Om nærværende bestemmelser gis vedkom-mende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

26.

Konsesjonæren underkaster seg de bestem-melser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter er-stattes det offentlige av konsesjonæren etter

nærmere av vedkommende departement fast-satte regler.

27.

Alle heftelser som hviler på anleggene faller bort når og i den utstrekning det i henhold til konsesjonen går over til staten.

28.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende de-partement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktel-ser.»

Det vedtatte manøvreringsreglement for Røldal-Suldalvassdragene lyder:

«1.

Reguleringsgrenser:

	Øvre kote	Nedre kote	Oppd. i m	Senkn. i m	Regh. i m	Flomstign. til kote
Valldalen	745,00	665,00	80,00		80,00	746,00
Votnavatn	1 020,00	975,00	45,00		45,00	1 020,75
Reinsvatn	1 020,00		44,00		44,00	1 020,75
Reinshølen	1 020,00		44,00		44,00	1 020,75
Gauthellervatn	1 020,00		42,00		42,00	1 020,75
Stavsvatn	1 020,00		42,00		42,00	1 020,75
Grunnavatn	1 020,00		13,00		13,00	1 020,75
Røldalsvatn	380,00	363,00		17,00	17,00	
Vasstølsvatn	753,00	732,50	19,50		19,50	753,00
Finnabuvatn	908,00	893,00	10,00	5,00	15,00	908,50
Sandvatn	950,00	924,00	21,00	5,00	26,00	951,00
Holmevatn	1 058,00	1 048,00	4,50	5,50	10,00	1 058,50
Isvatn	1 295,00	1 285,00		10,00	10,00	
Inntaksbasseng i Kvandalen	625,00	620,00	5,00		5,00	

Høydene refererer seg til NVE's fastmer-ker i vassdragsnivellelement L nr. 410, 411, 412, 413 og 414.

Overføringer:

Avløpet fra Risbuelvas nedslagsfelt ned til k. 745,00, 24 km², føres inn på driftstunnelen for Røldal I.

Avløpet fra Grytøyrelvas nedslagsfelt ned til k. 745,00, 53 km² føres inn på driftstun-nellen for Røldal I.

Avløpet fra Stølsånas felt ovenfor Vass-stølsvatn, 59 km², og avløpet fra Øynaelva, 9 km², føres inn på driftstunnelen til Røldal I.

Avløpet fra Kvennabekken ned til ca. k. 625,00, 4 km², føres inn på driftstunnelen for Suldal II.

Avløpet fra Tverråna i Juvstøldalen ned til ca. k. 625,00, 6 km², føres inn på drifts-tunnelen for Suldal II.

Avløpet fra Kvandalselva ved ca. k. 625,00, 69 km², føres inn på driftstunnelen for Suldal II.

Avløpet fra Isvatn hvis felt er 5,3 km², overføres ved reguleringen til Litlavatn og Sandvatn i Bleskestadvassdraget.

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Under flom tappes det fra Røldalsvatn slik at vasstanden i dette ikke blir høyere enn den ville ha vært ved samme tilsig før

reguleringen, og ved manøvreringen for øvrig, has for øye at vassdragets tidligere flomvassføring ikke forøkes og at isforholdene i Suldalslågen ikke forverres.

I fyllingstiden tappes magasinene slik at avløpet fra Suldal I og Suldal II til sammen utgjør minst 40 m³/ sek., men alt uregulert tilløp til Røldalsvatn i denne periode brukes til å fylle dette vatn opp til kote 378,00. Røldalsvatn må ikke tappes under denne grense før 1. oktober.

For øvrig kan tappingen skje etter behovet i kraftstasjonene.

3.

Fra østre vassdrag avgis det til den alminnelige fløting i Suldalslågen nødvendige vatn overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte regler.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokterne skal bo, og at de skal ha telefon i sine boliger.

5.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller lignende, og at dammene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander. Dersom det forlanges, observeres og noteres regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes, om det forlanges, ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

Viser det seg at manøvreringen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger, for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Endringer av dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Stortingets skog-, vassdrags- og industrikomité har i sin innstilling uttalt følgende:

«K o m i t é e n er enig med departementet i at planendringene og den nye overføring og regulering vil være til fordel for hele det anlegg Røldal—Suldal Kraft A/S er iferd med å utbygge, og at skadevirkningene vil bli av beskjedent omfang.

Man har merket seg at omkring 750 da beitemark vil bli neddemmet som følge av

reguleringen av Vasstølsvatn, men finner — selv om tapet av beite er beklagelig — ikke at dette kan hindre at konsesjon blir gitt. Med hensyn til fisket i dette vannet har man notert seg at Konsulenten for ferskvannsfisket i Vest-Norge ikke har kunnet anta at oppdemningen vil få nevneverdige skadevirkninger.

Man legger i komitéen vekt på at de berørte distrikter helt går inn for gjennomføringen av de forandringer som konsesjons søkeren har foreslått.

For øvrig vil etter komitéens mening planendringene og den ytterligere regulering ikke medføre videregående problemer enn de som tidligere er drøftet, jfr. Innst. S. nr. 59 for 1962—63. Konsesjonstiden er den samme som for den allerede gitte konsesjon — nemlig 60 år fra 21. desember 1962, og de årlige avgifter er foreslått fastsatt til de samme satser som tidligere, nemlig kr. 4,50 pr. nat.-hk til kommuner, og kr. 1 til staten.

K o m i t é e n er av den oppfatning at betingelsene etter vassdragsreguleringslovens § 8, for å gi konsesjon er til stede — slik som nærmere angitt i St. prp. nr. 114 for 1963—64.»

Komitéen har ellers vist til proposisjonen.

Departementet vil rå til at Røldal—Suldal Kraft A/S får tillatelse til å foreta de omsøkte planendringer og å foreta ytterligere regulering og overføring av Stølsåna.

I ovenstående vilkår er det i post 13 som vanlig tatt inn bestemmelser om forsorgsfond. Imidlertid er vassdragsreguleringslovens deklarasjonsbestemmelse om dette opphevet med virkning fra 1. januar 1965, og Sosialdepartementet, som behandler disse saker, har funnet det riktig allerede nå å sløyfe konsesjonsvilkår av denne art. Post 13 i vilkårene vil derfor gå ut.

For øvrig vil departementet rå til at tillatelsen til ytterligere regulering og overføring blir meddelt på de vilkår som er vedtatt av Stortinget og at det blir fastsatt korrigert manøvreringsreglement som inntatt foran.

Dersom tillatelse blir gitt vil departementet henstille til konsesjonæren å ta opp med de angjeldende kommuner og andre interesserte spørsmålet om å planlegge midlertidige brakker, verkstedbygg m. v. slik at de kan bli til varig nytte for almenheten.

Det er som vanlig forutsatt at departementet kan samtykke i mindre planendringer.

Industridepartementet

t i l r å r :

1. Røldal—Suldal Kraft A/S tillates å foreta planendringer i forbindelse med utbyggingen av Røldal II og Suldal III i det vesentlige i samsvar med søknad av 20. april 1963 fra Norsk Hydro-Elektrisk Kvälstofaktieselskab.
2. I medhold av lov om vassdragsregulering av 14. desember 1917 tillates Røldal—

Suldal Kraft A/S å foreta ytterligere regulering og overføring av Stølsåna i Røldal—Suldalvassdragene på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 10. juli 1964.

3. Det fastsettes manøvreringsreglement for regulering av Røldal—Suldalvassdragene i samsvar med utkast inntatt i samme tilråding, som gjeldende inntil videre.

29. A/S Alnor Aluminium Norway.

(Tillatelse til å leie elektrisk energi fra A/S Rjukanfos.)

Kgl. res. 7. august 1964.

I St. meld. nr. 6 for 1962—63 — Om utbygging av vannkraft og kraftkrevende industri — ble det gitt en oversikt over planene for den videre utbygging av aluminiumindustrien i landet. Av de 4, eventuelt 5, nye aluminiumsverk det kunne bli tale å reise i løpet av kommende 10-årsperiode er bl. a. nevnt Norsk Hydros prosjekt på Karmøya. I St. prp. nr. 29 for 1962—63 om erverv og regulering i Røldal—Suldalvassdraget m. v. og St. prp. nr. 1, Tillegg nr. 2 for s. å. om samarbeid mellom Staten og Norsk Hydro om utbygging av Røldal—Suldal m. v. ble det forutsatt at Hydros del av kraften fra Røldal—Suldal skal gå til Norsk Hydros planlagte industrireiseing på Karmøya. Av sistnevnte proposisjon fremgår det videre at bakgrunnen for Statens deltakelse i finansieringen av Røldal—Suldalutbyggingen bl. a. var at Hydro ikke regnet med å kunne finansiere både den planlagte industrireiseingen på Karmøya og kraftutbyggingen helt ut, men at disse industriplaner ble antatt å få stor betydning både for Karmøydistriktet og for landets industriutvikling og økonomi i sin alminnelighet.

I møte 10. desember 1963 — jfr. Innst. S. nr. 59 og Tillegg til budsjett-innst. S. nr. 129 for 1962—63 — samtykket Stortinget i at det ble gitt tillatelse til erverv og regulering av Røldal—Suldalvassdragene, og at Staten inngår samarbeid med Norsk Hydro om utbyggingen av Røldal—Suldalvassdragene i det vesentlige i samsvar med Industridepartementets tilråding.

I brev av 27. august 1963 har Norsk Hydro på vegne av A/S Alnor Aluminium Norway søkt om konsesjon på leie av inntil 180 MW/1 280 GWh pr. år fra A/S Rjukanfos til drift av det planlagte aluminiumsverk på Karmøya. A/S Rjukanfos er et datterselskap under Norsk Hydro og disponerer ifølge samarbeidsavtale av 15. februar 1963 med Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen halvparten av kraften fra Røldal—Suldal.

Saken har vært forelagt Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet som i brev av 5. mars 1964 har gitt følgende uttalelse til Industridepartementet:

«Med Industridepartementets brev av 4. september 1963 har Hovedstyret mottatt til uttalelse en søknad av 27. august 1963 fra Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskap (Norsk Hydro) på vegne av A/S Alnor Aluminium Norway (A/S ALNOR) om konsesjon på leie av inntil 180 MW/1 280 GWh pr. driftsår fra A/S Rjukanfos til drift av det planlagte aluminiumsverk på Karmøy i Avaldsnes kommune. Søknaden er sålydende:

«Vi tillater oss herved på vegne av det ny-stiftede selskap A/S Alnor Aluminium Norway å søke konsesjon i henhold til lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 22 på leie av kraft fra vårt datterselskap A/S Rjukanfos i henhold til kontrakt av 7. mai d. å. (hvori selskapet er benevnt A/S Karmøy Aluminium) som vedlegges.

Denne avtale er ledd i et større avtalekompleks som er inngått mellom vårt selskap og det amerikanske selskap Harvey Aluminium Inc., Torrance, California, med sikte på å bygge opp en integrert aluminiumsindustri ved Håvik i Avaldsnes herred på Karmøy. I henhold til denne avtale har de to selskaper i fellesskap dannet A/S Alnor Aluminium Norway, som ble stiftet 7. mai og registrert 13. juni d. å. Norsk Hydro (og A/S Rjukanfos) deltar med 51 pst. — Harvey med 49 pst. — av aksjekapitalen. Utbyggingen og driften av fabrikkanleggene vil foregå i det nye selskaps regi, men partene vil i henhold til særlig avtale stille sine ingeniører og andre spesialister til disposisjon i nødvendig utstrekning. I en viss utstrekning vil A/S ALNOR bli belastet for partenes direkte utgifter ved slik bistand, men for øvrig vil partenes know-how bli tilført det nye selskap vederlagsfritt.

Ifølge den inngåtte avtale skal anlegget bygges ut for fremstilling av i alt ca. 60 000 tonn råaluminium hvorav ca. 43 000 tonn skal videreføres på stedet til valseprodukter, ekstruderte produkter og elektriske kabler. Ca. 17 000 tonn skal leveres til Harvey i bytte mot aluminiumoksyd i henhold til en bytteavtale mellom ALNOR og Harvey som er inngått for et tidsrom av 40 år (bytteforhold 6,9 tonn aluminiumoksyd : 1 tonn aluminiummetall). Aluminiumoksyden skal leveres fra Harveys anlegg på Virgin Islands i Vest-India.

Planleggingen av byggearbeidene på Karmøy er lagt opp med sikte på igangsetting inneværende høst, slik at bearbeidelsesfabrikken skal stå klar til idriftsettelse ved årsskiftet 1965—66 og elektrolyseverket ca. 1 år senere. Inntil elektrolyseverket er ferdig, vil ALNOR dekke sitt behov for råaluminium ved leveranse fra andre, idet Harvey dog har fortrinnsrett til slike leveranser.

Den nødvendige kraft skal leveres av vårt datterselskap A/S Rjukanfos, som ifølge samarbeidsavtale av 15. februar 1963 med Nor-

ges vassdrags- og elektrisitetsvesen disponerer halvparten av kraften fra Røldal—Suldal. De nærmere vilkår for kraftleveransen fremgår av den vedlagte kraftleiekontrakt. Vilkårene er i alt vesentlig overensstemmende med Vassdragsvesenets mønsterkontrakter for kraftleveranse til storindustri. Prisen 2,40/2,45 øre pr. kWh er dog noe høyere, idet den inkluderer omkostningene ved overføring til Karmøy og eventuelt nedtransformering fra 300 kV til driftsspenning.

De samlede investeringer elektrolyseanlegg og bearbeidelsesverk inkl. driftskapital er anslått til 560 mill. kroner, hvorav 80—100 mill. kroner vil bli reist i form av aksjekapital eller partslån i forholdet 51/49, mens det gjenværende etter de foreliggende finansieringsplaner vil søkes reist gjennom lån i den amerikanske Eximbank, delvis gjennom Den norske Creditbank. Det bemerkes at avtalen bl. a. er gjort avhengig av at finansieringen kan ordnes på tilfredsstillende måte.

Alle planer er lagt opp med sikte på en videre utvidelse av produksjonen til 120 000 tonn råaluminium med en tilsvarende økning av bearbeidelsesverket.

Anlegget vil etter de foreliggende planer fullt utbygget til 60 000 tonn beskjeftige ca. 800 mann. Bedriften vil derigjennom få meget stor betydning for beskjeftigelsessituasjonen i Karmøydistriktet.

A/S ALNOR har følgende styre:

Rolf Østbye, Oslo, styreformann.

Lawrence Arnold Harvey, Torrance, California, varaformann.

Johan Berthin Holte, Oslo.

Harold Frederick James, Torrance, California.»

Søknaden med bilag har herfra vært forelagt vedkommende distrikt til uttalelse på vanlig måte.

Avaldsnes herredstyre har i møte den 27. september 1963 vedtatt å anbefale søknaden.

Rogaland fylkes elektrisitetskonsulent og fylkesmannen i Rogaland har likeledes anbefalt søknaden, jfr. de resp. påtegninger av 31. oktober og 1. november 1963.

Industridepartementet, Industriavdelingen, har i brev av 15. november 1963 til departementets vassdragsavdeling uttalt:

«Det planlagte aluminiumsverk på Karmøy er bl. a. omhandlet i St. meld. nr. 6 for 1962—63 «om utbygging av vannkraft og kraftkrevende industri», videre er det sluttet avtale mellom Norsk Hydro og Staten om utbygging av Røldal—Suldal (jfr. St. prp. nr. 1. Tillegg nr. 2 for 1962—63).

Dette prosjekt har således allerede vært gjenstand for en inngående behandling i statsadministrasjonen, og Industriavdelingen har for sin del ingen forslag til spesielle konsesjonsvilkår utover de vanlige standardvilkår.

En vil peke på at selskapets styre består av 4 medlemmer, 2 utlendinger og 2 nordmenn, videre at spørsmålet om ervervs-konsesjon er til behandling i Landbruksdeparte-

mentet, og at betingelsene i de to konsesjoner harmoniseres.

Til slutt kan opplyses at Norsk Hydro underhånden har bedt om at opplysningene om bytteforholdet aluminiumoksyd/aluminium blir behandlet konfidensielt.»

A/S ALNOR som ble registrert den 13. juni 1963 har som formål å fremstille og selge råaluminium, aluminiumslegeringer, produkter av disse råstoffer og hva dermed står i forbindelse. Aksjekapitalen er 1 mill. kroner fordelt på 51 A-aksjer og 49 B-aksjer hver pålydende kr. 10 000 fullt innbetalt. Selskapet ledes av et styre bestående av 4 medlemmer med 2 varamenn, hvorav eierne av A-aksjene skal velge 2 medlemmer inkl. styreformannen samt 1 varamann. Eierne av B-aksjene skal velge de 2 øvrige styremedlemmer, inkl. styrets nestformann samt 1 varamann. Av de sist nevnte kan to være bosatt utenfor Norge.

Hva saken for øvrig angår skal bemerkes:

Hydros planer om industrireiseing på Karmøy må sees i sammenheng med selskapets planer om utbygging av Røldal—Suldalvassdragene. Da selskapet ikke maktet å finansiere både full utbygging av kraftkilden og industrireiseingen ble staten bedt om å delta i kraftutbyggingen. Den 10. desember 1962 samtykket Stortinget i at staten ved NVE inngikk den i søknaden nevnte samarbeidskontrakt av 15. februar 1963 med Norsk Hydro om utbygging av Røldal—Suldal i det vesentlige i samsvar med Industridepartementets tilråding av 9. november 1962 (St. prp. nr. 1. Tillegg nr. 2 for 1962—63). Samtidig ble det på statsbudsjettet for 1963 bevilget 10 mill. kroner til aksjetegning i Røldal—Suldal-selskapet. Selskapets aksjekapital er 20 mill. kroner hvorav hver av partene deltar med 50 pst. I henhold til kontrakten skal hver av partene disponere halvparten av hvert enkelt av reguleringsmagasinene og er berettiget til å utta halvparten av den effekt og energi som hvert enkelt anlegg kan produsere og av overføringsanleggenes kapasitet.

Konsesjon på erverv og regulering m. m. i Røldal—Suldalvassdraget er gitt ved kgl. resolusjon av 21. desember 1962.

For det til formålet dannede A/S Røldal—Suldal er Staten og A/S Rjukanfos eier av alle aksjer.

Post 34 i nevnte konsesjon er imidlertid sålydende:

«Uten departementets samtykke kan den del av kraftproduksjonen som ikke disponeres av staten bare nyttes i industriell produksjon på Vestlandet.»

I henhold til den foreliggende kraftleiekontrakt av 7. mai 1963 skal A/S Rjukanfos av

den kraft selskapet således har krav på i henhold til samarbeidskontrakten av 15. februar 1963 mellom NVE og Norsk Hydro levere til A/S ALNOR (i kontrakten benevnt A/S Karmøy Aluminium) inntil 180 MW og 1 120 GWh pr. driftsår ved Karmøy, men påtar seg samtidig å gjøre sitt beste for å øke kraftleveransen enten fra egne anlegg eller fra andre leverandører opp til 1 280 GWh pr. driftsår. A/S ALNOR er forpliktet til pr. driftsår å betale for minst $\frac{3}{4}$ av de nevnte 1 120 GWh.

Kraften blir å levere ved og måles i Karmøy-transformatorstasjon som trefaset vekselstrøm med ca. 50 perioder pr. sekund og med en spenning av ca. 300 kV eller etter A/S ALNOR's valg med driftsspenning ca. 20 kV.

For kraftleveringen skal det betales 2,4 øre pr. kWh hvis kraften leveres med 300 kV. Dersom nedtransformering fra 300 kV til 20 kV foretas av A/S Rjukanfos, skal prisen være 2,45 øre pr. kWh. Denne pris gjelder uforandret til 1. juli 1972, hvorefter den kan være gjenstand for regulering etter nærmere regler (kontraktens § 4). Driftsåret regnes fra og med 1. juli til og med 30. juni.

Kraften kan av A/S ALNOR benyttes i selskapets industrianlegg til et hvilket som helst øyemed som ikke sjenerer kraftverkets drift. Kontrakten gjelder i 40 år regnet fra kraftleveringens begynnelse, senest fra 1. juli 1967. Den opphører dog senest ved utløpet av kraftleiekonsesjonen. Hvis forholdene endrer seg slik at kontraktens bestemmelser finnes åpenbart urimelige, kan hver av partene kreve opprettelse av forhandlinger om endringer, dog tidligst 10 år etter leveringens begynnelse.

Forholdet med hensyn til selskapets stiftelse og kraftleveringen til bedriften skulle etter det foreliggende dermed være i orden. Derimot er det i henhold til det av Industridepartementet, Industriavdelingen foran opplyste ennå ikke av Landbruksdepartementet tatt standpunkt til spørsmålet om ervervs-konsesjon for selskapet i henhold til jordkonsesjonsloven. Imidlertid har Landbruksdepartementet nå meddelt at det ikke har funnet grunn til å foreslå vilkår for konsesjon etter jordkonsesjonsloven jfr. Industridepartementets brev av 5. februar 1964 til Hovedstyret. Det skulle for så vidt ikke være noe til hinder for at den søkte konsesjon skulle kunne gis.

Hovedstyret vil da rå til at A/S Alnor Aluminium Norway gis konsesjon på leie av inntil 180 MW og 1 120 GWh eventuelt 1 280 GWh pr. driftsår fra A/S Rjukanfos (resp. Røldal—Suldal) for det startende industrianlegg på Karmøy.

Tillatelsen anbefales meddelt for den tid kraftleiekontrakten av 7. mai 1963 mellom

partene måtte stå ved makt, dog ikke utover 40 år, regnet fra det tidspunkt kraftleveringen tar til, senest 1. juli 1967.

Hovedstyret vil anbefale at det fastsettes vilkår om at selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og at det til enhver tid for minst halvpartens vedkommende skal bestå av norske statsborgere, herunder skal styrets formann være norsk statsborger.

En vil videre foreslå at det fastsettes vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 2 pr. kW av den kraft hvorav der i henhold til kraftleiekontrakten skal betales leie. Avgiften forfaller i tilfelle til betaling pr. 30. juni hvert år. Dessuten blir det å innta vilkår om kraftavståelse til kommuner i henhold til loven, men med en begrensning av den kraft som i tilfelle kan kreves avstått til inntil 5 pst. Konsesjonskraften forutsettes dog bare å bli å fordele i den utstrekning vedkommende kommunes kraftbehov ikke blir å dekke på annen måte.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på de samme sosiale vilkår m. v. som er fastsatt i konsesjon av 26. april 1963 til Sør-Norge Aluminium A/S på tilsvarende kraftleie, idet de resp. bedrifter hva det konsesjonsmessige angår i tilfelle så vidt mulig forutsettes stillet likt.

En går dog ut fra at det i nærværende konsesjon fra A/S ALNOR rimeligvis blir å innta det generelle vilkår med sikte på beskyttelse fra ødeleggelse av naturforekomster og steder som kan antas å ha videnskapelig eller historisk betydning.

Det er dessuten Hovedstyrets uttrykkelige forutsetning at minst 51 pst. av aksjekapitalen i A/S ALNOR til enhver tid skal være norsk, og at de øvrige 49 pst. som opplyst da blir tilhørende Harvey Aluminium Inc., Torrance, California.

Behandlet i hovedstyremøte den 4. mars 1964.

Erklæring av 16. september 1963 fra selskapets styre samt de øvrige dokumenter i saken vedlegges.»

Departementet har deretter mottatt følgende brev av 22. mai 1964 fra Hovedstyret:

«Overensstemmende med departementets henvendelse har saken herfra vært forelagt A/S ALNOR ved Norsk Hydro med anmodning om en eventuell justering av konsesjonssøknaden og de der oppgitte data for kraftbehov, produksjonskapasitet m. v. som det nå måtte regnes med. Jfr. vedlagte kopi av vårt brev av 4. mai 1964 til selskapet.

Som svar herpå har Norsk Hydro i brev hit av 13. mai 1964 uttalt, at man på grunn av

de senere utviklingsresultatene vil kunne øke produksjonen av råaluminium fra 60 000 til 77 000 tonn pr. år med relativt små tilleggsinvesteringer for A/S ALNOR. En slik øking av produksjonen forutsetter en øking av den samlede kraftforsyning til A/S ALNOR fra 1 120 GWh til 1 500 GWh pr. år. Det er etter det opplyste ikke inngått noen kraftleieavtale mellom partene angående dette tilleggskvantum, og det står åpent om tilleggskvantumet vil bli levert fra A/S Rjukanfos eller f. eks. Statskraftverkene. Selskapet ber derfor om at kraftleiekonsesjonen må bli meddelt på grunnlag av de tall som er oppgitt i konsesjonssøknaden av 27. august 1963. Selskapet vil eventuelt komme tilbake til spørsmålet om særskilt konsesjonssøknad for tilleggskvantumet. Jfr. for øvrig vedlagte brev av 13. mai 1964 fra Norsk Hydro.

Saken skulle etter dette ikke foranledige noen ytterligere uttalelse fra hovedstyret utover den som er gitt i brev av 5. mars 1964 til departementets Vassdragsavdeling.

De utlånte dokumenter vedlegges i retur.»

Det nevnte brev av 4. mai 1964 fra Hovedstyret til Norsk Hydro lyder:

«Fra Industridepartementet har hovedstyret mottatt til uttalelse på ny Deres søknad av 27. august 1963 på vegne av A/S ALNOR om konsesjon på leie av inntil 180 MW/1 280 GWh pr. driftsår fra A/S Rjukanfos (resp. Røldal—Suldal), idet departementet er blitt kjent med at de opplysninger som er gitt i konsesjonssøknaden på vesentlige punkter avviker fra de opplysninger som direktør Narud skal ha gitt til det utvalg som skal ta seg av den finansielle side av saken (Alnorutvalget).

Opplysninger gitt

	i konsesjonssøknad av direktør Narud	
Produksjonskapasitet pr. år (tonn aluminium)	60 000	77 000
Leveranser i bytte mot al. oksyd (tonn aluminium)	17 000	20 000
Byggekostnader (mill. kroner)	560	520—585 ¹⁾
Kraftbehov (GWh)	1 120—1 280	1 500

¹ Avhengig av hvordan investeringene blir finansiert.

Departementet har underhånden fått opplyst fra Hydro at de data som er gitt i søknaden refererer seg til et nå tilbakelagt stadium i planleggingen av Karmøyprosjektet.

I det høve tør en be om en eventuell justering av konsesjonssøknaden og de oppgitte data for kraftbehov, produksjonskapasitet m. v. som det nå regnes med.

Deres uttalelse imøtesees.»

Departementet har deretter satt opp følgende forslag til vilkår for konsesjon for A/S ALNOR på leie av kraft fra A/S Rjukanfos:

«1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid kraftleiekontrakten mellom partene måtte stå ved makt, dog ikke utover 40 år regnet fra kraftleveringens begynnelse, senest 1. juli 1967.

2. Styre m. v.

A/S Alnor skal være et selvstendig norsk aksjeselskap med sete i Norge.

Styrets flertall, formannen innbefattet, skal til enhver tid bestå av norske statsborgere bosatt i Norge.

Selskapets vedtekter skal være undergitt departementets godkjennelse.

3. Kapital.

Av selskapets aksjekapital skal minst 51 pst. til enhver tid være på norske hender.

Overdragelse av aksjer i selskapet skal ikke kunne finne sted uten departementets godkjennelse.

4. Produksjon m. v.

Selskapet må ikke uten departementets samtykke drive annen virksomhet enn produksjon og salg av aluminium og aluminiumsprodukter, samt hva dermed står i forbindelse.

Produksjons- og salgsvirksomheten skal ledes fra Norge etter sunne forretningsmessige prinsipper. Selskapets forretningsforbindelse med Harvey Aluminium Inc., Torrance, California og selskaper dette har interesser i, skal være basert på reelle priser og de for de norske selskaper gunstigst mulige forretningsvilkår.

Salg av produktene må ikke i noe tilfelle uten samtykke av Industridepartementet finne sted til priser som ligger under de til enhver tid gjeldende og oppnåelige priser på verdensmarkedet.

Selskapet må for øvrig ikke uten samtykke av departementet inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av priser her i riket på elektrisk kraft eller på de produkter som frembringes ved hjelp av den elektriske kraft.

5. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

6. *Søksmål etter lov om rettshøve mellom grannar.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av ovennevnte lov.

Omkostninger ved den kontroll som Røyk-skaderådet finner nødvendig for å føre tilsyn med tiltak mot og skadevirkninger av fluorholdige forbindelser, dekkes av konsesjonæren.

7. *Norsk arbeid og materiell.*

Til byggingen og driften av det til utnyttelse av kraften nødvendige elektriske materiell, elektriske maskiner og utstyr, skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilagge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

8. *Trygd.*

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

9. *Avgift.*

Av kraft som det i henhold til kraftleiekontrakten skal betales leie for erlegges en årlig avgift av kr. 2 til staten pr. kW beregnet etter formelen
$$\frac{\text{kWh}}{8760}$$

Avgiften forfaller til betaling pr. 30. juni hvert år. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. *Kraftavståelse.*

Selskapet plikter å avstå inntil 5 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Hvis departementet finner at denne pris er vesentlig høyere enn om den var beregnet overensstemmende med reglene i ervervsloven av 14. desember 1917 § 2, post 12, tredje ledd, første, annet og tredje punktum, skal prisen beregnes etter disse regler. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som

ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

11. *Legehjelp og sykehus.*

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, å skaffe de ved fabrikkianlegget beskjeftigede arbeidere den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

12. *Husrom, tomter m. v.*

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelig vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe de ved fabrikkianlegget samt ved driften beskjeftigede arbeidere og funksjonærer sunt og tilstrekkelig husrom og tomter til bygging av egne hjem med veger, vann, kloakk og elektrisk lysanlegg samt grunn til forsamlingslokale med leseværelse m. v., til lokale for kooperativ eller annen handelsvirksomhet og lignende — alt etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeidere fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsigelsesreglene i nevnte paragraf.

I tilfelle av salg av hus eller tomter skal konsesjonæren sørge for å innta i hjemmelsbrevet bestemmelse om at der fremtidig ikke skal kunne beregnes større husleie enn at den dekker forrentning av kapitalen, utgifter til vedlikehold, skatter, avgifter og tilsyn samt passende amortisasjon.

Tilsvarende regler skal gjelde hvis bygsel eller tomteleie benyttes istedenfor salg. I tilfelle av tvist om leiens størrelse fastsettes denne av husleienemnda hvis sådan finnes, men ellers av fylkesmannen.

Konsesjonæren plikter å bekoste utarbeidet utkast til reguleringsplan for den bymessige bebyggelse på stedet som er eller påregnes å

bli en følge av konsesjonærens virksomhet og innsende denne til vedkommende departement gjennom de stedlige myndigheter. Ved regulerings fastsettelse kan departementet forlange avstått av konsesjonærens eiendom uten vederlag grunn til offentlige veger og gater — både i og utenfor det regulerte strøk — samt grunn til oppførelse av bygninger til skole, kirke, post, telegraf, tollbod, rettslokale og fengsel.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Kongen avstå til vedkommende kommune etter innkjøpspris med tillegg av renter og øvrige utgifter, konsesjonæren tilhørende ubebygd grunn som han ikke har eller antas å få bruk for til sin bedrift og som ansees skikket til bebyggelse eller andre kommunale formål utenfor dem som er betinget i foregående ledd. Såfremt det ikke oppnås enighet om overdragelsessummen, skal den fastsettes ved skjønn på grunnlag av foranstående bestemmelse.

Kommunen kan ikke uten tillatelse av Kongen selge noen del av den således ervervede grunn.

13. *Veger, bruer og kaier.*

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig økt ved anleggsarbeidet og ved transporten til og fra de bedrifter som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft som leies i henhold til nærværende konsesjon.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

14. *Beskyttelse av naturforekomster m. v.*

Det påhviler konsesjonæren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette ansees ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidene fremme i henhold til foranstående, ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3

eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd, sendes med en gang og arbeidet stanses.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

15. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

16. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

For overtredelse av vilkårene fastsettes en løpende mulkt på kr. 2 000 — kroner to tusen — pr. dag. Gjentatte eller fortsatte overtredelser av vilkårene kan medføre at konsesjonen tilbakekalles, jfr. § 26, 2. ledd, i lov nr. 16 av 14. desember 1917. Lovens §§ 31 og 32 kommer i så fall til anvendelse.»

Departementet skal bemerke:

A/S Alnor Aluminium Norway er et selskap som er stiftet i fellesskap av Norsk Hydro og det amerikanske selskap Harvey Aluminium Inc. Norsk Hydro deltar med 51 pst. av aksjekapitalen og Harvey med 49 pst. Selskapet skal bygge opp en integrert aluminiumsindustri ved Håvik i Avaldsnes kommune på Karmøya. Etter de foreliggende planer skal aluminiumbedriften i første omgang produsere ca. 60 000 tonn råaluminium hvorav ca. 43 000 tonn skal videreføres. Planene er imidlertid lagt opp for en videre utvidelse av produksjonen til 120 000 tonn råaluminium med en tilsvarende øking av bearbeidelsesverket.

Det fremgår av søknaden at partene i selskapet i henhold til særlig avtale vil stille sine ingeniører og andre spesialister til disposisjon i nødvendig utstrekning og at A/S ALNOR i en viss utstrekning vil bli belastet for partenes direkte utgifter ved slik bistand, men for øvrig at partenes know-how vil bli tilført det nye selskap vederlagsfritt.

De samlede investeringer er antatt å bli på 560 mill. kroner. Av dette er det meningen 80—100 mill. kroner vil bli reist i form av aksjekapital eller partslån i forholdet 51/49. Resten vil etter det som er opplyst bli søkt reist ved lån i den amerikanske Eximbank,

delvis gjennom Den norske Creditbank. Det er uttalt at avtalen mellom partene bl. a. er gjort avhengig av at finansieringen ordnes tilfredsstillende.

I henhold til den foreliggende kraftleiekontrakt skal A/S Rjukanfos levere til A/S ALNOR inntil 180 MW og 1 120 GWh pr. driftsår. Selgeren påtar seg videre å gjøre sitt beste for å øke kraftleveransene enten fra egne anlegg eller fra andre leverandører til 1 280 GWh pr. driftsår. Leveringen skal ta til så snart begge parter anlegg gjør det teknisk mulig og økes så suksessivt opp til kontraktskvantumet.

Den nødvendige kraft er det meningen skal bli levert fra de kraftverk som bygges i forbindelse med Røldal—Suldalvassdragene utbygging. Ifølge samarbeidsavtale av 15. februar 1963 mellom staten og Norsk Hydro på vegne av A/S Rjukanfos skal kraftanleggene i Røldal—Suldalvassdragene bygges og drives av et aksjeselskap, Røldal—Suldal Kraft A/S, som partene har dannet. Hver av partene deltar med 50 pst. av aksjekapitalen. Selskapet skal imidlertid selv ikke disponere kraften, idet avtalen bestemmer at det er de to parter, staten og A/S Rjukanfos, som disponerer hver sin halvpart av den produserte kraft. Dette forhold, samt det at A/S Rjukanfos ikke selv skal benytte kraften, men bare står som formidler, gjør etter departementets mening at A/S Rjukanfos ikke trenger kraftleiekonsesjon selv.

I henhold til de oppgaver som departementet tidligere har fått vil A/S Rjukanfos kunne ta ut i 1966 ca. 341,3 GWh, i 1967 ca. 720 GWh og i 1968 ca. 805,5 GWh, jfr. St. prp. nr. 1. Tillegg nr. 2 for 1962—63 side 6, annen spalte. Røldal—Suldalutbyggingen regnes å bli ferdig i 1970, og den samlede kraftproduksjon ble i forbindelse med ervervs- og regulerings søknaden angitt til 2 140 GWh, jfr. St. prp. nr. 29 for 1962—63, side 61, annen spalte, hvorav staten og Hydro (A/S Rjukanfos) skal kunne disponere en halvdel hver, dvs. ca. 1 070 GWh. Hydro kan imidlertid i henhold til samarbeidskontrakt av 15. februar 1963 med NVE med 5 års varsel kunne kreve å få ta ut inntil 250 GWh pr. år av statens andel og med 7 års varsel hele statens andel. Slik ekstra kraftleveranse kan Hydro kreve fra 1970.

For kraftleveringen skal kjøperen betale 2,4 øre pr. kWh hvis kraften leveres med 300 kV. Dersom nedtransformering fra 300 kV til 20 kV foretas av selgeren, skal prisen være 2,45 øre pr. kWh. A/S ALNOR skal være forpliktet til pr. driftsår å betale for minst $\frac{3}{4}$ av de nevnte 1 120 GWh.

I henhold til senere opplysninger er det foretatt en del justeringer av de data for

produksjonskapasitet, og kraftbehov m. v. som er nevnt i søknaden. Norsk Hydro har oppgitt at produksjonen av råaluminium vil kunne økes fra 60 000 til 70 000 tonn pr. år. Dette vil igjen forutsette en økning i kraftbehovet fra 1 120 GWh til 1 500 GWh pr. år. Noen kraftleieavtale mellom partene angående dette tilleggskvantum er ikke inngått og spørsmålet om en skal søke å få dette tilleggskvantum fra A/S Rjukanfos eller f. eks. fra Statskraftverkene, er det ikke tatt noe standpunkt til. Selskapet har derfor bedt om at kraftleiekonsesjonen må bli meddelt på grunnlag av de tall som er oppgitt i konsesjonssøknaden. Departementet finner at saken kan avgjøres på grunnlag av søknaden. For tilleggskvantumet må det da i tilfelle sendes inn ny konsesjonssøknad.

Avaldsnes kommune har tilrådet at søknaden blir innvilget.

Departementet antar at det i henhold til Kap. IV i lov nr. 16 av 14. desember 1917 er adgang til å meddele den søkte konsesjon og vil i samsvar med hovedstyret foreslå at konsesjon blir gitt A/S Alnor Aluminium Norway på leie av inntil 180 MW og 1 120 GWh eventuelt 1 280 GWh pr. driftsår fra A/S Rjukanfos.

Departementet forutsetter som vanlig at kraftleveringen vil være undergitt de til enhver tid gjeldende bestemmelser om kraft-rasjonering.

De foreslåtte konsesjonsvilkår er i det vesentlige i samsvar med det standardutkast til vilkår som praktiseres ved konsesjoner på leie av elektrisk energi til industribedrifter av betydelig størrelse.

I vilkårenes post 2 er som vanlig foreslått at styrets flertall, formannen innbefattet til enhver tid skal bestå av norske statsborgere bosatt i Norge. Selskapets vedtekter skal være undergitt departementets godkjennelse.

I samsvar med hovedstyrets forutsetning har en i post 3 tatt inn bestemmelse om at 51 pst. av selskapets aksjekapital til enhver tid skal være på norske hender. Dessuten er det tatt med en bestemmelse om at overdragelse av selskapets aksjer må godkjennes av departementet.

En viser spesielt til de vilkår vedrørende selskapets produksjons- og salgsvirksomhet som er oppstillet i post 4, og som er i samsvar med konsesjonspraksis i de senere år i tilsvarende saker.

Avgift til staten er i post 9 i samsvar med hovedstyrets forslag satt til kr. 2 pr. kW. Videre er etter hovedstyrets forslag inntatt vilkår i post 10 om kraftavståelse til kommuner av inntil 5 pst. av den leide kraft. Det er imidlertid en forutsetning at kraften

bare blir å fordele i den utstrekning vedkommende kommunes kraftbehov ikke blir å dekke på annen måte.

Det er etter forslag fra hovedstyret også tatt inn en bestemmelse som tar sikte på å beskytte naturforekomster og steder som kan ha vitenskapelig eller historisk betydning, jfr. post 15.

Det er også søkt om konsesjon i henhold til jordkonsesjonsloven på erverv av tomteareal for industrianlegg. Saken hører under Landbruksdepartementet som har oversendt den til Industridepartementet til mulige marknader. Det fremgår at Landbruksdepartementet vil gi konsesjon uten å stille særlige vilkår. Når kraftleiekonsesjon er gitt, vil Industridepartementet gi meddelelse om dette til Landbruksdepartementet med opplysning om de vilkår som er fastsatt.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 23, tillates A/S Alnor Aluminium Norway å leie inntil 180 MW og 1 120 GWh eventuelt 1 280 GWh pr. driftsår fra A/S Rjukanfos på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 7. august 1964.

30. A/S Norsk Jernverk.

(Tillatelse til ytterligere regulering av Fiskeløsvatn i Andfiskåga i Rana kommune.)

Kgl. res. 21. august 1964.

I brev av 1. oktober 1963 har A/S Norsk Jernverk søkt om tillatelse til å foreta en ytterligere regulering av Fiskeløsvatn i Andfiskåga, Nord-Rana herred. Reguleringen søkes gjennomført for å sikre Jernverket nødvendig driftsvann.

Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen har avgitt følgende uttalelse av 6. mars 1964:

«A/S Norsk Jernverk har sendt inn følgende søknad datert 1. oktober 1963:

«A/S Norsk Jernverk tillater seg herved i medhold av § 2 i lov om Vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 å søke om konsesjon for regulering av Fiskeløsvatn i Andfiskvassdraget i Nord-Rana herred.

Vi tør be om at vår søknad behandles snarest mulig.

1. A/S Norsk Jernverk fikk ved kgl. resolusjon av 20. mai 1949 tillatelse til å foreta regulering av Andfiskvatn og Fiskeløsvatn.

Videre er under utførelse dam Småvatnan i Andfiskvassdraget i henhold til

konsesjon meddelt oss i brev av 23. august 1963 fra Industridepartementet.

Med de utvidelser Norsk Jernverk nå har under utførelse, vil disse reguleringer fra høsten 1964 ikke være tilstrekkelig til å sikre Verket det nødvendige driftsvann.

Når nåværende regulering av Småvann er ferdig, har Verket en regulert vannføring på 2,26 m³/sek.

Verket vil fra høsten 1964 ha et forbruk på normalt 2,62 m³/sek.

Valseverk 0.436 m³/sek.

Stålverk 0.255 m³/sek.

Administra-

sjonsbygg,

Laboratorium

Mo vannverk . 0.050 m³/sek.

0.741 m³/sek.

Byggetrinn 2.

Oxygenfabrikk 0.070 m³/sek.

Nytt finvalse-

verk 0.100 m³/sek.

Diverse 0.009 m³/sek.

0.179 m³/sek.

Råjernverk ovn 1—6 1 700 m³/sek.

2.620 m³/sek.

Følgende data foreligger for Andfiskåen:

	Nedslagsfelt	Spesifikt avløp	Avløp
Fiskeløsvatn	23.8 km ²	40 l/sek./km ²	0.95 m ³ /sek.
Småvann	10.8 km ²	45 l/sek./km ²	0.49 m ³ /sek.
Andfiskvann	39.0 km ²	50 l/sek./km ²	1.95 m ³ /sek.
	<u>73.6 km²</u>		<u>3.39 m³/sek.</u>

Eksisterende magasiner:

Fiskeløsvann 8.0 mill. m³

(herav fryser ca. 4 mill. m³)

Småvann 9.0 mill. m³

Andfiskvann 20.0 mill. m³

37.0 mill. m³

Ved å øke reguleringen i Fiskeløs til 21 mill. m³ magasin, får man:

Fiskeløs 21.0 mill. m³

Småvann 9.0 mill. m³

Andfiskvann 20.0 mill. m³

50.0 mill. m³

Magasiner utgjør 46 pst. av midlere årlige avløp.

$$Q_{\text{reg}} = 0.80 \times 3.39 = \underline{2.70 \text{ m}^3/\text{sek.}}$$

2. Den regulering A/S Norsk Jernverk akter å gjennomføre i Fiskeløsvann vil beløpe seg til ca. 1,8 mill. kroner.

I tillegg til det som er neddemmet fra før, vil det bli neddemmet et areal på ca. 120 mål. Arealet består alt vesentlig av fjell, myr samt noe fjell- og krattskog. Det har aldri vært drevet hugst i området. Krattskogen hugges og brennes ned til 1/2 m høyde.

Fisket er dårlig og verdiløst på grunn av «overbefolkning» av smårøye. Det er allerede en regulering på ca. 3 m i vannet. Den nye reguleringshøyde blir ca. 6,5 m.

3. Staten eier grunnen rundt Fiskeløsvann. Det foreligger avtale mellom Direktoratet for Statens skoger og A/S Norsk Jernverk om oppdemming av vannet til kote 590,5 (se bilag 1).»

Avtalen mellom A/S Norsk Jernverk og Direktoratet for Statens skoger lyder slik:

«A/S Norsk Jernverk, Mo i Rana tillatelse til å demme opp Fiskeløsvannet som ligger i Nord-Ranan Almanning, gnr. 147, bnr. 1 i Nord-Rana.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

1. A/S Norsk Jernverk får tillatelse til å demme opp Fiskeløsvatn til kote 590,5 med høyeste vannstand på kote 591,0.
2. Nord-Helgeland skogforvaltning avstår fra å feste bort flere tomter på statens grunn i nedslagsfeltene til Fiskeløsvannet og vassdraget nedenfor.
3. Denne overenskomst gjelder fra 1. januar 1959 og inntil videre, med 1 — ett — års gjensidig oppsiingsfrist, dog slik at overenskomsten ikke skal kunne sies opp av utleieren så lenge Fiskeløsvannet inngår i verkets vannanlegg.
4. Som erstatning for de skader og ulemper som reguleringen påfører statens grunn, herunder tapt bortfestemuligheter, betaler A/S Norsk Jernverk en årlig avgift på kr. 400. Beløpet innbetales til Nord-Helgeland skogforvaltning innen hvert års utgang, første gang i 1959.
5. A/S Norsk Jernverk må selv avfinne seg med mulige andre rettighetshavere i området, og ansvarlig for mulige skader og ulemper som reguleringen måtte påføre andre.
6. A/S Norsk Jernverk må selv ordne med eventuell tillatelse til reguleringen fra vassdragsmyndighetene.
7. A/S Norsk Jernverk får tillatelse til å finne nye tomter ovenfor den nye strandlinje for de hus verket nå fester tomt til — en damvokterhytte og to båtnaust. Disse flyttinger har ingen innvirkning på de bestående festekontrakter for tomtene.
8. Overenskomsten skal tinglyses. Utgiftene til stemping betales av A/S Norsk Jernverk.»

I brev datert 11. januar 1964 til Industridepartementet uttaler A/S Norsk Jernverk følgende:

«Vi vil gjerne orientere Industridepartementet om visse vanskeligheter som er oppstått omkring vår vannforsyning, idet dette kan få betydning for vår fremtidige drift og spesielt oppstartning av ovn nr. 5 og 6.

Som kjent besluttet Jernverket i sin tid å basere Jernverkets vannforsyning på det nærliggende Andfiskvassdraget, i stedet for Revelåga som forutsatt av Jernverkskommisjonen. Årsaken til dette valg var driftssikkerhet, dvs. trykkvann istedenfor pumpevann, kapasitet — Andfiskåka ville dekke alt påregnelig fremtidig vannforbruk — og kvalitet — man ville få en betryggende dekning av drikkevannsbeholdet for Jernverket og distriktet.

Vassdraget ble i 1950 overtatt fra Bergverksselskapet Nord-Norge som hadde konsesjon på 50 år frem til 1978. Det ble imidlertid den gang ikke tillagt noen vekt at den gjenstående konsesjonstid bare var 28 år idet man regnet med å få en avtale med staten om fortsatt bruk av vassdraget når konsesjonstiden var utløpt og vassdraget tilfalt staten.

Det er inngått avtale med de daværende Mo og Nord-Rana kommuner om levering av drikkevann.

I forbindelse med det økede vannforbruk er det foretatt en viss videre utbygging av vassdraget idet de overforliggende Småvatn er blitt regulert med et nytt damanlegg. Konsesjon ble søkt i 1961, men først gitt i 1963. I denne konsesjon er det bl. a. bestemt at Vassdragsvesenet, dersom det ønsker å overta anlegget, kan innløse dette ved forholdsmessig erstatning basert på en amortisasjonstid på 30 år.

Av hensyn til starten av ovn nr. 5 og 6 er det nødvendig å gå til ytterligere regulering av det øverste og største vann i vassdraget, Fiskeløsvann. Denne regulering må være foretatt til høsten 1964 dersom vi skal ha muligheter for drift av de nye ovner. Konsesjon er søkt høsten 1963.

I Statskraftverkernes planer for utbygging av Rana Kraftverk inngår også at den øverste del av Andfiskvassdraget, dvs. Fiskeløsvann og Småvatn, drar inn i Rana Kraftverks nedbørsområde. Konsesjon er gitt. Statskraftverkene vil selvsagt være forpliktet til å betale oss erstatning og sikre oss vann. Statskraftverkene har for sin del gått med på at vi bygger ut Fiskeløsvann, men slik at man får anledning til å løse inn anlegget basert på en amortisasjonstid svarende til den gjenstående del av konsesjonstiden, i realiteten 13 år. Dette er selvsagt uakseptabelt for oss, og vi har overfor Vassdragsdirektoratet gjort gjeldende at amortisasjonstiden må settes til 50 år og innløsnings beregnes tilsvarende. Vassdragsdirektoratet har nå saken til behandling og i tillit til at amortisasjonstiden ikke settes lavere enn 30 år, som for Småvatn, vil vi nå sette i gang anleggsarbeidet. Vi vil dog overfor entreprenøren ta forbehold om å kunne avbryte arbeidet dersom konsesjonen ikke er tilfredsstillende.

Som det forstås er vi — uten egen skyld — kommet i en meget ubehagelig nødsituasjon fordi vi på den ene side må ha vann allerede til høsten og følgelig må sette i gang anleggsarbeidet straks, mens det på den annen side for tiden er lagt slike klausuler på Andfiskvassdraget at fortsatt utbygging ikke kan forsvares. Det er under stor tvil at vi nå tar den risiko at vi setter anleggsarbeidene i gang uten konsesjon, og bare fordi vi ellers på grunn av Vassdragsvesenets disposisjon vil måtte la de to nye ovner stå inntil saken er ordnet.

Vi har derfor villet redegjøre for saken overfor Industridepartementet idet vi gjerne vil poengtere følgende:

Vi vil iallfall ikke kunne forsvare utbygging av Andfiskvassdraget med mindre innløsningsplikten er basert på en rimelig amortisasjonstid, helst 50 år. Foretas ikke omgående utbygging, må igangsettelsen av de to nye ovner utstå.

Selv med en slik ordning vil vi komme til å stå ugunstigere i fremtiden enn før forutsatt. Den erstatning for anlegg og rettigheter for øvrig (bl. a. utbyggbar vannkraft) som Rana Kraftverk skal betale, vil — når det sees bort fra dammen ved Småvatn og eventuelt Fiskeløsvann — måtte bestemmes av den gjenstående konsesjonstid. Den betydelig faktiske fordel som vi før har regnet med, nemlig å kunne utnytte anleggene etter 1978 i henhold til avtale med staten, vil dermed fratras oss uten erstatning. Riktignok regner vi med at Vassdragsvesenet må sikre vannforsyningen i fremtiden, men dette må nødvendigvis bli dyrere og neppe så driftssikkert. Nettopp driftssikkerheten var i sin tid av avgjørende betydning for valg av Andfiskåka som vannkilde. Ytterligere kommer at våre betydelige anlegg i Andfiskvann, med dam og tunnel gjennom Mofjell, ikke lenger vil få noen praktisk verdi og at disse investeringer dermed praktisk talt blir bortkastet.

Tar man dette i betraktning tviler vi sterkt på at Statskraftverkernes plan kan forsvares ut fra et økonomisk helhetssyn, særlig når man samtidig tar i betraktning at Statskraftverkene ikke netto vinner noe mer kraft enn ved en isolert utbygging av Andfiskvassdraget.

Som konklusjon må vi derfor anmode om at det på ny blir overveiet om Statskraftverkernes plan er riktig ut fra en økonomisk vurdering av statens samlede interesser, og der nest — dersom planene blir fastholdt — at vi blir tilsikret en ordning som ikke bare gir oss erstatning ut fra rettslige betraktninger, men at det også tas hensyn til de faktiske fordeler som vi mister.

Avslutningsvis skal vi bemerke at vi i forbindelse med Statskraftverkernes konsesjonssøknad fremkom med en del spørsmål som vi regnet med skulle løses før konsesjonssaken ble avgjort. Det ble imidlertid ikke gitt oss mulighet til å få disse spørsmål avgjort før konsesjonen var et faktum.

Hovedstyret for Vassdragsvesenet har i konsesjonen for Rana Kraftverk gått ut fra at det ved forhandlinger oppnås enighet om de inngrep som Rana kraftverks regulering medfører. Som det forstås er det ennå ikke lyktes å oppnå enighet. Av den grunn må vi også i nær fremtid ta standpunkt til oppsigelse av våre kontrakter med Rana kommune om levering av drikkevann.»

Søknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad 15. og 17. oktober 1963 (nr. 239 og 241) og dessuten i Rana Blad.

Søknaden er forelagt distriktet med følgende resultat:

R a n a k o m m u n e s t y r e, vedtak 28. januar 1964:

- «1. Rana kommune har intet å innvende imot at A/S Norsk Jernverks søknad datert 1. oktober 1963 om ytterligere regulering av Fisklausvatnet blir innvilget.
2. Konsesjonssøkeren må avfinne seg med enhver som måtte ha rettigheter i området.
3. Kommunen forutsetter, at søknaden innvilges på samme vilkår som fastsatt ved kgl. resolusjon av 20. mai 1949 vedrørende regulering av Andfiskvatnet og Fisklausvatnet.»

Søknaden har vært forelagt interesserte lokale instanser som uttaler seg slik:

Rana Jakt- og Fiskeadministrasjon:

«Det kan ikke benektes at fisket i Fiskelausvatnet i de senere år ikke har vært av særlig verdi på grunn av «overbefolkning» av røye. Det fremgår av Nordland fylkes brev av 17. oktober d.å. at saken vil bli forelagt for fiskerisakkyndig, formentlig fiskerikonsulenten for Nord-Norge. R. J. F. A. vil derfor overlate til denne å vurdere hvorvidt kulturiltak vil være mulige for å bringe vatnet i hevd igjen.

For øvrig har R. J. F. A. ikke noe å anføre til søknaden om regulering.

En beklager at besvarelsen av Deres brev har tatt for lang tid.»

Jordstyret:

«Regulering av Fiskelausvatn kommer ikke i vesentlig berøring med jordbruksinteresser. Jordstyret har derfor ikke noe å innvende mot at A/S Norsk Jernverk blir gitt konsesjon på ytterligere regulering av Fiskelausvatn.»

Skogutvalget:

«Skogutvalget i Rana har intet å bemerke til at konsesjon blir gitt for ytterligere regulering av Fisklausvatnet.»

Fylkeslandbruksstyret, vedtak 19. desember 1963:

«Fylkeslandbruksstyret viser til jordstyrets uttalelse og vil tilrå at konsesjonssøknaden fra A/S Norsk Jernverk blir innvilget.»

Elektrisitetskontoret i Nordland fylke, brev av 21. oktober 1963:

«Søknaden av 1. oktober 1963 fra A/S Norsk Jernverk om konsesjon for ytterligere regulering av Fiskelausvatn i Rana kommune er forelagt Nordland fylkeslandbruksstyre i møte 19. desember 1963 og for Rana kommunestyre i møte 28. januar 1964. Saken er også forelagt for de lokale organer for jakt og fiske samt skog- og jordbruk.

Utskrift av de avgitte uttalelser følger vedlagt.

Elektrisitetskontoret har intet å bemerke og tør anbefale at søknaden blir innvilget.»

Fylkesmannen i Nordland, har i påtegning av 14. februar 1964 vist til de innhentede uttalelser og har intet spesielt å bemerke.

Landbruksdepartementet, brev av 11. januar 1964:

«Reguleringene berører både fiske- og reindriftsinteresser.

Ad Fiskeinteressene.

Saken har vært forelagt fiskerikonsulenten for Nord-Norge som i en påtegning hertil av 6. november 1963 uttaler:

«Fiskelausvatnet i Andfiskvassdraget er tidligere regulert av A/S Norsk Jernverk. Oppdemningshøyden er ca. 3 m. Ved den omsøkte regulering vil det bli neddemt ca. 120 mål, og den nye reguleringshøyde blir ca. 6,5 m.

Fiskelausvatnet er nærmest overbefolket av røye og fisken er av dårlig kvalitet og liten verdi. Det gjelder dog her et temmelig stort vatn og det har muligheter for å gi en viss produksjon. Jeg vil derfor foreslå at det i tillatelsen til regulering tas inn bestemmelser om at konsesjonæren kan pålegges å sette ut yngel eller settefisk, av den størrelse, art og på den måte som måtte bestemmes av vedkommende departement. For øvrig skulle det neppe være nødvendig her å innta flere fiskerimessige forpliktelser siden verdien av fisket p.t. er så lav. En måtte dog regne med at ved fornuftige kulturiltak kunne fisket også i Fiskelausvatnet ha øket i verdi. Da vatnet fra Fiskelausvatnet skal brukes som drikkevann m. v., vil det være vanskelig her å treffe noen tiltak som krever f. eks. bruk av fiskegift e. l.»

I en påtegning av 12. s. m. har inspektøren for ferskvannsfisket sluttet seg til dette, og foreslått at det av hensyn til fisket blir tatt med i konsesjonsvilkårene samme bestemmelse som i post 12 i Tillatelse for regulering av Nedre og Midtre Småvatn i Andfiskåga, gitt ved kgl. resolusjon av 9. august 1963. Departementet er enig med fiskerinspektøren og har ikke noe ytterligere å bemerke.

Ad Reindriftsinteressene.

Saken har vært forelagt lappefogden i Nordland og man viser til gjenpart av hans uttalelse av 18. november 1963 som vedlegges. Man kan i det vesentlige slutte seg til det lappefogden har anført og tilrår at det av hensyn til reindriften blir tatt med i konsesjonsvilkårene slike bestemmelser som han har foreslått.»

Lappefogdens uttalelse lyder slik:

«Fiskelausvatnet ligger i Ildgruben reinbeitedistrikt. I likhet med området ved Småvatnan er det her et meget godt tidlig vårbeite for reinen. Som kjent er det tidlige vårbeite et av minimumsfaktorene for reindriften. Området er derfor så verdifullt, blant annet som kalvingsland. Det mest verdifulle tidlige vårbeite ligger langs strandkantene, som blir tidlig bar for snø. Det er dette som blir neddemt ved reguleringene. Jeg vet ikke om reindriften fikk anledning til å uttale seg eller legge inn erstatningskrav ved den første regulering av Fiskelausvatnet og Andfiskvatnet. Derimot ga jeg uttalelse og la inn krav

ved reguleringen av Småvatnan. Dette er også tatt inn i konsesjonsvilkårenes post 13 for denne regulering.

Ved vassdragsreguleringene har vi etter hvert oppnådd å få en mer objektiv vurdering av reindriftens interesser. Men hensyn til neddemt beiteland, mener jeg at det bør betales en årlig erstatning etter det som beitet er verd. Dette har også reindriften oppnådd å få ved de siste reguleringssaker her i fylket, t. d. ved reguleringen av Hundål—Grytåvassdraget og ved den siste regulering i forbindelse med Sundsfjord kraftverk.

Det burde pålegges regulanten å bekoste en sakkyndig undersøkelse og vurdering av beite-ene ved alle reguleringer. I dette tilfelle blir det neddemt et forholdsvis lite areal og saken haster. Jeg vil derfor her gi en beregning på hva jeg mener det neddemte areal er verdt som beiteland for rein.

Jeg vil sette den totale årsproduksjon til 30 f. e. pr. dekar, og videre at 20 pst. av denne blir forbrukt produktivt. Det vil si at 6 f. e. pr. dekar blir forbrukt produktivt. Da dette er et meget verdifullt beite, vil jeg nytte en f. e.-pris på 30 øre. Det vil si at beitet er verd kr. 1,80 pr. dekar pr. år. Jeg vil ikke her gå mer inn på grunnlaget for min beregning, men dersom det blir krevd, kan jeg gjøre det.

Da jeg ikke har vært på befaring i området, kan jeg ikke med sikkerhet si hvor mye det neddemte areal som er produktivt. Etter de opplysninger jeg har fått fra reineierne, vil jeg forutsette følgende:

Neddemt totalareal	120 dekar
+ 10 pst. forsumpning m. m.	12 dekar
	I alt 132 dekar
Derav ca. 75 pst. produktivt reinbeite =	ca. 100 dekar.

Hele det neddemte areal skulle da være verd kr. 180 pr. år.

Etter anbudstegningen, bilag 4, ser det ut som at planen forutsetter bygging av en kanal fra Fisklausvatnet. Dersom dette er riktig, vil en flytteveg for rein bli sperret. Det vil da bli aktuelt med et tiltak for å avhjelpe ulemperne. Det er også mulig at andre flytteveger kan bli berørt ved oppdemmingen.

Jeg vil tilrå at A/S Norsk Jernverk pålegges å innbetale til lappefogden i Nordland kr. 180 pr. år til opphjør av reindriften i distriktet.

Videre at A/S Norsk Jernverk pålegges til avhjelp av skader og ulemper som reguleringen måtte påføre flytteveger for rein, å bekoste nødvendige tiltak som rydding av nye flytteveger og bygging av broer.

Eventuelle veger som blir anlagt av konsesjonæren, må for ettertiden fritt kunne nyttes i reindriftsøyemed.

Det kan ikke reises erstatningskrav mot reindriften for eventuelle skader som rein måtte gjøre på anleggene eller vannforsyningen for øvrig.

Dersom konsesjonæren finner det nødvendig med en sakkyndig undersøkelse av området, må det bekostes av ham.

I tilfelle tvist skjer avgjørelsen ved skjønn på konsesjonærens bekostning.»

De innkomne uttalelser har vært forelagt søkeren som i brev av 20. februar 1964 har uttalt følgende:

«Under henvisning til direktoratets brev av 18. ds. med bilag tillater vi oss å bemerke følgende:

Rana kommune har forutsatt at søknaden innvilges på samme vilkår som fastsatt ved kgl. resolusjon av 20. mai 1949 vedrørende regulering Andfiskvann og Fiskeløsvann. Da imidlertid konsesjonen av 1949 inneholdt en del bestemmelser av helt konkret art, vil vi anse det naturlig at man bygget på konsesjonen for Småvann gitt ved kgl. resolusjon av 9. august 1963 idet vi dog for så vidt gjelder utøvelsen av hjemfallsretten viser til våre tidligere uttalelser hvoretter amortisasjonstiden bør settes til 50 år.

For så vidt gjelder Lappefogdens uttalelser har vi ingen vesentlige bemerkninger bortsett fra hans forbehold om at det ikke reises erstatningskrav mot reindriften for eventuelle skader som reinen måtte gjøre på anleggene eller vannforsyningen for øvrig. Vi finner ikke på forhånd å kunne frasi oss et mulig fremtidig erstatningskrav.

De øvrige fremlagte uttalelser foranlediger ingen bemerkninger fra vår side.»

Hovedstyret skal bemerke:

Bergverksselskapet Nord-Norge A/S fikk ved kgl. resolusjon av 7. februar 1930 konsesjon på erverv av fallrettigheter m. v. i Andfiskåga.

Tillatelsen var gitt for 50 år fra 7. september 1928 fordi den ble knyttet sammen med selskapets bergverkskonsesjon fra samme dato, og omfattet strekningen Småvatna—sjøen i alt ca. 511 m oppdelt med ca. 278 m fra Småvatna til Andfiskvann og ca. 233 m fra dette til sjøen, jfr. «Meddelte vassdragskonsesjoner» for 1930.

Bergverksselskapet iverksatte deretter to mindre reguleringer av Fiskelausvatn, 1 m senkning og 2 m oppdemming. Senkingen ble utført i henhold til uttalelse fra Arbeidsdepartementet av 31. januar 1934 om fritakelse for konsesjonsplikt og oppdemmingen i henhold til tillatelse gitt ved kgl. resolusjon av 15. oktober 1937, jfr. «Meddelte vassdragskonsesjoner» for 1937. Dessuten ble det utført en mindre regulering av Andfiskvatn som heller ikke ble ansett for å være konsesjonspliktig uten at det har vært avgitt noen erklæring herom. Reguleringsvatnet ble tatt i bruk i selskapets 2 kraftstasjoner nederst i vassdraget, Sagrabben (ca. 24 m) og Holmfossen (ca. 29 m) med en installasjon på henholdsvis 332 og 258 kW.

Ved kgl. resolusjon av 20. mai 1949 fikk A/S Norsk Jernverk tillatelse, i medhold av vassdragslovens § 17, til å ekspropriere de fall- og eiendomsrettigheter i Andfiskåga som var nødvendig for vannforsyningen til Jernverket i Mo.

I forutsetningene for tillatelsen heter det bl. a.:

«2. A/S Norsk Jernverk skal være forpliktet til å la andre herunder Mo ladested og Nord-Rana kommuner — være med om vannforsyningen så vidt ledningens yteevne tillater det og mot en høvelig avgift som i mangel av overenskomst fastsettes ved skjønn.»

I medhold av samme lovs § 18 ble det samtidig tillatt selskapet, for å hindre forurensing av vatnet, å pålegge eiendommene servitutten innenfor nærmere angitte bestemmelser.

Jernverket fikk samtidig tillatelse til å regulere Andfiskvatn 10,5 m mellom kotene 231,10 og 241,60, samt tillatelse til ca. 3 m regulering av Fiskelausvatn. Regulerings-tillatelsene ble med hensyn til reguleringstid og innløsningsrett for staten gitt i samsvar med de tidligere gitte konsesjoner i vassdraget. Avgiftene til stat og kommuner på kr. 1 pr. nat.-hk til hver skulle angående fallet Andfiskvatn—sjøen erlegges på grunnlag av den kraftmengde fallet representerte etter hvert som reguleringen ble gjennomført.

Etter at det var inngått avtale mellom Bergverksselskapet og Jernverket om overdragelse av fallrettighetene m. v. i Andfiskåga fikk A/S Norsk Jernverk ervervs-konsesjon ved kgl. resolusjon av 19. september 1958.

Ved kgl. resolusjon 9. august 1963 fikk Jernverket videre tillatelse til å regulere Nedre og Midtre Småvatn. Det ble samtidig fastsatt manøvreringsreglement for reguleringene i Andfiskåga.

Den foreliggende søknad gjelder ytterligere regulering av Fiskelausvatn fra nåværende høyeste regulerte vasstand på kote 587,3 til kote 590,5 og med største flomvasstand på kote 590,9.

Hovedstyret regner med at den tidligere regulering av Fiskelausvatn gir et bruttomagasin på 8,4 mill. m³, hvorav 0,4 mill. m³ blir liggende igjen som strandis.

Den omsøkte regulering vil øke magasinet til 21 mill. m³, og øking i regulert vassføring er i bestemmende år beregnet til 0,25 m³/sek. Dersom vatnet ble brukt til kraftproduksjon ville dette tilsvare ca. 400 nat.-hk, da det nyttbare fall mellom inntaket og trykkutjevning-kammeret er oppgitt til ca. 121 m. I fallet Andfiskvatn—sjøen vil omsøkte regulering gi en beregningsmessig kraftøkning på ca. 775 nat.-hk. Denne kraftøkning legges til grunn for beregningen av reguleringsavgiftene.

Den totale regulerte vassføring har Hovedstyret nå beregnet til 2,69 m³/sek.

Omkostningene med reguleringen er anslått til 1,8 mill. kroner.

Reguleringen vil medføre at ca. 120 dekar blir neddemt. Lappefogden har særlig påpekt at det neddemte område er godt vårbeite for

reinen. Fisket antas å være av liten verdi. Skader og ulemper for øvrig antas å bli beskjedne og vilkåret i henhold til reguleringslovens § 8 for å gi konsesjon må ansees oppfylt.

Ved kgl. resolusjon 21. desember 1962 ble det fastsatt reguleringsbestemmelser for statsregulering av Bjerka—Pluravassdragene m. v., jfr. St. prp. nr. 17 for 1962—63 og Innst. S. nr. 34 for s. å. I reguleringsbestemmelsene inngår bl. a. at Andfiskåga tas inn på driftstunnelen ved Småvatna.

I forbindelse med valg av alternativ for kraftutbyggingen la Hovedstyret den gang vekt på at Rana-alternativet ville by på fordeler med hensyn til vassforsyningen til industrielt og vanlig behov i Mo og omegn, idet rikelig og godt vatn kunne tas direkte fra kraftstasjonens undervatn. Framtidig totalforbruk for Mo-området var den gang anslått til 7 m³/sek., mens det ble antatt at Andfiskåga ikke ville kunne skaffe mer enn 3,3 m³/sek.

Det syntes derfor å være klart at Andfiskåga ville bli for liten som vassforsyningskilde, og at spørsmålet måtte løses i forbindelse med kraftutbyggingen. Hovedstyret forutsatte at disse problemer ville bli løst ved forhandlinger mellom Jernverket og Direktoratet for statskraftverkene.

Det har i den tiden som er gått vært diskutert både i konferanser og skriftlig om et opplegg til løsning av vassforsyningsspørsmålet. Noen endelig avklaring på spørsmålet har en ikke kommet fram til, men det synes klart at Jernverkets opprinnelige kalkyle over vassforbruket ligger vesentlig for høyt. Dette har vært den vesentlige grunn til at spørsmålet ennå ikke har funnet sin endelige løsning.

Det skal også nevnes at Nord-Rana kommune har planer om å anlegge vassverk i Andfiskåga for befolkningen i Åga—Hauknes. Sivilingeniør K. Hjellnes, Oslo har på vegne av kommunen søkt om tillatelse etter vassdragslovens §§ 17 og 18 til å ekspropriere det som trengs av vatn, grunn og rettigheter.

For dette vassverk er det planlagt å bygge en damterskel på ca. kote 130, dvs. ca. 1 700 m fra elvens utløp i fjorden, og ca. 1 300 m nedenfor Andfiskvatn. Mellom denne terskel og Andfiskvatn er det et nedbørfelt på 4 km², som da tenkes utnyttet for nærværende vassforsyning. Det regnes med et maksimalt vassforbruk på 1 500 m³/døgn, hvilket tilsier ca. 17,4 l/sek. i gjennomsnitt. Det er opplyst i søknaden fra ingeniør Hjellnes at Jernverket har sagt seg villig til å slippe igjennom sin dam i Andfiskvatn nødvendig vatn i tørrvårsperioder inntil 35 l/sek. Søknaden fra

ingeniør Hjellnes er under behandling i Vassdragsvesenet.

Andfiskågas øvre del vil før eller senere bli utnyttet i Rana Kraftverk. De nødvendige arbeider omfattende sjakt fra driftstunnelen opp til Småvatna, samt et inntak der vil bli utført allerede i 1. byggetrinn. Inntaket blir inntil videre stengt, og Andfiskåga vil tidligst bli tatt inn på driftstunnelen i kraftanleggets siste byggetrinn, anslagsvis 1972—75.

Hovedstyret antar at vassbehovet for Jernverket og Mo-området for øvrig vil være mer avklart når dette siste trinn i utbyggingen er aktuelt.

Det er imidlertid klart at Jernverket trenger mer vatn allerede fra høsten 1964 for å kunne gjennomføre sine utbyggingsplaner.

Hovedstyret vil derfor tilrå at Jernverket får tillatelse til omsøkte regulering av Fiskelausvatn i samsvar med de framlagte planer.

Forslag til vilkår for tillatelsen vedlegges. Om vilkårene bemerkes:

Konsesjonstid og innløsning, post 1.

I henhold til tidligere ervervs- og reguleringskonsesjoner tilfaller vassfallene med damanlegg m. v. staten vederlagsfritt 7. september 1978 og staten kan kreve innløsning i samme omfang 7. september 1973.

Reguleringskonsesjonen for Småvatna ble imidlertid gitt for tidsrommet inntil Småvatna blir tatt inn i Rana kraftverk, dog ikke ut over 7. september 1978. Da konsesjonstiden ble svært kort ble det i medhold av reguleringslovens § 10 pkt. 4 tatt inn i vilkåret at staten skal betale en innløsningssum etter en amortiseringstid av 30 år.

Hovedstyret vil også i det foreliggende tilfelle foreslå at konsesjonen gis for tidsrommet inntil Andfiskåga tas inn i Rana Kraftverk dog ikke utover 7. september 1978.

Med hensyn til innløsning har Jernverket foreslått at innløsningssummens størrelse skal beregnes etter en amortiseringstid av 50 år. I denne forbindelse vises til departementets brev av 14. januar 1964 med anmodning om at spørsmålet måtte bli forsøkt løst ved forhandlinger.

Direktoratet for statskraftverkene har akseptert en amortiseringstid på 30 år, regnet fra 1. januar 1965 og med utgangspunkt i den kapital som er medgått på dette tidspunkt, jfr. vedliggende brev av 4. februar 1964.

Hovedstyret anbefaler fastsatt en amortiseringstid på 30 år og former vilkåret som i tillatelsen til regulering av Småvatna. For øvrig vises til kommentarer til posten om byggefrister nedenfor.

Vilkår i henhold til reguleringslovens § 10 pkt. 5 anses overflødig.

Avgifter, post 2.

Da forholdene er stort sett de samme som ved reguleringen av Småvatna, foreslår Hovedstyret samme avgiftssatser også nå.

Frister, post 4.

Av hensyn til bestemmelsen om en amortiseringstid på 30 år for damanlegget finner Hovedstyret det riktig å sette kort frist for å fullføre anlegget. Fristen foreslås satt til 2 år.

Fisket, post 12.

Det er tatt med vilkår om fisket overensstemmende med Landbruksdepartementets forslag.

Reindriften, post 13.

Søkeren har ikke bemerket noe til Lappefogdens krav om fastsettelse av årlige erstatninger for tap av reinbeite. Hovedstyret finner imidlertid at dette spørsmål hører inn under reguleringskjønnet ifall søkeren ikke ordner seg med rettighetshaverne i minnelighet.

Med hensyn til andre ulemper reguleringen medfører for reindriften finner Hovedstyret det riktig å ta med vilkår om tiltaksskjønn, i tilfelle minnelig ordning ikke oppnås.

Hovedstyret finner ikke grunn til å pålegge konsesjonæren plikt til å bære omkostningene med en eventuell sakkyndig undersøkelse vedrørende reindriften, da det her dreier seg om et forholdsvis lite areal som blir neddemt.

Hovedstyret foreslår at det fastsettes nytt manøvreringsreglement for reguleringskonsesjonen i Andfiskåga, hvor någjeldende reglement er innarbeidet. Utkast vedlegges.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 3./4. mars 1964.»

Industridepartementet skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon 20. mai 1949 fikk A/S Norsk Jernverk reguleringskonsesjon for Andfiskvatn og Fiskeløsvatn i Andfiskåga, og ved kgl. resolusjon 9. august 1963 fikk Jernverket videre tillatelse til å regulere nedre og midtre Småvatn i samme vassdrag.

Det søkes nå om tillatelse til å foreta en ytterligere regulering av Fiskeløsvatn, slik at høyeste regulerte vannstand heves fra kote 587,3 til kote 590,5 og med en største flomvannstand på 0,4 m høyere. Den totale reguleringshøyde for Fiskeløsvatn blir etter dette 6,5 m med nedre kote på 584,0 og som nevnt øvre kote på 590,5. Naturlig vannstand ligger på kote 585,0.

Reguleringen, som skal tjene Jernverkets vannforsyning, frembringer samtidig en nytt-

bar kraftmengde i selskapets tidligere ervervede fall i Andfiskåga, hvilket gjør det nødvendig med konsesjon etter vassdragsreguleringsloven.

Omkostningene er anslått til 1,8 mill. kroner. Skadevirkningene er beskjedne og består vesentlig i at ca. 120 da godt vårbeite for rein blir neddemt.

Departementet er enig med Hovedstyret i at kravet i vassdragsreguleringslovens § 8 for å kunne gi konsesjon er oppfylt.

Problemet i denne saken, likesom i den nevnte tidligere gitte konsesjon av 9. august 1963 vedkommende Småvatna, er at Andfiskåga etter de vedtatte planene for statsregulering av Bjerka—Pluravassdragene skal tas inn på driftstunnelen for Rana Kraftverk.

Før eller senere vil således Andfiskågas øvre del bli utnyttet i Rana Kraftverk. De nødvendige arbeider i den forbindelse vil bli utført allerede i første byggetrinn, men ifølge Hovedstyret vil inntaket inntil videre bli stengt, og Andfiskåga vil tidligst bli tatt inn på driftstunnelen i kraftverkets siste byggetrinn, anslagsvis 1972—75.

Som anført i Hovedstyrets innstilling er det forutsatt at spørsmålet om den fremtidige vannforsyning for Jernverket må løses ved forhandlinger. Noen endelig avklaring har man ennå ikke kommet fram til, men Hovedstyret antar at spørsmålene vil være mer avklart når siste trinn av utbyggingen av Rana Kraftverk er aktuelt.

Under henvisning til at Jernverket trenger mere vann allerede fra høsten 1964 for å kunne gjennomføre sine utbyggingsplaner tilrår Hovedstyret at den omsøkte regulering av Fiskeløsvatn blir gitt.

Departementet er enig i Hovedstyrets standpunkt, selv om det på den annen side er klart at Jernverket ikke har noe krav på å få denne tillatelsen eller at statskraftverkene for sitt vedkommende ikke har noen plikt til å skaffe Jernverket driftsvann før på det tidspunkt Andfiskåga blir tatt inn på driftstunnelen til Rana kraftverk.

Departementet er enig med Hovedstyret i at reguleringskonsesjonen blir å gi for tidsrommet inntil Andfiskåga tas inn i Rana Kraftverk, dog ikke ut over 7. september 1978, da selskapets tidligere konsesjoner løper ut med derpå følgende hjemfallsrett for staten, jfr. post 1 i utkastet til vilkår.

Da konsesjonstiden etter dette blir kort anbefaler Hovedstyret videre en innskrenkning i statens hjemfallsrett, nemlig slik at staten på hjemfallstidspunktet — uansett om dette blir i 1978 eller før — skal betale en innløsningssum i henhold til vassdragsreguleringslovens § 10 post 4. Hovedstyret foreslår på

samme måte som ble bestemt i konsesjonen av 9. august 1963 for Småvatna, at innløsningssummen blir å beregne på grunnlag av en amortisasjonstid på 30 år.

Hovedstyrets forslag vil i praksis bety at staten — såfremt hjemfallstidspunktet blir i 1978, altså om 14 år — må betale vel halvparten av prisen for anleggene dersom hjemfallsretten benyttes. Hvis Andfiskåga blir tatt inn på driftstunnelen til Rana Kraftverk om 10 år, må staten i tilfelle betale $\frac{2}{3}$ av Jernverkets anleggsomkostninger. Departementet finner etter omstendighetene å måtte slutte seg til forslaget.

Konsesjonsavgiften til staten og kommuner foreslås i samsvar med Hovedstyrets forslag satt til henholdsvis kr. 1,50 og kr. 3 pr. innvunnet nat.-hk, jfr. vilkårenes post 2.

Departementet er enig med Hovedstyret i at fristbestemmelsene i post 4 blir fastsatt slik at arbeidet må fullføres innen 2 år, men vil presisere at den i post 1 nevnte amortiseringstid på 30 år skal løpe fra konsesjonens datum.

Hovedstyret har i sitt utkast foreslått den tidligere vanlige bestemmelse om erstatning av forsorgsutgifter. Da lovgivningen herom er forandret med virkning fra 1. januar 1965, og da Sosialdepartementet underhånden har bedt om at reguleringslovens deklarasjonsbestemmelser herom heller ikke blir anvendt i konsesjoner som gis i 1964, har departementet strøket vilkåret.

I post 11 er det overensstemmende med Landbruksdepartementets forslag tatt inn vilkår om utsetting av fisk og/eller yngel samt plikt til å foreta fiskeribiologiske undersøkelser dersom Landbruksdepartementet finner det nødvendig.

I post 12 er det foreslått en tiltaksplikt for konsesjonæren til å avhjelpe de ulemper som reguleringen medfører for reindriften. Spørsmålet om hvilke tiltak som skal treffes avgjøres i tilfelle tvist ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Til de øvrige konsesjonsvilkår har departementet intet å bemerke.

Konsesjonsvilkårene blir etter dette sålydende:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis for tidsrommet inntil Andfiskåga tas inn i Rana Kraftverk, dog ikke utover 7. september 1978.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte anlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved konsesjonstidens utløp har staten rett

til å kreve avstått reguleringsanlegget med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen for en innløsningssum som beregnes således: Grunnstykker og rettigheter, samt vassbygningsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 30 år. Annet tilbehør innløses for den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning. Spørsmålet om hvilke bygninger og innretninger som skal ansees oppført av hensyn til reguleringen, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1,50 pr. nat.-hk.

Til fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3 pr. nat.-hk.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering i vassdraget.

Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en slik måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. For så vidt angår fallet Andfiskvatn—sjøen skal avgiftene erlegges på grunnlag av den kraftmengde som fallet representerer etter hvert som reguleringen blir gjennomført. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vassforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 19, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

4.

Arbeidet må fullføres innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristen uten tillatelse meddelt av departementet oversittes, erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

5.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anlegget og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde, eller helt eller delvis dekke utgiftene til, for øyemedet tjenlig sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr. Det kan

også pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommunes (eller kommuners) alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonæren og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

11.

Konsesjonæren plikter å sette ut settefisk og/eller yngel etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

12.

Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å avhjelpe de ulemper som regule-

ringen medfører for reindriften. Spørsmålet om hvilke tiltak som skal treffes avgjøres i tilfelle tvist ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

13.

Det neddemte areal ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye og/eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Det skal stubbes lavt og gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye.

Høyden regnes vinkelrett mot bakken.

Ryddingen skal være fullført senest 2 år etter første neddemming av vedkommende areal.

14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

15.

Vasslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

For så vidt vasslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inn til kr. 200 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

16.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges geografiske oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

17.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

18.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgis til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris.

Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal

være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

19.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringseanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

20.

Ved damanlegg skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

21.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 10 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

22.

Det påhviler reguleringsanleggets eier i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelege ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Reguleringsanleggets eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Reguleringsanleggets eier plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den

utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hovedså vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein og/eller jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Reguleringsanleggets eier har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest innen 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingenører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

23.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli

truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

24.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelser på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Departementet har intet å bemerke til det av Hovedstyret foreslåtte manøvreringsreglement for regulering av Andfiskåga, sålydende:

«1.

Reguleringsgrensene er:

	Øvre kote	Nedre kote	Nat.vst. kote	Øvre flom-gr. kote	Reg. h m
Andfiskvatn	241,6	231,1			10,5
Midtre Småvatn	523,2	513,2	513,2	523,7	10,0
Nedre Småvatn	523,2	511,1	511,1	523,7	12,1
Fiskeløsvatn	590,5	584,0	585,0	590,9	6,5

Høyden for Andfiskvatn refererer seg til Vassdragsvesenets fastmerke 3 på kote 237,453, for Småvatna til fastmerke 7 på kote 511,456 og for Fiskeløsvatn til fastmerke 9 på kote 588,449.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Til den alminnelige vassforsyning av Mo avgis det nødvendige vatn overensstemmende med de bestemmelser som fastsettes ved overenskomst eller skjønn.

3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets tidligere flomvassføring ikke økes.

For Fiskeløsvatns og Nedre Småvatns vedkommende må heller ikke lågvassføringen minskes til skade for andres rettigheter. For øvrig kan vasslippingen foregå etter Jernverkets behov.

4.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke

hindres av is eller lignende samt at dammene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vasstander samt observeres og noteres, om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

5.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

6.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende departement.

7.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Idet man for øvrig viser til Hovedstyrets uttalelse, som man slutter seg til, vil departementet anbefale at den søkte konsesjon bli

gitt. Man forutsetter at spørsmål om eventuelle mindre planendringer må kunne avgjøres av departementet.

Finansdepartementet har i brev 13. august 1964 uttalt at det for sin del etter omstendighetene ikke har noe vesentlig å bemerke til at konsesjon gis overensstemmende med nærværende forslag.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov nr. 17 av 14. desember 1917 tillates A/S Norsk Jernverk å foreta en ytterligere regulering av Fiskeløsvatn i Andfiskåga i Rana kommune i det vesentlige overensstemmende med søknad av 1. oktober 1963 og på de betingelser som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 21. august 1964.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement som gjeldende inntil videre for regulering av Andfiskåga overensstemmende med det utkast som er tatt inn i Industridepartementets ovennevnte tilråding.

31. Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk.

(Endring i det ved kgl. resolusjon av 25. juni 1948 fastsatte manøvreringsreglement for regulering av Namsvatna.)

Kgl. res. 4. september 1964.

Ved kgl. resolusjon av 10. juli 1959 fikk Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk tillatelse til å føre avløpet fra Namsvatna gjennom Vekteren til Limingen og videre til Tunnsjø og til å regulere Vekteren og å foreta en ytterligere regulering av Limingen. For konsesjonen ble bl. a. oppstilt den forutsetning at den avtale som var inngått mellom Namsskogan kommune og Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk skulle gjennomføres. I henhold til denne avtales punkt 4 skal elektrisitetsverket bygge de terskler i Namsen som anses nødvendige av skjønnhetshensyn. Industridepartementet skal fastsette hvilke terskler som skal bygges.

I forbindelse med utredningsarbeidet vedrørende disse terskler er det tatt opp spørsmål om en endring av bestemmelsen i manøvreringsreglementet for Namsvatna om minstevassføringen i Namsen. Reglementets post 2 bestemmer bl. a. at «det skal has for øye at lågvassføringen ikke forminskes til skade for andres rettigheter». Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk har søkt om at dette punkt endres.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 23. juni 1964 gitt følgende uttalelse:

«Som forutsetning for tillatelse av 10. juli 1959 til overføring av Øvre Namsen til Limingen m. v., ble oppstilt at den avtale som var inngått mellom Namskogan kommune og Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk skulle gjennomføres, jfr. Innst. S. nr. 191 for 1959, side 315. Pkt. 4 i avtalen lyder:

«Elektrisitetsverket skal bygge de terskler i Namsen som anses nødvendige av skjønnhetshensyn. Hvilke terskler som skal bygges, fastsettes av Industridepartementet.»

Departementet antok at spørsmålet om hvor det skal bygges terskler, burde utstå inntil det var innhentet uttalelse fra sakkyndig hold, jfr. Innst. S. nr. 191 for 1959, side 310, 2. spalte nederst.

Da det gikk en lang tid uten at terskel-spørsmålet ble tatt opp protesterte Namskogan kommune mot at reguleringen ble satt i verk, jfr. brev fra overrettssakfører Svarva av 3. april og 23. april 1963. Etter dette ble det innhentet sakkyndig uttalelse fra den svenske landskapsarkitekt Arne Segerros (datert 3. oktober 1963) og fra konsesjonærens side ble det lagt fram et utførlig notat om spørsmålet (datert 10. september 1963).

Arne Segerros' uttalelse er på 12 maskinskrrevne sider og har følgende sluttord:

«För att tillgodose behovet av skadeförebyggande åtgärder för Övre Namsen som aktualiserats genom överledningen av vattnet från Namsvatn till Limingen har olika åtgärder analyserats. Kan ändringar i fråga om minimivattenföringar från Namsvatn under sommarmånaderna genomföras på så sätt att den lokala tillrinningen och minimivattenföringen från Namsvatn tillsammans ger tilfredsstillande effekt — vilket bedömes fullt möjligt — föreligger endast behov av anläggande av en grunddamm inom Namsskogan. Vidare kan smärre strand- och bottenkorrigeringar utföras som närmare angivits för olika älvavsnitt.»

I sin vurdering av de grunddammer som Namskogan kommune har foreslått bygget, kommer Segerros til at det er størst behov for naturverntiltak i elva ved Namskogan stasjon. Om den foreslåtte grunddam der — ved Håpnes — sier han:

«Utan att redan nu taga definitiv ställning till den av Nord-Trøndelags Elektrisitetsverk föreslagna krönhöjden + 211,60 är det uppenbart att denna grunddamm ger en mycket påtagelig effekt. Dess inverkan sträcker sig nämligen till 5—6 km uppströms. Älvens flacka utformning, dess lättillgänglighet, dess förekomst av badplatser, närbelägenhet till mera betydande bebyggelse, vågar m. m. gör att en grunddam här verkligen ger uppenbara fördelar, som även kan erhållas med måttlig kostnadsinsats.»

Om dam ved Bjørhusdal (Lillefoss) uttaler Segerros bl. a.:

«Även om i och för sig åtgärder i form av grunddamm icke är direkt påkallat, bör det anföras att förhållandena är mycket gynnsamma för anläggande av sådan anläggning vid Lillefoss. Grunddammen ger en dämning som sträcker sig upp till 4,5—5 km uppströms dammläget om krönhöjden blir 1,5—2 m ovanför dagens vattenstånd. Kostnaderna för anläggande av grunddamm bedömes bli måttliga. Mot anleggande av grunddamm i Lillefoss talar det förhållandet att själva anläggningen berör ett område som har rätt väsentliga naturvärden som genom anläggningen delvis kommer att raseras. För varje ökning av vattenföringen blir förhållandena inom detta område betydligt förbättrade. Om möjligheterna föreligger att under sommarhalvåret hålla en jämnare och något högre vattenföring, synes detta kunna leda till att en grunddamm vid Lillefoss icke längre är särdeles aktuell.»

Om dam ved Kjellmyrfoss heter det i uttalelsen:

«Personligen är jag dock mycket tveksam om anläggande av grunddamm vid Kjellmyrfoss är den rättä lösningen. Vid den estetiska och landskapsvårdande bedömningen bör man nämligen icke bortse ifrån värdet av forsens naturliga tillstånd med vackra slipade berghällar som från båda sidor sträcker sig ut mot älvfårans mitt, där den djupa och trånga förkastningen bestämmer avbördningen vid låga vattenstånd och vattenföringar. Bergformationen som sådan utgör självfallet gott underlag för en grunddamm på fors-nackens krön. Tyvärr raseras genom dammbyggnaden icke oväsentliga naturvärden som bör ställas i relation till den förbättring av landskapsbilden uppströms som kan erhållas genom en förhöjd vattennivå. Då grunddammen dessutom icke kan inverka på förhållandena vid Breifossmoen, där behovet av skadeförebyggande åtgärder är störst, är det angeläget att man närmare överväger andra, enklare åtgärder.»

Og videre:

«Kan vattenföringen ökas genom modifierade tappningsbestämmelser för sommarhalvåret bedömes förhållandena bli tillfredsställande från landskapsvårdande synspunkter.»

Etter Segerros' syn er det disse 3 grunn-dammer som kommer først i prioritetsrekken.

I manøvreringsreglementet for Namsvatna, fastsatt ved kgl. resolusjon 25. juni 1948, lyder post 2:

«Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets tidligere flomvassføring icke forøkes og at den naturlige lågvassføring icke forminskes til skade for andres rettigheter. Ved tappingen skal det tas hensyn til at isforholdene i vassdraget icke forverres.»

Denne bestemmelse har i alle år vært praktisert slik at det gjennom dammen ved Namsvatn har vært tappet minst 3 m³/sek. En slik minstetapping er også forutsatt i den plan som ligger til grunn for tillatelsen til overføring av Namsvatna til Limingen, jfr. St. prp. nr. 48 for 1959, side 3, midt i første spalte hvor det står: «Av denne vannmengde forutsettes at det vil medgå ca. 95 mill. m³ til opprettholdelse av den minste vassføring som nå tappes i Namsen.»

I det før nevnte notat av 10. september 1963 kommer Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk inn på spørsmålet om en oppmyking av denne tappebestemmelse og uttaler:

«Forholdene sommeren 1963 har gitt anledning til å studere virkningen av en meget lav sommervannføring i elven. Denne lave vannføring har vært begrunnet i — såvel overføringen som i de ekstra lave avløpsmengder generelt.

De vedlagte bilder — tatt 30. juli d. å. — viser forholdene da vannføringen ved Bjørnstad var 11,4 m³/sek.

Senere har en hatt anledning til å iakttta forholdene ved vannføring ved Bjørnstad så lavt som 6 m³/sek. Det har hele tiden vært avgitt minimum 3 m³/sek. fra Namsvatn.

Da vannføringen ved Bjørnstad var 6—7 m³/sek., var de områder som var tørrlagt helt eller delvis vesentlig større.

Dette forhold gjør det naturlig å reise spørsmålet om riktigheten av at det avgis samme lavvannføring fra Namsvatn — uansett avløpsforholdene i vassdraget nedenfor.

Det antas at den gitte bestemmelse blir overholdt — selv om det foretas en variasjon i minstevannføringen fra Namsvatn tilpasset etter behovet for økning av vannføringen i elven, men begrenset nedad og oppad.

Av hensyn til muligheten for riktig kontroll, måtte foretas en inndeling mellom sommer- og vinterhalvår og slik at kontrollen i vinterhalvåret gikk over rekonstruksjonsberegning for naturlig avløp fra Namsvatn og registrering av tappet vann fra Namsvatn, mens kontrollen i sommerhalvåret — fra 1. mai til 1. november — skulle gå over VM Bjørnstad.

Den praktisering — som antas å kunne foretas uten skade for andres rettigheter — burde være følgende:

I vinterhalvåret — fra 1. november til 1. mai.

At minstetapping fra Namsvatn ble holdt på 3 m³/sek. til de tider da naturlig vannføring fra Namsvatn ville vært høyere, og for de tider da naturlig lavvannføring ville vært lavere, skulle tappet vannføring kunne minskes tilsvarende. Dog skal rekonstruksjonsberegningens tall for naturlig avløp avrundes oppad til nærmeste hele m³.

For sommerhalvåret — fra 1. mai til 1. november.

At minstevannføring fra Namsvatn ble tilpasset slik at vannføring ved VM Bjørnstad ikke kom under 12 m³/sek.

Sammenlignet med vannføringsforholdene pr. 30. juli i år — da de vedlagte bilder ble

tatt — skulle virkningen av en slik variasjon i minstevannføringen fra Namsvatn kunne bety at vannivået i elven ikke ble vesentlig lavere enn det som var tilfelle ved denne dato.

De områdene som fremgår av foto 6, 7 og 8 er under disse vannføringsforhold ikke skjjemende — sammenlignet med uregulerte forhold.

En praktisering — som ovenfor antydnet — vil i år når nedsmeltingen kommer svært sent, kunne forskyves i forhold til datoen 1. mai, og den vil i år da det naturlige tilløp er meget ugunstig (f. eks. august, september 1947) bety at vannivået holdes høyere i elven enn det ville ha vært i uregulert tilstand. Generelt formulert betyr en slik løsning at man holder tilbake minstevannføringen i vårløsningen og den vannrike høsttid — for å kunne holde vannføringen høyere i de ugunstigste sommerens tørrmånedene.»

Vi har oppfattet dette som en søknad om endring av manøvreringsreglementet, og har forelagt saken for distriktet til uttalelse. På forespørsel fra Namskogan formannskap har vi i brev av 23. oktober 1963 sagt at forslaget til ny bestemmelse om minstevassføring er å forstå slik:

«I tida 1. mai—31. oktober skal det ved Bjørnstad V.M. holdes en minstevassføring på 12 m³/sek.

I vinterhalvåret 1. november—30. april har elektrisitetsverket foreslått et tappevilkår som etter vår mening vil bli svært vanskelig å praktisere. Vi vil der i tilfelle foreslå at det tappes 2 m³/sek. i hele denne perioden uten hensyn til hva det naturlige tilsig ville ha vært.»

Namskogan kommunestyre vedtok i møte 25. november 1963 følgende forslag fra formannskapet:

- «1. Namskogan kommunestyre er enig i at det skjer en oppmyking av praksis vedrørende avgivelse av minstevannføring fra Namsvatn til Namsen.

Det finner imidlertid ikke den av regulanten foreslåtte oppmyking for tilfredsstillende. Heller ikke Vassdragsdirektoratets forslag synes å være helt tilfredsstillende. Kommunen mener for det første at det i sommerhalvåret ved Bjørnstad bør være en minstevannføring på 15 m³/sek. For det annet at det i vintermånedene bør tappes minst 3 m³/sek.

Kan denne endring i tappingsreglementet ikke gjennomføres, vil kommunen som en subsidiær løsning kunne godta den som er nevnt i Vassdragsdirektoratets skriv til kommunen datert den 23. oktober 1963.

2. Kommunen viser til sitt vedtak angående en oppmyking av praksis vedrørende avgivelse av minstevannføring fra Namsvatn til Namsen.

Den mener at den ordning, som det blir truffet bestemmelse om, bør praktiseres en tid før det avgjøres hvor det skal bygges terskler i Namsen innen Namsskogan. Kommunen vil da for sitt vedkom-

mende ha et bedre grunnlag for å uttale seg om en endring i tappereglementet vil kunne tilsi noen modifikasjon i det antall terskler som kreves. Den vil derfor be om å få komme tilbake til dette spørsmål pr. 15. august 1964.»

I brev av 30. desember 1963 presiserer Namskogan formannskap at en reduksjon av vinterhalvårets tapping fra 3 til 2 m³/sek. kun må komme på tale under forutsetning av at det blir opprettholdt en minstevassføring ved V.M. Bjørnstad på minimum 12 m³/sek. i tiden 1. mai—31. oktober.

Røyrvik kommunes tekniske rådgiver ingeniør A. H. Lem ber i brev av 23. november 1963 til Kraftverkene i Øvre Namsen om nærmere redegjørelse for virkningen på fyllingen av Namsvatn. I sitt svar av 28. november 1963 sier Kraftverkene i Øvre Namsen:

«Vårt forslag vedrørende avgivelse av minstevannføring fra Namsvatn — Namsen i vår ekspedisjon av 12. september d. å. til Det Kongelige Departement for Industri og Håndverk er basert på at denne endring normalt ikke skal ha ugunstig innvirkning på fyllingen i magasinene, men tvert imot ha en noe gunstig virkning. Også i ugunstige år vil endringen betinge en bedre oppfylling av magasinene fra våren av, men den vil i et meget ugunstig år betinge for sommerens tørrmånedene — august—september — en minsking av magasinutfyllingen.

Vi har for det ugunstigste år i den årrekke som er lagt til grunn ved Bjørnstad beregnet innvirkningen slik om vårt forslag følges helt ut at fyllingen vil være like god — eller bedre — frem til 20. juli. I tiden fra 20. juli—5. september vil det imidlertid bety en ugunstigere fylling av Namsvatn med ca. 75 cm pr. 5. september maksimalt om det hele legges på Namsvatn. Limingen kan ikke bære noen del av denne belastning på grunn av fyllingsbestemmelsen, men om kjøreprogrammet i Tunnsjø kraftverk tilpasses, vil Tunnsjømagasinet kunne bære en del av belastningen. Om virkningen overføres i sin helhet til Tunnsjømagasinet, vil det her bety ca. 30 cm.

Vassdragsdirektoratet forutsetter en minsking i avgivelse av vann i vinterhalvåret fra 3 m³ til 2 m³/sek. Dette vil gi en bedring i fyllingsforholdene i nevnte år — slik at innvirkningen maksimalt — om den legges på namsvatn — vil bety ca. 35 cm pr. 5. september, og om denne virkning i sin helhet føres over på Tunnsjømagasinet vil det her bety 14—15 cm.

Vi bemerker at det ovenfor er forutsatt at vannføringen ved Bjørnstad blir holdt på minimum 12 m³/sek. — noe som for sommermånedene august—september i dette bestemte året vil bety en høyere vannføring enn det ville ha vært i uregulert tilstand. Vi bemerker også at den fylling som her er omtalt for Namsvatns vedkommende ikke er antatt å bety en dårligere fylling enn det ville ha vært i Namsvatn om dette magasin fortsatt hadde vært tappet med hensyn til de nedre fall i Namsen.

Det omtalte forhold gjør at vi vil være enig i en nedsettelse av minste vintervannføring — avgitt fra Namsvatn — slik som overveiet av Vassdragsdirektoratet.

Hva angår forholdene på Namsflyene, har vi regnet med at den foreslåtte endring vil ha positiv virkning, og vi antar at en reduksjon i vinterhalvåret ikke vil betinge skadevirkning i forhold til de forutsetninger som er lagt til grunn for erstatninger vedrørende private rettigheter på denne strekning.»

Røyrvik kommunestyres vedtak i møte 31. januar 1964:

«1. Røyrvik kommune vil ikke sette seg imot at bestemmelsene om tapping av Namsvatna til Namsen endres slik som anført i Kraftverkernes søknad av 12. september 1963.

En er likevel av den oppfatning at denne endring medfører ytterligere lavere sommervannstand og senere fylling av Namsvatna, eventuelt andre sjøer i Røyrvik. Av denne grunn reserverer en seg i den utstrekning at en forbeholder seg rett til å komme tilbake til saken når en ser virkningene.

2. Røyrvik kommune anser det for påkrevet at der fra Kraftverkene snarest mulig og så nøyaktig som mulig redegjøres for de endringer i fyllingsforholdene i samtlige sjøer i Røyrvik, som vil bli en følge av forandringene. Kommunen anmoder om å få disse tilstillet for fremleggelse for skjønnsretten som snart er ferdig med sitt arbeide innen Røyrvik. Likeledes anmodes om å få tilstillet de beregninger og vurderinger av disse forhold som Vassdragsvesenet selv måtte foreta.

Kommunestyret vil også påpeke at den foreslåtte endring av minstetappingen i Namsen vil medføre enda dårligere oppfylling i sommerhalvåret av Namsvatna og muligens de andre regulerte sjøer i kommunen.

Kommunestyret må kreve at dette forhold tas med i vurderingen ved fastsettelsen av konsesjonsavgiftene, hvorfor Vassdragsvesenet blir å tilstille utskrift av nærværende uttalelse i tilknytning til saken vedrørende fordeling av konsesjonsavgiftene.»

Kraftverkene i Øvre Namsen oversender med brev av 27. februar 1964 en analyse av fyllingsforholdene. Av brevet hitsettes:

«Av vedlagte oppstilling fremgår en analyse av forholdene foretatt av oss for årrekken 1. november 1934—1. november 1948. Denne årrekke er anvendt fordi vi tidligere har fremlagt oversikt over avløp i Namsen ved VM Bjørnstad før og etter overføring av Namsvatn basert på denne årrekke.

I oversikten er oppført som brutto spart vannmengde i vinterhalvåret tilsvarende en redusert tapping fra 3 m³/sek.—2 m³/sek. Dette representerer i vinterhalvåret en vannmengde på ca. 15,7 mill. m³.

For sommerhalvåret er oppført som brutto spart tilsvarende en jevn tapping på 3 m³/sek. Som ekstra tapping er da oppført resultatet

av planimetrering av de røde feltene — innlagt på vedlagte kopier av nevnte fremstilling av avløpet i Namsen ved VM Bjørnstad. Disse røde feltene representerer den vannmengde som brutto må tappes fra Namsvatn i sommerhalvåret for å sikre en vannføring ved Bjørnstad på 12 m³/sek.

I rubrikken for vanntap er oppført for vinterhalvåret 0, og for sommerhalvåret er oppført den vannmengde som disponeres frem til 1. november de respektive år for vanntap i forbindelse med manøvreringen av dam Namsvatn under hensyntagen til det som er oppført som magasinert ved overgangen til vinterhalvåret.

Under rubrikken magasinert fremgår magasinerte vannmengder på grunn av tappingsendringen pr. 1. november og 1. mai hvert år. For så vidt angår vannmengden oppført pr. 1. mai er det nødvendig å ha magasinert denne vannmengden hvis sommerens til løp prognoseseres å bli under normalt, men hvis prognosen forutsetter god fylling på forsommeren, kan Namsvatn være tømt pr. 1. mai — dette betyr da en mervannmengde overført til Limingen eller Tunnsjø mot tilsvarende mindre overført vannmengde i sommerhalvåret.

De tallene som fremgår under rubrikken vanntap gir uttrykk for den sikkerhetsmargin som er til stede for å kunne oppfylle de nye tappingsbestemmelser for avgivelse av minstevannføring til Namsen uten at dette influerer på magasinbefyllingen. I de år vannmengden i denne rubrikk er stor, er sikkerhetsmarginen tilsvarende, mens i de år tallet under rubrikken er lite er det tilsvarende liten sikkerhetsmargin, og forholdet vil da influere på fyllingen av Namsvatn.

Dette gjelder — som det fremgår — årene 1935, 1937, 1939 og 1944.

I 1935 vil kritisk dato være ca. 1. oktober, og pr. denne dato vil sikkerhetsmarginen utgjøre ca. 7 mill. m³. Hvis vanntapet inntil denne dato innskrenkes til dette tall, vil fyllingen i sin helhet være like god som uten endring av tappingsbestemmelsen.

For 1937 fremgår at det ikke er sikkerhetsmargin, men derimot et negativt magasininnhold pr. 1. november. Den kritiske dato dette år vil være ca. 5. september — hvor underskuddet tilsammen vil være ca. 18 mill. m³ — eller en lavere vannstand med ca. 0,5 m. I dette spesielle året fremgår det imidlertid at vannføringen ved Bjørnstad vil bli holdt høyere enn hva den ville ha vært i uregulert tilstand, og vi viser i denne forbindelse til hva som er sagt i vårt brev av 4. desember 1963, side 2 — hvor vi har bedt om at det blir vurdert hvorvidt det er riktig å pålegge konsesjonæren plikt til å holde en høyere vannføring ved Bjørnstad enn det ville ha vært ved uregulert tilstand. Dette er et kriseår for kraftverksinteressene — da avgivelse av ekstra vannmengder vil bety en vesentlig økonomisk belastning for det forsyningsdistrikt som kraftverkene forsyner.

I 1939 vil kritisk dato vært ca. 25. september — hvor sikkerhetsmarginen vil være ca. 8 mill. m³.

I 1944 er det avgitt vesentlig vannmengde i september og oktober og den kritiske dato er her 1. november — hvoretter sikkerhetsmarginen skulle være god med 25 mill. m³.

Som det fremgår av det materiale vi her

fremlegger, er det kun 1 år i den behandlede observasjonsårrekke — nemlig 1937 — da det vil være negativ virkning på fyllingen av Namsvatn. De øvrige år mener vi det skal være en rimelig sikkerhetsmargin som tilsier at fyllingen av sjøene vil være like god og delvis bedre enn om avgivelse av minstevannføring til Namsvatn ikke ble endret.»

Lektor Kjell Ofstad har gitt følgende utredning om virkningen for fisket:

«Jeg har sett igjennom de foreliggende forslag til bygging av terskler i Namsen for å holde vannstanden oppe under særlig liten vannføring.

For så vidt angår slike tiltaks gunstige virkninger for fisket, vil det særlig være spørsmål om å opprettholde et større produksjonsområde for fiskens næringsdyr, samt skape steder som er bedre egnet til fiske enn de ville være under særlige lave vannstander.

Negative virkninger en bør unngå er først og fremst at tersklene ikke i nevneverdig grad hindrer fiskens frie gang, samt at større og viktigere gyteområder ikke overdemmes. Så vidt jeg forstår de foreliggende planer i Namsen, skulle de være betryggende i så måte.

Av de foreliggende forslag er det etter det jeg kan bedømme i dag særlig to som jeg tror vil ha særlig gunstig virkning for fisket. Det er tersklene ved Mattisflya og ved Namsskogan st. I Mattisflya vil en kunne bevare et godt fiskeområde selv med det lille tilsig en vil få her til visse tider. Uten terskel ville en stort sett måtte avskrive dette viktige fiskested. Ovenfor Namsskogan tror jeg også det vil ha positiv virkning for fisket å holde vannstanden oppe. Det er her et langt, stille parti i elven som må regnes som et godt beite- og oppvekstområde for fisken. Tildels har det også vært drevet garnfiske her, noe som sikkert vil vanskeliggjøres med lavere vannstand.

Når det gjelder de øvrige forslag til terskler, tror jeg den fiskerimessige betydning skulle være mindre her, men jeg må ta det forbehold at jeg ikke er særlig godt kjent med forholdene her på riktig lav vannføring. Særlig er det ønskelig med nærmere undersøkelse av forholdene i Sandåfossene og ved Bjørhusdal. Jeg regner med å kunne undersøke spørsmålene her nærmere senere.

Under henvisning til ovenstående tillater jeg meg å anbefale at en i første omgang vurderer mulighetene for å bygge terskler ved Mattisfly og ved Namsskogan, dersom en først og fremst ønsker å ta hensyn til fiskerimessige spørsmål i saken.

Når det gjelder alternativet å myke opp bestemmelsene om avgivelse av minstevannføring, så er jeg ikke kompetent til å bedømme hva dette vil innebære for fiskeforholdene på de nevnte steder, og ser gjerne at spørsmålet blir drøftet nærmere. For fisket i elven som helhet tror jeg imidlertid at en ordning med jevnt over større minstevannføring i sommerhalvåret vil kunne innebære fordeler.»

Fløtningsdirektør Kaare Sparby og skogsjef Leif Lykke har gitt en uttalelse om virkningen på fløtingen,

datert 18. november 1963 med følgende konklusjon:

«Under forutsetning av at det som praktisert hittil blir avgitt nødvendig vann fra Namsvatn etter avtale med Namsen Fellesfløtningsforening, finner vi ikke at det vil by på særlige vanskeligheter for fløtingen eller medføre skader på tømmeret om de prosjekterte terskler blir bygget på de nevnte steder. Utbygges elven med tanke på å anvende en lavere fløtningsvannføring ved å redusere påslipping av magasin vann, vil dette medføre at fremdriften av tømmeret over de større oppdemningsområder, Namskogan og Bjørhusdal blir dårligere. Det er mulig at man da særlig under sluttrensken bør ta hjelpemidler i bruk, f. eks. lenser og/eller varpebåt for ikke unødig å sinke fløtingen. Vi skulle ikke tro at dette blir nødvendig under de vannføringer som etter avtale har vært benyttet under fløtingen.»

Namsen Fellesfløtningsforening, brev av 6. januar 1964:

«Det framgår av landskapsarkitekt Segerros' utredning at det er terskelen ved Namsskogan st. som kun bør bygges, og vi har av den grunn bare funnet det nødvendig å uttale oss om den. Men generelt kan en si at vår uttalelse dekker resten av prosjektet.

Terskelen.

Ved bygging av terskelen ved Namsskogan st. (tegn. D. 351) vil det bli bestemmende for vannstanden ovenfor hvis vassføringen er under 150 m³/sek. Dette vil redusere vannhastigheten og fløtingen blir fordyret. Denne fordyrelse må da dekkes av regulanten.

En må også regne med at det vil gå tømmer over terskelen på lav vassføring. Det er da sannsynlig at tømmeret vil legge seg i hauger nedenfor terskelen og en får vanskeligheter med den videre fløting. Dette er det ikke tatt hensyn til i den foretatte prosjektering. For å unngå dette må tømmeret passere terskelen over elevens dypål, og terskelprofilen her må være slik at en unngår anslag mot elvebunnen etter passering. På samme tegning er det antydnet en opprensning i ett av de tre biløpene til venstre for terskelen. Dette må ikke bevirke at tømmeret dras ned i biløpene på liten vassføring. Fløtningsmessig vil det være å anbefale at landskapsarkitekt Segerros' forslag om å flytte terskelen nedover til den gamle vegbru blir utført.

Hydrologiske data.

I sin redegjørelse har Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk forutsatt at det årlig avgis 50 mill. m³ vann til fløtingen i Namsen. Vi mener at dette tall er satt for lavt. Etter hvert som det naturlige avløp fra Namsvatn og Tunnsjøen har blitt redusert er fløtningsforholdene i sin helhet blitt forverret. I første rekke er det utislagene som blir hemmet. Dette slår igjen tilbake på fløtingen som får forholdsvis mye tømmer med i sluttrensingen og arbeidet går senere. Ved pulsering fra magasinene under fløtingen får en også det forholdet at det blir for mye tømmer på bakenden. Dette kan selvsagt elimi-

neres ved å bruke en jevn vassføring hele døgnet under fløtningen, men vassforbruket vil da stige tilsvarende. Når en så vet at det er «selvtransporten» som er det økonomiske grunnlag for fløtningen, blir resultatet at ved en redusert vassføring blir fløtningen fordyret.

Under særlig gunstige fløtningsforhold vil det være mulig å foreta fløtning med et tilskudd på 50 mill. m³ fra Namsvatn, men normalt må en regne med 70 mill. m³ og under dårlige forhold mer. Vi kan da ikke forstå at regulanten vil regne med et tall som ikke kan fylle konsesjonsbetingelsene under de nåværende fløtningsforhold i Namsen.

Fløtning over terskelen.

Hvis det viser seg at byggingen av terskelen og forandringer i elveløpet er skyld i forhold som virker fordyrende på fløtningen må denne fordyrelse bæres av regulanten. Det samme må også bli gjort gjeldende hvis det viser seg nødvendig å anlegge ledelenser og å foreta sleping av tømmeret på terskelstrekningen.

Vi må også være uten ansvar om fløtningen på en eller annen måte skader terskelanlegget eller bevirker skade på tredjemann hvis dette kan føres tilbake til terskelbyggingen.

Til slutt tillater vi oss å be Dem ta hensyn til vår uttalelse og å pålegge Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk og Kraftverkene i Øvre Namsen at vår uttalelse blir tatt til følge.»

Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk gir i brev av 4. desember 1963 følgende bemerkninger til Namskogan kommune-styres vedtak i møte 25. november 1963:

«Vi tillater oss å gi følgende bemerkninger til vedtakets I: Kraftverksinteressene kan ikke godta en bestemmelse om en minstevannføring ved Bjørnstad på 15 m³/sek. i sommerhalvåret. Vi viser her til vårt brev av 26. oktober d. å. til Industridepartementet — hvormed fulgte sakkyndig utredning av 3. oktober d. å. fra landskapsarkitekt Arne Segerros — som anser vannføring ved Bjørnstad 10—12 m³/sek. å være tilfredsstillende. Vi pekte samtidig på at det vil være vanskelig uten vannspillende sikkerhetsmargin å garantere de 12 m³ — som vi har foreslått — og ba om at denne grensen gjøres elastisk — slik som Segerros angir — med 10—12 m³/sek. Vi går da ut fra at det må være riktig at det ikke ansees som brudd på ordningen fra konsesjonærens side om det skulle vise seg i praksis at det på grunn av plutselig minskning i tilløpet for kortere tid ble observert en vannføring ved Bjørnstad som er lavere enn 12 m³/sek.

Vi ber videre om at det blir vurdert hvor vidt det er riktig å pålegge konsesjonæren plikt til å holde en høyere vannføring ved Bjørnstad enn det ville ha vært i uregulert tilstand. Vi viser her til observasjonsåret 1937 ved Bjørnstad — da det var en vannføring i uregulert tilstand vesentlig lavere enn 12 m³/sek. Dette er da et kriseår for kraftverksinteressene — da avgivelse av ekstra vannmengder vil bety en vesentlig økonomisk

belastning for det forsyningsdistrikt som Kraftverkene forsyner.

Hva angår vinterhalvårets minstevannføring, er vi av den mening at Vassdragsdirektoratets forslag om en vannføring på 2 m³/sek. fra Namsvassdammen er riktig.

Vi forstår vedtakets punkt I, siste avsnitt slik at Namskogan kommune vil erklære seg enig i en slik løsning.

Til vedtakets II bemerkes:

Med de forutsetninger som er angitt ovenfor vedrørende I kan vi slutte oss til kommunens forslag om en viss prøvetid før det treffes avgjørelse i spørsmålet om bygging av terskler i Namsen innen Namskogan kommune.

Vedrørende terskel i Namsen ved Namskogan st. har vi i vår utredning av 10. september d. å. — som var vedlagt vårt brev av 12. september d. å. til Industridepartementet — gjort oppmerksom på at vårt forslag til terskel gjorde det mulig å få en gjennomspyling gjennom de sideløp av Namsen — som går syd for sentralbebyggelsen ved stedet. Dette kunne ha positiv virkning for kloakkproblemet — som kommunen har på dette sted — da terrengformasjonen gjør det kostbart å anlegge kloakk for sentralbebyggelsen med mulighet for å føre denne ut under lavvannstand i Namsen.

Det forslag om prøvetid — som nå foreligger — antar vi gjør det aktuelt å treffe midlertidig tiltak for bedring av kloakkforholdene på stedet.

Vi har under utarbeidelse et forslag til slikt midlertidig tiltak og vil ta denne sak opp med kommunen snarest.»

Verket ber i brev av 26. oktober 1963 om at en eventuell bestemmelse om sommervassføring ved Bjørnstad VM «gjøres elastisk slik som Segerros angir med 10—12 m³/sek.».

Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk uttaler i brev av 12. september 1963 bl. a.:

«Med forbehold om å kunne foreta ny vurdering — når uttalelse fra samtlige sakkyndige foreligger — vil vi tilråde at det bygges terskel ved Namskogan stasjon.

Hvorvidt andre terskler bygges, er for det første avhengig av stillingstagen til vårt forslag om oppmyking av praktiseringen vedrørende avgivelse av minstevassføring fra Namsvatn. Hvis denne blir praktisert — slik som vi ovenfor har foreslått vil behovet for terskelbygging minskes og kanskje falle bort — både ved Bjørhusdal og ved Kjellermyrfoss — for så vidt angår estetiske hensyn. De vil også på grunn av forhøyd absolutt minstevassføring om sommeren være gjort mindre aktuelle ut fra andre hensyn.

Om hensyn til fisket skal være begrunnelse for terskelbygging, antar vi derimot at en slik praktisering av minstetappingen — i større grad kan aktualisere terskelbygging i Mattisfly — hvor restfeltet er så vidt lite.

Med forbehold — som nevnt — antar vi det riktig å anbefale terskel i Mattisfly bygget.

Hvis endring i avgivelse av minstevannføring ikke blir aktuell, vil denne anbefaling

falle bort, og vil da anta at tilråding fra landskapsarkitekt Segerros bør følges.

Vi forutsetter departementets avgjørelse gitt som pålegg til konsesjonæren og tillater oss å be om at departementet fastlegger den behandlingsmåte av saken som departementet finner riktig, idet vi tillater oss å forutsette for den eventuelle videre behandling at planen for tersklene forelegges for et damskjønn — påstevnet i henhold til vassdragslovens paragraf 112. Erstatning for de skader og ulemper — som tiltaket fører med seg — må derimot få sin avgjørelse under det overføringsskjønn som er i funksjon i forbindelse med den gitte tillatelse.»

Hovedstyret skal bemerke:

Denne sak gjelder i første rekke fastsettelse av hvilke terskler regulanten skal pålegges å bygge i samband med overføring av Namsvatna til Vekteren, Limingen og Tunnsjø i henhold til forutsetning i Innst. S. nr. 191 for 1959, side 315, jfr. også side 310. Under utredningsarbeidet har det imidlertid vist seg å være en nær sammenheng mellom virkningen av grunndammer og den virkning som kan oppnås ved et rasjonelt bruk av den vassmengde som i dag går med til opprettholdelse av minstevassføring i Namsen. Regulanten har derfor søkt om en endring i anøvreringsreglementets bestemmelse på dette punkt.

Den nåværende bestemmelse om minstevassføring har en helt generell form — «det skal has for øye at den naturlige lågvassføring ikke forminskes til skade for andres rettigheter», og var opprinnelig tatt inn som en begrensning av den ekspropriasjonsadgang som reguleringstillatelsen gir. Den har imidlertid vært praktisert slik at det alltid tappes minst 3 m³/sek. gjennom dammen ved Namsvatn uansett årstid og tilsigsforhold. Forutsetning om en slik tapping inngår nå som et ledd i den plan som dannet grunnlag for overføringstillatelse av 10. juli 1959. Den etablerte praksis ønsker regulanten oppmyket ved at minstevassføringen gjennom dammen om vinteren reduseres og tappingen om sommeren avpasses slik at vassføringen ved Bjørnstad VM ikke kommer under 12 m³/sek. Søkerens utforming av bestemmelsen om minstetapping i tiden 1. november—1. mai var knyttet til hva det naturlige tilsig beregningsmessig ville ha vært, og ville etter vår mening være vanskelig å praktisere. Vassdragsdirektoratet meddelte derfor i brev til Namskogan formannskap av 23. oktober 1963 at forslaget herfra ville gå ut på at det tappes 2 m³/sek. i hele vinterperioden, og de innkomne uttalelser er avgitt under den forutsetning.

En oversikt for perioden 1935—1948 viser at vassføringen ved Bjørnstad VM fra det naturlige felt nedenfor Namsvatn ville ha un-

derskredet 12 m³/sek. i kortere eller lengre perioder i alle år. Det som trengs av tilskott for å kunne holde 12 m³/sek. ved Bjørnstad varierte i denne periode etter regulantens beregninger fra ca. 14 mill m³ til ca. 69 mill. m³ pr. år. Hovedstyret er kommet til litt lavere tall her.

Det som tappes i sommerhalvåret etter de nåværende bestemmelser, utgjør ca. 47 mill. m³, og det som spares inn ved å redusere vintertappingen med 1 m³/sek. utgjør ca. 16 mill. m³.

Landskapsarkitekt Segerros uttaler at den skjemmende virkning av overføringen fra Namsvatn kan reduseres vesentlig hvis det kan holdes en minstevassføring ved Bjørnstad på 10 à 12 m³/sek., og mener at en oppmyking av reglementet som foreslått vil gi betydelige fordeler for natur- og landskapsverninteressene. Namskogan kommunestyre er enig i at det skjer en oppmyking av praksis vedrørende tapping av minstevassføring fra Namsvatn. Primært holder imidlertid kommunen på at det i sommerhalvåret bør være en minstevassføring ved Bjørnstad på 15 m³/sek. og at tappingen om vinteren bør være minst 3 m³/sek. Som en subsidiær løsning vil kommunen kunne godta 12 og 2 m³/sek. Den mener videre at de nye tappebestemmelser bør praktiseres en tid før det avgjøres hvor det skal bygges grunndammer.

Røyrvik kommunestyre vil ikke sette seg imot at tappingen fra Namsvatna endres slik som søkt om, men frykter for senere fylling av magasinene enn nå. Denne frykt anser Hovedstyret stort sett for ugrunnet. I de aller fleste år vil fyllingsforholdene bli like gode og til dels bedre enn nå. Det er bare i helt ekstreme tørrår at det vil bli dårligere fylling enn man har i dag. Den fiskerisakkyndige våger ikke å uttale noe sikkert om virkningen for fisket, men antar at for elva som helhet vil en større minstevassføring om sommeren innebære fordeler. Når det gjelder grunndammene, mener han at de ved Mattisflya og ved Namskogan (Håpnes) vil ha særlig gunstig virkning for fisket. De fløtingsakkyndige er kommet til at med de vassføringer som etter avtale har vært holdt under fløtingen, vil ikke eventuelle grunndammer medføre vesentlige ulemper for fortsatt fløting. Namsen Fellesfløtningsforening tar forbehold om å bli holdt skadesløs i tilfelle det skulle vise seg at fløtingen blir vanskeliggjort eller fordyret.

Hovedstyret er etter dette kommet til at en oppmyking av praksis når det gjelder sliping av minstevassføring gjennom Namsvatndammen vil medføre avgjorte fordeler. Hovedstyret kan ikke tilrå at bestemmelsene skjer-

pes slik som Namskogan kommunestyre ønsker. Man antar at et rasjonelt bruk av det årlige kvantum som tappes i dag vil gi tilfredsstillende resultater, og mener at det da vil passe med 2 m³/sek. tapping om vinteren og opprettholdelse av 12 m³/sek. ved Bjørnstad VM om sommeren. Man kan da heller ikke tilrå at kravet om sommervassføring mildnes slik regulanten foreslår i brev av 26. oktober 1963. Da det imidlertid til sine tider kan være vanskelig å bestemme nødvendig tapping fra Namsvatn for å kunne holde 12 m³/sek. ved Bjørnstad som ligger 25 km lenger nede i vassdraget, mener man det bør kunne tåles at den fastsatte grense underskrides for kortere perioder, og for så lang tid som trengs for igjen å nå grensen ved økt tapping, og foreslår at post 2 i det manøvreringsreglement for regulering av Namsvatna som ble fastsatt ved kgl. resolusjon 25. juni 1948 og som ble endret ved kgl. resolusjon 21. oktober 1960 gis følgende ordlyd:

«Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets tidligere flomvassføring ikke forøkes.

I tiden 1. november—30. april skal det tappes minst 2 m³/sek. fra Namsvatna til Namsen. I tiden 1. mai—31. oktober skal tappingen fra Namsvatna tilpasses slik at vassføringen ved Bjørnstad VM ikke kommer under 12 m³/sek. i lengre tid.

Ved tappingen skal det tas hensyn til at isforholdene i vassdraget ikke forverres.»

Når det gjelder spørsmålet om grunndammer, mener Hovedstyret at det er avgjort behov for en dam ved Håpnnes, både av estetiske grunner og vel så mye for å få bedret vekkføringen av kloakken fra tettbebyggelsen ved Namskogan st.

Under forutsetning av at tapping av minstevassføring blir praktisert som foreslått ovenfor, mener man også det ut fra hensynet til fiske er behov for en grunndam ved Mattisflya som ligger ca. 12 km nedenfor Namsvatndammen.

Disse to dammer er beregnet å koste kr. 110 000 og kr. 50 000, tilsammen kr. 160 000.

Regulanten er enig i at dammene bør bygges, jfr. brev av 12. september 1963, og Hovedstyret vil foreslå at departementet gir pålegg om at det skal bygges grunndammer ved Håpnnes og ved Mattisflya, stort sett etter de planer konsesjonæren la fram i notat av 10. september 1963 med bilag. Det bør også pålegges plikt til vedlikehold slik at dammene til enhver tid tjener sin hensikt.

Etter det foreliggende anser ikke Hovedstyret behovet for ytterligere grunndammer for å være særlig stort, men vil foreslå at spørsmålet om hvorvidt slike skal bygges eller ikke, blir utsatt til man får en viss erfaring

for hvorledes den nye tappebestemmelsen virker.

Sakens dokumenter følger i egen mappe.
Behandlet i møte 22. juni 1964.»

Departementet skal bemerke:

Som nevnt i hovedstyrets uttalelse har den nåværende post 2 i manøvreringsreglementet for regulering av Namsvatna vært praktisert slik at det alltid tappes 3 m³/sek. gjennom dammen ved Namsvatn uansett årstid og tilsigtsforhold. Departementet er enig med hovedstyret i at den nevnte post bør endres slik at det om vinteren tappes minst 2 m³/sek. og at tappingen i sommertiden tilpasses slik at vassføringen ved Bjørnstad VM ikke kommer under 12 m³/sek. uten i kortere perioder.

Under henvisning til det hovedstyret har uttalt i sine bemerkninger vil departementet foreslå at manøvreringsreglementets post 2 får følgende ordlyd:

«Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets tidligere flomvassføring ikke forøkes.

I tiden 1. november—30. april skal det tappes minst 2 m³/sek. fra Namsvatna til Namsen. I tiden 1. mai—31. oktober skal tappingen fra Namsvatna tilpasses slik at vassføringen ved Bjørnstad VM ikke kommer under 12 m³/sek. uten i kortere perioder.

Ved tappingen skal det tas hensyn til at isforholdene i vassdraget ikke forverres.»

Dersom manøvreringsreglementet blir endret som foreslått vil departementet fastsette bygging av grunndammer i Namsen i samsvar med hovedstyrets forslag. Departementet mener også at regulanten må anses å ha plikt til å vedlikeholde dammene.

Det forutsettes at departementet senere vil kunne pålegge bygging av ytterligere grunndammer, dersom det skulle vise seg ønskelig.

Industridepartementet

tilrår:

Post 2 i manøvreringsreglementet for regulering av Namsvatna, fastsatt ved kgl. resolusjon av 25. juni 1948 og endret ved kgl. resolusjon av 21. oktober 1960, endres i samsvar med utkast inntatt i Industridepartementets tilråding av 4. september 1964.

32. Ila Jernstøperi A/S, Trondheim.

(Tillatelse til å leie inntil 10 000 kW fra Trondheim Elektrisitetsverk.)

Kronprinsregentens res. 25. september 1964.

I anledning søknad fra Ila Jernstøperi A/S av 20. desember 1963 om fornyet konsesjon på kraftleie fra Trondheim Elektrisitetsverk

har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet den 28. mai 1964 avgitt følgende uttalelse:

«I brev av 20. desember 1963 til hovedstyret har Ila Jernstøperi A/S søkt om fornyet konsesjon på kraftleie fra Trondheim Elektrisitetsverk.

Søknaden er sålydende:

«Vår kraftleiekonsesjon av 4. november 1955 utløper 1. januar 1964. Vi søker herved om fornyet konsesjon på 10 000 kW. Grunnen til at vi søker om utvidet kraftkvantum, er at vi i de senere år har hatt en betydelig ekspansjon og at vi står foran omfattende utvidelser i 1964 og de nærmeste år.

Vårt styre har følgende sammensetning:

Direktør Egil Alnæs (styrets formann),
Skipsreder Peter Valeur,
Direktør Ivar Sagbakken,
Varamann: Ingeniør Fr. Muus Falck.

Det skulle således ikke være nødvendig med nye underskrifter. Vedlagt sender vi gjenpart av den avtale vi har med Trondheim Elektrisitetsverk.

Av kraftforbruket skal ca. 8 000 kW benyttes til våre smelteovner, ca. 1 000 kW til glødeovn og ca. 1 000 kW til lys og motorer.»

Søknaden med bilag har herfra vært forelagt vedkommende distrikt til uttalelse på vanlig måte.

Trondheim bystyre har i møte den 5. mars 1964 etter innstilling fra formannskapet enstemmig vedtatt å uttale at det ikke har noe å innvende mot at det gis ny konsesjon på leie av inntil 10 000 kW fra Trondheim Elektrisitetsverk.

Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk har i påtegning av 19. mars 1964 til Fylkesmannen i Sør-Trøndelag uttalt at det ikke har noe å bemerke til søknaden og anbefaler at konsesjon blir gitt på vanlige vilkår.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har i påtegning hit av 20. mars 1964 likeledes meddelt at han ikke har noe å bemerke til søknaden.

Ved Kronprinsregentens resolusjon av 4. november 1955 var Ila Jernstøperi A/S gitt konsesjon på leie av inntil 2 500 kW fra Trondheim Elektrisitetsverk med tidsbegrensning inntil 1. januar 1964. Tillatelsen som således nå er utløpet, var meddelt med vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig nyttes omfram kraft til drift av smelteovner. Avgiften som forfalt til betaling pr. 31. desember hvert år, er betalt til og med året 1963. For 1963 var den kr. 587.

For øvrig var tillatelsen meddelt på da vanlige betingelser, herunder med vilkår om at styret til enhver tid for et flertalls ved-

kommende skal bestå av norske statsborgere, om norske tjenestemenn og arbeidere samt med vilkår om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner.

Den i søknaden nevnte avtale som nå gjelder mellom partene er sålydende:

«På grunn av kommunesammenslutningen og overtakelsen av Fjæremfossens komm. Kraftselskap, må dessverre våre strømtariffer og særavtaler revideres.

Vårt styre har i den anledning bl. a. vedtatt at prisen for strøm til smelteovnene hos Dem må forhøyes fra 2,1 til 2,5 øre/kWh fra 1. januar 1964.

Vårt tidligere løfte om en pris på 1,8 øre/kWh i tiden 15. mai—15. oktober, for strøm til en glødeovn står fortsatt ved makt.

Prisen for strøm til lys, motorer etc., tariff TI, håper vi å kunne holde uforandret.»

Hovedstyret har ikke noe å innvende mot det nye leieforholdet og vil rå til at Ila Jernstøperi A/S gis ny konsesjon på leie av inntil 10 000 kW fra Trondheim Elektrisitetsverk.

Tillatelsen anbefales meddelt for den tid leieforholdet måtte stå ved makt, dog ikke lenger enn til 1. januar 1974.

Hovedstyret vil foreslå at det som tidligere fastsettes vilkår om en årlig avgift til staten, men at avgiftssatsen blir å forhøye til den nå vanlige sats av kr. 1,50 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig nyttes — omfram kraft til drift av smelteovner, beregnet etter formelen: kWh . Avgiften som forfaller til betaling

8 760.

pr. 31. desember hvert år, blir i tilfelle å oppkreve fra og med år 1964.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på de samme betingelser som den nå utløpne kraftleiekonsesjon av 4. november 1955 til Ila Jernstøperi A/S. Dog således at vilkåret om norske tjenestemenn og arbeidere utgår. Videre forutsettes at vilkåret om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner blir å sløyfe etter loven, da bedriften er beliggende i Trondheim og får sin kraft fra byens eget verk.

Behandlet i hovedstyremøte den 22. mai 1964.

Sakens dokumenter vedlegges.»

Departementet vil med hovedstyret rå til at Ila Jernstøperi A/S gis tillatelse til å leie inntil 10 000 kW fra Trondheim Elektrisitetsverk på følgende vilkår:

1. Leietid.

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleieforholdet måtte bestå, dog ikke utover 1. januar 1974.

2. *Styre.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. *Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av ovennevnte lov.

5. *Norsk arbeid og materiell.*

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang illegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp

ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over 5 000 kroner av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over 5 000 kroner av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene blir fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. *Trygd.*

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske.

Departementet kan dispensere fra denne bestemmelse.

7. *Avgift.*

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes — omfram kraft til drift av smelteovner — erlegges en årlig avgift til staten fra og med året 1964 på kr. 1,50 pr. kW beregnet etter formelen: $\frac{\text{kWh}}{8760} = \text{kW}$.

Avgiften forfaller til betaling pr. 31. desember hvert år. Erlegges den ikke til forfallstid svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. *Kontroll.*

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

9. *Overtredelse av konsesjonsvilkårene.*

Fortsatte eller gjentatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 8 samt overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen gjelder, kan medføre at konsesjonen tilbakekalles jfr. § 26, annet ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV, tillates Ila Jernstøperi A/S, Trondheim, å leie inntil 10 000 kW fra Trondheim Elektrisitetsverk på de betingelser som er inntatt i Industridepartementets tilråding av 25. september 1964.

33. Sande Paper Mill A/S.

(Konsesjon på leie av 8 000 kW — mot tidligere 3 500 kW — fra Vestfold Kraftselskap.)

Kronprinsregentens res. 25. september 1964.

Ved kgl. resolusjon av 13. april 1962 fikk Sande Paper Mill A/S konsesjon på leie av inntil 3 500 kW primakraft fra Vestfold Kraftselskap, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1963, side 62—67. Den leide kraft skulle nyttes til en årlig produksjon av ca. 24 000 tonn halvkJemisk masse og ca. 30 000 tonn rå papir til bølgepapir. Selskapet hadde allerede ved kgl. resolusjon av 29. april 1960 fått konsesjon på erverv av ca. 20 mål grunn i Sande i Vestfold til oppførelse av en bedrift for produksjon av denne art.

Enn videre har Sande Paper Mill A/S ved kgl. resolusjon av 21. juni 1963 fått konsesjon på leie av inntil 20 000 kW spillkraft fra Vestfold Kraftselskap til fremstilling av damp i bedriftens elektrokjel.

Sande Paper Mill A/S har i brev av 27. november 1963 søkt om tillatelse til å øke produksjonen til 48 000 tonn bølgepapir og om konsesjon på leie av 6 000 kW elektrisk energi fra Vestfold Kraftselskap og har senere, i brev av 25. juni 1964, utvidet søknaden til å gjelde henholdsvis 65 000 tonn bølgepapir og 8 000 kW.

Selskapets søknad av 27. november 1963 lyder slik:

Ad Søknad om konsesjon til å øke bedriftens kraftuttak fra Vestfold Kraftselskap — til 6 000 kW.

Vi viser til konsesjon av 10. mai 1962 på leie av inntil 3 500 kW primakraft fra Vestfold Kraftselskap. Vi tillater oss herved å søke om ny forhøyet konsesjon for leie av inntil 6 000 kW fra samme selskap gjeldende fra 1. januar 1964. I denne anledning vedlegger vi brev fra Vestfold Kraftselskap. Likeledes vedlegges erklæring om sammensetningen av vårt firmas styre.

Når vi søker om forhøyet konsesjon, har dette flere årsaker. Da vi innsendte vår ansøking om konsesjon på 3 500 kW, var kraftkvantumet satt opp etter en teoretisk beregning, før fabrikk ble satt i drift. Vi ser i dag etter at fabrikk har vært i drift i vel et år at konsesjonen burde ha vært på 4 000 kW, for at den også skal dekke de forbrukstopper som naturlig oppstår i en fabrikk av denne art.

Vår viktigste grunn til å anmode om forhøyet konsesjon er imidlertid at vi ønsker å utvide produksjonen til et kvantum på 48 000 tonn fluting pr. år. Vi er kommet frem til at en utvidelse til nevnte kvantum er et naturlig trinn bygget på tekniske og økonomiske beregninger. I den forbindelse kan det nevnes at det nåværende anlegg kostet ca. 50 mill. kroner, eller ca. kr. 1 650 pr. årstonn. Utvidelsen vil koste ca. 4 mill. kroner, eller ca. kr. 225 pr. årstonn. Denne kapital er sikret oss som lån fra Reeds. Detaljer angående denne utvidelse finnes i bilag 3.

Når vi finner det nødvendig allerede etter et års drift å måtte gå til produksjonsutvidelse, er grunnen den at prisutviklingen på verdensmarkedet har ført til at en fabrikk for fluting med en produksjon på 30 000 tonn pr. år ikke lenger er økonomisk rentabel. Lignende produksjonsutvidelser er foretatt på fabrikker av samme art i Sverige og Finland. I denne forbindelse kan det nevnes at prisen på fluting er falt med ca. 20 pst. siden sommeren 1960, da vår fabrikk ble besluttet bygget.

Dertil er det i samme tidsrom funnet sted usædvanlig store økninger for endel av hovedproduksjonsomkostningene, som lønninger med ca. 25 pst., tømmer ca. 26 pst. og kraftpriser til januar 1964 med ca. 50 pst. Dette betyr i praksis at hvis vi kjørte med tilsvarende produksjon i 1960 som vi har gjort i år, ville regnskapet den gang ha vist et årsresultat som var ca. 8 mill. kroner bedre enn det som fremlegges i år.

Med de store faste utgifter en helt nystartet fabrikk har, er det tvingende nødvendig å få produksjonen på et høyest mulig nivå. Målet på 48 000 tonn, som vi nå går inn for, kan oppnåes uten bygningsmessige forandringer av papirfabrikk eller halvkJemisk fabrikk. Forandringer av selve papirmaskinen blir heller ikke nødvendig. Kan vi få et snarlig imøtekommende svar på dette vårt andragende, regner vi med allerede i 1964 å kunne eksportere 40 000 tonn. Dette føler vi oss så sikre på, fordi vi på tross av en dårlig start i januar og februar i år i dette vårt første driftsår vil oppnå en produksjon på ca. 33 000 tonn. Herav vil ved årets slutt være eksportert en tredjedel til England og resten til Kontinentet. — Vårt salgsapparat er så godt utbygget at vår salgssavdeling har garantert å avsette 40 000 tonn til gjeldende markedspriser allerede i vårt annet driftsår, 1964. En betingelse er bare at Sande kan handle raskt og komme våre hardeste finske og svenske konkurrenter i forkjøpet med utbud av et slikt kvantum.

Med den erfaring vi har vunnet når det gjelder anskaffelse av løvtrevirke til produksjonen, er vi overbevist om at virke til den utvidede kapasitet kan skaffes i våre nåværende kjøpedistrikter. Helt siden vi begynte å kjøpe løvtretømmer, har tilbudene langt oversteget hva vi har kunnet kjøpe. Som et eksempel vedlegges bilag nr. 4.

I denne forbindelse kan det også nevnes at andre treforedlingsbedrifter har tilbudt oss overtakelse av til dels store kvanta. Bilag 5. Disse tilbud har vi blant annet fått, fordi vi kan benytte løvtrekvaliteter som ikke er brukbare til annen massefremstilling. — Men hovedårsaken er at andre bedrifter av konkurransemessige hensyn har foretatt løvtrekjøp

langt utover sitt virkelige behov. Dette har igjen ført til at løvtreomsetningen på Østlandet i de siste år er blitt liggende på et kunstig høyt nivå. — Resultatet er i dag at vi praktisk talt er alene på løvtremarkedet.

Vi vil også få nevne at vi for å holde råstoffkostnadene nede, har forsøkt å anvende kvistmasse og avfallspapir som tilsetning til vår halvkjemiske produksjon. Egnet avfallspapir måtte vi til å begynne med importere fra England og Sverige. I årets løp har vi organisert innsamling på steder i Norge, hvor slik innsamling ikke tidligere har funnet sted.

Vi vil for fremtiden kunne basere oss fullt ut på avfallspapir innsamlet her i landet. — På tross av de økende kvalitetskrav på våre eksportmarkeder, mener vi det etterhvert kan være mulig å øke anvendelsen av forannevnte råstoffer. Vi regner for 1964 at vi med dette råstoff kan dekke 10 pst. av vår produksjon. Derfor inngår også et oppløsningsanlegg for avfallspapir i utvidelsesplanene.

Nødvendig virkesbehov for den nye produksjon vil bli ca. 120 000 m³ pr. år i de i vår gjeldende konsesjon spesifiserte sortimenter. Dette svarer til ca. 44 000 tonn halvkjemisk masse. Med tilsetning av opp til 10 pst. avfallspapir, vil vi på dette grunnlag alt i 1965 kunne klare en produksjon på 48 000 tonn.

Vårt papir er overalt blitt vel mottatt, og for 1963 og 1964 har vi allerede måttet begrense enkelte kjøperes reservasjonskontrakter. Med dagens priser er valutainntekten for inneværende år over 23 mill. kroner. Med den økede produksjon blir tilsvarende tall ca. 35 mill. kroner basert på dagens priser. Det kan tilføyes at vi i samarbeide med finske og svenske produsenter av samme papirkvaliteter har oppnådd noe prisøkning fra 4. kvartal av. Det halvkjemiske papir synes meget hurtig på alle markeder å utkonkurrere de tidligere benyttede papirsorter til fremstilling av bølgepapp. Samtidig viser det seg overalt at bølgepappkonsumet øker voldsomt.

Vi vil gjerne få nevne at kapitalen til maskinelle nyanskaffelser, 4 mill. kroner samt øket driftskapital, 3 mill. kroner, er sikret oss av Reed Paper Group Limited.

Sande Paper Mill har etter den korte tid bedriften har vært i gang allerede klart å fremskaffe bedre tekniske resultater og bedre salgsresultater enn forventet. Den planlagte produksjonsutvidelse er imidlertid tvingende nødvendig for en regningssvarende drift. — Vi må derfor inntrengende anholde om en velvillig og hurtig behandling av vår søknad.»

Selskapets søknad av 25. juni 1964 har følgende ordlyd:

«Søknad om konsesjon til å øke bedriftens kraftuttak fra Vestfold Kraftselskap til 8 000 kW.

Vi tillater oss herved å referere til vår bedrifts skrivelse av 27. november 1963, hvor vi søker om å få øket vårt kraftuttak fra Vestfold Kraftselskap til 6 000 kW. Videre ber vi om å få lov til å referere til de tilleggsforklaringer vi har gitt i våre brev av 21. mars og 16. mai i år.

Under behagelig konferanse på Industriministerens kontor i dag ble vår bedrift gjort bekjent med Bransjerådets innstilling. I den

etterfølgende diskusjon ble det gitt vår bedrift anledning til å gjøre nærmere rede for våre nye planer.

På grunnlag herav tillater vi oss å søke om konsesjon til uttak av 8 000 kW fra Vestfold Kraftselskap. Kraftselskapet har uttalt i dag at de kan stille denne økede kraftmengde til vår disposisjon. Vi skal få lov å tilføye at der i våre planer for denne utvidelse inngår installasjon av en mottrykksturbin, som når den er i drift vil redusere vårt maksimale kraftuttak fra fylket med over 2 000 kW. Pris på mottrykkskraft regnes å ligge på under halvparten av det vi i dag må betale for primakraft. Denne pris inkluderer avskrivning av mottrykksanlegget på 3 år.

Får Sande Paper Mill konsesjon på kraftuttak av 8 000 kW fra Vestfold Kraftselskap, binder vi oss fortsatt uforandret til hva vi tidligere har spesifisert i vårt brev av 21. mars d. å. — Det er til ikke å kjøpe mere enn 80 000 m³ norsk bjerk og 40 000 m³ annet løvtrevirke, tynningsvirke av gran og furu samt sagbruksavfall som spesifisert i vår nåværende konsesjon.

Et slikt kvantum representerer en produksjon på 48 000 tonn fluting. Fiberbehovet for produksjon utover 48 000 tonn vil bli dekket for opp til 7 000 tonns vedkommende med norsk avfallspapir. — Det vises til dagens muntlige redegjørelse for hvordan vi venter å gjennomføre denne innsamling. Det resterende fiberbehov vil bli dekket med import av utenlandsk bjerk. — Vi føler oss så sikre på at slik import kan gjennomføres at vi ingen betenkeligheter har med den økede investering, som er beregnet til ca. 10 mill. kroner. Denne kapital er sikret oss som øket lån fra engelsk hold. — Vi regner med nødvendig tilgang på bjerk fra de svenske, finske og russiske markeder. — På lang sikt kan vi sikres løvtre gjennom Reed's tre kanadiske papirkonserner, Anglo Canadian, Gulf og Dryden Paper Mills.

Det må videre nevnes at våre engelske kompanjonger har garantert avsetning av hele den økede produksjon som tidligere — til gjeldende markedspris. Dette betyr en øket valutainntekt sammenlignet med hva vi nå har anledning til å produsere på 25 mill. kroner. Det avfallspapir vi i løpet av et år sikkert regner med å få samlet inn i Norge, vesentlig i områder hvor slik innsamling ikke har funnet sted — vil omsatt i fluting representere en valutainntekt på omkring 9 mill. kroner.

Vi ville være særdeles takknemlig om det ærede Departement kunne ta stilling til dette vårt tilleggsandragende på et tidlig tidspunkt, da vi ved snarlig bestilling er garantert leveranse av det hele maskineri for installasjon i sommerferien 1965. Etter sommerferien 1964 er allerede vår produksjonskapasitet 48 000 tonn. En utvidelse til et produksjonsnivå på 65 000 tonn betinger ingen bygningsmessige utvidelser.»

Bransjerådet for treforedlingsindustrien — som saka har vært forelagt — har i møte 4. september 1964 gitt følgende enstemmige uttalelse:

«Bransjerådet finner at Sande Paper Mill A/S kan gis tillatelse til å utvide sin produk-

sjon til 65 000 tonn bølgepapir pr. år og at konsesjon på leie av inntil 8 000 kW innvilges bl. a. på følgende vilkår:

«Sande Paper Mill A/S må ikke drive annen virksomhet enn produksjon av halv-kjemisk masse og bølgepapir.

Produksjonen av bølgepapir må ikke overstige 65 000 tonn pr. år. All halv-kjemisk masse som produseres ved anlegget skal brukes til fremstilling av bølgepapir ved Sande Paper Mill A/S.

Til denne produksjonen kan Sande Paper Mill A/S av norsk virke (heri inkludert virke fra egne skoger) erverve inntil 120 000 fm³ lauvtrevirke pr. år. Av dette kan inntil 80 000 fm³ være bjørk. Kvantum av bjørk fastsettes ved hjelp av tømmermålingens målenotaer, idet en anser det tilstrekkelig betryggende at kvantum bjørk ansettes skjønnsmessig av tømmermåleren for hvert enkelt parti i de tilfelle flere treslag blir solgt sams og at prosent av bjørk da anføres på hver nota.

Til kontroll med overholdelsen av ovenstående konsesjonsvilkår vedrørende produksjon og virkeforbruk skal Sande Paper Mill A/S ved utgangen av hvert kvartal uten oppfordring sende inn oppgaver over produksjon av halv-kjemisk masse og bølgepapir, samt ved utgangen av hvert år uten oppfordring sende inn oppgaver over den totale produksjon av halv-kjemisk masse og bølgepapir i året. Videre skal Sande Paper Mill A/S etter hvert års utgang gi oppgaver over ervervet av norsk bjørk, andre norske lauvtreslag samlet, importert virke samt avfallspapir og eventuelt erverv av andre fiberråstoffer.»

Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet har uttalt seg i brev av 22. september 1964, hvorav hitsettes:

«Søknaden med bilag har herfra vært forelagt vedkommende distrikt til uttalelse på vanlig måte.

Sande herredstyre har i møte den 31. januar 1964 etter innstilling fra formannskapet enstemmig vedtatt å anbefale søknaden.

Vestfold Kraftselskap og

Fylkesmannen i Vestfold har begge anbefalt at søknaden blir innvilget på vanlige vilkår, jfr. de respektive påtegninger av 7. og 8. februar 1964.

For så vidt angår den industripolitiske side av saken har Industridepartementet bedt departementets Industriavdeling uttale seg herom, jfr. departementets nevnte ekspedisjon hit av 6. desember 1963.

En er imidlertid i dag av departementet gjort kjent med at Sande Paper Mill A/S i brev av 25. juni 1964 til departementet har søkt om ytterligere 2 000 kW primakraft fra Vestfold Kraftselskap, slik at det samlede tilleggskvantum det nå søkes konsesjon på dermed blir 4 500 kW.

Da saken etter departementets meddelelse

haster meget, har søknaden av 25. juni i forståelse med departementet ikke vært forelagt distriktet til uttalelse.

Hva saken for øvrig angår skal bemerkes:

Ved kgl. resolusjon av 13. april 1962 er Sande Paper Mill A/S meddelt konsesjon på leie av inntil 3 500 kW primakraft fra Vestfold Kraftselskap. Tillatelsen som gjelder inntil 1. juli 1971 er meddelt med vilkår om begrensnings i art og mengde av produksjon og det virke som skal brukes samt vilkår om eksportpriser og lånekapital. For øvrig er konsesjonen gitt på vanlige betingelser, herunder med vilkår om at styrets flertall, inklusive formannen, skal være norske statsborgere og om en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig nyttes, beregnes etter formelen: $\frac{kWh}{8760}$. Kon-

sesjonsavgiften til staten er betalt til og med året 1963. For 1963 er avgiften foreløpig innbetalt med kr. 4 574,55. Vilkåret om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner er sløffet, da det er fylkesverket, Vestfold Kraftselskap, som står som leverandør.

Sande Paper Mill A/S er videre ved kgl. resolusjon av 21. juni 1963 meddelt konsesjon på leie av inntil 20 000 kW spillkraft fra Vestfold Kraftselskap til fremstilling av damp i bedriftens elektrokjel. Tillatelsen som er tidsbegrenset til 1. juli 1971, er gitt på samme betingelser som nevnte konsesjon av 13. april 1962 på leie av inntil 3 500 kW primakraft, dog uten vilkår om avgift.

I henhold til den nye kraftleiekontrakt av 27. februar 1964 mellom partene skal Vestfold Kraftselskap fra 1. januar 1964 levere inntil 6 000 kW primakraft til Sande Paper Mill A/S. Kontrakten trer istedenfor den tidligere kontrakt av 1. juni 1961 som omfatter leie av inntil 3 500 kW primakraft. Kraften skal leveres med en brukstid på inntil 6 000 timer og ved 10 000 V samleskinne i Leirås transformatorstasjon. For uttatt kraft innen det kontraherte primakraftkvantum skal Sande Paper Mill A/S betale kr. 85 pr. kW/år + 2 øre pr. kWh.

Driftsåret regnes fra og med 1. januar til og med 31. desember. Kontrakten er gjort gjeldende til 1. januar 1965. Deretter gjelder den for ett år ad gangen så lenge den ikke blir oppsagt av en av partene med 6 måneders varsel.

Hovedstyret har etter dette for sitt vedkommende ikke noe å innvende mot at Sande Paper Mill A/S gis konsesjon på leie av ytterligere inntil 4 500 kW primakraft fra Vestfold Kraftselskap som søkt om.

Tillatelsen anbefales meddelt for den tid leiekontrakten av 27. februar 1964 mellom

partene måtte stå ved makt. Dog ikke lenger enn til 1. juli 1971, slik at tillatelsen utløper samtidig med den ved kgl. resolusjon av 13. april 1962 meddelte konsesjon til selskapet til å leie inntil 3 500 kW primakraft fra Vestfold Kraftselskap.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt med de samme vilkår som i nevnte konsesjon av 13. april 1962 til Sande Paper Mill A/S, bl. a. om at styrets flertall — herunder formannen — skal være norske statsborgere samt om en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig nyttes, beregnet etter formelen: $\frac{\text{kWh}}{8760}$. Avgiften som faller til betaling pr. 31. desember hvert år blir i tilfelle å oppkreve fra og med året 1964. Vilkåret om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner forutsettes på samme måte som i den nevnte gjeldende konsesjon av 13. april 1962 til Sande Paper Mill A/S å utgå.

Vilkår av industripolitisk karakter går en ut fra vil bli nærmere vurdert av departementet.

Da saken som nevnt haster, har den i henhold til § 10 i instruksen for NVE ikke vært behandlet i hovedstyremøte.

Sakens dokumenter vedlegges.»

Departementet viser til de ovenfor refererte uttalelser i saken og finner i tilslutning til disse å kunne rå til at Sande Paper Mill A/S gis den søkte konsesjon på leie av i alt 8 000 kW primakraft fra Vestfold Kraftselskap. Denne konsesjon forutsettes da å skulle tre i stedet for den tidligere gitte konsesjon på leie av inntil 3 500 kW.

Departementet vil rå til at konsesjonen blir tilknyttet de samme vilkår som gjelder for den ved kgl. resolusjon av 13. april 1962 gitte konsesjon på leie av inntil 3 500 kW primakraft fra Vestfold Kraftselskap, dog slik at pkt. 4, om begrensning i art og mengde av bedriftens produksjon og det trevirke som skal brukes, gis en ny utforming i samsvar med uttalelsen fra bransjerådet.

De vilkår som foreslås blir i sin helhet sålydende:

1. Leietid.

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleieforholdet måtte bestå, dog ikke lenger enn inntil 1. juli 1971.

2. Styre.

Sande Paper Mill A/S og dets styre skal ha sitt sete i Norge. Styrets flertall, herunder formannen, skal være norske statsborgere.

3. Aksjekapital.

Selskapet skal ha en aksjekapital på minimum 10 mill. kroner, hvorav minst 49 pst. av de stemmeberettigede aksjer til enhver tid skal være på norske hender. Det skal av selskapets aksjeprotokoll fremgå at dette vilkår er oppfylt.

4. Begrensning i art og mengde av produksjonen og det virke som skal brukes.

Sande Paper Mill A/S må ikke drive annen virksomhet enn produksjon av halvkjemisk masse og bølgepapir.

Produksjonen av bølgepapir må ikke overstige 65 000 tonn pr. år. All halvkjemisk masse som produseres ved anlegget skal brukes til fremstilling av bølgepapir ved Sande Paper Mill A/S.

Til denne produksjonen kan Sande Paper Mill A/S av norsk virke (heri inkludert virke fra egne skoger) erverve inntil 120 000 fm³ lauvtrevirke pr. år. Av dette kan inntil 80 000 fm³ være bjørk. Kvantum av bjørk fastsettes ved hjelp av tømmermålingens målenotaer, idet en anser det tilstrekkelig betryggende at kvantum bjørk ansettes skjønnsmessig av tømmermåleren for hvert enkelt parti i de tilfelle flere treslag blir solgt sams og at prosent av bjørk da anføres på hver nota.

5. Eksportpriser.

Eksport av selskapets produkter må ikke uten departementets samtykke finne sted til priser som ligger under de til enhver tid gjeldende og oppnåelige markedspriser.

6. Lånekapital.

Den kapital som trenges til investeringen — utenom aksjekapitalen — skal skaffes ved utenlandske lån. Det må ikke betales høyere rente enn vanlig markedsrente for tilsvarende lån.

7. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

8. Søksmål etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn

til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

9. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig og det må settes opp protokoll over forretningen. Bli det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

10. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

11. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW beregnet etter formelen: $\frac{\text{kWh}}{8760}$

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om beregning av avgiften og erleggelsen av den fastsettes av vedkommende departement.

12. Kontroll.

Selskapet skal gi de opplysninger og må underkaste seg den kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser som departementet til enhver tid finner nødvendig. Utgiftene hermed kan kreves dekket av konsesjonæren.

13. Opplysningsplikt.

Selskapets styre plikter omgående å gi innberetning til vedkommende departement dersom de blir kjent med at noen av bestemmelsene i punktene 2—6 er overtrådt.

14. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

For overtredelse av konsesjonsvilkårene fastsettes en løpende mulkt på kr. 1 000 — kroner ettusen — pr. dag. Fortsatte og/eller gjentatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2—6 og 12 samt overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen gjelder, kan medføre at konsesjonen tilbakekalles, jfr. § 26, annet ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.»

Til kontroll med at ovennevnte vilkår blir overholdt akter departementet med hjemmel i post 12 ved overholdelsen av konsesjonen å pålegge Sande Paper Mill A/S plikt til uten oppfordring ved utgangen av hvert kvartal å sende Industridepartementet oppgaver over kraftforbruket og produksjonen av halvkvjemisk masse og bølgepapir. Oppgavene over kraftforbruket skal sendes departementet i 2 eksemplarer, bekreftet av Vestfold Kraftselskap og skal omfatte såvel den maksimalt uttatte effekt i kW som antall uttatte kWh. Videre skal Sande Paper Mill A/S etter hvert års utgang uten oppfordring innsende oppgave over den totale produksjon av halvkvjemisk masse og av bølgepapir i året, samt oppgave

over hvor meget bedriften har ervervet av norsk bjørk, andre norske lauvtreslag samlet, importert virke samt avfallspapir og eventuelt erverv av andre fiberråstoffer. Disse oppgaver skal være bekreftet av statsautorisert revisor.

En tilføyer at uttaket av kraften vil være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneeringsregler.

Industridepartementet

tilrår :

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV tillates Sande Paper Mill A/S å leie i alt inntil 8 000 kW primakraft fra Vestfold Kraftselskap.

Tillatelsen gis på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 25. september 1964.

34. A/S P. Ltz. Aass, Drammen.

(Kraftleie fra Drammens Elektrisitetsverk.)
Industridepartementets tillatelse 1. oktober 1964.

Deres søknader til Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet av 13. januar 1955 og 17. juni 1959.

I medhold av ervervsloven av 14. desember 1917 § 23 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon 15. mai 1959 tillates A/S P. Ltz. Aass å leie inntil 420 kW primakraft og inntil 3 000 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk i henhold til kontrakt av henholdsvis 13. mai/8. juni 1959 og 14. mars og 7. april 1964, dog ikke lenger enn til 1. juni 1974.

Tillatelsen gis på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid A/S P. Ltz. Aass måtte leie inntil 420 kW primakraft og inntil 3 000 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk, dog ikke lenger enn inntil 1. juni 1974.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svares en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter loven om rettshove mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne av-

gjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. Kontroll.

Selskapet har å underkaste seg de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

8. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i post 2 og 7 og overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen gjelder kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.

35. Frydenlunds Bryggeri.

(Tillatelse til å leie inntil 1 500 kW primakraft og inntil 10 000 kW spillkraft fra Oslo Lysverker.)

Kgl. res. 1. oktober 1964.

Hovedstyret for Vassdrag- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 28. mai 1964 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 23. januar 1964 fra Frydenlunds Bryggeri om konsesjon på kraftleie fra Oslo Lysverker:

«I brev av 23. januar 1964 til hovedstyret har Frydenlunds Bryggeri søkt om konsesjon på leie av inntil 1 500 kW primakraft og inntil 10 000 kW spillkraft fra Oslo Lysverker. Søknaden er sålydende:

«I forbindelse med installasjon av 10 MW elektrokjeler i vårt anlegg i Pilestredet 52 vil vårt energibehov øke utover 1 000 kW.

Vi søker derfor om konsesjon på ervervelse av inntil 11,5 MW energi fra Oslo Lysverker. Energien vil bli uttatt:

A. Som tariffmessig kraft 1 500 kW
B. Som spillkraft til elektrokjeler . 10 000 kW
Ad A:

Våre uttak av tariffmessig kraft har øket jevnt og er for tiden ca. 670 kW. Uttaket antas å stige til 1 500 kW i løpet av kommende 10-års periode.

Tidligere særkontrakter med Oslo Lysverker løp ut i 1955, og energien har senere vært levert etter Oslo Lysverkens tekniske tariff T 3.

Ad B:

Spillkraften vil bli levert av Oslo Lysverker etter standardkontrakt.

Avtrykk av Frydenlunds Bryggeris vedtekter vedlegges.

Styrets erklæring i samsvar med ervervslovens § 24 vedlegges.

Frydenlunds Bryggeri produserer utelukkende malt, øl og gjær. Omsetningen av produktene har vært jevnt økende. Produksjonsøkningen og alminnelige rasjonaliseringsbestrebelse har tvunget frem installering av elektrokjeler som supplement til våre brensel-fyrte kjeler.

Uttak av spillkraft til kjelen vil bli aktuelt straks Oslo Lysverker kan stille slik kraft til disposisjon. Først da vil vårt totale kraftuttak overstige 1 000 kW.»

Søknaden har herfra vært omsendt til uttalelse på vanlig måte.

Oslo Lysverker har i påtegning av 25. februar 1964 til Oslo formannskap foreslått søknaden anbefalt.

Oslo bystyre har i møte 19. mars 1964 etter innstilling fra formannskapet enstemmig vedtatt å anbefale søknaden.

Elektrisitetsforsyningen i Akershus fylke har i påtegning av 6. april 1964 til fylkesmannen i Oslo og Akershus meddelt, at han ikke har noe å bemerke til saken og vil tilrå at søknaden anbefales innvilget på vanlige vilkår.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har i påtegning hit av 7. april 1964 meddelt, at han i samsvar med overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Akershus heller ikke har noe å bemerke til at søknaden blir innvilget.

Selskapets formål er å drive industri, handel og investering samt utøve annen virksomhet. Aksjekapitalen er — ifølge vedtektene vedtatt i generalforsamling 17. september 1962 — kr. 7 000 000 fordelt på 14 000 aksjer à kr. 500 lydende på navn og fullt innbetalt.

Ifølge den foreliggende kraftleiekontrakt av 12. august 1963 skal Oslo Lysverker levere inntil 10 000 kW spillkraft til selskapets elektrokjeler i Pilestredet 52. Kraften skal leveres som 3-faset vekselstrøm med en spenning på ca. 5 000 V og med ca. 50 perioder pr. sekund. For den leverte energi skal det betales en kWh-pris basert på prisen for fyringsolje. Kontrakten skal gjelde til 1. januar 1968 og kan deretter sies opp med 1 års varsel av begge parter.

Primakraften derimot blir som opplyst i søknaden å levere etter Oslo Lysverkens tariff T-3 (teknisk).

Hovedstyret har ikke noe å innvende mot leieforholdet og vil rå til at Frydenlunds Bryggeri gis konsesjon på leie av inntil 1 500 kW primakraft og inntil 10 000 kW spillkraft for selskapets anlegg i Pilestredet 52 som søkt om.

Tillatelsen anbefales meddelt for den tid kraftleieforholdet måtte stå ved makt, dog ikke lenger enn til 1. januar 1974.

Hovedstyret vil foreslå at det i tilfelle fastsettes vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW av den primakraft som gjennomsnittlig nyttes, beregnet etter formelen: $\frac{\text{kWh}}{8760}$. Avgiften, som forfaller til betaling pr. 31. desember hvert år, blir i tilfelle å betale fra og med 1964.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på vanlige betingelser, herunder med vilkår om helt norsk styre, men nå uten vilkår om norske tjenestemenn og arbeidere. Vilkåret om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner blir dessuten å sløyfe etter loven, da bedriften er beliggende i Oslo og får sin kraft fra byens eget verk.

Behandlet i hovedstyremøte den 22. mai 1964.

Erklæring av 27. januar 1964 fra selskapets styre samt sakens øvrige dokumenter vedlegges.»

Departementet skal bemerke:

Frydenlunds Bryggeri, som er et aksjeselskap, har i de senere år hatt en stadig økende ølproduksjon, hvorav en stadig større del går til eksport.

Departementet vil etter det foreliggende med hovedstyret rå til at Frydenlunds Bryggeri gis den søkte konsesjon på leie av inntil 1 500 kW primakraft og inntil 10 000 kW spillkraft fra Oslo Lysverker og i det vesentlige på de av hovedstyret foreslåtte vilkår, bl. a. om tidsbegrensning av konsesjonen til 1. januar 1974 og om årlig avgift på kr. 1,50 pr. kW til staten for primakraften, jfr. vilkårenes pkt. 7.

De vilkår som foreslås blir da i sin helhet sålydende:

1. Leietid.

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleieforholdene med hensyn til leie av primakraft og av spillkraft måtte bestå, dog ikke utover 1. januar 1974.

2. Selskapets styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner, m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell til sammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknaden om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-

vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. Avgift.

Av den primakraft som gjennomsnittlig nyttes, erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen:

$$\frac{kWh}{8760} = kW.$$

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfalltid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet til enhver tid måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

9. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 8 eller overskridelsen av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.

Uttaket av kraften forutsettes å være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Ved meddelelsen av en eventuell konsesjon på kraftleie som foreslått forutsettes det ikke å være tatt noe standpunkt til spørsmålet om

selskapet eventuelt vil trenge røykskadekonsesjon, jfr. lov om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961 og forskrifter fastsatt i medhold av loven.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV tillates Frydenlunds Bryggeri å leie inntil 1 500 kW primakraft og inntil 10 000 kW spillkraft fra Oslo Lysverker.

Tillatelsen gis på de vilkår og under de forutsetninger som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 1. oktober 1964.

36. L/L Sunnhordland Kraftlag.

(Blådalsvassdraget. Reguleringskonsesjon av 20. mai 1949. Fristforlengelse.)

Gitt av Industridepartementet 21. oktober 1964.

Søknad av 29. november 1963.

I medhold av lov nr. 17 av 14. desember 1917 § 12, nr. 1, 2. punktum og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 28. juni 1946, forlenges den ved departementets bestemmelse av 19. november 1956 fastsatte frist for L/L Sunnhordland Kraftlag for fullføring av reguleringsarbeidene i Blådalsvassdraget, jfr. ovennevnte konsesjon, til 20. mai 1966.

Etter omstendighetene finnes fristforlengelsen ikke å burde gjøres avhengig av særskilte betingelser.

37. A/S Hunsfos Fabrikker.

(Utvidet konsesjon på kraftleie fra Vest-Agder Elektrisitetsverk.)

Gitt av Industridepartementet 30. oktober 1964.

Søknad av 17. august 1964.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 23 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 15. mai 1959 bestemmer departementet:

De ved kgl. resolusjon av 29. april 1959 og departementets brev av 19. november 1963 gitte konsesjoner for A/S Hunsfos Fabrikker på leie av i alt inntil 5 000 kW primakraft og inntil 32 000 kW spillkraft fra Vest-Agder Elektrisitetsverk utvides til å omfatte leie av ytterligere inntil 500 kW primakraft fra Vest-Agder Elektrisitetsverk, jfr. søknad av 17. august 1964 med bilag.

Den utvidede kraftleiekonsesjon gis på samme vilkår og forutsetning som den nevnte tidligere kraftleiekonsesjon av 29. april 1959 med følgende endringer:

Den i vilkårenes pkt. 9 fastsatte årlige avgift til staten for leie av primakraft skal, for så vidt angår de i søknaden av 17. august

1964 omhandlede ytterligere inntil 500 kW primakraft, erlegges med kr. 1,50 pr. kW som forutsettes etterbetalt fra det tidspunkt da primakraftuttaket har oversteget det tidligere konsederte primakraftkvantum, jfr. § 9 i kraftleiekontrakten av 12. august 1964.

Videre sløyfes vilkårenes pkt. 5 om norske funksjonærer og arbeidere.

38. Røldal-Suldal Kraft A/S.

(Endring i vilkårene for tillatelse gitt ved kgl. resolusjon av 21. desember 1962 til erverv og regulering i Røldal-Suldalvassdraget m. v.)

Kgl. res. 5. november 1964.

Ved kgl. resolusjon av 21. desember 1962 fikk med Stortingets samtykke for Røldal-Suldal Kraft A/S til å foreta regulering av Røldal-Suldalvassdragene. I brev av 14. oktober 1964 til Industridepartementet har selskapet uttalt følgende angående en mindre endring i konsesjonsvilkårene:

«Under behandlingen av Norsk Hydros søknad om konsesjon for Røldal-Suldalutbyggingen fremsatte Røldal kommune (som senere er gått inn i Odda kommune) krav om at det skulle pålegges konsesjonæren som tiltak å anlegge vei langs det fremtidige reguleringsmagasin i Valdalen. Det henvises til St. prp. nr. 129 for 1962—63, side 14 (under pkt. 2 a).

Etter de da foreliggende omkostningsberegninger ville et slikt veianlegg bli så kostbart (5 mill. kroner) at Norsk Hydro under behandlingen av konsesjonssaken fant å måtte fraråde at slikt pålegg ble gitt (jfr. proposisjonen s. 56). Derimot tilbød selskapet seg å drive en båtrute i sommerhalvåret og weaseltrafikk i den aktuelle tid i vinterhalvåret.

I de endelige konsesjonsvilkår ble det under pkt. 11, e, fastsatt følgende:

«Konsesjonæren er forpliktet til, etter skjønnets nærmere bestemmelse, å bekoste: e) fast båtrute på Valdalsmagasinet i sommertiden og weaselrute i Valdalen frem til Middalen i vintertiden, særlig av hensyn til seterdrift, turisttrafikk, jakt og fiske og transport av ved.»

Senere har vi latt veien stikke og omkostningsberegne, og vi antar etter dette at et veianlegg langs Valdalsmagasinets vestsida vil beløpe seg til i alt ca. 2,7 mill. kroner. Selv om alternativet båtrute og weasel nok vil falle billigere, er allikevel forskjellen ikke større — når hensyn tas til de høye drifts- og omkostninger med båt- og weaselrute — enn at vi har funnet det riktig allikevel å tilby anlegg av vei. Denne vil jo også være av langt større verdi for utnyttelse av fjellviddene, turisttrafikken, sauebeiting i Valdalen etc. enn de foreslåtte båt- og weaselruter.

Vårt styre har derfor i sitt møte den 27. september d.å. fattet vedtak om å bygge dette veianlegg, under forutsetning av at det foran refererte konsesjonsvilkår frafalles, at

kommunen overtar vedlikeholdet av veien og at det ikke reises krav om vei også på østsida av magasinet.

Vi er villige til å bygge veien som bygdevei etter klasse III for Statens Vegvesen til Valdalen, hvor det i dag er bilvei i det område som skal neddemmes. Fra Valdalsvanns utløpsos bygges veien som skogsbilvei frem til Middalselven og med bro over denne med følgende standard:

«Kjørebredden skal være minst 3 meter med tillegg for banketter. Stigningen skal ikke være større enn 1 : 8. Kurveradius skal ikke være under 12 meter. Vegen skal være forsynt med lett grusdekke. Kurveradius i vertikalkanalen skal ikke være under 100 meter.»

Til orientering vedlegges et kart som viser den eksisterende vei, det fremtidige magasinet samt den prosjekterte vei.

Saken har vært forelagt for Odda kommune og samtlige grunneiere (stølseiere) i Valdalen, samt Den Norske Turistforening. Samtlige har gitt fri grunn til veianlegget og frafalt konsesjonsvilkårene om weasel/båtrute. Kommunen har også godtatt våre øvrige betingelser.

Vi vedlegger i den anledning følgende dokumenter:

- 1) Brev av 14. september 1964 fra h.r.advokat Nergaard bilagt med utskrift fra Odda kommunestyres møtebok av 4. september 1964 og kontorsjefens innstilling.
- 2) Brevene av 10. august og 10. september 1964 fra h.r.advokat Lassen, som representerer samtlige stølseiere i Valdalen, unntatt 4.
- 3) Brev av 30. juli 1964 fra h.r.advokat Anders Rekve, som representerer stølseieren Eivind Prestegård.
- 4) Erklæring av 31. juli 1964 fra stølseierne Elias O. Tokheim og Lars S. Tokheim.
- 5) Brev av 19. august 1964 fra o.r.sakfører A. Grande.
- 6) Prosesskrift av 18. september 1964 fra h.r.adv. Arne Vislie, som representerer Alf Rabba, Julius Apold og Knut Tokheim.

Også Den Norske Turistforening har i forbindelse med en avtale om Valdalsseter Turisthytte m. v. sagt seg enig i at konsesjonsvilkåret om båt- og weaselrute frafalles under forutsetning av at det anlegges vei.

Vi antar at det etter dette vil være tilstrekkelig dokumentert at alle så vel private som offentlige interesser er best tjent med et veianlegg, og tillater oss derfor å anmode om at konsesjonsvilkårets punkt 11, e, blir frafalt, og erstattet med et pålegg om anlegg av vei på vestsida av Valdalsmagasinet etter de spesifikasjoner som foran er nevnt.

Proseduren for underskjønnet er nå berammet til 23. november d.å., og da spørsmålet om de fremtidige ferdselsmuligheter i Valdalen kan få betydning for erstatningenes størrelse, ville vi være takknemlig for hurtig avgjørelse av saken.»

Departementet skal bemerke:

Når det gjelder vegen til Valdalen krevde Røldal kommune i forbindelse med sin uttalelse om regulerings-søknaden at konsesjons-søkeren skulle bli pålagt å bygge:

«Veg på nord-austsida av Valldalen over høgste regulerte vasstand. Føresetnaden må vera at vegen byrjar nedanfor Hyttejuvet, ved Ullstøl, og bør leggjast oppe i lia over Heialeitet—Valldalslia og fram til Middalen. På sørsida må det forast veg fram til Kjønnberget. Vegane må haldast farbare for vintertransport og konsesjonssøkjaren må vårbrøyte vegane slik at dei er farande med bil fyrst i juni.»

Herom vises til St. prp. nr. 29 for 1962—63 side 14.

I sin uttalelse om reguleringssaken uttalte hovedstyret at de gjenværende interesser i Valldalen etter reguleringens gjennomførelse ikke var av slik almen betydning at det er berettiget å støtte kommunens krav om veg langs vestsiden inn til Middalseter og langs østsiden til Kjønnberget. Hovedstyret anså fast båtrute på reguleringsmagasinet i sommertiden og weaselrute langs vestsiden i vintertiden for tilfredsstillende, (jfr. ovennevnte proposisjon side 69) og tok inn forslag til reguleringsvilkår i henhold til dette. Departementet sluttet seg til hovedstyret og det samme gjorde Stortingets skog-, vassdrags- og industrikomité i sin innstilling om saken. Komitéens innstilling ble vedtatt av Stortinget. Vilkaaret ble i samsvar med hovedstyrets forslag gitt den ordlyd som er tatt inn i det ovenfor inntatte brev fra Røldal-Suldal A/S.

Røldal-Suldal Kraft A/S har som det ses likevel tilbudt å bygge veg langs vestsiden av Valldalsmagasinet. Forutsetningen er at vilkaaret om båtrute og weaselrute frafalles.

I møte 4. september 1964 vedtok Odda kommune enstemmig selskapets forslag. Den utredning som lå til grunn for kommunestyrets vedtak lyder:

«I formannskapetets møte den 20. juli 1964 er følgende ført i møteboka under sak nr. 330:

«Reguleringskjønn i forbindelse med Norsk Hydros utbygging i Røldal og Suldal skal begynne den 27. juli 1964, og i den forbindelse er det visse spørsmål ordføreren vil drøfte med formannskapetets medlemmer, bl.a. spørsmålet om veg langs Valldalsvatnet. Selskapet har tidligere ikke vært villig til å bygge veg langs vatnet, og i konsesjonsvilkårene er det derfor fastsatt i § 11, pkt. e: «Konsesjonæren er forpliktet til, etter skjønnets nærmere bestemmelse, å bekoste:

e) fast båtrute på Valldalsmagasinet i sommertiden og weaselrute i Valldalen fram til Middalen i vintertiden, særlig av hensyn til seterdrift, turisttrafikk, jakt og fiske og transport av ved.»

«Selskapet har nå endret standpunkt til dette spørsmål, og er nå interessert i å inngå en avtale om bygging av veg på vestsiden av vatnet, men på følgende vilkår:

1. Kravet om båt og weaselrute må falle bort.

2. Kommunen må ta vedlikeholdet av vegen.
3. Det må ikke reises krav om veg på østsiden av Valldalsmagasinet.

Formannskapet gjorde slikt vedtak enstemmig:

«Formannskapet gir kommunens representanter under skjønnet fullmakt til å kreve at eksproprianten skal bygge bilveg fra Hyttejuvet, langs vestsiden av Valldalsmagasinet inn til lia ovenfor Valldalseter, og traktorveg derfra til Tjønnberget på østsiden. Kommunen vil da frafalle konsesjonsvilkårenes § 11, pkt. e, og påtar seg somervedlikeholdet av den nevnte bilveg.»

Dette var et foreløpig vedtak for at kommunens representanter under skjønnet skulle ha visse retningslinjer å holde seg til.

Kommunens prosessfullmektig, h.r.advokat Olav Nergaard, Oslo, ber nå om å få vite kommunens endelige standpunkt til spørsmålet om veg langs Valldalsvatnet. Samtidig foreligger det nye opplysninger som gjør at formannskapetets vedtak må endres en del. Det er såleis nå opplyst, at setereierne på Tjønnberget har lagt ned påstand om total erstatning for nedleggelse av setrene. De er da ikke interessert i traktorveg til Tjønnberget. Videre har kommunens advokat provosert selskapet til å presisere nærmere standarden for den veg som selskapet under visse forutsetninger kan gå med på å bygge i Valldalen, og har fått disse opplysninger:

«Fra Hyttejuv til osen for Valldalsvann skal vegen være etter klasse III for Statens Vegvesen.

Fra nåværende Valldalsvanns utløpsos bygges vegen som skogsbilveg fram til Middalselven med bro over denne og med følgende standard:

Kjørebredden skal være minst 3 meter med tillegg for banketter. Stigning skal ikke være større enn 1 : 8. Kurveradius skal ikke være under 12 meter. Vegen skal være forsynt med lett grusdekke. Kurveradius i vertikalplanet skal ikke være under 100 meter.»

Etter dette rår kontorsjefen formannskapet til å vedta slik innstilling til kommunestyret:

Under forutsetning av at regulanten bygger veg fra Hyttejuvet langs vestsiden av Valldalsvatnet inn til lia ovenfor Valldalseter, og at vegen får en slik standard som er nevnt i notat fra h.r.advokat Dalan til h.r.advokat Nergaard, kan kommunen gå med på at kravet i konsesjonsvilkårenes § 11, pkt. e, frafalles, og kommunen er villig til å påta seg sommervedlikeholdet av denne veg. Etter de opplysninger som nå foreligger fra kommunen det krav som var satt i formannskapetets vedtak av 20. juli 1964, sak nr. 330, om traktorveg fra Valldalseter til Tjønnberget.»

Som det ses har kommunen gått med på konsesjonærens forslag om å frafalle vilkaaret om båtrute og weaselrute under forutsetning av at det bygges veg på vestsiden av Valldalsmagasinet med en slik standard som nevnt av selskapet.

Selskapet har anført at kommunen også har godtatt selskapets øvrige betingelser og at Den Norske Turistforening er enig i den foreslåtte endring av konsesjonsvilkåret. Etter det selskapet har opplyst har departementet videre gått ut fra at det samme gjelder samtlige private interesserte.

Etter departementets mening må konsesjonærens forslag sis å gå lenger i retning av å imøtekomme kommunens opprinnelige krav enn det fastsatte vilkår. Konsesjonsvilkårenes post 11 punkt e foreslås opphevet under forutsetning av at selskapet bygger veg langs vestsiden av Valldalsmagasinet på den måten og av den standard som er nevnt i selskapets brev av 14. oktober 1964.

Industridepartementet
tilrår:

Post 11 punkt e i konsesjonsvilkårene for tillatelse gitt ved kgl. resolusjon av 21. desember 1962 for Røldal og Suldal Kraft A/S til erverv og regulering i Røldal-Suldalvassdraget m. v. oppheves under den forutsetning som er nevnt i Industridepartementets tilråding av 5. november 1964.

39. A/S Ba-Ko Re.

(Konsesjon på kraftleie.)

Gitt av Industridepartementet 11. november 1964.

Søknad av 1. november 1963, jfr. brev av 16. mars 1964 til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 Kap. IV og bemyndigelse gitt ved kongelig resolusjon av 15. mai 1959 gis A/S Ba Ko Re konsesjon på leie av inntil 1 350 kW primarkraft fra Oslo Lysverker for drift av konsernets anlegg i Oslo.

Konsesjonen gis på følgende vilkår:

1. Leietid.

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleieforholdet mellom partene måtte bestå, dog ikke utover 1. juni 1974.

2. Selskapets styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonal-

bot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknaden om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp proto-

koll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes, erlegges til staten fra og med året 1964 en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen: $\frac{kWh}{8760}$

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

9. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 8 eller overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen lyder på kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917.

Det er videre en forutsetning for konsesjonen at uttaket av kraften er undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

40. Asker og Bærum Kraftselskap.

(Tillatelse til ytterligere overføring og til å rå over alt vannet i Uvdalsvassdraget m. v.)

Kronprinsregentens res. 13. november 1964.

Ved kgl. resolusjon 12. mai 1961 fikk Asker og Bærum Kraftselskap tillatelse til å foreta reguleringer og overføringer i Uvdalsvassdraget. I post 19 i konsesjonsvilkårene er bestemt at det pliktes avgitt vann i sådan ut-

strekning at den alminnelige fløtning forulempes så lite som mulig ved reguleringen. I tilfelle av tvist skal spørsmålet om hvilke forføyninger konsesjonæren skal treffe avgjøres ved skjønn.

Kraftselskapet har nå søkt om tillatelse etter vassdragsreguleringslovens § 19, post 2 til å rå over alt vannet i Uvdalsvassdraget til reguleringsformål. Videre har selskapet søkt om tillatelse til å overføre Lorttjern til Sønstevatn.

Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen har i to brev av 8. september 1964 avgitt følgende uttalelser:

«Overføring av Lorttjern til Sønstevatn.»

Sivilingeniør Elliot Strømme har på vegne av Asker og Bærum Kraftselskap sendt Hovedstyret følgende søknad datert 20. juli 1962:

«Den 14. mai 1957 søkte vi på vegne av Asker og Bærum Kraftselskap om konsesjon på overføring av vann til Ølmøsvassdraget og på regulering av Sønstevatn i Ølmøs. Konsesjon er meddelt.

Lorttjern er ikke nevnt spesielt i konsesjonssøknaden av 14. mai 1957, og da det er oppstått tvil om ikke Asker og Bærum Kraftselskap trenger konsesjon på å overføre Lorttjerns vannføring til Sønstevatn, tillater vi oss på selskapets vegne å søke om tilleggs-konsesjon på overføringen.

Lorttjern er vist på de bilag som fulgte med den opprinnelige konsesjonssøknad. Lorttjerns nedslagsfelt er ca. 2 km². Tjernet har avløp til Ølmøs gjennom en sidebekk. Den normale vannstand er i dag kote 1061,3.

Overføringsplanen forutsetter å bygge en sperredam i nåværende utløp av Lorttjern. Damkronen legges på kote 1063,6. Lorttjern overføres til Sønstevatn gjennom en ca. 250 meter lang kanal fra sydvestenden av tjernet. Kanalbunnen i inntaket i Lorttjern legges på kote 1061,3.

Den normale vannstand i Lorttjern etter overføringen blir således uvesentlig høyere enn den normale vannstand i dag. Høyeste flomvannstand settes til kote 1062,0.

Med et nedslagsfelt på 2 km², spesifikt avløp 23 sl pr. km² og 584 meter brutto fall innvinnes 350 nat.hk. Midlere årsproduksjon blir ca. 2 GWh. Byggeomkostningene er beregnet til kr. 100 000 eller 5 øre pr. kWh.

Skader og ulemper blir små. En hytte må antagelig flyttes, og vannforsyningen til et par hytter blir vanskeliggjort. Det blir ingen neddemte arealer.»

Søknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad og i lokalpressen på vanlig måte. Den har vært forelagt distriktet og det er innkommet følgende uttalelser:

Nore og Uvdal kommunestyre har i møte 27. august 1962 enstemmig anbefalt søknaden.

B u s k e r u d f y l k e s l a n d b r u k s

styre anbefaler søknaden, jfr. protokoll fra møte 27. september 1962.

Buskerud fylke har ingen merknader, jfr. påtegning av 3. oktober 1962.

Hovedstyret skal bemerke:

Overføringen av Lorttjern henger umiddelbart sammen med den ved kgl. resolusjon 12. mai 1961 meddelte tillatelse til å regulere Sønstevatn mellom kotene 1028,9 og 1060,0. Forholdet er at Lorttjerns normalvasstand tilsvare kote 1061,3 og laveste punkt i vasskillet mellom Sønstevatn og Lorttjern ligger på kote 1062,0. Når man legger en dam ved Lorttjerns utløp og bygger kanal gjennom høyderyggen som skiller de to vatn, overføres derved avløpet fra 2 km² nedbørfelt. Dette gir et årlig tilskudd på ca. 1,5 mill. m³ vatn som med den høge reguleringsgrad man vil få i Uvdal I og II kan påregnes helt utnyttet. I de nevnte kraftverk vil kraftøkningen bli vel 2 Gwh til en meget rimelig pris. Beregnet på den i loven foreskrevne måte vil kraftøkningen bli ca. 513 nat.-hk i hele vassdraget. Dette ligger under grensen for konsesjonsplikt. Det er imidlertid her etter Hovedstyrets syn naturlig å regne denne overføring som en utvidelse av reguleringen av Sønstevatn, jfr. da reguleringslovens § 3 pkt. d siste ledd.

Vasstanden i Lorttjern blir normalt ikke påvirket ved overføringen, men det oppgis at en hytte må flyttes. Skadene og ulempene blir små i forhold til fordelene og Hovedstyret anbefaler konsesjon gitt, jfr. reguleringslovens § 8. Om tillatelse til å rå over alt vatnet til reguleringsformål henvises til annet brev fra Hovedstyret i dag.

Tillattelsen foreslås gitt på de vilkår som er fastsatt for reguleringen av Sønstevatn m. v., men med endring av post 19 — om avgivelse av fløttingsvatn — i samsvar med Hovedstyrets forslag som er tatt inn i egen sak herom.

Samtidig foreslås pkt. b) i manøvreringsreglementet endret slik:

- b) Ormbekken, Tøddøla, Jøndalsåi og Imingbekken som ligger over ca. kote 1110 samt avløpet fra Lorttjern føres over til Sønstevatn-magasinet.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 7. september 1964.»

Angående søknaden om ekspropriasjon av fløttingsvatn uttaler hovedstyret:

«Sivilingeniør Elliot Strømme har på vegne av Asker og Bærum Kraftlag sendt Hovedstyret følgende søknad datert 27. desember 1963:

«Ved søknad av 14. mars 1957 søkte vi på vegne av Asker og Bærum Kraftselskap om konsesjon på diverse overføring av vann til Ølmøs-vassdraget og om regulering av Sønstevatn, Mevatn og Sjugurdstjern i dette vassdrag. Konsesjon på overføringer og reguleringer ble gitt 12. mai 1961. Det foregår fløtning i Uvdalsvassdraget omtrent fra samløpet av Tøddøla og Jøndalsåi til Fønnebfjorden. Om denne fløtning er det anført i konsesjonssøknaden av 1957: «I Uvdalselven mellom utløpet av Ølmøs og til og med Fønnebfjorden blir fløtningen umuliggjort og vil bli avløst av bilkjøring.» Nedenfor Fønnebfjorden fløtes med års mellomrom i elven mellom Fønnebfjord og Rødberg det tømmer som kommer ned til elvens høyre side på denne strekning. Utover denne lokale fløtning er det ingen fløtning på elvestrekningen mellom Fønnebfjorden og Norefjord.

Da konsesjonssøknaden ble sendt, hadde Kraftselskapet tatt kontakt med de fløtningsberettigede i Uvdalsvassdraget med henblikk på å komme frem til en minnelig overenskomst om ordning av tømmertransporten på disse strekninger under forutsetning av at det ikke ble avgitt fløtningsvann. Av denne grunn ble det i 1957 ikke søkt om tillatelse til å rå over alt vann i Uvdalselven til reguleringsformål.

Disse forhandlinger pågår fremdeles, og Kraftselskapet er fortsatt meget interessert i å komme frem til en minnelig overenskomst. Det er imidlertid nå forholdsvis kort tid igjen til det tidspunkt da kraftverkene skal settes i drift, og Selskapet er redd for at det kommer i tidsnød hvis forhandlingene ikke skulle føre frem. På vegne av Asker og Bærum Kraftselskap søkes i henhold til det som er anført ovenfor etter Lov om Vassdragsreguleringer § 19, punkt 2 om tillatelse til å rå over alt vann i følgende vassdrag:

Vann som utnyttes i Uvdal I.

Ormebekk ovenfor kote 1185.

Tøddøla ovenfor dammen i Tøddølvann.

Krukebekken ovenfor kote 1110.

Imingbekken med Damtjern.

Ølmøs ovenfor Sønstevatnsdammen.

Lorttjern ovenfor kote 1061.

Løingårdsåi-vassdraget ovenfor kote 1078.

Tverråvassdraget ovenfor kote 1085.

Vann som utnyttes i Uvdal II.

Uvdalselven ved utløpet av Fønnebfjord. Vi vedlegger tegning nr. 146/173 hvor de elvestrekninger hvor det drives fløtning og de elver og bekker hvor det søkes om rådighet over alt vann er vist.

Om fordeler ved å rå over alt vann skal jeg få bemerke:

Uvdalsvassdraget har en ganske beskjeden vannføring. Midlere vannføring i Uvdal I er ca. 7 sm³ og i Uvdal II ca. 12 sm³. Vassdraget er dessuten godt regulert så det er mulig å magasinere størstedelen av sommertilsiget til Uvdal I. Tapping av fløtningsvann vil derfor redusere produksjonen vesentlig, ikke bare om sommeren, men også om vinteren. I forhold til verdien av dette produksjonstap er omkostningene ved biltransport av tømmer liten.»

Søknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad 28. og 31. januar 1964 (nr. 23 og 26) og dessuten i lokalavisene. Den har på vanlig måte vært forelagt distriktet og det foreligger følgende uttalelser:

Nore og Uvdal kommunestyre har fattet følgende enstemmige vedtak i møte 2. mars 1964:

«Nore og Uvdal kommunestyre har behandlet Asker og Bærum Kraftselskaps søknad av 27. desember 1963 om tillatelse til å rå over alt vann i Uvdalvassdraget.

En forstår tillatelsen slik at den ikke gir rett til andre reguleringer og overføringer enn de som er uttrykkelig fastslått i den foreliggende reguleringstillatelse for Uvdalvassdraget, jfr. tillatelse og manøvreringsreglement fastsatt ved kgl. resolusjon av 12. mai 1961. Den nye søknad innebærer for så vidt ikke annet enn at man vil disponere den del av årsavløpet som ellers måtte vært nyttet til fløtningen.

For å unngå enhver misforståelse, vil en særskilt presisere at kraftselskapet ved den omsøkte tillatelse ikke får rett til å foreta regulering eller utbygging av noen nye bivassdrag til Uådalselven, f. eks. Svartevassåi, Veavassåi og Deveggåi på sydsiden av dalen og vassdraget Rolv på nordsiden.

Det må settes som uttrykkelig vilkår for tillatelsen at Asker og Bærum Kraftselskap ikke kan motsette seg, sette vilkår for eller forlange noen kompensasjon ved en eventuell utbygging, regulering eller overføring av bivassdragene Kvetaåi, Rolv, Haugåsbekken, Deveggåi, Veavassåi og Svartevassåi. Bruk av eventuell regulert vannføring fra disse vassdrag må betales av Asker og Bærum Kraftselskap etter gjeldende bestemmelser til enhver tid.

Ut fra disse forutsetninger vil kommunen ikke ha noe å bemerke til at det gis tillatelse i samsvar med søknaden, forutsatt at tillatelse gis på det vilkår som er forlangt av Uvdalsselvens Fellesfløtningsforening. En viser til h.r.advokat Ingolf Vislies brev til Vassdragsdirektoratet datert 17. februar 1964, hvorefter Fellesfløtningsforeningen ikke protesterer mot at tillatelse gis i samsvar med søknaden, dersom det settes følgende vilkår:

«Hvis minnelig ordning med Uvdalsselvens Fellesfløtningsforening og de fløtningsberettigede ikke kommer istand, pålegges kraftselskapet å overta tømmertransporten i vassdraget uten merutgifter for tømmerleverandørene.»

Det presiseres for ordens skyld at Nore og Uvdal kommune ikke kan tiirå at den omsøkte tillatelse blir gitt, uten at man samtidig setter vilkår som foran nevnt.»

Buskerud fylkeslandbruksstyret slutter seg enstemmig til kommunestyrets uttalelse, jfr. vedtak i møte 9. april 1964.

Buskerud Kraftverker framholder at de ikke har annet å bemerke enn at fylket, på grunn av sin kraftutbygging i Mykstufoss

ikke må bli påført ekstra driftsutgifter med fløtningen av denne grunn og tiirår fylket å ta forbehold om dette, jfr. påtegning den 20. april 1964.

Buskerud fylke viser i sin påtegning den 25. s.m. til de forbehold som er tatt i uttalelsene.

Høyesterettsadvokat Ingolf Vislie har på vegne av Uvdalsselvens Fellesfløtningsforening m. v. avgitt følgende uttalelse datert 17. februar 1964:

«Som opplyst i mitt brev til Dem av 8. ds., representerer undertegnede bl. a. Uvdalsselvens Fellesfløtningsforening.

Søknaden fra sivilingeniør Elliot Strømme av 27. desember f. å. har vært behandlet av foreningens styre, som har avgitt slik uttalelse:

«En viser til søknad fra sivilingeniør Elliot Strømme, datert 27. desember 1963.

Innledningsvis skal en peke på at den siterte opplysning på s. 1 i søknaden — vedr. fløtning i vassdraget mellom Fønnebøfjord og Rødberg — ikke er helt korrekt. Det faktiske forhold er at det på strekningen mellom Fønnebøfjord og Rødberg fløtes tømmer hvert år fra begge elvesider. Fløtningen skjer helt ned til Norefjord.

Om selve søknaden bemerkes:

Uvdalsselvens Fellesfløtningsforening må forutsette at den omsøkte tillatelse ikke gir rett til andre reguleringer og overføringer enn de som er uttrykkelig fastslått i den foreliggende reguleringstillatelse for Uvdalvassdraget. Den nye søknad innebærer for så vidt ikke annet enn at man vil disponere den del av årsavløpet som ellers måtte vært nyttet til fløtningen.

Fellesfløtningsforeningen vil ikke protestere mot at tillatelse gis i samsvar med søknaden, dersom det settes følgende vilkår:

«Hvis minnelig ordning med Uvdalsselvens Fellesfløtningsforening og de fløtningsberettigede ikke kommer istand, pålegges Kraftselskapet å overta tømmertransporten i vassdraget uten merutgifter for tømmerleverandørene.»

Hvis søkeren har noen bemerkninger til foranstående, er jeg takknemlig for å få disse oversendt.»

Numedalslagens fellesfløtningsforening har avgitt nedenstående uttalelse datert 20. mars 1964:

«Vi har mottatt Deres skrivelse av 22. januar bilagt med ansøking av 27. desember 1963 med bilag fra ingeniør Elliot Strømme. Vi skal få anføre:

Søkeren synes nå som før å legge alt for liten vekt på de interesser som står bak fløtningen i hele vassdraget. Det er ikke bare vår forening som berøres av inngrepene, men mer direkte de store skogområder som sogner til hele Numedalsvassdraget og de treforedlingsbedrifter som skal ha tømmeret. Vi for-

står at det vil gi stort utbytte for søkeren å få kWh-prisen lavest mulig ved å rå over alt vannet i Uvdalvassdraget, men det kan ikke være riktig å la dette skje på bekostning av andre vitale interesser, herunder de interesser som knyttet til vår eksportindustri.

Det viser seg at vi meget vanskelig kan finne en ordning med søkeren om fløtningsforholdene, og vi må bestemt protestere mot at den ansøking som nå er fremmet, blir tatt til følge. Det er ikke tilstrekkelig å henvise slike saker til skjønn eller til forhandling mellom partene.

Vi må derfor kreve at søkeren legger frem en plan for hvorledes tømmeret skal kunne komme frem og en bekreftelse for at søkeren i tilfelle påtar seg de utgifter som er forbundet med ny transportmåte.

Vi mener å ha et rimelig krav på at søkeren undersøker og fremlegger slike planer før konsesjonsansøkingen tas under behandling. Vi skal selvsagt stå til disposisjon når det gjelder opplysninger som har betydning for planleggingen. Det er imidlertid ikke riktig å isolere spørsmålet om fløtningens interesser til den øvre del av Numedal. Med de inn- gripende reguleringer som er foretatt tidligere, er hele fløtningen på strekningen fra Sporan bro til Larvik kommet i en helt annen stilling enn tidligere. Enhver reduksjon av vannføringen vil derfor få meget kjedelige følger i tillegg til dem som allerede består. Vi har i forbindelse med de tidligere reguleringer fremholdt overfor Vassdragsvesenet (bl. a. overfor kontorsjef Flack) at de overenskomster vi har med staten om fløtningen, og som for øvrig er oppsigelige, ikke lenger gir oss sikkerhet for at fløtningen kan komme frem uten betydelig økede utgifter. Vi har fått det inntrykk at også Vassdragsvesenet er klar over dette forhold og at overenskomstene ikke lenger dekker situasjonen. Således som konsesjonsansøkingen foreligger, kan vi ikke se at det er grunnlag for å komme til det resultat at den nå søkte regulering og overføring medfører vesentlige fordeler i forhold til de ulemper som vil oppstå. Vi må derfor protestere mot den søkte regulering og overføring og ansøkingen om å rå over alt vann i de vassdrag som er nevnt i ansøkingen. Under enhver omstendighet må vi be om at det henstilles til søkeren å fremlegge klare og bestemte forutsetninger for hvorledes forholdet til fløtningen skal ordnes, forutsetninger som — hvis vi er enig i dem — må tas inn i konsesjonen.»

Inspektøren for ferskvannsfisket uttaler følgende den 2. april 1964:

«Når det her søkes om tillatelse til ytterligere disponering av vannet i reguleringsområdet, går en ut fra at de bestemmelser med hensyn til fisket som er fastsatt under post 13 i reguleringsstillatelse gitt ved kgl. resolusjon av 12. mai 1961 også blir gjort gjeldende for tilleggsreguleringen.»

De innkomne uttalelser har vært forelagt søkeren som har bemerket følgende i brev hit av 12. d. m.:

«I. Nore og Uvdal Kommunestyre, vedtak av 2. mars 1964.

1. Bivassdrag til Uvdalselven (side 1 nest siste avsnitt).

De produksjonstap og de skader som nye reguleringer eller overføringer i Uvdalvassdraget medfører på nedenforliggende kraftverk, derunder Uvdal II, må bli å erstatte på vanlig måte.

Til det som er anført om deltagelse i eventuelle reguleringer mener vi at Vassdragsreguleringsloven inneholder tilstrekkelige regler om deltagelse i vassdragsreguleringer.

2. Fløtning i Uvdalvassdraget.

Nore og Uvdal kommunes krav er at kraftselskapet pålegges å overta tømmertransporten hvis det ikke kommer istand en rimelig overenskomst med Uvdalselvens Fellesfløtningsforening og de fløtningsberettigede.

Det er ikke adgang til å ta en slik bestemmelse med i tillatelsen. Tiltak til å avbøte ulemper samt erstatning for ulemper som ikke avbøtes ved tiltak må bli å fastsette ved vanlig skjønn.

Vedrørende h.r. advokat Ingolf Vislies bemerkninger til fløtningen i elven nedenfor Fønnebofjord, så er det en selvfølge at de fløtningsberettigede også på disse strekninger skal ha full erstatning for alle ulemper.

II. Numedalslågens fellesfløtningsforening, brev av 20. mars 1964.

Fellesfløtningen behandler forholdene i Lågen nedenfor Norefjord og går ut fra at tillatelsen til å rå over alt vann i Uvdalvassdraget vil forverre forholdene i hovedvassdraget. Dette beror på en misforståelse. Det søknaden går ut på er å kjøre vannet fra Uvdalvassdraget gjennom kraftverkene Uvdal I og Uvdal II istedenfor å la det gå i Uvdalselven.

Tillatelsen vil derfor ikke endre vannføringen i Lågen. Det vann som må tappes fra Uvdalvassdraget for å sikre fløtningens interesser vil bli tappet gjennom eller utenom kraftverkene i den utstrekning det pliktes etter reguleringsloven § 19,1 eventuelt fastsatt ved skjønn.

III. Buskerud kraftverkens påtegning av 20. april 1964.

Om denne uttalelse gjelder det samme som er sagt om uttalelsen fra Numedalslågens fellesfløtningsforening.

Vi har ikke sikkerhet for at vi har kommet i kontakt med alle rettighetshavere og søker derfor om rett til å benytte almeningsstevning under henvisning til vassdragsreguleringslovens § 19, jfr. § 16.»

Statkraftverkens salgssavdeling har i brev av 19. d. m. opplyst at det hvert år under vårflom fløtes tømmer i Uvdalselva fra Fønnebofjord til Sporan bru og Norefjord.

For øvrig vises til følgende brev av 23. november 1956 fra daværende Kraftverksavdelingen til sivilingeniør Elliot Strømme:

«Kraftverksjefen har mottatt Deres brev av 15. ds. vedrørende regulering og utbygging av Uvdalsvassdraget.

En slik utbygging kommer til å få stor betydning for driften av Noreanleggene, da Nore II er dimensjonert med henblikk på å nytte det uregulerte avløp fra Uvdalselv sammen med driftsvassføringen fra Nore I. Ved den regulering som er antydnet i Deres forannevnte brev, vil imidlertid en stor del av Nore II's tilsig fra Uvdal i sommerhalvåret bli holdt tilbake og tappet ut om vinteren, mens Nore I har sin største belastning, som allerede i dag er delvis begrenset ved driftsvassføringen for Nore II. De forannevnte vannmengder fra Uvdal er altså tidligere brukt til kraftproduksjon i Nore II om sommeren, og magasinverkene har da kunnet redusere sin belastning med tilsvarende mere magasin vann til disposisjon i vinterhalvåret. Dessuten har den uregulerte vassføring fra Uvdalselv vært av stor betydning for fløtningen nedover i vassdraget. Selv om kraftselskapet overtar all tømmertransport i Uvdal, må selskapet allikevel regne med å avgi vann for fløtningen mellom Rødbergdammen og Larvik. Hvis vassføringen til tross herfor blir redusert i fløtningstiden (under vårflommen og fremover sommeren) ved den planlagte regulering, vil gjeldende fløtningsavtale medføre at en større del av det vann som da magasineres i Uvdal, må tappes fra magasinene til Nore I.

Såfremt Asker og Bærum Kraftselskap regulerer og bygger ut fallene i Uvdalselv som antydnet, vil det således som fremholdt av Dem, bli mange spørsmål som må løses ved samarbeide, dersom den nye utbygging skal føre til noen større kraftproduksjon av betydning om vinteren.

Før Vassdragsvesenet kan komme nærmere inn på dette, må vi imidlertid be om å få oversendt Deres planer for reguleringsanleggene, kraftanleggene, uttappingen av magasin vannet og anleggenes drift.

Vi vil da straks ta opp arbeidet med å få utredet de spørsmål som er nevnt i Deres brev.»

Hovedstyret vil bemerke:

Den ved kgl. resolusjon 12. mai 1961 meddelte tillatelse til Asker og Bærum Kraftselskap til reguleringer og overføringer i Uvdalsvassdraget omfattet foruten 31,1 m regulering av Sønstevatn mellom kotene 1028,9 og 1060,0 (magasin 220 mill. m³) følgende overføringer:

Overføring av Ormbekken (10,5 km²) til Tøddølsvatn.

Overføring av Tøddølsvatn (59,9 km²) til Krukjetjern.

Overføring av Krukjetjern (38,1 km²) til Viksvatn/Sønstevatn.

Overføring av Imingsbekk ved Damtjern (2,6 km²) til Viksvatn/Sønstevatn.

Overføring av Løingardsåi og Tverråi til sammen 27,2 km² til driftstunnelen for Uvdal I.

Herved blir det samlede nedbørfelt som kommer med i nevnte utbygging øket med i alt 138,3 km² til 325,5 km² à 25 l/sek. = 6,5 m³/sek. = 225 M m³/år.

Disposisjonsretten over avløpet fra feltet har en innskrenkning i og med at kraftselskapet ikke har den nødvendige tillatelse til å rå over alt vatnet til reguleringsformål i henhold til reguleringslovens § 19 pkt. 2. Selskapet har forsøkt å oppnå en minnelig ordening med de fløttingsberettigede. Forhandlingene har imidlertid trukket i langdrag og selskapet fremmer nå søknad i henhold til nevnte lovbestemmelse. Søknaden berører fløtningen i Numedalslågens øverste 3 km fra Norefjord opp til Sporan bru som er beliggende ved samløpet med Uvdalselva, samt i Uvdalselva hvor fløtningen foregår opp til samløpet med Tøddøla og Jøndalsåi.

For så vidt angår fløtningen ovenfor Norefjord er det ved hovedavtalen datert 12. april 1946 mellom NVE og Øvre og Nedre Lågens Fellesfløtningsforening bl. a. bestemt at tømmer levert fra skoger i distriktene ovenfor Norefjord ikke skal tas med i fløtningen nedover Numedalslågen. Ved separat avtale mellom NVE og Uvdalselv Fellesfløtningsforening m. fl. er det dog truffet nærmere avtale om framføring av tømmer som blir drevet fram til Uvdalselva mellom Fønnebfjorden og Sporan bru herunder også tømmer drevet fram til Rødbergmagasinet. Etter dette blir tømmer i Uvdalselva som fløtes ned i Fønnebfjord transportert videre med bil eller jernbane mens det tømmerkvantum — noen hundre m³ — som går til vassdraget nedenfor Fønnebfjord blir drevet fram til Norefjord ved «skvalpefløting» fra Rødbergmagasinet under avgivelse av vatn derfra. Denne vassslipping er naturligvis avhengig av Uvdalselvas vassføring slik at søknaden om å få rå over alt vatnet til kraftproduksjon — Uvdal II omfatter utbyggingen fra Fønnebfjord til Norefjord — således vil bety at mere vatn må avgis fra Rødbergmagasinet.

Nedbørfeltet til Fønnebfjord er 700,8 km² og det er da klart at vekkføringen av vatnet i sin helhet får en ikke liten virkning på avgivelsen av vatn fra Rødbergmagasinet. Imidlertid er skvalpefløtingen så vidt vassbesparende at den antakelig vil kunne foregå på denne måten fortsatt. Under hensyn til at vatnet i Uvdal II vil bli benyttet i ca. 97 m større fallhøyde enn i Nore II, mener Hovedstyret søknaden for så vidt bør innvilges. Man må da eventuelt betinge at Asker og Bærum Kraftselskap kompenserer produksjonstapet i Nore II ved kraftleveranse.

Søknaden omfatter ikke fløtningsvatnet videre nedover i Numedalslågen og berører således heller ikke fløtningen i Mykstufoss.

Til bemerkningene som er innkommet angående selve Uvdalsvassdraget anføres at Kraftselskapet i tilfelle tillatelse blir gitt

må yte full erstatning i henhold til reguleringslovens § 16, eller eventuelt treffe tiltak.

En tillatelse som omsøkt gir selvsagt ingen rett til å foreta reguleringer eller utbygginger i andre bivassdrag. En eventuell regulering m. v. av de bivassdrag som er nevnt av Nore og Uvdal kommunestyre vil bli å behandle som egne saker i henhold til gjeldende lovbestemmelser.

Det er ikke mulig ut fra de oppgaver som foreligger å angi tallmessig hvor stor produksjonsøkning som fløtingsvatnet vil gi i Uvdal I og II. Imidlertid representerer disse kraftverkenes store fallhøyder hvor 1 m³ gir ca. 1,7 kWh. Langs hele den del av vassdraget som fløtes er det dessuten fra før vegforbindelse. Hovedstyret mener derfor at det må være overveiende fordeler ved å tillate kraftselskapet å ta alt vatnet til kraftproduksjon.

Man anbefaler søknaden innvilget på de vilkår som var gjort gjeldende ved den tidligere meddelte reguleringstillatelse, jfr. kgl. resolusjon 12. mai 1961, dog slik at post 19 blir lydende slik:

«Reguleringsanleggenes eier plikter å avgis vann i sådan utstrekning at den alminnelige fløting i Numedalslågen nedenfor utløpet fra Uvdal II forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om vannslipping og om hvilke forføyninger han ellers skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtingen, som ikke på denne måte avhjelpest, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.»

I samsvar med dette må også post 2, 2. ledd i manøvreringsreglementet endres slik:

«Til fløtingen i Numedalslågen nedenfor utløpet av Uvdal II skal avgis det nødvendige vann i samsvar med det som måtte bli bestemt ved overenskomst eller skjønn.»

Dessuten foreslås følgende nye vilkår som post 29:

«Kraftselskapet plikter å kompensere produksjonstapet i Nore II ved kraftleveranse som i mangel av overenskomst fastsettes ved skjønn.»

Hovedstyret anbefaler at søkeren får tillatelse til å benytte allemannsstevning under forutsetning av at de rettighetshavere som er kjent stevnes direkte.

For så vidt angår Lorttjern er reguleringen av dette ikke tatt med i den tidligere reguleringstillatelse. Saken er imidlertid tatt opp for seg og man viser til annet brev fra Hovedstyret i dag.

Sakens dokumenter følger i egen mappe.

Behandlet i møte 7. september 1964.»

Departementet skal bemerke:

Departementet er enig med hovedstyret i at overføringen av Lorttjern til Sønstevatn må regnes som en utvidelse av reguleringen av Sønstevatn, selv om kraftøkingen isolert sett ligger under grensen for konsesjonsplikt. Skadene og ulempene blir små i forhold til fordelene og departementet vil med hovedstyret anbefale at konsesjon blir gitt, jfr. reguleringslovens § 8.

Søknad om å rå over alt vannet til reguleringsformål i henhold til vassdragslovens § 19 post 2 berører fløtingen i Numedalslågens øverste 3 km fra Norefjord opp til Sporan bru og i Uvdalselva opp til samløpet mellom Tøddøla og Jøndalsåi. Det er her forsøkt oppnådd en minnelig ordning med de fløtingsberettigede, men forhandlingene har trukket i langdrag, og kraftselskapet mener at det nå vil være bedre å søke tillatelse etter nevnte lovbestemmelse.

Søknaden omfatter ikke fløtingsvannet videre nedover i Numedalslågen og berører således heller ikke fløtingen i Mykstufoss.

Departementet er enig med hovedstyret i at det må være overveiende fordeler ved å tillate kraftselskapet å ta alt vannet til kraftproduksjon, selv om dette bl. a. betyr at det må avgis mer vann fra Rødbergmagasinet (Nore II) for fortsatt fløting fra Rødbergmagasinet til Norefjord. Produksjonstapet i Nore II kan imidlertid kompenseres ved kraftleveranse fra Asker og Bærum Kraftselskap.

Idet departementet for øvrig viser til hovedstyrets uttalelse, vil departementet anbefale at de omsøkte tillatelser blir gitt på de vilkår som er fastsatt i selskapets hovedkonsesjon av 12. mai 1961 med følgende endringer:

Post 19 skal lyde:

«Reguleringsanleggenes eier plikter å avgis vann i slik utstrekning at den alminnelige fløting i Numedalslågen nedenfor utløpet fra Uvdal II forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om vannslipping og om hvilke forføyninger han ellers skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtingen, som ikke på denne måte avhjelpest, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.»

En ny post 29 skal lyde:

«Kraftselskapet plikter å kompensere produksjonstapet i Nore II ved kraftleveranse som i mangel av overenskomst fastsettes ved skjønn.»

Manøvreringsreglementets post 1, litra b) skal lyde:

«Ormbekken, Tøddøla, Jøndalsåi og Imingbekken som ligger over ca. kote 1110, samt avløpet fra Lorttjern føres over til Sønstevatn-magasinet.»

Manøvreringsreglementets post 2, 2. ledd endres slik:

«Til fløtingen i Numedalslågen nedenfor Uvdal II skal avgis det nødvendige vann i samsvar med det som måtte bli bestemt ved overenskomst eller skjønn.»

Industridepartementet vil til slutt gjøre oppmerksom på at post 13, siste ledd i de opprinnelige konsesjonsvilkår om slipping av nødvendig vann for drift av fisketrapper som måtte bli bygd, fortsatt skal gjelde.

Industridepartementet
tilrår:

I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Asker og Bærum Kraftselskap å overføre Lorttjern til Sønstevatn og å rå over alt vann i Uvdalselva og i Numedalslågen mellom Sporan bru og Norefjord i samsvar med de vilkår og med det endrede manøvreringsreglement som er foreslått i Industridepartementets tilråding av 13. november 1964.

41. Foreningen til Hallingdalsvassdragets Regulering.

(Tillatelse til planendring for regulering av Finsevatn m. v.)

Kronprinsregentens res. 13. november 1964.

Ved kgl. resolusjon 20. juli 1962 fikk Foreningen til Hallingdalsvassdragets Regulering tillatelse til å foreta reguleringer og overføringer i Uste—Hallingdalsvassdraget m. v. Samtidig ved samme resolusjon, jfr. Kronprinsregentens resolusjon 19. oktober 1962, er det fastsatt manøvreringsreglement, bl. a. for Finsevatn, som ble tillatt oppdemmet 3 m fra kote 1214 til kote 1217.

I brev av 27. april 1963 har Reguleringsforeningen søkt om å få godkjent en planendring for Finsevatn, slik at det isteden blir regulert mellom kote 1211,7 og kote 1215.

Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen har i brev av 28. september 1963 gitt følgende uttalelse:

«Foreningen til Hallingdalsvassdragets Regulering har sendt inn følgende søknad datert 27. april 1963:

«Foreningen til Hallingdalsvassdragets Regulering (FHR) søkte den 21. januar 1960 om tillatelse til å regulere Ustevassdraget m. v. I henhold til Stortingets vedtak av 26. juni 1962 ble reguleringstillatelse gitt ved kgl. resolusjon av 20. juli 1962, jfr. Kronprinsregentens resolusjon av 19. oktober 1962.

Ifølge reguleringstillatelsens manøvreringsreglement er Finsevatn tillatt regulert mel-

lom kotene 1214 og 1217 i overensstemmelse med søknaden. Ved avledning av flommer som er forutsatt å skje over damkronen tillates en flomstigning på 0,5 m til kote 1217,5.

Det har vist seg at de karter og de opplysninger som forelå ved utarbeidelsen av konsesjonssøknaden har vært noe mangelfulle. FHR har senere foretatt ny måling av hele Finsevatn med omkringliggende områder. Resultatet av disse målinger foreligger nå. Det vises til følgende tegninger som vedlegges:

F-9252 Kart over Finse M = 1:1 000.
F-9344 Magasinkurve for Finsevatn.
F-9364 Reguleringskart for Finsevatn
M = 1:5 000.

Av magasinkurven vil det fremgå at den tillatte regulering mellom kotene 1214 og 1217 gir et magasin på 9,4 mill. m³ mot antatt 10,0 mill. m³. Av kartene vil det også fremgå at normalvannstanden i dag er kote 1214,7. I søknaden var vanlig sommervannstand oppgitt til kote 1214. Differansen 0,7 m tilsvarende oppdemning som er foretatt i forbindelse med et tidligere mindre kraftverk ved utløpsoset. Kraftverket eksisterer ikke lenger, men dammen er stort sett intakt.

Etter at det nye kartmateriale forelå har FHR tatt reguleringen av Finsevatn opp til fornyet vurdering. Studium av det nye kartmateriale viser at de skader og ulemper som oppstår om reguleringsgrensene i henhold til tillatelsen bibeholdes, er større enn man tidligere har antatt etter det noe mangelfulle materiale som forelå. Det ville oppstå følgende ulemper og skader (se F-9252):

1. Den gamle vei fra jernbaneanleggets tid må delvis heves, delvis omlegges over en strekning på ca. 1 km lengde.
2. Kjellergulv i et etasjes hus ca. 200 m øst for Finse stasjon ligger 4 cm under tillatt flomvannstand. Skader og ulemper vil her oppstå under flom og under vind ved fullt magasin.
3. Skøytehallens gulv ligger bare 8 cm over tillatt flomvannstand. En regner med at hallen må flyttes.
4. Finse hotell har foretatt en utvidelse av den østlige fløybygning i retning mot vannet. Gulvet i den laveste etasjen ligger 28 cm under tillatt flomvannstand og 22 cm over høyeste regulerte vannstand. Utvidelsen er, så vidt FHR har kunnet finne ut, foretatt etter at FHR søkte om reguleringstillatelse.
5. En 1½ etasjes bolig ca. 350 m vest for Finse stasjon har sitt kjellergulv på kote 1215,89, d. e. 1,11 m under høyeste regulerte vannstand og 1,61 m under tillatt flomvannstand. Man må regne med å måtte flytte dette hus.
6. Det blir neddemt et areal på ca. 0,5 km².

Det nye kartmateriale viser at man ved endring av reguleringsgrensene kan unngå de ovennevnte skadevirkninger. Vannet kan nemlig forholdsvis enkelt senkes, hvilket man tidligere ikke trodde var mulig med rimelige omkostninger da vannet var ansett å være langgrunt.

Vi har ved den fornyede vurdering tatt sikte på å finne frem til en regulering som gir de minst mulige skader og de rimeligste omkostninger for de tekniske anlegg med bibe-

hold av det samme magasinivolum som det man har etter den gitte tillatelse. Dette mener man å oppnå dersom Finsevann reguleres mellom kotene 1211,7 og 1215. Som tidligere forutsettes en tillatt flomstigning på 0,5 m. Høyeste flomvannstand vil derved bli kote 1215,5. Ved denne regulering vil skadevirkningene nevnt under punktene 1 til 6 ovenfor, ikke oppstå. Eventuelle skadevirkninger på fisket blir ikke større ved den endrede regulering. For skitrafikken blir forholdene uforandret, idet magasinet, som tidligere, forutsettes tappet om høsten. Isflaten blir deretter liggende i ro hele vinteren, idet tilsiget

slippes. Fylling forutsettes å skje i sommerhalvåret. Fyllingstiden blir den samme som tidligere da magasinet ikke er endret. Kostnadene av de tekniske anlegg er med den nåværende reguleringstillatelse beregnet til 1,2 mill. kroner. Med de endrede reguleringsgrenser antas anleggsomkostningene å beløpe seg til 0,5 mill. kroner. Hertil kommer utgifter til skjønn og erstatninger.

I henhold til ovenstående tillater vi oss å søke om nye reguleringsgrenser for Finsevann slik at manøvreringsreglementets pkt. 1 blir lydende slik for Finsevann:

	Sommer- vannstand kote	Øvre kote	Nedre kote	Oppdemn. i m.	Senkn. i m.	Reg.høyde i m.
Finsevann	1214,7	1215	1211,7	0,3	3,0	3,3

Høydene refererer seg til NGO's høydenivellement før korreksjonen 1954.»

Søknaden er kunngjort i Norsk lysingsblad 16. og 21. mai (nr. 112 og 115) 1963 og dessuten i «Bergens Tidende», «Buskerud Blad» og «Hallingdølen». Den er videre forelagt distriktet med følgende resultat:

Ulvik kommunestyre, vedtak i møte den 20. juni 1963:

«Vedk. regulering av Finsevatn. Tidlegare heradsstyresak nr. 34/60.

Brev dagsett 4. mai 1963 frå Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen til fylkesmannen i Bergen og Hordaland, med søknad frå Foreningen til Hallingdalsvassdragets regulering om endring av reguleringsgrensene for Finsevatn gjevi ved kgl. resolusjon 20. juli 1962, jfr. Kronprinsregentens resolusjon av 19. oktober 1962.

Dei nye planar har vore oversendt Ulvik fjellstyre til fråsegn. Ulvik formannskap rår heradsstyret til å gjera dette vedtak:

Med di ein viser til fråsegn frå Ulvik fjellstyre, tek ein seg undan rett til å setja fram krav om vederlag for skade som vil oppstå ved reguleringa av Finsevatn.

En har elles ikkje nokon merknad til planendinga.

Vedtak:

Ulvik formannskap si tilråding i saka vart samrøystes vedteki.»

Ulvik fjellstyre, vektak i møte den 27. mai 1963:

«Ulvik fjellstyre vil få peika på desse ulemper ved planendinga:

1. Mogeleg skade på fiske.
2. Isvegen over Finsevatn.
Weaseltransport og skiløyper.
3. Kloakkutløp.

Ein har elles ikkje noko å merkja.»

Fylkesmannen i Bergen og Hordaland viser i påtegning av 28. juni 1963 til uttalelsen fra Ulvik kommunestyre.

Fiskeriinspektøren, har i brev av 30. august 1963 uttalt følgende:

«Den omsøkte planendring for regulering av Finsevatn går ut på at vatnet skal senkes 3 m og heves 0,3 m, mot etter den tidligere reguleringsplan heves 3 m.

En senking på 3 m av et vatn som Finsevatnet som har forholdsvis langgrunne strender vil medføre at de mest produktive områder for næringsdyrene og derved også for fiskeproduksjonen blir sterkt skadet. Dette er imidlertid skader som må erstattes etter skjønn. Planendringen medfører ikke at man behøver å endre noe i de bestemmelser om tiltak til fremme av fisket som allerede er tatt inn i tillatelse av 20. juli 1962 for Foreningen til Hallingdalsvassdragets Regulering til å foreta reguleringer og overføringer i Uste—Hallingdalsvassdraget m.v., post 17, samt i ekspropriasjonstillatelse av s. d. til Oslo Lysverker, post 5.»

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon 20. juli 1962 fikk Foreningen til Hallingdalsvassdragets Regulering tillatelse til reguleringer og overføringer i Uste—Hallingdalsvassdraget. Det ble samtidig fastsatt manøvreringsreglement.

Tillatelsen omfattet bl. a. en regulering av Finsevatn mellom kotene 1214 og 1217 med en tillatt flomstigning på 0,5 m til kote 1217,5.

Reguleringsforeningen har etter at tillatelsen ble gitt, foretatt ny kartlegging av Finsevatn og omkringliggende områder.

Det nye kartmateriale viser at de skader og ulemper som oppstår ved at reguleringen gjennomføres i samsvar med den gitte tillatelse er langt større enn tidligere antatt. Foruten at det neddemmes et areal på ca. 0,5 km², må den gamle vege langs vatnet delvis heves og delvis omlegges over en strekning på ca. 1 km. Videre vil Finse hotell, to andre hus og skøytehallen bli berørt av reguleringen.

Det framgår videre av søknaden at den tillatte regulering vil gi et magasin på 9,4 mill. m³ mot tidligere antatt 10,0 mill. m³.

Sommervassstand i dag er kote 1214,7, tidligere angitt til kote 1214,0. Differansen på

0,7 m tilsvarende en oppdemming som er foretatt tidligere, og dammen oppgis stort sett å være intakt.

Reguleringsforeningen søker nå om å få planen endret, slik at det foretas en regulering mellom kote 1215,0 og kote 1211,7, tilsvarende 3,0 m senking og 0,3 m oppdemming, og med 0,5 m tillatt flomstigning til kote 1215,5.

Med den omsøkte planendring mener Reguleringsforeningen å unngå de foran nevnte skadevirkninger og likevel oppnå samme magasin størrelse.

Omkostningene er anslått til 0,5 mill. kroner, mens omkostningene med den tillatte regulering var anslått til 1,2 mill. kroner.

Hovedstyret antar at en senking av vatnet

vil virke mer skjæmmende enn en oppdemming ville ha gjort, og skadevirkningene på fisket må antas å bli større.

Isvegene blir neppe ugunstigere påvirket ved en senking enn ved en oppdemming. Tørrlegging av kloakktløp er imidlertid en øket skadevirkning og kan gjøre det nødvendig med visse tiltak, noe som i tilfelle må vurderes av tiltaksskjønnet, jfr. reguleringsvilkårenes post 12.

Etter de detaljoppgaver som nå foreligger må en planendring sies å være sterkt ønskelig og den løsning søkeren har lagt fram finner Hovedstyret å kunne anbefale godkjent innen rammen av den konsesjon som er gitt.

Manøvreringsreglementets pkt. 1 for så vidt angår Finsevatn blir da lydende slik:

	Sommervassstand, kote	Øvre kote	Nedre kote	Oppdemn. i m	Senking i m	Reg.høyde i m
Finsevatn	1214,7	1215	1211,7	0,3	3,0	3,3

Sakens dokumenter følger vedlagt.
Behandlet i møte 27. september 1963.»

Departementet forela deretter saken for Den Norske Turistforening, og Turistforeningens svar av 1. november 1963 ble sluttelig sendt Hovedstyret til nærmere vurdering. Turistforeningens uttalelse er inntatt i hovedstyrets brev av 7. september 1964, sålydende:

«Med Hovedstyrets brev av 28. september 1963 ble — etter forutgående behandling i møte 27. s. m. — anbefalt at FHR fikk tillatelse til å endre reguleringsplanen for Finsevatn innenfor rammen av den konsesjon som ble gitt ved kgl. resolusjon 20. juli 1962. Planendringen gikk ut på å regulere vatnet mellom kotene 1215,0 og 1211,7 i stedet for mellom kotene 1214 og 1217 som tillatt. Sommervassstanden i dag er kote 1214,7. Dette er en forhøyelse på 0,7 m i forhold til naturlig sommervassstand noe som er en følge av en tidligere oppdemming som ikke lenger er i drift, men dammen sies stort sett å være intakt. Sett i forhold til denne sommervassstand betyr planendringen 2 m mindre oppdemming og 2,3 m større senkning.

Skadevirkninger som den gamle plan ville medføre, men som ikke ville inntreffe etter planendringen er følgende:

1. Den gamle vei fra jernbaneanleggets tid må delvis heves, delvis omlegges over en strekning på ca. 1 km lengde.
2. Kjellergulv i et enetasjes hus ca. 200 m øst for Finse stasjon ligger 4 cm under tillatt flomvannstand. Skader og ulemper vil her oppstå under flom og under vind ved fullt magasin.

3. Skøytehallens gulv ligger bare 8 cm over tillatt flomvannstand. En regner med at hallen må flyttes.
4. Finse hotell har foretatt en utvidelse av den østlige fløybygning i retning mot vannet. Gulvet i den laveste etasjen ligger 28 cm under tillatt flomvannstand og 22 cm over høyeste regulerte vannstand. Utvidelsen er, så vidt FHR har kunnet finne ut, foretatt etter at FHR søkte om reguleringstillatelse.
5. En 1½ etasjes bolig ca. 350 m vest for Finse stasjon har sitt kjellergulv på kote 1215,89, d. e. 1,11 m under høyeste regulerte vannstand og 1,61 m under tillatt flomvannstand. Man må regne med å måtte flytte dette hus.
6. Det blir neddemt et areal på ca. 0,5 km².»

Samtidig ville anleggsomkostningene ved den nye plan bli vesentlig lavere. Det konse- derte magasin volum på 9,4 mill. m³ kan regnes bibeholdt. Det er mer detaljerte oppmålingsarbeider som har vært grunnen til planendringen.

Hovedstyret regnet med ytterligere skjæmmet utseende og større skader på fisket samt at det kunne bli nødvendig med tiltak som følge av tørrlegging av kloakktløp. For øvrig bygget Hovedstyret på distriktsuttalelsene som inneholdt vesentlige merknader.

Departementet oversendte Hovedstyrets innstilling til Den Norske Turistforening som i brev av 1. november bemerker:

«Den nå omsøkte regulering som går ut på 0,3 m oppdemming og 3 m senkning av Finsevatn vil bety et betydelig større

skjemmet utseende av strandbredden enn ved den opprinnelige søknad om 3 m oppdemming.

I St. prp. nr. 40 side 114 er anført at Finsevann først skal fylles etter at Rødungen er fylt og kan først beregnes fylt på ettersommeren eller på høsten.

I N. V. E.'s redegjørelse av 28. september 1963 til Industridepartementet fremgår det på side 2 at fyllingstiden blir den samme som tidligere da magasinet ikke er endret.

Dette vil bety at det en vesentlig del av sommeren vil bli 40 til 60 m lange tørrlagte strender rundt Finsehytta og ved stranden langs jernbanelinjen og stasjonen.

Finsevann har nå i årevis måttet motta kloakkavløp og søppel fra bebyggelsen rundt vannet. Dels er kloakk sendt direkte ut i vannet uten forutgående rensing ved septiktank.

Man må derfor regne med betydelig forurensning på de nedtappede strender, med slam og lukt i tillegg til et stygt utseende.

Finsehyttas bestyrer meddeler at vind- og strømforholdene på stedet gjør stranden ved Finsehytta særlig utsatt, spesielt bukten mellom Finsehytta og Skøytehallen, idet søppel og avfall, som dels legges på isen om vinteren, og dels kommer fra kloakkene hele året igjen, har lett for å samle seg her.

I de senere år er det også sluppet spillolje som antas å komme fra jernbanen gjennom kloakkrør, og som har forurenset vannet i særlig grad i den ovenfor omtalte bukt.

Skulle den endrede reguleringsplan bli vedtatt må det finnes en bedre ordning for avfallsdestruksjon, samtlige kloakker bør ledes gjennom tilstrekkelig store septiktanker, alle kloakkavløp forlenges tilstrekkelig langt utover i vannet, det bør sørges for at oljesøl ikke lenger forekommer og at den del av stranden som blir tørrlagt, i et tilstrekkelig stort område om bebyggelsen blir gruset så det her ikke blir synlig slam — kloakk- eller søppelrester. Det må også tilligge konsesjonshaveren å holde den tørrlagte strand ren for fremtiden.

Finse er etterhvert opparbeidet til et turist-sentrum av betydning både vinter og sommer.

Den norske Turistforening har satsset meget på Finsehytta som i tiden etter krigen er bygget, ombygget, ominnredet og modernisert. Det er nedlagt betydelig kapital i anlegget og i opparbeidelsen av turisttrafikken. Den norske turistforening har store, rentebærende lån i hytta, hvis mulighet for amortisasjon og renteutgifter er avhengig av en topptrafikk som det nå er lykkes å opparbeide, bl. a. ved brekurs m. v. og basert på fast opphold av gjester.

Hvis hyttas omgivelser blir skjemet slik at turisttrafikken vil avta, må foreningen forbeholde seg full erstatning for dette. Da reguleringen av Finsevann så vidt vi forstår er et viktig ledd i utbyggingen av Uste—Nes-prosjektet, finner ikke DNT å ville motsette seg den omsøkte planendring, under forutsetning av at det blir overveiet å komme frem til et manøvreringsreglement som vil garantere at Finsevann blir fylt innen 1. juli hvert år, eller at de forannevnte problemer blir tilfredsstillende løst under forutsetning av en senere fylling.

Når det gjelder de direkte tekniske proble-

mer for Finsehyttas drift i forbindelse med reguleringen av Finsevann, er disse tatt opp med skjønnnet, så vi finner ikke grunn til å komme inn på disse her.»

Med Departementets brev av 9. november 1963 ble DNT's brev oversendt Hovedstyret til nærmere vurdering.

Turistforeningens merknader er forelagt Foreningen til Hallingdalselvrensning (F.H.R.) til uttalelse. Oslo Lysverker har i brev av 2. januar 1964 fremkommet med følgende:

«Som det tør fremgå av vår søknad av 27. april 1963, var hensikten med den foreslåtte endring av reguleringsgrensene for Finsevann å redusere og til dels å eliminere de skadevirkninger som den opprinnelige plan førte med seg. Som det vil være kjent, gikk den opprinnelige plan ut på at Finsevann skulle demmes opp 3 m, mens den endring vi har foreslått i vår søknad av 27. april 1963, går ut på en senkning av 3,3 m. Det er i søknaden nærmere gjort rede for hvilke reduksjoner av skadevirkninger endringen i reguleringsgrensene medfører.

Man må ha det klart for øye at den omsøkte endring av reguleringsgrensene ikke fører med seg noen endringer av magasinvolumet og at det heller ikke blir noen forandring i bruken av reguleringsmagasinet. Når det gjelder blottlagte strandsoner vil de nye reguleringsgrenser medføre at et litt større areal blir berørt. Vi vil i den forbindelse henvise til arealkurve vist på tegning F-9344 som fulgte med vår søknad av 27. april 1963. Av kurven fremgår at arealet av strandsonen for regulering mellom kote 1214 og 1217 er 3,25 km², mens det etter de nå omsøkte grenser mellom kote 1211,7 og 1215 vil bli 3,45 km². Imidlertid vil det, så vidt vi kan se av kotene på kartet, ikke bli noen vesentlig endring av blottlagt areal ved Finsehytta og stranden langs jernbanelinjen og stasjonen.

De forhold som Den Norske Turistforening omtaler vedrørende kloakkavløp og søppel fra bebyggelsen rundt vannet vil ikke bli annerledes ved de nå omsøkte reguleringsgrenser i forhold til de gitte. Når det gjelder fyllingen av Finsevann vil vi for de nye reguleringsgrenser måtte henholde oss til det som er anført av Hovedstyret i St. prp. nr. 40 for 1961—62 side 114, nemlig at Finsevann først kan beregnes fylt etter at overføringen til Rødungen er avsluttet. Hydrologiske beregninger som vi har gjennomført i det siste, viser at skal tap av flomvann i Ustevann kunne reduseres til et akseptabelt minimum under overføringen til Rødungen, må så vel Nygårdsvann som Finsevann holdes i reserve som flomdemningsmagasin i tillegg til magasinet mellom kote 984 og 985 i Ustevann/Slottfjord, som ifølge konsesjonen er forutsatt nyttest som flomdemningsmagasin. Dette medfører at vi ikke kan gjøre regning med at Finsevann blir fylt før ut på ettersommeren, og dette forhold er lagt til grunn ved de skjønnsbefaringer som er foretatt sommeren 1963 ved Finsevann. Det kan opplyses at som skjønnsforutsetning for skjønnets vurderinger av erstatningskrav ble de omsøkte reguleringsgrenser lagt til grunn.»

F.H.R. sier imidlertid i nytt brev av 4. juli 1964:

«Deres brev ble besvart av oss 2. januar 1964 og vi tør henwise til dette brev.

I siste avsnitt av sistnevnte brev er anført at også Finsevann må holdes i reserve som flomdempningsmagasin i tillegg til magasinet i Nygårdsvann og Ustevann—Sløtfjord i den tid overføringen til Rødungen finner sted. Etter sterke henstillinger fra turisthold og annet hold har vi gått med på å endre planen for fylling av Finsevann således at dette vann fylles umiddelbart etter at Ustevann—Sløtfjord er fylt opp til kote 984. Vi vil i den forbindelse henwise til P. M. av 10. juni 1964 angående fylling og tapping av Ustevassdragets magasiner, som er lagt frem for skjønnsretten for Ustereguleringen. På side 3 i nevnte P. M. er angitt hvordan tapping og fylling av magasinet i Finsevann tenkes gjennomført. Det tappings- og fyllingsprogram som her er angitt, vil av skjønnsretten bli lagt til grunn for erstatningsfastsettelsen for eventuelle skader og ulemper rundt reguleringsmagasinet.»

Tappings- og fyllingsforutsetningene for Finsevann er angitt slik:

«Finsevann fylles etter at Ustevann/Sløtfjord er fylt til kote 984,0. Det regnes med en fyllingstid på 8—10 dager i et middels vannår. Fyllingen vil vanligvis skje i løpet av første halvdel av juli måned. Etter at Finsevann er fylt, vil alt tilsig gå over det faste overløp inntil tappingen begynner, vanligvis i oktober måned. Tappingen antas å ta ca. 3 uker. Etter at vannet er tappet ned til laveste regulerte vannstand, vil denne vannstand bli holdt vinteren og våren, idet hele det naturlige tilsig tappes. Når Ustevann/Sløtfjord er fylt til kote 984,0 begynner igjen fyllingen.»

F.H.R.'s arealoppgave for strandsonen mellom reguleringsgrensene stemmer ikke med arealkurven på tegning F 9344. Etter denne blir arealet mellom kotene 1214,0 og 1217,0 0,64 km² og mellom 1211,7 og 1215,0 0,69 km², arealet av strandsonen vil bli ca. 0,05 km² større ved den omsøkte regulering.

Hovedstyret vil bemerke:

Da planen for regulering av Finsevatn ble tillatt gjennomført var forutsetningen at Finsevatns magasin på ca. 10 mill. m³ skulle brukes som flomdempningsmagasin under overføringen til Rødungen. Denne overføring tar til etter at Ustevann/Sløtfjord er fylt opp til kote 984,0 og det vil igjen si at overføringen kommer til å starte i begynnelsen av juli. Fylling av Rødungen vil da normalt kunne påregnes i løpet av august og deretter vil Finsevann ble fylt opp antakelig i de første 8—10 dager av september. Når Oslo Lysverker nå gir slipp på Finsevann som flomdempningsmagasin vil oppfyllingstidspunktet for dette vann rykke fram til første halvdel av juli måned. Turistforeningens krav

om fylling hvert år til 1. juli vil således langt på veg bli imøtekommet. Et kategorisk fyllingskrav som nevnt kan ikke imøtekommes idet fyllingen bare vil være avhengig av tilsigsforholdene. En ytterligere bedring vil gå på bekostning av fyllingen av Ustevann/Sløtfjord. De naturverninteresser som knytter seg til sistnevnte vatn må ansees for å være av større betydning sammenliknet med Finsevatn og Hovedstyret finner ikke å kunne anbefale at fyllingsforutsetningene for Ustevann/Sløtfjord endres. Hovedstyret viser til sin tidligere anbefaling av planendringen.

Forutsetningen om at Reguleringsforeningen ikke vil benytte Finsevatn som flomdempningsmagasin under overføringen til Rødungen bør framgå av manøvreringsreglementet som foreslås gitt følgende tilføyelse i post 2, 4. ledd:

«Finsevatn fylles så snart som mulig etter at Ustevann/Sløtfjord har nådd kote 984,0 og holdes fylt til lavvassperiodens begynnelse.»

Sakens dokumenter følger.»

Departementet er enig med hovedstyret i at den omsøkte planendring bør godkjennes. Riktignok vil en senkning av vannet — istedenfor den opprinnelig tillatte oppdemming — virke noe mer skjæmmende, men på den annen side vil oppfyllingstidspunktet bli så tidlig som i første halvdel av juli måned. Som påpekt i hovedstyrets uttalelser vil planendringen for øvrig medføre at man unngår en rekke skader og ulemper som man ellers ville ha fått. Dessuten vil de tekniske anlegg kunne utføres for ca. 0,5 mill. kroner mot 1,2 mill. kroner ved en oppdemming.

Idet departementet slutter seg til hovedstyrets uttalelse vil en foreslå at det blir foretatt følgende endringer i det ved kgl. resolusjon av 20. juli 1962 (jfr. Kronprinsregentens resolusjon 19. oktober 1962) fastsatte manøvreringsreglement:

a) For Finsevatn skal sommervannstanden være kote 1214,7, øvre kote 1215, nedre kote 1211,7, slik at man får en oppdemming på 0,3 m, en senkning på 3 m og altså en reguleringshøyde på 3,3 m. (Reglementets post 1.)

b) I post 2, 4. ledd foretas følgende tilføyelse:

«Finsevatn fylles så snart som mulig etter at Ustevann/Sløtfjord har nådd kote 984,0 og holdes fylt til lavvassperiodens begynnelse.»

Industridepartementet

tilrår:

1. Foreningen til Hallingdalsvassdragets Regulering tillates å endre planen for regu-

- lering av Finsevatn overensstemmende med Industridepartementets tilråding av 13. november 1964.
2. Post 1 og post 2, 4. ledd i manøvreringsreglementet for reguleringer i Uste—Hallingdalsvassdraget m. v., fastsatt ved kgl. resolusjon 20. juli 1962 og Kronprinsregentens resolusjon 19. oktober 1962, endres som angitt i Industridepartementets ovennevnte tilråding.

42. Standard Telefon og Kabel-fabrik A/S.

(Tillatelse til å leie inntil 5 000 kW primakraft og inntil 2 000 kW spillkraft fra Oslo Lysverker.)

Kronprinsregentens res. 20. november 1964.

I anledning av en søknad av 7. august 1963 fra Standard Telefon og Kabelfabrik A/S om konsesjon på kraftleie fra Oslo Lysverker har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i brev av 5. mars 1964 gitt følgende uttalelse til departementet:

«I brev av 7. august 1963 til Hovedstyret har Standard Telefon og Kabelfabrik A/S søkt om konsesjon på leie av kraft fra Oslo Lysverker.

Søknaden er sålydende:

«Vi viser til brev av 14. mai i år om konsesjon på erverv av elektrisk energi fra Oslo Lysverker.

Til Deres spørsmål om når kraftuttaket oversteg 1 000 kW, kan vi opplyse at dette skjedde i 1943, 16 år før loven om 1 000 kW-grensen trådte i kraft. Som kjent var leveringen godkjent av Deres hovedstyre i brev av 22. september og 14. oktober 1942. Vedlagt følger kopi av kontrakt som ble opprettet med Aker Elektrisitetsverk i denne forbindelse. Kontrakten omfattet levering av 1 300 kW sommerkraft i tillegg til det faste abonnement på 700 kW, så kraftuttaket ble derved 2 000 kW.

Som det fremgår, var bedriften konsesjonspliktig på et meget tidlig tidspunkt da loven av 1917 var ny og selskapet ennå het Skandinavisk Kabel- og Gummifabrik A/S. Grensen for konsesjonsplikten som da var 500 HK, ble overskredet for ca. 45 år siden. Av Deres sirkulære synes det imidlertid nå å fremgå at det tidligere ikke foreligger noe konsesjonsdokument på vårt uttak av kraft. Vi forstår at dette er et forhold som nå skal bringes i formell orden, men går ut fra at Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen vil sørge for å utstede de nødvendige konsesjonsdokumenter på grunnlag av vårt nåværende kraftforbruk.

Vi får kraften levert fra Oslo Lysverker etter den blandede tariff T3 med effektleie

for målt maksimalbelastning og energipris for alt forbruk. Hittil høyeste belastning ble registrert i februar 1963 til 3 875 kW, og forbruket i 1962 var 14 110 100 kWh. Dette fordeler seg rundt regnet med 40 pst. til termisk bruk, 50 pst. til motordriften og 10 pst. til belysning. Det termiske forbruket fordeler seg igjen på anlegg for gløding og fortinning av kobberledere, tørkeanlegg for kabler, induksjonsvarmeanlegg for aluminiumsblokker og smeltegryter for bly til kabelproduksjonen samt oppvarming av pressehoder for plast i ledningsproduksjonen. I tillegg til den tariffmessige kraften skal vi opprette kontrakt med Oslo Lysverker om levering av 2 000 kW spillkraft for dampfremstilling i produksjonsøyemed.

Med hensyn til spørsmålet om selskapets virksomhet i forbindelse med kraftuttaket, omfatter det i korthet produksjon av kabler og ledninger, skjøttestyr, telefonsentraler, pupinspoler, elektroniske apparater, likerettere, kjølestyr, m. m. Hvis De ønsker nærmere spesifisering over hvordan kraftforbruket fordeler seg på de enkelte seksjoner, skal vi gjerne skaffe det tilveie.

Vedlagt følger tegninger og kart over de elektriske anleggene. Spesiell kraftleieavtale foreligger ikke utover Oslo Lysverkers strømliveringsbetingelser og strømtariffer, som også vedlegges.»

De i søknaden nevnte skrivelser av 22. september og 14. oktober 1942 til Standard Telefon og Kabelfabrik A/S er fra daværende Krafrasjoneringsjef og inneholder meddelelse om at nødvendig kraftmengde (ca. 660 pr. mnd.) for vinteren 1942—43 ville bli rekviert bedriften når anlegget ble satt i drift, idet bedriften ble ansett å komme «inn under betegnelsen livs- og krigsviktig». Det bemerkes at skrivelserne — som vedlegges i kopi — er uten betydning for nærværende sak.

I påtegning av 26. september 1963 har selskapet bedt om at konsesjonen må omfatte «erverv av inntil 5 000 kW tariffmessig kraft til motordrift, belysning og termisk bruk, samt 2 000 kW spillkraft for dampfremstilling i produksjonsøyemed».

Søknaden med bilag har herfra vært omsendt til uttalelse på vanlig måte.

Oslo Lysverker har i påtegning av 12. november 1963 til Oslo formannskap foreslått søknaden anbefalt.

Oslo bystyre har i møte den 19. desember 1962 etter innstilling fra formannskapet enstemmig vedtatt å anbefale søknaden.

Elektrisitetstforsyningen i Akershus fylke har i påtegning av 21. januar 1964 til Oslo og Akershus fylker uttalt at han «ikke har noe å bemerke til saken, og vil tilråde at søknaden anbefales innvilget på vanlige vilkår».

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har i påtegning av 28. januar 1964 til Hovedstyret meddelt, at han i samsvar med

nevnte uttalelse fra elektrisitetsforsyningen ikke har noe å bemerke til at søknaden innvilges.

Ifølge den foreliggende spillkraftkontrakt av 3. mai 1963 mellom partene skal Oslo Lysverker levere inntil 2 000 kW til Standard Telefon og Kabelfabrik A/S' elektrokjøl i Ulvenveien. Leveringen skal bare finne sted i den utstrekning det passer Oslo Lysverker å levere slik kraft. Den skal leveres ved Ulvenveien som 3-faset vekselstrøm med spenning ca. 5 000 V og ca. 50 perioder pr. sekund. Måling av kraftleveringen skal finne sted i Ulvenveien ved $3 \times 5\,000$ V spenning hvor Oslo Lysverker setter opp kWh-måler, eventuelt med maksimalviser, for måling av kWh-forbruket og kontroll av effektforbruket. For den leverte energi skal det betales en kWh-pris basert på prisen for fyringsolje. Kontrakten gjelder til 1. januar 1968 og kan deretter sies opp med 1 års varsel av hver av partene.

Primakraften derimot skal som opplyst i søknaden leveres etter verkets blandede tariff T-3, som svarer til en effektleie på kr. 114 pr. kW/år + en energi-pris på 2 øre pr. kWh for det totale forbruk. Jfr. for øvrig vedlagte «Strømtariffer og priser» side 7 og 8.

Hovedstyret har ikke noe å innvende mot leieforholdet og vil rå til at Standard Telefon og Kabelfabrik A/S gis konsesjon på leie av inntil 5 000 kW primakraft og inntil 2 000 kW spillkraft fra Oslo Lysverker som søkt om.

Tillatelsen anbefales meddelt for den tid kraftleieforholdet måtte stå ved makt, dog ikke lenger enn til 1. januar 1974.

Hovedstyret vil foreslå at det fastsettes vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW av den primakraft som gjennomsnittlig nyttes, beregnet etter formelen: $\frac{\text{kWh}}{8\,760}$. Avgiften som i tilfelle forfaller til betaling pr. 31. desember hvert år foreslås oppkrevet fra og med året 1961.

Hovedstyret vil anbefale at det fastsettes vilkår om at selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og til enhver tid for et flertalls vedkommende, herunder formannen, bestå av norske statsborgere. Jfr. selskapets vedtekter § 4.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på vanlige betingelser, og således nå uten vilkår om norske tjenestemenn og arbeidere. Vilkåret om kraftavståelse (10 pst.) til kommuner blir dessuten å sløyfe etter loven, da bedriften er beliggende i Oslo og får sin kraft fra byens eget verk.

Behandlet i hovedstyremøte den 3.—4. mars 1964.

Erklæring av 26. september 1963 fra selskapets styre samt sakens øvrige dokumenter vedlegges.»

Erklæringen fra selskapets styre er i samsvarende med konsesjonslovens § 24.

Departementet vil etter det foreliggende med Hovedstyret rå til at Standard Telefon og Kabelfabrik A/S gis den søkte konsesjon på leie av inntil 5 000 kW primakraft og inntil 2 000 kW spillkraft fra Oslo Lysverker og på vilkår som foreslått av Hovedstyret, bl. a. om tidsbegrensning av konsesjonen til 1. januar 1974, om årlig avgift — kr. 1,50 pr. kW — til staten for primakraften og om at flertallet i styret, herunder formannen skal være norske statsborgere, jfr. henholdsvis pkt. 1, pkt. 7 og pkt. 2 i forslaget nedenfor. Som det fremgår foreslås avgiften etterbetalt fra og med året 1962.

En er videre enig med Hovedstyret i at det etter omstendighetene ikke tas med noe vilkår om kraftavståelse til kommuner.

De vilkår som foreslås blir da i sin helhet sålydende:

1. Leietid.

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleieforholdene vedrørende leie av primakraft og av spillkraft måtte stå ved makt, dog ikke utover 1. januar 1974.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket. Styrets flertall, herunder formannen, skal til enhver tid være norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av Industridepartementet eller for noen del avgis til utlandet uten samtykke av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opptil kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av departementet.

4. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

5. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m.v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknaden om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over 5 000 kroner av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over 5 000 kroner av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som

utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. Avgift.

Av den primakraft som gjennomsnittlig nyttes, erlegges til staten fra og med året 1962 en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen:

$$\frac{\text{kWh}}{8760} = \text{kW.}$$

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

9. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Gjentatte eller fortsatte overskridelser av den maksimaleffekt som konsesjonen lyder på eller overtredelser av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 8 kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd, i lov nr. 16 av 14. desember 1917.

Kraftuttakene forutsettes å være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Ved meddelelsen av konsesjon på kraftleie forutsettes det ikke å være tatt noe standpunkt til spørsmålet om hvorvidt selskapet plikter å søke røykskadekonsesjon, jfr. lov om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961 § 19 flg. og forskrifter fastsatt i medhold av loven.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917, Kap. IV, gis Standard Telefon og Kabel-fabrik A/S konsesjon på leie av inntil 5 000 kW primakraft og inntil 2 000 kW spillkraft fra Oslo Lysverker.

Konsesjonen gis på de vilkår og under de forutsetninger som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 20. november 1964.

43. Orkla Grube-Aktiebolag.

(Tillatelse til å leie inntil 20 000 kW fra Nordenfjeldske Kraftsamband til drift av sitt nye ferrolegeringsverk på Thamshavn i Orkla.)

Kronprinsregentens res. 20. november 1964.

Ved kgl. resolusjon av 29. april 1959 er Orkla Grube-Aktiebolag, Orkla Metall A/S og Chr. Salvesen & Chr. Thams's Comm. A/S i fellesskap gitt konsesjon på leie av inntil 6 000 kW fra Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1959 s. 43 flg.

I anledning av en søknad av 12. juli 1963 fra Orkla Grube-Aktiebolag om konsesjon på leie av inntil 20 000 kW til drift av selskapets nye ferrolegeringsverk i Thamshavn i Orkdal kommune har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i brev av 5. mars 1964 gitt følgende uttalelse til departementet:

«I brev av 12. juli 1963 til hovedstyret har Orkla Grube-Aktiebolag søkt om konsesjon på leie av inntil 20 000 kW for sitt nye ferrolegeringsverk på Thamshavn i Orkdal kommune.

Søknaden er sålydende:

«Vi viser til Deres brev av 19. juni 1963 og tillater oss herved å søke om konsesjon på kjøp av inntil 20 000 kW elektrisk energi. Energien skal brukes i vårt nye ferrolegeringsverk, som bygges i Orkla Metal-Aktieselskaps nedlagte smelteverk på Thamshavn i Orkdal. Verket vil i første omgang bli utstyrt med en smelteovn på ca. 20 000 kW.

Energien vil bli brukt til produksjon av ferrolegeringer.

Kraften vil bli levert over Orkdal understasjon, hvorfra vi har under bygging en ny 130 kV linje ned til smelteverket.

I henhold til brev fra Dem av 19. juni 1963 og fra Industridepartementet av 11. desember 1962 er vi under visse betingelser blitt lovet å få kjøpe 150 mill. kWh pr. år på industrikraftkontrakt fra ca. 1967. Vi vedlegger kopier av de ovenfor nevnte brev.

I tidsrommet fra starten av ferrolegeringsverket og frem til ca. 1967 — når industrikraftkontrakten vil kunne bli effektiv — vil den nødvendige kraft bli kjøpt enten fra Nordenfjeldske Kraftsamband eller fra Statskraftverkene.

Vi vedlegger to eksemplarer av våre vedtekter.

Videre vedlegger vi to fotokopier av erklæring fra vårt styre datert 1. mars 1963 i samsvar med ervervslovens § 24. Originalen ble sendt Deres Vassdragsdirektorat den 22. april 1963 i anledning vår søknad om utbygging av Svorka-Trevjavassdraget. Vi håper at De kan godta denne erklæring, da det er vanskelig å få samtlige styremedlemmers underskrift når de ikke er samlet til styremøte. Neste styremøte vil først bli holdt ut på høsten en gang.

Nærværende brev gjelder kun spørsmålet om selve kraftleiekonsesjonen. Vi skal senere komme tilbake til spørsmålet om kraftleiekontrakten, idet vi der har opsjon inntil 1. januar 1966 iflg. Industridepartementets brev av 11. desember 1962.»

Søknaden med bilag har herfra vært forelagt vedkommende distrikt til uttalelse på vanlig måte.

Orkdal og Meldal herredstyre har i møter henholdsvis den 22. august og 19. november 1963 etter innstilling fra de respektive formannskaper enstemmig vedtatt å tilrå at konsesjonssøknaden blir imøtekommet.

Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk har i påtegning av 10. september 1963 til Fylkesmannen i Sør-Trøndelag meddelt at det ikke har noen særlig bemerkninger til søknaden og anbefaler at den blir imøtekommet, «men gjør oppmerksom på at kraftleveransen på lenger sikt også vil kunne skje fra andre leverandører».

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har i udatert påtegning til hovedstyret likeledes meddelt at han ikke har noe å bemerke til søknaden.

Industridepartementet, Industriavdelingen, har i påtegning av 27. juli 1963 til hovedstyret uttalt:

«Ferrosilisumanlegget i Thamshavn er reist i forståelse med Industridepartementet etter at driften ved det tidligere smelteverk er nedlagt. Den kraftmengde som skal leies tilsvarende en produksjon på ca. 25 000 tonn ferrosilisium pr. år beregnet som 45 pst.-ig vare.

Industriavdelingen har ikke særlige bemerkninger til leiekontrakten.»

Etter anmodning herfra har Orkdal Grube-Aktiebolag i brev hertil av 15. januar 1964 gitt slike tilleggsopplysninger:

«Vi viser til dagens telefonsamtale med Deres herr Skagen og oversender vedlagt fotokopi av Nordenfjeldske Kraftsambands styrevedtak av 18. juni 1963 for så vidt angår sak nr. 23/1963, Kraftlevering til smelteverkene i Hemne og Orkdal. Likeledes vedlegges fotokopi av Kraftsambandets brev av 19. november 1963 til Chr. Salvesen & Chr. Thams's Communications Aktieselskab.

Som det fremgår av vedtaket vil vi inntil Statskraftverkene kan levere kraften, kjøpe kraft gjennom Kraftsambandet. Kraften vil da i realiteten bli levert av de kraftverker som til enhver tid kan stille kraft til disposisjon, således også Statskraftverkene i den utstrekning de kan og ønsker det.

I henhold til avtale med Statskraftverkene skal de overta leveringen fra det tidspunkt Rana Kraftverk og overføringen fra Rana til Trøndelag er ferdig. Opprinnelig skulle dette være klart i 1967, men grunnet forsinkelser blir antagelig Rana Kraftverk først ferdig i 1968, slik at vi inntil da må kjøpe kraft gjennom Kraftsambandet.»

Jfr. for øvrig interpellasjonsdebatt i Stortinget den 14. mai 1963 om bygging av flere ferrosiliciumsverk, hvorav referat er inntatt i Forhandlingene i Stortinget nr. 405, side 3238 flg., og St. prp. nr. 15 for 1962—63 om bygging og finansiering av kraftverkene Rana og Trollheim samt bygging av stamlinje Rana—Tunnsjødal m. v.

Ved kgl. resolusjon av 29. april 1959 er Orkla Grube-Aktiebolag, Orkla Metall A/S og Chr. Salvesen & Chr. Thams's Comm. A/S i fellesskap gitt tillatelse til å leie inntil 6 000 kW fra Sør-Trøndelag Elektrisitetsverk. Tillatelsen som er tidsbegrenset inntil 30. juni 1970 er gitt på samme vilkår som fastsatt i den tidligere konsesjon av 9. februar 1940 på leie av inntil 6 000 kW fra Trondheim Elektrisitetsverk, herunder med vilkår om at hvert av de tre selskapers styre for et flertalls vedkommende skal bestå av norske statsborgere samt med vilkår om norske funksjonærer og arbeidere. Dog således at vilkår om avgift og kraftavståelse (10 pst.) til kommuner er sløffet.

Ifølge vedlagte kopier av utskrift av Nordenfjeldske Kraftsambands styrevedtak den 18. juni 1963 og av Kraftsambandets brev av 19. november 1963 til Chr. Salvesen & Chr. Thams's Comm. A/S skal kraften leveres på statens 130 kV-nett til en samlet pris av ca. 2,41 øre pr. kWh inklusive de tillegg som til enhver tid gjelder for kjøpere av kraft fra Kraftsambandet for overføring over sentralnettet m. v. Dersom kraftuttaket i de 6 vintermånedene, 16. oktober—15. april, er større enn i de foregående 6 sommermånedene, 16. april—15. oktober, betales for differansen 2,808 øre kWh + de nevnte tillegg. Kraftsambandets fortjeneste for denne differanse skal dog tilsvare normal fortjeneste ved kjøp og salg. Kraften blir bare å levere i den utstrekning det ikke fører til reduksjon av annet primakraftforbruk.

Orkla Grube-Aktiebolag har underhånden meddelt hertil, at selskapet har godtatt de betingelser som Kraftsambandet har satt for leveringen.

Som nevnt blir kraften i tilfelle å levere av Nordenfjeldske Kraftsamband inntil Statskraftverkene overtar leveransen i 1968 — da Rana kraftverk er antatt ferdig — på vilkår som gjelder for vanlige standard industrikontrakter, jfr. vedlagte kopier av hovedstyrets brev av 19. juni 1962 til Chr. Salvesen & Chr. Thams's Comm. A/S og departementets brev av 11. desember 1962 til Orkla Grube-Aktiebolag.

Hovedstyret har ikke noe å innvende mot omhandlede leieforhold og vil rå til at Orkla Grube-Aktiebolag gis konsesjon på leie

av inntil 20 000 kW fra Nordenfjeldske Kraftsamband til drift av selskapets nye ferrolegeringsverk på Thamshavn i Orkdal kommune i den utstrekning kraften blir å levere.

Tillatelsen anbefales meddelt for den tid leieforholdet mellom partene måtte stå ved makt, dog ikke lenger enn til 1. januar 1970. En går ut fra at departementet i tilfelle vil underrette selskapet om at det i god tid før kraftleveringen fra Statskraftverkene tar til, på vanlig måte blir å søke om ny konsesjon på vedkommende leieforhold.

Hovedstyret vil anbefale at det fastsettes vilkår om at selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og til enhver tid for et flertalls vedkommende består av norske statsborgere.

Hovedstyret vil foreslå at det som vanlig for kraftleiekonsesjoner til den slags smelteindustri dette gjelder fastsettes vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig nyttes, beregnet etter formelen: $\frac{kWh}{8760}$. Avgiften som i tilfelle forfaller til betaling pr. 31. desember hvert år forutsettes å bli å oppkreve fra og med 1964, idet Kraftleveringen av partene er forutsatt å ta til ca. 1. februar 1964.

Kraftavståelse (10 pst.) til kommuner blir å medta etter loven, men da forsyningen inntil 1968 blir å forestå av Nordenfjeldske Kraftsamband, hvor bl. a. Sør-Trøndelag fylkes Elektrisitetsverk er medlem, og etter 1968 av Statskraftverkene som også leverer til Sør-Trøndelag fylkes Elektrisitetsverk, forutsettes at kraften ikke blir å fordele.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på vanlige betingelser og således nå uten vilkår om norske tjenestemenn og arbeidere.

Behandlet i hovedstyremøte den 3./4. mars 1964.

Sakens dokumenter vedlegges.»

Departementet skal bemerke:

Som kjent har en av grunnene til at Orkla Grube-Aktiebolag i forståelse med departementet har bygget et nytt ferrolegeringsverk på Thamshavn i Orkdal vært at man har ønsket å skaffe ny beskjeftigelse på stedet etter at Orkla Metal-Aktieselskaps tidligere smelteverk for produksjon av elementær svovel- og kobberskjærsten var blitt nedlagt. Ferrolegeringsverket på Thamshavn er nå kommet i drift.

Departementet vil etter det foreliggende med hovedstyret rå til at Orkla Grube-Aktiebolag gis konsesjon som omsøkt på leie av inntil 20 000 kW fra Nordenfjeldske Kraftsamband til drift av sitt nye ferrolegeringsverk på Thamshavn i Orkdal i tiden inntil kraftleveringen — i samsvar med inngått avtale — kan

bli overtatt av statskraftverkene. Som det fremgår vil dette først kunne skje i 1968, da Rana kraftverk ventes ferdig og satt i drift.

Departementet vil anbefale konsesjonen gitt på vilkår stort sett som foreslått av hovedstyret, herunder bl. a. om tidsbegrensning av konsesjonen til 1. januar 1970, om norsk flertall i styret og om årlig avgift — kr. 1,50 pr. kW til staten, jfr. punktene 1, 2 og 7 i forslaget nedenfor.

Den nevnte avgift til staten forutsettes erlagt fra det tidspunkt da ferrolegeringsverket på Thamshavn ble satt i drift.

Vilkår om kraftavståelse til kommuner anbefales dog etter omstendighetene ikke tatt med, jfr. i denne forbindelse bestemmelsen i lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 23, post 5 annet ledd.

De vilkår som foreslås blir da i sin helhet sålydende:

«1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid kraftleieforholdet mellom partene måtte stå ved makt, dog ikke lenger enn til 1. januar 1970.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler konsesjonæren mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter lov om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal departementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av ovennevnte lov.

5. Norsk arbeid og materiell.

Til byggingen og driften av det til utnyttelse av kraften nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er like god som den utenlandske, kan skaffes tidnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst.

over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes erlegges til staten en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW beregnet etter formelen: $\frac{kWh}{8760}$

Avgiften forutsettes erlagt fra det tidspunkt da ferrolegeringsverket på Thamshavn ble satt i drift.

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svarer deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

8. Kontroll.

Konsesjonæren plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

9. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Fortsatte eller gjentatte overtredelser av vilkårenes poster 2 og 8 samt overskridelse av den maksimale effekt konsesjonen gjelder kan medføre at konsesjonen bortfaller, jfr. § 26, 2. ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917. Lovens §§ 31 og 32 kommer i så fall til anvendelse.

Som vanlig forutsettes kraftuttaket å være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Som det fremgår skal den foreslåtte konsesjon på kraftleie fra Nordenfjeldske Kraftsamband bare gjelde for tiden inntil kraftleveringen — i samsvar med inngått avtale kan bli overtatt av statskraftverkene og slik at konsesjonen videre tidsbegrenses til 1. januar 1970. I forbindelse med konsesjonsmeddelelsen vil departementet gjøre Orkla Grube-Aktiebolag oppmerksom på at det må søkes konsesjon på kraftleie fra statskraftverkene i god tid innen statens overtagelse av kraftleveringen blir aktuell.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV tillates Orkla Grube-Aktiebolag å leie inntil 20 000 kW fra Nordenfjeldske Kraftsamband til drift av sitt nye ferrolegeringsverk på Thamshavn i Orkdal.

Tillatelsen gis på de vilkår og under de

forutsetninger som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 20. november 1964.

44. Glommens og Laagens Brukseierforening.

(Regulering av Storsjøen.)

Fristforlengelse gitt av Industridepartementet 24. november 1964.

I medhold av § 12, pkt. 1 i lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 28. juni 1946 bestemmer departementet:

Den i konsesjon av 25. juli 1947 for Glommens og Laagens Brukseierforening på regulering av Storsjøen fastsatte frist for fullføring av reguleringsarbeidene, som ved departementets brev av 13. april 1956 er forlenget til 25. juli 1964; forlenges herved ytterligere 5 år til 25. juli 1969.

Forlengelsen gis under følgende forutsetninger:

1) Brukseierforeningen yter et bidrag på kr. 100 000 til den bru over Rena ved Løsset som Åmot kommunestyre har bevilget bidrag til i møte 23. mars 1964.

2) Under anleggstiden for dammen yter Brukseierforeningen et vedlikeholdsbidrag til brua som i mangel av overenskomst fastsettes ved skjønn.

3) Brukseierforeningen plikter å treffe sin avgjørelse om regulerings gjennomførelse senest så snart spørsmålet om utbyggingen av Jutulhogget kraftverk er avklart.

For så vidt broen over Rena ved Løsset kommer til utførelse i samsvar med de anførte forutsetninger, vil departementet for sin del anse konsesjonsvilkårenes post 14 som oppfylt.

Departementet vil gjøre oppmerksom på at når broen bygges lenger nede i vassdraget enn fastsatt i konsesjonen, kan det bli spørsmål om at forholdet til de almene interesser, som eventuelt måtte bli berørt av dette, må bringes i orden, jfr. vassdragslovens § 112 og §§ 104 og 105. Departementet har ikke tilstrekkelige opplysninger til å kunne uttale seg om dette.

Post 14 i konsesjonsvilkårene forutsetter at konsesjonæren selv skal bygge broen. Broen skulle da etter post 13 stilles til fri avbenyttelse for almenheten. Det antas imidlertid at det ikke skulle være noe i veien for at det innkreves bompenger til delvis dekning av omkostningene for bygging av broen, slik den nå blir anlagt, utover de kr. 100 000, som brukseierforeningen skal dekke.

45. Aktieselskabet Bjørkaasen Gruber.

(Dispensasjon fra vilkår i bergverkskonsesjon av 30. september 1913 og ervervs- og reguleringskonsesjon av 12. juni 1914.)

Kgl. res. 27. november 1964.

I. Innledning.

Ved kgl. resolusjon av 30. september 1913 fikk A/S Bjørkaasen Gruber konsesjon på bergverksdrift innen et nærmere angitt felt på Ballangenhalvøy. Samtidig fikk selskapet en såkalt skjervekonsesjon innen et avgrenset område rundt driftsfeltet. Denne skjervekonsesjon ble gitt for 5 år og er senere forlenget, inntil den ble avløst av en ordinær bergverkskonsesjon av 4. juni 1954.

Ved kgl. resolusjon av 16. november 1951 fikk selskapet utvidet sitt konsesjonsfelt ved at det fikk konsesjon på bergverksdrift i områder øst og vest for det nevnte skjervefelt.

For konsesjonen av 4. juni 1954 (omgjøring av skjervekonsesjonen til ordinær konsesjon) ble lagt til grunn at den mest rasjonelle og naturlige ordning ville være at såvel undersøkelser som eventuell fremtidig drift kunne skje under ett for selskapets samtlige konsesjonsområder. Av den grunn ble denne konsesjon gitt samme varighet som konsesjonen av 16. november 1951, nemlig fram til 16. november 2001. Selskapets opprinnelige konsesjon av 30. september 1913 utløper imidlertid 30. september 1968.

Ved kgl. resolusjon av 12. juni 1914 ble A/S Bjørkaasen Gruber meddelt konsesjon på regulering av Børsvatn og på erverv av fallrettigheter. Konsesjonstiden ble fastsatt til 60 år, dvs. for perioden frem til 12. juni 1974, dog således at dersom selskapets bergverksrettigheter skulle tilfalle staten før dette tidspunkt, skulle også vassdragskonsesjonen utløpe samtidig.

Da det i lengre tid har vært klart at den forekomst som selskapets drift hittil har vært basert på snart var uttømt, har selskapet gjennom mange år foretatt omfattende undersøkelser for om mulig å finne nye drivverdige forekomster som skulle sikre grubens fremtidige drift. Dette har imidlertid ikke lyktes, og den 29. februar 1964 ble grubedriften innstilt.

I følge post 4 tredje ledd i bergverkskonsesjonen av 1913 må det på minst ett arbeidssted innen konsesjonsfeltet foregå uavbrutt drift. Dispensasjon kan imidlertid meddeles av Kongen. Da selskapet fortsatt er interessert i å drive undersøkelser for om mulig å finne nye drivverdige forekomster

har selskapet ved brev av 3. januar 1964 søkt om dispensasjon fra dette konsesjonsvilkår.

Nedleggelsen berører også et konsesjonsvilkår fra vassdragskonsesjonen av 1914, nemlig post 2, hvoretter selskapet ikke uten samtykke av Kongen kan utnytte vannkraften til annet enn drift av Bjørkaasen Gruber. I brev av 6. desember 1963 har selskapet derfor søkt om dispensasjon fra dette vilkår. Samtidig søker selskapet om en såkalt «hjemfallsavtale» med staten, slik at selskapet kan få rådighet over kraftverket frem til utløpet av selskapets siste bergverkskonsesjoner, nemlig år 2001.

II. Selskapets bergverkskonsesjon.

Den søknad som A/S Bjørkaasen Gruber sendte den 6. desember 1963 gjaldt:

1. Tillatelse til midlertidig å innstille alt arbeid fra det tidspunkt grubedriften ble nedlagt og frem til utløpet av den eldste bergverkskonsesjonen, 30. september 1968, jfr. punkt 4 i konsesjonsvilkårene, og
2. forlengelse av og dispensasjon fra vilkårene i vassdragskonsesjonen.

Når det gjelder spørsmålet om driftshvile, har selskapet senere sendt inn en ny og mer detaljert søknad datert 3. januar 1964. Søknaden er sålydende:

«Tillatelse til midlertidig å innstille arbeide.

1. I henhold til vårt brev av 6. desember f. å. vedrørende Forlengelse/leie vassdragskonsesjon, punkt B, tillater vi oss i henhold til Bergverkskonsesjonen av 30. september 1913, punkt 4, å søke om tillatelse til midlertidig å innstille alt arbeide fra det tidspunkt grubedriften i Bjørkaasengruben blir innstillet, sannsynligvis ca. 1. mars 1964, og til utløpet av konsesjonen, 30. september 1968.
2. Vi vil i denne forbindelse ikke komme inn på spørsmålene vedrørende statens hjemfallsrett til det egentlige grubemaskineri, idet vi går ut fra at det på grunnlag av de forhåndsdrøftelser som er ført med Bergverkskontoret og Distriktsbergmesteren, må la seg gjøre å komme frem til en rimelig og praktisk ordning av disse forhold.
3. Angående våre anstrengelser for om mulig å påvise mer brytbart malm i, eller i nær tilknytning til Bjørkaasengruben, vil vi nå bare henvise til våre brev til Dem 8. mai 1962 og 18. juni 1963.

Når det gjelder selve Bjørkaasengruben, går vi derfor ut fra at departementet etter innhentede opplysninger fra NGU og Distriktsbergmesteren er enig i vår oppfatning, at denne forekomst må ansees uttømt og at vårt selskap følgelig ikke kan kritiseres for at driften her nå må innstilles.

4. I ovennevnte brev, og også ved muntlige konferanser, har vi fremstillet de utstrakte undersøkelsesarbeider som vi har foretatt i våre konsesjonsområder, dette er for så

vidt også godt kjent av NGU og Distriktsbergmesteren.

Vi har gjennom disse arbeider skaffet oss et godt kjennskap til mulighetene i området og har gjennom vedvarende arbeide forsøkt å supplere dette kjennskap ved hjelp av nyere former for undersøkelser, fornyede prøvetakinger med nøyaktigere analyser, fornyede økonomiske vurderinger av forekomstenes nytthet osv.

Vi har bygget opp en undersøkelsesavdeling med det beste utstyr for diamantboring og er derfor godt rustet til å vedlikeholde våre undersøkelser i fremtiden.

Vi har i alle våre henvendelser til departementet fremholdt at det er vår hensikt å fortsette våre undersøkelser i våre konsesjonsområder, idet vi regner med at mulighetene for en fremtidig virksomhet innen bergverkssektoren er til stede.

5. Disse forhold må vi regne med kan endres sterkt i de kommende år, og vi må også regne med at nye muligheter, som vi i dag ikke har oversikt over, kan medføre nye situasjoner. En god del av vårt fremtidige arbeide innen undersøkelsessektoren vil derfor ligge innen det område hvor disse forhold holdes under stadig oppsikt, og hvor vårt nåværende kjennskap til forekomstene blir kontinuerlig revidert under hensyntagen til nye markeds- og prissituasjoner, og nye anvendelsesmåter.
6. Det er derfor ikke mulig, og heller ikke riktig å sette opp et detaljert undersøkelsesprogram frem til 1968, men hvis det er ønskelig fra departementets side, kan antyde at vi med de erfaringer vi har til nå, regner med å bruke ca. kr. 150 000 i dette tidsrom til rent undersøkelsesarbeide som prøvetaking, analysering og diamantboring. I tillegg kommer så det arbeide som er nevnt under punkt 5, og som det er meget vanskelig å gi en eksakt kalkulasjon for, idet dette blir utført av administrasjonen i tillegg til det øvrige arbeide. Med den vekt vi legger på dette arbeide, kan vi antyde ca. kr. 40 000—50 000 pr. år i slike indirekte undersøkelsesutgifter.
7. Vi må gjøre oppmerksom på at ovennevnte er det vi kan regne med som «normale» utgifter. I tilfelle en forekomst viser seg lovende, vil jo utgiftene til detaljerte undersøkelser bli av en helt annen størrelsesorden.

Vi håper at vår søknad kan taes opp til behandling snarest mulig, og vil med glede stå til rådighet med nødvendige tilleggsopplysninger.»

Denne søknad har ikke vært forelagt for bergmesteren i Nordlandske distrikt, idet denne på et tidligere tidspunkt hadde uttalt at en slik søknad burde innvilges. I et brev fra bergmesteren til departementet datert 18. november 1963 heter det bl. a.:

«Tillatelse til midlertidig å innstille alt arbeid kan gis av Kongen for inntil 5 år ad gangen. Jeg forstår at selskapet akter å søke om en slik tillatelse, og den bør formodentlig innvilges, idet selskapet ennå ikke

har oppgitt alt håp om gruvedrift innen sitt konsesjonsområde. Man kan vanskelig finne holdbart grunnlag for å avslå en slik søknad.» og videre «Selv om Bjørkaasen gruver må ansees som utdrevet, kan det nok tenkes at det innen det utvidede området kan finnes forekomster som er drivverdige, og selskapet kan derfor etter min mening med full rett hevde at det fortsatt har bergverksinteresser i Ballangenområdet.»

Ballangen kommune har i møte 13. mai 1964 vedtatt følgende uttalelse om selskapets søknad om driftshvile:

«Kommunestyret har ikke noe imot at A/S Bjørkaasen Grubers søknad om «driftshvile» for sin bergverkskonsesjon blir innvilget frem til 30. september 1968, men med en bestemt forutsetning at selskapet legger frem et detaljert undersøkelsesprogram for de undersøkelser som skal gjennomføres med prøvetaking, analysering og diamantboringer i konsesjonsområdet. Det må være en betingelse for innvilgningen av søknaden at selskapet bruker minst kr. 50 000 pr. år i denne perioden, til slike indirekte undersøkelser. Likeså mener kommunestyret at A/S Bjørkaasen Gruber må avkreves erklæring om at de er villig til å avstå sine ledige tomteområder og er villig til å selge sine ledige driftsbygninger og bolighus, lagerhus og kaiområder dersom det skulle vise seg bruk for disse til andre industriformål. Videre vil kommunestyret si fra om et spørsmål om eventuell videre fornyelse av bergverkskonsesjonen utover 1968, vil avhenge av om selskapet i denne «hvileperioden» kan påvise grunnlag for en ny bergverksdrift eller annen industri i Ballangen.»

På et møte i Industridepartementet den 4. juni 1964 erklærte selskapets direktør, Einar Landmark, at selskapet kunne godta kommunens vilkår, dog med visse mindre modifikasjoner. Direktør Landmark fremholdt for det første at det ikke nå ville være mulig for selskapet å fremlegge et detaljert undersøkelsesprogram for hele perioden frem til september 1968. Det selskapet kan gjøre, er hver vår å fremlegge for bergmesteren et program for kommende sommers undersøkelser, samt en rapport om arbeidet foregående år. Med hensyn til omfanget av undersøkelsene, kan ikke selskapet nå forplikte seg til å bruke kr. 50 000 pr. år. Derimot er det villig til å binde seg til å anvende kr. 200 000 i løpet av 4-årsperioden frem til september 1968, men slik at det selv må kunne legge opp programmet for det enkelte år. Dersom selskapet under disse undersøkelser skulle støte på en «lovende» forekomst, vil det være forberedt på en vesentlig øking av innsatsen.

Hva angår kommunens forutsetning om at selskapet skulle forplikte seg til eventuelt å selge ledige tomteområder, anlegg og bygninger til andre industriformål, uttalte direktør Landmark at selskapet ikke ville mot-

sette seg dette, forutsatt at det er tale om et virkelig seriøst foretagende. Han mente imidlertid at vilkåret burde formuleres noe annerledes, slik at man ikke risikerer en oppspalting av de mest verdifulle områdene fordelt på en rekke mindre, og kanskje ikke levedyktige foretagender, da dette ville ødelegge muligheten for et virkelig seriøst prosjekt. Videre fremholdt direktør Landmark at det måtte presiseres at det er opp til selskapet å avgjøre hvorvidt et område eller en bygning er «ledig».

Departementets bemerkninger.

Det er på det rene at forekomsten i den gamle Bjørkaasen-gruben nå er uttømt. Det er videre på det rene at selskapet har foretatt betydelige undersøkelser så vel i det gamle som i det nye konsesjonsfelt uten at det har lyktes å finne nye drivverdige forekomster. I et brev til departementet av 8. mai 1962 har selskapet opplyst at det inntil da hadde anvendt vel 1,5 mill. kroner til slike undersøkelser.

I tillegg til undersøkelsene som er nevnt ovenfor, foretok Norges geologiske undersøkelse sommeren 1963 en del elektromagnetiske undersøkelser i umiddelbar tilknytning til den eksisterende gruve. Disse ga negativt resultat, men NGU vil ikke utelukke mulighetene for at det kan finnes nye drivverdige forekomster i det utvidede konsesjonsfeltet, selv om disse er små.

Når man skal ta standpunkt til en søknad om driftshvile i et tilfelle som dette, hvor de kjente forekomster vitterlig er uttømte, er det etter departementets mening særlig to momenter som er av betydning. Det er for det første selskapets vilje til å satse på fortsatte undersøkelser, og dernest mulighetene for å finne nye forekomster.

Departementet finner at undersøkelser av det omfang som er skissert foran er tilfredsstillende. Man har da lagt vekt på at dette harmonerer med kommunens krav og at selskapet er villig til å anvende vesentlig større beløp dersom det skulle støte på forekomster som gir lovende inntrykk.

Når det gjelder mulighetene for å finne nye drivverdige forekomster, mener departementet at det er mest realistisk å regne med at disse er små. Det dreier seg imidlertid om et stort område, som ikke er ferdig undersøkt, og såvel bergmesteren som NGU vil ikke utelukke mulighetene. Man må derfor kunne si at selskapet fortsatt har bergverksinteresser på stedet, og at det synes rimelig å samtykke i «driftshvile» frem til utløpet av den eldste bergverkskonsesjonen 30. september 1968.

A/S Bjørkaasen Gruber har vært den eneste bedrift av noen størrelse i Ballangen kommune. Nedleggelsen av grubedriften har derfor skapt store problemer for sysselsettingen og økonomien i kommunen. Det arbeides for tiden med løsningen av disse problemer. Blant annet har Kommunaldepartementet engasjert sivilingeniør Finn Meland, Tromsø, som konsulent i saken. Han skal blant annet undersøke mulighetene for nye næringstiltak som kan gi varig og lønnsom drift i området.

Hensett til dette mener Industridepartementet at det ved avgjørelsen av denne konkrete søknad om driftshvile, vil være riktig å legge vekt på den betydning det har for Ballangen kommune at bedriften fortsatt blir på stedet og utøver en viss virksomhet. I et brev til departementet av 18. juni 1963, gir selskapet følgende konkrete opplysninger om virksomheten i nærmeste fremtid:

«1. Malmleting — Bergverksdrift.

Vi vil også i fremtiden ved vår diamantborings- og undersøkelsesavdeling og med hjelp av andre spesialister, fortsette våre undersøkelser i våre konsesjonsområder, men vi kan ikke i øyeblikket peke på noen spesiell forekomst som det kan gjøres regning med vil kunne settes i drift i den aller nærmeste fremtid. Med den utvikling som finner sted innen malmleting, og med de forandringer som etter hvert finner sted innen interesseområdene for malmer, bergarter og mineraler, kan mulighetene for en fremtidig virksomhet på Ballang-halvøya innen disse områder være til stede. Vi vil derfor i årene fremover ha vår oppmerksomhet sterkt rettet mot disse forhold.

Selv om vi også i fremtiden håper på god beskjeftigelse for vår undersøkelsesavdeling ved oppdrag fra andre, kan det i de første år bare bli tale om et begrenset antall selsatte i denne avdeling, eksempelvis 1 bergingeniør, 1 formann + 5—6 mann.

Kraftstasjonen.

Vi gjør regning med å fortsette som kraftprodusent frem til utløpet av vassdragskonsesjonen (1974) og håper på i forståelse med det ærede departement å kunne komme frem til en ordning slik at vi kan beholde stasjonen frem til utløpet av vår bergverkskonsesjon i år 2001. Vi vil i den anledning senere få fremkomme med et forslag til modernisering av stasjonen, ombygging til halvautomatisk drift, samt anordninger for å kunne levere strøm på samkjøringsnettet. Denne plan og disse forslag forutsetter at statens hjemfallsrett først gjøres gjeldende ved utløpet av vår siste bergverkskonsesjon.

Efter vår oppfatning må det være en rimelig og praktisk ordning at vårt selskap fortsatt driver kraftverket inntil utløpet av denne konsesjon. Ved en tidligere overtagelse vil staten få utgifter i forbindelse med overtagelsen, drift og administrasjon av stasjonen, og det er også sannsynlig at det må inve-

steres det nødvendige beløp til utførelsen av de ovennevnte arbeider.

Vi regner med at hvis en ordning etter vårt forslag blir gjennomført, vil det foreløpig bli sysselsatt 1 bestyrer, samt 2—3 mann ved kraftstasjonen.

Verksteddriften.

Det har i lengre tid vært arbeidet med spørsmålet om fortsettelse av verksteddriften i en eller annen form.

Ved departementets formidling har det allerede fremkommet en viss interesse fra flere hold, og vi arbeider selv for tiden med visse planer i retning av bilreparasjonsverksted og verksted for reparasjon av tyngre, rullende materiell.

Hvis disse planer lar seg gjennomføre, håper vi at det kan beskjefliges 10—15 mann, 1 formann og 1 leder for verkstedet.

Administrasjon — sysselsetting ved A/S Bjørkaasen Gruber.

Hvis de forhold som er omtalt ovenfor lar seg gjennomføre, blir det behov for et kontorpersonale og ledelse på 2—3 mann.

Alt i alt skulle det da fra vårt selskaps side kunne sysselsettes (innbefattet vaskehjelp og transport) 27—35 personer i den første tid.»

I tillegg til dette vil departementet nevne at selskapet har opplyst at det for tiden forhandles om et samarbeid mellom Bjørkaasen Gruber A/S og Kristiansands Mek. Verksted om fabrikasjon av plastartikler. Dette vil eventuelt kunne sysselsette 5—10 mann. Det er en forutsetning for dette prosjekt at Bjørkaasen blir på stedet.

Selv om disse prosjekter ikke løser kommunens problemer, så er de likevel et skritt i riktig retning.

Også bortsett fra de konkrete tiltak som er nevnt ovenfor, vil det etter departementets mening være av stor betydning for løsningen av Ballangenproblemet at A/S Bjørkaasen Gruber er på stedet og har en viss virksomhet der. Som nevnt arbeides det med å trekke ny industri til stedet. Det er da viktig at det allerede er en bedrift der som andre interesserte kan henvende seg til og eventuelt innlede samarbeide med.

Vedrørende de vilkår som bør stilles for å innvilge selskapets søknad skal departementet bemerke følgende:

Man er enig med selskapet i at det er tilstrekkelig at dette forplikter seg til i løpet av 4-års perioden frem til 30. september 1968 å bruke i alt kr. 200 000 til fortsatte undersøkelser, uten at dette nødvendigvis må beløpe seg til kr. 50 000 pr. år. Man er likeledes enig med selskapet i at det vil være tilstrekkelig at dette hvert år utarbeider et program for undersøkelsene kommende sommer. Dette program må sendes distriktsbergmesteren

sammen med en rapport fra foregående års undersøkelser.

Som nevnt ovenfor finner selskapet å kunne gå med på kommunens krav om at det skal være villig til å avstå sine ledige tomteområder m.v. Selskapet vil imidlertid ha vilkåret formulert slik at man unngår en unødig oppstyking av områdene. Departementet er enig i dette. For å oppnå en viss garanti for at de nevnte områder m.v. bare kommer seriøse prosjekter til gode, mener man at salg bare bør finne sted etter Industridepartementets samtykke. Videre bør departementet kunne overprøve selskapets vurdering av spørsmålet om et område er ledig eller ikke.

Forutsetningene for driftshvile bør etter dette være følgende:

1. Selskapet skal i perioden frem til bergverkskonsesjonens utløp 30. september 1968 anvende minst kr. 200 000 til fortsatte malmundersøkelser i konsesjonsfeltene.
2. Selskapet skal hvert år innen 30. mars fremlegge for bergmesteren deltaljerte planer for kommende års undersøkelser, samt utførlig rapport fra foregående år.
3. Hvis Industridepartementet bestemmer det, skal selskapet være forpliktet til å selge sine ledige tomteområder, driftsbygninger, kaiområder, bolig- og lagerhus til andre industriforetagender.

Disse forutsetninger er godtatt av selskapet.

Departementet vil presisere at man ved å imøtekomme selskapets søknad om driftshvile ikke har tatt noe standpunkt til de spørsmål som måtte reise seg i forbindelse med en eventuell «hjemfallsavtale» for tidsrommet etter 30. september 1968.

III. *Selskapets vassdragskonsesjon.*

Selskapets søknad av 6. desember 1963 vedrørende dets vassdragskonsesjon lyder:

«Vi henviser til vårt brev til Dem av 18. juni d. å., punkt 3, samt til konferanse den 18. september d. å.

- A. Ifølge avtale på denne konferanse oversendes vedlagt:
1. Omkostningsoverslag av 15. november 1963 bilagt:
 2. Beskrivelse av kraftstasjonen. Ombygningsplaner og modernisering.
 3. Tegning H3—12.
 4. Tegning H3—13.
 5. Tegning H1—54.
 6. Tegning H1—50.
 7. Tegning H1—48.
- B. I henhold til Bergverkskonsesjon av 30. september 1913, punkt 4, vil vi foreløpig søke om tillatelse til midlertidig å innstille alt arbeide fra det tidspunkt grubedriften i

Bjørkaasengruben blir innstillet, ca. 1. mars 1964, og til utløpet av konsesjonen, 30. september 1968.

Vi vil senere komme tilbake til spørsmålet om leie av anlegg og rettigheter ut over 1968, eller forlengelse av denne eldre konsesjon, eller en annen mulig ordning.

C. Våre konsesjoner av 16. november 1951 og 4. juni 1954, med utløp 16. november 2001, vil bli søkt vedlikeholdt. Tillatelse til midlertidig å innstille alt arbeide er senest forlenget til 16. november 1964. Søknad om ny 5-årstillatelse vil bli fremmet til neste år.

D. Vår vassdragskonsesjon har utløp 12. juni 1974. Vi forutsetter at vi overensstemmende med punktene B. og C. får rådighet over vårt kraftanlegg til dette tidspunkt.

Av hensyn til vårt videre arbeide med utnyttelse av forekomstene i våre konsesjonsområder, er det en nødvendig forutsetning at vårt selskap har rådighet over kraftanlegget også ut over 1974. Det vil være rimelig og praktisk at samtlige våre konsesjoner (og mulige leieforhold) får samme varighet, dvs. til år 2001.

E. Inntil det tidspunkt hvor kraftproduksjonen igjen hovedsakelig vil bli benyttet til drift av selskapets gruber, må ca. $\frac{3}{4}$ av stasjonens ytelse opptransformeres til 20 kV for å kunne nyttiggjøres i samkjøring med andre verk. Stasjonens drift bør samtidig rasjonaliseres ved at den innrettes for halvautomatisk drift. Omkostningsoverslaget viser et kostende for disse nødvendige arbeider på kr. 500 000 + henholdsvis kr. 70 000 eller kr. 85 000.

Ombygningsarbeidene må være sluttført høsten 1964 av hensyn til kraftleveranse og krafttap. Da leveringstiden er lang, må avgjørelsen om arbeidene skal iverksettes eller ikke, bli tatt snarest mulig.

F. Vi tillater oss derfor å søke om forlengelse av vassdragskonsesjonen eller opprettelse av et leieforhold vedrørende vår kraftstasjon, fra 12. juni 1974 frem til år 2001.

For de planlagte investeringer i kraftstasjonen vil grunnlaget være en slik forlengelse til år 2001, idet vi ellers ikke vil ha fullt tilfredsstillende sikkerhet for avskrivning av nyinvesteringene.

Vi må for ordens skyld også søke om samtykke til å levere kraft til: 1. kommunale formål, og 2. alminnelig forbruk i området Bjørkåsen—Ballangen, 3. til kraftleveranse til Ballangen Kraftlag A/L, og 4. til eventuelle andre verk (samkjøring).

Leveranser under punktene 1—3 har allerede funnet sted i lengre tid. Vi går ut fra at dette har kunnet skje i henhold til vår områdekonsesjon og ifølge stilltende godkjennelse fra offentlige instanser, da det jo må være vel kjent at vi inntil 1957 var eneste kraftprodusent i Ballangen kommune og etter 1957 har hjulpet Ballangen Kraftlag A/L i forskjellige prekære situasjoner.

Leveranse under punkt 4 vil finne sted fra det tidspunkt ombygningsarbeidene er sluttført (høsten 1964).

Vi håper at vår søknad kan tas opp til behandling snarest mulig og vil med glede stå

til rådighet med nødvendige tilleggsopplysninger.»

I brev av 18. mars 1964 har Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen avgitt følgende uttalelse:

«Spørsmålet om hjemfall til staten er ikke tilstrekkelig utredet enda og man skal få komme tilbake til det senere. Uansett hvorledes det spørsmålet skal løses, bør etter Hovedstyrets mening formalitetene bringes i orden slik at kraftens anvendelse i distriktet ikke strir mot bestemmelser i konsesjonsvilkårene. Slik stiuasjonen er i dag og slik den ser ut til å bli en god tid framover, kan ikke kraften fra selskapets kraftverk utnyttes i samsvar med vilkårenes I post 2. Hovedstyret vil tilrå at det dispenseres fra denne bestemmelse og at selskapet gis samtykke til å utnytte kraften slik det har søkt, jfr. søknadens del F, 3. avsnitt. Dispensasjonen anbefales gitt for den gjenstående del av konsesjonstiden.»

Departementet har forelagt saken for Ballangen kommune, som behandlet saken i møte den 13. mai 1964. For så vidt angår spørsmålet om selskapets vassdragskonsesjon siteres fra møteprotokollen:

«Når det gjelder søknaden om forlengelse av eller leie av vassdragskonsesjonen, så mener kommunestyret at denne burde følge de bestemmelser som er bestemt i «Betingelsene ved konsesjon for A/S Bjørkaasen Gruber» gitt ved kgl. resolusjon av 12. juni 1914. Etter denne konsesjons betingelse under avdeling III, pkt. 1, siste ledd, er det slått fast at såfremt selskapets bergverksrettigheter av en eller annen grunn måtte tilfalle staten før konsesjonstidens utløp, skal vannfallene med kraftstasjonen og maskinerier m. v. tilfalle staten på samme måte som ved konsesjonstidens utløp. Kommunestyret kan allikevel anbefale at selskapet får konsesjon til en forlengelse av vassdragskonsesjonen, eller til leie av denne ut til 12. juni 1974 under bestemte forutsetninger. Spørsmålet om en videre forlengelse av vassdragskonsesjonen fra 12. juni 1974 til år 2001 må da utestå inntil år 1974, og vil da være avhengig av de forutsetninger som kommunestyret regner med.»

De forutsetninger som kommunestyret setter er:

1. Ballangen kommune forbeholder seg rett til konsesjonsstrøm etter de retningslinjer som er opptrasket i opprettet avtale med selskapet, og til priser som ikke kan høynes utover den pris som er fastsatt i avtalen.
2. A/S Bjørkaasen Gruber må forplikte seg til å selge strøm de kan produsere utover eget behov, til eventuelle industriltak i Bjørkåsenområdet.

3. Strøm utover eget behov eller pliktleveranse til kommunen (konsesjonsstrøm) plikter selskapet å levere til Ballangen Kraftlag A/L, eller til andre kraftverk ved eventuell samkjøring.

Til slutt heter det i innstillingen:

«Dersom selskapet kan opprettholde disse forutsetninger, og dersom A/S Bjørkaasen Gruber ved eget initiativ eller i samarbeide med andre kapitalinteresser kan skape industri i Ballangen som kan oppveie en vesentlig del av de arbeidsplasser som er gått tapt ved at bergverksdriften opphørte den 1. mars 1964, vil kommunestyret se med velvilje på spørsmålet om senere fornyelse av vassdragskonsesjonen utover 1974.»

I følge brev av 20. mai 1964 fra kommunens kontorsjef heter den angående post 3 ovenfor:

«Meningen er nok ikke at selskapet først og fremst skal levere denne strøm til Ballangen Kraftlag A/L, men at selskapet må få rett til å levere den strøm de kan selge ved samkjøring med hvilket som helst kraftverk.»

Departementets bemerkninger:

Det første spørsmål som reiser seg gjelder varigheten av selskapets ervervs- og reguleringskonsesjon av 12. juni 1914. Som nevnt i innledningen utløper konsesjonen — med derpå følgende hjemfallsrett for staten — etter 60 år, dvs. den 12. juni 1974, vilkårenes III, post 1, 1. ledd. Imidlertid er det i samme post siste ledd inntatt følgende reservasjon:

«Såfremt selskapets bergverksrettigheter i henhold til betingelsene for dets bergverkskonsesjon eller i henhold til bestemmelsen i § 7 i lov av 18. september 1909 eller av annen grunn måtte tilfalle staten, før konsesjonstiden er utløpet, tilfaller også samtidig vannfallene m. v. staten på samme måte som ved konsesjonstidens utløp.»

Som også nevnt innledningsvis har selskapet bergverkskonsesjon av 30. september 1913 med utløp 30. september 1968, skjerpekonsesjon av samme dato, som den 4. juni 1954 ble omgjort til ordinær konsesjon med utløp 16. november 2001 og bergverkskonsesjon av 16. november 1951 med utløpstid 16. november 2001.

I tilrådingen til den kongelige resolusjon av 16. november 1951 er lagt til grunn en søknad fra selskapet, hvor det bl. a. heter:

«Grunnlaget for vår søknad er at vårt selskap i distriktet allerede har anlegg for gruvedrift og anrikning av malm. Vi venter ikke innenfor det nye konsesjonsfelt å finne forekomster av den størrelsesorden at vi kan tillate oppføring av selvstendig anlegg for avbygging og anrikning av forekomstene. Forutsetningen er således at våre nåværende anlegg med tilhørende grunnstykker og vann-

kraftanlegg kan benyttes ved driften av eventuelle nye forekomster.»

Lignende synspunkter er lagt til grunn for omgjøringen av selskapets skjerpekonsesjon til ordinær driftskonsesjon i tilrådingen til kgl. resolusjon av 4. juni 1954.

I den foran siterte bestemmelse under III post 1 siste ledd i selskapets vassdragskonsesjon er det ikke uttrykkelig vist til selskapets bergverkskonsesjon fra 1913. Etter departementets oppfatning bør man, ikke minst på bakgrunn av det som er lagt til grunn for selskapets senere bergverkskonsesjoner, bygge på at selskapets vassdragskonsesjon ikke skal avbrytes før konsesjonstiden på 60 år er omme så lenge selskapet har en eller annen bergverkskonsesjon innen dette området. Forarbeidene til den kgl. resolusjon av 12. juni 1914 synes også å tyde på at en slik løsning ikke er i strid med meningen med konsesjonsvilkåret.

Departementet legger således til grunn at vassdragskonsesjonen ikke utløper før 12. juni 1974.

Departementet er enig med Vassdragsvesenet i at man ikke på det nåværende tidspunkt kan ta spørsmålet om en hjemfallsavtale med staten for perioden etter 1974 opp til realitetsbehandling.

Det neste spørsmål som reiser seg er om det bør gis dispensasjon etter følgende bestemmelse i vassdragskonsesjonens I, post 2:

«Selskapet må ikke uten samtykke av Kongen utnytte vannkraften uten til drift av Bjørkaasen Gruber samt til belysning og oppvarming av selskapets funksjonær- og arbeiderboliger m. v. og til veibelysning.»

I selskapets foran siterte søknad av 6. desember 1963 er det anført at selskapet må investere nærmere kr. 600 000 for å kunne levere kraften til alminnelig forbruk. I et senere brev av 29. juni 1964 påpeker imidlertid selskapet at en slik investeringsplan bare kunne realiseres dersom selskapet fikk en hjemfallsavtale med staten som muliggjorde drift av kraftstasjonen frem til år 2001. For en 10-års driftsperiode frem til 12. juni 1974, ville det etter selskapets oppfatning være tilstrekkelig med noe mer beskjedne investeringer, slik at «ombyggingen i og for seg blir driftsteknisk fullt tilfredsstillende, og hvor investeringens størrelse blir av en slik størrelsesorden at det gir mulighet for at vårt styre kan gå inn for en slik bevilgning, den kortere amortiseringstid tatt i betraktning. Vi mener at dette skal kunne la seg gjøre for en total utgift av størrelsesorden 200 000 kroner.»

Senere har selskapet sendt inn en fornyet

plan overensstemmende med ovenstående retningslinjer. Denne har vært forelagt Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen, som i brev av 26. oktober 1964 bl. a. uttaler:

«På grunnlag av det foreliggende materiale og i henhold til det som foran er anført, skulle det synes forsvarlig å sette opp følgende approksimative overslag for en modernisering av Bjørkåsen kraftstasjon:

Modernisering av apparatanlegg:

Nødvendig materiell	kr.	80 000
Montasje	»	20 000
Ettersyn generator I	»	15 000
Revisjon av turbinregulatorer ...	»	30 000
3 000 kVa transformator 5—20 kV	»	70 000
Frakt, transport m. m. for denne	»	5 000
Ettersyn og fornyelse av rister, luker, transportspill etc.	»	15 000
Revisjon og mindre fornyelser av bestående apparatanlegg, nødvendige kabler og småmateriell, administrasjon, renter og diverse samt kraftkjøp i byggetiden	»	40 000

Sum kr. 275 000

I tilfelle det viser seg nødvendig å gå til fornyelse av statorviklingen vil der ifølge foreliggende oppgaver komme et tillegg på kr. 70 000. Omisolering av rotorviklingen vil betinge ytterligere kr. 15 000.

Som tidligere nevnt er det på grunn av manglende kunnskaper om de stedlige forhold svært vanskelig å kunne si noe om hvor langt en eventuelt bør gå ved moderniseringen av Bjørkåsen kraftverk.

Ovenstående oppstilling for kostnadene ved en slik modernisering må derfor sees på som rent approksimativ. En tillater seg imidlertid å anbefale at departementet om nødvendig godtar at ombyggingen av nevnte kraftverk blir foretatt etter den plan som er utarbeidet av sivilingeniør Dahl med de tillegg som ovenfor er anført. Det skulle da ikke være urealistisk å anta at det aktuelle tiltak skulle kunne gjennomføres for et beløp fra kr. 275 000 til kr. 360 000, idet det endelige beløp vil avhenge av det arbeidet som må utføres på generator I.»

Industridepartementet oversendte ved brev av 4. november 1964 Vassdragsvesenets uttalelse til selskapet og uttalte:

«Departementet er for sitt vedkommende enig i det som er anført fra Vassdragsvesenets side, og er villig til å frafalle det tidligere reiste krav om at selskapet skal investere de i søknaden av 6. desember 1963 nevnte midler, såfremt Vassdragsvesenets forslag følges.

Foruten de nevnte moderniseringstiltak innebærer forslaget at stator- og rotorviklingenes tilstand må bringes på det rene av et sakkyndig firma og at statorviklingen må fornyes og rotorviklingen omisoleres, såfremt firmaet finner det nødvendig.

Før selskapets søknad om dispensasjon leg-

ges fram for Kongen i statsråd skal departementet be om selskapets uttalelse i forbindelse med ovenstående.»

I brev av 17. november 1964 godkjente selskapet Vassdragsvesenets forslag til moderniseringstiltak, likesom selskapet godtok følgende ytterligere forutsetninger for en dispensasjon fra det tidligere nevnte konsesjonsvilkår om benyttelse av kraften til drift av gruvene:

1. Ballangen kommune skal fortsatt ha rett til kraft etter de retningslinjer som departementet godkjente ved brev av 29. mars 1963. Uten departementets samtykke kan kraftprisen ikke forhøyes.
2. Selskapet skal være forpliktet til å selge kraft som selskapet ikke selv har behov for til eventuelle industritiltak i Bjørkåsenområdet, og plikter for øvrig å levere kraften til andre kraftverk ved samkjøring, herunder også til Ballangen Kraftlag A/L. Etter dette finner departementet å burde anbefale dispensasjon meddelt.

Industridepartementet

tilrår:

Aktieselskapet Bjørkaasen Gruber meddeles dispensasjon fra bestemmelsen om driftsplikt i post 4, 3. ledd i selskapets bergverkskonsesjon av 30. september 1913 og fra bestemmelsen om å utnytte vannkraften til drift av gruvene i I, post 2 i selskapets ervervs- og reguleringskonsesjon av 12. juni 1914, alt under de forutsetninger som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 27. november 1964.

46. A/S Findus.

Kraftleiekonsesjon gitt av Industridepartementet 7. desember 1964.

Deres søknad av 9. oktober 1963 på vegne av A/S Findus.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 23 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 15. mai 1959 tillater departementet A/S Findus for drift av selskapets fabrikkannlegg i Hammerfest for frosne fiskeprodukter m. v. å leie inntil 1 500 kW fra Hammerfest Elektrisitetsverk.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

1. Leietid.

Konsesjonen gjelder så lenge kraftleieforholdet mellom partene måtte bestå, dog ikke utover 1. januar 1974.

2. Søksmål etter loven om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961.

Bruker selskapet energien til bedrift som

ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal Industridepartementet, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av loven om rettshøve mellom grannar.

3. Norsk arbeid og materiell.

For så vidt angår anskaffelse av det til kraftens utnyttelse nødvendige elektriske materiell, maskiner m. v. skal norsk vare fortrinnsvis brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Industridepartementet kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan Industridepartementet for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det, og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til Industridepartementet om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når

departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

4. Trygd.

Trygd skal fortinnsvi tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

5. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig nyttes erlegges til staten fra og med året 1962 en årlig avgift av kr. 1,50 pr. kW, beregnet etter formelen: $\frac{kWh}{8760}$

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

6. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som Industridepartementet måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av Industridepartementet.

Videre skal de vilkår som er fastsatt i den ved kgl. resolusjon av 21. desember 1962 gitte konsesjon til Findus International A/S på erverv av inntil 100 pst. av aksjene i A/S Findus gjelde tilsvarende for nærværende kraftleiekonsesjon til A/S Findus. En viser i denne forbindelse til departementets brev av 21. desember 1962 — ID 7919/62 J — til A/S Freia, Oslo, der de nevnte vilkår finnes inntatt.

Kraftuttaket er videre forutsatt å være undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

47. Bergenshalvøens kommunale kraftselskap.

(Tillatelse til regulering og overføring i Matrevassdraget i Hordaland fylke.)

Kgl. res. 11. desember 1964.

Stortinget har i møte 20. november 1964 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at Bergenshalvøens kommunale kraftselskap får tillatelse til å foreta reguleringer og overføringer i Matrevassdraget i samsvar med Industridepartementets tilråding av 31. mai 1963 og med de endringer som framgår av denne innstilling.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 22 for 1964—65 som med visse endringer samsvarer med St. prp. nr. 141 for 1962—63.

De vilkår som Stortinget har forutsatt oppstillet er følgende:

«1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Konsesjonsvilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jfr. reguleringslovens § 10, post 2 siste ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den økning av vasskraften som innvinnes ved reguleringen og overføringen skal erlegges følgende årlige avgifter:

Til statens konsesjonsavgiftsfond kr. 1 pr. nat.-hk.

Til konsesjonsavgiftsfond i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3,25 pr. nat.-hk, dog slik at av den avgift som tildeles Masfjorden kommune skal minst kr. 0,50 pr. nat.-hk årlig tilføres det i medhold av post 12 opprettede næringsfond.

Etter 20 år kan fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny prøvelse.

Økningen av vasskraften beregnet på grunnlag av den økning av lågvassføringen, som reguleringen og overføringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen og overføringen innvunne økning av vasskraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer etter hvert som den ved reguleringen og overføringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 18 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

4.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse.

7.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, i anleggstiden å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anleggene og disses familier den nødvendige legehjelp ved fastboende lege og å holde eller helt eller delvis dekke utgiftene til for øyemedet tjenlig sykehus eller sykestue med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Det kan også pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller delvis å bære utgiftene til vedkommende kommuners alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak.

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til ved arbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige befolkning som er knyttet til anlegget eller, hvis departementet måtte anse det mer hensiktsmessig og ikke vesentlig dyrere å delta i oppføring eller utbedring av permanent forsamlingslokale, f. eks. samfunnshus.

Konsesjonæren skal stille inntil kr. 20 000 til rådighet for almindelig virksomhet blant arbeiderne og til geistlig betjening etter Kirkedepartementets nærmere bestemmelser.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Eventuell erstatning innbetales til Vegdirektoratet. Veger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene. Ferdselsveger og stier som er i bruk må omlegges dersom de demmes ned.

12.

Innen reguleringen tas i bruk skal konsesjonæren innbetale kr. 500 000 til et fond for utbygging av næringslivet i Masfjorden kommune, jfr. post 2 om årlige avsetninger til fondet av kr. 0,50 pr. nat.-hk.

Vedtekter for fondet skal være undergitt Industridepartementets godkjennelse.

13.

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av departementet årlig å sette ut yngel og/eller settefisk (herunder også flerårig) i det område som berøres av regulerings-, overførings- og utbyggingen.

Om departementet finner det nødvendig plikter konsesjonæren å anbringe gittere eller liknende sperreanordninger foran tappeluker og tunneler.

Konsesjonæren plikter etter departementets nærmere bestemmelse å bekoste fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres.

Om departementet finner det nødvendig plikter konsesjonæren å sørge for etablering og avlønning av fiskeoppsyn under anleggstiden.

Konsesjonæren plikter å påse at der ikke foregår fiske i avløpstunnel og kanal fra kraftstasjonen.

14.

De neddemte arealer ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Det skal stubbes lavt, og gjenstående stubber skal ikke i noe tilfelle være over 25 cm høye. Høyden regnes vinkelrett mot bakken. Ryddingen skal være fullført senest 2 år etter første neddemming av vedkommende areal.

15.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regulerings- og overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

16.

Vasslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt. For så vidt vatnet slippes i strid med reglementet kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 1 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

17.

Anleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemningshøyder og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vasstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren lar oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

18.

De vassfalls- og brukseiere, som benytter seg av det ved reguleringen og overføringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Pålegget om avgivelse av kraft kan etter begjæring av en interessert tas opp til ny avgjørelse etter 30 år.

Kraften kan kreves avgitt med en brukstid ned til 5 000 brukstimer årlig.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften skal leveres til vanlig pris i vedkommende forsynings- eller samkjøringsområde. Dersom det ikke er mulig å påvise noen slik pris, skal kraften leveres til selvkostende. Hvis den pris som således skal legges til grunn blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallene kan gi, er tatt i bruk, skal kraften leveres til rimelig pris. Uenighet om prisen avgjøres av vedkommende departement.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og dennes fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av departementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Eventuell avgivelse av overskytende kraftmengder i henhold til endret pålegg etter 2. ledd kan bare kreves etter hvert som kraft blir ledig.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftverker når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Bestemmelsene herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

19.

Ved regulerings- og overføringsanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

20.

Det påhviler konsesjonæren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og områder, når dette anses ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Naturvernrådet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.

Konsesjonæren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at hoved- så vel som hjelpeanlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget. Plassering av stein- og/eller jordmasser skjer i samråd med vedkommende kommuner. Reguleringsanleggets eier har plikt til forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest innen 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift. Overholdelsen av bestemmelsene i dette ledd undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

21.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstat-

tes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

22.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdragene for hvilke reguleringen og overføringen kan medføre forpliktelser.»

Det i proposisjonen inntatte utkast til manøvreringsreglement for regulering av Matrevassdraget lyder:

«1.

Reguleringsgrensene er:	
Store Fjellvatn, alm. sommerv.st. kote	857,8
Øvre kote	860,8
Nedre kote	832,8
Reguleringshøyde	= 28,0 m
	25,0 m ned, 3,0 m opp.
Skrelivatn, alm. sommerv.st. kote ...	492,0
Øvre kote	494,0
Nedre kote	488,0
Reguleringshøyde	= 6,0 m
	4,0 m ned, 2,0 m opp.
Stordalsvatn, alm. sommerv.st. kote	463,0
Øvre kote	476,0
Nedre kote	444,0
Reguleringshøyde	= 32,0 m
	19,0 m ned, 13,0 m opp.
Bukkedalsvatn, alm. sommerv.st. kote	555,0
Øvre kote	568,0
Nedre kote	540,0
Reguleringshøyde	= 28,0 m
	15,0 m ned, 13,0 m opp.
Osevatn, alm. sommerv.st. kote	585,8
Øvre kote	598,3
Nedre kote	585,8
Reguleringshøyde	= 12,5 m
	12,5 m opp.
Krokavatn, alm. sommerv.st. kote ...	582,3
Øvre kote	598,3
Nedre kote	560,0
Reguleringshøyde	= 38,3 m
	22,3 m ned, 16,0 m opp.

Kvanngrøvatn, alm. sommerv.st. kote	679,5
Øvre kote	686,5
Nedre kote	659,5

Reguleringshøyde = 27,0 m
20,0 m ned, 7,0 m opp.

Storevatn, alm. sommerv.st. kote ...	680,2
Øvre kote	686,5
Nedre kote	657,5

Reguleringshøyde = 29,0 m
22,7 m ned, 6,3 m opp.

Holmevatn, alm. sommerv.st. kote ...	710,0
Øvre kote	723,0
Nedre kote	690,0

Reguleringshøyde = 33,0 m
20,0 m ned, 13,0 m opp.

Nordgjelsvatn, alm. sommerv.st. kote	602,0
Øvre kote	607,0
Nedre kote	585,0

Reguleringshøyde = 22,0 m
17,0 m ned, 5,0 m opp.

Nedre Mosedalsvatn, alm. sommerv.st. kote	497,6
Øvre kote	497,6
Nedre kote	489,6

Reguleringshøyde = 8,0 m
8,0 m ned.

Samtlige dammer utføres med faste overløp. Vasstanden i de enkelte vatn stiger derfor noe over øvre reguleringsgrense under flom. De tillatte reguleringsgrenser skal angis med faste og tydelige merker ved de enkelte magasiner.

b. Overføringer.

Avløpet fra Holmevatn i Nordgjeldalselv (8,6 km²) føres over til Mosedalselv gjennom senkningstunnelen.

Avløpet fra Hopsvatn i Nordgjeldalselv (7,5 km²) føres over til Nedre Mosedalsvatn gjennom overføringstunnel som ikke er utstyrt med stengeinnretning. Hopsvatn kan senkes 3 m under alminnelig sommer-vassstand på kote 463.

Avløpet fra Nedre Mosedalsvatn (8,6 + 7,5 + 19,9 = 36,0 km²) føres over til Stordalsvatn i Brydalselv gjennom overføringstunnel utstyrt med luke.

Avløpet fra Store Fjellvatn i Kringlebotnelv (8,2 km²) føres over til Brydalselv gjennom senkningstunnelen.

Avløpet fra Skrelivatn (40,9 km²) tas inn i driftstunnelen fra Stordalsvatn.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at den tidligere flomvassføring i Matrevassdraget så vidt mulig ikke forøkes. For øvrig kan vasslippingen foregå etter Bergenshalvøens kommunale kraftselskaps behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger, som godtas av vedkommende departement.

Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo, og at han skal ha telefon i sin bolig.

4.

Det skal påsees at flomløp ikke hindres av is eller lignende, og at dammer og andre reguleringsanlegg til en hver tid er i god stand.

Om det forlanges skal det føres protokoll over manøvreringen og avleste vassstander og eventuelt observeres og noteres nedbørmengder, temperatur m. v.

Av protokollen sendes om det forlanges avskrift til Hovedstyret for Norges Vassdrags- og elektrisitetsvesen.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Forandringer i dette reglement kan foretas av Kongen, etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet skal bemerke:

De i stortingsvedtaket nevnte endringer er innarbeidet i foranstående forslag til vilkår. Det gjelder forhøyelse av de årlige konsesjonsavgifter til stat og kommune til henholdsvis kr. 1 og kr. 3,25 pr. nat.-hk fra kr. 0,75 og kr. 2,75. Differansen for kommuneavgiften, tilsvarende kr. 0,50 er båndlagt til fordel for kommunalt næringsfond, jfr. post 2. Til næringsfond for Masfjordens kommune er konsesjonæren pålagt en engangsinnbetaling på kr. 500 000, jfr. post 12. Post 13 om tiltak til fordel for fisket har fått nytt siste ledd sålydende:

«Konsesjonæren plikter å påse at der ikke foregår fiske i avløpstunnel og kanal fra kraftstasjonen.»

De øvrige vilkår er i samsvar med departementets forslag som framlagt med proposisjonen, bortsett fra at bestemmelse om forsorgsfond (post 12) er sløyfet overensstemmende med nåværende praksis.

Stortinget har videre sluttet seg til de i

proposisjonen oppstilte forutsetninger om at skjønnnet skal treffe avgjørelse om eventuelle tilleggsstatninger for avståtte vassdragsrettigheter, på grunnlag av dagens prisnivå, og om mulige tiltak til fordel for fisket i Matreelva og fisketrapp i Kvernfossen.

Det er som vanlig forutsatt at departementet skal kunne samtykke i mindre planendringer. Man vil nevne at denne bemyndigelse av praktiske hensyn også bør gjelde korrigering av manøvreringsreglementet for så vidt dette er en følge av planendringen.

Stortingskomitéen har gjort følgende merknader som, hvis tillatelse blir gitt, vil bli meddelt konsesjonæren:

«Komitéen vil streke under betingelsen i punkt 11 om at ferdselsveger og stier som er i bruk må omlegges dersom de demmes ned og vil peke på at omleggingen må skje på en slik måte at de skadelidende vil kunne få den fulle nytte av det.

I denne forbindelse vil komitéen nevne de muligheter som foreligger for en varig utnyttelse av hjelpeanlegg som f. eks. veger, brakker, tau- og trallebaner, provisoriske ledningsnett og telefoner. Komitéen vil, i likhet med tidligere uttalelser om dette i lignende saker, peke på den verdi som ligger i at slike hjelpeanlegg kan komme distriktet til gode når anlegget er ferdig. Etter komitéens mening bør konsesjonæren ta dette spørsmål opp til drøfting med de lokale myndigheter så snart som mulig slik at det kan komme istand et samarbeid.»

Videre er uttalt:

«Etter det som er opplyst er forutsetningene for ervervstillatelsen av 1953 nå oppfylt bortsett fra at forholdet til grunneieren i Kringlebotten ikke er definitivt i orden.

Komitéen vil peke på at det nå er gått så lang tid at spørsmålet omkring forutsetningene for ervervskonsesjonen av 1953 burde vært avklart og løst i sin helhet. Komitéen fikk allikevel det inntrykk under befaringen at det gjenstående spørsmål, om forholdet til grunneieren i Kringlebotten, vil kunne la seg løse i minnelighet. Komitéen vil i den forbindelse oppfordre partene til å komme til en ordning så snart som mulig.»

Departementet vil rå til at Bergenshalvøens kommunale kraftselskap blir gitt tillatelse til å foreta regulering og overføring i Matrevassdraget i samsvar med Stortingets vedtak og at det blir fastsatt manøvreringsreglement i samsvar med foran inntatt utkast.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Bergenshalvøens kommunale kraftselskap å foreta regulering og overføring i Matrevassdraget i Hordaland fylke, på de vilkår og under de forutsetninger som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 11. desember 1964.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement i samsvar med utkast inntatt i samme tilråding, som gjeldende inntil videre.